Pöytäkirja PTK 82/2015 vp

Täysistunto

Tiistai 15.12.2015 klo 10.01—0.29

Täysistunto alkoi klo 10.01. Täysistunto päättyi klo 00.29.

Puhetta johtivat puhemies Maria Lohela (10.01—11.58, 17.05—18.59 ja 23.02—0.29), toinen varapuhemies Paula Risikko (11.58—14.00 ja 18.59—20.55) ja ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen (14.00—17.05 ja 20.55—23.02).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi varhaiskasvatuslain sekä lasten kotihoidon ja yksityisen hoidon tuesta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 80/2015 vp
Valiokunnan mietintö SiVM 11/2015 vp

Toinen käsittely

Puhemies Maria Lohela: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 2. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. Keskustelu asiasta päättyi 14.12.2015 pidetyssä täysistunnossa.

Keskustelussa on Eeva-Johanna Eloranta Li Anderssonin kannattamana ehdottanut, että lakiehdotukset hylätään.

Selonteko hyväksyttiin.

Hyväksyminen "jaa", hylkääminen "ei". Äänestyksen tulos: jaa 114, ei 65, tyhjiä 1; poissa 19 (äänestys 1).

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 80/2015 vp sisältyvät 1.—2. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Eduskunta hyväksyi mietintöön sisältyvät kaksi lausumaehdotusta. Asian käsittely päättyi.

3. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi perusopetuslain 48 f §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 78/2015 vp
Valiokunnan mietintö SiVM 12/2015 vp

Toinen käsittely

Puhemies Maria Lohela: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotus, jonka sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. Keskustelu asiasta päättyi 14.12.2015 pidetyssä täysistunnossa.

Keskustelussa on Eeva-Johanna Eloranta Li Anderssonin kannattamana ehdottanut, että lakiehdotus hylätään.

Selonteko hyväksyttiin.

Hyväksyminen "jaa", hylkääminen "ei". Äänestyksen tulos: jaa 112, ei 70, tyhjiä 1; poissa 16 (äänestys 2).

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 78/2015 vp sisältyvän lakiehdotuksen. Lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

4. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi yliopistolain ja ammattikorkeakoululain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 77/2015 vp
Valiokunnan mietintö SiVM 13/2015 vp

Toinen käsittely

Puhemies Maria Lohela: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. Keskustelu asiasta päättyi 14.12.2015 pidetyssä täysistunnossa.

Keskustelussa on Li Andersson Outi Alanko-Kahiluodon kannattamana ehdottanut, että lakiehdotukset hylätään.

Selonteko hyväksyttiin.

Hyväksyminen "jaa", hylkääminen "ei". Äänestyksen tulos: jaa 137, ei 46; poissa 16 (äänestys 3).

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 77/2015 vp sisältyvät 1.—2. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

Sari Tanus kd: Arvoisa rouva puhemies! Olisiko vielä mahdollisuus korjata? Minun oli tarkoitus äänestää "jaa".

Puhemies Maria Lohela: Merkitään.

5. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi yliopistolain 75 §:n 3 momentin ja 92 a §:n kumoamisesta

Hallituksen esitys HE 76/2015 vp
Valiokunnan mietintö SiVM 14/2015 vp

Toinen käsittely

Puhemies Maria Lohela: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotus, jonka sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. Keskustelu asiasta päättyi 14.12.2015 pidetyssä täysistunnossa.

Keskustelussa on Li Andersson Outi Alanko-Kahiluodon kannattamana ehdottanut, että lakiehdotus hylätään.

Selonteko hyväksyttiin.

Hyväksyminen "jaa", hylkääminen "ei". Äänestyksen tulos: jaa 113, ei 71; poissa 15 (äänestys 4).

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 76/2015 vp sisältyvän lakiehdotuksen. Lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi. Eduskunta hyväksyi mietintöön sisältyvän lausumaehdotuksen. Asian käsittely päättyi.

6. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi lapsilisälain ja elatustukilain 4 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 70/2015 vp
Valiokunnan mietintö StVM 12/2015 vp
Pöytäkirjan liite HE 70/2015 lausumaehdotus 15.12.2015 Liite 6A

Toinen käsittely

Puhemies Maria Lohela: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 6. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. Keskustelu asiasta päättyi 14.12.2015 pidetyssä täysistunnossa.

Keskustelussa on Anneli Kiljunen Kristiina Salosen kannattamana tehnyt lausumaehdotuksen, joka on monistettuna jaettu edustajille. (Pöytäkirjan liite 6A)

Selonteko hyväksyttiin.

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 70/2015 vp sisältyvät 1.—2. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi.

Puhemies Maria Lohela: Lopuksi on päätettävä lausumaehdotuksesta.

Mietintö "jaa", Anneli Kiljusen ehdotus "ei". Äänestyksen tulos: jaa 121, ei 64; poissa 14 (äänestys 5). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Asian käsittely päättyi.

7. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi sairausvakuutuslain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta, sairausvakuutuslain muuttamisesta annetun lain muuttamisesta sekä apteekkimaksusta annetun lain 2 §:n väliaikaisesta muuttamisesta
Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi sairausvakuutuslain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta, sairausvakuutuslain muuttamisesta annetun lain muuttamisesta sekä apteekkimaksusta annetun lain 2 §:n väliaikaisesta muuttamisesta annetun hallituksen esityksen (HE 106/2015 vp) täydentämisestä

Hallituksen esitys HE 106/2015 vp
Hallituksen esitys HE 128/2015 vp
Toimenpidealoite TPA 11/2015 vp
Valiokunnan mietintö StVM 13/2015 vp

Toinen käsittely, ainoa käsittely

Puhemies Maria Lohela: Toiseen ja ainoaan käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 7. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. Lopuksi päätetään ainoassa käsittelyssä toimenpidealoitteesta. Keskustelu asiasta päättyi 14.12.2015 pidetyssä täysistunnossa.

Keskustelussa on Thomas Blomqvist Kristiina Salosen kannattamana ehdottanut, että hallituksen esitykseen HE 128/2015 vp sisältyvä 2. lakiehdotus hylätään.

Kristiina Salonen on Anneli Kiljusen kannattamana tehnyt vastalauseen 1 mukaiset kaksi lausumaehdotusta.

Thomas Blomqvist on Eva Biaudet'n kannattamana tehnyt vastalauseen 2 mukaisen lausumaehdotuksen.

Selonteko hyväksyttiin.

Puhemies Maria Lohela: Ensin äänestetään hallituksen esitykseen HE 128/2015 vp sisältyvän 2. lakiehdotuksen hylkäämisestä.

Hyväksyminen "jaa", hylkääminen "ei". Äänestyksen tulos: jaa 114, ei 71; poissa 14 (äänestys 6).

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esityksiin HE 106/2015 vp ja HE 128/2015 vp sisältyvän 1. lakiehdotuksen ja hallituksen esitykseen HE 128/2015 vp sisältyvät 2. ja 3. lakiehdotuksen. Eduskunta yhtyi valiokunnan ehdotukseen hallituksen esitykseen HE 106/2015 vp sisältyvän 2. ja 3. lakiehdotuksen hylkäämisestä. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Eduskunta yhtyi valiokunnan ehdotukseen toimenpidealoitteen hylkäämisestä.

Puhemies Maria Lohela: Lopuksi on päätettävä lausumaehdotuksista.

Mietintö "jaa", Kristiina Salosen lausumaehdotus 1 "ei". Äänestyksen tulos: jaa 114, ei 72; poissa 13 (äänestys 7). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö "jaa", Kristiina Salosen lausumaehdotus 2 "ei". Äänestyksen tulos: jaa 114, ei 71; poissa 14 (äänestys 8). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö "jaa", Thomas Blomqvistin lausumaehdotus "ei". Äänestyksen tulos: jaa 114, ei 71; poissa 14 (äänestys 9). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Asian käsittely päättyi.

8. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi yleisestä asumistuesta annetun lain 16 ja 51 §:n muuttamisesta ja eläkkeensaajan asumistuesta annetun lain 54 §:n väliaikaisesta muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 127/2015 vp
Valiokunnan mietintö StVM 14/2015 vp

Toinen käsittely

Puhemies Maria Lohela: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 8. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. Keskustelu asiasta päättyi 14.12.2015 pidetyssä täysistunnossa.

Keskustelussa on Outi Alanko-Kahiluoto Kristiina Salosen kannattama ehdottanut, että lakiehdotukset hylätään.

Selonteko hyväksyttiin.

Hyväksyminen "jaa", hylkääminen "ei". Äänestyksen tulos: jaa 123, ei 63; poissa 13 (äänestys 10).

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 127/2015 vp sisältyvät 1.—2. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

9. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi työttömyysetuuksien rahoituksesta annetun lain ja työttömyysturvalain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 94/2015 vp
Valiokunnan mietintö StVM 16/2015 vp
Pöytäkirjan liite HE 94/2015 vp lausumaehdotus 15.12.2015 Liite 9A

Toinen käsittely

Puhemies Maria Lohela: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 9. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. Keskustelu asiasta päättyi 14.12.2015 pidetyssä täysistunnossa.

Keskustelussa on Outi Alanko-Kahiluoto Aino-Kaisa Pekosen kannattamana ehdottanut, että lakiehdotukset hylätään.

Outi Alanko-Kahiluoto on Aino-Kaisa Pekosen kannattamana tehnyt vastalauseen mukaiset 4 lausumaehdotusta.

Aino-Kaisa Pekonen on Outi Alanko-Kahiluodon kannattamana tehnyt lausumaehdotuksen, joka on monistettuna jaettu edustajille. (Pöytäkirjan liite 9A)

Selonteko hyväksyttiin.

Puhemies Maria Lohela: Ensin äänestetään lakiehdotusten hylkäämisestä.

Hyväksyminen "jaa", hylkääminen "ei". Äänestyksen tulos: jaa 140, ei 42; poissa 17 (äänestys 11).

Maarit Feldt-Ranta sd: Arvoisa puhemies! Tarkoitukseni oli äänestää "jaa".

Maria Guzenina sd: Puhemies! Kuin myös.

Pia Viitanen sd: Myös minun tarkoitukseni oli äänestää "jaa".

Puhemies Maria Lohela: Merkitään.

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 94/2015 vp sisältyvät 1.—2. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi.

Puhemies Maria Lohela: Lopuksi on päätettävä lausumaehdotuksista.

Mietintö "jaa", Outi Alanko-Kahiluodon lausumaehdotus 1 "ei". Äänestyksen tulos: jaa 119, ei 67; poissa 13 (äänestys 12). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö "jaa", Outi Alanko-Kahiluodon lausumaehdotus 2 "ei". Äänestyksen tulos: jaa 117, ei 67; poissa 15 (äänestys 13). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö "jaa", Outi Alanko-Kahiluodon lausumaehdotus 3 "ei". Äänestyksen tulos: jaa 118, ei 67; poissa 14 (äänestys 14). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö "jaa", Outi Alanko-Kahiluodon lausumaehdotus 4 "ei". Äänestyksen tulos: jaa 120, ei 66; poissa 13 (äänestys 15). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Riitta Myller sd: Arvoisa puhemies! Ilmoitan, että tarkoitukseni oli äänestää "ei".

Puhemies Maria Lohela: Merkitään.

Mietintö "jaa", Aino-Kaisa Pekosen lausumaehdotus "ei". Äänestyksen tulos: jaa 119, ei 67; poissa 13 (äänestys 16). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Eduskunta hyväksyi mietintöön sisältyvät kaksi lausumaehdotusta. Asian käsittely päättyi.

10. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 37/2015 vp
Valiokunnan mietintö HaVM 14/2015 vp

Toinen käsittely

Puhemies Maria Lohela: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 10. asia. Keskustelu asiasta päättyi 14.12.2015 pidetyssä täysistunnossa.

Keskustelussa Sirpa Paatero on Outi Alanko-Kahiluodon kannattamana tehnyt vastalauseen 1 mukaisen lausumaehdotuksen ja Thomas Blomqvist Eva Biaudet'n kannattamana vastalauseen 2 mukaisen lausumaehdotuksen.

Selonteko hyväksyttiin.

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 37/2015 vp sisältyvän lakiehdotuksen. Lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi.

Puhemies Maria Lohela: Lopuksi on päätettävä lausumaehdotuksista.

Mietintö "jaa", Sirpa Paateron ehdotus "ei". Äänestyksen tulos: jaa 120, ei 58, tyhjiä 8; poissa 13 (äänestys 17). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö "jaa", Thomas Blomqvistin ehdotus "ei". Äänestyksen tulos: jaa 119, ei 67; poissa 13 (äänestys 18). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Asian käsittely päättyi.

11. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi vähittäiskaupan sekä parturi- ja kampaamoliikkeen aukioloajoista annetun lain kumoamisesta ja sopimattomasta menettelystä elinkeinotoiminnassa annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 88/2015 vp
Lakialoite LA 3/2015 vp
Valiokunnan mietintö TaVM 15/2015 vp

Toinen käsittely

Puhemies Maria Lohela: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 11. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. Keskustelu asiasta päättyi 14.12.2015 pidetyssä täysistunnossa.

Keskustelussa on Hanna Sarkkinen Antero Laukkasen kannattamana ehdottanut, että 1. lakiehdotus hylätään.

Kristiina Salonen on Ville Skinnarin kannattamana tehnyt vastalauseen 2 mukaisen lausumaehdotuksen.

Selonteko hyväksyttiin.

Puhemies Maria Lohela: Ensin on äänestettävä 1. lakiehdotuksen hyväksymisestä tai hylkäämisestä.

Hyväksyminen "jaa", hylkääminen "ei". Äänestyksen tulos: jaa 145, ei 31, tyhjiä 7; poissa 16 (äänestys 19).

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 88/2015 vp sisältyvät 1.-2. lakiehdotuksen. Eduskunta pysyi ensimmäisessä käsittelyssä tekemässään päätöksessä lakialoitteeseen LA 3/2015 vp sisältyvän lakiehdotuksen hylkäämisestä. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi.

Puhemies Maria Lohela: Lopuksi on päätettävä lausumaehdotuksesta.

Mietintö "jaa", Kristiina Salosen ehdotus "ei". Äänestyksen tulos: jaa 131, ei 50, tyhjiä 4; poissa 14 (äänestys 20). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Asian käsittely päättyi.

12. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi vuorotteluvapaalain muuttamisesta
Hallituksen esitys HE 51/2015 vp
Valiokunnan mietintö TyVM 3/2015 vp

Toinen käsittely

Puhemies Maria Lohela: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 12. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotus, jonka sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. Keskustelu asiasta päättyi 14.12.2015 pidetyssä täysistunnossa.

Keskustelussa on Ilmari Nurminen Hanna Sarkkisen kannattamana ehdottanut, että lakiehdotus hylätään.

Selonteko hyväksyttiin.

Hyväksyminen "jaa", hylkääminen "ei". Äänestyksen tulos: jaa 114, ei 72; poissa 13 (äänestys 21).

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 51/2015 vp sisältyvän lakiehdotuksen. Lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

13. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi vuokra-asuntolainojen ja asumisoikeustalolainojen korkotuesta annetun lain muuttamisesta sekä eräiksi muiksi laeiksi
Hallituksen esitys HE 99/2015 vp
Valiokunnan mietintö YmVM 3/2015 vp

Toinen käsittely

Puhemies Maria Lohela: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 13. asia. Keskustelu asiasta päättyi 14.12.2015 pidetyssä täysistunnossa.

Keskustelussa on Riitta Myller Nasima Razmyarin kannattamana tehnyt vastalauseen 1 mukaiset kaksi lausumaehdotusta.

Selonteko hyväksyttiin.

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 99/2015 vp sisältyvät 1.-4. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi.

Puhemies Maria Lohela: Lopuksi on päätettävä lausumaehdotuksista.

Mietintö "jaa", Riitta Myllerin 1. lausumaehdotus "ei". Äänestyksen tulos: jaa 131, ei 55; poissa 13 (äänestys 22). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö "jaa", Riitta Myllerin 2. lausumaehdotus "ei". Äänestyksen tulos: jaa 114, ei 72; poissa 13 (äänestys 23). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Asian käsittely päättyi.

14. Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2016 Hallituksen esitys eduskunnalle vuoden 2016 talousarvioesityksen (HE 30/2015 vp) täydentämisestä

Hallituksen esitys HE 30/2015 vp
Hallituksen esitys HE 118/2015 vp
Talousarvioaloite TAA 1-362/2015 vp
Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp

Ainoa käsittely

Asian käsittely keskeytettiin.

14.1. Pääluokka 25 Oikeusministeriön hallinnonala

Puhemies Maria Lohela: Nyt esitellään oikeusministeriön hallinnonalaa koskeva pääluokka 25. (Hälinää — Puhemies koputtaa)

Keskustelu

10.24 **Toimi Kankaanniemi ps** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Hyvät edustajat! Arvoisa ministeri! Valtiovarainvaliokunnan kunta- ja terveysjaosto valmistelee oikeusministeriön hallinnonalan talousarvion mietinnön osuuden, ja siksi nyt sen jaoston puheenjohtajana esittelen mietinnön tältä osin. (Hälinää — Puhemies koputtaa)

Varsinaisessa talousarvioesityksessä esitettiin hallinnonalalle noin 906 miljoonan euron kokonaismäärärahaa. Sitä täydennettiin talousarvion tarkistuksella 17,5 miljoonalla eurolla, ja lisäksi valiokunta lisäsi mietinnössä oikeusministeriön hallinnonalalle vajaat 3 miljoonaa euroa. Eli yhteissumma nousee noin 926 miljoonaan euroon, mikä on merkittävästi enemmän kuin tänä vuonna on ollut käytettävissä. Valiokunta on hyvin tyytyväinen siihen, että ensi vuoden osalta määrärahat ovat... (Hälinää — Puhemies koputtaa)

Puhemies Maria Lohela: Hyvät edustajat, pyydän siirtymään salin ulkopuolelle, jos on tarvetta pitkiin keskusteluihin, niin päästään tässä nyt asioissa eteenpäin.

Ensi vuonna määrärahat ovat kohtuullisen hyvällä tasolla, ja näin päästään myös kehittämään muun muassa hallinnonalan tietojärjestelmiä, jotka kattavat koko hallinnonalan. Niihin on varattu tässä lisäpanostusta 17,4 miljoonaa euroa. Tämä on erityisen tärkeää siksi, että ensi vuoden jälkeen määrärahojen taso alenee merkittävästi nykyisen kehyksen mukaan. Jotta tulevina vuosinakin voidaan luottaa oikeushallinnon hyvään toimintaan, kansalaisten oikeusturvaan, tarvitaan sisällöllisiä uudistuksia monella tavalla, ja tietojärjestelmät ovat yksi keskeinen osa tätä uudistustyötä.

Vuosille 2013—2025 laadittu oikeudenhoidon uudistamisohjelma etenee, ja se on tavattoman tärkeä asia. Valiokunta painottaa sitä voimakkaasti. Näin voidaan osaltaan turvata oikeusturvaa ja elää siinä tilanteessa, jossa määrärahojen taso alenee. Toivottavasti näin ei kuitenkaan käy, mutta tämän hetken kehykset siihen ovat johtamassa.

Arvoisa puhemies! Muutamia huomioita mietinnön sisältä:

Tuomioistuinten ja oikeusavun osalta on todettava, että erityisesti pääkaupunkiseudun tuomioistuimet ovat ruuhkautuneet ja niissä on käytetty ja käytetään tällä hetkellä kohtuuttoman paljon tilapäistä henkilökuntaa. Tämä ei ole oikeusturvan kannalta hyvä tilanne, ja siksi tähän valiokunta kiinnittää vakavaa huomiota. Erityisesti alemmanasteisten tuomioistuinten työhön kannattaa panostaa, koska näin voidaan myös ylempien oikeusasteiden ja muutoksenhakutuomioistuinten työmäärää keventää. Tähän tähtääviä toimenpiteitä onkin käynnissä.

Valiokunta on kiinnittänyt huomiota harmaan talouden torjuntaan. Valiokunnassa jaostossa totesimme hyvin yksiselitteisesti, että eduskunta ei voi riippumattomien tuomioistuinten toimintaa määrätä millään tavalla mutta kuitenkin se voi lisätä, ja nyt on lisännyt, määrärahoja ruuhkautuneille tuomioistuimille ja oikeusapuun ja ulosottoon, niin että harmaan talouden torjunta voi jatkua sillä tasolla, millä se on tänä vuonna ollut. Tämä on hyvin merkittävä asia tässä yhteydessä huomioon otettavaksi. Poliisi ja syyttäjälaitos ovat saaneet harmaan talouden torjuntaan rahoitusta (Puhemies koputtaa) ja nyt myös tuomioistuimet ja ulosotto saavat, jolloin tilanne tältä osin paranee.

Arvoisa puhemies! Lopuksi totean, että rangaistusten täytäntöönpanon osalta myös on uudistuksia, joita on tarpeen viedä eteenpäin. Vankiloiden osalta esimerkiksi vankilaverkkoa ylläpidetään nykyisessä tasossa, ja parannuksia sille puolelle on myös tarpeen tehdä. — Kiitos.

10.30 **Oikeus- ja työministeri Jari Lindström:** Arvoisa rouva puhemies! Kiitän valiokuntia, kunta- ja terveysjaostoa ja niiden puheenjohtajia tekemästänne perusteellisesta työstä. Nyt kun valtiovarainvaliokunta mietinnössään ehdottaa kaikkein ruuhkautuneimpi-

en tuomioistuinten toimintaan sekä ulosottolaitokselle harmaan talouden torjuntaan yhteensä 2,8 miljoonan euron lisärahoitusta, voin ilolla todeta, että tällöin oikeusministeriön hallinnonalalla kaikki parlamentaarisen työryhmän keskeiset määrärahaehdotukset toteutuvat ensi vuoden budjetissa. Oikeusministeriön hallinnonalan budjettiesityksen loppusumma on 926 miljoonaa euroa, kun valtiovarainvaliokunnan esittämät lisäykset otetaan huomioon.

Kuluvan vuoden talousarvioon verrattuna hallinnonalan organisaatioiden toimintaedellytykset jopa hieman paranevat ensi vuonna: reaalinen muutos plus 6 miljoonaa euroa. Tämä johtuu ennen kaikkea hallitusohjelman mukaisesta lisämäärärahasta sisäiseen turvallisuuteen ja oikeudenhoitoon. Oikeusministeriön hallinnonalan osuus tästä lisämäärärahasta on vuositasolla 17,5 miljoonaa euroa. Tässä yhteydessä haluan vielä kerran kiittää puolueita niiden parlamentaarisessa työryhmässä vuosi sitten tekemästä erinomaisesta työstä.

Syyskuussa tehty päätös määrärahakehyksistä merkitsee kuitenkin, että hallinnonalan taloudellinen tilanne heikkenee vuodesta 2017 lukien, mikä johtuu valtiontalouden välttämättömistä sopeuttamistoimenpiteistä. Erityisesti vuodesta 2018 lukien oikeusministeriön hallinnonalan taloudellinen tilanne on tiukka. Määrärahatilanteen heikkenemiseen vastataan vuonna 16 seuraavin toimenpitein:

1) Toteutetaan ripeästi oikeudenhoidon uudistamisohjelman toimenpiteitä.

2) Kuluvan hallituskauden aikana ei lakkauteta vankiloita. Hallitusneuvottelujen yhteydessä sovitun mukaisesti Rikosseuraamuslaitoksen toimintaedellytykset nykyisessä laitosrakenteessa turvataan tulevassa kehyspäätöksessä.

3) Tehdään rakenteellisia uudistuksia.

4) Tehostetaan toimintaa viidellä laajalla tietojärjestelmäuudistuksella.

Näistä viimeksi mainittujen viiden toimintaa uudistavan tietojärjestelmähankkeen toteuttamiseen on vuoden 16 talousarvioesityksessä varattu lisärahoitusta yhteensä 18 miljoonaa euroa, ja vuosina 16—19 lisärahoitus on kaiken kaikkiaan 50 miljoonaa.

Turvapaikanhakijoiden voimakas kasvu vaikuttaa oikeusministeriön hallinnonalalla merkittävästi julkisen ja yksityisen oikeusavun sekä hallinto-oikeuksien ja korkeimman hallinto-oikeuden lähivuosien toimintaan. Vuoden 16 määrärahaesitystä valmisteltaessa arvioitiin, että vuonna 15 turvapaikanhakijoiden määrä olisi 30 000, mistä hallinto-oikeuteen valitukset tulevat pääosin vuonna 16. Helsingin hallinto-oikeuden resurssitarve on arvioitu 10 000:ksi valitusten käsittelyn perusteella. Korkeimman hallinto-oikeuden resurssitarve perustuu 5 000 valitukseen. Turvapaikkajuttujen nopean käsittelyn kannalta on tärkeää kaikin mahdollisin keinoin tehostaa asioiden käsittelyä läpi koko turvapaikkaprosessin, hakemusten jättämisestä aina muutoksenhakuun ja päätösten täytäntöönpanoon saakka. Tätä työtä hallitus ja lainkäytön menettelytapojen osalta tuomioistuimet ovat kiireellisesti tekemässä. Asiamäärän kasvu on kuitenkin niin merkittävä, että tehostamistoimenpiteistä huolimatta tarvitaan huomattava resurssilisäys. Hallitus esittää ensi vuodelle 23,6 miljoonan euron lisärahoitusta turvapaikanhakijoiden oikeusturvaan liittyviin menoihin. Se on kohdistettu yksityiseen ja julkiseen oikeusapuun sekä hallinto-oikeuksille ja korkeimmalle hallinto-oikeudelle. Hallinto-oikeudet varautuvat jo alkuvuodesta lisäämään henkilöstöä noin 100 uudella työntekijällä ja korkein hallinto-oikeus puolestaan noin 30 uudella työntekijällä.

Loppuun, arvoisa puhemies, haluan todeta, että virtaviivaistamalla harkitusti oikeusturvakeinoja tulemme tästäkin haasteesta selviytymään. — Kiitos.

10.34 **Kari Uotila vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On ihan hyvä, että valiokunta lisäsi kipeimpiin kohtiin pikkasen rahaa, mutta niin kuin mietinnössä todetaan, määrärahatilanne heikkenee kehyskaudella todella huolestuttavasti, 2019 jo yli 30 miljoonan euron verran. Kun julkisuudessa on nyt käyty keskustelua siitä, onko eduskunnalla oikeutta kohdistaa määrärahoja ja perustella niitä muun muassa harmaan talouden torjunnalla, niin olen sitä mieltä, että kyllä on. Eduskunta ei voi mennä tietenkään riippumattoman oikeuslaitoksen ratkaisuihin vaikuttamaan, mutta kyllä eduskunnalla on täysi oikeus perustella lisämäärärahojen osoittamista sillä, että harmaa talous on paha ongelma ja harmaaseen talouteen sijoitetut rahat tulevat monin verroin takaisin. Ja kuten tuossa ministeri totesi, niin varmasti tehostamistoimenpiteillä pystyään jotain saamaan aikaan, mutta kyllä hallituksella nyt on tärkeä paikka päättää, kun kevään JTS:ää, julkisen talouden suunnitelmaa, tehdään, mikä on kansalaisten oikeusturva ja harmaan talouden torjunnan taso tulevina vuosina uudella kehyskaudella.

10.35 **Markku Rossi kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Suomi on oikeusvaltio, ja Suomen täytyy toimia oikeusvaltion periaatteiden mukaisesti. Siinä mielessä nuo ministerin linjaukset olivat hyviä. Nostan kuitenkin erään, ehkä vähän inhimillisemmän näkökulman esille. Tiedän, että ministeri Lindström on miettimässä hyvin, kuinka ulosotossa olevien ihmisten asemaa pystyttäisiin helpottamaan. Valtiohan toimii suurempana koronkiskurina kuin oikeastaan mikään muu järjestelmä. Kun otetaan huomioon niiden ihmisten tukala asema, joilla siis on ulosottoperittäviä, erilaiset maksut, jotka tulevat päälle siihen, korkotasoksi nousee hyvin helposti yli 20 prosenttia, kun sitä lähdetään laskemaan. Hyvin usein käy, että henkilö, joka on todella kiipelissä jo muutenkin, ei oikein pääse irtautumaan siitä. Siinä mielessä kyllä haluan kannustaa pohtimaan — ja vähän olisi hyvä kuullakin oikeasti — löytyykö niitä keinoja, millä heidän asemaansa voitaisiin helpottaa. Perijät kuitenkin saisivat omansa.

10.37 **Susanna Huovinen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On todella hyvä, että eduskunnan valtiovarainvaliokunta päätti nyt lisätä näitä harmaan talouden torjuntaresursseja. Valiokunnassa ja meidän jaostossamme kuultiin monia erittäin huolestuneita puheenvuoroja asiantuntijoilta sen johdosta, että tässä jää nyt valtiolta rahoja saamatta, jos näitä rahoja kovin paljon lähdetään leikkaamaan. Olisi mielenkiintoista nyt kuulla, miten ministeri arvioi, olisiko silti vielä tehtävissä jotain jatkossa siihen, että harmaan talouden vastaista työtä pystyttäisiin vielä pistämään paremmin kuntoon.

Lisäksi haluaisin kysyä Rikosseuraamuslaitoksen määrärahatilanteesta tulevaisuuden näkökulmasta. Asiantuntijat esittivät huolensa siitä, että esimerkiksi viime kaudella hyväksytyn hyvän sosiaalihuoltolain mukaisia toimenpiteitä ei päästä tekemään vaan vangit viettävät yhä enemmän aikaa selleissään, mikä ei kyllä paranna heidän mahdollisuuksiaan sitten sen vankilan jälkeisessä elämässä.

10.38 **Arja Juvonen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Oikeusministeri kertoi tuossa hyvin hallinnonalansa alaisia asioita, ja on hienoa, että harmaan talouden torjuntaan edelleen kohdistetaan resursseja. Turvapaikka-asiat huolestuttavat meitä kaikkia suomalaisia, ja tiedämme, että kustannukset kasvavat. On juuri niin, että ensi vuodesta me emme tiedä, emme pysty ennustamaan vielä sitä, kuinka paljon turvapaikanhakijoita on tulossa. Myöskään nämä resurssit sinne eivät ehkä ole sitten riittäviä. Mitenkä te osaisitte

ennustaa sinne tulevaisuuteen, hyvä oikeusministeri, kuinka paljon vielä lisäresursseja sinne tulemme kohdentamaan?

10.39 **Antti Lindtman sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On erinomaisen hyvä, että valtiovarainvaliokunnassa huomioitiin tämä harmaan talouden torjunta.

Mutta toisin kuin tässä salissa on usein väitetty, kyse ei ole ainoastaan rahasta. Täällä on monta kertaa virheellisesti väitetty, että SDP:n vaihtoehtobudjetin harmaan talouden satsaus perustuisi ainoastaan siihen 20 miljoonaan, jota olemme esittäneet lisämäärärahoina. Tässä on paljon tehtävää myös sellaisen lainsäädännön parissa, johon ei tarvita rahaa. Otan yhden esimerkin: alipalkan maksamisen kriminalisointi. SDP on esittänyt 20 kohdan harmaan talouden torjunnan ohjelmaa. Toteutuessaan se toisi merkittäviä lisätuloja valtiolle.

Yksi tekijä, joka kuuluu teidän hallinnonalallenne, sekä työ- että oikeusministeriön hallinnonalalle, tässä oikeusminisnalalle: aiotteko tuoda esityksen alipalkan maksamisen (Puhemies koputtaa) kriminalisoinnista? Teidän puoluetoverinne viime kaudella sitä esittivät.

10.40 **Timo Heinonen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Meillä on hyvä ja toimeen tarttunut oikeusministeri Lindström.

Muutaman asian haluaisin esille nostaa. Avolaitoksissa meillä on vankeja, jotka eivät kyllä sinne kuuluisi. Haluaisin kysyä ministeri Lindströmiltä, ohjaako meillä teidän mielestänne tällä hetkellä raha liikaa kriminaalipolitiikkaa.

Toisena yleisen oikeustajun mukaisten tuomioiden saaminen. Olette käynnistänyt siinä oman työn. Miten se on etenemässä?

Ja vielä, kun aikaa on, sakon muunto. Olemme luvanneet, että sakon muunto tulee voimaan sovitulla aikataululla. Voitteko luvata eduskunnan edessä, että tämä lainsäädäntö saadaan järjestykseen?

Viimeisenä turvapaikanhakijat. Meillä on tapahtunut vakavia raiskaustapauksia. Saammeko me sellaisen viestin, että tässä maassa ei raiskauksia hyväksytä ja se on automaatiopalautus, jos tällaisia tapahtuu?

10.41 **Katja Hänninen vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kysyisin ministeriltä, että mitenkäs on käräjäoikeusverkoston laita. Me saimme harvinaisen mietinnön aikaiseksi lakivaliokunnassa elikkä yksimielisen mietinnön, jossa me korostimme sitä, että jos lähdetään miettimään istuntopaikkoja ja muuta, niin kriteerien pitäisi olla tiedossa, että miten tätä käräjäoikeusverkostoa sitten lähdetään kehittämään. Tätä kriteeristöä peräänkuulutettiin, mutta emme ole sellaista saaneet emmekä tiedä siitä mitään. Kysyisin ministeriltä, onko teillä tästä tarkempaa tietoa. Nyt kun puhuttiin myös siitä, että asioita tulee lisää ja on näitä ruuhkaantuneita istuntopaikkoja, niin näkisin, ettei ole mitään syytä — jos halutaan ihmisten oikeusturvasta pitää kiinni — istuntopaikkoja ainakaan vähentää. Tulisi kehittää mutta ei vähentää. Saisinko tähän vastauksen?

10.42 **Päivi Räsänen kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Turvapaikanhakijoiden määrän räjähdysmäinen kasvu aiheuttaa kyllä merkittäviä paineita myös oikeuslaitokselle, ja siinä mielessä on hyvä, että täydentävässä talousarvioesityksessä Helsingin hallinto-oikeudelle ja korkeimmalle hallinto-oikeudelle osoitettiin nämä reilun 7 miljoonan euron lisäresurssit turvapaikkahakemuksia koskevien valitusten käsittelyä varten. Mutta silti, kun tiedämme ne paineet, joita koko viranomaisketjuun kohdistuu, ja myös

arviot tulevista turvapaikanhakijoista saattavat vielä muuttua, edelleen on kyllä huoli siitä, millä tavalla oikeuslaitos tästä selviää. On erittäin tärkeää, että nämä voimavarat turvataan turvapaikka-asioiden viranomaisketjun (Puhemies koputtaa) kaikilta osin, jotta ei muodostu pullonkauloja miltään osin.

10.43 **Markku Pakkanen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Suomalainen oikeusvaltio on toki haasteiden edessä tällaisessa tilanteessa, kun turvapaikanhakijoita tulee paljon. On syytä kiinnittää huomiota oikeusapuun ja hakemusten käsittelyyn liittyviin asioihin. Kustannukset näissä asioissa nousevat. Mikä on ministerin arvio tulevan vuoden kustannuksista? Haluaisin vielä kuulla sen.

Ja toinen asia: tämä harmaan talouden torjunta on todettu monessa yhteydessä kannattavaksi toiminnaksi. Ovatko nyt esitetyt satsaukset mielestänne riittävät?

10.44 **Reijo Hongisto ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Suden kannanhoidollisista poikkeusluvista on tehty lukuisia valituksia. Lähestulkoon jokaisesta poikkeusluvasta on valitettu ja näin tukittu hallinto-oikeuksia. Valittajia ovat olleet eri luonnonsuojeluyhdistykset ja sellaiset tahot, joilla ei välttämättä ole edes asianosaisuutta tähän kyseiseen asiaan. Kysynkin arvoisalta ministeriltä: mihin toimiin hallitus aikoo ryhtyä, jotta tällaisilta niin sanotuilta tarpeettomilta ja turhilta valituksilta vältyttäisiin ja valitusoikeus olisi vain niillä tahoilla, joilla todella on asianosaisuus siihen asiaan, josta ollaan valittamassa?

10.44 **Jaana Pelkonen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ensinnäkin tuomioistuinlaitokseen esitetyt lisäresurssit ovat erittäin tärkeitä, jotta historiallisen suuri turvapaikanhakijoiden määrä ei ruuhkauttaisi liikaa Helsingin hallinto-oikeutta ja korkeinta hallinto-oikeutta.

Toinen asia, jonka haluan nostaa esiin, liittyy ensi vuoden alussa voimaan astuvaan uuteen isyyslakiin. Sen myötähän isyyden tunnustamisprosessi yksinkertaistuu ja lapsen oikeus tietää molemmat biologiset vanhempansa paranee. Esitykseen kuitenkin liittyy edelleen myös puutteita. Se ei esimerkiksi sisällä äitiyden määrittymistä koskevia pykäliä, joiden avulla myös naisparin perheeseen syntyvän lapsen vanhemmuus voitaisiin tietyin edellytyksin vahvistaa ilman tarvetta perheen sisäiseen adoptioon. Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen mukaan eri ja samaa sukupuolta olevia avopareja ei saa laittaa eriarvoiseen asemaan, tosin toisin tällä hetkellä Suomen lainsäädännössä tapahtuu. Ministeriltä kysyisinkin: koska tämä asia meillä etenee ja ihmiset olisivat aidosti yhdenvertaisia perhelainsäädännössä?

10.45 **Suna Kymäläinen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Pelkosen jäljiltä on hyvä jatkaa samassa aihepiirissä.

Lapsen etu ja lapsen oikeuden toteutumiset ovat suuressa ja isossa roolissa lakivaliokunnan työskentelyssä. Erityisesti juridisiin oikeuksiin kiinnitetään huomiota, ja näillä oikeuksilla ja tiedolla biologisesta alkuperästä voi olla vaikutusta jopa lapsen terveyteen. Kyse voi joskus olla jopa hengestä ja elämästä, kun puhutaan vaikkapa elinsiirrännäisistä. Tosiaan tasa-arvoisen avioliittolain liitännäislakeina tuota isyys- ja äitiyslakiakin on muokattu, mutta vielä jäävät lait siltä osin puutteellisiksi, että myös minä yhtyisin niiden joukkoon, jotka kysyvät, että koska esimerkiksi isyyslakiin olisi odotettavissa uusia muutok-

sia. Ja mitä tulee vaikeisiin rikoksiin, raiskauksiin, jotka kohdistuvat esimerkiksi lapseen, on yhä työtä uhrin aseman parantamisessa (Puhemies koputtaa) ja koko lähipiirin tilanteessa.

10.47 **Kari Tolvanen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Heti alkuun haluan kiittää tästä lisärahoituksesta nyt ja myös siitä, mitä hallitus on aikaisemmin antanut lisärahoitusta oikeudenhoidolle. Nyt tosiaan pääsemme siihen parlamentaarisen työryhmän rahoituksen tasolle, ja viime kaudella sain johtaa ilokseni tätä työryhmää. Tämä on hienoa, mutta samalla toivon, että myös niitä uudistuksia, kuten ministeri tuossa sanoi, muun muassa oikeudenhoidon uudistamisohjelmaa, pannaan vauhdilla vireille, koska pelkkä lisärahoitus ei tätä haastetta ratkaise vaan myös uudistaminen.

Mutta sitten haluaisin ottaa ja kiittää ministeriä, että olette ollut hereillä tässä turvapaikkaprosessin jatkokäsittelyssä. Elikkä kun tulee kielteisiä turvapaikkapäätöksiä, niistä valitetaan hallinto-oikeuksiin, ja nythän te olette jo tehnyt kevennyksiä kokoonpanoihin. Kysynkin teiltä: aiotteko vielä jatkaa asioiden hajauttamista eri hallinto-oikeuksiin sekä laajennatteko tätä jatkokäsittelylupaa ja edelleen kevennätte kokoonpanoja oikeusturvaa vaarantamatta?

10.48 **Joona Räsänen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun tässä nyt keskustellaan oikeusministeriön hallinnonalasta, niin olisin ministeriltä kysynyt siitä, että ensi vuonna varsinkin liikenteen puolella tuntuvasti sakkorangaistuksiin tulee korotuksia. Niitä varmasti voi ainakin taloudellisilla vaikutuksilla perustella. No, sitten hieman on tullut kyllä kritiikkiä siitä, pystyykö niitä perustelemaan esimerkiksi liikenneturvallisuuden parantamisella, ja tässä yhteydessä on noussut nyt esille, että ensi vuodesta alkaen osissa rangaistuksia, esim. ylinopeuden osalta, meillä olisi kovemmat tuomiot kuin esimerkiksi pahoinpitelystä. Tämä on nyt nostanut hieman keskustelua kansalaisten parissa, että onko tämä ihan yleisen oikeudentajun mukaista, ja tätä on varmasti hyvä tässäkin salissa pohtia. Ja nyt kun teillä on tämä pohdinta käynnissä näistä muistakin seuraamuksista ja rangaistuksista, niin olisin kysynyt: miten nyt vastaatte tähän kritiikkiin, mikä tulee nimenomaan näihin oikeudentuntokysymyksiin, että ylinopeudesta saa isomman tuomion kuin esimerkiksi pahoinpitelystä?

10.49 **Mikko Kärnä kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Lapin näkökulmasta on äärettömän tärkeää, että nyt tässä esityksessä on sitouduttu tekemään selvitys ILO 169 -yleissopimuksen mahdolliseen ratifiointiin liittyvistä kysymyksistä ja tässä selvityksessä selvitellään ennen kaikkea alkuperäiskansamääritelmää sekä mahdollisia maaoikeuksia. Kuten kaikki tiedämme, tilanne on ollut tuolla Ylä-Lapissa äärimmäisen tulehtunut jo vuosikymmeniä, ja tälläkin hetkellä erittäin valitettavia uutisia sieltä tulee, ollaan äidytty jopa väkivaltaisuuksiin saakka. Olisin kysynyt ministeriltä, millä tavalla tämä tutkimus tullaan toteuttamaan ja mikä on sen aikataulutus.

Puhemies Maria Lohela: Vielä edustaja Laukkanen, ja sen jälkeen ministerille 3 minuuttia.

10.50 **Antero Laukkanen kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Suomalaisen yhteiskunnan oikeusvaltiokäsitys rakentuu oikeuslaitoksen riippumattomuudelle.

Tällä riippumattomuuden käsityksellä tarkoitetaan myös tuomioistuimen taloudellista riippumattomuutta ja sellaista itsenäisyyttä, joka on taloudellisista suhdanteista vapaata kaikissa olosuhteissa ja kansalaisille turvattua varallisuudesta riippumatta.

Korkeimman oikeuden väistyvä presidentti Pauliine Koskelo esitti syvän huolensa siitä, että tällä hetkellä raha pyrkii ohjaamaan oikeuslaitoksen toimintaa. Tuomioistuintoiminta, syyttäjänviraston toiminta, ulosottoviraston toiminta — nämä kaikki ovat ilmaisseet huolensa jatkuvasta resurssien puutteesta. Syyttäjänvirasto jopa ilmoitti, että eivät pysty ottamaan käsittelyyn kuin kaikista vakavimmat asiat rahanpuutteen vuoksi. Kysyn, miten ministeriö aikoo tähän tilanteeseen jatkossa — näiden lisäysten lisäksi, mitä nyt esitetään (Puhemies koputtaa) — puuttua.

Puhemies Maria Lohela: Ministeri Lindström, 3 minuuttia siitä paikalta.

10.51 **Oikeus- ja työministeri Jari Lindström:** Arvoisa rouva puhemies! Paljon kysymyksiä — koetan vastata niin moneen kuin ehdin ja sitten jatkan myöhemmin.

Eli aloitetaan tästä edustaja Uotilan ja monen muun, kuten edustaja Huovisen, esille nostamasta harmaan talouden torjunnan tulevaisuudesta. Hallitus on linjannut, että harmaan talouden torjuntaa tullaan jatkamaan tulevaisuudessakin. Tämä, että valtiovarainvaliokunta on lisännyt tähän rahaa, tietysti osoittaa, kuinka tärkeänä tätä pidetään. Minun mielestäni tämä on varmaan sellainen yhteinen — jos käytän tätä hieman kömpelöä sanaa — tahtotila, että harmaan talouden torjuntaa tullaan jatkamaan. Harmaan talouden seurantaa on myös hallituksessa pohdittu ihan vakavasti, ja me otamme tämän asian todella isosti huomioon. (Välihuuto)

Sitten — no, mennään asia kerrallaan — edustaja Rossi kiinnitti huomiota näihin ulosottoasioihin ja velkaantuneitten aseman helpottamiseen, ja se on ihan totta, meillä on pohdinnassa nyt parastaikaa OM:n puolella se, mitä näille asioille voisi tehdä. Suomalaisilla on semmoinen asenne, että aina pitää maksaa velkansa, mutta se, pitääkö se maksaa henkensä edestä, on tietysti iso kysymys. Eli jonkunlainen oikeudenmukaisuus, inhimillisyys näissä asioissa tulee olla ja siinä, että ihmiset saisivat jossakin vaiheessa anteeksikin näitä asioita. Me näitä asioita pohdimme, mitä näille voisi tehdä. Jatkuvasti on käyty keskusteluja muun muassa ulosottopuolen kanssa, mitkä olisivat ne keinot helpottaa näiden velkaantuneitten asiaa. Tämä on iso juttu ja on minulla pöydällä mietinnässä sitten yksityiskohtaisemmin.

Edustaja Lindtman: alipalkan kriminalisointi. Asia on tietenkin äärettömän tärkeä ja semmoinen, mistä täytyisi sitten hallituksen sisällä käydä neuvottelu liittyen tähän, onko tämä se hallitus, joka tämän tuo esille. Minä en ole siinä asemassa, että minä tässä nyt esitän, että tänne se tuodaan, mutta minä voin esittää sitä hallituksen sisällä keskusteltavaksi, että mikä on sitten se hallituksen kanta — se päätetään sitten yhdessä porukalla, tuodaanko se tänne.

Edustaja Heinosella ja edustaja Laukkasella oli samansuuntainen kysymys: ohjaako raha liikaa oikeuslaitosta? Se on totta, että tiukassa taloudellisessa tilanteessa raha on tärkeä, mutta väitän, että ei ohjaa liikaa. Tänäänkin puheeni todisti sen, että tällä hetkellä OM:n tilanne on hyvä, mutta ei pidä tuudittautua — kehyskausi on tiukka, ja lopussa tulee äärettömän tiukkaa. Kyllä meidän pitää pitää siitä huoli, että oikeusturva toteutuu kaikissa tilanteissa.

Edustaja Heinonen kyseli tästä raiskauslainsäädännöstä. Tämä on asia, jota nyt pohditaan. Kun tämä on noussut tässä turvapaikanhakijakeskustelussa pinnalle, niin meidän täy-

tyy nyt tarkastella koko tämä lainsäädäntö. Mitä ovat ne työkalut, millä me voimme vastata näihin haasteisiin, mitkä ovat nyt päällä, koska lainsäädäntö on laadittu toisessa ajassa? Tämä työ on käynnissä.

Aika loppui. Jatkan vastaamista. Koetan vastata kaikkien kysymyksiin.

10.54 **Anna-Maja Henriksson r** (vastauspuheenvuoro): Värderade fru talman! En av de viktigaste sakerna i ett samhälle är att medborgarna kan lita på rättsväsendet och att behandlingstiderna inte är för långa. Det är bra att finansutskottet nu sätter till en del pengar till domstolarna, men jag är oerhört bekymrad över vad som händer från 2019 framåt.

Arvoisa puhemies! Oikeusturva on perusoikeus, ja toimiva oikeudenhoito on yksi tärkeimmistä peruspilareista meidän demokraattisessa yhteiskunnassa. On hyvä, että valtiovarainvaliokunta nyt lisää jonkun verran määrärahoja tuomioistuimille. Toisaalta voitaisiin sanoa näin, että pitäisi olla itsestään selvää, että oikeusvaltiossa tämä rahoitus on hoidettu niin, ettei eduskunnan joka vuosi tarvitsisi tehdä näitä lisäyksiä.

Arvoisa puhemies! Nyt minä haluaisin kysyä ministeriltä, että kun tiedetään jo tässä vaiheessa, että vuonna 2019 on tulossa raju, raju leikkaus, 30 miljoonaa jopa, niin millä tavalla se aiotaan hoitaa. Onko jo nyt tässä vaiheessa suunnitelmia sen varalle? Jos ei ole, niin olisi korkea aika tehdä niitä.

10.55 **Sanna Marin sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Verohallinto on arvioinut, että Suomi menettää joka vuosi 4—6 miljardia euroa harmaalle taloudelle, ja tämäkin on varovainen arvio. Tämän vuoksi sosialidemokraatit ovat nostaneet harmaan talouden torjunnan keskeiseksi osaksi omaa vaihtoehtobudjettiaan. SDP on julkaissut myös yli 20 kohdan ohjelman harmaan talouden torjumiseksi, jossa esitetään muun maussa edustaja Lindtmaninkin esiin nostamaa alipalkkauksen kriminalisointia. On hyvä, että hallitus on perääntynyt omista esityksistään esimerkiksi veronkiertäjien armahduslain ja hallintarekisterihankkeen osalta opposition ja kansalaisyhteiskunnan vaatimuksesta. Lakivaliokunta antoi yksimielisen lausunnon tästä budjetista, ja siellä peräänkuulutimme näitä harmaan talouden torjunnan määrärahoja, ja ne saimme. Tämäkin on hyvä asia, mutta ei kuitenkaan suinkaan riittävä.

Ministeri Lindström, oletteko valmis tarttumaan SDP:n esitykseen harmaan talouden torjunnan ohjelmasta? Tämä on yksi niitä kohtia, joista oikeasti valtiolle voitaisiin saada myös kassavirtaa ja tätä taloudellista tilannetta pystyttäisiin paikkaamaan.

10.56 **Katri Kulmuni kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Myös minun kysymykseni olisi liittynyt saamelaiskysymyksiin ja siihen, että aika pitkäänhän on jo neuvoteltu pohjoismaisesta saamelaissopimuksesta. Olisin kysynyt siitä, missä vaiheessa se on kenties tulossa eduskuntaan, ja monin osinhan se varmasti on jo valmistumassa hyvin pitkällä.

Lisäksi sitten saamelaiskäräjälakiahan ollaan myöskin uudistamassa. Missä vaiheessa tämä prosessi menee? Tietenkin tilanne pohjoisessa on viime vuosina ollut varsin tiivis saamelaiskysymysten osalta, joten olisi tärkeää, että päästäisiin sitten näissä asioissa myöskin eteenpäin.

Ja vaikka se ei suoraan oikeusministeriön hallinnonalalle kuulukaan, niin täytyy kuitenkin kiittää tässäkin vaiheessa jo siitä, että esimerkiksi kielipesärahoitusta 300 000:lla lisätään, mikä on merkittävä asia.

10.57 **Sari Multala kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Juuri tässä syksyllä lakivaliokunnassa oli käsittelyssä sakon muuntorangaistusta koskeva hallituksen esitys, jossa peruttiin aiempi sakon muuntorangaistus. Kuitenkin oikeusministeriössä valmistellaan nyt uudelleen tätä lakiesitystä, ja tarkoitus olisi saattaa se voimaan samassa aikataulussa kuin aiempi sakon muuntorangaistuksen laki. Tämä laki on erittäin tärkeä monien liikkeenharjoittajien oikeusturvan ja työturvallisuudenkin kannalta. Voimmeko odottaa, että tämä laki tulee eduskunnan hyväksyttäväksi alkuperäisessä aikataulussa?

10.58 **Ville Tavio ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä talousarvioesityksessä todetaan tällä kyseisellä hallinnonalalla, että nämä tuomioistuimen käsiteltävät asiat ovat monimutkaistumaan päin. Tämähän on huono asia ihmisille, jotka oikeudessa joutuvat käymään, koska tämä oikeudenkäynnin ennakoitavuus heikentyy. Yhtenä syynä tähän mainitaan erityisesti Euroopan unionin säädösten ulottuminen vähitellen yhä laajemmalle alalle hallintolain käytössä sekä yksityis- että rikosoikeudessa. Kysynkin: eikö Suomen tulisi ottaa entistä aktiivisempi rooli, että pystyisimme estämään tätä Suomen edun vastaista EU-sääntelyä?

10.59 **Eero Heinäluoma sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Palaisin yhteen asiaan, joka ei ole nyt suoraan budjettiasia mutta tärkeä asia oikeusministeriön kannalta, ja se on se, että nyt, arvoisa oikeusministeri, teillä on runsaan puolen vuoden kokemus kahden erittäin vaativan ja haastavan tehtävän hoitamisesta, oikeusministerin ja työministerin. Jään pohtimaan, mikä on teidän kokemuksenne tämän puolen vuoden jälkeen. Tehän teette, niin kuin itse sanotte, sitä työtä, mikä hallituksen neuvotteluissa on sovittu, ja siitä kaikki kunnia. Mutta oletteko huomannut esimerkiksi tämän pakkolakipakettilainsäädännön yhteydessä, että voi tulla vaikea ristiriitatilanne, että pystyykö oikeusministeri antamaan oikeudelliselta kannalta hyviä neuvoja työministerille olosuhteissa, joissa joutuu ottamaan vastuuta molempien ministeriöiden johtamisesta? En pidä sitä ongelmana, että oikeusministerinä on maallikko, eihän meillä puolustusministerinäkään ole sotilas eikä kenraali, että kyllä maallikko pystyy oikeusministeriötä johtamaan, ja annan tästä teille täyden tunnustuksen, (Puhemies: Aika!) mutta tämä ristiriita ja päällekkäisyys jää mietityttämään.

11.00 **Antti Rantakangas kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Oli hienoa kuulla ministeriltä, että Sipilän hallitus tältäkin osin noudattaa parlamentaarisen valmistelun pohjaa ja tuloksia. Tämä edustaja Tolvasen työryhmä teki hyvää työtä, ja on hienoa, että hallitus on ottanut tähän ohjelmaansa ja myös käytännön toimintaan niitten linjausten eteenpäinviemisen, se on kunnia Sipilän hallitukselle.

Harmaan talouden torjunta on tärkeä asia, ja kaikki tiedämme, että siinä panos, mitä sinne sijoitetaan, tulee takaisin ilman muuta. Tosin tämä SDP:n arviohan, että kymmenkertaisena tulee takaisin, on tietysti yhtä heikolla pohjalla kuin koko vaihtoehtobudjettikin, mutta se on nyt sivuseikka ja nyt puhutaan oikeusministeriön alasta. (Ben Zyskowicz: Merirosvorahaa!)

Käräjäoikeusverkoston osalta tämä oikeudenhoidon uudistamisohjelma esittää rajua leikkausta käräjäoikeusverkostoon. Mikä on ministerin kanta tähän, koska meillä todettiin lakivaliokunnassa linjaus, että näin mittaviin leikkauksiin ei pidä mennä ja jos tehdään joitain ratkaisuja, pitää olla selvät kriteerit siitä, millä tavalla istuntopaikkoja tai muita sitten karsitaan, jos siihen mennään?

11.01 **Antti Lindtman sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Rantakangas, ottakaa tuo puheenvuoro kokonaan uusiksi. Te nyt harrastatte huolellista väärin ymmärtämistä ja annatte väärää tietoa. Juuri hetki sitten tässä salissa sanoin, että meidän arviomme perustuu 23-kohtaiseen harmaan talouden torjuntaohjelmaan. Äsken kysyin, aikooko oikeusministeri esittää alipalkkauksen kriminalisointia. Minulla on ainakin yksi tukija tälle ajatukselle, se on nimittäin ryhmänjohtaja Lindström viime kaudelta. Te allekirjoititte edustaja Tolppasen aloitteen siitä, että alipalkan maksaminen pitäisi kriminalisoida. Aiotteko te nyt käyttää sitä valtaa, joka teillä oikeusministerinä on?

Ja edustaja Rantakangas, kysytäänpä tästä 24:n kohdan ohjelmasta: käykö teille se, että mahdollistetaan korruptiorikosten ilmoittaminen esitutkintaviranomaisille salassapitosäännösten estämättä? Uskon, että se Zyskowiczille käy, käykö? Käykö kanneoikeus? Otatteko meidän esityksemme?

11.02 **Antti Rantakangas kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! 20 miljoonaa lisää rahaa harmaan talouden torjuntaan ja 200 miljoonaa takaisin. Tämä oli se kritiikin kohde, koska jokainen ymmärtää sen, että tällä panoksella ei saada kymmenkertaista tulosta. Jos tällainen olisi, sinne kannattaisi panna varmaan sitten miljardi, niin meillä ei olisi kestävyysvajetta ollenkaan. Tässä mielessä kritiikki kohdistui siihen teidän esittämäänne panokseen ja tuotokseen, mitä tulee. Nämä esitykset, mitä teillä on siellä ohjelmassa, ovat hyviä ja varmasti porukalla eteenpäinvietäviä, (Eduskunnasta: Mutta summat eivät täsmää!) mutta tämä teidän budjettinne pohja on sillä tavalla heikolla pohjalla, se on suolla vähän. Tässä mielessä tähän tämä kritiikki pohjautui.

Mutta viedään yhdessä eteenpäin, ja me kaikki olemme sitä mieltä, että harmaata taloutta pitää torjua. Oli hyvä, että hallitus lisäsi budjetin täydennyksessä määrärahat, jotka sieltä puuttuivat, ja vie eteenpäin tätä parlamentaarisen työryhmän hyvää työtä. Tämä ei ole puoluepoliittinen asia, tämä on yhteinen asia, koko eduskunnan asia, ja se on myöskin viesti tänne, että harmaalla taloudella ei ole hyväksyntää suomalaisessa yhteiskunnassa.

11.03 **Jukka Gustafsson sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edellisissä hallitusohjelmaneuvotteluissa olin mukana ja sain johtaa harmaan talouden työryhmää, siis hallitusohjelmaneuvotteluissa, joissa oli kuuden puolueen edustajat mukana. Se on yksi vaativimpia tehtäviä, joita minulla on ollut. Me päädyimme 31 toimenpide-ehdotukseen, jotka tulivat edellisen hallituksen hallitusohjelmaan, ja hallitusohjelmaneuvotteluissa sovittiin noin 20 miljoonan panostuksesta harmaaseen talouteen. Olin kahteen otteeseen vielä neuvottelujen aikana yhteydessä johtaja Hirvoseen — superasiantuntija näissä — että 300—400 miljoonaa on se realistinen tavoitetaso, joka sillä voidaan saavuttaa. Nyt demarien on 20 miljoonaa ja 200 miljoonaa. Se on aivan siinä asiantuntijatasoisessa suhteessa, mikä oli jo aiemminkin, ja on johtanut merkittävään tulokseen niitten tavoitteitten (Puhemies koputtaa) kohdalta, joita silloin asetettiin, että kyllä tämä meidän demarien ehdotus on ihan vakavasti otettava.

11.05 **Ben Zyskowicz kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kun ulkomaalainen Suomessa tekee törkeän rikoksen tai syyllistyy toistuvasti rikokseen, hänet voidaan karkottaa maasta. Nykyinen prosessi on sellainen, että ensin poliisi virkavastuulla tekee Maahanmuuttovirastolle esityksen karkottamisesta, sen jälkeen Maahanmuuttovirasto päättää, sen jälkeen tästä päätöksestä voi valittaa hallinto-oikeuteen ja sen jälkeen vielä voi hakea valituslupaa korkeimmasta hallinto-oikeudesta. Eikö tämä viimeinen vaihe ole täysin tarpeeton, ja aiotteko, ministeri Lindström, poistaa sen oikeusprosessien sujuvoittamiseksi ja nopeuttamiseksi?

Toinen kysymys: Tässä hallituksen turvapaikkapoliittisessa toimenpideohjelmassa sanotaan, että turvapaikka-asioiden täysistuntokäsittelyä nopeutetaan. Mitä aiotte tässä suhteessa tehdä? Voitaisiinko ajatella, että siitä Helsingin hallinto-oikeuden päätöksestä turvapaikka-asioissa ei olisi lainkaan valitusmahdollisuutta korkeimpaan hallinto-oikeuteen?

11.06 **Laura Huhtasaari ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Erittäin hyvä puheenvuoro edustaja Zyskowiczilta, ja olen täysin samaa mieltä. On hyvä, että turvapaikkahakemusten käsittelyä nyt nopeutetaan, koska se vaikuttaa vastaanottojärjestelmän kustannuksiin.

Turvapaikanhakijoiden määrän kasvu on lisännyt muun muassa naisiin ja tyttöihin kohdistuvaa seksuaalista häirintää. Miten tähän aiotaan puuttua oikeusministeriön hallinnonalalla?

11.06 **Antti Lindtman sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On erinomaisen hyvä asia, että edustaja Rantakangas otti tämän vaihtoehtobudjetin tuottoarvion esiin, ja niin kuin sanoin, se ei perustu ainoastaan siihen 20 miljoonan lisäsatsaukseen, vaan tähän laajaan ohjelmaan, josta nyt olen ottanut kolme esimerkkiä.

Arvoisa puhemies! Edustaja Rantakankaan lisäksi pääministeri Sipilä kritisoi SDP:n vaihtoehtobudjettia hötöksi juuri tämän harmaan talouden torjunnan takia. On ehkä syytä palauttaa mieleen, mikä oli viime kaudella keskustan vaihtoehtobudjetissa harmaan talouden osuus. Se oli 600 miljoonaa euroa ilman mitään ohjelmaa, ilman mitään panostuksia. Edustaja Rantakangas ja silloinen puheenjohtaja Sipilä naama pokkana esittivät 600 miljoonaa euroa täysin ilmasta. Meillä sentään on lisäsatsaukset, meillä on ohjelma. Nyt kysyn, oikeusministeri Lindström: otatteko nämä meidän esityksemme vastaan, aiotteko paneutua harmaan talouden torjuntaan niin kuin me olemme esittäneet?

Puhemies Maria Lohela: Edustaja Rantakangas, ja sen jälkeen ministeri Lindström.

11.07 **Antti Rantakangas kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Niin kuin sanoin, meillä kaikilla on yhteinen näkemys siitä, että pitää antaa eduskunnasta ja hallituksesta viestiä, että harmaata taloutta ei hyväksytä, ja tehdä kaikki toimenpiteet siihen. Siitä varmasti me olemme kaikki samaa mieltä, ja kaikki hyvät esitykset, mitä tulee myös oppositiolta, varmasti ministeriö ottaa huomioon ja toimeenpantavaksi. Mutta teidän esityksenne, 20 miljoonaa panoksia ja se 200, totta kai on höttöä. Ei siihen usko kukaan. Te uskotte, koska te olette tehneet budjetin ja teidän pitää saada se 300 miljoonaa näyttämään positiiviselta, tämä ensi vuoden esitys. Mutta te ette esitä siellä vaihtoehtobudjetissanne sitä 3 miljardin sopeutusohjelmaa, mitä te vaaleissa esititte. Nyt täällä edustaja Lindtman puhui jostain 600 miljoonasta. Te löitte 3 miljardia pöytään säästöjä, sopeutuksia, ja teillä budje-

tista esityksiä ei löydy niihin kuin pieni murto-osa. Eli kannattaa nyt kuitenkin katsoa myös omia esityksiä, kun te lähdette kritisoimaan edellisen opposition esityksiä. (Jukka Gustafsson: Tämä kohta meni kyllä 4—0 demareille!)

Puhemies Maria Lohela: Ministeri Lindström, 3 minuuttia.

11.08 **Oikeus- ja työministeri Jari Lindström:** Arvoisa rouva puhemies! Jos nyt lähdettäisiin ensiksi vielä tästä harmaan talouden torjunnasta. Jottei tule mitään vääriä käsityksiä, niin sanon, että kyllä hallitus siis suhtautuu erittäin vakavasti näihin sosialidemokraattien esityksiin, koska ne ovat ihan järkeviä esityksiä. Talouspoliittinen ministeriryhmä on ottanut tämän asian niin sanotusti työn alle, eli nyt tutkitaan kaikkia niitä toimenpiteitä, mitä edellisen hallituksen aikana on hyvää työtä tehty, ne linjataan, mitä on jo tehty, mitä ollaan tekemässä ja mitä on järkevää ehkä tulevaisuudessa tehdä, niin että tämä työ on käynnissä — tulkoon tämä nyt ihan selkeästi sanotuksi. (Jukka Gustafsson: Ei ole helppoa kepun kanssa!)

Sitten iso asia, kysymys näistä kriteereistä liittyen tähän käräjäoikeusverkostoon: Edustaja Hänninen kysyi, edustaja Rantakangas kysyi näistä — voi olla, että joku muukin. Mitä siinä nyt sitten pitäisi ottaa huomioon? Juttumäärät, matkustaminen, tekniikka, investointitarpeet, vuokrataso, mutta ei pidä missään nimessä unohtaa oikeusturvaa, koska se on kaikkein tärkeintä minun mielestäni, että se oikeusturva toteutuu. Näiltä pohjilta tietenkin sitten katsotaan, mikä se linjaus on. Tässä on tehty menneinä vuosina isoja, rankkoja leikkauksia liittyen käräjäoikeusverkostoon, ja tämä on äärettömän kipeä ja vaikea asia. Ei minulle siitä tarvitse muistuttaa, muistan sen vain viime vaalikaudelta, kun hovi- ja hallinto-oikeusverkostoa uudistettiin — mutta ei mennä siihen nyt. Eli tämä asia on tietenkin kovasti mietinnässä, että muun muassa näitä asioita tässä täytyy katsoa, koska sitten, mitä sinne ikinä jääkään niitä käräjäoikeuksia, siellä pitää tekniikan olla kunnossa, joudutaan investoimaan, niin että voidaan näitä oikeuden istuntoja pitää myös niin, ettei ihmisen tarvitse aina ajella sinne oikeuteen.

Edustaja Zyskowiczilla oli äärettömän ajankohtainen puheenvuoro liittyen nyt näitten valitusprosessien ja ylipäätään turvapaikanhakijoitten prosessin nopeuttamiseen. Olen moneen kertaan oikeusministeriössä antanut tehtäväksi selvittää, mitä me voimme tälle asialle tehdä, niin että oikeasti nämä prosessit nopeutuvat vuosista kuukausiin. (Ben Zyskowicz: Voisiko sitä prosessia nopeuttaa?) — Sitäkin prosessia täytyy nopeuttaa, te olette aivan oikeassa. — En tiedä, kuinka vankasti minun se pitää sanoa, mutta kyllä minä olen sen asian rautalangasta vääntänyt meidän virkamiehillemme, että tätä työtä pitää nopeuttaa. Se paine tulee myös maahanmuuttoministeriryhmästä, se tulee minulle, ja sitä kautta se menee sinne eteenpäin. Siellä pohditaan nyt sitten muun muassa tätä valituslupaa, voidaanko sille tehdä jotain, mitä te esititte. Tässä kohtaa en sano, voiko sen poistaa, mutta tätä asiaa ihan oikeasti selvitetään, muutenhan tästä ei tule nopeampaa.

11.11 **Ari Torniainen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On erittäin hyvä, että oikeudenhoitoon ja sisäiseen turvallisuuteen osoitetaan lisäresursseja — kiitos, ministeri Lindström, teille siitä. Etenkin tuomioistuinlaitosten rahoitustilanne on jo kauan ollut hyvinkin tiukka. Siellä tarvitaan lisää resursseja.

Oikeusministeriön hallinnonalan kustannukset muodostuvat hyvin pitkälti henkilöstöja toimitilakustannuksista. Tässäkin tilanteessa on hyvä, että vankilaverkosto pidetään ny-

kyisellään ja vankiloita peruskorjataan tarpeen mukaan. Vankilaverkostoon tarvitaankin pitkäjänteisyyttä. Arvoisa ministeri Lindström, mikä on Pelson vankilan peruskorjauksen tilanne tällä hetkellä, lähteehän se työ käyntiin?

Lopuksi haluaisin sanoa, että oikeusministeriön hallinnonalan tilat ovat hyvinkin arvokkaita tiloja. Käydäänkö Senaatti-kiinteistöjen kanssa keskustelua näistä toimitilavuokrista?

11.13 **Leena Meri ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Poliiseilla ja syyttäjillä on ollut tiukkaa, ja nyt on tulossa hieman lisäyksiä. Mutta kysyisin semmoisesta asiasta, josta täällä ei ole ollenkaan keskusteltu, eli siitä, että nyt pidätettiin kaksi turvapaikanhakijaa, joita epäillään rikoksista. Meillä oli vuonna 2007 rikosoikeudenkäynti, joka liittyi siihen, että oli ollut joukkotuhontaa Ruandassa, ja tämä oikeudenkäynti kesti viisi vuotta. (Ben Zyskowicz: Ja maksoi miljoonia!) — Juuri olin tulossa siihen, että se maksoi Suomelle miljoonia. — Silloin jo käytiin periaatteellista keskustelua siitä, millä perusteella näitä oikeudenkäyntejä käydään Suomessa. Erityisesti nyt tässä taloudellisessa tilanteessa kysynkin ministeriltä sitä, onko nyt pohdittu minkäänlaista uudenlaista ohjeistusta. Tässähän on aika ohut liittymä Suomeen, ollaan turvapaikanhakijoina, niin että olisiko tässä sitä mahdollisuutta, että tätä ei käsiteltäisi Suomessa? Ja miten on näiden henkilöiden palauttaminen takaisin? Mielestäni tässä taloudellisessa tilanteessa... Meidän täytyy ottaa nyt huomioon, että näitä voi olla tulossa lisääkin. Minkä linjan me otamme näiden (Puhemies koputtaa) terroristirikosten kanssa?

11.14 **Sari Sarkomaa kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Talousrikollisuuden ja harmaan talouden torjunta on yksi eduskuntakauden keskeisiä painopisteitä, ja oli välttämätöntä, että kunta- ja terveysjaostossa lisäsimme ulosottoon 1,3 miljoonaa euroa. Tämä siksi, että lisäresurssien suuntaaminen vain käsittelyketjun alkupäähän, poliisille ja syyttäjälaitokselle, olisi helposti johtanut asioiden ruuhkautumiseen tuomioistuimissa ja ulosotossa. Tällä lisäyksellä ikään kuin saimme sitten estettyä sen, ettei tuo ulosoton noin 10 miljoonan kertymä jää nyt saamatta.

Mutta kyllä tässä sanon sosialidemokraateille, että teidän unelmahöttösamponne tästä harmaan talouden torjunnasta on kyllä epäuskottava, ja mielelläni kuulisin, mitä tietopalvelu teidän laskelmistanne on tässä sanonut.

Oikeusministeriltä haluan kysyä: kun katsotaan kehyskautta ja mennään vuoteen 2019 — siellä on erittäin rajut luvut, miinus 30 miljoonaa euroa vähintään — ja tämän lisäksi hallituksen on tehtävä vielä lisäsäästöjä tällä kehyskaudella, kun säästöjä on peruttu, niin mihin toimenpiteisiin te ryhdytte, että oikeudenhoidon uudistamisohjelma (Puhemies koputtaa) saadaan eteenpäin, että oikeusturva toteutuu ja ne säästöt saadaan aikaiseksi?

11.15 **Pia Viitanen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minusta on kyllä varsin vastuutonta se, että jos puhumme harmaan talouden torjunnasta, niin täällä jotkut kehtaavat sanoa esityksiä siihen liittyen hötöksi. Kyllä minä sanon ihan suoraan, että olisin toivonut myös, puhemies, että edustaja Rantakangas olisi nyt jäänyt kuuntelemaan. Nimittäin kun katselee tätä keskustan edellistä vaihtoehtobudjettia — kun rupesimme vastuullisesti omaamme laatimaan, tietenkin tutustuin tähän, ja piti oikein silmälasit kaivaa, kun en meinannut uskoa silmiäni — niin keskusta oli löytänyt 600 miljoonaa harmaan talouden torjumisesta. Me muuten tutkimme nämä ehdotukset ja huomasimme, että näin on. (Jukka Gustafsson: Totta on, totta on!) Siellä on höttöä melkeinpä 80 prosenttia näistä rahoista, ja sik-

si emme harmaan talouden ohjelmaamme rakentaneet tämän keskustan esityksen varaan vaan hyvin vastuullisesti. Meillä on toimenpideohjelma, jossa on todella monta esitystä harmaan talouden torjumiseksi. Se on vakava asia. Sillä voidaan saada yhteiskunnalle paljon lisää verotuloja. Oli ihan hyvä kuulla, että ministeri sanoi, että otetaan vakavasti tämä. Minulle sopii erinomaisesti, että käydään yhdessä nämä esitykset läpi.

11.16 **Timo V. Korhonen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Myös sisäisen turvallisuuden näkökulmasta on myönteistä, että täällä nyt todetaan, että vankilaverkosto pidetään ennallaan. Yksittäiseen kysymykseen, jonka edustaja Torniainen jo otti tuossa esille: Vaalassa olevan Pelson vankilan peruskorjauksestahan, jos oikein muistan, tehtiin päätös jo vuonna 2010. Siihen varattiin myös määrärahat, mutta siitä huolimatta tätä peruskorjausta ei ole toteutettu. Ilmeisesti yksi ongelma on se, että jos peruskorjaus tehdään, niin siitä seuraa se, että Senaatin vuokrakulut nousevat merkittävästi, ja määrärahoja näihin nouseviin vuokrakuluihin ei ole olemassa.

Nyt valtiovarainvaliokunta on ottanut selkeän linjan siihen, että valiokunta pitää tärkeänä, että muun muassa Pelson vankilan peruskorjaushanke toteutetaan aikataulun mukaisesti. Arvoisa ministeri, yksittäisenä kysymyksenä: millä tavalla olette ajatellut tätä asiaa, peruskorjausta, vietävän nyt eteenpäin?

11.17 **Jari Ronkainen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Niin kuin tuossa ministeri kertoi ja tiedossa on, turvapaikanhakijamäärät työllistävät oikeuslaitosta. On tärkeää tehostaa toimintaa ja lisätä määrärahoja prosessien nopeuttamiseksi ja sumien purkamiseksi. Tästä tulee pitkässä juoksussa varmasti säästöjä. Ministeri jo osittain vastasikin minun kysymykseeni, mutta täällä salissa kun on kyselty nyt näitten rahojen riittävyyden perään, niin tätä on tietysti vaikea arvioida, mutta kysynpä ministeriltä kuitenkin: tulevatko rahat riittämään tässä hommassa?

11.18 **Kalle Jokinen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Täydentävässä talousarvioesityksessä Helsingin hallinto-oikeus ja korkein hallinto-oikeus saivat lisäresursseja 7,7 miljoonaa euroa, ja ministeri tuossa kertoi, että niillä voidaan palkata jopa 130 henkilöä lisää purkamaan tuota turvapaikkahakemuksista aiheutuvaa ruuhkaa. Valtiovarainvaliokunta on pitänyt tärkeänä sitä, että oikeuslaitokset ovat riittävästi resursoituja, mutta samalla myös kiinnittänyt huomiota siihen, että näihin toimintaprosesseihin täytyy kiinnittää huomiota. Ei se voi olla vain niin, että aina lisätään rahaa, jotta saadaan lisää väkeä, vaan ne prosessit ja toimintamallit pitää saada joustaviksi ja nopeiksi. Missä vaiheessa tämä asia nyt on menossa?

Toiseksi kysymykseksi kysyn vielä tuosta liikennekaaresta. Sen yhteydessä on tarkoitus liikennerikosten seuraamusjärjestelmä käydä läpi. Missä vaiheessa on se, että lievemmät liikennerikokset muutettaisiin hallinnollisiksi seuraamuksiksi? Silloin ajo-oikeuteen vaikuttavien rikkeiden määrää voitaisiin vähentää.

11.19 **Susanna Huovinen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Palaisin vielä tähän harmaan talouden keskusteluun ja haluan kyllä myös osaltani kiittää ministeriä siitä linjauksesta, että kaikkiin vakavasti otettaviin esityksiin suhtaudutaan myös hallituksen puolella vakavasti ja niihin tutustutaan. Ihan ilman sarvia ja hampaitahan näitä pitää katsoa, mitkä ovat parhaat keinot saada tähän toimintaan joku parempi ote. Olen sitä miel-

tä, että tässä edustaja Rantakankaan äskeisessä purkauksessa — nythän hän lähti jo sitten karkuun tätä itse avaamaansa keskustelua (Markku Rossi: Ei Rantakangas lähde karkuun!) — oli hyvin ikävää, kun keskustelu siihen saakka oli käyty mielestäni aivan asiallisessa hengessä tässä salissa, että sitten alettiin väitellä, että meidän vaihtoehtobudjettimme perustuu joillekin aivan omituisille laskelmille, kun me olemme selvittäneet ja jaostossa olemme kuulleet harmaaseen talouteen liittyviä asiantuntijoita. Kannattaa nyt ihan vaikka kopiot ottaa, edustaja Rossi, edustaja Rantakankaalle näistä materiaaleista, joita me olemme saaneet. (Puhemies koputtaa) Pyydän asiallisuutta tähän keskusteluun.

11.20 **Elsi Katainen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vielä pyytäisin ministeriltä täsmällisempää vastausta oikeus- ja sisäasiainministeriön keskinäiseen riippuvuuteen liittyen tuohon käräjäoikeusverkostoasiaan.

Säästöpaineet ovat todella kovia, ja on toki sellaisia sivukanslioita, joiden lakkauttaminen toisi säästöjä oikeusministeriölle, mutta kustannuspaineet siirtyisivät monessa tapauksessa sisäministeriön hallinnonalalle, ja tällöinhän tämmöinen nollasummapeli ei ainakaan julkista taloutta millään tavalla ole helpottamassa. Näin on erityisesti sellaisilla paikkakunnilla, joiden läheisyydessä on vankila, mikä vaatii sitten tietysti poliisien resursseja vankikuljetuksiin.

11.21 **Lauri Ihalainen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vielä tähän harmaaseen talouteen.

Tämän hetken keskustelun tärkein puheenvuoro oli ministeriltä sen vuoksi, että hän totesi, että SDP:n esittämä konkreettinen harmaan talouden torjuntaohjelma on vakavasti otettava ja ne ideat menevät hallituksen pöydälle. Arvo siitä.

Viime hallituskaudella, jota kokoomus myös johti, määriteltiin yhdessä, että se ohjelma tuottaa 200—300 miljoonaa euroa vuodessa, eikä sitä kukaan kyseenalaistanut, koska se tuotti sen määrän. Ei se tulevakaan ohjelma tai toiminta 200:aa miljoonaa tuota, ellei se ole uskottava ohjelma, ja sen vuoksi me teimme tämän ohjelman, joka mahdollistaa sen, että harmaasta taloudesta saadaan se 200 miljoonaa.

Otan vain esimerkin: Jos nyt otetaan yksi asia, eli veronumero lainataan muillekin aloille kuin rakennusalalle, rupeaa tulemaan tuloja. Jos otetaan tilaajavastuulaki ja uudistetaan se, rupeaa tulemaan veroja. Alipalkkauksen kriminalisointi ja sanktioitten nostaminen (Puhemies koputtaa) ja niin poispäin. [Puhemies antoi puheenvuoron seuraavalle puhujalle.]

11.22 **Markku Eestilä kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ensinnäkin kiitän ministeriä hyvästä vastauksesta koskien käräjäoikeusverkostoa. Siellä tuli aika hyvin esille, millä perusteella ministeri sitten aikanaan asiaa linjaa.

Mutta varsinainen kysymys koskee päiväsakkoja ja rikesakkoja. Niistähän valtaosa peritään liikennerikkomuksista. Kysyisin ministeriltä, oletteko te pohtinut, missä se raja kulkee, etteivät liikennevalvonta ja rahan kerääminen ikään kuin näyttäydy samassa paketissa. Tällä ainakin omasta mielestäni on merkitystä yleiselle lainkuuliaisuudelle.

Ja kysyisin samaa, mitä edustaja Jokinen kysyi, voidaanko nämä pienemmät liikennerikkomukset, jotka vähän tahattomasti ovat tapahtuneet, ilman liikenteen vaarantamista, käsitellä ikään kuin hallinnollisena menettelynä, jolloin kolmesta pienestä rikkeestä ei lähde kortti pois.

11.23 **Arto Pirttilahti kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Olisin tiedustellut tästä valitusoikeudesta ja hallintotuomioistuimien toiminnasta. Eli meillähän haetaan muutosta vuosittain noin 30 000:een eri viranomaisten päätökseen. Mikä on kansalaisen valitusoikeus? Muun muassa esimerkkinä tämä suden kannanhoidollinen lupa, mikä haettiin viime keväällä: se meni tämän valitusprosessin kautta aika ohitse sille toiminnalle, vaikka positiivinen päätös tulikin myöhemmin. Mutta isommissa asioissa on meillä investointeja monta, mitkä odottelevat hallinnollisia päätöksiä. Toinen isompi asia on vielä viranomaisten keskinäinen valitusoikeus. Onko tähän mietitty jotain uutta kehittämisen lenkkiä, koska siinäkin olisi neuvottelumenettely paljon parempi kuin keskinäinen kiistely hallinto-oikeuksissa?

Puhemies Maria Lohela: Vielä edustajat Kankaanniemi, Marin ja Hänninen, ja sitten ministeri vastaa.

11.24 **Toimi Kankaanniemi ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jaostossa ilmeni tosiaan se, että harmaan talouden torjunnan osalta se lisärahoitus, joka on ollut tänä vuonna 2,9 miljoonaa euroa, päättyy vuoden loppuun, ellei lisäystä tehdä, ja jakovarasta päätimme sitten näin tehdä, että 2,8 miljoonaa lisätään, ja se on ymmärtääkseni oikeusministeriön hallinnonalalla se summa, joka on siis edellisen hallituksen ja sosialidemokraattisen valtiovarainministerin toimesta laadittu. Eli tällä varmistetaan nyt se, että harmaan talouden torjunta ei siinä kapeikossa, joka olisi syntynyt, ellei tätä lisäystä olisi tehty, vaikeudu, ja tämä on tietysti se kaikkein tärkein viesti.

Nyt on tietysti mielenkiintoista kyllä tutkia tuota sosialidemokraattien vaihtoehtoa, että onko se todella vaihtoehto. (Välihuutoja sosialidemokraattien ryhmästä) Miksi ette sitä viime kaudella toteuttaneet?

11.25 **Sanna Marin sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Myös minä yhdyn edustaja Huovisen ja edustaja Ihalaisen kiitoksiin ministeri Lindströmiä kohtaan. On hyvä, että te tunnustatte, että viime hallituskaudella on tehty hyvää työtä harmaan talouden torjunnan osalta, tunnustatte sen, että SDP:n esittämä harmaan talouden torjunnan ohjelma on hyvä ja siinä on paljon avauksia, jotka kannattaa ottaa myös hallituksen esityksiksi. Me olemme tehneet myös lakivaliokunnassa hyvää työtä edustaja Tolvasen johdolla ja siellä saaneet yhteisiä lausuntoja, yhteisiä mietintöjä ulos, ja näen, että vaikka olemmekin nyt eri puolilla hallitus—oppositio-rajoja, niin esimerkiksi tämä harmaan talouden torjunnan ohjelma on senkaltainen, että siinä olisi varmasti löydettävissä yhteisiä näkemyksiä näiden osalta. Toivon, että myös edustajat Rantakangas ja Sarkomaa näkisivät nämä mahdollisuudet, mitä harmaan talouden torjunnalla on, ja ne mahdollisuudet, miten sillä voitaisiin taloutta parantaa. Eli tässä peräänkuulutan yhteistyötä.

11.26 **Katja Hänninen vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Haluan itsekin kiittää siitä, että lakivaliokunnassa edustaja Tolvasen johdolla ollaan saatu kuitenkin hyviä mietintöjä sekä hyviä lausuntoja aikaiseksi. Tosiaan tämä harmaan talouden määrärahojen takaisin ottaminen budjettiin on iso saavutus niin suomalaiselle yhteiskunnalle kuin taloudellekin.

Elikkä meidän vaihtoehtobudjetissammehan lähdetään siitä, että tämän nykyisen toimintaohjelman jatkaminen tuo noin 50 miljoonaa euroa lisää verotuloja vuodessa, ja näen,

että se on aika realistista. Ja toki on muita toimenpiteitä, jotka sitten lisäisivät harmaasta taloudesta saatavia tuloja, mutta niitä en lähde tässä erittelemään.

Kiitän ministeriä siitä, että otitte vastauspuheenvuorossanne esille sen, että oikeusturvasta pitää huolehtia, ja se on se ykkösasia. Toivon, että sitten kun käräjäoikeusverkostoa lähdetään pohtimaan, miettimään sen kehittämistä, niin todella nämä kriteerit on sitten auki kirjoitettu ja käydään kunnon lausuntokierros ja huomioidaan tosiaan näitten käräjäoikeuspaikkakuntien erityistarpeet, niin kuin tässä edustaja Katainenkin otti (Puhemies: Aika!) ansiokkaasti esiin.

Puhemies Maria Lohela: Sitten ministeri Lindström 3 minuuttia, ja sen jälkeen siirrytään sisäministeriön hallinnonalalle.

11.27 **Oikeus- ja työministeri Jari Lindström:** Arvoisa rouva puhemies! Kiitos erittäin rakentavasta keskustelusta tärkeitten asioitten kanssa. Jälleen kerran pahoittelen, en ehdi varmaan kaikkiin vastata, mutta koetan poimia täältä nyt näitä, mihinkä en ole vielä ehtinyt vastata.

Mennäänpä tähän edustaja Kärnän esille nostamaan ILO-sopimukseen sen takia, että olin eilisen päivän tuolla pohjoisessa nauttimassa pakkasesta mutta myös saamelaisten seurasta. Se oli hyvä keskustelu, mikä siellä käytiin. Siellä oli myös tämän vähemmistön edustaja paikalla, eli sain hyvän raportin siitä. Toki olin jo tietoinen, mitä on tapahtunut, mutta mielestäni se on tärkeää, että menen paikan päälle ja naamatusten, näen ne ihmiset niin sanotusti silmästä silmään ja kuulen heidän mielipiteensä. Mitä nyt sitten tulee tähän selvitykseen, niin mahdollisimman pikaisella aikataululla varmaan tässä heti vuoden alussa pyritään tämä selvitys käynnistämään. Sain siitä tietysti palautetta: eikö nyt ole jo selvitetty tarpeeksi? Aivan varmasti tietoa ja selvitystä on, mutta koetettaisiin nyt tämä ongelma, joka on paikallisesti iso, ratkaista rakentavalla tavalla ja etsiä se tie siihen sopuun. Se on mielestäni se selvityksen clou, minkä takia sitä kannattaa kuitenkin hakea ja mennä sitten sitä kautta eteenpäin tämän vaikean vaikean asian kanssa.

Täältä tuli yksityiskohtainen kysymys myös liittyen Pelson vankilaan. Ne korjaukset tulevat tämän hallituskauden aikana etenemään, mutta minä en voi tässä luvata, että niitä kiirehdittäisiin. Se peruskorjaus voisi alkaa aikaisintaan vuonna 17. Meillä on nyt kuitenkin ensi vuonna jo Keravan, Hämeenlinnan ja Jyväskylän vankiloitten investointien toteutus menossa. Mutta Pelsoa ei ole unohdettu, se tulkoon sanottua tässä yhteydessä.

Edelleen tähän käräjäoikeusverkostoon: Edustaja Katainen nosti esille tämän, että miten nämä kustannukset sitten jakautuvat, tulevatko ne sitten sisäministeriön puolelle. Tämä on sitä pohdintaa, mitä meidän nyt pitää tehdä. Tämä oikeusturva on tärkeä asia. Nämä sivupaikat ovat tietysti yksi asia, mikä tässä varmaan on osana vaikuttamassa, mutta myös tietysti sen tiedän, että monella paikkakunnalla tämä on tavallaan alihankintaa — siellä on pieniä lakitoimistoja, jotka ovat riippuvaisia näistä käräjäoikeuksista — ja näin ollen kaikki ratkaisut, mitkä siihen liittyvät, vaikuttavat myös siihen ja työllisyyteen. Että tämä kaikki täytyy punnita ja sitten tehdä päätös niin, että sen kanssa voidaan sitten elää. Sekin täytyy sanoa, että tämä henkilökunta odottaa ratkaisua. He ovat nyt roikkuneet niin sanotusti tässä löysässä hirressä pitkän aikaa, ja he ovat viestittäneet minulle, että tehkää ratkaisu, olkoon se mikä tahansa, mutta tehkää päätöksiä. — Kiitos.

Yleiskeskustelu keskeytettiin kello 11.30.

Yleiskeskustelua jatkettiin kello 19.55.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Nyt jatketaan oikeusministeriön hallinnonalaa koskevan pääluokan 25 käsittelyä.

19.55 **Katri Kulmuni kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Lakivaliokunta painotti omassa kannanotossaan ensi vuoden talousarvioon erityisesti turvapaikanhakijoista johtuvia paineita budjettiin sekä tuomioistuinlaitoksen ja rangaistusten täytäntöönpanon voimavarojen turvaamista ja samaten myös harmaan talouden ja talousrikollisuuden ehkäisyä. Kokonaisuudessaan, kun määrärahaesitys on noin 906 miljoonaa, on siinä lisäystä edellisvuoteen 17,5 miljoonaa. Tärkeää on, että nämä lisäykset kohdistuvat esimerkiksi tietojärjestelmähankkeisiin Rikosseuraamuslaitokselle ja myös uhrin aseman parantamiseen.

Varmaan kaiken kaikkiaan tässä taloustilanteessa voi oikeusministeriön hallinnonalan talousarvioesitystä pitää kohtuullisena, kun osa hallinnonaloista on joutunut paljon kovempien leikkausten kohteeksi. Nämä pienetkin määrärahalisäykset auttavat kyllä oikeusministeriön hallinnonalaa jossain määrin, ehkä vähäisessä määrin kuitenkin, tasapainottamaan niitä budjettileikkauksia, jotka kehyskaudella kaiken kaikkiaan tulevat vastaan. Nimittäin kyllä vuoden 2019 tasossa jo oikeusministeriönkin nettosäästöt ovat siellä 30 ja 40 miljoonan luokassa, joten tiukkaa linjaa myös oikeusministeriön taloudenpitoon on tulossa. Kun suurimmat menoerät koskevat henkilöstömenoja, niin kyllähän tämä asettaa myös henkilöstöresursseihin aikamoista painetta muutaman vuoden aikajänteellä.

Turvapaikanhakijatilanteesta juontuva paine tuomioistuimille liittyy kielteisten oleskelulupien saamiseen ja niistä valittamiseen. Erityisesti täällä pääkaupunkiseudulla ovat tuomioistuimet ruuhkautuneet. Kannattaisikin ehkä pohtia näiden turvapaikanhakijoiden muutoksenhaku—oleskelulupa-prosessin osalta sitä, että jaettaisiin niitä useammille tuomioistuimille ja hajautettaisiin näin sitä käsittelyä. Tämä tilanne johtaa myös kyllä oikeusavun tarpeen kasvamiseen, mikä täytyy talousarviossa huomioida.

Onkin ollut tärkeätä, että hallitus on tehnyt aktiivisesti toimia sen eteen, että turvapaikanhakijatilannetta saadaan paremmin hallintaan ja niitä prosesseja joustavoitettua tuomioistuinkäytäntöjen suhteen. Käsittelyruuhkaankin nyt myönnetään lisämäärärahaa melkein 13 miljoonaa euroa. Kuitenkin jo nyt tiedetään, kun oletetaan, että noin 30 000 turvapaikanhakijaa Suomeen tulee, vaikka niistä vain 10 000 sitten jäisikin Suomeen, että tuo resursoitu käsittelyruuhkan määräraha saattaa olla liian alhainen.

Valitettavaa on, että oikeusministeriön hallinnonalalta harmaaseen talouteen kohdistuvaa määrärahaa katoaa. Sille tulee kuitenkin takaisin sitä 1,3 miljoonaa. Tärkeää on tietenkin, että sitten toisella hallinnonalalla sisäministeriössä poliisille ja syyttäjälle tulee kyllä harmaan talouden torjuntaan pysyviä mekanismeja, joten on tärkeää, että myös tästä pidetään huolta.

Jatkokäsittelylupajärjestelmä ja sitä koskevat muutokset vähentävät työmäärää muutoksenhaussa, ja sillä ajatellaan tulevan säästöjä jo ensi vuodelle 2 miljoonaa, mutta se voi olla kyllä hieman yläkanttiin arvioitu. Valiokunnassa kävimme keskustelua, että ehkä totuudenmukaisempaa olisi noin 700 000 euron säästö, mikä siis koskee kaikkia riita- ja hakemusasioita ja isoa osaa rikosasioita koskevia jatkolupakäsittelyitä. Tämä aiheuttaa tietenkin käräjäoikeuksien vaatimustasolle paineita. Mutta toivon, että käräjäoikeusverkoston

suhteen voitaisiin edetä samalla tavoin kuin myös vankilaverkoston suhteen. Tässä vaiheessa, kun vasta muutamia vuosia sitten käräjäoikeusverkostoa raskaalla kädellä reformoitiin, ei varmaankaan ole oikeuspoliittisesti perusteltua lähteä sitä nyt uudestaan muokkaamaan. En pidä sen harventamista tässä vaiheessa missään mielessä järkevänä.

Lopuksi haluan todeta, että saamelaiskysymys täytyy tällä vaalikaudella saada eteenpäin, toivon mukaan myös ratkaistuksi. Siksi ne selvitystyöt, mitä on laitettu alulle, ovat tärkeitä. Myös kysymykset pohjoismaisesta saamelaissopimuksesta, saamelaiskäräjälain uudistuksesta ovat tärkeitä. Mutta tähän varmasti palattaneen myöhemminkin. — Kiitoksia.

20.00 **Arja Juvonen ps:** Arvoisa rouva puhemies! Oikeusministeriön hallinnonalalle vuodelle 2016 ehdotettava määräraha on vuoden 2015 määrärahatasoa suurempi. Taustana tälle on hallitusohjelman mukaisesti se, että sisäisen turvallisuuden ja oikeudenhoidon palvelut sekä viranomaisten toimintakyky turvataan koko maassa. Sisäiseen turvallisuuteen ja oikeudenhoitoon osoitetut lisäresurssit ovat yleisesti ottaen erittäin tarpeellisia. Esimerkiksi talousarviossa nyt oikeusministeriön hallinnonalan tietojärjestelmien kehittämiseen osoitettu lisäpanos on tervetullut. Aipa-hankkeen päätavoitteena on luoda prosessin läpäisevä ja arkistointiin saakka ulottuva, syyttäjänvirastoja ja yleisiä tuomioistuimia koskeva yhtenäinen järjestelmä. Osaltaan kysymys on siirtymisestä lainkäytössä vaiheittain täysin paperittomaan asiankäsittelyyn.

On tosin tärkeää myös se, että näiden hankkeiden rahoituksesta huolehditaan myös jatkossa. Näillä uudistuksilla saavutetaan kustannusten säästöä vaarantamatta kuitenkaan oikeusturvaa, joka on yksi peruspilareista. Hallitusohjelman mukaisesti tavoitteena on myös se, että Suomessa oikeusturva toteutuu tehokkaasti.

Erityisen haasteen tällä hallinnonalalla muodostaa tuomioistuinlaitoksen rahoitus. Rahoituksen vähentyminen on näkynyt tuomioistuinten ruuhkautumisina. Toisaalta hovioikeuksia koskevan jatkokäsittelylupamenettelyn laajentamisen on arvioitu vähentävän työmäärää muutoksenhaussa ja näin ollen kerryttävän säästöjä.

Arvoisa puhemies! Oikeusministeriön hallinnonalalla useana osana yhteiskunnan toimintojen ohjaamista tärkeä kysymys on se, että tuomiot vastaavat kansan oikeustajua. Esimerkiksi lakialoite sekä kansalaisaloite käsittelevät tätä kysymystä muun muassa lapsiin kohdistuvien seksuaalirikosten osalta, ja nämä molemmat ovat tulossa yhdessä käsittelyyn ensi vuoden puolella, arviolta helmikuussa. Kysymyksenalaista on, miten tämä tärkeä kysymys huomioidaan oikeusministeriössä. Lakialoitteessa, joka on itseni tekemä, ehdotetaan säädettäväksi rangaistusasteikon nostamista lapsiin kohdistuvien törkeiden seksuaalirikosten kohdalla.

Tärkeitä kysymyksiä ovat myös rikoksen tekevän turvapaikanhakijan nopea palautus ja tähän liittyvän prosessin nopeutus. Turvapaikanhakijoiden määrää on vaikea ennustaa, mikä myös tähdentää tätä kysymystä vahvasti. Edelleen myös harmaan talouden torjumiseksi osoitettujen määrärahojen tulisi olla riittäviä, ja niiden tulisi kohdistua koko prosessiin sen loppuvaiheita myöten. Onkin hyvä asia, että harmaan talouden torjuntaan on kohdennettu lisäresursseja.

Vielä yksi asia, josta haluan mainita, on Rikosuhripäivystyksen resurssien riittävyys. Olemme usein — muun muassa edellisellä kaudella, jolloin itsekin olin lakivaliokunnassa — pohtineet sitä, että hyvin tärkeä Rikosuhripäivystys ja sen toiminta tulee turvata. Se on nimittäin hyvin tärkeä apu sille henkilölle, joka tarvitsee neuvoa, ohjausta ja kuuntelijaa

sillä hetkellä, kun on joutunut rikoksen uhriksi. Positiivinen asia tässä nyt on, että rikosuhrimaksu on tulossa voimaan ensi vuoden alusta. Se turvaa sen, että Rikosuhripäivystykselle kohdennetaan sitä kautta sen kipeästi kaipaamaa rahoitusta. Tämä jos joku on erittäin hyvä asia.

20.04 **Leena Meri ps:** Arvoisa rouva puhemies! Olen itse entinen tuomioistuinlakimies ja tunnen paljon tuomioistuimen virkamiehiä ja tiedän heidän työnsä ja työtaakkansa. Olen ollut siksi erittäin ilahtunut siitä, että on vastattu siihen huoleen, josta minäkin olen täällä aikaisemmissa puheenvuoroissani puhunut, eli talousarviossa on vastattu näihin puutteisiin. Oikeusministeriön hallinnonalalle on nyt Helsingin hallinto-oikeuteen sekä korkeimpaan hallinto-oikeuteen annettu lisärahaa turvapaikkahakemusten käsittelyyn, ja erityisesti ruuhkautuneisiin tuomioistuimiin on annettu lisämäärärahaa, mikä on ollut minunkin huolenani. Tuomioistuimissa on ruuhkia, ja tuomarit ovat kokeneet sen erittäin raskaana omalle työlleen, ja he haluavat tehdä laadukasta työtä. Silloin myös henkilöiden oikeusturva kärsii, kun käsittelyt pitenevät, ja se oikeusturva saattaa olla jo menetetty oikeus siinä vaiheessa, kun tämä asia käsitellään.

Tietojärjestelmien osalta haluan kiinnittää huomiota rahoituksen lisäksi siihen, että kun näitä hankkeita lähdetään tekemään, niin se sisältö ja se kehitystyö ovat laadukkaita ja vastaavat tarpeisiin. Olen aikaisemmin puhunut täällä siitäkin, että esimerkiksi rikostuomioiden osalta tuli tämä Ritu-järjestelmä ja tuomarit valittelivat, että se hidasti ja jopa lisäsi työtä. Elikkä niiden täytyy olla joustavat, jotta ne oikeasti toimivat, eikä niin, että siellä joudutaan siirtelemään tietoa käsin paikasta toiseen ja jopa tekemään ehkä enemmänkin työtä.

Ja vielä itse aina kaipaan sitä keveyttä hovioikeuksissa, koska siellä ne käsittelyajat ovat erittäin pitkät. Elikkä Suomessa pitäisi miettiä tätä videonauhakuulemista, eli käräjäoikeudessa nauhoitetut todistajakuulemiset otettaisiin vastaan hovioikeudessa niin, ettei niitä henkilöitä, joita on jo nauhoitettu käräjäoikeudessa, tarvitsisi enää uudestaan kutsua paikalle. Ruotsissahan tämä systeemi on, mutta Suomessa siihen ei ole päästy. Toivoisin, että tätä kehitettäisiin.

20.06 **Anne Louhelainen ps:** Arvoisa puhemies! Suomen heikko taloudellinen tilanne heijastuu myös oikeuslaitoksen käytössä oleviin voimavaroihin. Yksi hallituksen keskeisistä kivijalkahankkeista on oikeudenhoidon uudistamisohjelman toimeenpano. Ohjelman toimeenpano on käynnistetty vuonna 2013 ja se tullaan saattamaan loppuun vuoteen 2025 mennessä. Uudistusohjelman tarkoituksena on huolehtia tuomioistuinlaitosten, syyttäjäntoimen, ulosottotoimen, oikeusavun ja muun oikeudenhoidon kehittämisestä vastaamaan yhteiskunnan muuttuvia tarpeita. Uudistus tulee osaltaan parantamaan kansalaisten oikeusturvaa tilanteessa, jossa oikeudenhoitoon kohdistuu säästöjä osana laajempaa talouden tasapainotusohjelmaa.

Arvoisa puhemies! Kesällä laajasti eskaloitunut turvapaikanhakijatilanne ja sen pitkään jatkunut hallitsemattomuus tulevat aiheuttamaan mittavia lisäkustannuksia, jotka muodostavat samalla talousarvion epävarmemman osuuden. Oikeusministeriön hallinnonalalla tämä turvapaikanhakijoiden määrän kasvu tulee näkymään eritoten nousevina turvapaikanhakijoiden oikeusapukuluina sekä turvapaikkahakemuksia koskevien valitusten määrän kasvuna. Hallituksen täydentävässä talousarvioesityksessä osoitetaan yli 10 miljoonan euron lisämääräraha turvapaikanhakijoiden oikeusapuun ja turvapaikkahakemuksia koskevien valitusten käsittelyyn.

On erittäin tärkeää, että nämä valitukset päästään käsittelemään mahdollisimman nopeasti. Jotta nämä nyt esitetyt määrärahat tulisivat riittämään, ovat hallituksen kaavailemat muutostoimenpiteet niin turvapaikanhakijoiden saaman oikeusavun käytäntöihin kuin turvapaikkapäätösten valitusprosessiin välttämättömiä. Valmistelussa oleva lakimuutos, jonka tavoitteena on mahdollistaa turvapaikkaa koskevat käsittelyt myös Turun ja Itä-Suomen hallinto-oikeuksissa, tulee helpottamaan Helsingin hallinto-oikeudelle turvapaikanhakijoista koituvaa työtaakkaa. Erityisesti pääkaupunkiseudun tuomioistuimet ovat olleet hyvin ruuhkautuneita. Oikeusministeriön hallinnonala saa 1,5 miljoonaa euroa lisärahaa ruuhkautuneiden tuomioistuinten tilanteen helpottamiseksi.

Arvoisa puhemies! Korkeimman hallinto-oikeuden määrärahat nousevat hieman ensi vuonna tähän vuoteen verrattuna turvapaikanhakijoiden nopeasti kasvaneen määrän vuoksi. Myös muiden tuomioistuinten toimintamenoihin on tehty korotuksia. Se on hyvä asia. Ministeri totesi, että resurssinlisäyksiä tarvitaan sekä yksityiseen että julkiseen oikeusapuun. Olisinkin kysynyt ministeri Lindströmiltä: riittääkö julkisia resursseja myös muuhun kuin turvapaikanhakijoiden oikeusapuun? Tästä huolesta on tullut viestiä kentältä.

Kiitos hallitukselle siitä, että oikeusministeriön määrärahatilanteessa on hieman valoa näkyvissä ensi vuodelle. Oikeusministeriön osuus on 17,5 miljoonaa euroa sisäisen turvallisuuden ja oikeudenhoidon lisämäärärahasta. Se on lähes sama summa, joka päätettiin leikata vuoden 2014 julkisen talouden suunnitelmassa.

20.10 **Antti Kurvinen kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Oikeusministeriön hallinnonalalle ollaan suuntaamassa jonkin verran lisämäärärahoja hallitusohjelman linjausten mukaisesti. Kuitenkin kehyksissä puheena olevalla kehyskaudella tulevat määrärahat kehyskauden loppua kohti, vaalikauden loppua kohti, tiukkenemaan, ja tämä asettaa haasteita sille, että me voimme toteuttaa demokraattista oikeusvaltiota edelleenkin Suomessa ja voimme taata kaikille Suomessa asuville ja oleskeleville ihmisille riittävän oikeusturvan.

Arvoisa puhemies! Sisäinen turvallisuus on kokonaisuus. Rikosten selvittäminen, rikosten uhrien asema, rikoksesta epäiltyjen ja syytettyjen aseman hoitaminen on kokonaisuus. Se lähtee liikkeelle rikoksen tutkinnasta, esitutkinnasta, jonka suorittaa poliisi, syyttäjälaitoksesta ja huipentuu sitten tuomioistuimiin: käräjäoikeudet, hovioikeudet ja mahdollisesti sitten jopa korkein oikeus. Kaikkien näitten nivelkohtien on toimittava, jotta oikeusturva toteutuu ja myös rikosvastuu toteutuu Suomessa. Näkemykseni on se, että kehyskauden loppua kohti ja tulevaisuudessa taloudellisia säästöjä oikeusministeriön hallinnonalalla ja oikeuslaitoksessa ei voida enää kauaa toteuttaa juustohöylällä ja pelkkä talous edellä.

Tarvitaan linjauksia ja ratkaisuja nimenomaan oikeuspolitiikassa ja siinä, millä tavalla juttuja ja asioita Suomessa käsitellään. Jonkin verran tähän hyviä vaihtoehtoja tarjoaakin viime kaudella laadittu oikeudenhoidon kehittämisohjelma. Tosin siitä voi todeta, että siinäkin on liian paljon pelkän säästöohjelman piirteitä. Itse toivoisin hallitukselta aitoa oikeuspoliittista paperia, jossa mietittäisiin, kuka käsittelee mitäkin asiaa missäkin vaiheessa, miten muutoksenhakua rajataan, miten turvataan resurssit heti alkuvaiheessa niin, että käräjäoikeuksissa ja hallinto-oikeuksissa ensimmäisenä asian käsittelyasteena on riittävä osaaminen ja riittävät voimavarat hoitaa asiat niin, että niistä ei tarvitse jatkovalitella.

Itse näen isona tulevaisuuden kehityskuvana sen, että tulevaisuudessa hovioikeuksissa pääasiassa asiat hoidetaan katselemalla nauhoituksia alioikeuskäsittelyistä käräjiltä ja vain poikkeustapauksissa oikeudenkäynti toistetaan uudelleen todistajineen. Todistajan psykologia on osoittanut, että ihmisen muistikuvat eivät parane, kun aika kuluu. Pikemminkin ne

vääristyvät, ja kaikista luotettavin tieto, mitä todella on asiassa tapahtunut, saadaan yleensä kuulusteluissa poliisin kanssa tai viimeistään alioikeuskäsittelyssä. Digitalisaatio antaa runsaasti mahdollisuuksia myös oikeuslaitoksen toiminnan kehittämiselle. Tulevaisuutta on se, että vastaajat, oikeudenkäynnin osapuolet ja todistajat voivat vaikkapa etäpalvelupisteestä olla videoyhteyksin yhteyksissä sitten sinne oikeussaliin.

Arvoisa puhemies! Suurin oikeusturvaongelma Suomessa ovat liian pitkät oikeudenkäynnit. On englanninkielinen sanonta, että justice delayed is justice denied, tarkoittaa sitä, että jos asian käsittely pitkittyy, ei ratkaisulla ole väliä ja oikeuden saaminen on jo menetetty.

Ison haasteen meidän jutturuuhkalle ja erityisesti meidän hallintotuomioistuimelle luo tämä turvapaikanhakijakriisi, mikä tällä hetkellä on käsillä. Tässä kohtaa haluan kiinnittää eduskunnan huomiota siihen, että turvapaikanhakijatilanteen yhteydessä on syntynyt epäterve ilmiö, jossa meillä on Suomessa tällaisia puoskarilakiasiaintoimistoja, jotka ovat jopa maksaneet turvapaikanhakijoille siitä, että he siirtäisivät juttujaan näille toimistoille. Tätä voi verrata vankikauppaan, joka on vastoin kaikenlaista asianajajan ja juristin etiikkaa. Toivonkin, että oikeusministeriö tarttuu toimenpiteisiin niin, että turvapaikanhakijoitten oikeudellinen avustaminen on eettisten ja juridisten osaajien käsissä.

Arvoisa puhemies! Lopuksi tässä oikeusministeriön pääluokassa haluan kiinnittää huomion asiantuntevien oikeusavustajan palvelujen saatavuuteen koko maassa. Suomen Asianajajaliitto on kantanut jo pitkään huolta siitä, että tulevaisuudessa meillä on isoja osia Suomesta, joissa ei ole enää tarjolla ihmisiä ja yrityksiä, jotka tarjoaisivat ihan tavallista rikosoikeudellista ja perhe- ja perintöoikeudellista palvelua. Toivonkin, että oikeusapua kehitetään jatkossa sillä tavalla, että edelleen on kannustinta juristeilla hoitaa tavallisten ihmisten juttuja monimutkaisen liikejuridiikan sijaan, ja että pidetään huoli siitä, että oikeusturvaa ei ole vain riittävät käräjäoikeuspalvelut ja syyttäjäpalvelut, vaan siihen kuuluvat myös riittävät oikeudellisen avustamisen ja asianajon palvelut.

20.15 **Teuvo Hakkarainen ps:** Arvoisa rouva puhemies! Nyt kun puhutaan tämmöisestä oikeuskäytännöstä ja nämä lisääntyvät koko ajan, kun turvapaikkaturismikin lisääntyy, niin samaa tahtia tulee näitä rikollisia tänne lisää. Esimerkiksi näitä Isis-taistelijoita, jotka olivat surmanneet todistettavasti 11 ihmistä Irakissa, ei voida palauttaa sinne, koska siellä on todennäköisesti kuolemantuomio. Näin ainakin on kerrottu. Olisin kysynyt nyt oikeusministeriltä, kun olisi ollut paikalla, voidaanko Suomeen palauttaa kuolemantuomio tällaisille uusiorikollisille. Esimerkiksi jos kantasuomalainenkin on tehnyt monta murhaa ja uusii sen rikoksen, niin eikö ole oikeus ja kohtuus, että ei elätetä tämmöistä ihmistä enää täällä vaan lopetetaan se?

20.16 **Antero Laukkanen kd:** Arvoisa rouva puhemies! Suomalaisen yhteiskunnan oikeusvaltiokäsitys rakentuu oikeuslaitoksen riippumattomuudelle. Riippumattomuuden käsitteellä tarkoitetaan myös tuomioistuimen taloudellista riippumattomuutta ja sen itsenäisyyttä, joka on taloudellisista suhdanteista vapaata ja kaikissa olosuhteissa kansalaisille turvattua varallisuudesta ja tulotasosta riippumatta.

Samalla kun suomalaisen yhteiskunnan pitää hyväksyä verotuksen lähtökohdaksi korkea veroaste, on oikeus ja kohtuus, että kaikille kansalaisille turvataan taloudellisesta asemasta riippumaton mahdollisuus saada oikeutta ja hakea oikeutta osana peruspalveluja. Oikeuslaitosta ei tule ajatella tuottavana toimintana vaan osana yhteiskunnan kaikkia osapuo-

lia palvelevia peruspalveluita. Valtiovarainvaliokunta korostaa tuomioistuinten perusrahoituksen merkitystä ja sen saattamista tehtäviin nähden sellaiselle tasolle, että tuomioistuimet voivat huolehtia asianmukaisesti perustuslain ja kansainvälisten velvoitteiden asettamista tehtävistä. Rahoituksen ja tehtävien tulee olla myös sellaisella tasolla, ettei perustehtävien hoitamiseen tarvita vuodesta toiseen tilapäistä henkilöstöä.

Valiokunta korostaa erityisesti alempien oikeusasteiden osaamista ja resursointia, sillä niiden työn laatu heijastuu suoraan oikeusturvaan ja muutoksenhakutuomioistuinten työmäärään. Panostukset alempiin oikeusasteisiin nopeuttavat asioiden kokonaiskäsittelyaikaa ja tuovat valiokunnan käsityksen mukaan säästöjä muutoksenhakutuomioistuimissa.

Arvoisa puhemies! Tuomioistuimet alhaalta ylös ovat kaikki ilmaisseet huolensa määrärahojen riittämättömyydestä, syyttäjänvirasto samoin, jopa niin, että se on kertonut julkisuudessa tiedon, että he joutuvat valikoimaan käsittelyyn otettavia juttuja määrärahojen puuttumisen vuoksi. Tämä on huolestuttavaa. Ulosottovirastoissa on sama tilanne. Siellä ulosottojen määrä kasvaa nopeasti huonon taloustilanteen vuoksi. Samalla henkilöstöä vähennetään, asiat viivästyvät ja paineen alla virheet kasvavat.

Oikeusministerin toimesta vähennetään tuomioistuimien määrää radikaalisti. Vuonna 2010 vähennettiin käräjäoikeuksia 51:stä 27:ään. Nyt vähennysehdotus on 27:stä 14:ään. Samalla hovioikeuksia vähennetään 6:sta 4:ään.

Arvoisa puhemies! Tämä on niin nopeassa aikataulussa toteutettua laajaa kansallisen tason tuomioistuinten vähentämistä, että on aivan ilmeistä ja selvää, että koko oikeuslaitoksemme kannalta ja kansalaisten perusturvan kannalta tämä vauhti on nyt liian nopea. Olisikin hyvä, jos oikeusministeri olisi täällä paikalla ja voisi kysyä häneltä, onko todella tehty nyt arviointeja ennakkoon — ei jälkikäteen vaan ennakkoon — siitä, miten tämä tulee käytännössä vaikuttamaan suomalaisten oikeusturvan toteutumiseen. Jos tuomioistuimien määrä merkittävästi vähenee, henkilökunta vähenee ja resursseja tässäkään esityksessä ei riittävästi lisätä, niin olemme sen edessä, että jälleen kerran saamme Euroopan ihmisoikeustuomioistuimelta huomautuksen siitä, että meillä asiat etenevät liian hitaasti ja kansalaisten oikeusturva ei toteudu.

20.21 **Antti Kurvinen kesk:** Rouva puhemies! Jouduin pyytämään toisen puheenvuoron tältä omalta paikaltani, kun käsitin tuossa äsken, että edustaja Hakkarainen ehdotti, etteikö kuolemanrangaistuksen voisi palauttaa Suomeen, jos ei voi kerran palauttaa sitten näitä henkilöitä sellaisiin maihin, jotka käyttävät kuolemanrangaistusta. Kyllä minä pöyristyin itse asiassa aika lailla tuollaisesta puheenvuorosta. Vaikka ajat ovat kovia ja hankalia ja varmasti jonkun mielestä tämmöiset ovat ihan näitä heittoja, joita voi heitellä, niin ainakin minä otan aika vakavasti itse tällaiset asiat. Kyllähän kuolemanrangaistus meillä toteutettuna tai jossakin muussa valtiossa toteutettuna on kaikella tavalla meidän perustuslakimme ja Euroopan ihmisoikeussopimuksen vastainen. Taitaa olla Suomessa rauhan aikana viimeksi 1800-luvulla joku henkilö teloitettu Venäjän vallan aikana. Että sellaisista asioista täällä Suomen arvokkaimmassa elimessä sitten puhutaan.

Vaikka kamalia rikoksia tapahtuu, meillä on haasteita turvapaikkakriisin kanssa, niin kyllähän meidän on pakko pitää kiinni meidän sivistysvaltiomme ja pohjoismaisen hyvinvointivaltion länsimaisista periaatteista. Pidän tämmöisiä kuolemantuomioheittoja myös ihan tämmöisen perinteisen eurooppalaisen ja suomalaisen kristillisen etiikan vastaisena. Ja haluan nyt tässä todeta vielä pöytäkirjoihin, kun käsitellään vuoden 2016 oikeusministeriön budjettia, että itse en kyllä tule poliitikkona enkä juristinakaan milloinkaan edistä-

mään kuolemanrangaistusta Suomeen enkä mihinkään muuallekaan. Se ei ole minusta sellainen asia. Siinä mennään meidän perusarvoihimme.

20.23 **Mika Kari sd:** Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Kurvisen innoittamana haluan itsekin tässä istunnossa irtisanoutua tämäntyyppisistä puheista. Edustaja Hakkarainen tietenkin vastaa itse omista puheistaan, mutta tuntuu jotenkin suorastaan pöyristyttävältä, että tällaisena aikana ylipäätänsä tässä salissa puhutaan kuolemanrangaistuksen käyttöönotosta, on kyse sitten rikoksesta kuin rikoksesta, niin kuin edustaja Kurvinen tuossa totesi. Meillä on toimiva oikeusjärjestelmä ja myös toimiva lainsäädäntö tuomioistuimella käytettävissä erilaisten rikosten osalta rangaistustoimenpiteiden saattamisesta kyseessä olevan rikollisen saamiseksi pahnoille. Mutta tämäntyyppisten puheiden pitäminen täällä talousarviokokouksessa osoittaa nyt enemmänkin varmaan edustajan omaa harkintakykyä tai sen puutetta.

20.24 **Antero Laukkanen kd:** Arvoisa rouva puhemies! Jaan edellisten edustajien puheiden sisällön kyllä sataprosenttisesti. En tiedä, mistä aina sitten nousee välillä tällaisia kommentteja, mutta ne ovat kyllä surullisia ja käsittämättömiä, enkä missään tapauksessa halua, että kansakuntamme kulkee tähän suuntaan.

Yleiskeskustelu päättyi ja pääluokan käsittely keskeytettiin.

14.2. Pääluokka 26 Sisäministeriön hallinnonala

Puhemies Maria Lohela: Nyt esitellään sisäministeriön hallinnonalaa koskeva pääluokka 26.

Keskustelu

11.30 **Mika Niikko ps** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Esittelen sisäministeriön hallinnonalan budjettimietinnön.

Poliisitoimen toimintamenot. Poliisin toimintamenoiksi esitetään noin 730 miljoonaa euroa. Momentilla on otettu huomioon lisäyksenä muun muassa 18 miljoonaa euroa sisäisen turvallisuuden lisämäärärahana. Valiokunta pitää kaiken kaikkiaan erittäin tarpeellisena sisäiseen turvallisuuteen ehdotettuja määrärahalisäyksiä. Turvapaikanhakijoiden määrän kasvu vaikuttaa tarpeisiin. Kokonaiskustannusten minimoimiseksi valiokunta pitää tarpeellisena tehokasta turvapaikkaprosessia. Samalla on resursoitava riittävästi myös poliisin muut tehtävät. Valiokunta pitää erittäin myönteisenä, että hallitus päätti jatkaa poliisin harmaan talouden torjunnan erillisrahoitusta 6,4 miljoonan euron määrärahalla vuonna 2016. Talousrikollisuuden ja harmaan talouden torjuntaan panostaminen on valtiontalouden kannalta kannattavaa. Valiokunta lisää momentille 300 000 euroa paikallispoliisitoimintaan turvapaikanhakijoiden määrän kasvusta aiheutuneiden tehtävien hoitoon.

Suojelupoliisin toimintamenot. Suojelupoliisi siirtyy omaksi virastokseen vuoden 2016 alussa, joten sen momentti on uusi. Suojelupoliisin toimialaan kuuluvilla sektoreilla tapahtuu erittäin nopeasti merkittäviä muutoksia. Terrorismin torjunnan toimintaympäristö vaatii selvästi aiempaa enemmän työtä ja työvoimaa. Valiokunta toteaa, että määrärahalisäyksestä huolimatta suojelupoliisin resurssit ovat melko niukat. Terrorismin torjunnan ja ääri-

liikeseurannan valmiuksia tulee nopeasti kehittää vastaamaan paremmin Suomeen kohdistuvia uhkia. Valiokunta lisääkin momentille 500 000 euroa.

Rajavartiolaitoksen toimintamenot. Rajavartiolaitoksen toimintaan vaikuttavat turvapaikanhakijoiden määrän kasvu sekä tilanne Venäjällä ja Itämeren alueella. Näiden johdosta määrärahaa on ehdotettu nostettavaksi, mitä valiokunta pitää hyvänä. Suomen on tärkeää säilyttää uskottava ja itsenäinen valvonta sekä ulko- että sisärajoilla. Valiokunta pitää myönteisenä, että merellistä turvallisuutta voidaan parantaa muun muassa uusiutuvan ilma-aluskaluston ja monitoimisen viranomaisveneen hankinnalla. Valiokunta lisää 1 250 000 euroa Dornier-valvontalentokoneen suunnistus- ja radiojärjestelmän uusimiseen.

Maahanmuuton toimintamenot. Valiokunta pitää kaiken kaikkiaan välttämättömänä, että hallitsematon turvapaikanhakijoiden saapuminen saadaan hallintaan. (Eva Biaudet: Millä tavalla se on hallitsematonta?) Suomen vetovoimatekijät eivät saa olla muita vastaavia maita korkeammalla tasolla. Valiokunta korostaa, että turvapaikkapäätöksen tekoon liittyvien prosessien tulee olla selkeitä, oikeudenmukaisia ja läpinäkyviä. Hakijoiden joukosta pitää pystyä perustellusti tunnistamaan todellisen avun tarpeessa olevat henkilöt. Valiokunta pitää hyvänä, että muuttuneeseen turvapaikanhakijatilanteeseen on reagoitu nopeasti lisätalousarvioiden kautta. Ehdotettujen lisäresurssien avulla on tarkoitus, että kesällä 2016 saavutettaisiin turvapaikkadirektiivin mukainen hakemusten 6 kuukauden käsittelyaika, (Eva Biaudet: Ministeri saa selittää vähän paremmin!) ja siitä käsittelyä voitaisiin edelleen lyhentää 1—2 kuukauteen. Valtiolle edullisin on vapaaehtoisen paluun järjestelmä, jonka tulee edelleen olla helposti käytettävissä. Valiokunta pitää hyvänä, että kriittisessä alkuvaiheessa Maahanmuuttovirasto on ylipäätään pystynyt perustamaan riittävästi vastaanottokeskuksia eikä ole solminut pitkiä sopimuksia yksityisten tahojen kanssa. Jatkossa hankintaprosessiin on kuitenkin kiinnitettävä entistä enemmän huomiota, jotta kustannukset saadaan minimoitua ja laatu varmistettua. Valiokunta toteaa lisäksi, että muodostuvien kustannusten kannalta suuri merkitys on sillä, miten myönteisen turvapaikkapäätöksen saaneet henkilöt kotoutuvat. Näin ollen myöskään vastaanottovaihe ei saa muodostua pelkäksi säilytykseksi, vaan aktivointi on syytä aloittaa jo vastaanottokeskuksessa.

Hätäkeskuslaitoksen toimintamenot viimeisenä. Hätäkeskuslaitos sai vuoden 2014 lopussa valmiiksi mittavan rakenneuudistuksen, jossa valtakunnallinen hätäkeskustoiminta organisoitiin 6 hätäkeskukseen aiemman 15:n sijasta. Viimeisenä vaiheena oleva Erica-järjestelmän käyttöönotto on viivästynyt, ja sen kustannukset ovat nousseet. Valiokunta pitää tarpeellisena kiinnittää vakavaa huomiota valtion ict-hankintamenoihin. On välttämätöntä, että valtion hankeosaaminen varmistetaan kaikilla tasoilla. Valiokunta pitää välttämättömänä, että häiriöttömät hätäkeskuspalvelut varmistetaan myös jatkossa.

Puhemies Maria Lohela: Seuraavaksi ministeri Orpo, olkaa hyvä.

11.36 **Sisäministeri Petteri Orpo:** Arvoisa rouva puhemies! Ensinnäkin kiitos valtiovarainvaliokunnalle, sen jaostoille sekä hallintovaliokunnalle, jotka ovat tehneet ansiokasta työtä käsitellessään budjettia. Minusta lopputulema on kohtuullinen ottaen huomioon julkisen talouden yleisen tilanteen sekä uudet haasteet, jotka ovat meidät viimeisten kuukausien aikana jossain määrin yllättäneet, tai aika perusteellisestikin. Lähtökohta oli positiivinen, koska tilanteessa, jossa lähes kaikilta hallinnonaloilta jouduttiin hallitusohjelmaneuvotteluissa leikkaamaan, sisäiseen turvallisuuteen ja oikeudenhoitoon lisättiin 50 miljoo-

naa, josta 28,5 miljoonaa euroa kohdistui sisäministeriön hallinnonalalle. Mutta kun tämä maahanmuutto kesän aikana hyvin voimakkaasti Suomeen alkoi, niin tilanne tietysti muuttui. Se vaikutti meidän turvallisuustilanteeseemme, mutta ennen kaikkea sisäministeriön hallinnonalan viranomaistahoihin — Maahanmuuttovirastoon, poliisiin, suojelupoliisiin, Rajaan — ja toi huomattavia lisäkuluja. Näihin vastattiin kiitettävästi hallituksen puolelta lisätalousarvioissa, kuten esittelyssäkin mainittiin, mutta lisäksi ensi vuoden talousarviota valmisteltaessa nämä on pyritty huomioimaan mahdollisimman realistisella tavalla. Tärkeä oli myöskin tämä täydentävä talousarvioesitys, jossa poliisille lisättiin 9 miljoonaa, suojelupoliisille 800 000 euroa ja Rajalle 3 miljoonaa. Olemme kiitollisia eduskuntaryhmille ja valtiovarainvaliokunnalle näistä lisäyksistä, jotka tehtiin suojelupoliisille, poliisille ja Rajalle Dornierin päivittämiseen. Nämä ovat erittäin tärkeitä rahoja tässä tilanteessa.

Meidän toimintaympäristömme on aika perusteellisesti muuttunut. Siksi on huomionarvoista se, että me valmistelemme parhaillaan sisäisen turvallisuuden selontekoa, jossa kartoitetaan meidän toimintaympäristömme, sisäiseen turvallisuuteen kohdistuvat haasteet — jotka muuten tulevat suurilta osin ulkoa — ja sen jälkeen arvioidaan resurssit, käydään hyvä keskustelu ensin valmistelussa, laajasti yhteiskunnassa ja sen jälkeen hallituksen piirissä ja eduskunnassa. Valiokunnat sitoutetaan ja otetaan mukaan työhön, käydään keskustelu siitä, mitä me haluamme priorisoida, miten me näemme nämä uhkat, mihin panostetaan, koska työkenttä on aika valtava. Meillä on entiset haasteet, mutta lisäksi ovat tulleet nämä merkittävät uudet haasteet.

Sisäisen turvallisuuden selontekotyössä katsotaan sitten vuosiin 17 ja eteenpäin. Vuoden 16 osalta uskoisin, että tilanne on kohtuullisen hyvä.

Aloitetaan poliisista. Arviomme on, että nykyinen toiminnan taso pystytään kohtuudella säilyttämään. Tietenkin turvapaikanhakijoista johtuvat lisätehtävät työllistävät hyvin paljon, ja työtä tehdään eri puolilla, sanotaanko, kovankin paineen alla, mutta määrärahojen osalta tähän on minusta pystytty nyt kohtuullisesti vastaamaan. Poliisien määrä uhkaa lähteä nykyisillä kehyksillä vuoden 16 jälkeen laskuun. Pääsyy on tietysti eläköityminen, mutta tämä on asia, johon toivon tämän selonteon yhteydessä kiinnitettävän erityistä huomiota. Muuttuneessa turvallisuustilanteessa poliisien määrän väheneminen kehyskauden aikana vuoteen 19 mennessä 800—900 poliisilla on mielestäni liikaa, mutta me palaamme tähän sitten rauhallisesti tämän selonteon yhteydessä ja tulevien vuosien päätöksiä tehdessä. Vuoden 16 osalta tämä ei ole siis vielä niin akuutti.

Lisäksi haluaisin vielä nostaa esille harmaan talouden määrärahat, jotka ovat puhuttaneet eduskuntaa koko syksyn ajan. Asiassa löytyi hyvä ratkaisu. Hallituksen talouspoliittinen ministerivaliokunta päätti, että harmaan talouden torjuntaohjelma jatkuu ja siitä tehdään pysyvä. Tämä jälkimmäinen sana on ehkä jäänyt vähemmälle huomiolle, mutta minusta se on merkittävää, ja tämä täytyy tietenkin sitten huomioida tulevien vuosien kehyksiä ja talousarvioita mietittäessä.

Jos ajatellaan budjettinäkökulmasta maahanmuuttoa, niin iso kysymys on se, miten me nyt, kun tehdään nopeassa tahdissa turvapaikkatutkintaa ja päätöksiä, onnistumme kotouttamisessa, joka menee tietysti TEMin vastuulle ennen kaikkea. Mutta toisaalta palautukset on iso kysymys, jonka me kohtaamme ensi vuonna. Nyt sitä on resursoitu, mutta siihen liittyy kieltämättä isoja haasteita, joiden kanssa meidän täytyy tehdä vielä lujasti töitä.

Puhemies Maria Lohela: Sitten voimme aloittaa debatin. Pyydän siihen osallistuvia ilmoittautumaan.

11.41 **Pirkko Mattila ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kiitoksia ministerille ja jaoston puheenjohtajalle mietinnön esittelystä. Tiedämme varsin hyvin, että turvallisuuden on syytä näkyä siellä kansalaisten arjessa, ja ministeri kuvasi tämän vuoden tilanteen, mutta kehykset ovat varmasti ne, jotka meitä kaikkia huolestuttavat. Toivottavasti sitten sisäisen turvallisuuden selonteko on jämerä työkalu selvittämään tätä tilannetta. Kuitenkin kuulemme koko ajan huolestuttavia uutisia siitä, että poliisiasemia ollaan lakkauttamassa ja entistä vähemmän sitten poliisi näkyy tuolla kansalaisten arjessa.

Sitten ministeri otti esiin tämän poliisimiesten määrän. Todellakin poliisikurssien aika on ohi ja Poliisiammattikorkeakouluun siirtymisen myötä poliisikoulutus on merkittävästi muuttunut. Toivon, että ministeri kiinnittää myös tähän erityistä huomiota.

11.42 **Timo V. Korhonen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin hallitusta ja ministeriä on syytä kiittää siitä, kuinka nopeasti ja ajassa, tämän syksyn aikana, on tähän maahanmuuttokokonaisuuteen reagoitu erilaisin toimenpitein.

On myönteistä, että sisäisen turvallisuuden määrärahaa nytten lisättiin. Tämä vuosi, kuten ministeri jo totesikin, mennään kohtuudella, mutta erityisen suuret haasteet kyllä sitten ovat tietysti tulevina vuosina ja kehyskauden loppupuolella.

Mutta sitten tähän poliisien määrään, aivan samalla tavalla kuin edustaja Mattila: Poliisien määrä vähenee tulevina vuosina huolestuttavalla tavalla. Ministeri sanoi, että tässä voidaan rauhassa katsoa tätä tilannetta, mutta täytyy muistaa todella se, että poliisien koulutus vie oman aikansa, ja sen takia meidän tähän poliisien määrän kehitykseen pitää pystyä reagoimaan kohtuullisen nopeasti — rohkenen arvioida, että ensi vuoden aikana — ja toivon, että ministeri tämän huomioi.

11.43 **Pauli Kiuru kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ministeri nosti esille harmaan talouden torjunnan, ja kiitän siitä, että tämä erillisrahoitus jatkuu ja että se jatkuu nimenomaan pysyvänä. Tämä harmaa talous on tullut sekä hallituspuolueiden että myös opposition puolelta vahvasti esille. Kiitosta ansaitsee myös se, että ympäristöministeriö ja sisäministeriö ovat yhteistyössä aloittaneet ympäristörikosten torjuntastrategian, ja mielellään muutaman sanan kuulisin lisää siitä, minkälaisia tuloksia siitä on odotettavissa.

Sitten kysymys ministerille myös. Kun oppositio eilen esitti, että 20 miljoonan euron panostuksella harmaan talouden torjuntaan voitaisiin saada 200 miljoonaa lisää tuottoa, niin onko tässä löydettävissä jotain totuuspohjaa, kun itsestä tuntuu, että sillä rahalla pitäisi saada 300 tutkijaa, enkä oikein tiedä, mistä niitä tutkijoita niin isoa määrää löytyy?

11.45 **Mika Kari sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vuosi sitten Senaatintorilla oli poliisien mielenilmaus. Senaatintorilla kaikui satojen poliisien huuto "meitä on liian vähän". Nyt myöskään ensi vuonna tilanne ei parane, ja niin kuin ministeri tässä aikaisemmin sanoi, myös kehyskaudella uhkaa poliisien määrä laskea jopa 900:lla, alle 7 000:een.

Kysyn ministeriltä, mihin toimiin tässä asiassa tulette ryhtymään, varsinkin jos ja kun sanotte, että rahat ovat tiukassa. Pitäisikö nyt harkita poliisikoulutuksen joustavuuden lisäämistä? Viime kaudella poliisikoulutus siirrettiin ammattikorkeakoulutasolle. Pitäisikö tätä joustavuutta lisätä?

Käytän tässä yhteydessä myös aikaa kiittääkseni ministeriä siitä, että opposition vaatimus harmaan talouden torjunnan määrärahojen lisäämisestä on otettu myös hallituksessa huomioon.

11.45 **Anders Adlercreutz r** (vastauspuheenvuoro): Värderade fru talman! Tässä puhuttiin uudesta turvapaikkapolitiikasta, ja tässä on räikeä ristiriita tavoitteiden ja toimien välillä. Määräaikainen turvapaikkapäätös käytännössä tarkoittaa, että asia arvioidaan uudelleen puolen vuoden välein. Jokainen meistä voi itse pohtia sitä, miten suurella todennäköisyydellä lähtee maalaamaan taloaan, jos hyvällä syyllä voi olettaa, että se viikon kuluttua puretaan. Perhe, jossa on lapsi vaikka päivähoidossa, toinen koulussa, toinen vanhemmista on ehkä töissä, toinen kieliopetuksessa: mikä on se todennäköisyys, että nämä motivoituvat kotoutumaan, jos he tietävät, että heidän tilanteensa arvioidaan puolen vuoden välein aina uudelleen? Tässä on hirvittävän suuri ristiriita tavoitteiden ja toimien välillä.

11.46 **Matti Semi vas** (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Ensinnäkin kiitän ministeriä siitä, että harmaan talouden tutkimukseen osoitettiin rahaa. Mutta ei niin paljon hyvää, ettei jotakin huonoa. Kun katsoin niitä momenttirahan siirtoja, niin siellä oli siirretty vastaavaan toimintaan se 3,2 miljoonan osuus pelastuslaitoksen puolelta ja tuon Rajavartiolaitoksen momentilta rahaa. Kuinka nämä vaikuttavat nyt tähän meidän sisäiseen turvallisuuteen ja niitten alojen kehittymiseen?

11.47 **Päivi Räsänen kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Sisäisen turvallisuuden viranomaiset ansaitsevat kyllä suuren kiitoksen siitä, miten tähän turvapaikanhakijoiden määrään on pystytty reagoimaan ja selviytymään tästä tilanteesta melko niukoilla resursseilla. Mutta kyllä tässä, aivan kuten, ministeri, totesitte, on suuri huoli tämän loppukauden kehyskauden tilanteesta. Vaikka ensi vuosi vielä kitkutellaan näillä samansuuruisilla resursseilla esimerkiksi poliisin osalta käytännössä, niin loppukaudesta on kyllä aika katastrofaalinen tilanne tulossa, ellei hallitus tee uusia päätöksiä. Tämähän myös tunnustetaan tässä valiokunnan mietinnössä, kun sanotaan, että mahdollisista toimintaympäristömuutoksista johtuen tämä sisäisen turvallisuuden tilanne saattaa heiketä nopeasti ja dramaattisesti ja tähänkin on varauduttava. Nyt kysyn teiltä, ministeri: (Puhemies koputtaa) kun tätä sisäisen turvallisuuden selontekoa valmistellaan, niin aiotteko ottaa eduskunnan siihen valmisteluun mukaan, aivan niin kuin viime kaudella oli tämä parlamentaarinen... [Puhemies antoi puheenvuoron seuraavalle puhujalle.]

11.48 **Rami Lehto ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Vastaanottokeskuksia on perustettu ympäri maata kiireellä laiminlyöden sekä talouteen että turvallisuuteen liittyvät näkökulmat. Hankintalakia ei ole uusia vastaanottokeskuksia perustettaessa huomioitu, sillä Maahanmuuttovirastolla on tässä turvapaikanhakijatilanteessa ollut julkisista hankinnoista annetun lain 27 §:n mukainen peruste toteuttaa perustaminen suorahankintana, ja tämä peruste on ennalta arvaamattomasta syystä johtunut äärimmäinen kiire. Sopimuksia ei ole mahdollista saada nähtäväksi liikesalaisuuksiin vedoten, ja tämä onkin johtanut ennennäkemättömästi härskiin turvapaikkabisnekseen, jossa yritykset tekevät todennäköisesti suurta tuottoa veronmaksajien kustannuksella. Arvoisa ministeri, aikooko sisäministeriö selvittää, onko Maahanmuuttovirasto tehnyt ylikalliita sopimuksia vastaanottokeskuksiin kiireeseen vedoten, vaikka on jo pitkään tiedetty niiden tarpeesta?

11.49 **Eero Heinäluoma sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Usein oppositiosta on pyrkimys katsoa ministereiden toimintaa hyvin kriittisten silmälasien lävitse. Nyt kuitenkin haluan esittää hyvin vilpittömän tunnustuksen ministeri Orvolle. Te olette erittäin vaikeana aikana hoitanut hienolla tavalla sisäministerin poikkeuksellisen vaativaa tehtävää kansakuntaa kokoavalla ja hyvin vastuullisella tavalla.

Kun päätöksiä tehdään meille kaikille tärkeistä asioista liittyen maahanmuuttoon, myös tähän lisääntyneeseen terrorismiuhkaan ja muihin tärkeisiin asioihin, niin tasavallan presidentin ja hallituksen yhteinen ulko- ja turvallisuuspoliittinen valiokunta on avainasemassa. Jotta tämä järjestelmä toimii ja kaikki toimet olisivat yhdensuuntaisia, tuntuisi siltä, että sisäministerin pitäisi olla tämän valiokunnan jäsen, jotta nämä tärkeät sisäministeriön toimialan asiat saataisiin hoidettua ja päätöksenteossa arvioitua. Onko hallituksen puolella mitään keskustelua siitä, että korjattaisiin tämä valuvika ja sisäministeri tulisi pysyvästi valiokunnan jäseneksi?

11.50 **Elsi Katainen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus on todella osoittanut päätöksentekokykyä tässä yllättävässä ja vaikeassa turvapaikkatilanteessa. Kiitokset kyllä menevät ihan oikeaan osoitteeseen ministerille.

Turvapaikanhakijoiden palauttaminen työllistää myös poliiseja kovasti tällä hetkellä. Jos ja kun kielteisten turvapaikkapäätösten saajia tulee olemaan yhä enemmän, haaste viranomaisille tulee yhä enemmän kasvamaan. Kuten tuosta täydennetystä talousarviostakin tiedämme, turvapaikanhakijoiden palauttaminen maksaa miljoonissa laskettavan summan ja sen lisäksi se todella sitoo viranomaisia ja esimerkiksi poliisia hyvin voimakkaasti. Miten nyt, arvoisa ministeri, arvioisitte tätä tilannetta ja budjetin riittävyyttä nimenomaan turvapaikkahakemusten ja palautusten ja myöskin muitten perinteisten viranomaisten suorittamien tehtävien näkökulmasta?

11.52 **Arto Satonen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus ja ministeri Orpo ovat saaneet täällä aiheesta kiitosta siitä, että tässä hyvin vaikeassa tilanteessa on pystytty johdonmukaisesti toimimaan ja tekemään toimenpiteitä, jotka ovat välttämättömiä. Haluan omalta osaltani tässä antaa arvostuksen myös sille, että oppositio täällä Heinäluoman suulla juuri äsken näin sanoi, koska on erittäin tärkeää, että tällaisessa poikkeuksellisessa tilanteessa meillä on laaja kansallinen yhteinen näkemys siitä, miten tämä meille ikään kuin yllättäen tullut tilanne pystytään järkevällä tavalla hoitamaan. Uskon ja toivon, että vastaavaa yhteistyöhalua löytyy myös muista oppositioryhmistä.

Ihan siihen, mitä täällä edustaja Adlercreutz aikaisemmin sanoi: Minusta on kuitenkin itsestään selvää, että turvapaikanhakija ja työperäinen maahanmuuttaja ovat sillä tavalla eri tilanteissa, että turvapaikanhakija on täällä nimenomaan sitä varten, että hän on hakemassa turvaa, ja jos se turvan tarve muuttuu, niin silloin tämä määräaikaisuus on perusteltua. Työperäinen maahanmuutto on se toinen asia.

11.53 **Jukka Kopra kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Nyt näitä turvapaikanhakijoita on tänne tosiaan kymmeniätuhansia tullut tänä vuonna, kuten olemme todenneet. Olemme saaneet myös poliisin raporteista ja tiedotusvälineistä seurata, että lieviä häiriöitä — tai vakaviakin häiriöitä — näillä vastaanottokeskuspaikkakunnilla ja vastaanottokeskuksissa on ollut. Se työllistää poliisia erittäin paljon.

Nyt kuitenkin, kun näitä turvapaikkahakemuksia käsitellään ja päätöksiä tehdään toivottavasti mahdollisimman nopeasti, vaikuttaa siltä, että aika moni tulee saamaan kielteisen turvapaikkapäätöksen, niin että voidaan puhua jopa kymmenistätuhansista palautettavista. (Eva Biaudet: Mikä on se tieto, mikä teillä on?— Mika Niikko: Hallituksen salaista tietoa!) Kuinka aiotte hoitaa sen asian siten, etteivät nämä levottomuus ja epävakaus missään nimessä lisäänny, kun voi kuvitella, että moni näistä kielteisen päätöksen saaneista saattaa olla eri mieltä tästä asiasta? Meillä on kuitenkin tiedossa, että täällä on rankkoja rikollisia joukossa, ja tällaiset hahmot tulisi kuitenkin saada maasta poistettua mahdollisimman ripeästi ja nopeasti.

11.54 **Sirpa Paatero sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Harmaan talouden osalta summista voidaan olla monta mieltä. Meillä 20 kohdan ohjelma tulouttaisi valtiolle 200 miljoonaa. 20 miljoonan satsaus siihen tulouttaisi tämän, ja se on hyvin perusteltu — etenkin jos vertaa edellisen oppositiokauden keskustan allekirjoittamaan 600 miljoonan ohjelmaan ilman minkäänlaisia toimenpiteitä. Mutta kiitos ministereille siitä, että nyt tähän erillinen ohjelma tulee.

Huoli poliiseista liittyy siihen, että kun noin 280 poliisia vuosittain eläköityy ja tilalle koulutuksen aloittaa maksimissaan 160 opiskelijaa, niin meillä tulee aika pitkäksi aikaa olemaan iso gäppi. Kun me tiedämme, että nämä turvallisuustilanteet tässä ongelmallisessa tilanteessa ehkä kriisiytyvät ja tulee uudenlaisia kysymyksiä, niin pitäisikö tälle asialle pystyä nopeasti tekemään jotakin?

11.55 **Antti Kurvinen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Voi todeta, että sisäinen turvallisuus on kokonaisuus. Siihen liittyvät poliisitoimi, palo- ja pelastustoimi, siihen liittyvät syyttäjälaitos, muu oikeuslaitos. Ja kaikki lähtee liikkeelle hätäkeskuksesta. Sinne tulee puhelu, 112:een tulee puhelu: jotakin on tapahtunut, tarvitaan ammattiapua paikalle. Valtiovarainvaliokunnan mietinnössä todetaan, että Hätäkeskuslaitoksen resurssit ovat varsin niukat tulevaisuudessa ja tulevalla kehyskaudella. Siellä valiokunta myös edellyttää, että hallituksen tulisi seurata Hätäkeskuslaitoksen toimintaa ja sitä, riittävätkö nämä menot, mitä sinne on osoitettu. Mitä mieltä ministeri tästä on?

Toinen kysymykseni, arvoisa puhemies, on tämä: Kun tämä turvapaikkakriisi lähti liikkeelle, silloin puhuttiin, että näille paikkakunnille, joille vastaanottokeskuksia avataan, tulee poliisin palveluita. Näin ei ole tapahtunut monilla, varsinkaan pienemmillä vastaanottokeskuspaikkakunnilla. Mihin toimiin hallitus aikoo jatkossa ryhtyä, että saataisiin näille paikkakunnille, joissa vastaanottokeskus on, jonkinlainen poliisin toimipiste?

11.56 **Nasima Razmyar sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Myös minä haluan yhtyä niihin kiitoksiin, joita ministeri on täällä saanut. Olette tehnyt vaikeassa tilanteessa erittäin hyvää työtä — kiitos siitä. Mutta työ on vasta edessä, ja sen me kaikki täällä tiedämme.

On hienoa, että viranomaisten määrää ollaan lyhyessä ajassa pystytty lisäämään, ja järjestelykeskus on syystäkin saanut kiitosta ympäri EU:ta. Mutta myös minä kysyisin näistä käännytyksistä ja palautuksista, joita olette vahvasti nostanut esiin. Tällähän hetkellä Afganistanin ja Irakin kohdalla on hyvin vaikea palauttaa, koska itse asiassa nämä ihmiset eivät edes saa asiakirjoja omilta hallituksiltaan tai sitten näistä suurlähetystöistä, jotka ovat lähellä. Jotta pystytään palauttamaan, niin ihmiset tarvitsevat näitä asiakirjoja. Ja vaikka

palautussopimuksia on esimerkiksi Ruotsilla Irakin kanssa, niin silti ollaan nähty, että käytännössä nämä palautukset ovat olleet hyvin hankalia. Eli kysyisin teiltä: mitä me teemme näiden ihmisten kanssa, (Puhemies: Aika!) jotka odottavat palautusta?

Puhemies Maria Lohela: Otetaan vielä edustajat Lindtman ja Kanerva ja sitten ministerin vastaus.

11.57 **Antti Lindtman sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ihan lyhyesti vain tästä harmaan talouden torjunnasta aluksi: Tuntuu, että täällä hallituspuolueiden edustajat vaihtuvat mutta sama levy pyörii, mitä tulee tähän SDP:n vaihtoehtobudjettiin. Mutta uskon, että edustaja Paatero selvensi tätä Kiurulle, ja jos ei tullut selväksi, niin uskon, että edustaja Rantakangas voi myös selventää. Meillä on todella ohjelma, ja itse asiassa äsken oikeusministeri lupasi, että tämä otetaan pöydälle.

Mutta, arvoisa puhemies, voin kyllä yhtyä niihin kiitoksiin, mitä on annettu ministeri Orpolle tämän turvapaikkakriisin hoitamisesta. Ja kun nyt näyttää selvältä, että terrorismin torjunta on noussut niin keskeiseksi osaksi meidän laajaa turvallisuuttamme, niin haluan tässä sanoa, että mikäli hallitus päätyy siihen, että se arvioi uudelleen UTVAn kokoonpanoa, niin se, että sisäministeri siellä istuu, saa sosialidemokraattisen eduskuntaryhmän täyden tuen.

11.58 **Ilkka Kanerva kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sisäministeriön, puolustusministeriön ja ulkoministeriön toimikentät menevät tänä päivänä enemmän päällekkäin kuin vielä hetki takaperin, esimerkiksi hallitusta muodostettaessa, kukaan osasi arvioida, olettaa tai nähdä. (Eero Heinäluoma: Näin on!) Siksi kysyisin arvoisalta sisäministeriltä, miten hän näkee, onko tarvetta ja mahdollisuuksia lähentää näitä ministeriöitä, että myöskin niiden lainsäädännöllinen puoli katsottaisiin mahdollisimman nopeasti, ettei aukkokohtia tai katvealueita lainsäädännössä pääsisi syntymään, sen lisäksi, että hallinnollisesti tuntuisi hyvin luontevalta se, mihin edustaja Heinäluoma ja edustaja Lindtman ovat täällä puheenvuoroissaan viitanneet, että myöskin hallituksen ulko- ja turvallisuuspoliittinen valiokunta muodostettaisiin tavalla, joka vastaa tämän laajan turvallisuuskäsityksen mukaista mallia.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Sitten ministeri Orpo, 3 minuuttia.

11.59 **Sisäministeri Petteri Orpo:** Arvoisa rouva puhemies! Ensinnäkin nöyrä kiitos, kiitos kiitoksista. Ja kyllä haluan yhtyä myöskin siihen, minkä edustaja Satonen otti esille, että on erittäin tärkeää ollut, että tässä tilanteessa tässäkin salissa ollaan oltu oikeastaan hyvin pitkälle ilman hallitus—oppositio-rajoja. Se on ollut erittäin merkittävää, koska tämä turvapaikkakysymys haastaa koko Suomea. Ainoastaan se, että me toimimme esimerkillisesti ja päättäväisesti, luo — näin uskon — suomalaisille uskoa siitä, että tästäkin asiasta selvitään.

Sitten yritän nopeasti käydä näitä tärkeitä kysymyksiä läpi.

Ensinnäkin tähän poliisien määrään. Vaikka sanoinkin, että rauhassa perehdytään, niin kyllä se kuitenkin on tämä selonteko se keskeinen elementti, ja se on siis muutamien lähikuukausien työ. Minusta ajatus siitä, että eduskunta on siinä mukana, on erittäin kannatettava. Katsotaan sitten tapa, palaan siihen asiaan. Poliisien määrän ratkaisemisessa tieten-

kin koulutus on kaikki kaikessa, ja itse asiassa tänään minulla on pyynnöstäni palaveri aiheesta poliisiylijohdon, ministeriön johdon kanssa, jossa katsomme tätä näkymää Poliisiammattikorkeakoulun sisäänottojen osalta ja myöskin sitten suhteessa näihin tuleviin kehyksiin, miten siinä voidaan edetä.

Vastaanottokeskukset, turvallisuus, poliisin näkyvyys: Ei ole ollut varaa luvata sitä, että tulee poliisin toimipiste niille paikkakunnille, missä vokeja sijaitsee, mutta me olemme pyrkineet siihen, että poliisi on läsnä näillä paikkakunnilla. Nyt me teemme tämän vokien läpikäynnin, ja nyt jo 3 päätettiin lakkauttaa turvallisuussyistä, 27 arvioidaan turvallisuusnäkökulmasta toiminnallisesti ja taloudellisesti. Eli kun kiireessä perustettiin vastaanottokeskuksia, niin ne perataan nyt myöskin läpi. Jos on tehty kalliita sopimuksia, niin ne perutaan. Se on yksi syy siihen, että voidaan tehdä uusia päätöksiä.

Mitä taas tulee sitten tähän avoimuuteen, niin tässä minä kyllä luotan siihen, että Valtiontalouden tarkastusvirasto ja ne, jotka valvovat taloudenkäyttöä, lainsäädännön, hallintolain noudattamista, tekevät työnsä, ja olen alusta lähtien korostanut ministeriössä sitä, että nämä asiat täytyy kiireestä huolimatta ottaa mahdollisimman hyvin huomioon.

Sitten tähän turvapaikkapolitiikkaan. Itse asiassa tämä, että sen kotimaan turvallisuustilanne tarkastetaan pari kertaa vuodessa, on ollut olemassa oleva käytäntö, mutta nyt se vain sanotaan ääneen ja pidetään huoli siitä, että se myös tehdään. Siinä arvioidaan sen kotimaan turvallisuustilanne, ja jos se on muuttunut oleellisesti parempaan suuntaan, sen jälkeen otetaan sieltä ja siltä alueelta olevien ihmisten asia käsittelyyn yksilöllisesti. Jos kotimaassa tilanne muuttuu paljon turvallisempaan suuntaan, niin minä olettaisin, että se on aika monelle iloinen uutinen. Eli kyllä tämä minusta on ihan perusteltavissa oleva asia. Jos ihminen on kotoutunut, hänellä on työtä, perhettä, niin silloinhan hänen oleskelulupansa voidaan arvioida toisella periaatteella. (Puhemies koputtaa) Silloin tullaan näihin laillisen maahantulon kanaviin.

Sitten vielä ihan lyhyesti tähän kokonaisturvallisuus-käsitteeseen. Minun mielestäni se on aivan oleellinen osa, meidän täytyy ymmärtää se, että meidän turvallisuusympäristömme on perusteellisesti muuttunut. Sisäinen turvallisuutemme riippuu ulkoisen turvallisuuden tilanteesta, ja siksi on ollut tärkeää se, että olen nyt ollut UTVAn kokouksissa säännöllisesti läsnä — mutta kyllä minulle sopii, että sen kokoonpanoa pohdiskellaan hallituksen piirissä.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: No niin, ja sitten debatti vielä jatkuu. Otetaan täältä nyt niitä henkilöitä, jotka ovat täällä aikaisemmin jo pyytäneet puheenvuoron, mutta sitten myöskin teitä, jotka nyt pyydätte.

12.03 **Anne Louhelainen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Maassamme vallitsee tilanne, jossa sisäisen turvallisuuden kestävyyttä koetellaan sekä kansalaisten että poliisin näkökulmasta, kuten täällä on paljon puhuttu. Poliisin työtehtävien kenttä kuitenkin paisuu yhä vähenevän väkimäärän johdosta. Turvapaikanhakijat lisäävät painetta poliisin resursseissa ja yleisessä jaksamisessa. Tämä vakava viesti tulee kentältä. Päijät-Hämeessä jo nyt olevat turvapaikanhakijat työllistävät poliisia muiden velvoitteiden ohessa, ja työtehtäviä joudutaan priorisoimaan. Valtiovarainvaliokunta ehdottaa 300 000 euroa paikallispoliisien toimintaan turvapaikanhakijoiden määrän kasvusta aiheutuneiden tehtävien hoitoon, kiitos siitä. Ja, arvoisa ministeri, on hienoa, että te käytte keskustelua poliisiylijohdon kanssa tästä poliisien jaksamisesta. Olisinkin kysynyt: mikä on teidän ajatuk-

senne, miten taloudelliset ja henkilöresurssien paineet pystytään hoitamaan niin, että poliisit jaksavat työssään ja kansalaiset tuntevat olonsa turvalliseksi?

12.04 **Pia Viitanen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Omalta osaltani myös totean, että ministeri Orpo on tehnyt tärkeää ja hyvää työtä haastavassa tilanteessa. Oli myös merkittävää mielestäni se, että olemme valmiita sosialidemokraatteina tukemaan sitä ajatusta, että tässä poikkeuksellisessa tilanteessa olisitte myös ulko- ja turvallisuuspoliittisen ministerityöryhmän jäsen. Se olisi varmasti varsin perusteltua.

Puhemies! Täällä nousi toden totta jälleen kerran tämä harmaa talous -kysymys myös esiin. Se liittyy moniin eri hallinnonaloihin. Kuten sanottu ja kuten täällä on todettu, sosialidemokraateilla on kattava ohjelma, jossa useisiin pääluokkiin esitetään lisäresursseja poliisille, Tullille, tuomioistuimelle, ulosottovalvontaan ja sen lisäksi lainsäädännöllisiä toimia, kuten vaikkapa tämä veronumeron käytännön laajentaminen. Tällä vastuullisella ohjelmalla me torjuisimme harmaata taloutta.

Puhemies! Minun on sanottava, että minusta on ollut hyvin vastuutonta kuunnella täällä hallituspuolueiden kommentteja, joissa harmaan talouden torjunta on nimetty hötöksi. Haluaisin käydä edustaja Rantakankaan kanssa, joka nyt puuttuu, erillisen keskustelun keskustan (Puhemies koputtaa) vaihtoehdosta aikanaan tästä. Se oli nimittäin höttöä, meidän ei. (Ben Zyskowicz: Kukas on sanonut, ettei sekin ollut höttöä?)

12.06 **Kalle Jokinen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Voi tyytyväisyydellä todeta ensi vuoden budjetista poliisitoimen toimintamenojen osalta, että budjetti sisältää yli 14 miljoonaa euroa enemmän rahaa poliisitoimen toimintoihin kuin tänä vuonna, ja se on todella tarpeen tässä poikkeuksellisessa tilanteessa. Suomen historia ei tunne näin poikkeuksellista tilannetta maahanmuuton osalta kuin mitä tällä hetkellä eletään. Voi tosiaan yhtyä näihin samoihin kiitoksiin, joita täällä on kuultu. Ministeri Orpo ja koko hallitus ovat toimineet tässä poikkeuksellisessa tilanteessa erittäin hyvin ja hakeneet ratkaisuja, jouduttaneet näitä turvapaikkakäytäntöjä. Esimerkiksi tämä 80 kohdan toimenpideohjelma selventää ja nopeuttaa näitä prosesseja, ja se on täysin välttämätöntä tässä poikkeuksellisessa tilanteessa. Kiitos siitä.

Mutta kysyn eräästä yksityiskohdasta, joka liittyy tähän turvapaikkabisnekseen, joka tällä hetkellä on noussut esille: minkälainen vastuu näillä turvapaikkabisnestä tekevillä yrityksillä on sen oman toimipaikkansa turvallisuuden takaamisesta esimerkiksi yksityisiä turvallisuuspalveluja (Puhemies koputtaa) käyttäen?

12.07 **Eva Biaudet r** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä on viime aikoina keskusteltu kiitettävästi naisiin kohdistuvasta väkivallasta, ja se on toki pitkään ollut erittäin suuri ongelma, yksi suurimmista terveysriskeistä, uhka, jonka kanssa suomalainen nainen joutuu elämään. Istanbulin sopimus on ratifioitu, mutta kovin vähän on vielä toimenpiteitä nimenomaan esimerkiksi turvakotiverkoston tai muun hyväksi, esimerkiksi poliisin toimenpiteiden tai muiden toimenpiteiden väkivallan ehkäisemiseksi. Ihmiskauppa on yksi osa naisiin kohdistuvista väkivallan muodoista, ja on ehkä syytä olettaa, että tällä hetkellä tarvittaisiin vielä vahvempia toimia ihmiskaupan vastaisessa työssä. Kuitenkin kansallinen raportoija taistelee hyvin hyvin pienillä resursseilla ja on tehnyt ansiokasta työtä, myöskin koordinoi, ja ihmiskaupan koordinoija toistaiseksi ehkä ei ole pystynyt tekemään niin paljon tuloksia, koska voimavarat ovat vähäiset. Mitkä ovat suunnitelmat ihmiskau-

pan vastaisen työn vahvistamiseksi nimenomaan naisiin kohdistuvan väkivallan ehkäisyä ajatellen?

12.08 **Laura Huhtasaari ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomen valtiontalous ei kestä tällä hetkellä tapahtuvaa hallitsematonta turvapaikanhakijoiden virtaa. Kaikessa päätöksenteossa on huomioitava julkisen talouden heikkenevä tila.

Koska Suomi alkaa tulkitsemaan Dublin-sopimusta järkevällä tavalla käännyttäen turvapaikanhakijat turvalliseen maahan? Irak saattaa vaatia irakilaiskaksosten palauttamista. Aiotaanko nämä palauttaa? Heitä epäillään terroristisista murhista. Palautus olisi erittäin tärkeää, koska se on samalla viesti siitä, että Suomi ei ole paikka, johon terroristit pääsevät turvaan.

Valtion ydintehtäviin kuuluu sisäinen turvallisuus. Turvapaikanhakijoiden määrän kasvu on lisännyt muun muassa naisiin ja tyttöihin kohdistuvaa seksuaalista väkivaltaa. Mitä sisäministeri aikoo tehdä tälle asialle?

12.09 **Aila Paloniemi kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitoksia hallitukselle ja ministerille minunkin puolestani erittäin hyvästä työstä. Te olette osoittaneet päätöksentekokykyä todellakin tässä vaikeassa tilanteessa.

On varsin todennäköistä, että turvapaikanhakijamäärä pysyy Suomessa ja Euroopassa korkealla jatkossakin. Siksi meidän todellakin pitää huolehtia monista asioista. Sisäinen turvallisuus ja sen resurssit ovat tietenkin ihan olennaisen tärkeitä. On selvää, että poliisin toimipaikkaverkoston harventaminen ei esimerkiksi ole järkevää tässä tilanteessa, kun turvapaikanhakijoita tulee normaalia huomattavasti enemmän Suomeen vielä pitkään. Ihmisillä pitää todellakin olla varmuus siitä, että heidän hätänsä huomataan, hädän hetkellä apua on saatavissa niilläkin paikkakunnilla, joilta on pitkä matka keskuksiin. On tullut paljon kansalaisilta palautetta siitä, että poliiseja ja toimipaikkoja pitää olla riittävästi jatkossakin.

Ja kiitos tuosta 50 miljoonan euron lisäyksestä turvallisuusviranomaisten resursseihin. Viime kaudellahan niitä leikattiin.

12.10 **Mari-Leena Talvitie kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On tärkeää, että valtiovarainvaliokunta esittää nyt lisäsatsauksia suojelupoliisille, poliisille ja Rajalle. Huomioitavaa on myöskin tämä harmaan talouden pysyvyys. Viimeisen puolen vuoden aikana me olemme hallintovaliokunnassa saaneet useaan kertaan todeta, miten nopeasti muuttuvat sisäiseen turvallisuuteen vaikuttavat painotukset ja resurssitarpeet, ja kuten ministeri Orpo tuossa totesi, tälle sisäisen turvallisuuden selonteolle on todellinen tilaus. Kysyisin nyt vielä ministeriltä, mikä on tämä sisäisen turvallisuuden tarkentunut aikataulu, ja vähän viitaten myöskin siihen, mitä edustaja Räsänen äsken esitti, mitä ministeri toivoo eduskunnalta, jotta tämä tärkeä ja keskeinen asia saa tarvitsemansa ja myös tässä salissa arvoisensa huomion.

Toinen, pienempi asia liittyen tähän turvapaikkatilanteeseen: Kun hallituksen turvapaikkapoliittinen toimenpideohjelma viime viikolla julkistettiin, niin hallitus toi siinä esiin, että se varautuu myöskin näihin kielteisiin turvapaikkapäätöksiin perustamalla tämmöisiä erityisiä palautuskeskuksia minimipalveluin. Julkisuudessa on tuotu esiin, että palautuskeskuksia perustettaisiin kaksi: toinen etelään ja toinen pohjoiseen. Näin varmistettaisiin tämä

(Puhemies koputtaa) niin sanottu alueellinen järkevyys. Kysynkin ministeriltä, mikä on (Puhemies: Aika!) palautuskeskusten aikataulu.

12.12 **Mikko Kärnä kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Aivan ensimmäiseksi haluaisin edustaja Huhtasaarelle todeta, että missään tapauksessa tällä hetkellä tilanne ei ole hallitsematon.

Ja haluaisin minäkin esittää lämpimät kiitokseni hallitukselle ja sisäministeri Orpolle siitä, että on tehty määrätietoisia ja hyviä toimenpiteitä tämän turvapaikanhakijatilanteen haltuun ottamiseksi. Myös nämä hallituksen taannoin antamat turvapaikkapoliittiset linjaukset ovat erinomaiset, ja nyt jo tässä vaiheessa on syytä kyllä haastaa kaikki oppositiopuolueet mukaan tekemään omat linjauksensa, että voimme löytää sitten yhdessä ratkaisuja siihen, millä tavalla tätä kriisiä ryhdytään tulevaisuudessa hoitamaan.

Useissa puheenvuoroissa on esitetty huoli sisäisestä turvallisuudesta, ja jaan tämän huolen, mutta ennen kaikkea entisenä rajaupseerina Rajavartiolaitoksen kannalta. Kysyisinkin ministeriltä, millaisiin toimenpiteisiin aiotte ryhtyä, että myös Rajavartiolaitoksen resurssit turvataan tulevaisuudessa.

12.13 **Hanna Sarkkinen vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluan myös kiittää ministeriä kovassa tilanteessa ja kovassa poliittisessa ristipaineessa tehdystä työstä. Poliisit ovat tuolla kentällä ison paineen alla, ja on varmistettava riittävät resurssit poliiseille tilanteessa, jossa tämä turvapaikanhakijatilanne on lisännyt jo entisestään kovaa työtaakkaa. On tärkeää, että pystymme takaamaan myös vastaanottokeskusten turvallisuuden eri puolilla Suomea. Haluaisinkin kysyä ministeriltä, onko harkittu mahdollisuutta, että valvontakameroita asennettaisiin vastaanottokeskuksiin turvapaikanhakijoiden turvallisuuden lisäämiseksi ja poliisin työn helpottamiseksi, kun olemme nähneet näitä hirveitä, valitettavia ja tuomittavia polttopulloiskuja jo aivan liikaa. Mutta on muistettava myös, että turvallisuutta ei synnytetä vain poliisivoimin, vaan yleinen ihmisten hyvinvointi ja yhteiskunnallinen ilmapiiri sekä kotouttamisen onnistuminen ovat myös erittäin tärkeitä sisäisen turvallisuuden varmistamiseksi.

12.14 **Antti Lindtman sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On täysin oikeutettua vaatia oppositiolta vaihtoehtoa niissä asioissa, joissa se voimakkaasti hallitusta on kritisoinut, kuten esimerkiksi tässä talouslinjassa. Sen takia olemme tämän oman realistisen, reilun ja rohkean vaihtoehdon tehneet. Mutta sitten olemme samaan aikaan sanoneet tästä turvapaikkapolitiikasta, että Suomen linjan pitää olla vastuullinen, toisaalta niin, että tunnemme, tiedämme, että meilläkin on kantokyvyn rajat, ja toisaalta sitten niin, että vastuullisesti noudatamme kansainvälisiä sopimuksia. Tämän puheenvuoron jälkeen on helppo sanoa se, mikä on todettu aikaisemmin. Annamme tälle hallituksen päälinjalle tukemme. Sen takia haluan tämän todeta, kun täällä kysyttiin vaihtoehtoja. Yksityiskohdat ovat sitten asia erikseen, kun te niitä tuotte. Niitä me arvioimme jokaista erikseen. Mutta pysyn siinä edellisessä puheenvuorossa, jossa totesin, että tuemme ministeri Orpon toimintaa. Ja olisi hyvä, että sisäministeri tulisi hallituksen ulko- ja turvallisuuspoliittisen valiokunnan pöydän ääreen.

12.15 **Joona Räsänen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tähän alkuun on helppo yhtyä niihin kiitoksiin, joita sisäministerin toimintaa kohtaan on esitetty. Täytyy

myös sanoa, että pääosin tässä salissa on hienoa nähdä se, että tästä turvapaikkakysymyksestä on pystytty keskustelemaan pragmaattisesti ja täällä on aika lailla niin hallitus- kuin oppositiopuolueissa kyllä nähtävissä, että tämä halutaan vastuullisesti hoitaa, ja hyvä niin. Varmaan tätä hyvää yhteistyötä sopii jatkaa tulevaisuudessakin.

Sitten tulee kysymykseen se, niin kuin me tiedämme sisäisen turvallisuuden osalta ja muidenkin asioiden osalta, että aika pitkälti vaikuttaa meidän kustannuspaineisiimme se, mitä muualla Euroopassa tapahtuu. Siksipä olisin kysynyt ministeriltä, miten näette nyt sen kehityksen, mihin Euroopassa ollaan menossa: Saadaanko tämä tilanne Euroopan osalta hallintaan? Pystymmekö me turvaamaan todella ulkorajamme Schengen-alueella, tuolla Välimeren alueella? Saammeko me nämä rekisteröinnit toimimaan ja miten saisimme hallintaan tämän sisäisen liikkeen Euroopan alueella, mikä nyt ei kyllä hallinnassa ole? Me tiedämme, että mikäli tämä eurooppalainen ratkaisu ei synny, niin kyllä tässä jokainen maa tulee sitten (Puhemies koputtaa) tiukentamaan omaa politiikkaansa.

12.16 **Seppo Kääriäinen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tämä keskustelu osoittaa, kuinka turvallisuus eri puoliltansa yhdistää hallituksen ja oppositiopuolueitten näkemyksiä. Monelta osin, suurelta osin se on hyvä asia. Täällä on tuotu esille ainakin edustajien Heinäluoma, Lindtman ja Kanerva puheenvuoroissa ajatus siitä, että TP-UTVAn vakiokokoonpanossa olisi sisäministeri. Minä yhdyn tähän käsitykseen erittäin vankasti johtuen nimenomaan siitä syystä, että ulkoinen ja sisäinen turvallisuus ovat päällekkäin ja limittäin niin monelta osin tänä päivänä keskenään, että tämä valiokunnan täydentäminen on enemmän kuin perusteltua tässä ajassa.

Arvoisa puhemies! Hallitusohjelmassa on tällainen lause, että hallitus huolehtii ulkoisen turvallisuuden sisäisistä edellytyksistä. Tämä jälkimmäinen viittaa myös poliisiin, Rajaan ja Tulliin. Minä kysyn, arvoisa ministeri: missä vaiheessa hallituksen työskentelyssä on näitten sisäisten edellytysten läpikäynti niin, että ne ovat kunnossa ajatellen meidän ulkoista turvallisuuttamme?

12.17 **Kari Tolvanen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin olen iloinen tästä lisärahoituksesta. Se mahdollistaa SM:n sisäisen turvallisuuden toimijoiden toiminnan ensi vuonna tyydyttävällä tasolla.

Sitten olen erittäin tyytyväinen ministeriin, kun olette kiirehtinyt sisäisen turvallisuuden selontekoa. Siinä me itse kukin voimme ottaa kantaa meidän kokonaisturvallisuuteen, josta tämä sisäinen turvallisuus on eräs osa-alue, ja siinä muun muassa poliisien määrään itse kukin voi ottaa kantaa ja myös sitten vastuuta. Mutta tosiaan minäkin haluan kiittää ministeriä siitä, että hän on toiminut ansiokkaasti muun maussa näissä järjestelykeskusasioissa, palautuskeskusasioissa ja tehnyt erilaisia poliittisia linjauksia. Tiedän ministerin aktiiviseksi toimijaksi myös tuolla EU:ssa ja haluaisinkin kysyä, kun nyt tulee sitten oikeudenmukaisen prosessin jälkeen palautusten aika ja siinä mitataan meidän yhteiskunnan oikeusjärjestelmän toimivuus ja yhteiskunnan toimivuus: onko nyt käyty neuvotteluja esimerkiksi Frontexin kanssa siitä, miten näitä palautuksia sitten aikanaan saadaan yhteisesti järjestettyä?

12.19 **Reijo Hongisto ps** (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Vuonna 2010 Suomessa oli 7 850 poliisivirkaa, vuonna 2013 virkoja oli 7 500, kuluvana vuonna 7 300, ja ensi vuodelle on rahat noin 7 100 poliisiviran täyttämiseen. Suunta on huono, ja pelkään pa-

hoin, että se vain huononee. Pohjoismaisessa vertailussa poliisimme henkilöresurssit ovat merkittävästi muita maita heikommat. Ja kuten useissa puheenvuoroissa on tullut esille, poliisin henkilöstövajetta ei saada korjatuksi käden käänteessä, sillä poliisin perustutkinnon suorittaminen kestää noin kolme vuotta. Vaikka nyt lisäisimme poliisikoulutuksessa aloituspaikkoja, niin vasta kolmen vuoden päästä koulun ovesta kävelisivät ulos valmistuneet poliisit. Poliisipula tulee näkymään tutkinta-aikojen pidentymisenä ja selvitysprosenttien laskemisena. Myös yleisen järjestyksen ja turvallisuuden taso väistämättä laskee ja hälytysviive pitenee. Erityisen koskettavana lukee hallintovaliokunnan lausunnossa, että valiokunta pitää totuudenmukaisena talousvaliokunnan kirjausta, että poliisin työturvallisuuden odotetaan heikkenevän erityisesti harvaan asutuilla alueilla. Kysynkin ministeriltä: mitä eväitä hallituksella (Puhemies koputtaa) on reagoida tähän erittäin vakavaan turvallisuusuhkaan?

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Myönnän vielä viisi vastauspuheenvuoroa ennen ministerin vastausta, ja senkin jälkeen vielä kyllä keskustelemme. Mutta nämä viisi henkilöä ovat siis edustajat Savola, Zyskowicz, Kari, Feldt-Ranta ja Yanar. — Edustaja Savola, olkaa hyvä. — Kyllä kaikki saavat varmasti puheenvuoron, nou hätä.

12.20 **Mikko Savola kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tänä vaikeana aikana, kun turvapaikanhakijoita on vyörynyt tänne Eurooppaan ja meille Suomeenkin, tämän massan mukana on tullut myös ääriajatteluun liittyviä henkilöitä — henkilöitä, joilla on joitain kytköksiä terrorismiin. Suomessa heitä on arvioitu olevan 300, mutta tänään tulleiden uutisten mukaan National Center for Justice on lähettänyt muun muassa Suomeen kirjeen, jossa arvioidaan, että Euroopassa on semmoiset 1 700 henkilöä, joilla on tämmöisiä kytköksiä. Suomessa on viime viikolla myös pidätetty kaksi henkilöä, ja nämä ovat tietysti vakavia asioita, mutta tämä osoittaa sen, että meillä hyvin Suomen viranomaiset toimivat ja tunnistavat näitä. Turvallisuudentunne on se ykkösasia, minkä meillä pitää suomalaisille välittyäkin.

Kysyisin kuitenkin ministeriltä: Kuinka nyt tähän asiaan on kerta kaikkiaan varauduttu, ja kuinka me pystymme tähän entistä paremmin puuttumaan ja löytämään nämä henkilöt? Entä sitten se palautus sinne kotimaahan? Pystymmekö me palauttamaan nämä (Puhemies koputtaa) henkilöt, jotka rikoksiin ovat syyllistyneet?

12.21 **Ben Zyskowicz kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Haluan yhtyä kiitoksiin ministeri Orpolle ja kun katson myös vierustoveriani — enkä tarkoita edustaja Heinosta — niin pitää sanoa, että meillä on ollut hyvä sisäministerionni viime aikoina. Ministeri Orpon kannattaa varmasti ottaa tämä tähänastinen keskustelu talteen ja heikompina hetkinä sitten katsella sitä, niin tulee hyvä mieli.

Mutta, rouva puhemies, itse asiaan. Kun hallitus päätti näistä perheenyhdistämiseen liitettävistä toimeentuloedellytyksistä, niin ainakin vihreät ja vasemmistoliitto tätä arvostelivat. Haluan antaa vankan tukeni hallituksen politiikalle tältäkin osin, koska on todella tärkeätä, että meillä ei olisi sellaisia kansallisia vetovoimatekijöitä, esimerkiksi suhteessa pohjoismaisiin naapureihimme, jotka johtavat siihen, että tullaan Tanskan ja tullaan Ruotsin läpi ja tullaan nimenomaan Suomeen. Tässä mielessä on tärkeätä, että käytännöt tältä osin ovat yhtenäisiä.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Sitten edustaja Kari.

12.22 **Mika Kari sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Mika Kari. — Sisäinen ja ulkoinen turvallisuus linkittyvät vahvasti toisiinsa, niin kuin tässä edustaja Kanerva aikaisemmin sanoi. Nyt tehdään sisäisen turvallisuuden selontekoa — loppukeväästä, mahdollisesti alkusyksystä — ulko- ja turvallisuuspoliittista selontekoa, ja yhdyn näihin puheenvuoroihin ja käsityksiin siitä, että sisäisen ja ulkoisen turvallisuuden kokonaiskuva pitää tässä tasavallassa yhdistää kokonaiskuvaksi, koska näillä molemmilla osapuolilla on vaikutuksia toisiinsa.

Edustajat Heinäluoma, Kääriäinen ja Kanerva mainitsivat tässä jo aikaisemmin UTVAn, ulko- ja turvallisuuspoliittisen valiokunnan. Tein tästä ministerille kirjallisen kysymyksen jo kesäkuussa, ja vastasitte tähän hyvin kohteliain ja tyylikkäin sanakääntein. Kuulisin mielelläni tässä teidän näkemyksenne siitä, tulisiko tässä muuttuneessa ajassa vahvistaa sisäministeriön roolia ulko- ja turvallisuuspoliittisen valiokunnan jäsenenä.

Ja yhdyn näihin kaikkiin kiitoksiin, jo varmaan kymmenettä kertaa, ministerille. — Kiitos.

12.24 **Maarit Feldt-Ranta sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Talousrikollisuus ja harmaa talous aiheuttavat meille edelleen 6 miljardia euroa menetyksiä vuosittain verotuloihin. 6 miljardia euroa. Tätä taustaa vasten pidän vähän erikoisena sitä, että tänään, mutta erityisesti eilen, useampikin kollega täällä väheksyi niitä mahdollisuuksia, mitä tähän harmaan talouden torjuntaan liittyy.

Olemme koko syksyn tarkastusvaliokunnassa kuunnelleet asiantuntijoita, ja asiantuntijat ovat painottaneet, että koko tämän torjuntaketjun pitää olla kunnossa, jotta tässä onnistumme. Meidän vaihtoehtomme lähtee juuri siitä, että panostamme järkevästi 20 miljoonaa euroa eri viranomaistahoihin ja saamme sillä maltillisesti arvioituna 200 miljoonan euron verotuotot. Jos katsotaan asiantuntijalausuntoja, niin he kertovat, että esimerkiksi veronumeron käyttöönotto on tuonut meille 50 miljoonaa euroa vuodessa ja rakentamispalvelujen käännetty alvi ainakin 75 miljoonaa euroa, ja tätä silmällä pitäen Lauri Ihalaisen tekemä 24 kohdan ohjelma varmasti tuottaa vähintään tämän 200 miljoonaa euroa. Eli kannattaisi ponnistella (Puhemies koputtaa) näiden uusien keinojen etsimiseksi, ei laskelmien kyseenalaistamiseksi.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Ja vielä yksi vastauspuheenvuoro, edustaja Yanar, ja sen jälkeen ministeri vastaa 3 minuuttia.

12.25 **Ozan Yanar vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Arvoisa ministeri, viime viikkoina Suomessa on heitelty polttopulloja ja turvaa hakevien henkilöiden vahingoittamista on tavoiteltu. Mitä ministeriö tekee näiden kaltaisten rasististen rikosten ja väkivallan kitkemiseksi? Tämä on suuri uhka myös sisäiselle turvallisuudelle.

Edustaja Adlercreutz äsken mainitsi, että tavoitteet ja teot ovat ristiriidassa tässä teidän turvapaikkaohjelmassanne, ja olen samaa mieltä. Te olette esimerkiksi luomassa tällaista toisen kerroksen sosiaaliturvajärjestelmää ihmisille, jotka ovat saaneet kansainväliseen suojeluun oikeuden. Onko tämä hyvää kotouttamista, että ajetaan ihmiset köyhyyden partaalle, kun tiedetään, että syrjäytymisen ensimmäisiä syitä on juuri köyhyys? (Eduskunnasta: Mistä rahat?) Tavoitteet ja teot (Puhemies: Aika!) ovat ristiriidassa, ministeri.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Ja ministeri Orpo, olkaa hyvä, 3 minuuttia.

12.26 **Sisäministeri Petteri Orpo:** Arvoisa puhemies! Minusta on aika paljon sanottu, jos 80 kohdasta löytyy 2—3 kohtaa, jotka tässä on nostettu esille, ja yleisessä keskustelussa on, että tavoitteet ja teot olisivat ristiriidassa. On kovin vaikeaa tehdä sellaista, mikä olisi yksiselitteisesti kaikkien hyväksyttävissä, ja näistäkin kohdista me voimme varmasti käydä keskustelua ja katsoa niiden sisältöä. Esimerkiksi tämä sosiaaliturvajärjestelmän uudistaminen on tällä hetkellä selvityksessä. Katsotaan, millaisia malleja on luotavissa, ja suhtaudun siihen avoimin mielin. Katsotaan, mihin siinä päädytään.

Puhemies! Valtava määrä hyviä kysymyksiä. Olen pahoillani, että kaikkeen ei ehdi vastaamaan. Aloitan käännytyksistä. Me käymme neuvotteluja vakavalla mielellä Irakin, Afganistanin, Somalian kanssa yhteistyöpöytäkirjoista. Ei ole helppo tehtävä, kaikki tietävät näiden maiden turvallisuustilanteen, mutta mielestäni se on välttämätöntä. Näissä toimitaan myöskin eurooppalaisella foorumilla, pyritään Euroopan unionin yhteisvoimin löytämään yhteistyötä näiden maiden kanssa. Minusta olisi aivan asiallista sekä Suomen että EU:n kohdistaa erityisiä toimia sekä näiden maiden turvallisuustilanteen parantamiseen että mahdollisesti niihin suunnattaviin resursseihin, jotta edellytykset palauttamiselle myöskin paranisivat.

Jos tässä maahanmuuttokokonaisuudessa on jotain hallitsematonta, niin se löytyy Kreikasta. Eli hallitsematon tilanne on Euroopan unionin ulkorajoilla, ja siksi Frontexin uudistaminen ja vahvistaminen on aivan välttämätöntä. Siitä tulemme saamaan tänään komission esityksen, jota aletaan sitten totisesti käymään läpi. Se on se, mikä ratkaisee oikeastaan keskipitkällä aikavälillä tätä tilannetta Euroopassa, miten ulkorajavalvonta ja rekisteröinti onnistuu. Sitten pitemmällä aikavälillä asiaa ratkotaan lähtömaissa ja niiden ongelmia ratkomalla.

Poliiseista edelleen, siis siitä, että turvallisuustilanne on muuttunut: Kehysten mukainen poliisien määrän lasku on liian kova, meidän täytyy saada se taittumaan. Tehdään sisäisen turvallisuuden selonteko pikaisella aikataululla ja sidotaan eduskunta siihen vähintään valiokuntatyöskentelyn kautta. Sitten tehdään tähän selontekoon hyvä pohja yhdessä turvallisuuspoliittisen ja puolustuspoliittisen selonteon valmistelun kanssa. Tässä selonteossa myöskin ratkotaan silloin niitä asioita, että nämä ulkoisen turvallisuuden sisäiset edellytykset ovat kunnossa. Rajavartiolaitoksen resursseja tarkastellaan tässä yhteydessä. Kaikki ne keinot, millä me voimme parantaa turvallisuutta vokeissa, vokien ympäristössä ja vokien ja niin sanotusti kantasuomalaisten välillä, kaikki tehdään. Se liittyy siihen, että nämä vastaanottokeskukset käydään läpi, missä ne ovat, millaisia turvajärjestelyjä niissä voidaan tehdä, voidaanko käyttää nykyaikaista tekniikkaa ja niin edelleen.

Sitten haluaisin vielä, puhemies, sanoa lopuksi sen, että kun turvapaikanhakuun liittyvät kulut ovat arviomääräraha, niin tiedoksi eduskunnalle, että tällä viikolla käsittelemme hallituksen raha-asiainvaliokunnassa, että tähän vastaanottoon liittyvät kulut ylittävät arvioidun 49 miljoonalla. Eli nämä summat ovat suuria, joita tässä tulee, ja ne ovat siis toteutuneiden mukaan, ne eivät ole mielipidekysymyksiä. Siksi me tarvitsemme lukemattoman määrän toimenpiteitä, joilla tätä tilannetta hallitaan. Se ei ole epäinhimillistä, koska meillä ei ole muuten varaa auttaa ketään, jos emme pysty hallitsemaan kokonaisuutta.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Ja vielä debatti jatkuu.

12.30 **Mika Niikko ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puheenjohtaja! On hyvä, että sisäministeriö tekee poikkeuksellisessa tilanteessa poikkeuksellisia päätöksiä. Siksi 80 kohdan turvapaikkaohjelma on vastuullinen ja järkevä päätös. Täytyy myös muistaa se, että valtion ensisijainen tehtävä on pitää huolta omista kansalaisistaan ja heidän hyvinvoinnistaan ja turvallisuudestaan. Tämän johdosta myös poikkeustilanteissa tehdään erilaisia ratkaisuja.

Mutta itse kysymys, olisi kaksi kysymystä: Poliisit ovat saaneet lisätehtäviä. Esimerkiksi Itä-Uudenmaan poliisi sanoo, että meillä on satoja lisätehtäviä kuukaudessa näistä turvapaikanhakijoista johtuen, ja se on pois muista tehtävistä. Onko odotettavissa, että he saisivat jollain tavalla resursseja lisää näihin, jos tämä tilanne vielä jatkuu tällaisena?

Ja toinen kysymys: Tämä vokien turvallisuustilanne. Kuten, ministeri, mainitsitte, te teette kaikkenne, että turvallisuus säilyy myös siellä vokien sisällä, ja kun tietoon on tullut, että keskinäisiä riitoja kun heillä on ja siellä on myös paljon näitä (Puhemies koputtaa) puukkoja (Puhemies: Aika!) henkilöillä, niin miten esimerkiksi saadaan nämä puukot kerättyä pois sieltä ilman mitään draamaa?

12.31 **Eero Heinäluoma sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Palaisin vielä tähän kysymykseen, miten tätä turvallisuuspäätöksentekoa johdetaan. Todellakin kyllä aika on osoittanut, että päätöksiä ei voi uskottavalla ja luotettavalla tavalla tehdä yhdessä meidän ulko- ja turvallisuuspolitiikan isoista asioista ilman, että siinä on mukana myös sisäministeriön hallinnonala, siis Rajavartiolaitos, poliisi, suojelupoliisi. Tämän terrorismin uhkan takia niiden pitää olla yhden pöydän ääressä. On tärkeätä, että presidentti ja hallitus astuvat tässä samaa jalkaa ja kaikki tieto on käytettävissä, kun päätöksiä tehdään. Arvostan sitä, että kokeneet entiset ministerit — edustaja Kääriäinen, puolustusministerinä muun muassa, ja edustaja Kanerva, muun muassa entisenä ulkoministerinä — tukevat tätä ajatusta, että saataisiin sisäministeri tämän UTVAn pöydän ääreen ihan samalle jakkaralle kuin siellä muutkin ovat. Ja menen tässä kyllä vähän pidemmälle kuin edustaja Viitanen, joka viittasi siihen, että väliaikaisesti tässä tilanteessa. Kyllä sanoisin niin, että kokemus on osoittanut, että pitäisi tehdä säännösmuutos niin, että pysyvästi sisäministeri (Puhemies koputtaa) on UTVAn jäsen.

12.33 **Päivi Räsänen kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Schengen-ulkorajojen valvonta täytyy saada kuntoon mutta ei niin, että itsenäisten valtioiden vastuu omien rajojensa valvonnasta otettaisiin EU:n haltuun. Ja kun tänään Euroopan unionin komissio on julkistamassa ehdotuksen uuden eurooppalaisen rajavartiolaitoksen perustamisesta Frontexin tilalle, niin toivon, että Suomen hallitus hyvin selkeästi pitäisi kiinni siitä kannasta, että jokaisen itsenäisen valtion tehtävä on vastata omien rajojensa valvonnasta, eikä tulisi sellaista menettelyä, jossa tämä rajavalvonta siirtyisi sitten EU:n vastuulle jopa vastoin maan omaa tahtoa. On aivan eri asia sitten kehittää Frontexia ja vahvistaa sen toimintaa kuin lähteä tällaiselle linjalle, mitä komissio on ehdottelemassa.

12.34 **Wille Rydman kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Elämme taloudellisesti varsin vaikeita aikoja, mikä merkitsee sitä, että hallitus joutuu suorittamaan sopeutustoimenpiteitä oikeastaan alalla kuin alalla. Kuitenkin sinänsä vaikeinakin aikoina on turvattava tietyt perusedellytykset: oikeusturva, oikeudenhoito, sisäinen ja ulkoinen turvallisuus. Tässäkin näen, että hallitusryhmät ovat priorisoineet kyllä aivan oikein nyt sitten

erityisen vaativassa tilanteessa vielä panostaessaan sitten sisäiseen ja ulkoiseenkin turvallisuuteen ja oikeudenhoitoon. Nyt on aivan keskeistä, että kun joudutaan sopeuttamaan taloutta ja ylimääräisiä kustannuksia syntyy näistä hallitsemattomista kansainvaelluksista, niin pystymme myöskin sitten minimoimaan kustannukset näiden viimeksi mainittujen osalta. Tässä kysyisinkin ministeriltä: kun kuitenkin tilanne elää jatkuvasti ja määrät vaihtelevat, niin millaisia edellytyksiä hallituksella on myöskin päivittää sitten panostuksiaan näihin sisäisen turvallisuuden ja turvapaikanhakijoiden asioihin, jos määrät ensi vuonna jälleen kasvavat?

12.35 **Simon Elo ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Lindtman sanoi, että demarit ottavat kantaa tähän kysymykseen, kun saavat yksityiskohtia. Edustaja Lindtman, meillähän on 80-kohtainen toimenpideohjelma, josta teidän puheenjohtajanne, edustaja Rinne totesi jo Ylelle, että pitkälti sellaisenaan sosialidemokraatit ovat valmiita sen hyväksymään. Vuosikausia olette kovin sanoin kritisoineet perussuomalaisten linjaa näissä kysymyksissä, ja nyt kun hallituksella on tutkitusti tiukka linja turvapaikkapolitiikassa, olette valmiit sen hyväksymään. Aikamoinen täyskäännös, jota kyllä aika monet teidän edustajatkin ovat kritisoineet jopa julkisuudessa — eli varmaan teillä on soppa sisäinen siellä syntynyt.

Mutta kysyisin arvoisalta sisäministeriltä: Tässä toimenpideohjelmassa todetaan, että hallitus selvittää mahdollisuuden määrätä maahantulokielto ulkomailla oleskelevalle. Arvoisa sisäministeri, onko tässä maahantulokiellossa käytännössä kyse todistetusti terroritoimintaan osallistuvien porttikiellosta Suomeen?

12.36 **Eero Heinäluoma sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! En tiedä, olemmeko olleet samassa salissa, kun olemme kuunnelleet edustaja Lindtmanin aikaisempia puheenvuoroja, mutta hänhän sanoi selvästi, että demarit tukevat tätä hallituksen isoa linjaa, aivan selvästi. Ja mitä sitten tulee niihin yksityiskohtiin, joita tänne tuodaan — niistähän osa ilmeisesti tulee tänne jossain vaiheessa — niin ne arvioidaan sen jälkeen, kun ne ovat täällä olemassa. Ministeri Orpo sanoi ihan selvästi esimerkiksi tämän sosiaaliturvan osalta, että hän odottaa tämän selvityksen tuloksia ennen kuin hän ratkaisee oman mielipiteensä. Että mennään nyt ihan rauhassa, ja toivon, että hallitus hetken aikaa kestäisi sitä, että oppositiosta tuetaan teidän toimintaanne. Ei se nyt niin hirveätä voi olla, jos kerran viikossa olisi tämmöinen tilanne.

12.37 **Lasse Hautala kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kiitokset sisäministerille tuosta äsken kuullusta linjauksesta, miten sisäisen turvallisuuden selonteko tullaan täällä toteuttamaan. Ja kiitokset myös siitä, että hallituksessa on päätetty aikaistaa tämän selonteon tekemistä. Siihen on selkeä tarve.

Kysyisin teiltä, arvoisa ministeri: miten te aiotte turvata nyt Poliisiammattikorkeakoulun osalta sen, että se olisi yhä kiinnostavampi paikka? Nyt hakijamäärätkin ovat olleet laskussa ja sille on tarvetta, sillä meillä poliiseja tullaan tarvitsemaan yhä enempi ja myöskin tämä eläkkeelle siirtyminen on yksi keskeinen tilanne, jonka mukaan näiden poliisien määrä vähenee.

Viime kaudella sisäministeriössä valmisteltiin pelastusalueiden määrän puolittamista 11 alueeseen. Kysyn vielä teiltä: kun tämä kuopattiin, niin aiotteko nyt hoitaa niin, että näiden

itsehallintoalueiden myötä sitten tämä pelastusalueiden (Puhemies koputtaa) järjestelmä tullaan toteuttamaan?

12.38 **Ville Skinnari sd:** Arvoisa puhemies! Edustaja Elolle täytyy tietysti todeta, että kyllä meitä ison linjan lisäksi myös ne yksityiskohdat kiinnostavat. Muun muassa kun puhutte, että investoimalla pääsee Suomeen tässä ohjelmassa, niin sanokaa se summa. Onko se satatuhatta vai kymmenentuhatta vai siltä väliltä?

Mutta sitten asiaan. Bisnestä tehdään myös vastaanottokeskuksilla, valitettavasti. Tuntuu siltä, että mitä huonompi liikeidea ja mitä huonommin menee, sitä helpommin tehdään sopimus vokeista. Olisin kysynyt teiltä, miten ja kuka tekee nämä sopimukset, miten velvoitteet ja vastuut määritellään, koska hyvässä sopimuksessa on myös pykäliä siitä, miten vaikeassa tilanteessa toimitaan.

12.39 **Hannu Hoskonen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Omalta osaltanikin lämpimät kiitokset ministerille erittäin hyvästä toiminnasta omalla toimialallaan.

Haluaisin kysyä Pohjois-Karjalan tilanteesta, arvoisa ministeri. Siellä on Outokummun ja Ilomantsin poliisiasemat lakkaamassa, mikä on varsinkin näiden kuntien turvallisuuden ja ihmisten turvallisuudentunteen kannalta erittäin vaikea asia. Ilomantsin kunta esimerkiksi on rajakuntana ollut tilanteessa, jossa meillä on valtavan pitkät välimatkat, ja se aiheuttaa jo sinällään poliisin toiminnalle vaikeuksia. Nyt jos asema lakkaa, niin meillä poliisin saatavuus heikkenee olennaisesti.

Sitten monessa yhteydessä vedotaan tähän poliisin, Tullin ja Rajan yhteistyöhön: rajavartijoiden määrä on laskenut radikaalisti, ja poliisin, Tullin ja Rajan yhteistyö on aiheuttanut sen meille, että se on ollut pieni tuki ja turva meille vaikeissa tilanteissa, mutta molemmista vähennetään nyt. Jos poliisiasema menee, niin kysyn teiltä, arvoisa ministeri: miten tällaiset erikoisolosuhteet huomioidaan tulevissa päätöksissä?

12.40 **Anders Adlercreutz r** (vastauspuheenvuoro): Värderade fru talman! Haluan myöskin liittyä näihin sisäministerin toimintaa kiittäviin kantoihin ja erityisesti kiittää halusta avoimeen keskusteluun.

Mitä tulee tänne jääviin turvapaikanhakijoihin, siihen määrään, joka tänne jää, niin se vastaa suunnilleen Hartwall Areenan kapasiteettia. Se ei ole kovin suuri ongelma, ihan riippumatta siitä, mitä jääkiekkojoukkuetta he kannattavat. Tässä ollaan ilmaistu huoli siitä, että nämä maahanmuuttajat radikalisoituvat ja palaavat sitten Daeshin riveihin. Ketkä ovat vaarassa radikalisoitua? Nimenomaan tänne yksin tulevat, alaikäiset, he radikalisoituvat. Nyt ollaan tehty linjanveto, jossa kiristetään perheiden yhdistymistä. Tämä ei kannusta kotoutumaan, ja se lisää radikalisoitumisen vaaraa. Se on hyvin vähän tarkoituksenmukaista tästä perspektiivistä. Se on populismia eikä pragmaattisuutta.

12.41 **Sanna Marin sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä turvapaikanhakijatilanne on varmasti yllättänyt meistä monet, ja on hyvä, että tähän tilanteeseen on siitä huolimatta pystytty reagoimaan ja sitä on pystytty asianmukaisesti hoitamaan. Kuitenkaan tämä turvapaikanhakijoiden vastaanottaminen tai tämä turvapaikanhakuprosessien käsittelyhän ei ole ainoa asia, mikä meillä tässä on käsillä, vaan sen jälkeen koittaa vielä toinen maailma, kun näille ihmisille, jotka sitten oleskeluluvan saavat ja jotka turvapaikan saavat, pitää kuntapaikat löytää, ja todennäköisesti isot kaupungit tulevat olemaan merkittävässä

roolissa tässä näiden ihmisten vastaanottamisessa ja kotouttamisessa. Kysyisinkin ministeri Orpolta, minkälaista yhteistyötä ja yhteistyön syventämistä olette sisäministeriön ja TEMin kanssa — joka siis hoitaa sitten tätä kotouttamisen puolta — aikomassa tehdä, niin että tämä kokonaisuus, myös tämän jatkon osalta, saadaan hoidettua asianmukaisesti.

12.42 **Eero Lehti kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kotoutus on varmaan avainasia siinä, kuinka paljon turvapaikanhakijoista saadaan hyötyä tai kuinka paljon heistä syntyy kustannuksia. Kotoutuksen tarve ei tule nyt yllätyksenä. Kysyn ministeriltä, kenen vastuulle tämä kotoutus jää sen jälkeen, kun tämä valtion maksuaika on päättynyt, jos kotoutusta ei ole onnistuttu tekemään. Meillä Keravalla väestöstä on noin 7—8 prosenttia ei-kantasuomalaisia, ja heidän kohdaltaan, kun on seurattu tätä tilannetta, voidaan todeta huolestuneena, että heidän keskuudessaan työttömyys on kolminkertaista. Erilaisten sosiaaliturvamaksujen käyttäminen on myös kaksinkertaista, mutta vastaavasti kassavirtaa tulee vain puolet suomalaisiin verrattuna.

12.43 **Arja Juvonen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Naisiin kohdistuva väkivalta on vitsaus, jonka kitkemisessä ja ennaltaehkäisyssä on täysin epäonnistuttu Suomessa. Viimeaikaiset maahanmuuttajataustaisten raiskausepäilyt ovat nostaneet esille tämän väkivallan, ja meidän täytyy todellakin muistaa, että myös suomalaiset osallistuvat näihin väkivallantekoihin ja raiskauksiin. Mitä ihmettä me teemme nyt? Suomi johtaa, me olemme todella kärkitilastoissa, kun katsomme EU:n tasolla näitä väkivaltatilastoja. Millä tavalla me voimme parantaa sisäistä turvallisuutta?

Toinen asiani koskee poliisin puuttumista. Poliisi loistaa usein poissaolollaan, ja viikolla saimme lukea lastensuojeluilmoituksen tehneestä ihmisestä, joka kaipasi paikalle poliisipartiota, mutta partiota ei ollut lähettää, koska sitä ei yksinkertaisesti ollut paikalla. Siihen vastattiin näin, että meillä Suomessa syntyy tilanteita, että tehtäviä joudutaan laittamaan tärkeysjärjestykseen, kaikkiin tehtäviin ei riitä poliisipartiota heti. Mitä teemme tälle? Meillä on kolme ammattiryhmää: poliisi, hoitaja, palomies. Ne ovat ehdottomia. Niiden on oltava paikalla aina.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Otetaan vielä muutama vastauspuheenvuoro ja sitten ihan loppuun 5 minuutin vastaus ministeri Orpolta. Mutta sitten me siirrymmekin kello 13 tuohon seuraavaan, ja nämä muut keskustelut käydään sitten myöhemmin.

12.44 **Ozan Yanar vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sisäministeri äsken sanoi, että löysin muutaman kohdan tästä toimenpideohjelmasta. Minulla on vain minuutin verran aikaa, niin että totta kai joudun sen takia vain muutamia asioita ottamaan esille.

Hallituksen tekemät linjaukset vahingoittavat ihmisten kotouttamista, ja sitä huolta tässä tuon esille. Aidosti kiusataan niitä ihmisiä, jotka ovat saaneet oikeuden turvapaikkaan, ja alennetaan siis ihmisten sosiaaliturvaa ja tiukennetaan ihmisten perheenyhdistämistä. Kuka meistä pärjäisi ilman perhettään? Jos minä olisin tullut ilman minun perhettäni Suomeen — minä tulin 14-vuotiaana — minun kotoutumiseni olisi ollut tosi paljon vaikeampaa. Sama juttu tämän määräaikaisen palauttamisasian osalta: Minä tulin 14-vuotiaana tänne maahan, ja jos minulle olisi sanottu 18-vuotiaana, että hei Ozan, nyt sinä menet takaisin, minä olisin kyllä murtunut. Minä olin oppinut suomea, ja minä olin saanut töitä. Minä olin menossa melkein yliopistoon. Että kannattaa näitä toimia miettiä aidosti loppuun asti.

12.45 **Sampo Terho ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jatkan tästä turvapaikkakysymyksestä. On hyvä, että hallitus on vastannut tähän ennennäkemättömään kriisiin myös laajalla toimenpideohjelmalla, jossa on huomioitu sekä taloudelliset rasitteet että turvallisuusrasitteisiin vastaaminen. Olen hyvin tyytyväinen, että oppositio, ainakin sosialidemokraatit, on ilmoittanut tukevansa tätä hallituksen päälinjaa ja arvostelee ennen kaikkea joitakin pienempiä yksityiskohtia. Nyt on nimenomaan tärkeää järkevöittää ja siirtää realistisempaan suuntaan tätä meidän politiikkaamme. Itse otan esiin ennen kaikkea kysymyksen terrorismista. Sekin on tullut nyt tämän turvapaikkakriisin myötä lähemmäs meitä kuin aiemmin. Haluaisin vielä täsmennyksiä ministeriltä siihen, mitä hallitus tekee terroristien tunnistamiseksi, karkottamiseksi ja heidän mahdollisten kansalaisuuksiensa mitätöimiseksi ja onko terrorismi huomioitu Supon rahoituksessa tällä kaudella.

12.46 **Markku Eestilä kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ministeri totesi, että sisäisen turvallisuuden selonteon yhteydessä poliisien lukumäärää arvioidaan sisäisen turvallisuuden edellyttämälle tasolle. Minusta tämä linjaus on hyvä, ja näinhän se pitää muuttuneessa sisäisessä turvallisuustilanteessa tehdä, jotta ihmisten turvallisuus taataan, ja turvallisuushan on useimmiten myös tunnekysymys. Mutta kysyn ministeriltä: olisiko loogista tässä yhteydessä eli sisäisen turvallisuuden selonteon yhteydessä päättää myös poliisin toimipaikkaverkostosta, koska poliisien lukumäärä ja toimipaikkaverkosto ainakin jossain määrin kulkevat käsi kädessä? Ja kysymyksen perusta on se, että näyttäisi siltä, että ulkomaiset tai ammattimaiset rikollisliigat operoivat mielellään siellä, missä poliisin toimintaedellytykset ovat heikot.

12.47 **Jari Myllykoski vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Yhdyn vähän samoihin näkemyksiin kuin edustajat Hoskonen ja Hongisto, jotka toivat huolensa siitä, että haja-asutusalueiden resurssit ovat koko ajan pienentyneet, ja edellisessä puheenvuorossa Eestilä kuvasi sitä, mitä tarkoittaa se, kun resurssit eivät ole paikalla. Siinä mielessä tämä on houkutteleva vaihtoehto ammattirikollisille, erityisesti huumekaupalle, ja niitten keskittymisiä on niillä alueilla, joilla on risteävää kaupunkiliikennettä. Otetaan nyt vain esimerkkinä kotimaakuntani Huittinen, joka on keskiössä ja jossa nyt ollaan lakkauttamassa asemaa.

Nyt kun kaikki ovat kehuneet tässä, niin nyt täytyy sanoa, että olenkin pettynyt, kun ministeri Orpo, johonka täysin luotin, ei vielä ole koko maailmaa ratkaissut ja rikollisuutta saanut laskuun, mutta uskon kyllä hänen toimintakykyynsä. Kysynkin: voidaanko Pora kolmosen loppuvaiheessa tätä hanketta tarkastella kriittisesti, millä alueilla lakkautetaan nyt tässä muuttuneessa turvallisuustilanteessa?

12.48 **Lea Mäkipää ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Terrorismiin on myös suhtauduttava hyvin vakavasti täällä maassamme, koska emme enää elä lintukodossa. Myönteistä onkin, että suojelupoliisille myönnetään puoli miljoonaa lisää, mutta on kysyttävä, onko tämä tarpeen, koska niin sanottu ennalta ehkäisevä työ on erittäin tärkeätä. Myös myönteisenä on lausuttava, että nämä turvapaikkapäätökset tulisivat mahdollisimman nopeasti. Se on turvapaikanhakijan ja viranomaisten yhteinen etu. Kysyisin, paljonko on näitä niin sanottuja vapaaehtoisia palautuksia nyt tähän mennessä ollut, ja kysyisin myös näistä pakkopalautuksista, koska tiedetään, että ne ovat hyvin raskaita ja kalliita toimenpiteitä.

Ja vielä lopuksi: Täällä on puhuttu näistä vokin toimista. On näitä yksityisiä yrityksiä, jotka tekevät bisnestä. Onko mitään henkilömitoitusta, mitä vähimmillään tarvitaan, koska se on myös suuri turvallisuustekijä täällä vokien ympäristössä?

12.49 **Anne-Mari Virolainen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Haluaisin kiinnittää huomiota tähän valtavaan lisämäärärahaan, joka on kohdistettu maasta poistamiseen. Ministeri Orpo, te olette joissakin arvioissa esittänyt, että kaksi kolmesta turvapaikanhakijasta tulee saamaan kielteisen päätöksen, ja sitä vasten odotankin teiltä myös vastaavanlaista systemaattista toimintaa siinä, miten palautusprosessit pistetään käytäntöön aivan samalla tavalla kuin olette hyvin jouhevoittaneet tätä päätöksentekoprosessia siellä alkupäässä. Meillä on tällä hetkellä toiminnassa vapaaehtoisen paluun järjestelmä, ja jos kielteisiä päätöksiä tulee jatkossa lisää, niin on aika luonnollista olettaa, että myös pakkopalautusten määrä nousee. Jossakin puheenvuorossa jo viitattiin yhteistyöhön muiden Euroopan valtioiden kanssa. Kysyisin myös sitä käytäntöä: oletteko jo ollut keskusteluissa IOM:n kanssa, jotta saadaan kerättyä isompi pooli ja silloin kuljetukset myös inhimillisesti tehokkaammiksi ja myös kustannustehokkuutta lisää?

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Myönnän vielä neljä vastauspuheenvuoroa tässä vaiheessa, ja he ovat edustajat Razmyar, Jalonen, Mäkelä Outi ja Pakkanen, ja sen jälkeen sitten ministeri, 5 minuuttia, ja sen jälkeen siirrymme toiseen aihealueeseen. Jatkamme keskustelua ensi yönä, aivan varmasti.

12.51 **Nasima Razmyar sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On hienoa, että salissa on nostettu esiin naisiin kohdistuva väkivalta. Se on asia, josta on vaiettu aivan liian pitkään myös tässä yhteiskunnassa. Mutta myös minä kysyisin vielä kerran näistä palautuksista: Jos näiden arvioiden mukaan noin 60 prosenttia saatetaan palauttaa, eli se tarkoittaa näissä luvuissa lähes yli 20 000 turvapaikanhakijaa, miten te onnistutte siinä, koska me tiedämme, että näitä palautussopimuksia puuttuu tällä hetkellä? Onko tässä vaarana, että meille syntyy lukuisa tuhansien paperittomien määrä tulevaisuudessa Suomessa?

12.51 **Ari Jalonen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Skinnari nosti esille tämän bisneksen turvapaikanhakijoitten ympärillä. Miten tämä kulujen hallinta tämän asian ympärillä saataisiin kuriin? Asian voi esittää vaikkapa näin, että julkiseen tilaan hankittaessa telkkaria sitä kaupankäyntiä ei aloiteta sillä, että isoin mitä löytyy. Ja toinen esimerkki kotikaupungistani Porista: Siellä ovat kansalaiset lähteneet partioimaan kadulle, ja tämähän nyt vastaa näihin ilmenneisiin nuorten tyttöjen ahdisteluun ja tähän turvattomuuden tunteeseen. Voitaisiinko nykyistä laajemmin käyttää sotilaspoliiseja tämän aukon paikkaamiseen?

Vielä perään lyhyesti: Hallitusohjelmassa on kirjaus pelastustoimen koulutuksen uudistamisesta. Mitä sille kuuluu nyt, kun nämä itsehallintoalueetkin saanevat pelastustoimen itselleen?

12.53 **Outi Mäkelä kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Turvallisuus ja turvallisuudentunne ovat todella keskeisimpiä asioita, joista yhteiskunnan on huolehdittava. Ja jotta nämä kiitokset eivät tässäkään erässä hyytyisi, niin omalta osaltani yhdyn mi-

nisteriin kohdistuneisiin kiitoksiin ja kannustan edelleen työssä sekä palautussopimusten että näiden maatamme koskevien vetovoimatekijöiden osalta.

Mutta sitten vielä tähän keskusteluun harmaasta taloudesta. Sinällään se on tärkeä aihe mutta on nyt jumiutunut tähän SDP:n esittämään taikatemppuun, jolla 20 miljoonasta tehdään 200 miljoonaa euroa. Olisin vielä kysynyt siitä, että jos siis tutkintaan laitetaan se 20 miljoonaa, niin sehän ei vielä tuota valtiolle millään tavalla rahaa vaan tarvitaan resursseja myös oikeusprosessiin ja perintäprosessiin. Kysyisinkin nyt: onkohan teillä SDP:ssä tämä asia huomioitu tässä prosessissa, nämä eri vaiheet, perintä- ja myöskin tämä oikeusprosessi, huomioitu siinä, miten tästä 20 miljoonasta se 200 miljoonaa tehdään, että temppu todella onnistuu?

12.54 **Markku Pakkanen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Haluan heti alkuun osoittaa kiitokset ministeri Petteri Orvolle hyvästä hoidosta tässä turvapaikkaasiassa kokonaisuudessaan. Poliisin toimintaan kohdennettuja lisäpanostuksia — samoin kuin Rajavartiostolle ja suojelupoliisille — pidän tärkeinä ministeriön hallinnonalalla ja esitänkin kysymyksen liittyen tähän kiinteistöasiaan: Kun turvapaikanhakijoille osoitetaan näitä kiinteistöjä, niin miten on tämän kiinteistöbisneksen laita? Niin kuin tuossa edustaja Skinnarikin omassa kysymyksessään puhui tästä, onko selvitetty, ettei siellä ole väärinkäytöksiä? Ainakin omalla kotiseudullani se aiheuttaa lehdistössä paljon kirjoittelua, että kun tehdään vuokrasopimuksia, niin onko nämä tehty reilulla pelillä. Ja täällä Helsingissä on esitetty mahdollinen jäähallivuokraus. Jos ajatellaan, että neljäkymppiä per turvapaikanhakija se on, niin se on varmaan ihan mielenkiintoinen bisnes: jos 400 000:n vuorokausivuokralla jäähalli vuokrataan, niin varmaan kiinnostaa tällainen asia. Tällainen vähän hypoteettinen kysymys, mutta tältä pohjalta, tämmöinen kysymys ministerille.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Ja sitten ministeri Orpo, enintään 5 minuuttia.

12.55 **Sisäministeri Petteri Orpo:** Arvoisa puhemies! Kiitoksia erinomaisesta keskustelusta ja edelleen kiitoksista — yritän kestää.

Terrorismiin. Tämä 1 700, joka oli jonkun järjestön antama nimilista: todetaan nyt suoraan, että sitä selvitetään, mutta se ei ole siis virallinen tietojenvaihto organisaatioiden välillä, ja siinä viitattiin ilmeisesti koko Euroopan alueella oleviin määriin, mutta katsotaan suojelupoliisin kanssa, mistä tarkemmin siinä on kyse.

Edelleen sanon tämän UTVAn osalta, että nykyään on käytäntö, että aina kun käsitellään asiaa, joka koskettelee sisäistä turvallisuutta ulko- ja turvallisuuspolitiikan kontekstissa, niin olen ollut paikalla, ja olen kokenut erittäin mielekkäänä ja välttämättömänä tuoda sisäministeriön hallinnonalan näkökulman näihin kysymyksiin. Varsinkin maahanmuutto on asia, joka on mitä suurimmassa määrin ulko- ja turvallisuuspolitiikkaan kytkeytynyt ja siitä lähtöisin.

Harmaasta taloudesta oikeastaan vain se — ettei jää väärää kuvaa kenellekään kuulijalle, tehän toki tiedätte — että talousrikostutkinnassa ja harmaan talouden tutkinnassa on noin 550 poliisimiestä ja -naista, jotka tekevät erinomaista työtä. Ja nyt kun tehtiin nämä täydentävät päätökset, niin jatketaan sitä viime hallituksessa ministeri Urpilaisen ja ministeri Rinteen johdolla tehtyä työtä, joka varmaan arvioitiin silloin aika hyväksi konseptiksi. Minusta aina toimintaa voidaan kehittää niidenkin määrärahojen puitteissa, jotka nyt on, ja

sitä ollaan tekemässä, kun jatkoon mennään. Haetaan aina parempia keinoja, ja sitä kautta uskon, että pystytään myöskin tehostamaan toimintaa ja saamaan edelleen parempia tuloksia.

Rajavartiolaitoksesta ja kehittämisestä vielä kerran se, että kyllä hallitus lähtee siitä, että suvereenilla Euroopan unionin jäsenmaalla on vastuu omista rajoistaan. Mutta Kreikan esimerkki on osoittanut sen, että meillä pitää olla matalampi kynnys tilanteessa, jossa yksi maa laiminlyö tehtävänsä ja aiheuttaa merkittävää vahinkoa muille jäsenmaille, puuttua tilanteeseen. Eli silloin siis pitää löytyä keinoja, joilla ikään kuin painostetaan maa ottamaan apua vastaan, mutta sen suvereniteetin pitää kuitenkin olla se ensimmäinen. Tämä on toisinpäin Suomen etu mielestäni tilanteessa, jossa meillä on 1 300 kilometriä Euroopan unionin maarajaa, ja kun muuttoliikkeen suunnista ei tiedä, niin pidän tärkeänä myöskin sitä, että meilläkin olisi — tai ainakin tiedämme, että olisi tarvittaessa — tukena eurooppalaisia rajavalvontamiehiä ja -naisia auttamassa, jos maahanmuuttoa tulisikin Suomeen enemmissä määrin.

Edelleen poliisista.

Poliisiammattikorkeakoulun hakijamäärät todellakin ovat olleet laskussa, ja tätä selvitetään nyt myöskin, miten tätä vetovoimaa voitaisiin lisätä.

Poliisihallitus on siis yhdessä poliisilaitosten kanssa valmistellut näitä poliisiasemien lakkautuksia, ja ne ovat nyt lausuntokierroksella, katsotaan rauhassa se tilanne. Mutta siinä joukossa on ihan varmasti sellaisia, jotka muun muassa uusien tilaratkaisujenkin kannalta ovat olleet järkeviä tehdä, kun ne eivät ole enää nykyaikaisia. Mutta sitten toinen kysymys on nämä etäisyydet, yleinen turvallisuus ja vastaanottokeskukset, jotka pitää ottaa sitten vielä huomioon.

Terrorismista vielä sen verran, että suojelupoliisin lisäresursointi, 800 000, jo täydentävässä ja nyt sitten vielä 500 000 valtiovarainvaliokunnan esityksellä eduskuntaryhmiltä: ne ovat erittäin tervetulleita rahoja, ja vielä siis prosentuaalisesti — kun tiedetään, että se supon budjetti on noin 20 miljoonaa — se on tärkeätä. Lisäksi supon tietojärjestelmän uusiminen laitettiin liikkeelle. Siihen tulee nyt 3,2 miljoonaa ja kaiken kaikkiaan 18 miljoonan panostus. Erittäin isoja asioita tehdään sillä puolella.

Kotouttaminen on siis TEMin vastuulla ennen kaikkea. Ja tässä maahanmuuttopoliittisessa ministerityöryhmässä, jossa on laajasti kaikki keskeiset ministerit, joita maahanmuuttopolitiikka koskee, on kiinnitetty nyt erityistä huomiota siihen, että seuraava vaihe on niiden ihmisten kotouttaminen, jotka turvapaikan saavat. Siinä ravistellaan meidän järjestelmäämme. Pitää kehittää uusia, tehokkaita tapoja ja uudenlaista ajattelua, ja tämä on aivan kaikki kaikessa. Jos siinä ei onnistuta, niin silloin nämä ihmiset ovat tietenkin kuntien vastuulla ihan samalla tavalla kuin kantasuomalainenkin ihminen, joka ei työllisty tai jolla on toimeentulo-ongelmia.

Minusta on sinänsä arvokasta, että kansalaisjärjestöt tekevät turvallisuuteenkin liittyviä asioita, mutta kyllä niiden asioiden pitää olla viranomaisten hallinnassa. Siihen meidän pitää pyrkiä. Tämä selonteko on myöskin yksi elementti (Puhemies koputtaa) siihen.

Sitten vielä viimeiseksi, arvoisa puhemies, haluaisin sanoa, että tämä on erittäin vaikea tilanne, määrä on todella suuri. Meidän täytyy olla pragmaattisia mutta samaan aikaan myöskin inhimillisiä ja muistaa, että taustalla on aitoa hätää, ja tunnistaa ne ihmiset, jotka ovat todellisen avun tarpeessa, ja pitää tämä myöskin mielessä silloin, kun pragmaattisesti hoidamme asioita. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Sisäministeriön hallinnonalaa koskevan pääluokan käsittely keskeytetään tässä vaiheessa. Palaamme siihen myöhemmin.

Yleiskeskustelu keskeytettiin kello 13.01.

Yleiskeskustelua jatkettiin kello 20.25.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Nyt jatketaan sisäministeriön hallinnonalaa koskevan pääluokan 26 käsittelyä.

20.25 **Jari Ronkainen ps:** Arvoisa rouva puhemies! Kansalaistemme turvallisuus on meille hyvin tärkeä asia. Kuten aiemmin olen todennut, kansainvaellus on vaikuttanut asiaan huomattavasti. Valiokunnan tekemä lisäys paikallispoliisitoimintaan juurikin turvapaikanhakijoiden määrän kasvun vuoksi osoittaa ongelman suuruuden. Lisäys suojelupoliisin menoihin johtuu osittain samasta syystä. Näihin osa-alueisiin satsaaminen ei todellakaan mene hukkaan tässä kohtaa.

Turvapaikkatilanne on räjähtänyt käsiin, ja rahaa palaa tällä hetkellä tolkuttomia määriä. Siitä, onko tämä kenenkään hallinnassa vai ei, on eri näkemyksiä. Turvapaikkaprosessien nopeuttamista on edelleen rajulla kädellä tehostettava. Iso ongelma on, että vastaanottokeskuksia perustetaan vastoin kuntalaisten ja kuntapäättäjien tahtotilaa. Ymmärrän, että tilat ovat kortilla — tällä hetkellä joudutaan turvapaikanhakijoita majoittamaan jopa parakkeihin. Näen kuitenkin, että mitä nopeammin turvapaikanhakija, joka saa kielteisen päätöksen, poistetaan maasta, sitä nopeammin vapautuu tiloja jo olevista vastaanottokeskuksista, ja tällöin uusia tiloja ei tarvita ja rahaakin säästyy.

20.26 **Katri Kulmuni kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Kuten tuossa päivällisessä keskustelussa tuli esiin, niin kyllähän sisäministeri Orpo sai hyvin paljon kehuja hyvin hoidetusta työstä erittäin vaikeana, poikkeuksellisenkin vaikeana, aikana, johon ei kyllä Suomessa oltu osattu varautua. Haluan kiittää häntä myös siitä nopeasta toiminnasta — ja koko sisäministeriön hallinnonalaa — miten esimerkiksi Torniossa järjestelykeskus saatiin hyvin nopeasti kuitenkin toimintakykyiseksi. Se on esimerkki, koko Euroopalle lähestulkoon, sellaisesta laitoksesta, joita pitäisi olla myös Euroopan ulkorajoilla, eli tämän olisi pitänyt olla siellä jo vuosia sitten. Minusta se on kyllä osoitus suomalaisesta ketteryydestä edelleenkin.

Hallitus on tehnyt syksyn aikana maahanmuuttopoliittisia linjauksia, kotouttamispoliittisen toimenpideohjelman ja joulukuussa turvapaikkapoliittiset linjaukset. Valtion budjettiin tulee yhteensä noin 0,5 miljardin euron lisäykset turvapaikanhakijoille, vastaanottokeskuksiin, kotouttamiseen, sisäiseen turvallisuuteen, oikeusapuun. Ja kyllä näihin haasteisiin, mitkä meidät syksyllä yllättivät, on mielestäni vastattu toimintaperiaatteita selkeyttämällä ja lisäresursoinneilla, ja sillä lailla olemme olleet kyllä ajan hengessä kiinni, että olemme pystyneet voimallisesti myös vastaamaan siihen tilanteeseen.

Sisäisen turvallisuuden ja oikeudenhoidon ylläpitoon hallitus on varautunut 50 miljoonan euron vuotuisella lisämäärärahalla, ja tämä on kyllä kiitoksen kokoinen asia. Sisäises-

tä turvallisuudesta on tämmöisinä turbulentteina aikoina huolehdittava, ja olen tyytyväinen näistä lisärahoista.

Hallintovaliokunta toteaa lausunnossaan, että suojelupoliisin toimintaympäristö on muuttunut ja sinne tarvitaan erilaisia panostuksia, painotuksia. Olen myös tyytyväinen, että harmaan talouden torjunta sai rahansa takaisin, 6,4 miljoonaa euroa ja tästä mekanismista tehdään nyt pysyvä. Se on historiallista.

Poliisien tilanne kuitenkin herättää edelleen kysymyksiä, ja kuten ministerikin päivällä kertoi, varmastikin nyt sitten tässä tulevassa sisäisen turvallisuuden selonteossa täytyy pohtia hieman pidemmällä tähtäimellä, mikä on meidän poliisien tilanne vuosien päästä, koska tällä hetkellähän koko ajan poliisimiesten ja -naisten määrä vähenee. Ja tämä ei varmastikaan ole mikään resurssikysymys pelkästään. Vaikka me olemme muihin Pohjoismaihin verrattuna vähemmissä henkilöstöresursseissa, se on kuitenkin myös sitten pitkällisemmän pohdinnan kysymys, miten me saamme koulutusta kehitettyä ja vetovoimaa kehitettyä ja huolehdittua ennen kaikkea myös alueellisesti poliisin palveluista, sillä jos ihmisille hiipii pelko turvattomuuden tunteesta, niin silloin kyllä valtiovalta on epäonnistunut omassa turvallisuustehtävässään, valitettavasti. Toivonkin näin ollen, että poliisin palveluverkostoon ei esimerkiksi paineita kohdistettaisi näissä olosuhteissa.

No, tähän sisäisen turvallisuuden selontekoon liittyen: Siinä on varmasti mahdollisuus tarkastella myös muita turvallisuusviranomaisia ja tavallaan niitä uuden ajan turvallisuusuhkia, jotka useasti myös ovat itse asiassa ulkoa tulevia turvallisuusuhkia. Paitsi poliisikysymys myös Rajavartiolaitoksen tila vaatii kyllä tarkkaa pohdintaa. Vaikka ensi vuonna Rajavartiolaitokselle määrärahaan tuleekin nousua, niin kehyskauden säästöpaine on kuitenkin erittäin suuri, ja tämä kohdistuu erityisesti partioinnin vähenemiseen Kainuussa, Pohjois-Karjalassa ja Lapissa: vuodesta 2007 vuoteen 18 jopa 40 prosenttia partiointi tulee vähenemään. Tämä on tietenkin hieman vaikeasti yhteensovitettava yhtälö sen tilanteen kanssa, että historiallista on, että nyt itärajan yli on tullut turvapaikanhakijoita. Että kyllähän itäraja on meillä perinteisesti pitänyt, ja tämän takia olisikin tärkeää tehdä Venäjän rajaviranomaisten kanssa yhteistyötä siinä, että saamme selvyyden, miksi itärajamme nyt tipotellen on päästänyt turvapaikanhakijoita läpi.

20.32 **Teuvo Hakkarainen ps:** Arvoisa rouva puhemies! Kun edustaja Harakka muistaakseni käytti vertausta hölmöläisistä, niin nyt tässä kerron tarinan. Vanha tarina hölmöläisistä sopii tähän päivään. Hölmöläiset rakensivat talon, mutta eivät tehneet yhtään ikkunaa. Ensiksi he kantoivat valoa sisään säkillä, ei onnistunut. Naapurin viisas Matti kehotti tekemään aukon seinään. Hölmöläiset tekivät, ja valoa tuli. He halusivat kuitenkin lisää valoa ja suurensivat ja suurensivat aukkoa. Lopulta aukosta tuli niin suuri, että talo romahti. Suomella on avoinna niin suuri aukko, että maahan tunkeutujia on tullut jo valtavasti. Punavihreät hölmöt haluavat yhä avoimempia rajoja, ja tulijoita riittää. Suomelle käy kuten hölmöläisten talolle. Suomi sortuu, ellei pikaisesti lopeteta hölmöläisten hommaa.

Käsittelyssä olevassa ensi vuoden budjetissa maahan tunkeilijoiden aiheuttamat kustannukset suomalaisille veronmaksajille ovat puoli miljardia euroa. Todellinen tarve on miljardin luokkaa. Entinen kansliapäällikkö Erkki Virtanen arvioi määräksi jopa puolitoista miljardia euroa. Kukaan ei kysy, mistä nämä rahat otetaan. Minä kerron sen. Ne otetaan suomalaisilta veteraaneilta, eläkeläisiltä, yrittäjiltä, työntekijöiltä, perheiltä, aina tuleviin polviin saakka. Se on täysin väärin.

Punavihreät hölmöläiset ovat täällä eduskunnassa koko syksyn huutaneet jokaista säästöpäätöstä vastaan. Pienintäkään ääntä he eivät ole pitäneet puolen miljardin euron lisärahasta, jolla nyt rahoitetaan maahan tunkeilijoiden ylläpito ja etuudet. Hallitus on sentään yrittänyt hillitä maahanmuuttoa, vaikka toimenpiteet ovat olleet vastuuttoman hitaita ja varovaisia. Tulijoiden määrä aleni loppusyksystä vain siksi, että Ruotsi otti käyttöön tilapäiset rajatarkastukset.

Tarinassa naapurin nerokas Matti neuvoi hölmöläisiä. Onneksi meillä on nytkin viisas Matti. Hän on Halla-ahon Jussi, joka on jo vuosia neuvonut Suomen päättäjiä panemaan maahanmuuton hallintaan. Häntä ei ole kuunneltu, ja se tulee kalliiksi. Järjetön hyysäys aiheuttaa suuria kustannuksia ja ruuhkauttaa poliisin, tuomioistuimet ja kunnat. Ja suomalaiset kärsivät. Rikollisia liikkuu Suomessa arvaamaton määrä. Suomalaiset pelkäävät aivan aiheellisesti. Nyt alkaa riittämään raiskaukset ja ryöstelyt. Nyt on ryhdyttävä toimenpiteisiin. Ensi keväänä on myöhäistä. Silloin tulijoiden vyöry on hallitsematon, jos ei nyt ryhdytä järeisiin toimiin. Pian meilläkin on slummeja, joissa väkivalta, huumeet ja terrori hallitsevat.

Tätäkö te punavihreät haluatte? Minä en. Meidät on valittu puolustamaan suomalaisten turvallisuutta ja toimeentuloa. Eurooppa on jo taistelun hävinnyt. Minareettien möly tulee Suomeenkin, jos emme nyt pane hanttiin.

Arvoisa rouva puhemies! Viisaan Jussi Halla-ahon neuvoja pitää kuunnella lopultakin. Olen hänen kanssaan täysin samaa mieltä siitä, että Suomen on pantava rajat kiinni maahan tunkeutujilta. Pikapalautukset on otettava käyttöön. Rikoksiin syyllistyneet on ajettava heti maasta ulos. Sosiaali- ja muut etuudet on pantava niin alas, ettei Suomeen tulo houkuttele. Kun muutkaan maat eivät noudata Schengen-sopimusta, Suomen on tämä sopimus todettava mitättömäksi, eikä sitä enää pidä noudattaa. Se on samanlainen kuin Ribbentrop-sopimus, niillä ei ole mitään merkitystä.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Siellä oli kaksi vastauspuheenvuoroa, edustaja Aalto ja edustaja Kari Mika.

20.37 **Touko Aalto vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ensinnäkin tahtoisin kysyä edustaja Hakkaraiselta, keitä ovat nämä maahan tunkeutujat. Kuka tahansa suomalainen, kuka tahansa mistä tahansa muusta maasta voi hakea täysin laillisesti turvapaikkaa ihan mistä tahansa päin maailmaa. Ei ole olemassa laittomia turvapaikanhakijoita. Ja kun puhutaan siitä, että Suomen väki harmaantuu, ja ennen kaikkea, miten käy huoltosuhteelle, niin kun muun muassa Valtion taloudellinen tutkimuskeskus VATT on arvioinut sitä, kuinka paljon taloudellisesti vaikuttaa tämä maahanmuuton määrä, niin arvio on hyvin yksikantaan: tänne tarvitaan ihmisiä. Ennen kaikkea se tärkein juttu on se kotouttaminen. Jos ihminen saadaan kotoutettua työikäisenä Suomeen, se tuottaa Suomelle paljon euroja ja vähentää sitä leikkaustarvetta. Tämä on myös edustaja Hakkaraisen hyvä tunnustaa ja tietää.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Edustaja Kari Mika, ja sen jälkeen sitten edustaja Hakkarainen vastaa.

20.38 **Mika Kari sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Rikollisuus on aina tuomittavaa, syyllistyy siihen tässä tapauksessa maahanmuuttaja tai kotosuomalainen.

Näiden asioiden kanssa ei meillä ole kahta eri käytäntöä tässä maassa, eikä pidä ollakaan. Mutta se, että hallituspuolueen edustaja syyllistää maahanmuuttokysymyksissä hallituksen omaa linjaa, on tässä kerrassaan eriskummallista. Ja en myöskään pidä tällaisesta parlamentaarisesta puhetyylistä, että sananlaskujen tai vanhojen satujen varjolla syytetään osaa parlamentin jäsenistä, jotka ovat yhtä lailla kuin hallituspuolueen edustaja Hakkarainen kansan valitsemia, hölmöläisiksi. Minä en pidä tällaisesta työskentelytavasta tässä salissa ja toivon, että jos tämäntyyppisiä puheenvuoroja käytetään, niin näihin myös puututaan.

20.39 **Teuvo Hakkarainen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Puhuin hölmöläistarinasta. Edustajat ovat varmasti kaikki paljon parempia kuin minä ja arvokkaampia, ei siitä ole kysymys.

Mutta sitten tästä kotouttamisesta. Nyt me kotoutamme tänne Isis-taistelijoita, sellaisiakin, joista on todettu, että tekivät 11 murhaa siellä maassa. Kotoutamme ne tänne vankiloihin elämään. 79 000 euroa maksaa vankivuosi Suomessa, se on todistettu. No, kyllähän me saamme ne tällä tavalla kotoutettua. Ei siinä minun mielestäni ole järkeä. En tiedä sitten, mitä se on, mutta minun aivokapasiteettiini tuo ei kyllä mene.

Sitten tästä, että Suomi harmaantuu. Meillä on 300 000, jopa 500 000 työtöntä. Kyllä niitten kotouttaminen... Minä olen työnantajana ollut. Ne on suomen kielellä paljon helpompi ohjata töihin kuin opetella esimerkiksi heidän kielensä taikka heidän opetella meidän kielemme. Kyllä meillä täällä on, kuule, työvoimaa ja resursseja omasta takaa. Emme me tarvitse tuommoista eri kulttuuria, josta syntyy valtavia ongelmia. Täällä tänäkin päivänä saatiin lukea tuolta lehtien kansista, että on raiskausepäily, pikkulapsia ahdistellaan. Mitä tämä tämmöinen työllistäminen on? Se työllistää poliisia, vankiloita, sairaanhoitoa, ja varmasti tulevaisuudessa näitä masennuspotilaita tulee (Puhemies koputtaa) raiskauksen uhreista.

20.41 **Touko Aalto vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Hakkaraiselle tiedoksi, että jos paloauto on punainen, niin se ei tarkoita sitä, että kaikki punaiset autot ovat paloautoja. Eli pyrin viittaamaan tällä siihen, että jos vaikka 1 tai 2 tai 3 prosenttia syyllistyy rikoksiin, heidät pitää tuomita, ihan sama, mistä päin he tulevat, mutta sen muutaman prosentin takia koko sen 98 prosentin syyllistäminen, heidän kotoutumisensa esimerkiksi hankaloittaminen on täysin vastuutonta.

Itse puheessasi, edustaja Hakkarainen, puhuit punavihreistä hölmöläisistä. Viittasit myös osaan edustajista. Silloin myös väheksyt kaikkia kansalaisia, jotka ovat käyttäneet äänensä. Minun mielestäni on hirveän tärkeätä antaa kunnioitus jokaiselle kansanedustajalle, heidän työlleen. Voi olla eri mieltä asioista, mutta kansalaisten väheksyminen ei kuulu minun mielestäni hyvään ja arvokkaaseen parlamentaariseen käytänteeseen.

Myös kohtaanto-ongelma on semmoinen asia Suomessa, että vaikka olisi paljon työttömiä, on paljon myös työpaikkoja auki, mutta vapaat työpaikat ja työttömät eivät välttämättä kohtaa, koska aika vaikeata on insinöörin tehdä vaikkapa lähihoitajan töitä. Tämä on semmoinen ihan perusasia, työmarkkinoiden kohtaanto-ongelma. Voidaan keskustella siitä, edustaja Hakkarainen, vaikka vähän myöhemmin lisää.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Edustaja Meri oli ensiksi, sen jälkeen edustaja Hakkarainen.

20.42 **Leena Meri ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! En sinänsä nyt ota Hakkaraisen tarinaan kantaa, mutta se on kuitenkin tosiasia, että meillä on tällä hetkellä valtava tämä maahanmuuton määrä ja me olemme tosi haasteessa tämän kanssa. Olen nähnyt kirjoituksia siitä, että olisiko parempi semmoinen maahanmuuttopolitiikka, että Euroopassa saataisiin ne asiat sovittua niin, että otettaisiin sieltä leireiltä ne, kenen taustat on tutkittu, niin kuin esimerkiksi Australia ja Kanada tekevät. Silloin me ehkä paremmin onnistuisimme siinä, että saataisiin oikeanlaisia ihmisiä autettua ja sitten siihen täällä kaivattuun työvoimaperäiseen maahanmuuttoon vastauksia.

Mutta täällä kyseltiin myös tätä prosenttia. Ainakin poliisi on kertonut, että maahanmuuttajat ovat nyt yliedustettuina olleet näissä seksuaalihäirinnöissä. Ja muistaakseni professori Terttu Utriainenkin tästä toi huolensa, että ei tämä nyt ihan niin kuin tuulesta temmattu asia ole. Jokainen tietysti harkitsee sen, miten sanan säilää käyttää, mutta edustaja Hakkaraisella nyt on ollut sellainen tyyli, että en minä usko, että hän ketään halusi loukata, mutta hän itse sitten kertoo siitä. Mutta kuitenkin nämä faktathan ovat ihan tosiasia.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Edustaja Hakkarainen. — Kaiken kaikkiaan toivon, että käytämme sellaista kieltä, että kaikki ymmärtävät sen samalla tavalla. — Olkaa hyvä.

20.43 **Teuvo Hakkarainen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Pyydän anteeksi, jos minun murrettani ei ymmärretä, mutta toivon, että ymmärretään. Minä en itse ole kovin herkkähipiäinen ja pyydän anteeksi, jos minä loukkasin.

Mutta vielä tästä työvoiman ja työpaikkojen kohtaamisesta. Jos ei se nyt toimi meidän omalla murteella — kyllä me varmaan ymmärrämme tässä toinen toisiamme, ei tässä tulkkia tarvita — niin miten se sitten, jos sieltä tulee joku, joka suahilia tai jotakin swazi-murretta puhuu, pystyy kohtaamaan sen työpaikan ja tulee sieltä kamelin selästä tänne ja rupeaa tekemään jotakin insinöörihommaa? Minä luulen, että se ei onnistu. Siinä joudutaan jo käyttämään pikkusen Einsteinia mukana.

Siitä vielä, kun nyt oli näistä kiristyksistä: Kaikki lähtivät, jopa sos.demit mukaan, että nämä ovat hyviä linjauksia. Jos nämä linjaukset olisi tehty edellisen vaalikauden alussa, niin olisi tullut rasistinen ryöppy niskaan. Se olisi ollut rasismia. Mutta nyt on lieventynyt vähän, kun tuommoinen kaaos syntyi tänne. Mikä se linja kenelläkin on? Meillä on ainakin pysynyt ihan suorassa, se ei ole kääntynyt mihinkään suuntaan.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Vielä edustaja Aalto, sen jälkeen puhelistaan.

20.45 **Touko Aalto vihr** (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, arvoisa rouva puhemies! On myös ilo kuulla sitten, että ministeri Lindström suhtautui hieman eri tavalla opposition vaihtoehtoihin. Vihreät julkaisivat 10 tehokasta keinoa kotoutumiseen, ja ministeri Lindström otti tämän erittäin suurella ilolla ja mielenkiinnolla vastaan ja kiitti oikein erityisesti siitä.

Mutta minun mielestäni on hieman eriskummallista se, että hallituspuolueen edustaja syyttää oppositiota siitä, että oppositio ei tee tarpeeksi kiristävää maahanmuuttopolitiikkaa. Teillä on linja, teillä on valta, teillä on mandaatti, te teette niitä valintoja, te teette niitä päätöksiä. Oppositio voi niitä arvostella tai antaa hyviä vaihtoehtoja, kuten vihreät ovat antaneet ministeri Lindströmille. Mutta hallituspuolueen edustajalta on vähän omituista syyt-

tää Suomen maahanmuuttopolitiikkaa, koska te vastaatte nimenomaan siitä maahanmuuttopolitiikasta, ei oppositio.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Vielä edustaja Hakkarainen, ja sitten menemme kyllä aivan varmasti puhelistaan.

20.46 **Teuvo Hakkarainen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kiitos tuosta. — Tuosta kotouttamisesta: Montakohan työntekijää, maahanmuuttajaa olette, vihreät, työllistäneet? Minulla on nimittäin siitä asiasta kokemusta. Kyllä se onnistuu. Mutta tämmöiset, jotka tulevat tämmöiseltä alueelta... Meillä on somaleita ollut 20 vuotta, tai 25 vuotta. Niistä on 80—90 prosenttia työttömänä. Ei se ole tähänkään asti onnistunut. Nyt kun niitä on moninkertainen määrä, niin miten ne kotoutetaan tuonne? Mahdoton yhtälö.

Sitten tuosta vielä, kun puhutaan, että niitä hajautetaan tuonne haja-asutusalueelle: Minä olen sieltä itse kotoisin ja tunnen kyllä suurin piirtein sen kentän, mitä siellä on. Siellä on poikamiehiä jo ennestään. Minä sanoin jo, että niitä pilkistää jo kohta joka torpan nurkasta. Miten tänne 85 prosenttia vielä ukkoja lisää kotoutetaan — sinne sekaan vai? Se ei kyllä onnistu. Se on ihan turha luulla, että tuommoinen peli onnistuu.

20.47 **Arja Juvonen ps:** Arvoisa rouva puhemies! Täytyy sanoa, että kyllä minä jollakin tavalla tuon edustaja Teuvo Hakkaraisen sielunmaailman ymmärrän, sillä todella paljon tulee yhteydenottoja ihmisiltä. Turvallisuus on tunnetta. Me olemme heränneet siihen, että suomalainen nainen joutuu pohjoismaista ja eurooppalaista naista useammin väkivallan tai raiskauksen kohteeksi. Me olemme heränneet siihen todellisuuteen nyt, kun turvapaikanhakijat ovat tehneet näitä tekoja. Ja minusta se on hälyttävää, että meidän täytyy kokea tällaiset teot, jotta me heräämme Suomessa siihen, että suomalainen nainen on kautta aikojen, kautta vuosien, vuosikymmenien, ollut väkivallan uhrina. Meidän on todella tehtävä jotakin tälle asialle.

Arvoisa puhemies! Hallitusohjelman mukaisesti tavoite on, että Suomi on maailman turvallisin maa asua, yrittää ja tehdä työtä. Sisäministeriön hallinnonalalle sisäiseen turvallisuuteen ehdotetut määrärahalisäykset ovat tämän tavoitteen saavuttamiseksi välttämättömiä. Sisäisen turvallisuuden keskeisiä toimialoja hoitavien viranomaisten vastuulla on kaikilla suuria tehtäväkokonaisuuksia. Näiden viranomaisten määrärahoista on huolehdittava. Laajemmin katsottuna sisäinen turvallisuus on poikkihallinnollinen alue.

Arvoisa puhemies! Maahanmuutto puhuttaa. Nyt käsittelyssä olevassa talousarviossa joudutaan kohdistamaan oleellisesti turvapaikanhakijoiden määrän kasvun takia lisävoimavaroja poliisitoimeen. Kokonaiskustannusten kannalta on ensisijaista, että turvapaikkaprosessi on riittävän resursoitu ja että se on toimiva. Turvapaikanhakijoiden määrän kasvusta aiheutuneiden tehtävien hoidosta riippumatta on olennaista säilyttää riittävä turvallisuuden taso myös poliisin muiden tehtävien osalta.

Arvoisa puhemies! Naisiin kohdistuva väkivalta on vitsaus, jonka kitkemisessä ja ennaltaehkäisyssä on Suomessa täysin epäonnistuttu. Väkivaltatekoihin sortuvia on, kuten äsken jo mainitsin, myös kantasuomalaisissa, mutta turvapaikanhakijoiden myötä tämä ongelma on noussut esiin. Lapsiin kohdistuvat seksuaalirikokset Suomessa ovat sarjassaan käsittämättömiä. Niitä tulee esiin viikoittain, käsittämättömiä tekoja.

Mutta erityisesti huolestuttavaa on hiljaisuuteen ja pimentoon jäävä väkivalta, jonka uhrina on iäkäs nainen. Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen koordinoiman kansainvälisen

tutkimuksen mukaan joka neljäs yli 60-vuotias kotona asuva nainen on kokenut väkivaltaa viimeisen vuoden aikana ja noin 5 prosenttia naisista on kokenut seksuaalista häirintää tai väkivaltaa. Tämä luku on tutkittujen maiden korkein. Ikäihmisten kohdalla väkivalta on tyypillisesti pitkäkestoista, jopa vuosikymmeniä jatkuvaa, ja iäkkäät naiset kertovat hyvin harvoin oma-aloitteisesti parisuhteessaan kokemastaan väkivallasta. Iäkkäälle ilmestynyt mustelma tai ruhje saatetaan tulkita virheellisesti vaikkapa kaatumisesta johtuvaksi, mutta totuus voikin olla täysin toinen. Tarvitaan avoimia silmiä, ymmärrystä, jotta jokainen mahdollinen väkivallanteko saadaan selville.

Helmikuussa 2013 julkaistun rikoksentorjuntaneuvoston työryhmän selvityksen mukaan tieto iäkkäistä rikosten uhreista ja heihin kohdistuvista rikoksista on puutteellista ja vaikeasti saatavilla. Iäkkäisiin kohdistuvien rikosten ja uhrikokemusten tulisi olla tarkemman seurannan kohteena. Sosiaali- ja terveysviranomaisten tulisi tilastoida paremmin tieto asiakkaista, joiden epäillään joutuneen väkivallan kohteeksi. Tarvitsemme Suomessa valtakunnallisia mutta myös ruohonjuuritasolla tapahtuvia kuntakohtaisia toimia, jotta ikääntyneiden kohtaama väkivalta saadaan nostettua päivänvaloon. Kotisairaanhoidolla, muisti- ja vanhusneuvoloilla ja terveysasemilla on iso rooli. Toimintaa on tuettava.

Arvoisa puhemies! Poliisin puuttuminen ja loistaminen poissaolollaan on ongelma, josta viime viikolla saimme lukea lehdestä, kun henkilö oli tehnyt ilmoituksen pikaisesta lastensuojelutarpeesta. Poliisi oli vastannut eioota, mutta kertonut kuitenkin, että tehtävä täyttää hälytystehtävän kriteerit, mutta Suomessa syntyy välillä tilanteita, että tehtäviä joudutaan laittamaan tärkeysjärjestykseen ja kaikkiin tehtäviin ei riitä poliisin partiota heti. Tämä on hyvin huolestuttavaa, sillä niin kuin alussa jo sanoin, turvallisuus on tunnetta. Jos meidän täytyy pelätä, miettiä ja pohtia sitä, silloin kun me tarvitsemme poliisin paikalle saapumista, että sitä poliisia ei tulekaan, niin se, että poliisi tulee myöhässä, voi olla silloin jo liian myöhäistä. Eli resursseja sinne poliisiin tarvitaan edelleen jatkossa.

20.52 **Petri Honkonen kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Tosiaan haluan yhtyä niihin kiitoksiin, mitä tässä päivän mittaan on lausuttu sisäministeri Petteri Orpolle tämän turvapaikkatilanteen hyvästä haltuun ottamisesta ja jämäkästä toiminnasta tässä matkan varrella. Tämä turvapaikanhakijatilannehan tuli kovin yllätyksenä, mutta jos vertaamme Suomen toimintaa tässä tilanteessa vaikkapa Ruotsiin, niin siinä selvästi näkee tämän aivan erilaisen haltuun ottamisen kulttuurin, mikä meillä Suomessa on. Tämä järjestelykeskuksen perustaminen ynnä muut toimenpiteet kyllä osoittavat sellaista ripeää toimintaa ja asian haltuun ottamista, mitä nyt tarvitaan — joskin on todettava, että työt ovat edelleen kesken. Sen näemme myös ensi vuoden talousarvioehdotuksesta, jossa on kovia määrärahapaineita liittyen näihin vastaanottokeskuksiin ja muutenkin turvapaikanhakijoihin. Tilanne on hankala, ja varmasti näille rahoille löytyisi muutakin käyttöä, mutta tämä asia nyt on vain välttämättä hoidettava kuten se kuuluu hoitaa.

Joka tapauksessa tähän turvapaikanhakijatilanteeseenkin liittyvät hyvin pitkälti myös poliisien resurssit, poliisien määrärahat. On erittäin hyvä asia, että meillä nyt on 50 miljoonaa päätetty tähän sisäisen turvallisuuden edistämiseen käyttää eri tavoin. Kannan tästä huolimatta huolta poliisien ja poliisitoiminnan riittävyydestä haja-asutusalueilla. Omassa kotikunnassani Saarijärvellä toimii vastaanottokeskus, jossa on yli 300 turvapaikanhakijaa, ja lisäksi pienempiin kuntiin ympärille, joissa ei ole omaa poliisiasemaa — meillä Saarijärvellä vielä on — ollaan perustamassa vastaanottokeskuksia. Koen sen kyllä hankalaksi, kun normaalitilanteessakin jo iso osa väestöstä seudullamme kokee tietynlaista turvat-

tomuuden tunnetta. Mielestäni edustaja Juvonen käytti aivan äärimmäisen hyvän puheenvuoron äsken, kun hän totesi, että turvallisuus on tunnetta. Tämä korostuu varsinkin tuolla haja-asutusalueilla, missä lähin poliisi saattaa olla kaukanakin. Ja varsinkin nyt, kun yhdistämme tämän tähän turvapaikanhakijatilanteeseen, poliisien resursseista on syytä kyllä huolehtia, ja kannan huolta siitä, mitenkä haja-asutusalueilla nyt pystytään tähän uuteen poikkeukselliseen tilanteeseen vastaamaan. Pitemmällä aikavälillä kuitenkin tästä hyvästä esityksestä huolimatta on nähtävissä, kuten valtiovarainvaliokunnan lausunnossakin todetaan, että poliisien määrä tulee taittumaan. Koen tämän ongelmaksi ja toivon, että siihen pystymme pitemmällä aikavälillä sitten uudelleen vastaamaan. Nythän on puhuttu muun muassa tästä täydennyspoliisijärjestelmästä, mutta näen kuitenkin, että vakinaisten ammattilaisten riittävästä määrästä huolehtiminen on se ensisijainen tavoite, mikä meillä on oltava tällä kehyskaudella.

Kansalaisten turvallisuus koostuu monesta muustakin asiasta kuin poliisista, mutta olennaista on nimenomaan se turvallisuuden tunne ja sen synnyttäminen. Aika harva meistä poliisin palveluita tarvitsee, mutta olennaista on se tunne, että nekin ovat saatavilla, samoin kuin muut turvallisuuteen liittyvät palvelut. Muun muassa hätäkeskuspalvelut ovat aivan keskeinen asia, ja kannan kyllä huolta hätäkeskuspalveluiden riittävästä resursoinnista. Oikeastaan nytten, kun on tehty merkittäviä uudistuksia tässä meidän hätäkeskusverkossamme, on syytä edelleen kiinnittää huomiota siihen, mitenkä hätäkeskustoimintaa kehitetään ja että palvelut saadaan kaikkialla maassa yhtä hyvin.

Arvoisa puhemies! Vielä aivan lopuksi muutama sana palokunnista ja vapaapalokunnista. Vapaapalokunnilla on todella merkittävä rooli suomalaisessa pelastustoiminnassa ja Suomen pelastuslaitosten toiminnassa. Tämä on kansainvälisesti kyllä ihailtava järjestelmä, ja näen, että tulevaisuudessa, kun tullaan itsehallintoa kehittämään ja itsehallintoalueisiin menemään, palokunnat ovat myös siinä tarkastelussa. Pidän sitä erittäin tärkeänä, että meillä tulevaisuudessakin vapaapalokunta- ja muut sopimuspalokuntatyyppiset toiminnot voisivat säilyä, jotta tätä toimintaa voitaisiin edelleen kehittää ja modernissa pelastustoiminnassa ja turvallisuuspalveluissa edelleen hyödyntää.

20.57 **Veera Ruoho ps:** Arvoisa puhemies! Meillä on täällä Suomessa kaksi terroristiepäiltyä vangittuna. Ministeri Orpo totesi pian uutisoinnin jälkeen, että kiinniotot ovat osoitus suomalaisen poliisin erinomaisesta osaamisesta. Juurikin näin. Mutta emme saa unohtaa, että on hyvin mahdollista, että meillä on jo maassa muitakin vastaavanlaisia tapauksia kuin nämä kaksi, emmekä myöskään tiedä, kuinka paljon heitä tulee vielä lisää. Siksi poliisin, mukaan lukien suojelupoliisin, huolenaiheisiin — ellei voi sanoa jopa hätähuutoihin — koskien riittämättömiä resursseja ja lainsäädäntöä, joka ei nykyisellään mahdollista poliisin tärkeintä tehtävää, ennaltaehkäistä rikoksia, on vastattava.

Valtiovallan edustajina olemme vastuussa kansallisesta turvallisuudesta, ja on äärimmäisen tärkeää kuunnella turvallisuusalan asiantuntijoiden, ammatti-ihmisten näkemyksiä ja kokemuksia. Poliisitaustaisena kansanedustajana yhdyn useisiin kollegoilta saamiini viesteihin, ettemme todellakaan voi sanoa, että maahanmuutto olisi hallittua tällä hetkellä. Turvallisuusalan ammattilaisilla ei ole resursseja eikä työkaluja riittävästi, jotta tietäisimme varmasti, ettei terroristeja ole vapaana maassamme tälläkin hetkellä. Senhän tiedämme, että meillä on useampi sata ihmistä, joilla on kytköksiä terroristiliikkeisiin. Kotikaupungistani Espoosta on myös lähtenyt Isikseen henkilöitä taistelemaan.

Arvoisa puhemies! Poliisin, Rajavartiolaitoksen, pelastustoimen ja hätäkeskustoiminnan resurssien on vastattava muuttuneeseen toimintaympäristöön, ja esimerkiksi tiedustelulainsäädännön uudistaminen on tehtävä mahdollisimman nopeasti. Viestejä on tullut jo ennen turvapaikkatulvaa, kuinka pienipalkkaiset virkamiehet suorastaan nääntyvät työtaakkansa alla, eikä missään nimessä tilanteen tule aiheuttaa työturvallisuusriskiä, kuten jo poliisin kentältä on informoitu.

Poliisitoimen momentille myönnetään reilut 729 miljoonaa euroa. 300 000 euroa lisättiin paikallispoliisin toimintaan turvapaikanhakijoiden määrän kasvusta aiheutuvien tehtävien hoitoon. Vuoden alusta supo siirtyy omaksi virastokseen, ja sille momentille myönnetään nettomäärärahaa hieman vajaa 20 miljoonaa euroa. Valtiovarainvaliokunta lisäsi 500 000 euroa kyseiselle momentille.

Rajavartiolaitos sai hieman reilut 3,5 miljoonaa euroa enemmän kuin tälle vuodelle, yhteensä 233,41 miljoonan määrärahan. Rajavartiolaitoksen tehtäviin kuuluvat turvapaikanhakijoiden lisäksi lisääntyneet tehtävät Venäjän ja Itämeren alueella.

Valiokunnan mietinnön mukaan pelastustoimen ja Hätäkeskuslaitoksen toimintamenojen riittävyyttä seurataan tarkasti. Syytä onkin. Momentille ehdotetaan noin 2,8 miljoonaa euroa vähemmän kuin tälle vuodelle.

Vastaanottokeskuksista valiokunta nosti esiin muun muassa niiden ympärille muodostuneen yksityisten yritysten niin sanotun turvapaikkabisneksen. Jatkossa hankintaprosessiin kiinnitetään huomiota, jotta kustannukset saadaan minimoitua ja varmistettua, että yritysten toiminta vastaa asetettuja laatuvaatimuksia. Keskusteluista on unohdettu ympäristönäkökohdat.

Arvoisa puhemies! Esimerkiksi Espoossa Siikajärven vastaanottokeskuksen likavesiä oli päässyt läheiseen Heinäslampeen. Asukkaat ovat jatkuvasti nostaneet ongelmia esille, mutta kesti pitkään, kunnes Luona Oy reagoi asiaan. Nyt vesiä siellä tarkkaillaan säännöllisesti, mutta ei ole kauaa siitä, kun vastaanottokeskuksen lähellä asuva paikallinen asukas kertoi asukasyhdistyksen tilaisuudessa paikallisen pintaveden haisevan ulosteelle ja olevan samean väristä. Viime viikonloppuna minulle informoitiin Vihdissä olevan samaa huolta ympäristöstä: siellä niin ikään yksityinen yrittäjä tuo kiinteistöön huomattavasti enemmän asukkaita kuin mitä kiinteistön jätevesikapasiteetti kestää.

Espoossa kuntapäättäjille on järjestetty laskujeni mukaan kolme eri infotilaisuutta vastaanottokeskuksista, kaksi ennen sosiaali- ja terveyslautakunnan kokousta ja kerran ennen kaupunginvaltuuston kokousta. Pidän erikoisena sitä, mikä vaientamisen kulttuuri liittyy aiheeseen: yhdessäkään näistä tilaisuuksista ei annettu kommentointi- tai kysymyspuheenvuoroja kuntapäättäjille.

21.02 **Leena Meri ps:** Arvoisa puhemies! Kansanedustajat! Edustaja Juvonen otti tuossa äsken esille tärkeän seikan ikäihmisistämme ja erityisesti naisista. Voin yhtyä tähän huoleen. Olen itse ollut holhoustoimen edunvalvontapalveluiden lakimiehenä pitkään, ja siellä valitettavan usein tuli vastaan tilanne, jossa ikäihminen, usein nainen, oli jo täysi-ikäisten lastensa pahoinpitelemäksi joutunut. Näillä lapsilla oli usein päihde- tai mielenterveysongelmia. Se on todella vakava ongelma. Nyt on ollut sitten vielä lisäksi raiskausta ja seksuaalista häirintää. Meillä naisilla on tosiaankin turvaton olo. Huomasin sen eräänä iltana itsekin ulkona ollessani ja havahduin, että herranjestas minäkin olen ruvennut tämmöisiä ajattelemaan. Turvattomuus, se on vaikea asia, johon meidän pitäisi pystyä puuttumaan.

Haluan sitten lisäksi puhua kunnan itsemääräämisoikeudesta ja näistä yksityisistä vastaanottokeskuksista ja siitä, että Maahanmuuttovirasto ei nykyisin enää tiedustele kuntien mielipiteitä yksityisten vastaanottokeskusten sijoittumisesta kuntaan, vaikka kunta joutuu järjestämään palveluita asukkaille, esimerkkinä koulu- ja päivähoitopalvelut.

Esimerkiksi Hyvinkäällä ei ole oltu perustamassa kaupungin tiloihin vastaanottokeskusta. Me olemme ottaneet viime vuosina kuitenkin noin 200 kiintiöpakolaista, ja ensi vuonnakin niitä on tulossa meille 20. Siitä huolimatta meillä ovat nyt sitten Maahanmuuttovirasto ja Luona Oy perustaneet marraskuun puolivälin tienoilla yksityisen vastaanottokeskuksen, ja sinne mahtuu 300 asukasta. Tästä tieto kuntaan tuli muutamia päiviä ennen kuin tämä keskus aloitti toimintansa. Tuossa yhteydessä tämä Luona Oy on sitten luvannut näille henkilöille myös kaikille asunnot ja työpaikat, mikä tietysti on aika erikoinen lupaus ottaen huomioon, että arviolta noin 50—70 prosenttia heistä tulee saamaan kielteisen turvapaikkapäätöksen, ja muutenkaan tässä työllisyystilanteessa minä en oikein ymmärrä, miten he voivat tämmöisiä lupauksia antaa. Täällä on paljon myös alaikäisiä, joten joudumme järjestämään heille koulu- ja päivähoitopalveluita. Lisäksi sitten viime viikolla tuli tietoon, että Hyvinkäälle tulee itse asiassa tänään 15.12. toinen vastaanottokeskus Maahanmuuttoviraston ja Metsätähden välisellä sopimuksella. Metsätähti kuuluu Mehiläinen-konserniin, ja sinne mahtuu 200 asukasta. Asukkaista nyt ei ole minulla tässä puhehetkellä tietoa, keitä he ovat.

Elikkä siinä on 500 henkilöä tullut meille noin reilun kuukauden sisällä ja ilman sen suurempaa kyselemistä, ja meidän täytyy järjestää kaikkia tarvittavia palveluita. Tietysti tätä turvattomuusongelmaa on esiintynyt Hyvinkäälläkin, ainakin Facebook-ryhmissä ihmiset ovat olleet hyvin kyseleväisiä, ja siellä on esitetty huolia, ja minuunkin on ollut muutama äiti yhteydessä, että on ollut jonkintyyppistä seuraamista, ja tästä ovat olleet sitten alaikäiset huolissaan. Mutta en niistä sen enempää pysty sanomaan.

Meillä on sitten vielä lisäksi nyt epäselvä tilanne, josta tänään meidän paikallislehtikin soitti minulle ja kyseli, onko minulla enempää tietoa. Meillä on tämmöinen Rantasipi-hotelli vuodenvaihteessa tyhjentymässä, ja on ollut nyt sitten mietteitä ja huhuja siitä, että sinnekin saattaisi tulla yksityisen toimijan ja Maahanmuuttoviraston välisellä sopimuksella vastaanottokeskus, ja ollaan oltu siitä vähän huolissaan, kun sinne mahtuisi noin 800 henkilöä. Se olisi varmastikin Suomen suurin ja isoin vastaanottokeskus, ja huolettaa tietysti tämmöisen vastaanottokeskuksen mahdollinen tuleminen: turvallisuus ja kaikki nämä häiriötekijät ja tietysti taas tämä palvelurakenne. Jos tämä toteutuu, meille on sitten Hyvinkäälle muutamassa kuukaudessa tullut 1 300 turvapaikanhakijaa ilman, että me olemme voineet mitenkään vaikuttaa, ja kunta nyt yrittää vaikuttaa Maahanmuuttovirastoon siinä, että ei tulisi enää enempää, kun meillä tosiaan ovat vielä sitten nämä kiintiöpakolaiset, mihin olemme halunneet osallistua ja mitä lähikunnat eivät ole ottaneet juurikaan viime vuosina.

Että tässä kunnalle käy helposti niin, että kunta ei pysty mitenkään tähän vaikuttamaan, ja siksi olenkin sitä mieltä, että ministeriön tulisi nyt antaa Maahanmuuttovirastolle ohjeistusta siitä, että kunnalla säilyisivät joka tapauksessa riittävä itsemääräämisoikeus sekä vaikutusmahdollisuudet kunnan alueelle perustettavien yksityisten vastaanottokeskusten ja kuntaan tulevien turvapaikanhakijoiden määrän suhteen.

21.08 **Antero Laukkanen kd:** Arvoisa herra puhemies! Lakivaliokunta lausunnossaan talousarviosta totesi näin: "Koska talousrikollisuuden ja harmaan talouden torjunta kuuluu

myös muille kuin oikeusministeriön hallinnonalalle, on tärkeää, että myös muiden hallinnonalojen toimijoiden, kuten poliisin, kyseiseen tarkoitukseen tarvitsemista voimavaroista huolehditaan." On erittäin hyvä, että tässä esityksessä lisätään myös poliisin voimavaroja harmaan talouden torjunnassa. Euroopan yhteisön petosyksikön talousarvio on noin 50 miljoonaa euroa, mutta heidän tuottonsa vuosittain on 450 miljoonaa euroa eli siis lähes kymmenkertainen panostukseen nähden. Tämä on asia, jota myös Suomessa tulee kehittää.

Toisena asiana haluaisin nostaa suojelupoliisin toimintamenot. Valtiovarainvaliokunta toteaa, että määrärahalisäyksestä huolimatta suojelupoliisin resurssit ovat jo ilman muuttunutta toimintaympäristöäkin melko niukat, ja korostaa, että suojelupoliisin terrorismin torjunnan ja ääriliikeseurannan valmiuksia tulee nopeasti kehittää vastaamaan paremmin Suomeen kohdistuvia uhkia. Terrorismin torjunnan kehittämiseen tarvitaan kiireellisiä toimenpiteitä, jotta uhkia pystytään havaitsemaan ja niihin pystytään puuttumaan ennalta ehkäisevästi. Samoin tarvittavien uhka-arvioiden saatavuudesta ja ajantasaisuudesta tulee huolehtia, kuten myös lainsäädännön ajanmukaisuudesta.

Suojelupoliisi itse on todennut, että heillä on tällä hetkellä useita satoja ihmisiä, joita he seuraavat 24/7, mutta resurssit ovat pysyneet lähes samoina. Toivon, että tätä asiaa seurataan tiiviisti ja tähän palataan vaikka lisätalousarvioesityksessä, jos tarvetta on.

21.10 **Matti Semi vas:** Arvoisa herra puhemies! Hallitus on kuuluisa leikkauslinjoistaan, ja hallituksen leikkuri koskee myös poliisien määrää. Poliisien määrän vähentäminen uhkaa peruspoliisipalveluiden saatavuutta varsinkin haja-asutusalueilla. Itä-Suomen poliisilaitos ilmoitti lokakuun lopussa, että viisi sen toiminta-alueen poliisiasemaa on sulkeutumisuhan alla. Tällä on suuri vaikutus poliisin toimintakykyyn pinta-alaltaan Suomen kolmanneksi laajimmalla toiminta-alueella. Suomi on tunnetusti pitkien etäisyyksien maa. Onko hallitus tehnyt vaikutusarviointia siitä, miten poliisiasemien verkoston heikentäminen vaikuttaa ihmisten arkeen? Kaikilla ihmisillä on oltava mahdollisuus asuinpaikastaan riippumatta saada poliisin apua helposti ja nopeasti. Sähköinen asiointi ei auta ihmistä, joka on hädässä ja tarvitsee pikaista apua. Poliisiasemien lakkautus ei myöskään ratkaise poliisipulaa, johon on kiireesti puututtava. Yleisen turvallisuustilanteen lisäksi poliisien määrän vähentäminen kenttätyössä heikentää myös poliisien työturvallisuutta.

Arvoisa herra puhemies! Poliisi on ollut viime aikoina myös uudenlaisten haasteiden edessä, kun rasistinen väkivalta ja varsinkin netissä vellova vihapuhe ovat yleistyneet huolestuttavaa tahtia. Miten poliisi pystyy vastaamaan näihin ihmisten turvallisuuden kannalta todella huolestuttaviin ilmiöihin? Kysymys on todella vaarallisista rikoksista. Esimerkiksi vastaanottokeskuksiin kohdistuvissa iskuissa on ainekset todella vakaviin, ihmishenkiä vaativiin rikoksiin: lokakuussa Ylivieskassa alaikäisiä turvapaikanhakijoita majoittava Kristillinen opisto joutui polttopulloiskun kohteeksi, Siilinjärvellä Tarinan sairaalan turvapaikanhakijoiden hätämajoituksen ulko-ovelle heitettiin savukranaatti ja marraskuussa Oulussa yritettiin tehdä polttopulloisku Heikinharjun vastaanottokeskukseen. Tässä vain muutamia esimerkkejä syksyn aikana ilmenneistä rikoksista vastaanottokeskuksia kohtaan Suomessa.

Monesti kuulee sanottavan, että nämä rikokset ovat yksittäistapauksia. Tiedämme kuitenkin, että esimerkiksi Ruotsissa on ollut syksyn aikana lukuisia iskuja vastaanottokeskuksiin. Poliisin mukaan rikosten järjestelmällisyyttä on vielä aikaista arvioida. Selvää on, että poliisi tarvitsee lisää resursseja rikosten selvittämiseen ja vastaanottokeskuksien turvallisuuden vahvistamiseen. On myös vakavasti pohdittava, miten poliisi pystyy vähene-

villä resursseillaan puuttumaan uhkauksiin, joita rasismia vastustavat poliitikot ja muut vaikuttajat joutuvat arkipäivässään kohtaamaan. Sanoista voi olla pelottavan lyhyt matka tekoihin.

Arvoisa puhemies! Vasemmistoliitto on toistuvasti ihmetellyt hallituksen haluttomuutta torjua harmaata taloutta. Tiedämme, että harmaaseen talouteen puuttuminen maksaa itsensä monin kerroin takaisin. Tehokkaalla harmaan talouden torjunnalla vähennetään velkaantumista sekä lisätään talouspoliittista liikkumavaraa tehokkaammin kuin lyhytnäköisellä leikkauspolitiikalla. Yksi talousrikostutkija maksaa noin 60 000 euroa vuodessa, mutta hänen työpanoksellaan saadaan takaisin noin 110 000 euroa. Vuonna 2014 valtion 20 miljoonan euron panostus tuotti rikos- ja verohyötyjen haltuunottona 47,7 miljoonaa euroa. On hyvä, että hallitus lopulta taipui vasemmiston ja muiden oppositioryhmien vaatimukseen palauttaa momentille harmaan talouden tutkinnan edellyttämät määrärahat. Raha ei ole kuitenkaan riittävä, jos todella haluamme puuttua ongelmiin.

21.15 **Antti Kurvinen kesk:** Herra puhemies! Arvoisat edustajakollegat! Käsittelyssä on sisäministeriön vuoden 2016 budjetti, sisäministeriön pääluokka, ja kiinnitän nyt ensimmäisenä huomiota tähän palo- ja pelastustoimen ja Hätäkeskuslaitoksen kokonaisuuteen.

Palo- ja pelastustoimi siirtyy siinä vaiheessa, kun meillä tulee iso maakuntahallintouudistus ja synnytetään itsehallinnolliset maakunnat Suomeen, tämän uuden hallinnon hoidettavaksi, osaksi tätä uutta väliportaan hallintoa, mitä pidän ihan hyvänä asiana siinä mielessä, että erityisesti ensihoito on suurimmassa osassa maata juuri pelastustoimen hoidettavana, ja tuntuisi vähän luonnottomalta, että se olisi eri kokonaisuudessa kuin muu terveydenhuolto. Myös ensivastetoiminnan merkitys on todella suuri pelastuslaitoksen toiminnassa.

Palo- ja pelastustoimen momentilta vähennetään jonkin verran rahaa, noin 2,8 miljoonaa, verrattuna tähän vuoteen. Mutta kuitenkin suurin huolenaiheeni tässä puheena olevalla valtiontalouden kehyskaudella on se, miten meidän vapaaehtoisten palokuntalaisten ja puolivakinaisten palokuntalaisten toiminta kehittyy. Suurimmassa osassa Suomea palo- ja pelastustoimi on järjestetty vapaaehtoisten ja sivutoimisten palomiesten varaan, ja jos meillä tulee sellainen tilanne, että jostakin syystä meillä ei enää ole riittävän toimintakykyisiä ja motivoituneita vapaaehtoisia pelastuspuolen ihmisiä, niin me tulemme siihen tilanteeseen, että todella radikaalisti meidän kansalaisten turvallisuus heikkenee. Jokainen voi kuvitella, miten valtaisat kustannukset julkiselle taloudelle tulisi siitä, jos yhtäkkiä jouduttaisiin hankkimaan ammattipalomiehet näiden lukuisten vapaaehtoisten tilalle. Siksi peräänkuulutankin sitä, että me pystyisimme kaikin keinoin tukemaan tätä vapaaehtoista sopimuspalokunta- ja vapaapalokuntatoimintaa.

Arvoisa puhemies! Huoleni palo- ja pelastustoimen osalta koskee myös Hätäkeskuslaitoksen jatkoa. Valtiovarainvaliokunta omassa mietinnössään on todennut, että Hätäkeskuslaitoksen rahoitus on varsin niukkaa ja hallituksen tulisi seurata, miten nämä resurssit riittävät tulevina vuosina. Meidän kaikkien pitää ymmärtää se, että kun me puhumme sisäisestä turvallisuudesta, on se poliisitoimea tai palo- ja pelastustoimea, kaikki toiminta lähtee siitä hätäkeskuksesta liikkeelle. Siellä arvioidaan, miten suuri hätä on päällä, minkälainen yksikkö tulee paikalle, vai onko kysymyksessä vaikka hätääntynyt ikäihminen, joka vain tarvitsee keskusteluapua. Erittäin vaativa vaihe, tämä hätäkeskuksen vaihe.

Arvoisa puhemies! Jokunen sana poliisitoimesta.

Olen erittäin tyytyväinen siihen, että hallitus perui vähennyksensä harmaan talouden torjuntaan. Se on tärkeää työtä. Pidän myös myönteisenä asiana sitä, että paikallispoliiseille annettiin lisämääräraha 300 000 euroa. Huolenaihe on nyt jonkin verran sisäministeriön sisäisessä toiminnassa. Olen saanut tietoa, että jatkossa olisi esityksiä poliisihallinnon sisällä, että joitakin pieniä poliisiasemia laitettaisiin kiinni hyvinkin vähäisen säästön takia. Pidän kyllä sitä aivan vääränä signaalina tässä ajassa, jossa, kuten täällä lukuisista puheenvuoroista on kuultu, turvattomuus kansalaisten keskuudessa vain lisääntyy.

Kaiken kaikkiaan, arvoisa eduskunta, pidän erittäin huolestuttavana sellaista kehitystä, jossa ihmiset kokevat, että virkavallalta ei saa enää apua. Koetaan, että nyt pitää ruveta laittamaan joitakin omia katupartioita ja porukoita tuonne kirkonkylille ja kaupunkeihin. Oman käden oikeus on erittäin vaarallista, lynkkaaminen on erittäin vaarallista, ja sitä ilmiötä ei millään saa päästää syntymään. Poliisien pitää näkyä katukuvassa myös maaseudulla ja Pohjois-Suomessa.

Arvoisa puhemies! Ei voi olla tässä kohtaa sanomatta muutamaa sanaa maahanmuuttopolitiikasta ja turvapaikanhakijoitten tilanteesta.

Omassakin kotikaupungissani Kauhavalla on nyt toiminut vastaanottokeskus muutaman kuukauden, ja suuremmilta ongelmilta on onneksi toistaiseksi vältytty, ja toivotaan, että jatkossakin pärjäämme.

Turvapaikanhakijakriisi on luonut paineita useammallekin sisäministeriön toimialalle, niin Rajavartiolaitokselle, poliisille kuin myös Maahanmuuttovirastolle. Pidän erittäin tärkeänä sitä, että kun nyt alkaa se vaihe, että ruvetaan kuulemaan ja kuulustelemaan näitä ihmisiä, ovatko he todella avun tarpeessa vai eivät, niin nämä kuulemiset toteutettaisiin vastaanottokeskuksissa eikä näitä ihmisiä kuljetettaisi junalla tai bussilla Helsinkiin kuulemisiin. Näin se tällä hetkellä toimii, ja se on kyllä julkisten varojen haaskausta, ja se on byrokratiaa.

Pidän myös hyvin tärkeänä sitä asiaa, että me hoidamme sitten tämän palautusvaiheen riittävän hyvin. Kun tulee kuitenkin sellaisia henkilöitä, jotka eivät tule turvapaikkaa saamaan, heitä voi olla melko suurikin joukko, niin pidän hyvänä sitä käytäntöä, että me avaisimme näitä palautuskeskuksia, joissa he sitten majoittuisivat valvotuissa oloissa ja tämä prosessi saataisiin vietyä läpi hallitusti ja hillitysti.

Arvoisa puhemies! Loppuun haluan ehkä sanoa sanasen tähän maahantulokeskusteluun ja maahanmuuttokeskusteluun ja rasismikeskusteluun, turvallisuuskeskusteluun, jota täällä salissa on käyty.

Minua jotenkin herätteli tällä viikolla Iltalehden juttu, jossa vuosikausia Suomessa asuneet maahanmuuttajat kertoivat, että heidän lapsiaan on ruvettu nimittelemään koulussa ja heille on sanottu, että lähtekää pois Suomesta, vaikka he ovat syntyneet Suomessa. Kyllä se kosketti minua jollakin tavalla. Me tarvitsemme Suomessa rasismin vastaista työtä, kahdensuuntaista rasismin vastaista työtä: liittyen sellaiseen rasismiin, joka on kantaväestön rasismia maahanmuuttajia kohtaan, mutta myös liittyen tähän ilmiöön, mistä täällä moni edustaja on puhunut, että maahanmuuttajat eivät kunnioita meidän tapojamme. Tämäkin rasismi pitää kitkeä. Maahanmuuttajien pitää ymmärtää, että me suomalaiset olemme yksilöitä ja meillä on täällä pitkäaikainen hyvä kulttuuri ja kehittynyt yhteiskuntajärjestelmä ja oikeusjärjestys. Valitettavasti myös maahanmuuttajien keskuudessa on rasismia.

Peräänkuulutan, arvoisa puhemies, suurta ihmisyyttä tässä turvapaikanhakijakriisissä. Tiedän, että moni kansalainen kritisoi sitä, että miksi on lisäpanostuksia laitettu tämän kriisin hoitamiseen. Olen vastannut kaikille ja vastaan nyt tässäkin: Se on hyvä asia, että saa-

daan hoidettua tilanne hallitusti. Jos näitä henkilöitä ei olisi saatu näihin vastaanottokeskuksiin, jos palautuksia ei hoideta fiksusti, tämä homma karkaa käsistä, ja toistaiseksi ainakin viranomaiset ovat toimineet hyvin.

Haluan loppuun vielä kiittää myös sisäministeri Petteri Orpoa tilanteeseen nähden riittävän ripeistä toimista tässä yllättävässä tilanteessa.

21.22 **Anne Louhelainen ps:** Arvoisa puhemies! Hallintovaliokunta antoi kriittisen arvion sisäministeriön resurssitarpeen ja määrärahojen suhteesta. Maassamme vallitsee tilanne, jossa sisäisen turvallisuuden kestävyyttä koetellaan sekä kansalaisten että myös poliisien näkökulmasta. Poliisien työtehtävien kenttä paisuu vähenevän väkimäärän johdosta. Nyt hallitsematon maahanmuutto lisää niin ikään paineita resursseissa ja yleisessä jaksamisessa.

Poliisien määrä on laskussa johtuen niin rahoituksen kuin myös koulutusmäärien niukkuudesta. Lisäksi poliisien irtisanoutumisia voi olla odotettavissa, jos työssäjaksamisesta ei huolehdita ja ilmassa on koko ajan epävarmuus oman työn jatkuvuudesta poliisien toimipisteiden ollessa lakkautusuhan alla. Poliisit haluavat tehdä työnsä hyvin. He kantavat huolta kansalaisten turvallisuudentunteesta. Huolta on kannettava myös poliisipartioiden turvallisuudesta. Tämä on tullut valitettavasti esiin muun muassa turvapaikanhakijoiden vastaanottokeskuksissa. Päijät-Hämeessä häiriöt vastaanottokeskuksissa ylityöllistävät poliisia. Niissä tapahtuvat järjestyksen ylläpitotehtävät ovat aina pois muista hälytystehtävistä tai liikenteen valvonnasta.

Valtiovarainvaliokunta ehdottaa 300 000 euroa paikallispoliisien toimintaan turvapaikanhakijoiden määrän kasvusta aiheutuneiden tehtävien hoitoon. Momentilla on myös otettu huomioon lisäyksenä 18 miljoonan euron sisäisen turvallisuuden lisämääräraha. Valiokunta piti erittäin tarpeellisena sisäiseen turvallisuuteen ehdotettuja määrärahalisäyksiä ja totesi, että viranomaisilla tulisi olla realistiset mahdollisuudet hoitaa niille osoitetut tehtävät.

21.24 **Mika Kari sd:** Arvoisa herra puhemies! Suomessa on perinteisesti voitu luottaa siihen, että poliisin saa tarvittaessa paikalle nopeasti ja luotettavasti. Hädän hetkellä kukaan ei halua pohtia, onko poliisilla tarpeeksi resursseja tehtävänsä hoitamiseen. On huolestuttavaa, että kehyskaudella poliisin määrä uhkaa laskea jopa alle 7 000 poliisin määrän. Poliisien määrän väheneminen on myrkkyä kansalaisten arjen turvallisuudelle ja myös poliisin omalle työturvallisuudelle.

Poliiseja jää eläkkeelle arviolta noin 280 vuodessa. Hallitus on esityksessään puolittanut poliisikoulutuksen aloituspaikkamäärät kuluvan vuoden tasosta 160 aloituspaikkaan vuodelle 2016. Esitetty 160 aloituspaikan määrä ja siihen suhteutettu rahoitus ei tule riittämään edes eläkepoistuman kattamiseen. Poliisimäärä uhkaa näin laskea nykyisestä jopa miltei tuhannella poliisilla. Tällä poliisien määrällä nykyistä sisäisen turvallisuuden tasoa ei ole mahdollista ylläpitää. Poliisien määrä on Suomessa varsin matalalla tasolla jo nykyään, kun poliisien määrää vertailee eurooppalaisten vertailumaiden välillä.

Haasteet poliisien tehtäväkentässä eivät ole vähentyneet, pikemminkin päinvastoin. Poikkeustilanteet, kuten tämänhetkinen turvapaikanhakijoiden määrän huomattava lisääntyminen, lisäävät myös poliisin tehtäväkentän moninaisuutta entisestään.

SDP esittää poliisikoulutuksen aloituspaikkojen vähenemisen perumista, sillä poliisin lakisääteisten tehtävien hoitamiselle poliisikoulutettavien määrän lasku on todellinen uh-

ka. Poliisin on näyttävä suomalaisen ihmisen arjessa. Heille on annettava riittävät resurssit tehtäviensä hoitoon tehtävien vaatimalla tarkkuudella ja asiantuntemuksella. Jotta poliisien määrä voitaisiin säilyttää edes nykyisellä tasolla, pitäisi vuosittain saada valmistumaan noin 300 uutta koulutettua poliisia. Poliisikoulutuksen aloituspaikkojen väheneminen on kestämätön kehityssuunta, kun samaan aikaan poliisien tehtävät lisääntyvät ja entisestään monimutkaistuvat.

21.27 **Touko Aalto vihr:** Arvoisa herra puhemies! Tänään tässä salissa sisäministeriön pääluokan kohdalla on käyty keskustelua aika paljon maahanmuutosta, turvapaikanhakijoista, ja tahdoin ihan varsinaisen puheenvuoron myötä tulla hieman sanomaan tästä asiasta.

Minun mielestäni täysin ymmärrettävästi ja täysin syystä esimerkiksi perussuomalaiset ovat esittäneet vahvan huolensa turvapaikanhakijoiden suuresta määrästä, mutta näin ollen voisi kuvitella, että perussuomalaiset tekisivät muun muassa kaikkensa ilmastonmuutoksen estämiseksi sekä kehitysyhteistyömäärärahojen lisäämiseksi. Perussuomalaiset kyllä sanovat, että ihmisiä pitäisi auttaa heidän kotimaissaan, mutta valitettavasti — toivon, että ymmärrätte — tämä teidän politiikkanne edustaa sellaista linjaa, joka ajaa ihmiset pois heidän kotiseuduiltaan, kun ihmisten elämän edellytykset häviävät heidän kotiseuduiltaan. Jos nyt perussuomalaisten mielestä maahanmuuttotilanne on hallitsematon, voitte olla aivan varmoja siitä, että ilmastopakolaisuus muuttaa tilanteen niin, että nykytilanne on vain murto-osa tulevaisuuden kansainvaelluksista.

Valtion taloudellinen tutkimuskeskus VATT arvioi, että onnistunut kotouttamispolitiikka kohentaa sekä maahanmuuttajien että suomalaisten hyvinvointia. Tässä yhteydessä pitää nimenomaan keskittyä siihen hyvään kotouttamiseen. Suhtauduin äärimmäisellä lämmöllä siihen, kun työministeri Jari Lindström kiitteli vihreiden vaihtoehtoa nopean kotouttamisen ohjelmasta. Hän otti sen vastaan avoimin mielin, ei puhunut siinä mitään punavihreästä hölmöläisyydestä, vaan otti sen vastaan ja sanoi, että hän perehtyy asiaan. Kiitoksia siitä. Ja pääpointtihan tässä ohjelmassa on nimenomaan se, että laittomia turvapaikanhakijoita ei maapallolla ole edes olemassa, kaikilla on oikeus hakea sitä turvapaikkaa. Joko se myönnetään tai sitä ei myönnetä. Mutta se hakemus, se prosessi, pitää saada mahdollisimman nopeasti käsiteltyä. Se on veronmaksajien, se on Suomen yhteiskunnan ja myös turvapaikanhakijan etu. Ja kun tämä ihminen on vastaanottokeskuksessa, hänen osaamisensa pitäisi pystyä aina arvioimaan. Mikään ei ole niin turhauttavaa kuin olla kuukausikaupalla jossain kaukana eikä tiedä perheestään oikeastaan mitään eikä pääse hyödyntämään sitä osaamistaan, mitä on. Meille tulee valtavasti työikäisiä, korkeasti koulutettujakin ihmisiä Suomeen, ja heidän työpanoksensa pitäisi saada mahdollisimman nopeasti käyttöön.

Viisi keskeistä askelta tähän hyvään kotouttamiseen, mikä palvelee sekä Suomen kansallista etua että myös turvapaikanhakijoiden, maahanmuuttajien hyvinvointia ja etua:

Aina ensimmäinen asia on koti. Jokainen tulija ansaitsee kodin, paikan, johon asettua ja alkaa rakentaa uutta elämää. Ilman sitä kotia ei ole mitään kotoutumista.

Toinen asia on kieli. Kotimaisten kielten oppiminen on avain arjen sujumiseen, työskentelyyn ja ihmissuhteiden luomiseen. Riittävä suomen tai ruotsin kielen taidon tarjoaminen kaikille maahanmuuttajille on sekä heidän etunsa että koko suomalaisen yhteiskunnan etu.

Kolmas asia on koulutus. Suomessa ei pärjää ilman koulutusta. Koulutus mahdollistaa työllistymisen, auttaa kotoutumisessa ja ehkäisee syrjäytymistä.

Neljäs asia on työ. On totta, kuten moni edustaja tässä salissa on sanonut, että maahanmuuttajien työllisyysaste on koko väestöä matalampi. Mutta mitä pidempään maassa oleilee, sitä korkeammaksi se nousee. Tähän viittasi muun muassa se VATTin tutkimus, missä on kymmenien vuosien analyysi taustalla. Ei tarvitse puhua mututuntumalta, ei tarvitse viitata kaverin poikaan, joka on Rajalla töissä. Voi myös hyödyntää tutkittua tietoa.

Ja viimeinen asia on yhteys paikallisiin ihmisiin. Yhteisö rakentaa aina sen kodin. Satunnaiset kohtaamiset, ystävyyssuhteet ja yhdessä tekeminen tukevat Suomeen asettumisessa. Tässä muun muassa kolmas sektori, harrastukset, erilainen yhteinen toiminta tukevat niitä yhteyksiä, joiden kautta jokainen pystyy rakentamaan sen oman elämänpiirinsä. Jos me oikeasti tahdomme auttaa sekä Suomea taloudellisesti että myös tänne tulevia ihmisiä, sanomme heille tervetuloa ja teemme kaikkemme, että he kotoutuvat, jotta he voivat yhdessä auttaa tätä Suomi-laivaa sekä itseään.

21.32 **Teuvo Hakkarainen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Se ilmastonmuutos, jonka edustaja Aalto mainitsi — kyllä me suomalaiset täällä saamme ruoskia itseämme kuin sunnimuslimit, ja mitään ei tapahdu muuta kuin jälkiä tulee: oma teollisuus ja toimeentulo siitä kärsivät.

Sitten siitä kotouttamisesta ja tämmöisestä meillä on Malta esimerkki. Siellä laitetaan nämä yksinäiset miehet kontteihin ja perheet ainoastaan sijoitetaan sinne. Paljonko on tullut? 116 turvapaikanhakijaa. Siellä erottuvat ne, jotka todella tarvitsevat sitä turvapaikkaa, ja turismi kääntyy muualle. Totta kai ne sinne jäisivät varmasti, kun se on turvallinen maa Välimeren alueella. Eivät ne tänne Pohjolaan tulisi, jos täällä olisi samanlaiset keinot käytössä kuin siellä.

Mitä kotouttamiseen tulee, niin minä sanoisin, että kotiuttaminen se on paras lääke tuohon.

Ja maahanmuuttajien työllistämisestä: Katsokaa vähäsen tuolla noita thaimaalaisia. Kun ne tulevat tänne, ne ovat heti marjametsässä. Ei siellä somaleja, irakilaisia, syyrialaisia näe. Se jotakin kertoo (Puhemies koputtaa) siitä asenteesta.

21.34 **Touko Aalto vihr** (vastauspuheenvuoro): Vain yhteen asiaan puutun. Jos ihminen tulee tekemään suunnitellusti kuukauden, kahden kuukauden, kolmen kuukauden työkeikan, se on täysin eri asia kuin se, jos koti tuhoutuu ympäriltä ja lähtee sodan keskeltä jonnekin päin hakemaan turvaa, jotta ei joutuisi mustan partion valinnan eteen: joko tulet mukaan Isisin riveihin tai kuolet kotiovellesi. Jos tarjotaan mahdollisuus hakea mantereitten läpi jostain turvallista paikkaa, minne myöhemmin voidaan tuoda perhekin mukaan, sitä ei voi verrata kuukauden, kahden kuukauden, kolmen kuukauden työkeikkaan, joka on sovittu ja suunniteltu etukäteen. Tässä vaiheessa välttäisin kaikkien ihmisten leimaamista, välttäisin eri ihmisryhmien vertaamista toisiinsa. Ja jälleen kerran: meillä on valtavati tutkittua tietoa, se on parempi kuin hutkittu tieto ja mututuntuma.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Vastauspuheenvuorot edustaja Kurvinen ja sitten edustaja Hakkarainen, ja sitten menemme puhujalistaan.

21.35 **Antti Kurvinen kesk** (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Kyllä minusta edustaja Hakkarainen on nyt ihan oikeilla jäljillä. En tiedä, tuliko meille kaikille läpi se viesti, mutta olen kyllä itse asiassa aika lailla samaa mieltä hänen kanssaan siitä, että juuri näitä

hot spoteja pitäisi saada perustettua sinne Välimeren ympärille ja siellä sitten katsottaisiin, ketkä tulevat Eurooppaan, ja todellakin tarjotaan turvapaikka ennen kaikkea naisille ja lapsille, niin kuin edustaja Hakkarainen sanoikin.

Kyllä olisi varmasti syytä kohdentaa meidän kansallisia rahojamme ja erityisesti Euroopan unionin rahoja siihen, että tämä homma saataisiin toimimaan. On se tietysti outoa, että Kreikan valtio, joka on tämän ongelman kohdannut jo kauan sitten, ei ole saanut tätä järjestelykeskusta toimimaan, niin että tulevat nyt sitten Tornioon katsomaan tilannetta.

Työ myös kotouttaa, olen tästä samaa mieltä myös edustaja Hakkaraisen kanssa. Meillä Kauhavalla nämä turvapaikanhakijat tekevät falafelia ja siellä pesukoneella pyörittävät pientä pesulaa, ja kyllä se pitää porukkaa rauhallisena, nostaa itsetuntoa. Työ on parasta kotoutumista niin turvapaikanhakijoille kuin muillekin maahanmuuttajille.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Vielä vastauspuheenvuoro edustaja Hakkaraiselle.

21.36 **Teuvo Hakkarainen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minä tuohon edustaja Aallon sanomaan, että siellä Isis-miehet ja muut ovat pelottelemassa näitä miehiä: Ilta-Sanomissa oli uutinen tuossa, olikohan se viime viikolla, että naiset tarttuvat aseisiin Isistä vastaan, iso otsikko oikein. Miten nämä miehet tulevat tänne ja naiset laitetaan sinne rintamalle? Suomessa aikanaan silloin, kun oli sota, miehet menivät rintamalle, naiset olivat kotirintamalla, lapset lähtivät Ruotsiin turvaan. Nyt toimitaan täysin päinvastoin. Naiset menevät siellä Irakissa sotimaan, miehet tulevat tänne Pohjolaan, ja lapset käytetään eturintamassa tuolla, otetaan kilveksi, kun tullaan Eurooppaan.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Vielä edustaja Aalto, sitten ehdottomasti tämä debatti päättyy.

21.37 **Touko Aalto vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kautta historian on toistunut sama kuvio. Kun omalta elämän alueelta häviävät elämisen edellytykset, vahvimmat lähtevät etsimään sitä uutta manteretta, jonne pääsevät asettumaan ja myöhemmin pyrkivät saamaan perheen luokseen. Tällä hetkellä olen lukenut todella monia tarinoita, jutellut vastaanottokeskuksissa ihmisten kanssa, olen myös harrastanut kansainvälistä tutkimuskirjallisuutta aika paljon ja jutellut myös rauhanturvaajien kanssa, ja sama viesti toistuu. Nämä kuolemanpartiot monilla Isisin alueilla kiertävät ovelta ovelle, keräävät nimenomaan ne nuoret miehet, ja monet nuoret naiset jopa pyrkivät ja myös vanhemmatkin naiset pyrkivät saamaan nimenomaan tämän ikäiset nuoret miehet pois, jotta he eivät joudu näihin riveihin. On varmasti tilanne se, että monet saattavat tarttua viimeisenä keinona myös aseisiin sukupuoleen katsomatta.

21.38 **Sami Savio ps:** Arvoisa puhemies! Budjetin todennäköisesti epävarmin osa liittyy nimenomaan maahanmuuttokriisistä ja turvapaikanhakijoiden lukumäärästä aiheutuvien kustannusten arviointiin. Näiden budjettilukujen lähtökohtana on maahanmuuton osalta pidetty 15 000:ta uutta turvapaikanhakijaa, mutta valitettavasti tähän arvioon liittyy lukuisia ja suuria epävarmuustekijöitä. Ainakin tämän vuoden turvapaikanhakijamäärään verrattuna tämä arvio on melko maltillinen. Kustannusarvioiden osalta kyse on useiden satojen miljoonien eurojen kokonaisuuksista ja samalla lisävelanottotarpeesta, mikäli turvapaikan-

hakijoita tulee maahamme selvästi arvioitua enemmän. Lisäksi kuluihin vaikuttavat muun muassa turvapaikkahakemuskäsittelyn nopeus sekä kielteisen päätöksen saaneiden palautusprosentti.

Tilanteen saamiseksi hallintaan hallitus on onneksi päättänyt ryhtyä toimiin muun muassa vetovoimatekijöiden karsimiseksi, käsittelyaikojen nopeuttamiseksi ja kielteisen päätöksen saaneiden hakijoiden tehokkaaksi palauttamiseksi. Nämä ovat esimerkkejä hallituksen viime viikolla julkistamasta 80 kohdan turvapaikkapoliittisesta ohjelmasta, josta kiitokset hallitukselle. Ja kuten valtiovarainvaliokunnan mietinnössäkin on todettu, on perusteettomasti turvapaikkaa hakeneiden henkilöiden määrää kenties mahdollista hillitä lisäämällä kohderyhmälle suunnattua tiedotusta maamme oloista ja turvapaikan saamisen edellytyksistä.

Arvoisa puhemies! Varsin keskeinen on myös ensi vuoden talousarvioesityksessä mainittu päivitetty terrorismin torjuntastrategia, jolla jatketaan väkivaltaisen ekstremismin torjuntaa. Myös väkivaltarikollisuutta torjutaan, yhtenä painopisteenä vakavat väkivaltarikokset. Nämä ovat erittäin tärkeitä toimia erityisesti juuri nyt, kun suomalaisten turvallisuudentunne on kärsinyt pahan kolauksen, aivan kuten edustaja Juvonen aiemmin totesi. Kieltämättä satsaukset (Puhemies koputtaa) voisivat olla suurempia.

21.40 **Jari Ronkainen ps:** Arvoisa puhemies! Nämä perustetut pakolaiskeskukset puhuttavat paljon. Ne eivät toimi sillä tavalla, joka on ollut tarkoituksenmukainen. Onneksi niitä nyt kartoitetaan uudestaan. Minä saan viestejä päivittäin tapauksista, joissa vastaanottokeskuksien miesasukkaat ovat käyttäytyneet uhkaavasti kantaväestöä ja etenkin naisia ja lapsia kohtaan. On perään huutelua, vislailua ja jopa lääpintää. Jonkin verran myös pahoinpitelytapauksia on ollut. Seuraan läheltä myös erästä vastaanottokeskusta, ja sieltä saadun viestin mukaan poliisi ja jopa pelastuslaitos käyvät paikan päällä lähes päivittäin. Onpa poliisipartio joutunut käyttämään kaasua ja kuminuijaa oman turvallisuutensa turvaamiseksi. Näihin vastaanottokeskuksiin on saatava tiukemmat käyttäytymissäännöt ja tarvittaessa jopa kotiintuloajat turvapaikanhakijoille. On tehtävä selväksi, että sääntöjä tulee noudattaa ja rikkominen voi pysäyttää turvapaikkaprosessin, ja sitä kautta saadaan asiat järjestykseen.

21.41 **Arja Juvonen ps:** Arvoisa puhemies! Edellisessä puheenvuorossa nostin ikääntyneisiin kohdistuvat väkivaltateot esille ja kiitän kaikkia niitä edustajia, jotka kuuntelivat puheenvuoroni ja kommentoivat sitä.

Haluan nostaa tässä esille myös tämän toisen puolen asiaan liittyen eli nämä omaisuusrikokset. Poliisiammattikorkeakoulun tilastot vuodelta 2014 olivat aika karuja. Niiden mukaan varkaudet ja törkeiden varkauksien määrät olivat kasvaneet viimeisten viiden vuoden aikana viidenneksen, ja olisikin mielenkiintoista seurata myös tulevaisuudessa, mihinkä suuntaan nämä rikostilastot alkavat menemään.

Yli 65-vuotiailla on suuri uhka joutua omaisuusrikoksen uhriksi. Kyseessä yleensä on lompakko, käsilaukku tai rahan huijaaminen tai pankki- tai luottokorttivarkaudet, ja ei ainoastaan ikääntyneillä vaan myös vammaisilla. Meillä oli pari vuotta sitten Espoossa tilanne, jossa pankkikortilla varastettiin vammaisen henkilön tilit tyhjäksi, ja vaikka oli valvontakameran kuvaa olemassa, poliisi ei pystynyt saamaan tätä henkilöä koskaan kiinni ja nämä ihmiset sitten menettivät rahansa.

Ikääntyneiden ja vammaisten oikeusturvassa on ongelmia: Rikosilmoitusten tekeminen ja tutkintaprosessin aloittaminen on haasteellista ja todistajalausuntojen antaminen — no, siihen tietysti vastataan. Tein asiasta kirjallisen kysymyksen edellisellä kaudella, ja internetin välityksellähän nämä hoituvat, mutta täällä on tänäänkin puhuttu siitä, että eivät kaikki ikäihmiset ole siellä netissä eikä pidäkään olla. Ei meidän yhteiskuntamme saa mennä siihen, että olemme kaikki nettiriippuvaisia.

Sisäisen turvallisuuden ohjelmassa on aihioita liittyen turvalliseen elämään myös iäkkäänä, ja siitä tulee antaa myös hallitukselle kiitosta mutta jatkossa edelleenkin kohdistaa tähän katsetta. Ainakin itse täällä eduskunnassa työtä tehdessäni tulen pitämään tätä yhtenä ykkösteemana. Ikääntyneiden hyvä, turvallinen ikäelämä ja se, että he saavat elää turvallisesti, on erittäin tärkeää, ja me olemme velkaa sen myös meidän ikäihmisille.

21.43 **Hannu Hoskonen kesk:** Arvoisa herra puhemies! Käsittelyssä oleva sisäministeriön pääluokka on äärimmäisen tärkeä pääluokka tänä päivänä. Varmaan kaikki olemme samaa mieltä, että tämän tärkeämpää asiaa kuin sisäinen turvallisuus tällä hetkellä tässä maassa ja tässä salissa ei ole. Ensinnäkin muistan, kun Pohjois-Karjalan Rajavartioston entinen komentaja eversti Martti Kukkonen virassa ollessaan aina aloittaessaan puheenvuoroja kotimaakunnassani Pohjois-Karjalassa aloitti puheen usein sanomalla, että rajalla on rauhallista. Monesti jäin miettimään noita sanoja, mitä ne tarkoittavat, mutta se selvisi aika nopeasti eversti Kukkosen puheesta, että "rajalla rauhallista" tarkoittaa sitä, että meillä on turvallista elää Pohjois-Karjalassa, ja sitä samaa, totta kai, koko Rajavartioston valvomalla alueella Suomen rajoilla. Siksi Rajavartiosto saa pientä määrärahalisäystä, että pystyy hoitamaan tehtävät Suomen ulkorajoilla niin turvallisesti, että tässä maassa on rajoilla todella rauhallista. Se, että poliisi, Tulli ja Raja tekevät yhteistyötä tässä maassa, on äärimmäisen tärkeä asia, ja vaikkakin pienet määrärahalisäykset tulevat, ne tulevat erittäin suureen tarpeeseen, ja tässä maassa pitää valmistautua myös siihen, että tarvittaessa voimme tarvittavilla lisäbudjeteilla osoittaa lisämäärärahoja sen tilanteen mukaan, mikä rajoilla on. Pitää muistaa, että itsenäisen valtion yksi tärkeä tunnusmerkki on, että se pystyy valvomaan rajansa niin maalla, merellä kuin ilmassa. Tämä Rajavartiolaitoksen osuus kuuluu tähän maa- ja merirajojen valvontaan. Siksi on tärkeää, että rajoilla on rauhallista ja saadaan sen verran määrärahoja lisää, että on riittävä miehistö ja ennen kaikkea riittävän hyvä kalusto. Toki määrärahalisäykset, mitkä on esitetty tässä valtiovarainvaliokunnan mietinnössä, ovat vähäisiä mutta kuitenkin tulevat erittäin suureen tarpeeseen, ja kuten sanoin, niin mahdollisuuden lisäbudjetteihin pitää olla aina olemassa.

Toisena asiana, arvoisa puhemies, on tämä poliisitoimeen tuleva pieni lisämääräraha, 300 000 euroa, ja kuten valtiovarainvaliokunta toteaa omassa mietinnössään, viranomaisilla pitää olla riittävät määrärahat ja mahdollisuudet hoitaa niille annetut tehtävät riittävän hyvin. Kuten tiedämme, poliisin tehtävät tänä päivänä ovat erittäin moninaiset, ja tässäkin keskustelussa monesti on viitattu turvapaikanhakijoiden aiheuttamiin häiriöihin. Kyllä me suomalaisetkin osaamme häiriöitä tehdä, ei sen puoleen. Olkoonpa niin tai näin, poliisin on pystyttävä tarjoamaan turvallisuuspalveluja kaikkialla tässä maassa tasapuolisesti. Kotikunnassani Ilomantsissa, kuten myös Pohjois-Karjalan toisessa kaupungissa Outokummussa, poliisiasemaa ollaan lakkauttamassa. Näistä toivoisin, että sisäministeriö keskuudessaan harkitsee, koska kysymys on puhtaasti paikallisesta turvallisuudesta. Jos poliisiasema häviää, se on itsestäänselvyys, että poliisin palvelujen saatavuus heikkenee, ja se vaikuttaa ihmisten turvallisuudentunteeseen, ja se on väärin. Tässä maassa pitää poliisitoimen

toimia kaikkialla hyvin. Toivon, että tämä asia ymmärretään myös tämän eduskunnan aikana tulevia budjetteja tehtäessä. Kun sisäisen turvallisuuden selontekoa lähiaikoina tullaan tässä talossa tekemään, niin näihin asioihin pitää kiinnittää erityistä huomiota, että pystymme turvallisuuden takaamaan kaikkialla tässä maassa hyvällä tasolla. Tässä asiassa ei mielestäni saa tinkiä yhtään.

Arvoisa puhemies! Mitä tulee sitten tiedusteluun, meillähän on Puolustusvoimien puolella ja myös Rajavartioston puolella tarvetta hoitaa tiedustelu niin, että pystymme varautumaan ulkopuolelta tuleviin uhkiin jo hyvissä ajoin etukäteen. Tietoverkkojen kautta tulevat hyökkäykset tulevaisuudessa: Kuten edustaja Jyrki Kasvi tässä samaisessa salissa tänä päivänä totesi jossakin puheenvuorossaan, se uhka, mikä sieltä tulee, voi olla jopa suurempi uhka kuin mikä fyysinen uhka rajoihimme kohdistuu. Tämän takia on tärkeää, että myös nämä lait, jotka koskevat tiedustelua tietoverkoissa, pitää tässä talossa panna kuntoon, niin että meidän Rajavartiolaitoksen virkamiehillä, Tullin virkamiehillä, poliisivirkamiehillä ja Puolustusvoimilla on riittävät valmiudet hoitaa tehtäviään ja harjoittaa tiedustelua etukäteen. Suojelupoliisi aloittaa tulevana vuonna omana virastonaan ja saa 500 000 euroa huomenlahjaa tehtävänsä hoitamiseen, ja suojelupoliisinkin tehtävien kannalta tähän verkossa tapahtuvaan tiedusteluun liittyvät lainsäädännöt pitää laittaa kuntoon. Ilman toimivaa verkkotiedustelua nykymaailmassa ei pärjää. Pitää muistaa, että suurvallat ja kaikki Euroopan maat sijoittavat näihin asioihin suuria määrärahoja ja saavat näin ollen etukäteen tietoa tulevista uhkista. Jos tämä verkkotiedustelu ei toimi, niin sitten muukin tiedustelu, rajojen turvaaminen ja yleensä järjestyksenpito maassa on vähän heikommalla tasolla. Toivon, että näissä asioissa eduskunta on tulevissa lainsäädäntöhankkeissa yksimielinen.

21.48 **Lea Mäkipää ps:** Arvoisa puhemies! Ihan lyhyesti. Myönteisenä on todettava, että sisäministeriön hallinnonalalla kiinnitetään tähän harmaaseen talousrikostoimintaan huomiota ja siihen määrärahoja tulee. On tärkeätä, että tätä harmaan talouden vastaista toimintaa edelleen jatketaan ja muistetaan, että viime eduskuntakaudella työ- ja tasa-arvovaliokunta teki erilaisia toimenpiteitä harmaan talouden torjumiseksi. Kaikki tämä on hyväksi. Että pitäisi olla tämmöistä poikkihallinnollista toimintaa, ja viranomaistyön eri hallinnonalojen kesken tulee olla saumatonta.

Samoin terrorismin vastaiseen työhön suojelupoliisi saa tämän 0,5 miljoonaa euroa, ja on erittäin tärkeätä, että nämä terrorismiuhat pystyttäisiin huomioimaan aikaisemmin — että tämä niin sanottu ennalta ehkäisevä työ on tietysti parempaa, mutta siihen on vaikeata puuttua.

Sitten kolmantena haluaisin puuttua vastaanottokeskuksiin. Varsinkin yksityiset yritykset ovat liian nopealla aikataululla perustaneet näitä vastaanottokeskuksia. Tiedän, että omassa kunnassani on 5 prosenttia turvapaikanhakijoita, ja siellä ei ole ollut kuukauteen tulkkia, ei henkilömitoitusta, siellä ei ole mitään koulutettua henkilökuntaa ollut. Pitäisi olla psykologeja, koska turvapaikanhakijoita meidänkin kunnassa on, että ainakin niille, jotka pakenevat todellista uhkaa sinne, saataisiin tämä turvapaikka. Että siellä on monenmoisia tulijoita, meillä on Afganistanista, Irakista ja sitten Somaliasta. Näiden kesken tulee tappeluita, koska sen tietää, että kun on monesta maasta, (Puhemies koputtaa) niin tämä yhteiselo ei ole niin kiistatonta. — Tulen jatkamaan.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Pyydän edustajaa siirtymään puhujapönttöön. (Puhuja siirtyi puhujakorokkeelle)

No niin, arvoisa puhemies, jos täältä tämä puhe kuuluisi paremmin. — Sanoin tosiaan, että meidän omassa kunnassa on tämä yksityisen järjestämä vastaanottokeskus. Täytyy sanoa, että homma ei ole hoitunut niin kuin oli tarkoitettu. Tuntuu, että rahat kyllä kelpaavat, mutta sitten ei ole henkilömitoitusta. Siellä oli niin sanotusta kortistosta otettu työntekijöitä, jotka eivät tienneet tuon taivaallista mitään. Ja tulkki on erittäin tärkeä, kun tulee toisesta maasta eikä osaa yhtään suomen kieltä, ja se on tietysti itse kullekin karmea paikka. Ja erilaisia ohjaajia tarvitaan.

Myös, mikä on puuttunut: tällaisissa vastaanottokeskuksissa, jollainen meilläkin on — toistasataa ihmistä ja yli 40 lasta — kyllä pitäisi olla ympärivuorokautinen valvonta. Kyllä siellä sitten kävivät Tampereeltakin, tuommoinen 100 kilometriä, poliisipartiot näissä vastaanottokeskuksissa. Sinne ei mennä yhdellä poliisipartiolla, vaan menee aikaa, että tulee kaksi kolme poliisipartiota, ja tämä on kyllä kustannuskysymys.

Senpä takia, kun täällä on puhuttu kotouttamisesta, on paljon tärkeämpää, että saadaan nämä palautuspäätökset nopeasti toimeen. Se on näille turvapaikanhakijoille hyvä ja sitten viranomaisille hyvä. Ne, jotka tänne Suomeen jäävät, ovat sitten eri asia, heitä kotiutetaan. Meillä esimerkiksi on 19 lasta, jotka opiskelevat meidän yhtenäiskoulussamme, ja sitten myös on paljon tätä vapaaehtoistoimintaa niille, jotka harrastavat, käsityötoimintaa naisille, on salivuoroja ja tällaista. Että meidän kuntamme ottaa vastaan, mutta kiitosta ei kyllä näille vastaanottokeskuksille tosiaan anneta.

Kaiken kaikkiaan kyllä tämä meidän kukkaroa litistää entisestään, ja sitä ei tiedetä, ovatko ensi vuodeksi nämä määrärahat 500 miljoonaa vai enempi. Sitten ei ole ihme, että Suomen kansalaiset antavat päättäjille moitetta, että omasta kansasta ei välitetä, vaan ensisijaisena on se, että turvapaikanhakijoiden asiat menevät hyvin. Mutta tässä pitää ottaa rauhallisesti. Niin kuin sanoin, meistä ei kukaan tiedä, (Puhemies koputtaa) mistä nämä turvapaikanhakijat ovat lähteneet, minkälaisista olosuhteista. On varmaan niitä, jotka ovat lähteneet niin sanottuja parempia maita katsomaan, mutta on tosiaan hädässä olevia ihmisiä. Että tätä keskustelua kyllä kannattaa ihan kiihkottomasti jatkaa.

21.54 **Anne Louhelainen ps:** Arvoisa puhemies! Turvapaikanhakijoiden määrän kasvu lisää niin ikään Rajavartiolaitoksen tehtäviä. Haasteita tuo myös 1 300 kilometrin pituinen EU:n ulkoraja Venäjän kanssa sekä yleinen tilanne Venäjällä ja Itämeren alueella. Valiokunta korostikin, että Suomen on tärkeää säilyttää uskottava ja itsenäinen valvonta sekä ulko- että sisärajoilla. On huomioitava, että partiointia on kahden edellisen vaalikauden aikana vähennetty itärajalla jo lähes kolmannes. Tällä hetkellä Rajavartiolaitoksen henkilöstö on mitoitettu vain välttämättömän perusvalvonnan mukaisesti. Rajavartiolaitos on kuitenkin tehostanut ulkomaalaisvalvontaa sisärajoilla yhdessä muiden viranomaisten kanssa. Kiitos henkilökunnalle venymisestä.

Arvoisa puhemies! Valiokunta piti hyvänä, että Rajavartiolaitoksen määrärahaa ehdotetaan nostettavaksi toimintaympäristössä tapahtuneiden muutosten vuoksi. Tähän on helppo yhtyä.

21.55 **Kari Kulmala ps:** Arvoisa puhemies! Poliisin toimintamenoiksi esitetään noin 730 miljoonaa euroa. Tässä kokonaisuudessa on otettu huomioon lisäyksenä muun muassa 18

miljoonaa euroa sisäisen turvallisuuden lisämäärärahana. Pidän erittäin tarpeellisena sisäiseen turvallisuuteen ehdotettuja määrärahalisäyksiä. Turvapaikanhakijoiden määrän kasvu vaikuttaa tarpeisiin, eikä heidän maahan tulevaa määräänsä ensi vuodellekaan pystytä täysin tietämään.

Tärkeänä seikkana on pidettävä kokonaiskustannuksien minimoimiseksi nopeaa turvapaikkaprosessia ja myös Suomen houkuttelevuuden vähentämistä. Samalla on huomioitava ja resursoitava oikein myös poliisin muut tehtävät. Toivottavasti 300 000 eurosta, joka kohdennetaan paikallispoliisitoimintaan turvapaikanhakijoiden määrän kasvusta aiheutuneiden tehtävien hoitoon, tulee myös itäiseen Suomeen, missä on jo nyt neljä vastaanottokeskusta.

Pidän erittäin tärkeänä, että hallitus päättää jatkaa poliisin harmaan talouden torjunnan erillisrahoitusta 6,4 miljoonan euron määrärahalla vuonna 2016. Tämä rahoitus tuo tullessaan moninkertaisesti siihen sijoitetun rahan takaisin. Talousrikollisuuden ja harmaan talouden torjuntaan panostaminen on valtiontalouden kannalta erittäin kannattavaa. Pitää muistaa myös se, että harmaa talous kulkee myös kumipyörillä, joten riittävä rahoitus ja resursointi liikennevalvontaan on turvattava.

Suojelupoliisi siirtyy omaksi virastokseen vuoden 2016 alussa, mutta määrärahalisäyksestä huolimatta suojelupoliisin resurssit ovat melko niukat. Terrorismin torjunnan toimintaympäristö vaatii selvästi aiempaa enemmän työtä ja työvoimaa. Pidänkin tärkeänä, että suojelupoliisille lisätään edes tämä 500 000 euroa lisärahoituksena edellisen lisäksi.

Rajavartiolaitoksen toimintaan on vaikuttanut ehkä eniten turvapaikanhakijoiden määrän kasvu tänä vuonna sekä tilanne Venäjällä ja Itämeren alueella. Näiden johdosta määrärahaa on ehdotettu nostettavaksi, mikä on oikea suunta. Suomen tulee säilyttää uskottava ja itsenäinen valvonta sekä ulko- että sisärajoilla. Rajoilla ei todellakaan ole rauhallista.

Tullin toimintamäärärahoihin tulee 5,8 miljoonaa euroa kehyskauden alussa vuonna 2016. Tälle vuodelle Tulli on saamassa lisätalousarviossa lisää 586 000 euroa Tornion operaation kulujen kattamiseen, mikä on todella hyvä asia. Ensi vuoden talousarvioesityksessä Tullille on tulossa kyseessä olevaan tarkoitukseen 500 000 euroa, millä voidaan pyörittää toimintaa muutama kuukausi. Järjestelykeskushan on viimeisimmän päätöksen mukaan toiminnassa vain 18.3.2016 saakka. Budjetissa mainittu ekstra on varattu uuden tullijärjestelmän kehittämishankkeen vuoden 2015 kuluiksi (54 miljoonan euron hanke vuosina 2015—2020, joista noin 5,5 miljoonaa vuonna 2016). Tullissa joudutaan kuitenkin vähentämään henkilöstöä noin 40—50 henkilötyövuotta eli käytännössä kaikki poistuma.

Hätäkeskuslaitos sai vuoden 2014 lopussa valmiiksi mittavan rakenneuudistuksen, missä valtakunnallinen hätäkeskustoiminta organisoitiin 6 hätäkeskukseen aiemman 15:n sijasta. Viimeisenä vaiheena oleva Erica-järjestelmän käyttöönotto on ikävä kyllä viivästynyt, ja sen kustannukset ovat nousseet.

Pidän tarpeellisena kiinnittää vakavaa huomiota myös valtion tietojärjestelmähankintamenoihin. On erittäin tärkeää, että valtion hankeosaaminen varmistetaan kaikilla tasoilla. Vuodelle 2016 on varattu noin 30 miljoonaa ja vuosille 2017—19 vuosittain noin 60 miljoonaa euroa hallinnonalojen keskeisiä tietojärjestelmiä ja tietohallintohankkeita varten. Luulisikin, että tällä rahamäärällä saataisiin myös viranomaisten yhteinen Vitja-hanke valmiiksi.

Arvoisa puhemies! Pidän sisäiseen turvallisuuteen kohdistuvia panostuksia ensiarvoisen tärkeinä. Tiukasta taloustilanteesta huolimatta sisäisestä tai ulkoisesta turvallisuudesta ei voi tinkiä.

22.00 **Eeva-Maria Maijala kesk:** Arvoisa puhemies! Viime päivinä on uutisoitu itärajan yli kiihtyvästä turvapaikanhakijoitten virrasta. Nyt sieltä on tullut jo noin 400 henkilöä. Hallitsematon turvapaikkaliikenne on pysäytettävä vahvoilla toimenpiteillä. Norjan viimeaikaisista ratkaisuista meidän on voitava nyt ennakkoluulottomasti ottaa mallia. Norjaanhan tuli jo, oliko se, noin 5 000 turvapaikanhakijaa polkupyörillä, ja tämä tilanne saatiin pysäytettyä, kun oli pakko pysäyttää.

Turvallisten maiden läpi tuleva turvapaikanhakijavirta on voitava estää tarvittaessa jopa pikakäännytyksillä. Toimenpiteisiin on alettava heti, ettei tilanne pääse yhtä pahaksi kuin Ruotsin rajalla. Jos Venäjän raja pettää, niin tulijamäärät voivat olla todella suuret, paljon suuremmat kuin Ruotsin rajan kautta tulleet. Venäjän viranomaisten kanssa on käytävä tiukat keskustelut tästäkin asiasta. Tilanne herättää ihmetystä, koska esimerkiksi Sallan rajan kohdalta raja on todella tarkasti valvottua.

Rajan ylitys normaalioloissakin vaatii hyvin tarkat paperit, ja rajan ylittäminen ei ole tosiaankaan helppoa. Kantalahdesta on noin 150 kilometriä matkaa, Alakurtista 75 kilometriä ja välillä täysin asumatonta, ja siellä on monet vartiointipaikat välillä. Kaikki asutus Venäjän puolella on todella kaukana rajasta, ja nyt rajalle sitten yhtäkkiä ilmestyy polkupyörillä turvapaikanhakijoita. Venäjän rajan ylityksiä näyttää tulevan vain kahden pohjoisen ylityspaikan kautta eli Raja-Joosepin ja Sallan kautta. Aluksi oli vain Raja-Joosepissa, nyt on ollut Sallassakin, siinä meitä lähellä.

Tässä on menossa testi, johon meillä tulee olla valmiudet vastata tiukasti. Meillä pitää olla selvä viesti, että tätä kautta ei kannata lähteä tulemaan Suomen puolelle. Jo nyt on onneksi saatu aikaiseksi kielteisiä turvapaikanhakupäätöksiä Venäjän puolelle, mutta viesti pitää olla jo siinä vaiheessa, kun he ovat tulossa Suomen puolelle.

Norja on alkanut käännyttää turvallisista maista tulleita turvapaikanhakijoita takaisin. Kukaan ei silti voine vakavissaan väittää, että Norja toimisi kansainvälisten velvoitteiden vastaisesti. Rajanaapureitten tulisi tehdä yhteistyötä ja pyrkiä yhtenäiseen linjaan.

Tämä Venäjän rajan ylitse tuleva tilanne on keskusteluttanut paljon kotiseudullani Itä-Lapissa ja jopa täällä kuudennessa kerroksessa. Kiitokset vain ystäville, jotka ovat tästä asiasta ottaneet kantaa ja keskustelleet kanssani. Kotoani on matkaa Sallan rajalle vain 32 kilometriä, rajanylityspaikalle, ja meillä tähän aikaan ei tosiaankaan ajeta enää polkupyörillä. Meillä on 40 senttiä lunta, tällä hetkellä kolmattakymmentä astetta pakkasta, ja nytten tullaan sinne rajalle polkupyörillä. Onko tässä oikeasti enää mitään järkeä? Kyllä meidän on pystyttävä puuttumaan tähän tilanteeseen. Tämä saattaa olla oikeasti turvapaikanhakijoille jo turvallisuustekijäkin.

Ainoa kestävä ratkaisu on rauhan palauttaminen kriisialueille, ja pakolaisia on autettava niin lähellä kotiseutuaan kuin mahdollista. Pakolaispolitiikasta päätettäessä tulee nämä lähtökohdat aina huomioida. Ihmisten huoli kantokyvyn riittävyydestä ja levottomuuksien lisääntymisestä ei ole perusteeton, ja se on otettava vakavasti. On selvää, että rasismi on aina ja ehdoitta tuomittava suomalaisessa yhteiskunnassa, mutta kaikkea maahanmuuttoja turvapaikkakritiikkiä ei saa leimata rasismiksi.

22.05 **Saara-Sofia Sirén kok:** Arvoisa puhemies! On aivan totta, että tämä turvapaikanhakijatilanne on päässyt yllättämään koko Euroopan tilanteessa, jossa taloudellinen tilanne on muutoinkin jo haastava. Mutta nyt tämä tilanne täytyy hoitaa, ja tähän uuteen tilanteeseen tämä täydentävä esitys nyt vastaa.

Kun tätä tilannetta nyt hoidetaan, niin on tärkeää säilyttää se järkevä linja, jota ministeri Petteri Orpon johdolla on tehty, eli pragmaattisesti otetaan tämä akuutti tilanne haltuun, mutta samalla säilytetään inhimillinen näkökulma tähän kokonaisuuteen. Meillä on velvollisuus auttaa hädänalaisia, ja heille tulee saada nopeasti turvapaikka, jotka sitä tarvitsevat, mutta toinen puoli on toki se, että prosessin tulee olla nopea ja tehokas myös niiden tunnistamisessa ja osalta, jotka turvapaikkaa eivät saa ja jotka sitten mahdollisimman nopeasti palautetaan.

Suojelupoliisilla on tärkeä tehtävä myös ääriliikkeiden tunnistamisessa, mikä on havaittu, siihen puuttumisessa sekä jopa terrorismin ennaltaehkäisyssä. Tältä osin määrärahan lisäys on perusteltu ja tarpeellinen.

Tässä turvapaikanhakijatilanteessa keskeistä on kuitenkin nyt se, miten katsotaan eteenpäin, miten saadaan kotoutettua se joukko, joka turvapaikan saa ja tänne jää, ja tässä avain on työllistyminen. Siksi työmarkkinoiden joustoja kaivataan nopeasti. Tämä vaikuttaa kaikkein keskeisimmin siihen, millä tavalla turvapaikanhakijatilanteen kustannukset lopulta määräytyvät.

22.06 **Anne Louhelainen ps:** Arvoisa puhemies! Täällä on tänään puhuttu paljon sisäisestä turvallisuudesta. Oikeammin pitäisi puhua sisäisestä turvattomuudesta. Kuten monet muut täällä, myös minä saan päivittäin postia kansalaisilta, jotka kertovat pelkäävänsä omasta tai perheensä tai läheistensä puolesta.

Arvoisa puhemies! Erityinen huoli on myös kuntapäättäjän näkökulmasta se, ettei kuntapäättäjiltä kysytä mielipidettä vastaanottokeskuksen perustamisesta paikkakunnalle. Näin sen ei pidä olla. Ei voi olla oikein, että laskut kotouttamisesta ja kotouttamisen jälkeen lankeavat lopulta kuntalaisten maksettaviksi. Esimerkki eräästä tavallisesta kansalaisesta, joka maksaa veronsa kuntaan, esimerkki tällaisesta Heinolasta: Entiseen reumasairaalaan on sijoitettu parisataa turvapaikanhakijaa. Viesti sieltä kuntalaisilta on, että erityisesti sekä lapset että vanhukset pelkäävät. Pelkoa aiheuttavat isoina ryhminä liikkuvat turvapaikanhakijamiehet. Näistä joukoista on kuulunut huutelua, seuraamista, koskettelua, jopa kuvaamista ja käsiksikäymistä. Pienen alakoululaisen koulumatka kulkee tällaisen vokin ohi metsäistä tietä noin kolmen kilometrin matkan ajan. Koulukyytiä ei kunta järjestä, ja kouluun ei uskalla enää mennä kävellen. Mikä neuvoksi? Onko paikkakunnalta muutto ainoa vaihtoehto? Onko niin, että atomivoimaloiden turvavyöhykkeiden alueille tai muihin kansallisesti tärkeille alueille vastaanottopaikkoja ei voi perustaa? Onko niin, että vain tällaisissa paikoissa asuvat kokevat jatkossa olonsa turvallisiksi?

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Edustaja Hakkarainen. (Krista Kiuru: Vastauspuheenvuoro!) — Täällä on enää muutama puheenvuoro jäljellä. Edustaja Kiurulla on aivan kohta, ja edustaja Hakkaraisella on nyt puheenvuoro.

22.08 **Teuvo Hakkarainen ps:** Arvoisa puhemies! Kysyin ryhmäkansliasta, paljonko valtiovarainministeriön hallinnonalan budjetissa on maahanmuuttoon: summa olikin 128 miljoonaa. Olen koko päivän kuunnellut puheita, ja muutamia huomioita.

Nyt on alettu naukumaan, että tilanne lähti käsistä. Kymmeniä kertoja salissa on sanottu, että tämä tuli yllättäen. Miksi? Tästähän Perussuomalaiset on varoittanut jo vuosia, ja Halla-aho on kirjoittanut Scriptaansa vuodesta 2003 lähtien tästä kyseisestä asiasta. Me olemme siitä varoittaneet, meidät leimattiin ainoastaan rasisteiksi ja niin edelleen. Mikä on

tilanne? Olisi silloin pitänyt kuunnella, mitä tulee tapahtumaan. Nyt on housuissa sitten. Jo kauan on ollut tiedossa, että kansainvaellus varsinkin Lähi-idästä ja Pohjois-Afrikasta on meneillään. Se on ollut jo kauan aikaa. Esimerkiksi Turkissa on miljoonia siirtolaisia odottamassa sitä hetkeä, kun EU on tarpeeksi hajanainen ja voimaton ja padot aukeavat. Tänä kesänä ne aukesivat, ja tämä on vasta ensimmäinen aalto. Kun kesä tulee, Välimeri lämpiää, niin sieltä tulee toinen aalto. Jos tälle ei saada mitään, niin kyllä rahaa uppoaa. Keväällä tuli jo paateilla yli Välimeren Italian Lampedusaan iso määrä porukkaa, ja EU ei reagoinut millään tavalla. Ja tämä on vasta alkusoittoa sille, mitä tulevaisuudessa on.

Salissa on tänään kymmeniä kertoja toisteltu myös sitä, että Suomessa on nyt poikkeuksellinen tilanne, ikään kuin tämä poikkeuksellisuus menisi jotenkin itsekseen ohi. Ei mene, vaan ilman nopeita kiristystoimia poikkeuksellisesta tulee pysyvä asiantila ja kierre syvenee vuosi vuodelta, kuten Ruotsissa.

22.11 **Arja Juvonen ps:** Arvoisa puhemies! Täällä on puhuttu tänään paljon tästä kotouttamisesta, ja se liittyy tähän sisäministeriön alueeseen. Eduskunta edellytti vuonna 2010, että hallitus antaa vaalikausittain selonteon ulkomaalais-, maahanmuutto- ja kotouttamispolitiikasta ja niiden toimivuudesta, ja vaalikauden 2011—2015 lopun työkiireiden vuoksi eduskunta ei ehtinyt käsitellä sitä selontekoa, jonka edellinen hallitus sitten laati. Siinä oli kotouttamisen ohjelmasta kysymys. Siinä oli monia raportteja, se sisälsi selontekoa varten kootun aineiston, siinä oli paljon asiaa, ja oli tosi harmillista, että meillä oli tuo edellinen kausi niin kiireinen ja se päättyi siihen, että eduskunta ei ehtinyt tätä kotouttamisraporttia käsitellä täällä eduskunnassa ja keskustella siitä. Mutta tulevaisuudessa uskon, että me voimme palata vielä tähänkin raporttiin ja toki sitten laadimme niitä uusia.

Mutta se oli tosi hyvä. Siinä oli mukana muun muassa silloinen ministeri Päivi Räsänen ja Lauri Ihalainen, ja se oli TEMin ja sisäministeriön kanssa yhteistyössä tehty. Siinä nostettiin esille juuri niitäkin asioita, mistä täällä on tänään puhuttu, ja niitä, joita myös esimerkiksi itse olen työni kautta joutunut kohtaamaan, elikkä ikäihmisiä: muun muassa sitä ikääntyneiden maahanmuuttajaihmisten tulevaa vanhuutta täällä Suomessa ja sitä, mihinkä meidän pitäisi varautua ja mihinkä me olemme varautuneet. Mitä me olemme tehneet? Emme juurikaan mitään. Elikkä meillä on paljon semmoisia kysymyksiä auki.

Ei tämä tilanne maailmanlaajuisesti ehkä kuitenkaan niin yllättävä ole, kun Euroopassa on sotaa. Kyllä olisi voinut kaukaa olla viisas ja hieman myös ajatella, mitä tuleman pitää. Tein itse kirjallisen kysymyksen edellisellä kaudella liittyen juuri näihin Maahanmuuttoviraston resursseihin ja siihen, miten kovilla siellä ollaan. Varmaan tällä hetkellä todella kovilla. Mutta voimaa tarvitaan näiden vaikeiden asioiden läpi saattamiseen.

22.13 **Krista Kiuru sd:** Arvoisa puhemies! Piti oikein tänne pönttöön tulla, kun ajattelin, että ei ehkä tuossa 2 minuutissa ehdi koko asiaa, mikä mielessä on, käydä läpi. Nimittäin tuossa vastauspuheenvuoroa pyysin juuri siitä syystä, että jotenkin tuli sellainen käsitys minulle edustajan puheesta, että tämä satakuntalainen arki tuolla ydinvoimalan vieressä olisi niin auvoista, että meillä ei minkäänlaisia turvallisuusriskejä ole, kun sinne ei pakolaisia tarvitse ottaa. Jotenkin ajattelin, että se vastaa hyvin vähän sitä näkökulmaa ja kuvaa, jonka satakuntalaiset ovat ainakin minulle välittäneet. Kyllä tämä aika ja tähän aikaan liittyvät turvallisuusuhat ovat pitkälti myöskin sellaisia, jotka liittyvät tämän nykyhallituksen toimintaan, sillä turvallisuus ei kyllä ole vain tällaista ulkoista turvallisuutta, josta pitää

huolehtia, vaan myöskin ihmisten kokemaa turvallisuudentunnetta siitä, ovatko he perusturvan varassa ja onko heillä turva elämänsä hädän hetkellä.

Mutta koska tänään me puhumme erityisesti sisäministeriön hallinnonalan asioista, niin siltä osin keskityn nyt tämän ulkoisen turvallisuuden parissa käytyyn keskusteluun. Äskeinen puhuja, jolle välikommentteja halusin tässä huudahtaa, ei enää ole paikalla, mutta se on sanottava, että edustaja Juvonen kuitenkin minusta hyvin äsken puhui siitä, minkälaiset turvallisuusuhat tässä yhteiskunnassa ovat niitä olennaisia. Kyllä minä kiinnittäisin huomiota erityisesti ihmisten kokemaan turvallisuudentunteeseen, jolle me kansanedustajat myös voimme paljon. Tämä aika, jossa turvallisuudesta keskustellaan, on jostakin syytä varsin värittynyttä, ja myöskin ne turvallisuusuhat, joista me täällä mielellämme paasaamme, ovat monella tavalla hiukan filteerattuja puhujasta riippuen.

Arvoisa puhemies! Ensinnäkin on syytä kiinnittää huomiota, kun sisäministeriöstä puhumme, poliisin resursseihin. En varmasti ole ensimmäinen ihminen, joka kuvittelisi olevansa täällä kovasti puhumassa poliisiasioista, mutta kyllä nyt on aika sellainen, että on pakko kysyä teiltä, onko se eettisesti oikeanlaista toimintaa, että me tietoisesti katsomme, että poliisitoimen toimintamenoja ei voi nostaa erityisesti niillä alueilla, joilla me koemme, että poliisia tarvittaisiin kansallisen eettisen omantunnon vahvistamiseksi. Tällöin minä puhun siitä, että kun viime hallituskaudella harmaan talouden torjuntaan satsattiin erittäin paljon, se oli yksi viime hallituskauden kärkihankkeista, niin nyt me olemme koko tämän hallituskauden käyneet läpi tällä perusporvaripohjalla sitä, ettei millään haluta satsata siihen, että poliisilla olisi riittäviä toimintamäärärahoja. Ja minun järkeeni ei käy kerta kaikkiaan se, että vuosittaiset 20 miljoonan lisäkustannukset maksoivat moninkertaisesti takaisin ja nyt me jatkuvasti joudumme peräämään sitä, että poliisilla olisi riittävät määrärahat siihen, että harmaata taloutta ei vain torjuta vaan käytännössä pystytään myöskin puuttumaan siihen, että nämä isot konnat jäävät kiinni.

Ja nyt minusta on tärkeää, että poliisille yli 4 miljoonaa pitäisi laittaa rahaa, jotta me pystyisimme pitämään huolta siitä, että me vahvistamme tätä kansallista omaatuntoa myös tältä osin. Ei voi ajatella, että kaikki pienituloiset, köyhät, työttömät, kaikki sairaat ja kaikki muuten vaivaiset haetaan kyllä taloutta tasapainottamaan, mutta niitä, jotka laittavat sukanvarteen perusteetta, ei tilille saada. Ja sen takia minusta kansallisen moraalin kannalta on erittäin tärkeätä, että nämä poliisin määrärahat olisivat riittävät, ja nyt niin ei käy. Minusta me kaikki joudumme tuntemaan tästä vastuuta ja myöskin häpeää.

Myös siltä osin, poliisin määrärahoista kun puhutaan, olisi kiinnitettävä huomiota siihen, että on järjetöntä, että poliiseja ei kouluteta tarpeeksi, jotta poliiseja, poliisimiehiä ja -naisia, tulevaisuudessa olisi riittävästi. Nyt me tiedämme jo, että edes eläkepoistuma ei tule hoitumaan tällä nykyisellä koulutettavien määrällä.

Arvoisa puhemies! Maahanmuutosta sanoisin pari sanaa, mutta 5 minuuttia tulee täyteen ja nuijanvarsi näyttää kohta kopisevan, joten totean maahanmuutosta vain sen, että on ikävää, että ei varata riittäviä resursseja kotouttamiseen, ja nämä kotouttamisen puutteet tulevat meille kalliiksi. Ja hyvin on puhuttu, mutta ei ole puhuttu siitä, missä ne rahat ovat siihen, kun puhutaan hyvin. (Puhemies koputtaa) Eli vastuuta myös sille puolelle.

22.19 **Eeva-Maria Maijala kesk:** Arvoisa puhemies! Tästä turvapaikanhakijoiden kotouttamisesta: Olen kotiseudullani Lapissa käynyt tutustumassa Kemijärvellä ja Rovaniemellä turvapaikanhakijoitten tilanteeseen ja kokonaisuuteen siellä ja olen ottanut sitten

vahvasti kantaa näitten asioitten järjestelyyn ja hoitamiseen ja nyt haluan ottaa esille kaksi asiaa, nimittäin kielenopiskelun ja sitten työharjoittelun.

Ensinnäkin tämä kielenopiskelu: Minusta olisi tärkeää, että näille turvapaikanhakijoille järjestettäisiin mahdollisuus netin kautta olla päivittäin neljä tuntia kielenopiskelussa. Kun se tapahtuu netin kautta, niin silloin se ei todellakaan vaadi suuria kustannuksia: meillä on käytössä joka järjestelypaikassa hyvät nettiyhteydet, ja sitten lisäksi ihmisillä on käytettävissä jo aika hyvät laitteet, sinne on järjestettävissä laitteita. Että neljä tuntia vuorokaudessa onnistuisi tämä netin kautta opiskelu. Ja sen jälkeen olisi pienimuotoinen kielitesti, jonka jälkeen olisi mahdollisuus lähteä harjoittelemaan työelämään.

Vertaisin tässä siihen, että meillä on Suomessa paljon opiskelijoita, joitten harjoittelusta ei makseta mitään. Se on sopimus opiskelijoitten, koulun ja sitten tämän harjoittelupaikan välillä, että he saavat olla siellä työpaikalla harjoittelemassa. Saattaa olla hyvin pieni korvaus, monesti ei makseta mitään korvausta siellä olosta. Meillä voisi näille turvapaikanhakijoille olla ihan vastaava tilanne, että he pääsevät tutustumaan työelämään tätä kautta. He todella kaipaavat ja tarvitsevat tätä asiaa. Tässä vasta oli Maaseudun Tulevaisuudessa juttua siitä, että suuri osa maatiloista olisi valmiina ottamaan tiloillensa töihin turvapaikanhakijoita. Sen mukaan jopa 20 000 turvapaikanhakijaa voisi tulla (Puhemies koputtaa) maatiloille opiskelemaan työelämäasioita.

22.21 **Marisanna Jarva kesk:** Arvoisa puhemies! Viitaten tuohon edustaja Kiurun puheenvuoroon: Hän mainitsi, että hallitus ei panosta tähän koulutukseen ja kotouttamiseen, mutta nimenomaan esimerkiksi tuolla peruskoulupuolella ja kunnissa turvapaikanhakijalapset lasketaan nyt jatkossa tähän rahoitukseen, mitä kunnat saavat koulutuksen järjestämiseen. Kun nämä lapset keskellä vuotta tulevat sinne kouluihin, nyt heidät sitten lasketaan mukaan siihen rahoitukseen. Näinhän ei aikaisemmin ollut, vaan vain kerran vuodessa laskettiin tämä opiskelijamäärä, ja kunnat ovat olleet nimenomaan ongelmissa siinä, että heillä eivät riitä varat nyt sitten näitten lasten ja nuorten kouluttamiseen. Myös sitten täällä vapaan sivistystyön puolella panostetaan yli 16-vuotiaitten koulutukseen. Tästä on meillä hyviä esimerkkejä, esimerkiksi Kainuun Opisto on tehnyt pitkään tässä hyvää työtä. Ja hallitus myös lisää määrärahoja siihen, että vastaanottokeskuksissa voidaan tätä kotouttamiseen liittyvää erityisesti kieli- ja kulttuurikoulutusta lisätä, ja sitä tullaan tehostamaan. Sitten ennen kaikkea, mikä on tärkeintä, näitä työllistymismahdollisuuksia parannetaan, että turvapaikanhakijat voivat vastaanottaa esimerkiksi vapaaehtoistyötä ja ottaa osaa tämän sosiaaliturvan vastineena ja sitten tehdä asioita, ja sitä he itse toivovat. Työ on parasta sosiaaliturvaa ja kotoutumista.

22.22 **Krista Kiuru sd:** Arvoisa puhemies! Minä hiukan jäin empimään tuota edustaja Maijalan puheenvuoroa. Jos sen verran vielä saan tähän loppuun todeta, että minua kyllä vähän ihmetytti, mistä ne 20 000 työpaikkaa tulevat. Minä en päässyt kiinni siitä lehtiartikkelista, katson sen sitten tietenkin erikseen, mutta se on kova juttu, jos meillä on maataloudessa 20 000 työpaikkaa. Meillä on niin valtavasti suomalaisia työttömiä tällä hetkellä, että minua tietysti hirveästi hämmästyttää, mistä ne kaikki työpaikat juuri tähän iltaan ja ehtooseen ovat tulossa. Se on suuri poliittinen kysymys, avataanko tämä EU:n ulkopuolinen maahanmuutto ja tämä työlupamenettely sillä tavalla, jota nyt hallituksessa kovasti suunnitellaan. Se on todella kova juttu suomalaisten työttömien kannalta, ja minä todella toivon malttia tähän keskusteluun, ettei lähde lapasesta.

Sitten minun on todettava myöskin, että jokainen meistä jo nyt tietää — myös me sosialidemokraatit — että ensi vuodelle määrätyt varat tämän kotouttamisen hoitamiseen ovat aivan liian pienet. Minä tiedän sen sivistysjaoston puheenjohtajana, me saimme myöskin selvityksen siitä, että näiden yksittäisten korjausliikkeiden jälkeen, jotka oli pakko tehdä heti, keskeinen kysymys on, kuinka paljon lisätalousarviossa pitää laittaa tähän jatkossa rahaa ja minkälaisilla kotouttamisohjelmilla me oikeasti menemme. Ja siinä suhteessa minä kiitän kyllä Maijalaa, että tämä on oikea periaate, tämä kielikoulutus on avain koko tähän hommaan, ja sen me olemme kyllä täysin missanneet. Ei voi ajatella, että me emme tätä hommaa hoitaisi. Ei ihmisiä voi pitää kuukausitolkulla niin, että minkäänlaista kulttuuriopetusta esimerkiksi ei anneta. Mehän tyrmäämme jo kulttuuriopetuksen puolellakin sen, että tämä homma voitaisiin paremmin hoitaa.

Eli siksi vielä korostaisin sitä, että ottakaa tämä vakavasti. Tähän kotouttamiseen pitää laittaa määrärahat, ja sen takia me olemme (Puhemies koputtaa) laittaneet lausuman tästäkin pöytäkirjaan valtiovaroissa, että tähän kiinnitetään huomiota.

22.25 **Eeva-Maria Maijala kesk:** Arvoisa puhemies! Tähän edustaja Kiurun puheenvuoroon muutama kommentti.

Puhuin ennen kaikkea harjoittelupaikoista, en puhunut työpaikoista. Ensimmäinen asia on se, että he pääsevät harjoittelupaikkoihin elikkä tutustuvat työelämään ihan vastaavalla tavalla, miten Suomessa eri oppilaitosten opiskelijatkin harjoittelevat ja sitä kautta tutustuvat työelämään. Eiväthän he todellakaan ole valmiita työntekijöitä, vaan he voisivat jonkin aikaa olla esimerkiksi siellä maatiloilla mukana apuna työskentelyssä, mutta monessa muussakin paikassa he voisivat olla.

Se lehtijuttu, mihin viittasin, oli Maaseudun Tulevaisuuden juttu, jossa tuotiin esille se, että tällä hetkellä on jo hyvin monella suomalaisella maatilalla töissä ulkomaalaisia työntekijöitä ihan sen takia, että suomalaisia työntekijöitä ei saada niihin todella rankkoihin töihin esimerkiksi karjatiloille pitkiä työpäiviä tekemään aamulla aikaisin, illalla myöhään eikä myöskään näille marjanviljelytiloille. Meillä on tällä hetkellä esimerkiksi Suonenjoella enää hyvin vähän suomalaisia työntekijöitä siellä marjanpoimintatöissä ja -tehtävissä. Elikkä meillä on yllättävän paljon Suomessa tällaista todella raskasta työtä, mihin ei välttämättä sitten saada enää suomalaisia työntekijöitä matkaan. Ja se, että maatilat olivat vastanneet niin myönteisesti tähän asiaan, kertoo sen, että meillä on oikeasti tarve toimijoista ja tekijöistä ja yhteinen huoli siitä, että meidän yhteiskunnassa pitää päästä tässäkin asiassa eteenpäin.

22.26 **Antero Laukkanen kd:** Arvoisa herra puhemies! Sen verran vain totean tässä, että meillä on koko ajan 61 000 työpaikkaa auki, koko ajan keskimäärin — töitä, joita suomalaiset eivät halua tehdä. Tämä on erikoinen tilanne. Meillä on valtava määrä työpaikkoja, niin että tässä on meillä pohdintaa, kuka näitä tiettyjä töitä tekee. Hoitoalalla esimerkiksi kohta on sellainen tilanne, että jos ei sinne saada ulkomaalaista työvoimaa, niin ei kukaan tee niitä töitä.

22.27 **Marisanna Jarva kesk:** Arvoisa puhemies! Edellisten edustajien puheenvuoroihin on hyvä jatkaa, että meillähän eivät tällä hetkellä työ ja tekijät kohtaa Suomessa, se on totta. Meillä on tekemätöntä työtä vaikka kuinka, mutta tällä hetkellä me emme saa suomalaisia edes kaikkiin näihin työpaikkoihin, mitkä ovat todella auki. Varsinkin siellä maati-

loilla kyllä sitä tekemätöntä työtä riittää, mutta saako siitä kunnollista palkkaa, niin se on ihan eri asia se.

Mutta pääasia tässä puheenvuorossa oli nimenomaan se, että minusta on hyvä, että sekä turvapaikanhakijoilla, maahanmuuttajilla yleisesti että suomalaisilla on mahdollisuus päästä tekemään työtä, on se vapaaehtoistyötä tai sitten oikeata työtä. Meidänhän pitää nimenomaan edistää sitä työllistymistä ja sitä, että ihminen pääsee tekemään ja tekisi jotakin sen yhteiskunnalta tulevan sosiaaliturvan tai sitten tämän oikean palkkasumman edestä. Kai me nyt haluamme kannustaa sekä maahanmuuttajia että suomalaisia siihen, että pääsee osallistumaan yhteiskuntaan ja kantaa kortensa kekoon tämän maan eteen.

22.28 **Krista Kiuru sd:** Arvoisa puhemies! Tietysti on hyvä, että jokainen kotiutuu. Työ on parasta lääkettä siihen, ja työhön pääsee yleensä joko kielitaidon ja entisen ammattitaustan, koulutuksen kautta tai sitten uudelleenkouluttautumalla tai freesaamalla sitä ammattikoulutusta, joka on. Meillä tällä hetkellä ongelma on se, että meillä on monilla aloilla hyvin vähän näitä harjoittelupaikkoja. Tältä osin hallitushan itse luopui siitä, että ammatillista koulutusta lyhennetään kolmesta vuodesta, koska tämän viimeisen vuoden suorittaminen työpaikalla olisi ollut hyvin vaikea järjestettävä, kun olisi tarvittu joidenkin arvioiden mukaan jopa 50 000 työpaikkaa, jos näin oltaisi tehty sille ikäluokalle, joka tällä hetkellä on ammatillisessa koulutuksessa.

Tästä syystä johtuen meidän täytyy pystyä sovittamaan yhteiskunnassa tämä kotouttamisen intressi, se intressi, että nämä olemassa olevat työpaikat ohjautuvat juuri myös niille ihmisille, jotka ovat työttöminä, ja sitten kaiken kukkuraksi vielä niin, että me emme avaa sellaisia työmarkkinoita, joilla tämä EU:n ulkopuolinen työperäinen maahanmuutto merkittävästi lisääntyisi tilanteessa, jossa meillä ei ole kerta kaikkiaan siihen tarvetta. Siltä osin näiden poolien laittaminen osaltaan kuntoon tarkoittaa sitä, että hyvin yksisilmäisesti ei pysty katsomaan tätä keskustelua, koska tosiasia vain on se, että me emme kai voi tällaisessa työllisyystilanteessa myöskään ajatella, että tätä suomalaista porukkaa ei työllistettäisi mihinkään tai tarjottaisi heille työtä.

Mutta siltä osin totean, että se on hyvä huoli ja hyviä kotouttamistarinoita on löytynyt maatiloilta, koska tosiasia on se, että monissa töissä on koettu onnistumisen riemua ja monet kylät ovat saaneet uusia asukkaita juuri sillä, että on tullut työvoimaa. Mutta tärkeintä on todeta, että jokaisesta työstä pitäisi myöskin maksaa viime kädessä palkkaa.

22.30 **Arja Juvonen ps:** Arvoisa puhemies! Edustaja Kiuru viimeisessä virkkeessä sanoi juuri sen: jokaisesta työstä pitää maksaa palkkaa, ja vielä sillä tavalla, että sillä pärjää.

Edustaja Laukkanen, mainitsitte tuossa, että meiltä puuttuu henkilökuntaa hoitoalalta ja kohta emme pärjää. Minä itse hoitajana haluan esittää eriävän mielipiteeni tuohon asiaan, mikä on tilanne tällä hetkellä. Juuri marraskuussa uutisoitiin, että meillä on ennätysmäärä sairaanhoitajia tällä hetkellä työttömänä, ja se johtuu siitä, ikävä kyllä, että kunnissa säästetään, eikä välttämättä sitä työtä löydy edes omille hoitajille. Se tuntuu hullulle, koska me olemme eläneet myös sen ajan, että jokainen hoitaja saa työpaikan ja hoitajista on todella huutava pula, ja olen itsekin aikoinaan siihen työvoimatuskaan vastannut ja sitten työpaikan löytänyt. Kysymys on kyllä alan palkkauksesta ja siitä, että markkinat houkuttelevat. Kielitaitoinen, hyvin koulutettu suomalainen hoitaja on kovaa valuuttaa tuolla maailmalla — hän lähtee Norjaan tai hän lähtee Ruotsiin tai Eurooppaan tekemään sitä työtä.

Olen itse ollut maahanmuuttajataustaisten lähihoitajaopiskelijoiden ohjaajana edellisessä työssäni ja tunnen ne tilanteet, miten vaativaa se myös on, kun sinne yhteisöön ja sinne työpaikkaan tullaan puutteellisella kielitaidolla. Siinä tarvitaan erilaisia keinoja, jotta pystytään viemään sitä hiljaista tietoa ja taitoa eteenpäin. Niistä ihmistä, jotka sen hoitoalan koulun Suomessa käyvät, tulee todella hyviä työntekijöitä sitten pikkuhiljaa, mutta kaiken a ja o siinä on se kielitaidon oppiminen, ja se on vain kylmä fakta, että sen oppii parhaiten siellä työpaikalla toinen toistaan tukien ja käytännön työhön tarttuen. Elikkä siinä mielessä meillä on todella pitkä, pitkä polku kuljettavana, mutta se on hiljaista ja hidasta ja aikaavievää (Puhemies koputtaa) työtä: pitää tehdä hoitotyö ja sitten vielä opettaa kielitaito.

22.32 **Eeva-Maria Maijala kesk:** Arvoisa puhemies! Oli hyvä, että tuli esille tämä, että työstä on maksettava palkka, koska todellakin nämä maatilat olivat puhuneet palkkatyöstä, että he palkkaisivat näitä turvapaikanhakijoita töihin. Minä itse toin esille ja tuon esille sen, että maatiloille voisivat mennä ensin harjoittelemaan, koska siinä vaiheessa olisi ensin tätä kieliopiskelua sen työn ohessa ja muutenkin maan tapojen opiskelua ja tämmöistä. Minun mielestäni olisi järkevää se, että olisi siihen aluksi tällainen ihan oikea harjoittelujakso, koska sillä tavalla sinä aikana he voisivat päästä kuvioihin matkaan. Sen jälkeen maatilat voisivat tehdä tätä ihan palkkaamista, sinne maatiloillekin töihin, niin kuin muihinkin paikkoihin.

Itse olen tehnyt lakialoitteen pari kuukautta sitten siitä, että sen jälkeen, kun on ollut kuukauden turvapaikanhakijana, voisi jo hakea töihin, työpaikkaan, normaalisti töihin matkaan, mutta tämä asia nyt näyttää siltä, että se olisi jo toistakin kautta edistymässä ja menossa eteenpäin. Tästä asiasta on keskusteltu paljon.

Mutta todellakin, ensiksi kielihommat ja sitten työpaikassa harjoittelijana ja siinä ohessa sitten kieliopiskelua, ennen kaikkea netin kautta, joka on kaikille mahdollisuus, ja sen jälkeen mahdollisuus lähteä matkaan työmaailmaan.

22.33 **Teuvo Hakkarainen ps:** Arvoisa puhemies! Tämä sali ja eduskunta on semmoinen, että täällähän osataan puhua. Puhutaan vaikka puhelinpylväs polvilleen tuohon, niin hyviä siinä ollaan, mutta käytännöstä on luisuttu hyvin kauas.

Meillä on ongelma. Meillä on työvoimapula. Mennään sinne marjatiloille: Siellä ei oikeastaan ole yhtään suomalaista, muutamia ehkä. Siellä on ukrainalaisia, virolaisia, venäläisiä, thaimaalaisia. Metsässä metsämarjoja on keräämässä tällä hetkellä thaimaalaisia, ja nämä kotoutuvat heti, kun ne löytävät töitä, ne tulevat sen työpaikan perässä. Markkinavoimat hoitavat tätä tilannetta. Nyt, kun me alamme puhumaan hienoilla sanankäänteillä tästä työllistämisestä ja kotouttamisesta ja näin: Miten siinä on käynyt? Miten on käynyt somalien kohdalla? Miten on käynyt irakilaisten kohdalla, afgaanien ja näitten kohdalla? Mitään ei tule tapahtumaan. Markkinavoimat hoitavat muuten tämmöisen asian, kun niiden annetaan toimia.

22.35 **Antero Laukkanen kd:** Arvoisa herra puhemies! Sitä tässä vain edustaja Juvoselle, joka kyllä hyvin tietää, että hoitoala on laaja ja esimerkiksi vanhustenhuollossa on huutava tarve näistä hoitajista, että minä nyt pikkasen ihmettelen, puhummeko me edes samasta asiasta, kun yleensä pidän edustaja Juvosta asiantuntijana tällä alalla. Mutta esimerkiksi vanhustenhuollossa läheisiäni on muistihoitokodissa, ja siellä kymmenestä hoitajasta kah-

deksan on maahanmuuttajia. Ja eivät he ole sen takia, että siellä on jotenkin heille huonommat palkat, vaan kun eivät saa muuta. Että niin tai näin, mutta käytäntö on näin. — Kiitos.

22.36 **Krista Kiuru sd:** Arvoisa puhemies! Tänään kun puhutaan sisäasioista, niin tietysti meidän keskeinen kysymyksemme, kun maahanmuutosta puhutaan, on se, miten kotouttamista täällä sisäministeriön pääluokassa tehdään. Ja silloin puhutaan siitä, miten vastaanottokeskuksissa voitaisiin alkaa tämä varhaisempi kotoutuminen. Minusta se on erityisesti kotoutumista tähän kulttuuriin ja sitten tulee kielitaito. Minusta se ei ole pois meiltä, että ihmisille, jotka maassa saavat asua ja oleskella sen aikaa, kun he ovat turvapaikanhakijoita, odottamassa sitä päätöstä, saavatko jäädä, myöskin tämän kielen ja kulttuurin kautta tulisi elementti tähän kotoutumiseen mukaan. Ja siltä osin kyllä iso kysymys on, missä vaiheessa tätä koulutusta pitäisi alkaa. Meidän näkökulmamme on se, että täältä asti pitäisi jo tätä kielikoulutusketjua lähteä viemään eteenpäin.

Mutta sitten tullaan siihen, mikä täällä salissa on tänään ja tässä nyt noussut keskusteluun: meidän pitäisi lähteä myöskin jo siihen, että ihmiset pääsisivät työpaikoille harjoittelemaan ja niin edespäin. Silloin se iso kysymys on se, mitä te vastaatte niille maahanmuuttajille, jotka ovat esimerkiksi tällä hetkellä pitkäaikaistyöttömiä.

Meillä oli viime lisätalousarviokeskustelussa, jossa näitä työllisyysmäärärahoja lisättiin, kun tarkistin, silloin 91 maahanmuuttajaa, jotka odottivat pitkäaikaistyöttöminä mahdollisuutta päästä kielikoulutukseen, mutta 60 paikkaa oli kahdelle kurssille. Ja kun he olivat sitten päässeet näille kahdelle kurssille, nämä aikaisemmat, niin 91 ihmistä odotti, että he pääsisivät myöskin kielikoulutukseen, jolloin meidän yhteiskunnan resurssien kannalta on olennaista, miten me saamme sinne nämä ihmiset, jotka voisivat päästä hyvin nopeasti työelämään, jotka ovat pitkäaikaistyöttömien kielikoulutusta vailla. (Puhemies koputtaa) Ja sitten me katsomme tätä toista puolta. Minä en ole vielä päättänyt, mutta kyllä tämä harjoittelu täytyy vielä mutustaa.

22.38 **Arja Juvonen ps:** Arvoisa puhemies! Ihan varmasti edustaja Antero Laukkasella on myös vahva näkemys siitä, millä tavalla asiat Suomessa voivat olla, ja meillä on erilaisia alueita, kuten tässä muun muassa tämä vierustoverini kertoi omasta alueestaan, että siellä todellakin on pula hoitajista. Mutta jos käy katsomassa MOLin sivustoja, työvoimapalvelun sivustoja, niin huomaa, että kyllä avoinna olevat työpaikat hoitoalalla ovat vähentyneet huomattavasti ja runsaasti. Käyn itse siellä säännöllisesti kurkkimassa niitä työpaikkoja, ja se on kyllä kylmä totuus. Mutta aluekohtaiset erot ovat toki Suomessa olemassa.

Minun mielestäni on hienoa, että me otamme vastaan kaikki ne työntekijät, jotka haluavat tulla hoitoalalle ja joilla on koulutus. Koulutushan on sen kaiken lähtökohta, ja jos sitten siinä kielitaidossa siellä työpaikalla aavistuksen verran hävitään, niin se hävitty asia kyllä otetaan kiinni sitten, kun se kieli opitaan. Ihmiset, jotka saavat työpaikan, jotka juurtuvat työpaikan kautta Suomeen, ovat valtava voimavara meille. Heistä tulee veronmaksajia, niitä me kaipaamme Suomeen, ja se on hieno asia.

Yleiskeskustelu päättyi ja pääluokan käsittely keskeytettiin.

14.3. Pääluokka 27 Puolustusministeriön hallinnonala

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Nyt esitellään puolustusministeriön hallinnonalaa koskeva pääluokka 27.

Keskustelu

13.01 **Mika Niikko ps** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Puolustushallinto toteutti vuosina 2012—2014 laajan puolustusvoimauudistuksen. Tavoitteena oli Suomen puolustuskyvystä huolehtiminen ja pysyvien kustannussäästöjen aikaansaaminen. Uudistuksella Puolustusvoimat sopeutettiin pieneneviin ikäluokkiin ja kasvaviin kustannuspaineisiin. Valiokunta pitää myönteisenä, että Puolustusvoimat on pystynyt palauttamaan vuonna 2015 toiminnan tason uudistuksen mukaisten tehtävien ja suorituskykyisten joukkojen tuottamisen edellyttämälle tasolle. Tämä taso pystytään valiokunnan saaman selvityksen mukaan säilyttämään myös vuonna 2016. Valiokunta pitää myös myönteisenä, että puolustusmateriaalihankintoihin on pystytty lisäämään parlamentaarisen selvitystyöryhmän raportin mukaisesti 50 miljoonaa euroa.

Toimintamenojen osalta valiokunta toteaa, että toimintaympäristön muutos edellyttää nykyistä korkeampaa Puolustusvoimien toimintavalmiutta. Kiireellisiä toimenpiteitä vaativat erityisesti Maavoimien nopean toiminnan valmiuden nostaminen ja kyberpuolustuskyvyn kehittäminen.

Valiokunta kiinnittää huomiota lisäksi siihen, että puolustusvoimauudistus rahoitettiin pitkälti puolustusmateriaalihankintojen kustannuksella ja toiminnasta tinkimisellä. Tehdyt leikkaukset kerryttivät myös kunnossapito- ja koulutusvelkaa. Valiokunta pitää erittäin ongelmallisena sitä, että toimintamenoja joudutaan edelleen rahoittamaan uusien hankintojen kustannuksella. Materiaalihankintojen osuus on vain noin 22 prosenttia ehdotetusta sotilaallisen maanpuolustuksen budjetista. Tasoa ei voida valiokunnan mielestä pitää riittävänä. Materiaalihankintojen osuuden tulee olla noin yksi kolmasosa puolustusbudjetista uskottavan puolustuskyvyn ylläpitämiseksi.

Arvoisa puhemies! Lisäksi pidemmällä aikavälillä haasteena on rahoituksen riittävyys Puolustusvoimien tulossa oleviin suuriin materiaali-investointeihin, kuten Laivue 2020 -hankkeeseen ja Hornet-torjuntahävittäjien korvaamiseen. Näitä hankintoja ei voida sisällyttää normaaliin hankintabudjettiin vaan niitä varten tarvitaan erillisrahoitus. Valiokunta toteaa, että materiaalihankintojen määrärahan niukkuus vaikuttaa väistämättä myös kotimaasta tehtäviin hankintoihin ja kotimaisen puolustusteollisuuden osaamisen kehittymiseen sekä työllistämismahdollisuuksiin. Puolustusteollisuutemme on oleellinen osa kansallista puolustuskykyä ja huoltovarmuutta. Suomelle onkin pienenä puolustusmateriaalin tuottajamaana ensiarvoisen tärkeää, että puolustusteollista kilpailua koskevia säädöksiä tulkitaan EU-maissa samalla tavalla.

Maanpuolustusjärjestöjen toiminnan tukeminen: Valiokunta toteaa, että vapaaehtoisella maanpuolustuksella on merkittävä rooli Suomen puolustusjärjestelmässä. Maanpuolustusjärjestöjen toiminnalla vahvistetaan reservin suorituskykyä ja yleistä maanpuolustustahtoa. Valiokunta toteaa lisäksi, että Maanpuolustuskoulutusyhdistys MPK on viime vuosina paikannut ansiokkaasti myös Puolustusvoimien kertausharjoituksissa ollutta vajetta. Valiokunta pitää tarpeellisena, että tätä kustannustehokasta toimintaa hyödynnetään edelleen jatkossakin ja haetaan tarkoituksenmukainen tasapaino Puolustusvoimien ja MPK:n

järjestämien kertausharjoitusten välillä. Samalla tulee ratkaista rahoitustapa, jolla turvataan MPK:n toimintaedellytykset tulevina vuosina. Valiokunta lisää 400 000 euroa maanpuolustusjärjestöjen tukemiseen.

Arvoisa puhemies! Vielä lopuksi sotilaallisen kriisinhallinnan kalusto- ja hankintamenoista muutama lause: Valiokunta kiinnittää huomiota siihen, että momentin liikkumavara käynnissä olevien operaatioiden muutoksiin ja mahdollisiin uusiin operaatioihin on erittäin pieni. Tämä koskee myös ulkoasiainministeriön hallintoalalta maksettavia kriisinhallintajoukkojen ylläpitomenoja. Kyseisten momenttien määrärahat tulee valiokunnan mielestä pitää vähintään sillä tasolla, että tarvittaessa pystytään aloittamaan kiireellinen uusi operaatio ilman lisätalousarviomenettelyä.

13.06 **Puolustusministeri Jussi Niinistö:** Arvoisa rouva puhemies! Puolustusministerinä olen luonnollisesti tyytyväinen siitä positiivisesta mielenkiinnosta, jonka hallinnonalani ensi vuoden talousarvioesitys on eduskunnassa saanut. Edustaja Niikon esittelemä valtiovarainvaliokunnan mietintö korostaa mielestäni oikeita asioita, ja mietinnössä esitetyistä asioista on helppo olla yhtä mieltä. Kiitän kaikkia asianosaisia.

Puolustusmenojen maltillinen korotus ensi vuonna mahdollistaa materiaalihankintojen lisäämisen, ja konsernisäästöistä huolimatta voimme pitää toiminnan tason ensi vuonna kuluvan vuoden tasolla. Tämä tarkoittaa, että reserviläisten kertausharjoituksista, varusmiesten maastovuorokausista, Ilmavoimien lentotunneista ja Merivoimien alusvuorokausista ei tingitä. Olen samaa mieltä valiokunnan kanssa, että toimintaympäristön muutos edellyttää nykyistä korkeampaa toimintavalmiutta. Sitä voimme lisätä kustannusneutraalisti lainsäädäntöä kehittämällä sekä tietysti lisäämällä resursseja. Tuon ensiksi mainitun kehittämiskohteen osalta toivon, että tässä salissa olemme yhtä mieltä niistä lainsäädännön uudistuksista, joita hallitus jatkossa esittää paremman toimintavalmiuden saavuttamiseksi.

Mitä materiaalihankintojen osuuteen sotilaallisen maanpuolustuksen budjetista tulee, niin asia ei ole aivan yksinkertainen. Hallituksen täydentävän esityksen mukaan materiaalihankinnoista siirretään 51 miljoonaa euroa toimintamenoihin. Sitä varallisuutta ei kuitenkaan käytetä toiminnan rahoitukseen, vaan sitä käytetään muun muassa uusien järjestelmien kunnossapitoon ja varaosiin. Budjettiteknisesti nämä katetaan toimintamenojen puolelta, mikä sinällään hämärtää kieltämättä perinteisen kolmijaon tarkastelua. Varsinaisissa materiaalihankinnan kuluissa on hankkeina etenevät materiaalihankinnat, joista monet ulottuvat usealle vuodelle. Toimintakulujen puolella on vastaavasti järjestelmien kunnossapitoon tarkoitettuja varaosia ja ampumatarvikkeita. Olen valiokunnan kanssa samaa mieltä, että puolustusvoimauudistuksen aikana Puolustusvoimiin syntyy sekä koulutus- että varaosavajetta. Tämän vajeen poistamiseksi on töitä tehtävä.

Erityisen kiitoksen haluan antaa eduskunnalle vapaaehtoisen maanpuolustuksen määrärahojen nostamisesta aiemmalle tasolle. Tämän lisäyksen ansiosta meidän ei tarvitse leikata vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta, joka on kaikkiaan kustannustehokas tapa pitää yllä reservimme taitoja. Valiokunnan tahto Puolustusvoimien ja Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen yhteistyöstä ja rahoituksesta on hyvä ohjenuora.

Arvoisa puhemies! Myös opposition vastalauseessa oli kiinnitetty huomiota puolustuksen rahoitukseen ja esitetty pieniä korotuksia. Tämä on miellyttävä viesti, koska maanpuolustus, jos mikä, on yhteinen asiamme. Pääoppositiopuolue SDP:n vastalauseessa oli kolme lausumaehdotusta. Näihin totean, että nyt käsittelyssä oleva budjettiehdotus kyllä riit-

tää reservin kertausharjoitusten tason ja määrän ylläpitämiseksi tämän vuoden tasolla. Samoin eduskunnan esittämä lisämääräraha vapaaehtoiseen maanpuolustukseen riittää turvaamaan maanpuolustusjärjestöjen toiminnan.

Arvoisa puhemies! Lopuksi lyhyesti vielä kriisinhallinnasta. Tasavallan presidentti ja hallituksen ulko- ja turvallisuuspoliittinen valiokunta eli TP-UTVA keskusteli viime viikolla 11. joulukuuta konkreettisista toimista, joilla Suomi vastaa Ranskan Pariisin terroriiskujen jälkeen esittämään avunantopyyntöön sekä Yhdysvaltain pyyntöön liittyen Isis-vastaiseen koalitioon. Vastauksena näihin Suomi osaltaan tarjoaa jatkoa Pohjois-Irakissa olevaan Erbilin koulutusoperaatioon ja sen laajentamista sekä Libanonin UNIFIL-operaatioon osallistumisen laajentamista. Aiemminhan Suomi jo päätti vahvistaa osallistumistaan YK:n MINUSMA-kriisinhallintaoperaatiossa Malissa korkeintaan 20 henkilöllä. Nyt TP-UTVAssa päätettiin selvittää määrän kasvattamista. Edellä mainituista operaatioista aiheutuvat kustannukset edellyttänevät lisämäärärahoja sotilaallisen kriisinhallinnan momenteille ensi vuonna, mutta niiden osalta hallitus tuo esityksensä lisätalousarviossa. Sotilaallisen kriisinhallinnan ajankohtainen tilanne huomioiden oli positiivista, että SDP ja vihreät esittivät lisämäärärahaa sotilaallisen kriisinhallinnan kalustomenoihin. Olemme yhtä mieltä siitä, ettei suomalaisia sotilaita pidä lähettää puutteellisesti varustettuina maailmalle.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Pyydän nyt niitä edustajia, jotka haluavat osallistua debattikeskusteluun, varaamaan 1 minuutin mittaisen puheenvuoron painamalla V-painiketta ja nousemalla seisomaan. Ja tässä yhteydessä jo sanon, että ensisijaisesti tässä alussa puolustusvaliokunnan edustajat saavat puheenvuoron, mutta toki muutkin.

13.11 **Ilkka Kanerva kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tiedämme hyvin, että turvallisuusympäristö on muuttumassa epämiellyttävällä tavalla, tavalla, joka merkitsee sitä, että meidän on myöskin käytännössä kyettävä tekemään johtopäätöksiä, johtopäätöksiä, jotka merkitsevät ratkaisuja ulko- ja turvallisuuspolitiikan lisäksi myöskin puolustuspolitiikkaa koskien. Sisäministeriöhän on tässä jo ollut monella tapaa äsken käydyssä keskustelussa keskiössä. Kysyisin ministeriltä tässä yhteydessä: mitkä tästä turvallisuusympäristön muutoksesta johtuvista asioista ovat sen kaltaisia, jotka valmiuden kohottamista ajatellen ovat nyt kiireellisimpiä ja välttämättömimpiä asioita, jotka vaativat nyt Suomen huomiota? Ja samalla totean, että kriisinhallintamenot eivät toteudu, linja on oikea tässä suhteessa, eli tilanteen mukaan on edettävä, mutta toivon, että tässä suhteessa myöskin kyetään pitämään nyt omaksutusta linjasta kiinni.

13.13 **Mika Kari sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Puolustushallinnon budjetit ovat jakautuneet, niin kuin ministeri tuossa sanoi, perinteisesti kolmeen pääluokkaan henkilöstön, materiaalien ja toiminnan osalta. Nyt kuitenkin tässä ministerin puheenvuorossa tuli esiin, että myös kehyskaudelle liittyy suuria haasteita tämän kolmion osalta, kun materiaalien ja toiminnan välillä budjetin sisällä rahoja liikutellaan. Sanoitte, että tuleville vuosille on kumminkin näköpiirissä, että pystytään turvaamaan kertausharjoitusten tason riittävyys. Mihin faktaan tämä arvio pohjautuu, koska, niin kuin aikaisemmin sanoin, näitä muutoksia budjetin sisällä tehdään koko ajan?

Mutta on annettava myös tunnustusta silloin, kun positiiviselle tunnustukselle paikka on. Sosialidemokraattien omassa vaihtoehdossa olleet asiat hallitus on ottanut oman esi-

tyksensä sisään ja viimeksi tämän Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen 400 000 euron lisärahoituksen, jolla pystytään omalta osaltaan turvaamaan maanpuolustusjärjestöjen tärkeä työ. Siitä kiitos.

13.14 **Seppo Kääriäinen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Epävarmaksi käyneessä maailmassa on osoittautunut ainakin Suomen puolustusratkaisu, joka perustuu yleiseen asevelvollisuuteen ja niin edelleen, kestäväksi ja viisaaksi, eikä ole mitään syytä sitä ryhtyä miettimään joksikin toiseksi. Jatketaan tältä pohjalta sitä kehittäen.

Toisekseen se, että budjetissa pystyttiin sopimaan 50 miljoonan määrärahakorotuksesta kalustehankintoihin edustaja Kanervan johtaman työryhmän pohjalta, kertoo myös sen, että yhteistyössä on voimaa. Silloin kun hallitus ja oppositio keskenään pystyvät sopimaan asioista vuosiksi eteenpäin, se kyllä kantaa ja vie myös budjettiin. Tähän liittyvät, arvoisa ministeri, näköalat. Pitää koettaa katsoa, ulottaa 2020-luvulle. Isoja hankintoja on edessä, en niihin puutu, mutta jo pelkästään näiden 230 000:n, meidän Puolustusvoimiemme sodanajan joukkojen, varustaminen ja nykyisten toimintamenojen kattaminen aiheuttaa kyllä ensi vuosikymmenellä melkoista päänsärkyä. Miten te katsotte tähän näköalaan, johon muun muassa kansliapäällikkö Räty näytti viimeisimmäksi viitanneen?

13.15 **Lea Mäkipää ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On sanottu, että meneillään oleva kriisi on suurin sitten toisen maailmansodan, ja tiedämme myös, että me olemme geopoliittisesti hankalassa asemassa. Eli meidän pitää mahdollisesti ajatella, onko meillä uhkia ja missä paikassa. Sen takia onkin tärkeätä, että meillä on uskottava puolustus- ja turvallisuuspolitiikka. Meillä on uhkia, kyberturvallisuutta ynnä muita, että vaikka me olemme pieni maa täällä Pohjolassa, niin me emme tosiaan välttämättä ole turvassa.

Mutta jos ihan tähän valiokunnan työskentelyyn: Oltiin kiitollisia, että valtiovarat lisäsi tämän 400 000 euroa maanpuolustukseen, jolla tehdään hyvin arvokasta työtä, samoin kriisinhallinnassa, että ollaan vähentämässä joukkoja. Mutta kun tiedetään, mikä on tämä maailman tilanne, niin ei voi koskaan sanoa, että eikö kriisinhallintaan pitäisi osallistua ensi vuonna ehkä jollain äkkiarvaamattomallakin tilanteella, (Puhemies koputtaa) että kaikesta huolimatta ollaan näitä puolustusvaliokunnan määrärahoja saatu pidettyä entisellään tai hieman nostettua.

13.17 **Timo Heinonen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensi vuosi näyttää hyvältä, ja pystytään kertausharjoitusmäärät säilyttämään, mutta kehyskausille sisältyy leikkausuhkaa jopa 45 miljoonan edestä, ja tämä vaatii toimia. Kysyisin ministeri Niinistöltä: onko tätä pystytty nyt jo ratkaisemaan?

Vapaaehtoisen maanpuolustustyön lisärahoitus eduskunnasta on varmasti tärkeä, ja myös täällä on keskusteltu EU:n avunantolausekkeesta. Se ja sen täysi hyödyntäminen on tällaiselle maalle, joka ei kuulu Natoon, ensiarvoisen tärkeää, ja kysyisin sitä, millä tavalla tässä lainsäädäntötyössä ollaan edistytty.

Aivan lopuksi: EU:n ampuma-asedirektiivi on tulossa päätettäväksi, ja kysyisin myös ministeri Niinistöltä ajatuksia: millä tavalla se tulee heikentämään meidän maanpuolustustamme, jos se etenee? Toivottavasti Suomesta saadaan tiukka yksimielinen kannanotto, että EU:n ampuma-asedirektiiviä ei tule Suomessa hyväksyä.

13.18 **Sirpa Paatero sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Suomi on tunnettu kriisinhallinnasta, niin sotilaallisesta kuin siviilikriisinhallinnasta, ja tästä syystä sosialidemokraatit ovat tehneet esityksen sekä materiaalien puolelle että henkilöstön puolelle, siitä syystä, että luimme hallitusohjelmaa, jossa on haluttu vähentää henkilömäärä 90—120:een. Nyt on ristiriita siitä, että se haluttu säästö oli varsin suuri, ja nyt kun pyyntöjä tulee ympäri maailman ja kriisejä on, niin nyt on kuitenkin lähdössä eri puolille joukkoja niin siviili- kuin sotilaskriisinhallintaan, ja toivottavasti näin pystytään tekemään. Miten tämä puolustusministerin mielestä on suhteessa siihen säästötavoitteeseen, jonka olette asettanut kriisinhallinnalle, nyt nämä pyynnöt ja ne lupaukset, mitä on annettu?

13.19 **Markus Mustajärvi vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kolme kysymystä vastuuministerille.

Ensinnäkin Lissabonin sopimuksen yhteisvastuu- ja avunantolausekkeisiin liittyen. Kun kansallista lainsäädäntöä ollaan muutamassa nytten siitä johtuen, niin näettekö te uhkaa, että EU:n poliittinen paine tekee sen, että tämän avunannon muoto, sisältö ja aikataulu pyritään yhdenmukaistamaan ja että tämä kansallinen harkinta siltä osin kapenee tulevina aikoina?

Toinen kysymys, mikä ihmetytti: Kun viitattiin tähän turvallisuusympäristön muutokseen, niin huomasin julkisuudessa heinäkuulta ministerin avoimet spekulaatiot siitä, että Ahvenanmaan asema on muuttunut. Voisitteko täsmentää, kuinka se on muuttunut?

Kolmantena vielä: Kun puhuttiin siviili- ja sotilaallisen kriisinhallinnan rahojen lisäämisestä, niin Afganistaniin on nyt mennyt kaiken kaikkiaan arviolta ehkä 650—700 miljoonaa euroa, ilman että on saatu pysyviä tuloksia. Mitä ajattelette tästä, mikä on Afganistanissa tilanne tänä päivänä?

13.20 **Antti Kaikkonen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Parasta turvallisuuspolitiikkaa on viisas ulkopolitiikka. Mutta viisautta on myös pitää huolta siitä, että meillä on uskottava oma puolustus kunnossa, ja siitä nyt keskustellaan, kun keskustellaan puolustusministeriön hallinnonalan budjetista.

Ovat tulleet esille jo nämä isot investoinnit, mitä meillä on edessä: uuden laivaston investoinnit, Hornetien korvaaminen — suuruusluokka lähentelee 10:tä miljardia euroa, se tarkentuu lähivuosien aikana. Ilmeisesti päätökset tekee vasta seuraava hallitus, vaikka niitä valmistellaan jo nyt. Onko, ministeri, selvää, että myös seuraava hallitus väristä riippumatta on sitoutunut tähän hankkeeseen? Elikkä onko tästä käyty keskustelua oppositiopuolueitten kanssa, siltä varalta, että nykyinen hallituspohja ei jatkakaan toista kautta peräkkäin — sen tietysti kansa päättää?

Voitteko lisäksi tarkentaa sitä, minkä verran on tarkoitus laajentaa tätä Erbilin koulutusoperaatiota ja Libanonin operaatiota? Onko siitä hallituksella jo käsitys?

13.21 **Jaana Pelkonen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ensinnäkin minä haluan antaa kiitosta myös 400 000 euron lisäyksestä maanpuolustusjärjestöille. Tämä on erittäin tärkeä asia.

Kuten hyvin tiedetään, Puolustusvoimat on ollut viime vuosina jatkuvien toimintamenopaineiden kohteena. Esimerkiksi Ilmavoimille on kertynyt viime vaalikauden säästöjen ja lisääntyneen operatiivisen toiminnan seurauksena koulutusvelkaa yli 2 700 HN-lentotuntia. Koulutusvelan kurominen kiinni nykyisellä toimintamenokehyksellä on mahdotonta.

Ensi vuonna HN-lentotunnit laskevat ilmeisesti 8 800:aan, ellei lisärahoitusta myönnetä. Lentäjien riittävä kouluttaminen ja lentotuntien turvaaminen ovat keskeinen osa suorituskyvyn säilyttämistä. Kysyisinkin ministeriltä: miten tätä koulutusvelkaa on tarkoitus kuroa umpeen?

13.22 **Mikko Savola kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Täytyy niin vapaaehtoisen maanpuolustuksen neuvottelukunnan kuin maanpuolustusjärjestöjen puolesta lausua mitä nöyrimmät kiitokset valtiovarainvaliokunnalle siitä, että nämä elintärkeät vapaaehtoisen maanpuolustuksen määrärahat nyt sitten säilyvät ennallaan ja tämä 400 000 euron lisäys sinne tuli.

Tässä tietysti toivottavaa olisi se, mistä kysyisinkin arvon ministeriltä: voisiko nyt ensi vuoden budjettia sitten valmisteltaessa käydä valtiovarainministeriön kanssa sen keskustelun, että tätä puliveivausta ei tarvitsisi vuosi toisensa jälkeen tehdä? Me valiokunnassa annoimme hyvinkin jyrkkää palautetta valtiovarainministeriön asiantuntijoille tästä asiasta, mutta tämä pitäisi myös saada eteenpäin.

Oikeastaan kysymykseni liittyy tähän jo Heinosenkin esiin tuomaan ampuma-asedirektiiviin. Se on äärimmäisen tärkeä asia meille. Kuinka näette, arvoisa ministeri, nyt meidän vaikutusmahdollisuutemme tässä asiassa? Me valiokunnassa annoimme tästä jykevän lausunnon, mutta kuinka me hoidamme tämän EU:ssa?

13.23 **Pauli Kiuru kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kiitos ministeri Niinistölle hyvin hoidetusta työstä tähän mennessä. Euroopassa eletään hyvinkin poikkeuksellista aikaa, on Ukrainan tilanne ja turvapaikanhakijatilanne — ainakin kaksi asiaa heti kärjessä. Samoin sitten kiitos siitä, että olemme nyt saaneet tähän hallinnonalalle määrärahalisäyksen. Kiitän myös edustaja Kanervan parlamentaarista työryhmää, jonka työn jälki näkyy tässä valtiovarainvaliokunnankin mietinnössä.

Mutta varsinainen kysymys ministerille, koskee puolustusteollisuuden toimintamahdollisuuksia, vähän laajempi kysymys: Miten näette kotimaisen puolustusteollisuuden tilanteen? Huoltovarmuus on yksi tekijä, vastakauppa-ajattelu ei enää ole mahdollista entiseen malliin. Onko suomalaisilla toimijoilla mahdollisuutta toimia kansainvälisillä markkinoilla, joilla valitettavasti myös on hyvin paljon korruptiota ja lahjontaa? Suomalaiset eivät mielellään tähän toimintaan lähde.

13.24 **Thomas Blomqvist r** (vastauspuheenvuoro): Värderade talman! Försvarsmaktsreformen genomfördes och försvarsmakten är nu dimensionerad på ett bra sätt, men där finns fortfarande utmaningar speciellt när det gäller materielanskaffningarna.

Puolustusvoimauudistuksen toimeenpanon jälkeen Puolustusvoimien koko, perusrakenne ja mitoitus hyvin vastaavat asetettuja taloudellisia vaatimuksia. Tätä muutosta on kuitenkin jouduttu rahoittamaan materiaalien kustannuksella, ja nykyinen puolustusbudjetti ei ole riittävä tarvittavien materiaali-investointien tekemiseen. Samalla tiedetään, että Puolustusvoimien tehtävien toteuttaminen tulevaisuudessa edellyttää nykyistä korkeampaa toimintavalmiutta ja taistelukestävyyttä. Kysynkin, miten tähän haasteeseen pystytään vastaamaan. Sitten vielä lisähaastetta tuo tämä sotilaseläkeiän nosto. Vaikka puolustusvaliokunta yksimielisesti sitä vastusti, niin tämä on nyt toteutumassa. Mitä ministeri ajattelee siitä, miten tästä selvitään?

13.25 **Marisanna Jarva kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Puolustusvoimat on joutunut aikaisemmin merkittävien leikkausten kohteeksi, ja tämä kehitys on uhannut meidän puolustusvalmiuttamme ja on vienyt sitä aivan väärään suuntaan. Tämä uhka on ollut nähtävissä, ja on erittäin tärkeätä, että hallitus — ja myös toivottavasti eduskunta nyt — lisää näitä määrärahoja merkittävällä tavalla. Tämä on erittäin tarpeellista.

Reserviläisten osalta on erittäin tärkeätä se, että kertausharjoitusmäärä saadaan myös vihdoinkin asialliselle tasolle. Ja tähän liittyen myös tämä maanpuolustuskoulutuksen määräraha: on erittäin hyvä, että tämä määräraha jälleen turvataan, mutta on asiallista myös, että tämä ikävä perinne tämän määrärahan veivaamisesta saataisiin katkaistua. Tahto on kuitenkin ollut eduskunnalla aina tässä sama.

Samaan reserviläisten tilanteeseen liittyy tämä asedirektiivi. Meidän oma maanpuolustusjärjestelmämme on tehokas ja edullinen, eikä näitä harjoittelumahdollisuuksia saa tällä tehottomalla asedirektiivillä heikentää.

Arvoisa puhemies! Tämä sotilaseläkeikä (Puhemies koputtaa) myös nousee tämän eläkkeen noston yhteydessä, (Puhemies: Aika!) ja kysynkin, miten tämä reservivaje paikataan tässä yhteydessä.

13.26 **Pekka Haavisto vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensin olisin kiittänyt ministeri Niinistöä siitä, että olette ministerin toimessanne suhtautunut minusta hyvin myönteisesti pohjoismaisen yhteistyön kehittämiseen, eurooppalaisen yhteistyön kehittämiseen ja kansainväliseen kriisinhallintaan. Nämä ovat kaikki tärkeitä pilareita, se nähdään nyt, myöskin Ranskan ja USA:n avunpyynnön osalta.

Mutta olisin kysynyt teiltä teidän näkemystänne oikeastaan tämän eurooppalaisen puolustusyhteistyön kehittymisestä: millä tavalla nyt näiden Ranskankin tapahtumien jälkeen se tulee kehittymään? Kun Ranska käytti tätä kahdenvälistä 42.7 artiklaa — ja vaikka siellä on EU:n sopimuksissa esimerkiksi artikla 222 näitä terrorismi-iskuja varten — niin tuleeko EU:n piirissä tällaista yhteisen puolustuksen kehittymistä muulla tavoin kuin yksittäisten maiden pyyntöinä ja bilateraalisesti? Aiheuttaako tämä nykytilanne jotakin uutta siellä päässä?

13.27 **Markku Pakkanen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Itse myös yhdyn niihin edustajiin, jotka kiittävät valtiovarainvaliokuntaa tästä vapaaehtoisen maanpuolustustyön määrärahan tason korotuksesta, ja toivon tulevaisuudessa myös, niin kuin täällä on esitetty, että se voitaisiin etukäteen jo varmistaa.

Kriisinhallinta-asiat ovat itselleni läheisiä, ja nyt kun Ranska esitti tämän oman pyyntönsä ja Suomi sitten vastasi siihen mielestäni hyvin osallistumalla muun muassa tähän Libanonin UNIFIL-operaatioon, niin kysynkin ministeriltä, miten näette tulevaisuudessa kansainvälisen kriisinhallinnan tehtävän. Olisiko Suomella mahdollisuutta lisätä varoja sinne ja osallistua yhä useampaan kriisinhallintakohteeseen ja näin saada kokemusta ja harjoitusta suomalaisille reserviläisille? Ja toisaalta, mikä on tämä vapaaehtoisen maanpuolustuksen kokonaistaso — riittävätkö siihen määrärahat tulevaisuudessa?

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Myönnän vielä kolme vastauspuheenvuoroa ennen ministerin vastausta, ja he ovat edustajat Terho, Salolainen ja Kasvi.

13.29 **Sampo Terho ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Asevelvollisuuteen pohjaava itsenäinen puolustus on suomalaisten yhteinen asia, kunnia-asia ja ulkomaillakin arvostusta herättävä asia. Tässä mielessä on hyvin lohdullista kuulla ministerin suusta, että kertausharjoituksia kyetään ylläpitämään ja myös hankintoja tekemään nyt korotettujen määrärahojen turvin. Molemmat nimittäin ovat välttämättömiä, että koko asevelvollisuutemme pohja eli maanpuolustustahto säilyy, että reserviläiset kokevat, että he ovat edelleen osa puolustusjärjestelmää, ja että he näkevät, että meillä on myös materiaalia, millä puolustusta voidaan sitten kriisihetkelläkin ylläpitää.

Maavoimat on puolustuksemme tärkein osa Suomen geopoliittinen asema huomioiden. Miten nyt näillä uusilla määrärahoilla pystytään tekemään materiaalihankintoja nimenomaan Maavoimien suhteen, ja jääkö joitain välttämättömiä suorituskykyjä edelleen täyttämättä?

13.30 **Pertti Salolainen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomen ja Ruotsin välinen sotilaallinen yhteistyö on syventynyt viime aikoina ennennäkemättömästi. Totean, että esimerkiksi Ruotsin puolustusministeri totesi vastikään, että Suomi on ainoa maa, jonka kanssa vallitsee yhteisymmärrys siitä, että harjoittelemme sellaisia tilanteita varten, jotka ovat myöskin rauhan tilan ulkopuolella. Eli tähän liittyy sitten vielä erittäin syvä yhteistyö harjoitusten muodossa eri aloilla, ja tämä tulee vaatimaan jonkun verran resursseja, uusia resursseja. Kysyn ministeriltä: onko meillä valmiuksia tähän syvenemiseen, joka on varsin nopeasti nyt tapahtumassa, ja pystymmekö vastaamaan tähän huutoon?

13.31 **Jyrki Kasvi vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nykyään turvallisuushaasteet ovat aiempaa monimuotoisempia. Sodan ja rauhan välille on syntynyt harmaa alue, jota kuvaavat pienet vihreät miehet, hybridisota ja disinformaatio. Esimerkiksi kyberhyökkäys voi lamauttaa nykyaikaisen yhteiskunnan ilman yhtäkään laukausta. Samaan aikaan Suomen valmistautumista kyberuhkiin on verrattu Helsingin kaupungin citykanien torjunnan resursseihin, eikä kyse ole suurista summista. Yhden käytetyn panssarivaunun hinnalla Suomen verkkoturvallisuuden resurssit olisi mahdollista käytännössä kaksinkertaistaa. Miten nämä uskottavan kansallisen kyberpuolustuksen resurssit turvataan? Huomio ja rahat kohdistuvat suuriin investointeihin, kuten hävittäjähankintoihin.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Ministeri Niinistö, 3 minuuttia tässä vaiheessa, ja sitten vielä ennen seuraavaan asiaan siirtymistä pidetään 5 minuutin loppupuheenvuoro, mutta nyt 3 minuuttia, olkaa hyvä. (Jussi Niinistö: Paikalta vai?) — Ei ole väliä.

13.31 **Puolustusministeri Jussi Niinistö:** Arvoisa rouva puhemies! Kiitoksia edustajille rakentavista kysymyksistä. 3 minuuttia on kovin lyhyt aika vastata, mutta yritän mahdollisimman moneen vastata.

Puolustusvaliokunnan puheenjohtaja, edustaja Kanerva totesi, että turvallisuusympäristö on muuttunut. Siihen me varmasti voimme kaikki yhtyä, ja sen johdosta on velvollisuus tehdä ratkaisuja. Tämä valmiuden kohottaminen on se akilleenkantapää tämän yleiseen asevelvollisuuteen pohjautuvan reserviläisarmeijan muodostamisessa, mutta voimme kustannusneutraalisti tällä vaalikaudella tehdä toimenpiteitä nimenomaan lainsäädäntöön. Etenkin reserviläisiä voimme kutsua kertausharjoituksiin nykyistä kolmen kuukauden ai-

kaa lyhyemmässä ajassa ja voimme esimerkiksi varusmiesten käyttöä pohtia laajemmin. Tämäntyyppisiä uudistuksia voimme hyvin tehdä kustannusneutraalisti.

Edustaja Kari kysyi kehyskauden haasteista. Kertausharjoitusten taso tullaan säilyttämään priorisoimalla. Yleisestä asevelvollisuudesta tämä hallitus ei aio tinkiä, joten reserviläisten kertausharjoitukset ja varusmiesten koulutus pyritään säilyttämään mahdollisimman korkealla tasolla.

Edustaja Kääriäinen kysyi 2020-luvun näköaloista ja etenkin sodanajan joukkojen varustamisesta. Mehän pienensimme puolustusvoimauudistuksen yhteydessä sodanajan joukkojamme yli kolmanneksella, 230 000:een, ja kieltämättä niiden varustamisessa on vielä huomattavia puutteita. Tämä on asia, jota on tämän vaalikauden aikana selontekoprosesseissa katsottava, etenkin tässä uudessa puolustusselonteossa. Tämä on asia, johon on yhteisesti otettava kantaa samassa hengessä kuin viime vaalikaudella edustaja Kanervan johtama parlamentaarinen puolustusselvitysryhmä teki ja hyvän konsensuksen löysikin.

Edustaja Heinonen kysyi myös kehyshaasteista, mutta myös tästä EU:n avunantolainsäädännön edistymisestä. Toivottavasti ensi kevätkaudella eduskunta saa jo pureksittavaa tässä suhteessa.

Useampi edustaja kysyi ampuma-asedirektiivistä ja sen vaikutuksesta Suomeen, ja vaikutus Suomeen kohdistuu etenkin vapaaehtoiseen maanpuolustukseen. Valtioneuvosto on ottanut selvän kannan tätä ampuma-asedirektiiviä vastaan, ja samoin eduskunnassa puolustusvaliokunta ja hallintovaliokunta ovat ottaneet rakentavat kannat näihin. Nyt on tehtävänä vaikuttaa tähän valmisteluun ja tuoda Suomen kantoja esiin. On käynyt selväksi, että Suomen maanpuolustusratkaisua, yleiseen asevelvollisuuteen pohjautuvaa puolustusratkaisuamme, ei riittävästi Euroopan unionin tasolla ymmärretä, ja tämä on vaikuttamisen paikka meille.

Edustaja Mustajärvi kysyi Ahvenanmaan asemasta, onko se muuttunut. Ei ole. Ahvenanmaa on edelleen demilitarisoitu ja neutralisoitu alue, mutta turvallisuusympäristömme on kiistämättä muuttunut. Edustaja Mustajärvi kysyi myös Afganistanin tilanteesta ja sanoi, että siellä ei ole saavutettu pysyviä tuloksia, ja kysyi, mikä on tilanne. Kieltämättä tilanne on heikko, ja nyt ostamme lähinnä aikaa sillä, että jäädytämme joukkojen tämän vuoden vahvuuden myös ensi vuodeksi. Se on myös Suomen etu. Pyrimme sillä hillitsemään maahanmuuttotulvaa Suomeen Afganistanista.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Debatti jatkuu, ja seuraavaksi edustaja Kanerva puheenjohtajana valiokunnasta.

13.35 **Ilkka Kanerva kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puheenjohtaja! Menen yllättäen vähän puolustuspolitiikasta syrjemmälle ja kysyn, näkeekö ministeri enää mitään mahdollisuuksia siihen, että sotilaseläkeikäkysymyksessä tehty ratkaisu voitaisiin tavalla tai toisella siten purkaa, että siitä ei aiheutuisi Puolustusvoimille lisäkustannuksia, niin kuin nyt on käytännössä tapahtumassa.

Mutta sitten puolustuspolitiikkaa koskien kysyisin ministeriltä sitä, onko meillä nyt menossa sellainen aktiivinen konkretiavaihe Ruotsin kanssa tapahtuvan yhteistyön eteenpäinviemiseksi, joka jatkaisi sitä johdonmukaista linjaa, joka on ollut tässä nähtävissä jo joitakin vuosia, johon edustaja Salolainen viittasi ja jossa toivottavasti olisi saavutettavissa paitsi kahden kesken myöskin Suomen ja Ruotsin yhteisesiintymisenä laajemmin meidän turvallisuusympäristössämme konkreettisia tuloksia.

13.36 **Mika Kari sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Minusta tässä keskustelussa tai lähinnä kysymyksissä paistaa aika lailla semmoinen ylimitoitettu optimismi. Täällä käytetään ilmaisua "korotetut määrärahat" ja niin edelleen, joka synnyttää mielikuvan, että meidän rahoitusasemamme puolustushallinnon puolella olisi positiivinen. Kuitenkin meillä on tiedossa, että meillä ei ole selkeätä käsitystä, ei parlamentilla eikä sen paremmin maan hallituksella, millä rahoitetaan keskeiset suorituskykyhankinnat ensiksi Merivoimille ja myöhemmin Puolustusvoimille, niin kuin edustaja Kaikkonen omassa puheenvuorossaan ansiokkaasti myös toi asian esille. Sen takia tässä yhteydessä pitää kiinnittää ensisijaisesti huomiota meidän oman huoltovarmuutemme kannalta keskeisiin toimijoihin, Patriaan, Nammoon ja niin edelleen. Sen lisäksi, että tätä kautta syntyy suomalaista työtä, tätä kautta syntyy myös suomalaista huoltovarmuutta niille ajoille, kun ja jos siihen tarvetta aikanaan syntyy. Toivotaan tietenkin, että ei.

Kysyn ministeriltä: Viime kaudella vastustitte aktiivisesti (Puhemies koputtaa) Suomen osallistumista kriisinhallintaan. Nyt näyttää teidän kantanne tässä asiassa muuttuneen. Voitteko kertoa, millä perusteella olette tässä niin sanotusti takin kääntänyt oikeaan asentoon?

13.38 **Pirkko Mattila ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ensinnäkin kiitos myös omasta puolestani maanpuolustusjärjestöille suunnatusta rahoituksesta ja kiitos ministerille esityksestä. Nyt viittaan vähän edelliseen keskusteluun, jota käytiin sisäministeriön hallinnonalasta, ja salissa oli puhetta paljonkin poliisien niukkenevista resursseista. Te olette esittänyt, että täydennys poliisijärjestelmään voitaisiin ottaa käyttöön niin, että hyödynnetään Puolustusvoimien reserviä, ja haluatte tällä tavalla tarjota sitten omalta sektoriltanne tukea sisäisen turvallisuuden parantamiseksi tai turvaamiseksi. Mitä tälle hankkeelle tällä hetkellä kuuluu?

13.38 **Sirpa Paatero sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tähän kriisinhallintaan uudelleen. Onko nyt niin, että hallitus haluaa satsata kaikkiin näihin nyt esitettyihin pyyntöihin, mikä tarkoittaa sitä, että vähintään nykyinen määrä, elikkä yli 500 henkilöä, olisi sitten ympäri maailman näissä kriisipesäkkeissä? Ja jos toisaalta se vedetään siihen hallitusohjelman mukaiseen 90—120:een, niin mikä on siinä tapauksessa meidän kriisinhallintakoulutuksemme tulevaisuus? On ihan eri asia kouluttaa alta sataa henkilöä kuin 500:aa—1 000:ta henkilöä per vuosi.

13.39 **Seppo Kääriäinen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Rauhanturvatoimintahan täyttää ensi vuonna 60 vuotta. Ensimmäiset joukot läksivät Suezille. Se on muuttunut kriisinhallintatoiminnaksi ajan muutosten myötä. Suomi on ollut ja on erittäin uskollinen YK:n apuri näissä asioissa YK:n jäsenmaana tietenkin. Minun kysymykseni kuuluu, arvoisa ministeri: kun kriisinhallintatoiminta on mennyt enemmän ja enemmän koalitioitten suuntaan, koalitiokonseptien suuntaan, Suomi osallistuu erilaisiin koalitioihin kriisinhallintaoperaatioissa, niin pidättekö tätä suuntaa Suomen kannalta hyvänä ja suotavana suuntana, vai olisiko tämä ikään kuin entisten aikojen kriisinhallintamalli, pitkäjänteinen osallistuminen operaatioihin ja johtovaltiorooli siellä, parempi Suomen kannalta asioita katsottuna?

13.40 **Markus Mustajärvi vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vielä tähän turvallisuusympäristön muutokseen, joko todelliseen tai ainakin, voisi sanoa näin kriittisemmin, osaksi jopa korostettuun puheeseen siitä. Mielenkiinnolla seurasin tiedotusvälineitä liittyen USA:n presidentinvaaleihin, ennen kaikkea republikaanien presidentinvaaliehdokkaisiin, ja siellähän oli puhetta tämmöisestä pienoissotilasliitosta. Yhtenä vaihtoehtona otettiin esille Pohjoismaat ja Baltian maat kahdeksan maan ryhmänä. Mikä on teidän arvionne, arvoisa ministeri, kertooko tämä siitä, että Yhdysvalloissa Suomi nähdään jo ainakin puolittain sotilasliiton jäsenenä paljon lähemmin ja että tämä maaryhmä sitten kokonaisuudessaan liittyisi lähemmäs Nato-jäsenyyttäkin?

13.41 **Pekka Haavisto vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Olisin jatkanut vähän tuota edustaja Kääriäisen pohdintaa. Voidaanko ajatella, kun näitä koalitioita nyt muodostuu, että rauhanturvatehtävien tai kriisinhallintatehtävien riskitasot voivat olla erilaisia riippuen siitä, kenen koalitiossa ollaan mukana? Onko tätä ministeriössä pohdittu ja oletteko itse pohtineet tätä, että samalla kun vastataan näihin myönteisesti, niin millä tavalla näitä riskiarvioita ajatellaan ikään kuin koalitioiden johtajien mukaan, ja olisivatko esimerkiksi YK-johtoiset operaatiot tässä mielessä ongelmattomampia?

Ja toinen kysymys: Kun olette taustaltanne tutkija ja itse olen kovasti pohtinut sitä, mitä sota on, ja kun Ranska joutui terrorihyökkäyksen kohteeksi, niin todettiin, että maa on joutunut sotilaallisen hyökkäyksen kohteeksi ja siihen haetaan apua näitä kanavia pitkin, ja kuitenkaan terrorismin tavoite usein ei ole maa-alueiden valtaus eikä hallituksen vaihtaminen sinänsä vaan yleisen epäjärjestyksen aiheuttaminen ja kaaoksen luominen, millä tavalla te erottelette tätä terrorismiin vastaamista ja sitten sotatoimia toisistaan ajattelussanne?

13.42 **Aila Paloniemi kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tiedustelulainsäädännön jälkeenjääneisyys ja sen vaikutukset kansalliseen turvallisuuteen ovat ilman muuta mittavat. Jo ennen Pariisin iskuja hallitus käynnisti kolme erillistä lainsäädäntöhanketta tavoitteena vastata paremmin kansallisen turvallisuuden uhkiin ja mahdollistaa kattavampi ulkomaantiedustelu ja tietoliikennetiedustelu turvallisuudesta vastaaville viranomaisille. Parlamentaarisen työryhmän työ aloitetaan huomenna. Kysyisin ministeriltä: näettekö, onko olemassa muita lainsäädäntötarpeita, joita pitäisi pikaisesti pistää hankkeeksi ja toimeksi, koska tämä turvallisuusympäristö on näin radikaalisti ja nopeasti muuttunut?

13.43 **Kimmo Kivelä ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On annettava tunnustusta siitä, miten hienosti puolustushallinnon sektorilla toteutettiin vaadittavat sopeuttamistoimenpiteet ja vielä nopeutetussa aikataulussa. Mutta aiheellisesti on oltava huolissaan siitä, onko tämä tapahtunut sillä seurauksella, että henkilökunnan keskuudessa tapahtuu jonkinlaista väsähtämistä. Kysynkin: onko nyt ministerin hallinnonalalla suunnitelmia henkilöstön työssäjaksamisen ja työmotivaation kehittämiseen liittyen?

13.44 **Eero Heinäluoma sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Iso asia Puolustusvoimien tulevan toiminnan kannalta ovat nämä korvaavat ennen muuta lentokonehankinnat, ja on sanottu, että nämä tehdään sitten erillisrahoituksella. Minä olen kovasti maanpuolustushenkinen ja pidän tärkeänä, että maanpuolustuksen asiat hoidetaan hyvin. Samalla on kuitenkin kyllä korvaan tarttunut, kun olette käynnistänyt tämän valmistelun, että voidaanko todellakin valmistella niin massiivista asehankintaa kuin mitä peräti 60 uuden ko-

neen hankinta olisi, ja olen hivenen huolissani siitä, ettei nyt rakenneta savipohjalle tätä hankintaohjelmaa, kun lentokoneiden hinnat ovat kallistuneet niin tavattomalla tavalla verrattuna kahden vuosikymmenen takaiseen tilanteeseen. Eikö pitäisi miettiä nyt myös tätä kokoluokka-asiaa, ettei käy sitten niin, että kun on tarjoukset jossain vaiheessa saatu, niin sitten sanotaan, että ne perustuvatkin tähän 60:n tai peräti 60:n ylittävän koneen hankintaan? Pitäisi mitoittaa valmiiksi tätä Ilmavoimien lentokonemäärää siihen mahdollisuuteen, joka meillä taloudessa on olemassa.

13.45 **Jaana Pelkonen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Eläkeuudistuksen aiheuttama merkittävä lisähaaste puolustushallinnolle on jo muutamissa aikaisemmissa puheenvuoroissakin nostettu esiin. Sotilaseläkeiän nostaminen kahdella vuodella tulee siis leikkaamaan ammattisotilasreservin määrää. Valiokunnan kuulemien asiantuntijoiden mukaan sodanajan tarpeen kattamiseksi pitäisi perustaa 600 uutta virkaa, mikä lisäisi puolestaan Puolustusvoimien kustannuksia noin 40 miljoonalla eurolla vuosittain. Ja minäkin tiedustelisin ministeriltä: onko Puolustusvoimissa jo ryhdytty joihinkin toimiin tämän eläkeiän noston johdosta?

13.46 **Antti Kaikkonen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minäkin voin tuoda esiin huoleni tämän sotilaseläkejärjestelmän uudistamisen seurauksista samaan tapaan kuin tässä Kanerva ja koko valiokunta ja viimeksi Pelkonen toi esille.

Mutta oikeastaan uudistaisin tuon kysymykseni liittyen näihin suuriin hankintoihin, liittyen laivastoon ja Ilmavoimiin. Oikeastaan tuo edustaja Heinäluoman kysymys alleviivaa vielä sitä, onko tässä olemassa riittävä poliittinen konsensus näin isoille hankinnoille. Kun tarkoitus on, että varsinaiset päätökset tehdään vasta seuraavalla hallituskaudella, ja ei nyt voi pitää aivan satavarmana, että tämä nykyinen hallitus jatkaa toista kautta peräkkäin, niin onko tässä käyty riittäviä keskusteluja sen suhteen, että ei tehdä turhaa työtä ja toinen hallitus haluaisi katsoa asiaa joltain aivan toiselta pohjalta? Olisi järkevää, että tässä haettaisiin kyllä aika laaja poliittinen konsensus näille hankinnoille jo tässä vaiheessa.

Kysyisin lisäksi kutsuntauudistuksesta: onko sen suhteen ajatuksia teillä olemassa? Siitä on esitetty erilaisia malleja, muun muassa niin, että naisetkin voisivat olla kutsunnoissa mukana, eivät kuitenkaan varusmiespalvelukseen velvoitettuina, mutta ikään kuin muuten tämmöisenä ikäluokan tsekkauksena ja maanpuolustushenkisyyteen kannustamisena.

13.47 **Reijo Hongisto ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Puolustusvaliokunnan lausunnossa todetaan, että Puolustusvoimat on vuoden 2015 aikana kyennyt palauttamaan kertausharjoitukset, maastovuorokaudet, lentotunnit ja alusvuorokaudet tehtävien ja suorituskykyisten joukkojen tuottamisen edellyttämälle tasolle. Materiaalihankintoihin on lisätty 50 miljoonaa euroa ja maanpuolustuskoulutusjärjestöjen toimintojen tukemiseenkin lisättiin 400 000 euroa. Antautumisen merkkejä ei ole ilmassa, hyvä niin, ja on syytä kiittää ministeriä jo tähänastisesta toiminnasta.

Arvoisa rouva puhemies! Kiitosten ohella kysyn ministeriltä: kuinka Puolustusvoimat aikoo hyödyntää materiaalihankinnoissaan kotimaisia alan toimijoita?

13.48 **Arto Pirttilahti kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Yhdyn näihin kiitoksiin valtiovarainvaliokunnalle siitä, että saatiin maanpuolustukselle lisää rahoi-

tusta. Todellakin uskottavan maanpuolustuksen rinnalla pitää puolustustahtoa ylläpitää, ja tämä on yksi hyvä esimerkki siitä.

Kiitos ministerille, olette hoitanut erinomaisesti tätä puolustusvoimauudistusta. Siinä ehkä kuitenkin on monta tekijää vielä tekemättäkin, nytkin 200 työpaikkaa vielä lähtee Puolustusvoimista. Miten tämä uudistus on edennyt, ja ovatko siellä esimerkiksi myös materiaalilaitoksen ja näitten muitten osa-alueet hyvin lähteneet käyntiin?

Toinen asia, minkä edustaja Kanerva ja edustaja Salolainen ottivat esille, on tämä pohjoismainen yhteistyö varsinkin Ruotsin kanssa, mutta ottaisin tähän esille nyt tämän Nordefcon toiminnan myös laajemmin. Meillä on hyviä esimerkkejä siitä pyöreän pöydän keskustelusta ja yhteishengestä, mitä Pohjoismaihin liittyy ja millä hengellä myös Suomi on tässä mukana.

13.49 **Pertti Salolainen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ymmärrän puheaikarajoitukset ja että ministerillä ei ollut aikaa vastata kaikkiin kysymyksiin, mutta tämä kysymys Ruotsin ja Suomen uudesta, syvästä yhteistyöstä on kyllä sellainen, joka vaatii vastauksen. Olemme täällä usean edustajan toimesta siihen nyt kiinnittäneet huomiota, koska se tulee sisältämään myöskin mahdollisuuden rauhan ajan ulkopuoliseen yhteistyöhön ja pitää sisällään erittäin moninaisia harjoitusmahdollisuuksia.

Lisäksi, mikäli aikaa jää ministerille vastata, kysyn: millä aikataululla katsotte, että nämä laajennetut suomalaisten sotilaiden osallistumiset ulkomaisiin operaatioihin — se laki — voivat tulla tänne eduskuntaan ensi kevätkaudella?

13.50 **Lea Mäkipää ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Toimintaympäristön muutos vaatii aina Puolustusvoimien korkeaa toimintavalmiutta, on se sitten kysymyksessä maalla, merellä tai ilmassa. Kysyisinkin, mikä teistä on kaikista tärkein: onko esimerkiksi ilmatorjuntapuolustus Suomessa kohdallansa? Ja kun on puhuttu näistä suurista hankinnoista, niin onko mahdollista esimerkiksi yhteistyö, on se sitten Maavoimissa tai sitten näissä erilaisissa Hornet-torjuntahävittäjien korvaamismuodoissa?

Ja vielä lisäksi, kun me ensi vuonnakin olemme 12 sotilaallisessa kriisinhallintaoperaatiossa: olisiko parempi, että keskityttäisiin vain muutamaan harvaan, ettemme olisi näin monessa — oliko niitä nyt 12 vai 13 — eli mikä tuottaisi tulosta?

Ja sitten vielä, kun on puhuttu Afganistanista: jos sieltä nyt kaikki lähtevät pois, niin mikä on tämä Afganistanin tulevaisuus loppujen lopuksi?

13.51 **Mikko Kärnä kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Aivan ensimmäiseksi kiitokset ministerille ja hallitukselle siitä suhtautumisesta tähän EU:n asedirektiiviin. Kokonaismaanpuolustuksen ja myös muiden harrastusten takia on äärimmäisen tärkeää, että se torjutaan määrätietoisesti. Kaikissa tilanteissa on tietysti tärkeää, että me säilytämme uskottavan puolustuskykymme ja että se meidän tilannekuvamme on sellainen, että tämä uskottava puolustus ei muutu uskoteltavaksi puolustukseksi missään tilanteessa. Tässä mielessä maailma on muuttunut hyvin nopeasti.

Edustaja Kasvi nosti omassa kysymyksessään erinomaisesti esille nämä kyberuhat ja kyberturvallisuuden, ja olisin itsekin kysynyt ministeriltä siitä, millä tavalla aiotte varmistua siitä, että meidän kyberpuolustuskykymme pysyy mukana tässä maailman muutoksessa.

13.52 **Jari Ronkainen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Suomen puolustaminen perustuu vahvaan reserviarmeijaan. On hyvä, että budjetissa on tämä otettu huomioon esimerkiksi tukemalla vapaaehtoista maanpuolustusta. Mutta myös näiden maa-alueiden, joilla vapaaehtoista maanpuolustusta voidaan harjoittaa, säilyttäminen valtion omistuksessa on tärkeää. Tämä koskee muun muassa ampumaratoja. Mikä on ministerin kanta näiden maa-alueiden säilyttämisen suhteen? Ilman näitä alueita reserviläisten harjoittelu on erittäin hankalaa. Nämä kaikki joukothan eivät kuitenkaan sijaitse varuskuntien läheisyydessä.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Vielä kaksi vastauspuheenvuoroa, edustaja Jarva, edustaja Wallinheimo, ja sen jälkeen sitten ministerin vastaus.

13.53 **Marisanna Jarva kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kertausharjoitusten ohella meillä reserviupseerien ja reserviläisten mahdollisuus omatoimiseen harjoitteluun ja ammuntatoimintaan on ollut maanpuolustustaitojen ylläpitämiseksi ja puolustuskyvyn ylläpidossa erittäin tärkeä osa.

Arvoisa ministeri, onko ministeriössä selvitetty, mikä on vaihtoehtoinen ratkaisu siinä tilanteessa, jos Suomi ei saa asedirektiiviin poikkeusta edes erityisen maanpuolustusjärjestelmänsä vuoksi?

Olisin myös vielä toistanut kysymykseni tähän sotilaseläkeiän nostoon liittyen: miten ministeriössä on tämä muutos huomioitu? Tämähän koskee myös rajajoukkojen ammattisotilaita.

13.53 **Sinuhe Wallinheimo kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Asedirektiivillä olisi toden totta vaikutusta negatiivisesti vapaaehtoiseen maanpuolustukseen, mikäli se menee läpi niin kuin komissio ja monet muut maat sen haluavat menevän. Toki suuresta valiokunnasta saamme tiukan kannan, mikä varmasti helpottaa ministeri Orpoa neuvotteluissa. Sanoitte, että nyt on vaikuttamisen paikka. Suomellehan tämä on enemmän kuitenkin puolustuspoliittinen kuin sisäisen turvallisuuden kysymys. Kysyisinkin: oletteko jutellut kollegoiden kanssa Euroopassa, ja kuinka he suhtautuvat nimenomaan tähän suomalaisen maanpuolustustahdon kannalta äärimmäisen tärkeään kysymykseen?

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Sitten ministeri Niinistön vastaus, enintään 5 minuuttia, olkaa hyvä.

13.54 **Puolustusministeri Jussi Niinistö:** Arvoisa rouva puhemies! Pyrin vastaamaan mahdollisimman moneen kysymykseen.

Viime kierroksella edustaja Pelkonen kysyi Ilmavoimien koulutusvelasta. Se on totta, ja se johtuu pitkälti siitä, että alueellisen koskemattomuuden valvontaan liittyviä tehtäviä on viime aikoina ollut tavanomaista enemmän, ja jos tämä ensi vuonna jatkuu, niin on syytä tehdä samoin kuin tänä vuonna: lisäbudjetilla tänä syksynä 100 lentotuntia, koulutuslentotuntia, annettiin lisää Ilmavoimille — se tarkoitti 900 000:ta euroa.

Edustaja Savola kysyi Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen tai yleensä vapaaehtoisen maanpuolustuksen rahoista, kuten niin moni muukin edustaja. Olen aivan samaa mieltä, että joka vuosi tällaista puliveivausta ei kannattaisi tehdä ja valtiovarainministeriössä tämä asia kannattaisi vihdoinkin ottaa huomioon.

Asedirektiivistä kysyi niin ikään moni edustaja, kuinka voimme tähän asiaan vaikuttaa ja mitä teemme, jos asedirektiivi astuu kaikesta huolimatta voimaan. No, nyt on tosiaan vaikuttamisen aika. Tulen käymään sisäministeri Orpon kanssa Brysselissä. Pyrimme viemään Suomen kantaa eteenpäin, kertomaan, minkälainen Suomen puolustusratkaisu on ja minkä takia on tärkeätä, että meillä on vapaaehtoinen maanpuolustus toimivaa. Mutta jos tämä asedirektiivi kaikesta huolimatta menee läpi, niin tulen ehdottamaan, että sitä ei implementoida.

Sotilaseläkeiästä on niin ikään useampia kysymyksiä. Siitä valitettavasti en pysty enempää kertomaan. Se tapahtui, tämä eläkeiän nosto, vastoin puolustushallinnon toivetta, joten meillä on paraikaa työn alla selvitys, mitä tämän asian kanssa tehdään. Selvää on, että tässä tilanteessa ei ole mahdollisuuksia 600 uuden viran perustamiseen eli 40 miljoonaan euroon lisäkustannuksia puolustushallinnolle, joten jotain muuta luovaa ratkaisua on pakko keksiä.

Edustaja Haavisto kysyi eurooppalaisen puolustusyhteistyön kehittymisestä Ranskan avunantopyynnön jälkeen. Saa nähdä, mihin se johtaa, mutta tämä on Suomen kannalta ennen kaikkea mielenkiintoinen harjoitus, mitä apua on saatavilla silloin, kun sitä pyytää.

Edustaja Terho kysyi Maavoimista, ja nyt tällä vaalikaudella on nimenomaan Maavoimien vuoro. Meillä on puutteita ilmatorjunnassa, panssarintorjunnassa, viesti- ja johtamisjärjestelmissä ja ihan konkreettisesti ampumatarvikkeissa. Tämä johtuu pitkälti viime vaalikaudella tehdyistä mittavista leikkauksista puolustusbudjettiin, jotka estivät Maavoimien elintärkeitä kehittämishankkeita.

Edustaja Salolainen kysyi — ja oli joku muukin, joka kysyi — Suomi—Ruotsi-yhteistyöstä, sen syventämisestä. Tällä hetkellähän se yhteistyö kiistämättä on rauhan ajan yhteistyötä, mutta se ei sulje pois mahdollisuutta, ettemmekö kriisin aikana voisi yhteistyötä tehdä, ja tämä on nimenomaan se Suomen keskeinen motiivi tämän yhteistyön kehittämiseen. Meillä on siihen valmiutta, ja meillä on siihen riittävästi resursseja, joten antaa junan mennä eteenpäin vain. Kehitys on mielestäni vakaalla pohjalla.

Kriisinhallinta-asiasta oli useampi kysymys. Kysyttiin, olinko kääntänyt takkini kriisinhallinnan suhteen. Tästä ei ole kyse, vaan kyse on hallituksen linjasta, ja missään vaiheessa ei ole määritelty, etteikö Suomi 90 henkilöllä kriisinhallintaan osallistuisi. Kyse on vain siitä, että maailman tilanteita on vaikea ennustaa, joten näitä asioita vain joudutaan rahoittamaan lisäbudjetilla. Näitä asioita on kerta kaikkiaan vaikea ennustaa.

Täydennyspoliisijärjestelmästä esitti edustaja Mattila kysymyksen. Ehdotukseni asiasta on otettu sisäministeriössä hyvin vastaan, ja ehkä siitä vielä jotain syntyy, koska sotilaspoliisikoulutuksen saaneessa reservissä olisi hyvin käyttömahdollisuuksia, jos poliisille halutaan oma reservi kriisitilanteita varten muodostaa.

Edustaja Kivelä kysyi Puolustusvoimien henkilöstön mahdollisesta väsymyksestä, ja kieltämättä — olen kiertänyt varuskuntia tässä puolen vuoden aikana aika lailla ja olen kysynyt aina henkilöstöjärjestöjen edustajilta tilanteesta — tämä on myös käynyt esille. Puolustusvoimauudistus vähensi 2 000 tehtävää Puolustusvoimista, ja sama työ tehdään pienemmällä henkilöstömäärällä, ja samaan aikaan tänä vuonna kertausharjoitusten määrä nostettiin korkeammaksi kuin mitä se aikaisempina vuosina on ollut, niin että kieltämättä tätä väsähdystä on ollut. Mutta toivottavasti ensi vuosi on helpompi, kun uudistus on ikään kuin loksahtanut paikalleen ja kertausharjoitusten järjestämisestäkin on parempaa kokemusta.

Edustaja Heinäluoma viittasi erillisrahoitukseen Ilmavoimien tulevaan strategiseen suurhankintaan ja viittasi myös koneiden lukumäärään. Mitään hävittäjäkoneiden lukumäärää ei kuitenkaan vielä ole määritelty. Nyt on tiedonhakupyyntö meneillään, ja ratkaisu jää sitten seuraavalle hallitukselle. Ja toivoa sopii edustaja Kaikkosen tavoin, että tälle suurelle strategiselle hankinnalle — unohtamatta Merivoimien Laivue 2020 -hanketta — löytyy tulevasta eduskunnasta, tulevasta hallituksesta myötämieltä, koska maanpuolustus on yhteinen asia. Mielestäni tähän konsensuksen hakemiseen tarjoutuu mahdollisuus niin ulko- ja turvallisuuspoliittisen selonteon valmistelussa kuin puolustusselonteon valmistelussa.

Yleiskeskustelu keskeytettiin kello 14.00.

Yleiskeskustelua jatkettiin kello 22.39.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Nyt jatketaan puolustusministeriön hallinnonalaa koskevan pääluokan 27 käsittelyä.

22.39 **Jari Ronkainen ps:** Arvoisa puhemies! Nyt meillä viimeinkin on hallitus, joka on huomioinut sen, että Puolustusvoimia on aiempina vuosina ajettu alas oikein urakalla. Kerrankin näemme toisen suunnan ja määrärahoja lisätään. Olemme jääneet materiaalihankinnoissa merkittävästi jälkeen siitä, mikä on todellinen tarve. Silti jotkut haluavat leikata tästä. Sitä en pysty ymmärtämään, kun pikemminkin meidän pitäisi löytää jo pelkästään uskottavan puolustuskyvyn ylläpitämiseksi jopa budjetoitua enemmän rahaa. Mutta tässä taloustilanteessa se ei tietenkään ole mahdollista.

Suomen puolustus perustuu vahvaan reserviin. On hyvä, että budjetissa on tämä otettu huomioon esimerkiksi tukemalla vapaaehtoista maanpuolustusta ja lisäämällä kertausharjoituksia. Tämä on erittäin kannatettavaa puolustuspolitiikkaa.

22.41 **Lea Mäkipää ps:** Arvoisa puhemies! Puolustusministeriön hallinnonalan määrärahoiksi ehdotetaan vajaata 2,9:ää miljardia, joka on noin 227 miljoonaa euroa enemmän kuin viime vuonna. Suomen oman, kansallisen puolustuksen uskottavuudesta on huolehdittava. Puolustusministeriön hallinnonalalla ollaan tekemässä tarpeellisia määrärahalisäyksiä niin toimintamenoihin kuin materiaalihankintoihinkin.

Viime hallituskaudella tehtiin säästöjä, joiden vaarana on Suomen puolustuskyvyn rapautuminen. Puolustusvoimauudistus rahoitettiin pitkälti puolustusmateriaalihankintojen kustannuksella ja toiminnasta tinkimisellä. Tehdyt leikkaukset kerryttivät myös kunnossapito- ja koulutusvelkaa. Puolustusvoimat on tänä vuonna pystynyt palauttamaan toiminnan tason, ja se pystytään säilyttämään myös tulevana vuonna.

Valiokunta on pitänyt ongelmallisena, että toimintamenoja joudutaan rahoittamaan uusien hankintojen kustannuksella. Materiaalihankintojen osuuden tulee olla noin yksi kolmasosa puolustusbudjetista uskottavan puolustuskyvyn ylläpitämiseksi. Vaikka budjetin momenttitarkastelussa materiaalihankintoihin näyttäisi olevan vain 22 prosenttia koko sotilaallisen maanpuolustuksen varoista, niin käytännössä lähes kaikki varaosat ja järjestelmien ylläpito, ohjelmapäivitykset ynnä muut sekä ampumatarvikkeet katetaan toimintaku-

lujen momentilta. Tämä on budjettitekninen juttu ja sinällään vaikeuttaa kokonaisuuden hahmottamista, kuten ministeri Niinistökin mainitsi.

Puolustusvoimien materiaalinen kehittäminen 2016 -tilausvaltuuden menot ajoittuvat vuosille 2016—20. Haasteellista on rahoituksen riittävyys Puolustusvoimien tulossa oleviin suuriin materiaali-investointeihin, kuten Laivue 2020 -hankkeeseen ja Hornet-torjuntahävittäjien korvaamiseen. Näitä hankintoja ei voida sisällyttää normaaliin hankintabudjettiin, vaan niitä varten tarvitaan erillisrahoitus. Hyvä, että valiokuntakin pitää erillisrahoitusta välttämättömänä.

Toimintaympäristön nopea muutos edellyttää nykyistä korkeampaa Puolustusvoimien toimintavalmiutta. Valmiuden tehostamiseen tarvitaan riittävä rahoitus. Kiireellisiä toimenpiteitä vaativat erityisesti Maavoimien nopean toiminnan valmiuden nostaminen ja kyberpuolustuskyvyn kehittäminen. Suomen geostrateginen asema sotilasliiton rajalla ja suurvallan naapurina on otettava huomioon puolustuksen kehittämisessä. Suomen puolustuskyvyn ylläpidon ensisijaisena päämääränä on muodostaa ennalta ehkäisevä kynnys sotilaallisen voiman käytölle ja sillä uhkaamiselle sekä kyky torjua maahamme kohdistuvat mahdolliset hyökkäykset.

Vapaaehtoinen maanpuolustus ja omaehtoinen toiminta ovat kustannustehokasta tukea ja täydennystä Suomen puolustusjärjestelmälle ja yksi maanpuolustuksemme peruspilareista nyt ja tulevaisuudessa. Maanpuolustuskoulutusyhdistyksessä sotilaallista koulutusta annettiin vuonna 2015 noin 80 000 vuorokautta 28 000 reserviläiselle.

Arvoisa puhemies! Hallitusohjelman mukaisesti Suomi vähentää osallistumistaan sotilaallisiin rauhanturvaoperaatioihin siten, että keskitytään Suomen kannalta merkityksellisimpiin ja vaikuttavimpiin operaatioihin. Tämän johdosta määrärahatarve vähenee vuodesta 2016 asteittain. Libanonin UNIFIL-operaation osuus on lähes puolet momentin määrärahoista. Seuraavaksi suurimmat ovat Afganistanin RS-operaatio ja Irakin koulutusoperaatio. Koska turvallisuustilanne maailmassa saattaa muuttua, mahdollisiin uusiin kiireellisiin operaatioihin on varauduttava tarpeen mukaan.

Myös annoimme lausunnon tästä asedirektiivistä. EU:n asedirektiivillä voimaan tullessaan olisi huomattava vahingollinen merkitys maanpuolustukselle. Kielto lopettaisi maanpuolustuskyvyn ylläpitoon liittyvän reserviläistoiminnan. Direktiiviin tulisi saada kansallinen poikkeamismahdollisuus jäsenvaltion kansallisen turvallisuuden ylläpitoon liittyvän ampuma-asetoiminnan, kuten reserviläistoiminnan, mahdollistamiseksi.

Lopuksi, arvoisa puhemies: Meneillään olevaa kriisiä on sanottu jopa (Puhemies koputtaa) suurimmaksi sitten toisen maailmansodan. Suomi on geopoliittisesti hankalassa paikassa, ja maata koettelee lisäksi vaikea tilanne. Kaikesta huolimatta meillä pitää olla itsenäinen puolustus, ja tavoitteena on kansallisen puolustuksen (Puhemies koputtaa) vahvistaminen ja oman maan etu.

22.46 **Thomas Blomqvist r:** Värderade herr talman! Försvarsmakten har gått igenom en stor förändringsfas under de senaste åren. Trots att försvarsmaktsreformen var svår och omfattande så var den helt nödvändig för att kunna garantera en effektiv verksamhet. Jag är nöjd med hur reformen genomfördes och med resultaten. Men nu behöver försvarsmakten arbetsro. Finansieringen måste tryggas och de inbesparingar som försvarsmaktsreformen gav räcker inte. Den parlamentariska arbetsgruppen, ledd av ledamot Kanerva, som avslutade sitt arbete hösten 2014 poängterade att tilläggsfinansiering behövs för att upprätthålla vår försvarskapacitet och till materielinvesteringar.

Arvoisa herra puhemies! Maanpuolustusjärjestöt, pääasiassa Maanpuolustuskoulutusyhdistys MPK, harjoittavat tärkeää aatteellista kansalaistoimintaa, joka vahvistaa kansalaisten puolustustahtoa ja tukee viranomaisten ja kansalaisten kykyä selvitä erilaisista turvallisuustilanteista. Vapaaehtoinen maanpuolustus tukee myös muiden viranomaisten kuin Puolustusvoimien valmiustoimintaa. Kun panostukset ovat pienentyneet, on MPK:n ja sen jäsenyhdistysten harjoittama toiminta käynyt yhä tärkeämmäksi. Sen vuoksi olen todella iloinen siitä, että valtiovarainvaliokunta ehdottaa, että tähän toimintaan tulee osoittaa 400 000 euroa lisää.

Värderade talman! De nordiska länderna är en naturlig referensgrupp för Finland. I en världsomspännande jämförelse hör Finland liksom för de övriga nordiska länderna till de mest framgångsrika och stabila välfärdsstaterna i väst. Därför faller det sig naturligt för de nordiska länderna att i en anda av solidaritet bedriva samarbete på området för just utrikes- och säkerhetspolitik. I det nordiska försvarssamarbetet bör vi eftersträva ett sådant operativt, ekonomiskt och tekniskt mervärde för försvaret som i fortsättningen möjliggör en ännu närmare samverkan mellan de nordiska försvarsmakterna, och som gör det möjligt att gemensamt utveckla, underhålla och utnyttja både de nationella och de gemensamma kapaciteterna, speciellt gällande samarbetet med Sverige som tog stora steg framåt under senaste riksdagsperiod med de tidigare försvarsministrarna Wallin och Haglund i spetsen. Där finns det ännu en hel del outnyttjat potential. Jag stöder varmt ett fördjupande av det samarbetet och är glad över att också minister Niinistö ser ut att göra det.

Arvoisa puhemies! Haluan palata asiaan, joka ei sisälly budjettikirjaan ainakaan vielä mutta joka tulevaisuudessa tulee näkymään siellä. Puhun sotilaseläkeiän nostamisesta. Olen pettynyt siihen, että vaikka puolustusvaliokunta yksimielisesti painotti, että sotilaseläkeikää ei voi nostaa, valiokunnan mielipidettä ei tässä asiassa huomioitu. Puolustusvaliokunnan saaman selvityksen mukaan sotilaseläkkeitä koskeva osio hallituksen esityksessä on valmisteltu puutteellisesti eikä puolustushallinnon edustajia tai ammattisotilaiden etujärjestöjä ole kuultu riittävässä määrin. Jos ja kun sotilaseläkejärjestelmää nyt muutetaan, myös puolustusjärjestelmän perusteita on tarkasteltava uudelleen. Muutoksilla on merkittävä negatiivinen vaikutus Suomen puolustusjärjestelmään ja rajaturvallisuuteen poikkeusoloissa, ja ainakin se tulee lisäämään puolustuksen kustannuspaineita.

Totean lopuksi, että nyt käsittelyssä oleva puolustusbudjetti ei ole riittävä tarvittavien materiaali-investointien tekemiseen. Ellei rahoitustaso nouse, joudutaan tinkimään sekä materiaalihankinnoista että toiminnasta. Sen lisäksi Puolustusvoimien tehtävien toteuttaminen tulevaisuudessa edellyttää nykyistä korkeampaa toimintavalmiutta ja taistelukestävyyttä. Tämän takia ruotsalainen eduskuntaryhmä on sitä mieltä, että Puolustusvoimien määrärahoja olisi pitänyt korottaa, ja omassa varjobudjetissamme näin myös ehdotimme. — Kiitos.

22.51 **Arja Juvonen ps:** Arvoisa puhemies! Pidän hyvänä asiana, että puolustusministeriön hallinnonalan määrärahoja ehdotetaan lisättäväksi kuluvaan vuoteen verrattuna. Määrärahojen kasvu johtuu pääasiassa materiaalihankintojen menojen myöhentämisestä. Puolustusvoimat on pystynyt palauttamaan vuonna 2015 toiminnan tason, ja selvityksen mukaan tämä taso pystytään säilyttämään myös vuonna 2016. Toimintamenojen osalta toimintaympäristön muutos edellyttää Puolustusvoimien toimintavalmiutta. Kiireellisiä toimen-

piteitä vaatii erityisesti Maavoimien nopean toiminnan valmiuden nostaminen. Yhtenä keskeisenä taustasyynä tähän on Ukrainan kriisi. On varmistuttava, että vasteajat vastaavat toimintaympäristön vaatimuksiin.

Arvoisa puhemies! Toisena kiireellisenä toimenpiteenä on kyberpuolustuskyvyn kehittäminen. Suomalaiset sivustot ja tietoverkot on suojattava kyberhyökkäyksiä vastaan, ja kyberhyökkäys ja kybersotahan ovat juuri sitä, mitä tulevaisuudessa me saamme pelätä, ja sen torjumiseen pitää kohdentaa, ja kohdennetaankin, resursseja.

22.52 **Hannu Hoskonen kesk:** Arvoisa herra puhemies! Puolustusministeriön pääluokka on pienestä koostaan huolimatta meidän maamme kannalta äärimmäisen tärkeä pääluokka. Määrärahat ovat hieman vajaa 3 miljardia euroa, mikä on kuitenkin näinkin ison pinta-alan maana kohtuullisen vaatimaton luku. Vaikka lisäystä tulee määrärahoihin, niin pitää muistaa, että tästä määrärahasta 227 miljoonaa euroa menee jo aiemmin tehtyihin hankintoihin, jotka joudutaan rahoittamaan ensi vuoden budjetista. Nämä ovat kalustohankintoja, jotka ovat puolustuskyvyn ja uskottavuuden kannalta välttämättömiä.

Arvoisa puhemies! Kiinnittäisin erikoista huomiota siihen, että puolustusministeriön menot ovat maassamme bruttokansantuotteesta 1,37 prosenttia, joka on todella pieni ja vaatimaton luku. Mutta voi todeta, että Puolustusvoimat tekee tässä maassa erittäin hyvää ja laadukasta työtä hyvin pienillä määrärahoilla. Voi sanoa, että tuotos—panos-suhde maassamme tässä asiassa on erittäin hyvä. Puolustusvoimatkin on omalta osaltaan käynyt läpi tämän valtionhallinnon menoleikkauksen tähän asti, ja puolustusministeriö on oikeastaan ainoana ministeriönä toteuttanut annetut säästötoimet sataprosenttisesti. Tästä pitää kyllä puolustusministeriön ihmisille ja Puolustusvoimille lausua parhaat kiitokset hyvin tehdystä työstä. Säästötoimet tehtiin, niin kuin sotilaille kuuluu, täsmällisesti ja annetun tehtävän mukaisesti.

Kertausharjoitukset palautetaan ensi vuonna, ja on jo palautettu tänäkin vuonna, sille tasolle, mitä uskottavan puolustuksen taso vaatii. Sehän tarkoittaa tietysti, että Maavoimat harjoittelee riittävän määrän maastovuorokausia per reserviläinen. Ilmavoimien lentotunnit ja niihin liittyvä kenttähenkilöstön ja Ilmavoimien muun henkilöstön koulutus on saavuttanut vaadittavan tason, ja myös merellä tapahtuvat kertausharjoitukset alusvuorokausilla mitattuna on palautettu hyvälle tasolle.

Pitää muistaa, että pienen maan puolustamisen kannalta äärimäisen tärkeitä ovat kolme asiaa: maanpuolustustahto, riittävän hyvä kalusto ja sitten ennen kaikkea riittävä koulutus, jotta Puolustusvoimissa palvelevat ja reserviläiset ja varusmiehet saavat riittävän hyvän koulutuksen annettuja tehtäviä varten. Uskottavuuteenhan puolustusmäärärahoilla voimme tässä talossa vaikuttaa, mutta maanpuolustustahto on suomalaisten itsensä asia. Eduskunta antaa siihen kehykset, ja sen jälkeen tämä muu työ tehdään tuolla kentällä joko reservin eri toimenpiteissä tai sitten varuskunnissa sotilaiden tekemänä.

Kaiken taustalla on viime kaudella istunut parlamentaarinen selvitystyöryhmä, jonka raportin mukaisesti materiaalihankintoihin ensi vuonna sijoitetaan 50 miljoonaa euroa. Summa on pieni ottaen huomioon sen, että tämän päivän suuri ongelma Suomen valtiolle on puolustusmateriaalihankintojen valtava vuosittainen hinnannousu. Mitä hienompaan tekniikkaan mennään, sitä suurempi se nousu on.

Ja kaikki me tiedämme, arvoisa puhemies, että edessä oleva Ilmavoimien uusien torjuntahävittäjien hankinta ei tietenkään koske näitä käyttömäärärahoja. Se pitää hoitaa erillisellä rahoituksella, mutta se tulee olemaan Suomen puolustusvoimien historian suurin han-

kinta. Mitä nykyaikaisempaa tekniikkaa hankimme, sitä enemmän se maksaa. Hinnannousu ei ole vuosittain 1:tä eikä 2:ta prosenttia, se voi olla 10 prosenttia vuoteen. Kysymys on niin huipputekniikasta.

Materiaalihankintojen osuus budjetista on nyt tuo 22 prosenttia, vaikka sen pitäisi olla kaluston uskottavuuden ja toimivuuden kannalta luokkaa 30 prosenttia. Tässä meillä on vielä kirittävää. Valtiovarainvaliokunta aivan oikein kiinnittää mietinnössään huomiota siihen, että Suomen oma puolustusmateriaalituotanto on kohtuullisella tasolla mutta sen säilyttäminen tulevaisuudessa on äärimmäisen tärkeää. Tänäkin päivänä on tärkeää, että pystymme myös kriisiolosuhteissa meidän armeijan toimintakyvyn turvaamaan omalla tuotannolla, mikä on äärimmäisen tärkeää. Pitää aina muistaa, että jos kriisiaika iskee tähän maahan tai maailmaan, niin silloin se naapurin apu, yhteistyöapu yhteistyökumppaneilta ei välttämättä ole itsestäänselvyys.

Tässäkin asiassa, arvoisa puhemies, voi sanoa, että kun pidämme oman maamme kunnossa ja pystymme toimimaan itsenäisesti, selviämme tulevistakin vuosista paljon paremmin kuin siinä tilanteessa, että olisimme toisista riippuvaisia.

22.57 **Krista Mikkonen vihr:** Arvoisa puhemies! Puolustusvaliokunnan jäsenet ovat tässä hyvin kertoneet tätä kokonaistilannetta puolustusministeriön hallinnonalalta. Niinpä nostan vain muutaman yksityiskohdan tähän budjettiin liittyen.

Pidän hyvin valitettavana, että kriisinhallinnan määrärahoja on vähennetty, ja siksi vihreät esittävätkin talousarvioaloitteessa niiden lisäämistä 5 miljoonalla eurolla. Tiedämme, että kriisinhallinnan tarve ei maailmassa tule vähenemään, päinvastoin, ja vaikka hallitus on kertonut, että sitten lisäbudjeteilla näihin voidaan lähteä mukaan, niin pidän huonona sellaista käytäntöä, että lisätalousarvioilla hoidetaan asioita, jotka voisivat olla suoraan talousarviossa, sillä se vaikeuttaa kustannusten seurantaa ja talouden läpinäkyvyyttä. Koska olemme vastuullinen puolue, yritimme etsiä nämä rahat hallinnon sisältä, ja niinpä esitämme sen sieltä materiaalipuolelta, koska käyttömenoista sitä on hyvin hankala ottaa, jotta emme vaaranna näitä kertausharjoitusmääriä.

Toinen asia on se, että suuria hankintoja on tulossa tällä kaudella: Laivue 2020 ja sitten ensi kaudella hävittäjähankinnat, joiden valmistelu aloitettiin jo nyt. On tärkeää, että tässä hyödynnämme mahdollisimman paljon omaa teollisuuttamme, niin että näiden hankintojen yhteydessä työpaikkoja jää myös Suomeen.

Kolmas asia on puolustushallinnon uudistus, joka tehtiin viime kaudella. Se oli mielestäni tärkeä, ja yhdyn niihin kiitoksiin, mitä edustaja Hoskonen tässä esitteli, että Puolustusvoimat todella sai sen tehtyä ja sai kaivettua nämä säästöt. Mutta valitettavaa on, että nyt aika paljon näistä saavutetuista säästöistä menee valtion toiseen taskuun eli Senaatti-kiinteistöille, ja tähän pitäisi kyllä löytyä joku kestävämpi ratkaisu.

Lopuksi: On hyvä, että maanpuolustusjärjestöille annettiin lisää rahaa. Toivon, että myös muilla hallinnonaloilla järjestöjen rajut leikkaukset palautettaisiin, kuten kehitysyhteistyössä.

22.59 **Marisanna Jarva kesk:** Arvoisa puhemies! Puolustusvoimat on joutunut aiemmin merkittävien leikkausten kohteeksi, ja tämä kehitys on uhannut viedä puolustusvalmiutemme kehittymistä väärään suuntaan. Tässä maailmantilanteessa onkin tärkeää, että Sipilän hallitus ja eduskunta tulevat lisäämään Puolustusvoimien määrärahoja kestävällä tavalla. Varusmiesten koulutuksesta ei tule tinkiä, ja materiaalihankintoihin nyt voidaan tehdä

myös ajanmukaista päivitystä, jotta joukkojemme varustelu vastaa paremmin nykypäivän tarpeita. Kertausharjoitusten määrä pidetään myös jatkossa asiallisella tasolla. Reserviläisten osaamisen ylläpidon ja vapaaehtoisen maanpuolustuksen jatkuvuuden osalta on ehdottoman tärkeää, että Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen lailla vahvistettuun toimintaan varataan edelleen riittävä rahoitus. MPK:n kohtuullisena pidettyyn määrärahaan vuosittain kohdistuva veivaus puolustusministeriön, valtionvarainministeriön ja eduskunnan välillä olisi kuitenkin syytä saada perinteenä jo katkaistua ja antaa toimintarauha tälle koko maassa kattavasti ja tuloksellisesti toimivalle maanpuolustusalan koulutusorganisaatiolle.

Arvoisa puhemies! Kertausharjoitusten lisäksi vapaaehtoisen koulutuksen ja omatoimisen ammuntaharjoittelun mahdollisuus on meillä reserviläisillä ollut ja on tuleva olemaan puolustuskykymme ylläpidossa tärkeä osa. Tähän liittyen tämä asedirektiivi, mikä nyt on suunnitteilla EU:ssa, on tehoton tapa, joka ei tule terrorismitekoja vähentämään sen takia, koska näihin todellisiin ongelmiin ei puututa tällä asedirektiivitavalla. Jos tätä poikkeusta ei Suomeen saada, niin nimenomaan nämä harjoittelumahdollisuudet tämän meidän järjestelmämme puitteissa, mikä perustuu yleiseen asevelvollisuuteen ja siihen, että reserviläiset aktiivisesti itse harjoittelevat ja ylläpitävät omia maanpuolustustaitojaan, tulevat merkittävästi vaikeutumaan. Meidän maanpuolustusjärjestelmämme, joka perustuu yleiseen asevelvollisuuteen, on tehokas ja edullinen, ja tätä ei saa vaarantaa.

Arvoisa puhemies! Eläkeiän noston yhteydessä, kun kaikki puolueet ovat onnistuneesti vieneet tämän eläkeuudistuksen eteenpäin — hyvä näin — tämän uudistuksen yhteydessä myös ammattisotilaiden eläkeikä nousee. Kuitenkin riittävän sodanajan joukon varmistamiseksi hallituksen on huolehdittava reservivajeen paikkaamisesta tämän muutoksen myötä.

Arvoisa puhemies! Maanpuolustukseen liittyen ja siihen, että maamme on valmistautunut tarvittaessa kriisiaikoihin ja mahdollisiin sotatilanteisiin, näiden aseellisten maanpuolustustaitojen, materiaalihankintojen ja muiden osalta meidän on myös huolehdittava huoltovarmuudesta. Tässä on hyvin ikävää kehitystä ollut viimeisten vuosien, jopa vuosikymmenien aikana. Tällä hetkellä esimerkiksi meidän ruuantuotantotilanteemme on sellainen, että omavaraisuus on laskenut koko ajan, ja tässä epävarmassa maailmantilanteessa meidän tulisi tehdä kaikkemme, että jos esimerkiksi rajoilla tulisi sellainen tilanne, että erilaisia elintarvikkeita on vaikeampi saada, niin tämänhetkiseen tilanteeseen, joka ei ole hyvä, on puututtava. Biotalouteen, minkä kehittämiseen hallitus nyt panostaa, liittyy myös ruuantuotanto ja elintarviketuotanto, myös jalostustoiminta, ja tähän on saatava lisäsatsauksia, ja meidän on saatava uusia yrittäjiä tälle alalle.

Arvoisa puhemies! Haluan vielä nostaa yhtenä tärkeänä asiana esiin aiemmin, tänäänkin päivällä esiin tulleen ajatuksen siitä, että meidän olisi hyvä maanpuolustuskoulutukseenkin liittyen nuorille tarjota tulevaisuuskutsunnat, joihin myös naiset kutsuttaisiin jatkossa mukaan, ja tuotaisiin maanpuolustuskoulutusta esille myös heille. Tämä olisi myös osa nuorisotakuun toteutumista jatkossa, kun nuorille sekä annettaisiin mahdollisuuksia tutustua maanpuolustuskoulutustoimintaan että käytäisiin läpi myös heidän elämäntilannettaan koulutuksen, työelämän (Puhemies koputtaa) ja perhetilanteen osalta. Tässä eri osapuolet voittaisivat nuoren ikäpolven kohdalla.

23.05 **Anne Louhelainen ps:** Arvoisa puhemies! Ensin kiitos hyvästä työstä parlamentaariselle selvitysryhmälle, jonka raportin mukaisesti puolustusmäärärahoja korotetaan.

Yleinen asevelvollisuus on keskeinen osa Suomen puolustusta. Yleisellä asevelvollisuudella on vankka tuki niin asevelvollisten, valtion johdon kuin kansankin parissa. Maamme puolustamisen mahdollistavat yleinen asevelvollisuus ja hyvin koulutettu reservi. Reserviläisten taitoja ylläpidetään omaehtoisen harjoittelun kautta mutta myös kertausharjoitusten sekä Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen kautta.

Arvoisa puhemies! Hallitusohjelman mukaisesti reservin kertausharjoitusten määrä pidetään riittävänä. Myös vapaaehtoisten harjoitusten ja reservin omaehtoisen koulutuksen edellytykset turvataan.

Arvoisa puhemies! Vapaaehtoisella maanpuolustuksella on merkittävä rooli Suomen puolustusjärjestelmissä. Tämän totesi myös valiokunta. Maanpuolustusjärjestöjen toiminnalla vahvistetaan reservin suorituskykyä sekä yleistä maanpuolustustahtoa. Valiokunta ehdottaakin 400 000 euroa maanpuolustusjärjestöjen tukemiseen. Maanpuolustuskoulutusyhdistys MPK on viime vuosina paikannut myös Puolustusvoimien kertausharjoituksissa ollutta vajetta. Valiokunta piti tarpeellisena, että tätä kustannustehokasta toimintaa hyödynnetään jatkossakin. MPK:n taloudelliset toimintaedellytykset tulee turvata jatkossakin.

23.06 **Mika Kari sd:** Arvoisa rouva puhemies! Puolustusvoimilla on edessään yhdet historiansa suurimmista materiaalihankinnoista. Ilman näitä investointeja puolustuksemme perusvalinnat vaatisivat uudelleenarviointia. Parlamentaarisen työryhmän päättämä rahoitus ei riitä merkittävien suorituskykyhankkeiden rahoitustarpeisiin. Merivoimilla on edessään Laivue 2020 -hanke, jonka tavoitteena on korvata 2020-luvulla vanhentuva Merivoimien taistelualuskalusto. Laivue 2020 -hankkeen noin miljardin euron tilausvaltuus sisältyy kehyspäätökseen, mutta tämän lisäksi Ilmavoimien Hornet-kaluston suunniteltu elinkaari päättyy ensi vuosikymmenen loppuun mennessä. Koska hankintaprosessi ulottuu yli vaalikausien, on syytä kysyä hallitukselta suunnitelmia siitä, miten Ilmavoimien kaluston uudistaminen ja sen suunniteltu rahoitus aiotaan aikanaan hoitaa. Tähän tarvitaan parlamentaarista näkemystä.

Toisena asiana haluan nostaa esille koulutetun reservin tärkeyden Puolustusvoimien tehtävien hoidon kannalta. Puolustuskyvyn kannalta olennaista on paitsi varusmiesten ja reservin määrä myös heidän saamansa koulutuksen kesto ja sen taso. Puolustusvoimien uudistuksen yhteydessä reservin kertausharjoitusmäärärahoja leikattiin. Vuonna 2014 parlamentaarisen työryhmän yhteinen tahto oli, että määrärahojen tasoa nostetaan. Tänä vuonna tilanteeseen on saatu parannusta. On ensiarvoisen tärkeää, että kuluvan vuoden tasolla pysytään myös seuraavina vuosina koko kehyskauden ajan.

Hallitus esitti vapaaehtoisen maanpuolustustyön tukemiseen osoitettua määrärahaa pienennettäväksi noin 400 000 eurolla. Isoin vaikutus leikkauksella olisi ollut Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen toimintaan. Maanpuolustuskoulutusyhdistys on kouluttanut Puolustusvoimien tilaaman koulutuksen kautta vuosittain 11 000 reserviläistä ja sotilaallisia valmiuksia palvelevan koulutuksen kautta 18 000 reserviläistä vuodessa. Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen tarjoama koulutus on erittäin tärkeä reserviläisten osaamisen täydentämiseksi kertausharjoituksia tukevana toimintana. Onneksi maan hallitus perui leikkauksen.

Arvoisa puhemies! Koulutetun reservin ylläpitämiseen on tänä syksynä kohdistunut myös muita, määrärahavähennyksen ulkopuolisia paineita. Yksi niistä on komission asedirektiiviehdotus, jossa esitetään muun muassa, että lippaallisten itselataavien kertatulta ampuvien siviilikäyttöön valmistettujen ampuma-aseiden hankinta ja hallussapito kiellettäi-

siin yksityishenkilöiltä myös deaktivoituina. Puolustusvaliokunta totesi lausunnossaan, että tällainen kielto voimaan tullessaan lopettaisi Suomen nykymuotoisen omaehtoisen ja omakustanteisen maanpuolustuskyvyn ylläpitoon liittyvän reserviläistoiminnan. Tämä taas heikentäisi merkittävästi Suomen puolustuksen uskottavuutta tilanteessa, jossa turvallisuusympäristömuutos korostaa osaamisen ja valmiuden merkitystä. Ampumataito on merkittävä osa suomalaisen reservin toimintakykyä.

Puolustusvaliokunnan lisäksi maa- ja metsätalousvaliokunta ja hallintovaliokunta antoivat direktiivistä varsin kielteisen arvion. On varsin ongelmallista, että direktiiviehdotuksessa ei mitenkään huomioida Suomen erityispiirteitä, jotka koskevat vapaaehtoisen maanpuolustuksen ja reserviläistoiminnan merkitystä osana maanpuolustusratkaisuamme.

Suomen tulisi olla nyt hyvin aktiivinen EU-tasolla etsiäkseen samanmielisiä kumppaneita ja tullakseen kuulluksi. Valtioneuvoston kanslian EU-asioiden osaston lausunnon mukaan jäsenvaltiokohtaiset poikkeukset ovat hyvin harvinaisia EU-lainsäädännössä. Nyt pitää meidän ministereidemme vaikuttaa direktiivin muokkautumiseen niin, että direktiiviin tehtäisiin kaikkia jäsenvaltioita koskeva yleinen poikkeus maanpuolustustarkoituksessa, tai vaihtoehtoisesti niin, että kielto poistettaisiin direktiivistä kokonaan. Korostan, että tämä on eduskunnan valiokuntien ja sitä kautta suomalaisten puolueidenkin yhteinen tahto.

SDP esittää myös omassa vaihtoehdossaan kriisinhallinnan määrärahojen nostamista.

23.11 **Antero Laukkanen kd:** Arvoisa rouva puhemies! Suomen armeijan kalusto on vanhentunutta ja heikentää uskottavaa puolustustamme nopeasti. Puolustushallinto toteutti vuosina 2012—2014 laajan puolustusvoimauudistuksen, jonka tavoitteena oli Suomen puolustuskyvystä huolehtiminen ja pysyvien kustannussäästöjen aikaansaaminen. Uudistuksella Puolustusvoimat sopeutettiin pieneneviin ikäluokkiin ja kasvaviin kustannuspaineisiin. Samaan aikaan kuitenkin toimintaympäristö Euroopassa on voimakkaasti muuttunut, ja keskustelu siitä, onko Suomen puolustus enää uskottava, on käynnistynyt. Valtiovarainvaliokunta kiinnittää huomiota siihen, että puolustusvoimauudistus rahoitettiin pitkälti puolustusmateriaalihankintojen kustannuksella ja toiminnasta tinkimällä. Valiokunta pitää ongelmallisena sitä, että toimintamenoja joudutaan rahoittamaan uusien hankintojen kustannuksella. Pitkällä tähtäyksellä tämä johtaa vielä suurempiin investointeihin, kun kalusto niin sanotusti hajoaa käsiin.

Arvoisa puheenjohtaja! Materiaalihankintojen osuus on vain noin 22 prosenttia ehdotetusta sotilaallisen maanpuolustuksen budjetista. Tasoa ei voida valiokunnan mielestä pitää riittävänä, jotta sodanajan joukot pystytään varustamaan tarvittavalla tavalla kaluston vanhetessa. Suomella on Euroopan pisin raja naapurimaamme Venäjän kanssa, ja Euroopan unioni myös odottaa Suomelta sitä, että tällä rajalla meillä on uskottava puolustus.

23.13 **Jari Ronkainen ps:** Arvoisa rouva puhemies! Suomella on oltava uskottavat puolustusvoimat. Tänään puolustusministeri kertoi, että tällä hetkellä ja lähitulevaisuudessa uusitaan Maavoimien kalustoa. Sen jälkeen uudistukseen pääsee laivasto tämän Laivue 2020 -hankkeen myötä. Viimeisimpänä uusitaan sitten Suomen Hornet-kalusto, joka alkaa tulla myös tiensä päähän.

Suomi aikoinaan liittyi niin sanottuun Ottawan sopimukseen, joka kielsi maamiinojen käytön ja valmistamisen. Tämä oli täysin järjetön päätös. Maamiinat olivat tärkeä osa Suomen maavoimien puolustuskykyä. Olisinkin halunnut tiedustella puolustusministeriltä:

onko jo löytynyt maamiinat korvaava kalusto? Toivottavasti, tai ainakin löytyy lähiaikoina. Muutoin Suomen maanpuolustus voi olla askeleen lähempänä epäuskottavuutta.

23.14 **Sami Savio ps:** Arvoisa puhemies! Edustajat Jarva ja Kari ottivat äsken esille EU:ssa suunnitellun asedirektiivin. Tällä direktiivillä olisi toteutuessaan merkittävä vaikutus Puolustusvoimien suorituskykyyn. Maamme puolustus pohjautuu yleiseen asevelvollisuuteen ja reserviläisarmeijaan, eikä Puolustusvoimilla ole — eikä todennäköisesti ole tulevaisuudessakaan — riittävästi resursseja ylläpitää riittävän kattavasti reserviläisten perustaitoja. Toiminta perustuukin hyvin pitkälti omaehtoiseen harjoitteluun, ja yksi tärkeimmistä perustaidoista on hyvä ampumataito. Tätä on reserviläisten keskuudessa laajasti ylläpidetty harjoittelemalla omilla välineillä, omalla ajalla ja omalla kustannuksella. Ampumatoiminta on vuodesta toiseen ollut keskeinen ja suosittu toimintamuoto reservijärjestöjen keskuudessa ja toiminnassa, ja tämän takia on ehdottoman tärkeää, että Suomen maanpuolustuksen erityispiirteet otetaan huomioon EU:ssa tätä direktiiviä käsiteltäessä, että meidän puolustuksemme uskottavuus säilyy myös tulevaisuudessa.

Sitten vielä toisena asiana mainitsen lyhyesti, että pidän erittäin tärkeänä tätä valtiovarainvaliokunnan Maanpuolustuskoulutusyhdistys MPK:lle myöntämää 400 000 euron lisämäärärahaa. Tällä määrärahalla vahvistetaan erittäin kustannustehokkaasti reservin suorituskykyä ja maanpuolustustahtoa.

23.16 **Kari Kulmala ps:** Arvoisa rouva puhemies! Puolustushallinto toteutti vuosina 2012—2014 laajan puolustusvoimauudistuksen. Uudistuksen tavoitteena oli Suomen puolustuskyvystä huolehtiminen ja pysyvien kustannussäästöjen aikaansaaminen. Tällä uudistuksella lakkautettiin myös useita varuskuntia, kuten esimerkiksi Pohjois-Karjalassa Kontiorannan varuskunta. Uudistuksella Puolustusvoimat sopeutettiin tällä tavoin pieneneviin ikäluokkiin ja kasvaviin kustannuspaineisiin. Olen erittäin mielissäni siitä, että Puolustusvoimat on pystynyt palauttamaan vuonna 2015 toiminnan tason uudistuksen mukaisten tehtävien ja suorituskykyisten joukkojen tuottamisen edellyttämälle tasolle. Uskon, että tämä taso pystytään säilyttämään myös ensi vuonna.

On myös erittäin myönteistä, että puolustusmateriaalihankintoihin on pystytty lisäämään parlamentaarisen selvitystyöryhmän raportin mukaisesti 50 miljoonaa euroa. On selvää, että pidemmällä aikavälillä haasteena on rahoituksen riittävyys Puolustusvoimien tulossa oleviin suuriin materiaali-investointeihin, kuten Laivue 2020 -hankkeeseen ja Hornet-torjuntahävittäjien korvaamiseen. Näitä hankintoja ei voida sisällyttää normaaliin hankintabudjettiin, vaan niitä varten tarvitaan erillisrahoitus, kuten muun muassa edustaja Kanerva kertoi aloituspuheenvuorossa.

Yleiskeskustelu päättyi ja pääluokan käsittely keskeytettiin.

14.4. Pääluokka 31 Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonala

Puhemies Maria Lohela: Nyt esitellään liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalaa koskeva pääluokka 31.

Keskustelu

16.58 **Kalle Jokinen kok** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ensi vuoden liikennebudjetin laatimista ovat ohjanneet vahvasti viime kaudella toimineen parlamentaarisen korjausvelkatyöryhmän liikennepoliittiset linjaukset. Parlamentaarisen työryhmän yksituumaisia näkemyksiä viedään ensi vuoden budjetissa raportin paperilta maastoon, teille, silloille ja radoille.

Valiokunta on tyytyväinen, että liikenneverkon korjausvelan vähentäminen on yksi hallituksen kärkihankkeista. Tämä on erittäin tärkeä ja välttämätön panostus liikenteen sujuvuuden ja turvallisuuden kannalta. Ensi vuonna päästään alkuun 100 miljoonan euron lisärahoituksella, ja kehyskauden aikana korjausvelka alkaa taittua, kun perusväylänpitoon käytetään lähes miljardi euroa enemmän kuin aikaisemmin. Valiokunta korostaa sellaisten pienten alueellisten investointien toteuttamista, jotka tehostavat jo olemassa olevan liikenneinfran tehokkaampaa käyttöä. Perusväylänpidon rahoitusta lisätään osin uusien kehittämishankkeiden kustannuksella. Talousarviosuunnitelman mukaan ensi vuonna käynnistetään vain yksi uusi kehittämishanke, 60 miljoonaa euroa maksava Helsingin ratapihan kehittäminen. Valiokunta korostaa perusväylänpidon ohella kehittämishankkeiden tärkeyttä taloudellisen kasvun edistäjinä, sillä liikenneverkon toimivuus vaikuttaa keskeisesti muun muassa elinkeinoelämän kilpailukykyyn sekä yritysten investointeja koskeviin päätöksiin.

Valiokunta kantaa huolta, että tehtyjen päätösten valossa hallituskauden investoinnit ovat jäämässä heikon taloustilanteen vuoksi vähäisiksi. Parlamentaarisen työryhmän tavoin valiokunta pitää erittäin tärkeänä uusien rahoitusmallien kehittämistä ja korostaa, että rahoitusmallien tulee edistää pitkäjänteisiä ratkaisuja ja liikenneverkon kehittämistä myös talouden tiukkoina aikoina. On tärkeää, että uudet rahoitusmallit selvitetään pikaisesti ja niitä myös kokeillaan ennakkoluulottomasti. Rahoitusmallien arvioinnin ja pilotoinnin sekä EU-rahoituksen hyödyntämisen tärkeyttä korostaakseen valiokunta on lisännyt mietintöönsä saman sisältöisen lausumaehdotuksen 4.

Arvoisa puhemies! Valtiovarainvaliokunta on pannut merkille ajankohtaisen keskustelun liikenneturvallisuudesta ja pitää välttämättömänä erillisen liikenneturvallisuutta parantavan teemahankkeen käynnistämistä. Teemahankkeen sisältönä olisi alueellisesti tärkeiden, pienten liikenneturvallisuutta edistävien hankkeiden toteuttaminen, kuten esimerkiksi kevyen liikenteen väylien, alikulkujen ja liittymäjärjestelyjen parantaminen.

Julkisen talouden suunnitelman mukaan yksityistieavustuksiin kohdistetaan 30 miljoonan euron lisärahoitus vuosina 2017—2019. Valiokunta on tyytyväinen myös ensi vuonna yksityisteille osoitettavaan 8 miljoonan euron rahoitukseen, sillä yksityisteillä on keskeinen merkitys metsä- ja biotalouden toimintaedellytyksille sekä vakituiselle ja vapaa-ajan asutukselle.

Junaliikenteen ostoja vähennetään ensi vuonna 13,5 miljoonaa euroa matkustajamääriltään vähäisiltä reiteiltä ja vuoroilta. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan kokonaan lakkautettavien junavuorojen tilalle on syntymässä ilman valtion tukea toteutuvaa markkinaehtoista linja-autoliikennettä. Y-junaliikenne Helsingin ja Siuntion välillä jatkuu HSL:n järjestämänä kokeiluna.

Arvoisa puhemies! Muutama sana valiokunnan tekemistä määrärahalisäyksistä. Suomessa on yli 500 heikkokuntoista siltaa, joiden painorajoitukset pidentävät raskaan liikenteen kuljetusmatkoja ja heikentävät elinkeinoelämän kilpailukykyä. Valiokunta lisää budjettiin 1 400 000 euroa neljän painorajoitetun sillan korjaamiseen Eurassa, Kärkölässä,

Jämsässä ja Orimattilassa. Valiokunta lisää lentopaikkojen rakentamisen ja ylläpidon momentille 150 000 euroa Seinäjoen Rengonharju-säätiön omistaman lentokentän toimintakonseptin muutoksiin liittyviin kustannuksiin.

Valtiovarainvaliokunta on jo kahtena edellisenä vuonna nostanut mietinnössään esille Kimolan kanavan kunnostamisen merkityksen Itä-Hämeen ja Kymenlaakson matkailulle ja elinkeinoelämälle. Kanavan kunnostaminen avaa vesitieyhteyden Kouvolasta Päijänteen kautta aina Viitasaarelle asti. Valiokunta pitää kanavan kunnostamista alueen elinkeinopolitiikan ja työllisyyden kannalta perusteltuna ja lisää 6 miljoonaa euroa työ- ja elinkeinoministeriön pääluokkaan.

Arvoisa puhemies! Valiokunta toteaa, että saavutettavuus, sujuva liikkuminen ja nopeat liikenneyhteydet ovat yhä keskeisempiä menestystekijöitä alueiden välisessä kilpailussa ja aluerakenteen kehityksessä. Liikennepolitiikan ratkaisuilla on erittäin suuri vaikutus alueiden taloudelliseen ja sosiaaliseen kehitykseen sekä työvoiman liikkuvuuteen. Valiokunnan mielestä on tärkeää edistää kaupunkien välisiä liikenneyhteyksiä niin, että niiden välille muodostuu vähitellen nauhamaisia, yhdyskuntarakennetta tiivistäviä kasvukäytäviä.

Lopuksi haluan kiittää valiokunnan ja liikennejaoston jäsenten hyvää työskentelyilmapiiriä ja yhteistyötä liikennebudjetin valmistelussa ja myös liikenneministeriä hyvästä yhteistyöstä tämän syksyn aikana.

17.04 **Liikenne- ja viestintäministeri Anne Berner:** Arvoisa rouva puhemies! Kuluvaa syksyä voi luonnehtia liikenne- ja viestintäpolitiikan kannalta, monien muiden asioiden ohella, työntäyteiseksi, vilkasta keskustelua synnyttäneeksi ja uusia näkymiä avaavaksi. Hallituksen isot linjat kasvusta ja julkisen talouden tasapainottamisesta koskettavat vahvasti liikennettä ja viestintää. Digitalisaation edistäminen ja normien purku ovat lähteneet ripeästi liikkeelle. Nämä asiat näkyvät ensi vuoden talousarvioesityksessä.

Korjausvelkarahoitus, joka ensi vuonna on siis yhteensä 100 miljoonaa euroa, tulee todella kipeään tarpeeseen. Se on todettu myös eduskunnan kannanotoissa. Talousarvion täydennyksessä tuosta 100 miljoonasta ehdotetaan osoitettavaksi yksityisteiden valtionapuun 5 miljoonaa euroa ja perusväylänpitoon osoitetaan siis 95 miljoonaa euroa. Kuten jaoston puheenjohtaja totesi, tulee hankkeet osoittaa pienten alueellisten korjaushankkeiden kohteeksi, jotta saamme myöskin aitoa vaikuttavuutta. Yksittäiset korjausvelkakohteet priorisoidaan tarkoin, ja tätä työtä on tehty ja tehdään parhaillaan liikennehallinnossa kiinteässä vuorovaikutuksessa elinkeinoelämän kanssa. Korjausvelkarahoituksen kohdelistat julkistetaan helmikuun alkupuolella.

Investointimäärärahojen taso pienenee tulevina vuosina. Tämä ei tarkoita jo päätettyjä hankkeita, jotka viedään tehokkaasti loppuun. Mielestäni Suomen liikenneverkko ei kuitenkaan ole vielä valmis. Monissa kohteissa tarvitaan parannustoimenpiteitä. Myös liikenteeseen vauhdilla tuleva automatisaatio saattaa vaatia mittaviakin perusparannuksia infraan. Uusien rahoitusmallien tarpeen on nähnyt usea taho, myös liikenne- ja viestintävaliokunta ja valtiovarainvaliokunta ensi vuoden talousarvioesitystä käsitellessään. Valtiovarainvaliokunta on ehdottanut myös lausumaa asiasta. Lausumaehdotuksessa velvoitetaan hallitus myös huolehtimaan siitä, että hankkeissa hyödynnetään EU-rahoitus täysimääräisenä. Tästä olen täysin samaa mieltä.

Uusia rahoitusmalleja tarvitaan, ja palaan näihin lähitulevaisuudessa. EU:n rahoituksen mahdollisuudet katsotaan ja arvioidaan myös hyvin tarkkaan. Eduskunnassa on selvä yhteinen käsitys. Liikenneyhteydet ovat elintärkeät meidän elinkeinoelämällemme ja meidän

jokaisen arkipäivän sujumiselle. Liikennettä on koko ajan uudistettava, jotta se pystyisi tarjoamaan riittävän palvelutason nyt ja tulevaisuudessa. Uudistaminen vaatii yhteistä ponnistusta ja laajaa keskustelua. Kiitänkin eduskuntaa mielenkiinnosta ja keskusteluvalmiudesta sekä lisärahoituksesta erityisesti siltojen korjaukseen.

Valtiovarainvaliokunta painottaa liikenneturvallisuutta ja edellyttää liikenneturvallisuutta parantavan teemahankkeen käynnistämistä vuonna 2017 kehittämishankkeista siirrettävästä määrärahasta. Olen täysin samaa mieltä valtiovarainvaliokunnan kanssa liikenneturvallisuuden tärkeydestä, ja on syytä huolehtia, että teema rakennetaan huolellisesti ja aitoa vaikuttavuutta edistäen.

Isoina asioina liikennepolitiikan puolelta keskustelua on käyty joukkoliikenteestä ja erityisesti junaliikenteen ostoista, kun hallitusohjelman mukaisesti joukkoliikenteen määrärahoista säästetään 15 miljoonaa euroa vuodessa ja siitä valtaosa kohdennetaan junaliikenteen ostoihin. Talousarvion täydennyksessä hyväksyttiin uuden junaliikenteen ostosopimuksen valtuutus, 120,68 miljoonaa euroa. Junaliikenteen palvelutasoa pyritään hyvin turvaamaan lisäämällä junaliikenteen velvoiteliikennettä ja markkinaehtoisen linja-autoliikenteen avulla vuoden 2016 ajan. Sen jälkeen huolehdimme siitä, että junaliikenteen tarjontaa saadaan lisättyä lisäämällä kilpailua raiteilla. Lisäksi on käynnistetty liikennekaarihanke, jonka tavoitteena on uudistaa joukkoliikennettä vastaamaan digitalisaation, ympäristön ja kilpailukyvyn haasteisiin ja huolehtimaan siitä, että palvelut paranevat asiakkaille ja kansalaisille, niin yrityksille kuin yksittäisille ihmisille.

Yleisradion rahoituksen tasoon ei ensi vuonna tehdä indeksitarkistusta. Indeksin jäädytys on perusteltu ottaen huomioon yleinen taloudellinen tilanne, kuten liikenne- ja viestintävaliokuntakin on lausunnossaan todennut. Toimintansa nyt loppuvuodesta aloittanut parlamentaarinen työryhmä on tärkeässä asemassa, kun se luotaa Yleisradion julkisen palvelun tehtävää ja rahoitusta. Haja-asutusalueiden laajakaistahankkeille ei ensi vuodelle olla varattu lisärahaa, mutta hanke jatkuu aiemmilta vuosilta käyttämättä jääneiden varojen turvin. Tähän mennessä laajakaista on hankkeen puitteissa saatettu 55 000 kotitalouden saataville.

Viestintävirastolla on vahva rooli digitaalisen kehityksen edistäjänä, sähköisen viestinnän toimivan kilpailuympäristön luojana ja luottamuksen edistäjänä. Olennaista on pystyä kehittämään viraston toimintaa ja tehokkuutta siten, että se pystyy vastaamaan muuttuvaan toimintaympäristöön ja vaatimukseen niukkien resurssien puitteissa.

Haluan myös omasta puolestani kiittää hyvästä yhteistyöstä ja etenkin kiittää valtiovarainvaliokuntaa sekä liikenne- ja viestintävaliokuntaa hyvästä keskustelusta ja evästyksestä.

Puhemies Maria Lohela: Nyt on mahdollisuus käydä tästä aiheesta debattia. — Edustaja Jalonen aloittaa.

17.10 **Ari Jalonen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On erittäin tärkeää, että perusväylänpitorahoja korotetaan tällä kaudella, mutta samaan aikaan on huomioitava se, että hankerahoitus on todella pieni. Tämä johtaa sitten taas siihen, että EU-rahoja ei ole saatavissa. Tämä kokonaispotti kuitenkin ylläpitää meidän tiestömme kuntoa, ja kun otetaan huomioon tulevaisuuden kehityssuunnat digitaalisine hankkeineen ja robottiautoineen, niin myös ne uudet liikennemuodot tulevat kulkemaan tietä pitkin, joten tähän on tulevaisuudessakin kiinnitettävä huomiota.

Mutta nyt kun tämä digitalisaatio vaatii omia resurssejaan, niin ovathan ministeriö ja ministeri seuraamassa nyt tilannetta ja vastaavat näihin tarpeisiin, millä sitten taas pystytään käynnistämään niitä hankkeita, joilla Suomi on tulevaisuudessakin liikenteen digitaalisuuden kärjessä?

17.11 **Kalle Jokinen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! EU-rahoituksen hyödyntäminen liikennehankkeissa olisi erittäin tärkeää varsinkin tässä taloudellisessa tilanteessa, jossa olemme. Nyt vuosien 2016 ja 2017 taitteessa ovat uudet TEN-T-rahoitukset haettavissa. Samoin Euroopan investointirahaston hakumenettelyyn pitää löytää kokonaisuuksia, joiden myötä Suomi voi menestyä tuossa haussa. Tällä ohjelmakaudella, joka alkoi 2014, olemme saaneet vain 77 miljoonaa euroa, kun Ruotsi on esimerkiksi saanut lähes 500 miljoonaa euroa.

Kysynkin ministeriltä: kun nämä TEN-T-tuethan osoitetaan ratahankkeisiin, tulisiko meidän muodostaa meidän päärataverkon kaksoisraidetarpeistamme tällainen kaksoisraidekokonaisuus, joka olisi riittävän iso — esimerkiksi tuo itäinen Luumäki—Imatra-yhteys siihen, ja muitakin kaksoisraidehankkeita meillä on — ja muodostaa tästä TEN-T-haku?

17.12 **Olavi Ala-Nissilä kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On mukava kuulla ja tietää, että meillä on ministerijohdossa nyt moderni ote ja huomioidaan myöskin koko ajan muuttuva markkinatilanne ja on vahva kehittämistahto.

Todellakin, kuten tuossa valtiovarainvaliokunnan liikennejaoston mietinnössä lausumme, on tärkeätä, että Suomen väyläverkkoa kehitetään toisaalta huomioiden liikenneturvallisuus, toisaalta talouskasvun edellytykset: että luodaan sellaisia kasvukäytäviä myöskin, jotka edesauttavat Suomen kasvua tulevaisuudessa, meidän viennin mahdollisuuksia. Tämä on erittäin tärkeätä. Silloin tulen tähän asiaan, mihin tässä sekä jaoston puheenjohtaja että liikennevaliokunnan puheenjohtaja viittasivat: me tarvitsemme uusia rahoitusvälineitä. On hyvä, että niitä kehitetään ennakkoluulottomasti, koska muutoin me emme pysty rahoittamaan niitä suuria tarpeita, mitä nyt edessämme on koko liikenneväyläverkosto huomioon ottaen.

17.13 **Harry Wallin sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täytyy antaa hallitukselle siitä tunnustus, että nyt 15 vuoden jälkeen perusväyläverkon määrärahat kasvavat. 15 vuotta ne ovat pysyneet paikallaan.

Nyt ovat elyt antaneet lausunnot näistä perustieverkon tarpeista ja Liikennevirasto on tehnyt esityksen ministeriölle. Te, ministeri, kerroitte, että helmikuun alussa tulee päätös, mihinkä se raha käytetään, ja sehän on äärimmäisen tärkeätä, että se tulee nopeasti, sillä pitää tehdä suunnitelmia ennen kuin sitä rahaa voidaan käyttää.

Varmistaisin vain sen vielä, että varmastiko kunnioitetaan asiantuntijayksiköiden eli elyjen lausuntoja, että sen mukaan sitten tämä päätös helmikuussa tulee, että se tulee nimenomaan asiantuntijoiden pohjalta.

17.14 **Jyrki Kasvi vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hieman siltarumpupolitiikkaa, jos sallitaan.

Hallitus tunnetusti keskittyy perusväylänpitoon, samalla se on kuitenkin siirtänyt liikenneväylien rakentamista kunnille. Esimerkiksi Espoo on tehnyt valtion kanssa sopimuksen, jossa kaupunki sitoutuu kaavoittamaan asuntoja ja valtio osallistuu Länsimetron rakenta-

miskustannuksiin. Esimerkiksi Keilaniemessä tämä edellyttää Kehä ykkösen laittamista liikennemelun vuoksi tunneliin. Käytännössä Kehä ykkönen joudutaan rakentamaan 900 metrin matkalta uudestaan. Valtiolla ei ole kuitenkaan mitään kiirettä eikä rahaa tehdä asialle mitään, Espoo joutuu siis rakentamaan valtion Kehä ykkösen itse omilla rahoillaan. Espoo ei kuitenkaan voi itse päättää, millaiseksi se Kehä ykkösen rakentaa; koska kyse on valtion tiestä, vaatimukset tulevat ely-keskuksesta. Ja kun kunta on saatu maksumieheksi, niitä vaatimuksia totisesti riittää. 900 metriä tietä maksaa 90 miljoonaa euroa.

Kysynkin: Onko tästä tulossa uusi toimintatapa? Joutuvatko muutkin kunnat kuin Espoo jatkossa maksamaan valtion teitä?

17.15 **Katja Hänninen vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Minäkin haluan kiittää hallitusta siitä, että perusväylänpitoon osoitetaan nytten niitä tarvittavia korjausvelkamäärärahoja, mikä olisi toki pitänyt tehdä aikoja sitten. Mutta hyvä, että nyt ollaan otettu askel oikeaan suuntaan, koska kyllähän tämä biotalous, jos siitä aiotaan jotakin hyötyjä irti saada, jo edellyttää sitä, että perusväylä on kunnossa. Mutta toki pitää myös rataverkostoa korjata, meriliikenteen täytyy olla kunnossa ja niin edelleen.

Olisin vielä kysynyt ministeriltä: Kun tuossa syksyllä oli välikysymys liikennepolitiikasta ja siinä otin esille esityksen, että voisimmeko perustaa sellaisen parlamentaarisen työryhmän, joka pohtisi yhdessä joukkoliikenteen järjestämistapaa ja sen kehittämistä, koska sehän on asia, joka on hallitus- tai oppositiopuolueesta riippumatta asia, jota pitää kehittää joka vaalikausi ja koko ajan, niin toivoisin, että tähän saataisiin puoluerajat ylittävä toimielin, jonkunlainen parlamentaarinen työryhmä. Mitä mieltä (Puhemies koputtaa) olette tästä?

17.16 **Thomas Blomqvist r** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies, värderade talman! Det är bra att man har sökt lösningar för den här minskade köptrafiken, och på många platser har man också hittat det. Jag är också glad för att den här regeringen satsar på basvägnätet.

Arvoisa puhemies! Kun on haettu ja myös löydetty korvaavia liikennemuotoja tai korvaavaa liikennettä siellä, missä ostoliikenne lakkautettiin tai lopetettiin, niin ainakin yksi poikkeus on, ja se on Y-juna. Siuntio on HSL:n kanssa hakenut ja on varmaan aikomassa kokeilumuodossa aloittaa liikennettä mutta maksaa siitä itse. Sen sijaan Inkoo jää kokonaan ilman junaliikennettä ja myös Karjaan osalta tulee huomattavia heikennyksiä. Kysynkin: onko ministerillä tästä ajatuksia, miten tätä asiaa voisi hoitaa?

17.18 **Sirkka-Liisa Anttila kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomihan on pitkien etäisyyksien ja harvan asutuksen maa, ja meille, jos kelle, infra — sekä tiet että rautatiet — on äärettömän tärkeä. Sitä taustaa vasten on erittäin hyvä, että hallitus nyt löysi mahdollisuudet katkaista sen kehityksen, jolla meidän perusinframme koko ajan vain rapistuu. Tämä 600 miljoonan euron uhraus on erinomaisen tärkeä.

Samalla annan kiitosta siitä, että myöskin on löydetty ratkaisuja yksityisteiden rahoitukseen, koska alemmanasteinen tieverkko on biotalouden näkökulmasta erittäin tärkeä. Meidän luonnonvaramme ovat kuitenkin pitkin Suomea. Ne eivät ole minkään valtateiden varressa, ja sen takia täytyy löytyä ratkaisut siihen, että sielläkin voidaan liikennöidä, jotta ne biotalouden raaka-aineet saadaan jalostukseen, niin kuin hallitus pitkälti tavoittelee.

Valiokunta on tehnyt lausumaehdotuksen 4, jota ministeri jo täällä ihan oikein kommentoi, ja itseäni nyt kiinnostaisi, mikä mahtaisi olla tämä aikataulu, koska täältä voisi tulla sitten sitä liikkumavaraa, että voitaisiin sitä infraa ehkä vielä vähän enemmänkin korjata.

Äärettömän tärkeitä asioita, koko Suomen tasapuolinen kehittäminen.

17.19 **Jari Ronkainen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Korjausvelka on merkittävä riski, ja sen vähentäminen onkin yksi hallituksen kärkihankkeista. Perusväylänpitoon on kehyskauden aikana tarkoitus käyttää 600 miljoonaa euroa aikaisempaa enemmän. Tämä on merkittävä suunnanmuutos, jolla huomioimme pitkien etäisyyksien Suomen.

Valtiovarainvaliokunnan mietinnössä on useassa kohtaa nostettu esille alemmanasteinen tieverkko ja sen kunto. Määrärahasta olisi syytä ohjata merkittävä osuus näiden teiden korjauksiin. Toivottavasti tästä ministeri on kanssani samaa mieltä.

Aiempina vuosina Kimolan kanavahanketta on yritetty viedä eteenpäin, mutta yhteistä tahtotilaa ei valitettavasti ole löytynyt. Nyt kuitenkin hallituspuolueet ovat sopineet 6 miljoonan rahoituksesta, joten tämäkin Järvi-Suomen matkailulle ja elinkeinoelämälle tärkeä hanke saadaan viimein alulle.

17.20 **Anne-Mari Virolainen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tällaisina taloudellisesti vaikeina aikoina on syytä kiittää ministeriä ja koko jaostoa myös siitä, että saaristoliikenteen rahoituksesta ei ole niistetty. Ja kun täällä aiemmassa puheenvuorossa jo mainittiin nuo yksityistiet, niin pitää muistuttaa, että ne eivät ole pelkästään puunhuoltoon liittyviä, vaan myös saaristoyhteydet ovat niiden perässä.

Olen lukenut Turun Sanomista, että ministeri kannattaa siltaa Paraisten ja Nauvon välillä, ja se on ollut meillä maakunnassa pitkään edunvalvonta-asia, että saamme kiinteän yhteyden sinne, ja kun tässä on jo puhuttu näistä uusista innovatiivisista rahoitusmalleista, niin kannustaisin ministeriä hakemaan niitä vaihtoehtoja, että saataisiin sinne palvelusopimus. Ja kun meillä on esimerkkejä tällaisista rahoitusmalleista, esimerkiksi Nelostie Lahteen ja Turku—Helsinki-moottoritie, niin vauhtia vain koneeseen, niin hyvä siitä vielä tulee.

17.21 **Katja Taimela sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Hyvät kollegat! Minä haluan myös itse kiittää hallitusta siitä potista, jonka te satsaatte tähän perusväylänpitoon. Toivon todella sydämestäni, että nämä miljoonat käytetään seuduille ja alueille, joista saadaan mahdollisimman suuri hyöty niin pitkällä kuin lyhyemmällä aikavälillä seutujen elinvoimaisuutta ja kehittymistä ajatellen. Elikkä tässä kaikkea viisautta hallituspuolueiden ja jaoston edustajille ja kaikille edustajille, jotka tämän kanssa työtä tekevät. Haluan kiittää myös ministeriön tahtotilaa sitoutua ja perehtyä tähän normien ja byrokratian purkuun. Sehän on yksi hallituksen kärkitavoite, ja varmasti myös tällä meidän pääluokan alalla on sen eteen töitä tehtävissä, mutta se on vain tehtävä huolella huolellisen valmistelun jälkeen.

Miinusta tässä pääluokassa on väyläverkon unohtaminen, joka tarkoittaa sitä, että vain ja ainoastaan yksi uusi investointihanke, Helsingin ratapihan toiminnallinen parannus, on nyt sitten listoissa. Ja toisaalta en myös edelleenkään voi ymmärtää tätä VR:n ostopalveluihin kohdistuvaa säästöä enkä sitä, että Ylen kohdalla parlamentaarisen työn valmistelu

(Puhemies koputtaa) unohdettiin just siinä vaiheessa, kun sitä ehkä oltaisiin kaikista kipeimmin tarvittu.

17.22 **Maarit Feldt-Ranta sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Eittämättä yksi tämän syksyn merkillisimmistä liikennepoliittisista ratkaisuista on ollut päätös lakkauttaa Y-juna — juna, jota päivittäin käyttävät tuhannet ihmiset. (Oikealta: VR:n päätös!) Kukaan ei tiedä, kulkeeko juna esimerkiksi Siuntioon tämän kevään jälkeen. Liikennejaoston puheenjohtaja Jokinen sanoi, että Y-junaa jatketaan kokeiluna. Olen viimeksi tänään ollut yhteydessä Siuntion johtoon, ja tilanne on edelleen auki. Tämä kokeilu, johon edustaja Jokinen viittaa, on jotain aivan muuta kuin Y-juna. Siinä on kyse kokeilusta, jossa menisi kaksi junaa aamupäivällä ja kaksi iltapäivällä ja kunta maksaisi tämän tehtävän, joka ei lainkaan kuulu kunnalle. Tiedän, ministeri Berner, että olette ollut vähän ehkä ahdistunut siitä, että minä ja muut länsiuusimaalaiset kollegat olemme niin voimakkaasti peränneet alueemme asukkaiden oikeutta julkiseen liikenteeseen siinä kuin muillakin, mutta voitteko selventää tätä tilannetta? Miten tämä junaliikenne läntisellä Uudellamaalla hoidetaan tämän kevään jälkeen?

17.23 **Krista Mikkonen vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Oikeastaan jatkan tästä junaliikenteestä, mihin edustaja Feldt-Ranta lopetti.

Minulle on jäänyt myös epäselväksi, mitä nyt tapahtuu Itä-Suomen junaliikenteelle. Tässä lausunnossa selvästi sanotaan, että henkilöliikenne loppuu reiteillä Joensuu—Nurmes, Joensuu—Varkaus, myös Jyväskylä—Haapamäki—Seinäjoki ja Tampere—Haapamäki—Keuruu. Kuitenkin on myös tullut tietoja siitä, että nämä yhteydet aiotaan ainakin seuraavan vuoden ajan vielä pitää yllä ja etsiä ratkaisua, että löytyykö siihen joku muu toimija, mutta tästä ei tässä kirjassa sanota mitään. Toivoisin, että tähän saisin nyt selvennyksen, ja toivoisin myös, että ymmärrätte sen, että on suuri virhe, jos me lakkautamme meidän poikittaisen junaliikenteen. Poikittaisyhteydet ovat muutenkin heikot. Sen sijaan junaliikennettä ja poikittaisliikennettä pitäisi ennemmin nimenomaan kehittää kuin tehdä sinne heikennyksiä ja mahdollisesti siirtää pätkiä busseille.

17.24 **Hanna Sarkkinen vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jotta digitalisaatio voisi edistyä, pitää tietoliikenneyhteyksien olla kunnossa. Toimivat nettiyhteydet ovat 2000-luvun peruspalvelua. Hallitus on luvannut, että Laajakaista kaikille 2015 -hanke jatkuu säästyneiden varojen turvin vielä ensi vuonna. 2016 aikana ei kiinteää laajakaistaa kuitenkaan saada vielä kaikkialle. Kysynkin: aiotaanko ministeriössä valmistella ensi vuonna tärkeä ja tarpeellinen jatkohanke päättyvälle Laajakaista kaikille 2015 -hankkeelle?

Lisäksi kysyn vt 4:stä. Pohjois-Suomen tärkein tiehanke eli vt 4:n parantaminen välillä Oulu—Kemi ei ole mukana ensi vuoden budjetissa, vaikka se on osa TEN-T-verkkoa ja kaikki tunnustavat parannustarpeet. Haluankin kysyä: onko välille tulossa hankerahaa vielä tällä hallituskaudella?

17.25 **Anders Adlercreutz r** (vastauspuheenvuoro): Värderade fru talman! On hienoa, että kehittämistahtoa on, ja odotamme innolla, miten tämä digitalisaatio konkretisoituu ihan konkretiaksi.

Junaleikkauksista haluaisin kuitenkin puhua. Tässä viitattiin, kun niitä perusteltiin, ei strategiseen näkemykseen siitä, minkälaisena nähdään junaliikenne tulevaisuudessa, vaan

taas kerran hallitusohjelman mekaaniseen kirjaukseen 15 miljoonan säästöstä ja siitä, miten se on pantava toimeen tavalla tai toisella. Hallitusohjelmassa oli myöskin kirjaus siitä, että kuntien velvoitteita ei lisätä. No, sitähän tässä käytännössä kuitenkin tehdään. Siuntio, jota tämä pahiten koskee, ministeriön kehotuksesta aloitti neuvottelut HSL:n kanssa. Tämä oli neuvottelu, josta sitten Siuntiota kritisoitiin ministeriön suunnasta muutama kuukausi sen jälkeen. Nyt heillä on kuitenkin jonkinlainen esisopimus, jonka perustella heillä on neljäsosa liikenteestä jäljellä. He saavat sen maksamalla muutaman vuoron Helsingin suuntaan, mutta eivät ensimmäistäkään vuoroa (Puhemies koputtaa) Karjaan suuntaan, jossa kuitenkin on paljon esimerkiksi koululaisliikennettä ja toisen asteen koulutusliikennettä. Onko ajatusta parantaa heidän... [Puhemies antoi puheenvuoron seuraavalle puhujalle.]

17.27 **Harri Jaskari kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kiinnitän huomiota, samalla tavalla kuin aikaisemmatkin puhujat, tähän junaliikenteeseen. Ollaan saatu arvoisalta ministeriltä ihan positiivista näkökulmaa tähän Tampere—Haapamäki-välille, että katsottaisiin rauhassa ensin, miten me kilpailutamme nämä väylät, ja sitä ennen kuitenkaan junaliikenne ei keskeytyisi.

Nyt sellainen suuri kysymys ovat ne kilpailumenetelmät. Yksi keskusteluhan on tullut esille myöskin, että VR:llä täytyy erottaa selkeästi kalustoyhtiö. Nythän VR:n puolella näyttäisi olevan, että haluttiin vähän vähentää kalustoa taikka jopa tuhota kalustoa. Ilmeisesti kuitenkin on tullut ohjauksesta vähän käskyä, että sellaista ei saa tehdä ja olisi tällainen erottaminen. Mutta toinen asia on tietysti se, että kuinkas paljon sinne junia raiteille mahtuu. Eli täytyisi olla näiden pelisääntöjen varsin selvät ennen kuin pystytään edes avaamaan keskustelua kilpailutuksesta. Mitenkä nämä kilpailutuksen erilaiset säännöt etenevät?

17.28 **Antti Lindtman sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Täällä edellisessä keskustelussa kysyttiin, onko opposition välikysymyksillä ollut mitään vaikutusta. Eläkkeensaajia koskevalla välikysymyksellä oli se vaikutus, että hallitus joutui perumaan päätöksen. Liikennevälikysymyksessä — oliko niin, että vain hetkeä aikaisemmin ministeri oli antanut ohjeen, että tätä ostovelvoiteliikennettä lisätään, eli nyt se huoli, mikä oppositiosta esitettiin, otettiin huomioon.

Mutta, arvoisa puhemies, varsinainen pommi on se, jos ministeri saa vietyä suunnitelmansa läpi HSL:n ja suurten kaupunkiseutujen liikenteen kilpailuttamisesta. Esimerkiksi HSL:n kokoomustaustainen toimitusjohtaja Suvi Rihtniemi on sanonut, että tällä on erittäin kauaskatseisia vaikutuksia. Tänne on tehty satojen miljoonien investoinnit, joiden rahoitus vaarantuu. Yhtään jatkossa ei enää investointeja tehdä. Ja vaikka korjausvelkaa nyt parannetaan, kokonaisinvestointitaso liikennehankkeissa jää tällä hallituksella pienemmäksi. (Puhemies koputtaa) Näillä höyryillä pääkaupunkiseutu ei tee MAL-sopimusta. Muutatteko linjaa?

17.29 **Timo Kalli kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Aina joudutaan tekemään valintoja. Kuitenkin talouskasvun ja paremman työllisyyden vauhdittamiseksi tarvitaan investointeja. Ja kun hallitus on ottanut kärkihankkeekseen biotalouden, se lisää ennustettavuutta ja ne lukuisat eri investointisuunnitelmat, jotka valtakunnan eri osissa ovat, mahdollistuvat tätä kautta, kun luomme sellaisia odotuksia, jotka mahdollistavat sen, että yritykset voivat uskoa, että valtio pitää liikenneväyliä kunnossa koko valtakunnan

alueella. Olen varma, että tämä palvelee kokonaisuutta, ja nyt nimenomaan on näiden alueiden vuoro. Sen tähden tämän 600 miljoonan euron toteuttaminen perustienpidon kunnossapitoon tuottaa tulevaisuudessa sellaisia tuloksia, joilla sitten voidaan varmistaa työllisyyttä ja taloutta. Sen tähden on syytä antaa tunnustusta ministerille ja hallitukselle.

17.30 **Suna Kymäläinen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Aluksi kaksi kiitosta. Ensimmäiseksi tietenkin kiitos hallitukselle siitä, että parlamentaarisen työryhmän mukaisesti tuohon perusväylänpitoon nyt panostetaan. Toinen kiitos tulee siitä rehellisestä tunnustuksesta, joka hallituspuolueiden osalta tulee, että tämä kehittäminen tapahtuu sitten kehittämisvarojen kustannuksella.

Normaalisti liikennevaliokunta ja -jaostokin ovat olleet varsin samanmielisiä ja jakaneet näkemyksiään liikenteen osalta. Hallituksella tuntuu olevan usko markkinaehtoiseen kilpailuun. Uudistuspolitiikkaa on nähty jo juna- ja postiliikenteen osalta, ja ensi vuonna näemme sen tieliikenteen ja henkilö- ja tavarakuljetuksen uudistusten osalta. Tähän liittyy huoli siitä, että markkinoiden keskittymisestä ja vääristymisestä johtuen ohjauksen ja koordinoinnin kaventuminen on näköpiirissä. Onko ministeriöllä koordinointiin riittävät resurssit, jotta koko Suomi pysyy liikenteessä?

17.31 **Toimi Kankaanniemi ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kyllä tällä hetkellä tuntuma on se, että elämme historiallista käännettä suomalaisessa liikennepolitiikassa. Nämä hallituksen panostukset digitalisaatioon näkyvät ja alkavat toivon mukaan nopeasti vaikuttamaan liikennesektorillakin. Ja toinen on se, että nyt todellakin korjausvelkaa lähdetään maksamaan pois. Se ei ainakaan kasva, ilmeisesti jonkin verran vähenee tällä kaudella, 8,4 miljardin korjausvelka, josta 600 miljoonaa nyt ollaan kaventamassa. Tämä on todella merkittävä muutos liikennepolitiikassa.

Arvoisa puhemies! Tätä Suomi—Ruotsi-maaottelua näissä EU-rahoissa hieman ihmettelen ja kysynkin ministeriltä, onko teillä tietoa, miksi Ruotsi on jo tässä lyhyellä aikaa saanut 472 miljoonaa mutta Suomi vain 77 miljoonaa. Tekikö edellinen hallituksemme jotakin väärin, kun näin pääsi käymään?

Puhemies Maria Lohela: Vielä edustajat Jokinen, Taavitsainen ja Karimäki, ja sitten ministeri vastaa.

17.32 **Kalle Jokinen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Matkailu on tällä hetkellä maailmassa yksi kehittyvimmistä taloustrendeistä, ja tällä hetkellä Suomi on globaali alisuorittaja matkailussa. Suomen bkt:stä vain noin 2,5—2,7 prosenttia tulee matkailusta, ja maailmassa se on yli 5 prosenttia.

Liikenneyhteydet ovat hyvin tärkeitä matkailun edistämisessä, ja sen vuoksi esimerkiksi valtiovarainvaliokunta on lisännyt tuon Kimolan kanavan, jotta sisävesimatkailua edistetään. Tällä hetkellä Euroopan turvallisuustilanne, Manner-Euroopan turvallisuustilanne, on sellainen, että muun muassa Aasiasta tulevat matkailijat vähän miettivät, uskaltaako Ranskaan tai perinteisiin tämmöisiin kaupunkilomakohteisiin mennä, ja sen vuoksi nyt pitäisi hallituksen löytää sellainen matkailumarkkinointimoodi, jolla Suomen kotimaan matkailua tarjottaisiin myös ulkomaille. Matkailu on myös vientitoimintaa.

Kysyn ministeriltä, miten toimii ministeriöiden välinen yhteistyö hallituksen sisällä matkailun edistämisessä.

17.33 **Satu Taavitsainen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Hyvä ministeri! Mielestäni yhteiskunnan on erityisesti laman aikana tuettava työllisyyttä ja ylläpidettävä kotimaan markkinoita, ja näihin investoinnit ovat yksi paras keino. Sekä myöskin jos ajattelee aluepolitiikkaa, niin liikenneyhteyksien pitäminen kunnossa on parasta ja tasaarvoista meille maakuntien ihmisille.

Täällä jo otettiin esille näitä TEN-T-rahoja EU:sta: Meillehän tuli liikenne- ja viestintävaliokunnan kokouksessa tämä esille, että nämä ovat olleet Suomelle nyt vain 16 miljoonaa, kun samaan aikaan Baltian maat saavat satoja miljoonia, samoiten Tanska. Elikkä hyvin suuria rahoja menee meidän rajojen ulkopuolelle, ja olisin kysynyt ministeriltä, onko teillä tietoa, mistä tämä johtuu ja kuinka voisimme jatkossa tässä toimia paremmin, sillä kyllä meillä löytyy erittäin paljon kuitenkin sellaisia hankkeita, (Puhemies koputtaa) jotka varmasti täyttäisivät nämä kriteerit.

17.35 **Johanna Karimäki vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Olen tyytyväinen, että parlamentaarisen väyläverkoston korjausvelkatyöryhmän työ on otettu vakavasti ja väyliä aletaan laittamaan kuntoon. Varsinkin nyt, kun Pariisissa on saatu historiallinen ilmastosopimus, raideliikenteen kannattavuus tulee kasvamaan vuosien saatossa, ja erityisesti nyt raideliikennettä heikentää raiteiden heikko ja rapistunut kunto. Se hidastaa junia muun muassa rantaradalla, jossa Y-juna liikennöi.

On ollut hyvä kuulla, että osa näistä maakuntien lakkautetuista yhteyksistä on saatu palautettua. Vaikkakin Y-junan liikennettä — kiitos kuntien ja HSL:n toimien — on saatu nyt minimitasolla jatkettua, on tärkeää, että mahdollisimman pikaisesti saadaan takaisin se entinen volyymi. Se on seudun asukkaille ja ihmisille ja työelämälle tärkeää. Ja yksi asia on juuri rantaradan raiteiden kunnostus ja ohitusraiteet.

Puhemies Maria Lohela: Ministeri Berner, 3 minuuttia, ja sitten jatketaan tätä debattia. — Olkaa hyvä.

17.36 **Liikenne- ja viestintäministeri Anne Berner:** Arvoisa puhemies! Korjausvelka on todella merkittävä panostus, ja sen ratkaisut saamme julkisuuteen tammikuussa. Syy siihen, miksi tässä on pieni väli siitä, kun ely-keskukset ovat omat arvionsa tehneet, on ollut se, että olemme halunneet antaa mahdollisuuden myös kaikille elinkeinoelämän järjestöille, jotka ovat olleet halukkaita lausumaan omista tarpeistaan, ja tämä yhteenveto saadaan tammikuun puolessavälissä. Tarkoitus on, että päätökset tehdään nimenomaan asiakkaiden, elinkeinoelämän ja sitten kansalaisten tarpeiden pohjalta ja sitä varten kuulemme riittävästi osapuolia.

Rahoitusmallit ovat aivan keskeinen tarve. Me tarvitsemme investointeja, me tarvitsemme uusia hankkeita, ja me tarvitsemme pitkäjänteisiä, yli kymmenien vuosien hankesuunnitelmia. Suomen on myös osallistuttava aktiivisemmin arktisen alueen ja sitten toisaalta niiden alueiden, jotka kytkevät Suomea osaksi Eurooppaan, hankkeisiin, ja se edellyttää, että meidän maan sisäinen verkosto on paremmassa kunnossa.

Meidän hankkeemme eivät ole saaneet riittävää omaa rahoitusta, jotta me olisimme saaneet vastaavasti riittäviä osuuksia haettua EU:sta tai TEN-T-tukeen. Nyt me teemme hartiavoimin töitä siinä, että me rakennamme rahoitusmallit, me huolehdimme siitä, että me teemme hyvät hakemukset TEN-T-verkon osalta ja että me saamme olla mukana osana

EU:n rahoitusinstrumentteja. Tiedostan sen, että on erittäin tärkeätä, että saamme uusia investointeja aidosti käyntiin.

Suomi on ollut osallistumassa Pariisin ilmastosopimuksen tekemiseen, joka tulee asettamaan historialliset vaatimukset myöskin liikenteen kehittämiseksi. On entistä tärkeämpää, että me aidosti saamme lisää toimivuutta ja lisää kapasiteettia ja myöskin lisää palveluita joukkoliikenteeseen. Se tarkoittaa sitä, että meidän on kehitettävä liikennejärjestelmää, huolehdittava, että siellä on myöskin kiinnostusta yrittäjille toimia ja saada aikaiseksi sellaista palvelua, että he pystyvät omalta osaltaan olemaan mukana investoimassa liikenteeseen ja liikennejärjestelmien kehittämiseen.

Oma tavoite- ja tahtotilani on se, että kun tällä hetkellä meillä on 5—6 prosenttia henkilöliikenteestä raiteilla, me pääsemme joidenkin vuosien päästä 10 prosenttiin. Mutta se vaatii sen, että me saamme parempaa tarjontaa ja että me saamme kilpailua raideliikenteeseen, jotta sinne saadaan myöskin laajemmin meidän verkkoamme käyttöön.

Olen sanonut, että edellytykset raideliikenteen kilpailun avaamiseksi ovat olemassa maaliskuussa, ja se tarkoittaa juuri sitä. Edellytykset ovat silloin olemassa. Se tarkoittaa myös sitä, että tässä vaiheessa me kuulemme eri osapuolia, saamme erilaisia näkemyksiä, saamme paremman ymmärryksen ja sitten teemme ehdotuksen, miltä pohjalta tämä toimii.

Velvoiteliikenne ei näy siinä kirjassa, koska se ei ole osa meidän budjettikehystä, vaan siinä VR ajaa liikennettä monopolisuojaansa vastaan.

Puhemies Maria Lohela: Sitten jatketaan keskustelua.

17.39 **Ari Torniainen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On hyvä, että hallitus lähtee torjumaan ja estämään perusväylästömme korjausvelan kasvua. Historiallinen 600 miljoonan euron lisärahoitus kolmelle vuodelle, josta siis ensi vuodelle on 100 miljoonaa, tulee todellakin tarpeeseen. Toivottavasti tuolla lisärahalla sekä muulla perusrahoituksella saadaan parannuksia tasapuolisesti koko Suomen alueelle, nimenomaan tasapuolisesti koko Suomen perusväylästöön.

Tärkeää on myös, että yksityisteiden kunnossapitoon varataan riittävästi määrärahoja. Jatkossa uusille suurille liikenneväylähankkeille tuleekin saada erillisrahoitusta. Nykyisen talousarvion käsittelyn kautta se ei tule riittämään.

Liikenne on yksi yhteiskunnan tiukimmin säännellyistä toimialoista, ja hallituksen päättämä kolmivaiheinen liikennekaarihanke, jo ensi vuonna käynnistyvä, tulee olemaan todella tärkeä tulevaisuudessa.

17.40 **Riitta Myller sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluan vielä saada selvennystä tähän lakkautettavien junavuorojen tilanteeseen. Tässä valtiovarainvaliokunnan mietinnössä sanotaan, että "kokonaan lakkautettujen junavuorojen tilalle on syntymässä linja-autoliikennettä, minkä arvioidaan toteutuvan markkinaehtoisesti ilman valtion tukea". Nyt puhutaan tästä velvoiteliikenteestä. Tuleeko siis Pohjois-Karjalaan lakkautettaville junavuoroille velvoiteliikennettä vai tätä korvaavaa linja-autoliikennettä? Tähän haluan vastauksen.

Sitten toinen asia, jota pidän äärimmäisen hyvänä asiana, kun täällä puhutaan tästä EU:n TEN-T-verkkotuesta ja ajatuksesta, että lähdettäisiin kehittämään rautateitä. Tämä Imatra—Luumäki-radan kaksoisraide on äärimmäisen tärkeä koko Itä-Suomen kannalta ja tär-

keä kehittämiskohde tällaisessa tilanteessa. Siinähän ovat myöskin nämä EU:n laajuiset verkostot sitten saavutettavissa. Kannatan tätä lämpimästi.

17.41 **Markku Rossi kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sipilän hallituksen ja ministeri Bernerin liikennepolitiikka on oikeastaan historiallista sikäli, koska tässä tapahtuu selkeä murros uuteen ja parempaan suuntaan. Näin haluan nähdä. Jo yksistään se, että tarkastellaan koko liikennemarkkinaa, tuota noin 40 miljardin kokonaisuutta, eikä yksistään mietitä, mihinkä pieniin sirpaleisiin tämä sitten kaiken kaikkiaan on jakaantunut, vaan nähdään tämä kokonaisuus — 40 miljardia liikennemarkkinana, sehän on meidän kansantaloudessa todella suuri kakku. Tämän kautta, kun ajatellaan myös elinkeinoelämän tarpeita, panostuksia liikenneturvallisuuteen, meidän kehittämishankkeita ja korjausvelan paikkaamista, saadaan siihen ihan uusi näkymä. On todella hienoa, että nyt pystytään korjausvelkatyöryhmän pohjaesityksen myötä ja hallitusohjelman kautta toteuttamaan juuri näitä näkökulmia niin, että saadaan tiestö kuntoon, väylästö kuntoon, radat kuntoon ja ehkä vähän myös vesiväylienkin kohdalla. Kimolan kanava on pieni asia, jonka valiokunta lisäsi, mutta sekin (Puhemies koputtaa) kertoo siitä, että halutaan tehdä uutta, (Puhemies: Aika!) viedä asioita eteenpäin.

17.43 **Merja Mäkisalo-Ropponen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olen itse Pohjois-Karjalasta, ja kyllä meidän maakunnassamme ollaan todella huolissaan hallituksen joukkoliikenteen linjauksista. Toimiva raide- ja lentoliikenne ovat nimittäin ehdottomia edellytyksiä maakunnan menestykselle. Jo epäily esimerkiksi liikenneyhteyksien heikentymisestä vaikeuttaa kilpailussa pärjäämistä. Pohjois-Karjalaan ei saada kansainvälisiä toimijoita, jos lentoyhteydet eivät toimi kunnolla.

Vaikka hallitus päättikin — vai päättikö nyt, en ole siis varma — jatkaa toistaiseksi VR:n velvoiteliikennettä Joensuusta Pieksämäelle ja Nurmekseen, jäi Pohjois-Karjalaan kyllä kalvamaan epäily siitä, mitä mahtaa tulevaisuudessa tapahtua. Ja erityisesti luottamusta on horjuttanut se, että maakunnassa ministerin edellisistäkin suunnitelmista luettiin lehdistä eikä ministeri tullut edes kutsuttuna paikan päälle keskustelemaan asiasta. Toivon todella, että ministeri kävisi tutustumassa maakuntien tilanteeseen, sillä Helsingissä asiat näyttäytyvät kyllä toisenlaisina kuin maakunnissa.

17.44 **Anne Louhelainen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Mainitsitte, arvoisa ministeri, että rahoitusmallit ovat keskeinen asia myös liikennehankkeissa. Liikennehanketoiveita on paljon, ja käsittääkseni niillä pyritään kohentamaan kokonaisvaltaisesti kyseisen alueen hyvinvointia ja työllisyyttä.

Päijät-Hämeessä on kertynyt kestämätön määrä tieverkon korjausvelkaa. Päijät-Häme on myös työttömyystilastoissa hyvin synkkää aluetta numeroiden valossa. Hollola ja Lahti ovatkin tarjonneet innovatiivista rahoitusmallia hallitukselle vuosikausia rahoitusta odottaneelle Lahden eteläiselle kehätielle vt 12:lle. Hanke toisi toteutuessaan uutta kasvua ja työpaikkoja laajalle alueelle, myös Päijät-Hämeen ulkopuolelle. Arvoisa ministeri, aiotteko päästä historiaan ministerinä, joka vihdoin näyttää vihreää valoa tälle hankkeelle?

17.45 **Jukka Kopra kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Haluaisin antaa tunnustusta ministerille siitä tarmokkaasta otteesta, jolla hän on hommiaan hoitanut tässä uudessa tehtävässään tämän syksyn. Meillä yksi näistä uudistuksista, joita on tehty, on

se, ettei tehdä liikennepoliittista selontekoa. Se on kuitenkin perinteisesti ollut sellainen työkalu, jonka avulla kommunikoidaan liikennepolitiikan tahtotila ympäröivään yhteiskuntaan, ja nyt me emme sellaista ole siis ministeriön emmekä eduskunnan toimesta tehneet. Meillä on tulossa liikennekaarihanke, tieliikennelain kokonaisuudistus ja lukuisia muita uudistuksia digitalisaatioineen. Kuinka varmistetaan, että kansalaiset tietävät ja Suomessa ylipäätään tiedetään se kokonaiskuva, missä mennään ja mihin lähivuosina suunnataan?

Edustaja Jokinen aikaisemmassa puheenvuorossaan puhui näistä EU-rahoista. Käsitykseni on se, ettei EU rahoituspäätöksiä meille tee, ellemme itse ole tehneet päätöksiä täällä ensin. Näin ollen esimerkiksi tämä ratapaketti, josta Jokinen puhui, on erinomaisen hyvä idea. Ja miksei saman tien tehtäisi tieliikenteenkin puolelle isompi tienparannuspaketti ja siitä sitten asianmukainen päätös, jotta EU-rahoitusta voidaan sille hakea?

17.46 **Anneli Kiljunen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! VR on päättänyt siirtää lipunmyynnin nettiin, automaatteihin ja R-kioskeille. Tämä on aiheuttanut suurta huolta niin ikääntyneiden kuin vammaistenkin ihmisten kohdalla. Meillä on Suomessa yli 800 000 yli 55-vuotiasta ihmistä, joilla ei ole nettiä, jotka eivät osaa käyttää nettiä tai jotka eivät halua käyttää nettiä, ja sitä kautta nämä palvelut, joita he tarvitsevat esimerkiksi lippujen ostamiseen, eivät heidän kohdaltaan kohtaa yhdenvertaisesti muiden kansalaisten kanssa. Nyt kysyisin ministeriltä: miten te varmistatte sen, että jokainen kansalainen riippumatta hänen kyvystään netin käytössä tai sitten automaatin käytössä saa sen ohjauksen ja neuvonnan, jota tällä hetkellä rautatieasemilla oleva henkilöstö pystyy ohjeistamaan ja antamaan, jotta me R-kioskeilla voimme turvata tämän yhtä hyvän, laadukkaan palvelun kansalaisille?

17.47 **Ulla Parviainen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Iloitsemme tuolla pohjoisessa siitä, että tämä tieverkkoasia nytten kohenee, mutta asia, josta olemme huolissamme, on lentoliikenne. Eli alueilla, joille ei ollenkaan raideliikenne yllä, tämä lentoliikenne kuuluu tähän kokonaisuuteen. Pohjoisen puulle ovat tärkeitä myöskin satamat ja vesiväylät, eli nykyistä syvempi väylä tuonne Ouluun ja Oulun sataman laajentaminen olisi tärkeää, että se kilpailuetu tulisi pohjoisen sahakuljetuksiin. Ruotsilla on kilpailuetu, jota he hyödyntävät, eli satama- ja väylämaksut, jotka meillä rasittavat tätä puun kuljetusta. Onko tutkittu, olisiko mahdollista, että meilläkin poistettaisiin nämä kokonaan? Mikä kokonaisvaikuttavuus tästä tulisi, jos nämä eivät rasittaisi meidän kuljetuksia?

17.48 **Matti Semi vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puheenjohtaja! Arvoisa ministeri! Olen tyytyväinen siihen, että tähän infran korjausvelkaan panostetaan nyt reilummin kuin on aikoihin tehty. Mutta minusta siinä on yksi perusteellinen ongelma: jos ajatellaan meidän vientiteollisuuden liikkeellelähtöä ja tämmöistä tulevaa tuottavuusloikkaa, niin tämä investointiraha olisi saanut olla etupainotteinen enempi. Ja tällä tavalla tulevaisuutta ajatellen: mitenkä ministeriö aikoo tehdä semmoisen suunnitelman, joka tukee vientiteollisuutta ja näitä vientiteollisuuden paikkakuntia, mitkä maakunnissa ovat, näillä rahoilla?

17.49 **Timo Heinonen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitososuutta jatkan minäkin. Korjausvelka tiestölle on tärkeä, ja toivon, että se jakaantuu hyvin Suomeen,

niin että saamme mahdollisimman paljon tätä alempaa tieverkkoa korjattua. Myös pääradan välityskyvyn parantaminen on tärkeä asia, ja on hyvä, että siinä nyt edetään.

Sitten kaksi lyhyttä kysymystä:

MAL-sopimuksia, maankäyttö, liikenne ja asuminen -sopimuksia, on tarkoitus tehdä myös kasvukäytäville. Kysyisin ministeriltä: miten näissä ollaan etenemässä HHT-akselilla ja Helsinki—Lahti-akselilla?

Sitten viimeisenä: Meidän itä—länsi-suuntaisen liikenteen yksi pullonkaula kulkee Hollolan ja Lahden läpi, ja se palvelisi itse asiassa koko Suomea itä—länsi-suuntaisena liikenteenä, jos saisimme tämän Lahden eteläisen kehätien nyt kuntoon. Kysyisin ministeriltä: millä tavalla tässä voisimme löytää ratkaisun, jolla tämä pullonkaula saataisiin purettua?

17.50 **Mika Kari sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Päijäthämäläisenä kansanedustajana tervehdin ilolla ministerin ja valiokunnan päätöstä suunnata 6 miljoonan euron panostus Kimolan kanavan peruskorjaukseen ja kunnostamiseen. Täytyy sanoa, että tämä raha tuli viime hetkellä, koska tämä kanavayhteys on jo vuosia rapistunut. Tällä kanavahankkeella varmasti on positiivinen vaikutus niin Kymenlaakson kuin Päijät-Hämeen matkailulle.

Samoin kuin edustaja Heinonen ja edustaja Louhelainen tuossa aiemmin, kysyn tästä Lahden eteläisestä kehätiestä, valtatie 12:sta. Me olemme nyt odottaneet 40 vuotta tämän tiehankkeen toteuttamista. Tähän on mahtunut myös monta keskustajohtoista hallitusta historian varrella. Olisi mielenkiintoista kuulla ministeriltä, olisiko jo nyt korkea aika.

17.51 **Markku Pakkanen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On hyvä jatkaa tästä päijäthämäläisten edustajien hehkutuksesta Kimolan kanavan puolesta, koska se on todellakin maakuntien yhteinen hanke Kymenlaakson ja Kouvolan ja Heinolan kaupunkien alueella ja sillä saadaan yhdistettyä Kouvolan ja Viitasaaren vesireitit. Tämä 6 miljoonan panostus on tarpeellinen siihen.

Omasta puolestani vielä myös haluan kiittää ministeriä tästä hyvästä korjausvelka-asiasta. Suomen tiet kaipaavat panostusta, ja tämä 600 miljoonan rahoitus tällä kaudella on erittäin tervetullut tuonne kumipyöräliikenteelle, ja sillä parannetaan niin teollisuuden kuin tietysti yksittäisten henkilöittenkin alueellista tasapuolisuutta.

Vielä lopuksi haluaisin mainita nämä TEN-T-verkot ja tämän EU-rahoituksen ja toivoisin, että ministeri voisi avata sitä vielä, onko siihen mitä mahdollisuuksia tällä hallituskaudella.

17.52 **Rami Lehto ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Julkisen talouden suunnitelma ja vuoden 2016 talousarvioesitys siirtävät liikenneväylien rahoituksen painopistettä investointihankkeista kunnossapitoon.

Korjausvelan vähentäminen on yksi hallituksen kärkihankkeista. Tämä on hyvä asia, kun tiedämme, kuinka huonoon kuntoon niin tie- kuin rataverkkomme on päästetty. Kehittämisinvestoinnit ovat nyt kuitenkin jäämässä vähäisiksi osittain perusväylänpidon satsauksien johdosta, kuten myös säästöpäätöksien. Siksi kehittämisinvestointeihin tulisikin talousarviorahoituksen rinnalle kehittää uusia rahoitusmalleja, jotta talouden tiukkoinakin aikoina investoitaisiin uusiin hankkeisiin, kuten mietinnössäkin on todettu.

Ministeri omassa puheenvuorossaan jo osittain vastasikin, että rahoitusmalleja selvitetään. Kysynkin ministeriltä tarkennusta: onko uusien rahoitusmallien selvitystä taustalla

millään tavoin aloitettu, ja jos ei, niin onko suunnitelmille aikataulua, jotta asioissa päästäisiin eteenpäin, kuten Lahden eteläisen kehätien kohdalla?

17.53 **Joakim Strand r** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On hyvä muistaa, että syy, miksi täälläkin usein puhutaan säästöistä, on tietenkin se, että vienti ei vedä, joten toivon, että kaikissa liikennehankkeissa pidetään se näkökulma vahvasti esillä.

Tulevaisuuden liikenteestä, edelläkävijyydestä ja myös digitalisaatiosta puhuttaessa toivon, että muistetaan myös meriliikenne elikkä laivaliikenteen sekä henkilö- että rahtikuljetusten globaali merkitys ja potentiaali Suomen taloudelle sekä kansakuntamme mahdollisuus hyötyä. Tulevaisuudessa läheisyydestämme Koillisväylään on hyvä muistaa, että jos esimerkiksi Pohjanmaalta Vaasan seudun kärkiyritykset energiaklusterista lähtevät muualle, niin se seuraava osoite on Kiina, Intia tai Brasilia, ei mikään muu Suomen kaupunki. Maailman parhaat moottorit lähtevät maailmalle meriteitse, eivät paikallisjunilla — tämä on äärimmäisen tärkeätä, kun tuodaan uusia miljardeja Suomeen.

Minä olen erittäin iloinen siitä, että arvon ministeri on tutustunut tähän Midway Alignment of the Bothnian Corridor -hankkeeseen. Siinä on mahdollisuus saada nyt rahaa EU:lta, myös Ruotsi on jo luvannut satoja miljardeja kruunuja siihen. Suomen osuus on (Puhemies koputtaa) pienen pieni verrattuna niihin miljardeihin, mitä me maahan tuomme. Elikkä kiitos tästä jo etukäteen.

Puhemies Maria Lohela: Otetaan vielä edustaja Ihalainen, ja sitten taas ministerille vastausmahdollisuus.

17.54 **Lauri Ihalainen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Arvoisa ministeri! Suomen kilpailukyvyn kannalta on äärettömän tärkeätä, että meillä on toimivat maantie-, rautatie- ja satamapalvelujärjestelmät, sen takia, että näissä logistisissa kustannuksissa me olemme 10 prosenttia jäljessä ja meidän pitää aina sitä ottaa kiinni. Sen takia on tärkeätä, että myös rautatieverkostoa kehitetään eikä rullata. Tässä mielessä nämä ostoliikenteen leikkaukset ovat huonosti harkittuja — mieluummin niitä olisi pitänyt perua. Ja ainakin me Keski-Suomessa kansanedustajina olemme tosi huolissamme henkilöliikenteen loppumisesta Keuruulta, Haapamäeltä ja muista järjestelyistä ja siitä, mitä käy sitten tavaraliikenteelle sen jälkeen.

Toinen kysymys, josta kannan huolta — ja toivon mukaan ministeri voi minun huoltani vähän keventää — on se, että kun kilpailu tulee myös henkilöliikenteeseen, toivottavasti asteittain Suomessa, niin eihän tätä kilpailua vain tehdä sillä tavalla, että me rupeamme pilkkomaan VR:ää, koska tässä henkilöliikenteen kilpailutilanteessa me tarvitsemme vahvaa, yhtenäistä, logistisesti kestävää omaa VR:ää eikä suinkaan sen pilkkomista, (Puhemies koputtaa) ja kilpailua käytäisiin sitten rehdeillä pelisäännöillä. Oletteko te tästä samaa mieltä?

Puhemies Maria Lohela: Ministeri Bernerille 3 minuuttia, olkaa hyvä.

17.55 **Liikenne- ja viestintäministeri Anne Berner:** Arvoisa rouva puhemies! Ensinnäkin haluan yhtyä eduskunnan kiitoksiin Kimolan kanavan rahoituksesta, jota jaosto on myöntänyt.

Haluan vielä korostaa rautatieliikenteeseen liittyen sitä, että se velvoiteliikenne, jota ajetaan vuodelle 2016, täydentää linja-autoliikennettä, elikkä kaikille alueille tulee sekä—että-liikennettä lukuun ottamatta Siuntion aluetta, missä ei ole saatu markkinaehtoista linja-autoliikennettä aikaiseksi. Mutta kaikkialle muualle tehdään tämmöinen yhdistelmä ja huolehditaan ja sovitaan nimenomaan nyt aikataulutukset yhdessä alueiden kanssa. Oma tahtoni on nimenomaan huolehtia siitä, että rautatieliikenne kehittyy Suomessa eikä näivety, ja tämä vaatii huolellista työtä ja huolellista valmistelua, ja tämän osalta, kuten olen todennut, edellytykset kilpailun avaamiselle selvitetään ja niihin palataan maaliskuussa. Olen myös samaa mieltä siitä, että me tulemme varmasti jatkossa tarvitsemaan myös hyvää, tehokasta ja osaavaa kansallista toimijaa.

Selonteon osalta olen sitä mieltä, että kun me saamme rahoitusmallit nyt valmisteltua — ja aikataulusta, kun sitä kysyttiin, niin se on itse asiassa minulla tällä hetkellä valmis — kysymys on enää siitä, että saisin esiteltyä sen hallitukselle ja saamme sen käytyä läpi, jotta voin sitten alkuvuodesta käydä sitä läpi laajemmin esiteltynä. Ja kun rahoitusmallit saadaan hyväksyttyä ja niiden pohjalta rakennettua, niin silloin on ehdottoman tärkeää, että saadaan myös yli hallituskausien kestävä hankelistaus tehtyä ja painopisteet valittua. Nämä asiat liittyvät toisiinsa ja tukevat toisiaan, ja näin ollen on välttämätöntä, että siinä on myös parlamentaarinen näkemys, miten näitä investointeja lähdetään kehittämään.

Liittyen kysymykseen VR:n kioskeista: Kysymys on yhtiön omasta päätöksestä, johon minulla ei ole toimivaltaa. Mutta yhdyn tässä köyhyysraportin näkemyksiin, joissa meillä on huolta siitä, että meillä eivät kaikki kansalaiset ole tällä hetkellä digitaalisten palveluiden äärellä niin osaamisen kuin myöskään verkon näkökulmasta, ja tämä vaatii koko hallituksen panostusta siihen, että me aidosti pystymme huolehtimaan, että kun palvelut digitalisoituvat, niin meillä myös koko väestöllä on tavalla tai toisella mahdollisuus hyödyntää näitä palveluita.

Liikenteen kehittämiseen kuuluu myöskin lentoliikenne, ja siinä meillä on yhteistä huolta siitä, miten me saamme paremmaksi kehitettyä meidän kansallista lentoliikennettämme niin sisämaassa kuin ulkomaillekin. Se on asia, jossa tehdään tällä hetkellä tiivistä yhteistyötä niin Finnairin, Finavian kuin VR:n kanssa myöskin, ja tahtotila on pyrkiä saamaan aikaiseksi jonkunlainen saavutettavuushanke, jolla voitaisiin tätä kotimaista matkailua kehittää.

Meriväylien osalta yhdyn tässä edustaja Strandin kanssa näkemykseen, että meillä on hyvin merkittävä osuus meidän viennistämme meriväylistä kiinni ja meidän tulee huolehtia myöskin meidän meriväyliemme jatkuvasta kehittämisestä.

MAL-sopimuksiin liittyen: (Puhemies koputtaa) näitä tullaan edistämään oikeastaan näiden rahoitusmallien pohjalta, jotka toivottavasti mahdollistavat myös pääkaupunkiseudulle uusia investointeja.

Puhemies Maria Lohela: Meillä on vielä puoli tuntia aikaa käydä läpi tätä pääluokkaa. Jatketaan keskustelua.

17.59 **Sirpa Paatero sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Palaan saman tien tähän meriliikenteeseen. Sosialidemokraatit ovat esittäneet omassa vaihtoehtobudjetissaan väylämaksujen puolittamista, mikä antaisi kilpailukykyä satamien kautta kulkeville rahdeille, jotka ovat siis meille vientiä sekä tuontia. Ensimmäisenä kysymyksenä: onko, ministeri, mahdollista edistää tätä?

Toisena, kun näitä uusia isoja hankkeita on nyt siis vain yksi ja viime kaudelta jäi — minkä toivottiin siirtyvän EU-rahoitukseen pitkälti — Pisara elikkä iso ratahanke: mitä sille kuuluu tällä hetkellä, koska silloin oli ajatus, että sitä oltaisiin vielä keretty edistää?

Kimolan kanavasta terveiset Valto Koskelta, joka on vuodesta 95 sitä hanketta vienyt eteenpäin, ja nyt sitten jaoston puheenjohtajalle kiitokset myös siitä, että se tällä hetkellä etenee.

Jaan saman huolen Lauri Ihalaisen kanssa VR:n tulevaisuudesta. Saan viestejä sieltä niin työntekijöiltä kuin yhtiöstä sisältä, että pelko on siitä, että se kokonaan pilkotaan, minkä jälkeen meillä ei ole vahvaa toimijaa, koska missään valtakunnassa ei elä yksityinen, (Puhemies koputtaa) vaan siihen tarvitaan vahvaa valtiollista toimijaa.

18.00 **Sami Savio ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomen kansantalouden erittäin suuri haaste on vahvistaa vientituotteiden kilpailukykyä käytettävissä olevin keinoin. Suomen kaltaisessa pitkien etäisyyksien maassa on erittäin tärkeää, että liikenneyhteydet ovat kunnossa ja kuljetuskustannukset pysyvät kohtuullisena ja samoin tilausten toimittamiseen kuluva aika.

Itse tulen Pirkanmaalta, joka on useiden valtateiden, pääradan ja poikittaisraideliikenteen sekä niitä tukevan lentoliikenteen solmukohta. Omaa maakuntaani koskettaa läheisesti Helsinki—Hämeenlinna—Tampere-kasvukäytävä, jonka varrella asuu kolmannes suomalaisista. Vahvoissa keskuksissa eri liikennemuotojen on kytkeydyttävä läheisesti toisiinsa. Etelä—pohjois-suunnan lisäksi tähän liittyvät olennaisesti toimivat poikittaisyhteydet erityisesti satamiin itä—länsi-suunnassa niin tie- kuin raideverkolla, ja tähän on myös valtiovarainvaliokunta ottanut mietinnössään kantaa. Pyytäisin arvon liikenneministeriltä lyhyttä katsausta siihen, millaisia suunnitelmia hallituksella on toimivien poikittaisyhteyksien ja Suomelle tärkeiden kasvukäytävien kehittämisen osalta.

18.02 **Ari Jalonen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Liikennepolitiikan pitkäjänteisyys on yksi korjausvelkatyöryhmän lopputuloksista, loppupäätelmistä. Tässä kohtaa haluaisin korostaa sitä, että perusväylänpitorahat on pidettävä ylhäällä myös seuraavien hallituksien toimesta. Joten miten tämä varmistetaan, onko tästä tulossa parlamentaarista ryhmää tai jotain muuta vastaavaa? (Eduskunnasta: Hyvä kysymys!) Miten tämä tulevaisuudessa toimii?

Sitten näistä hankkeista, näistä TEN-T-investointiliikuntakäytävistä: Se on hiukan huolestuttavaa katsoa, kun koko Suomen kartasta ei näy kuin pieni pala Etelä-Suomea. Miten saamme Suomen Euroopan kartalle TEN-T-verkon osalta?

Ja vielä tasoristeyksien poisto näissä turvallisuushankkeissa: onko tämä mahdollista tässä?

18.03 **Jyrki Kasvi vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tästä keskustelusta tuntuu unohtuneen, että kyse on liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalasta. Digitalisoituvassa maailmassa viestinnän merkitys yhteiskunnalle on kuitenkin yhä suurempi, ja se muuttaa radikaalisti myös liikennettä, kuten valiokunnan puheenjohtaja muistutti. Esimerkiksi laajakaistayhteyksien saatavuus ja laatu, sähköisten palveluiden turvallisuus ja palvelinkeskusten edellytykset ovat kaikki ajankohtaisia kysymyksiä, jotka tulisi huomioida myös talousarviossa puhumattakaan lähivuosien tarpeista. Kysynkin: miten hallitus aikoo

turvata Suomen edelläkävijäaseman muun muassa automaattiliikenteen, esineiden internetin, robottilennokkien ja 5G-verkon kehittäjänä?

18.03 **Hannakaisa Heikkinen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tämä 60 miljoonaa euroa, mitä Sipilän hallitus kaudellaan tulee korjausvelkaan laittamaan, niin se, jos mikä, on tulevaisuushanke. Liikenne- ja viestintäministeriö on linjannut, että korjausvelan vähentämisessä otetaan huomioon myös väylän merkitys asiakkaille. Tämä on valtavan tärkeä asia, ja toivon, että tässä huomioidaan se, että alemman asteen tiestö toimii hiussuonina valtaväylille. Elikkä näiden maitoautojen, puurekkojen, raskaitten traktoreitten, muun raskaan liikenteen turvaaminen on todella tärkeää, että nähdään se, että vaikka liikennettä määrällisesti on vähemmän, niin se on valtavan tärkeää. Ilman näitten esteetöntä liikennettä ei kaupungeissa kuljeta eikä täällä myöskään sitten ruokaa syödä.

Mutta, arvoisa ministeri, haluaisin kysyä: Tuossa edustaja Jalonen toi esille, että 500 heikkokuntoista siltaa on Suomessa. Lisärahaa jaosto sai sille 1,4 miljoonaa euroa. Mitenkä nämä loput melkein 500 siltaa — mitä ajatuksia (Puhemies koputtaa) hallituksella näille on?

18.05 **Martti Talja kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Korjausvelan hoito on äärimmäisen tärkeätä. Olisin kiinnittänyt kuitenkin huomiota uudisrakentamiseen. Meillä päijäthämäläisillä on ollut vuosikymmeniä murheenkryyninä kaupungin keskustan läpi kulkeva pohjavesialueen läpäisevä valtatie, jonka yhteydessä rekat joutuvat pysähtymään 12 kertaa liikennevaloissa. Ihme, että onnettomuuksia ei ole tapahtunut. Tie on suunniteltu, Lahden eteläinen kehätie on suunnitteluvalmis. Tällä hetkellä odotamme päätöstä siitä, millä aikavälillä sitä lähdetään toteuttamaan. Sen takaisinmaksukerroin, hyötykerroin, on kuitenkin yli 2.

18.06 **Harry Wallin sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! VR:n tulos vuonna 2013 oli 100 miljoonaa euroa. Vuonna 2014 se oli 30 miljoonaa euroa. Tämän vuoden tulokseksi arvioidaan 50—60 miljoonaa euroa, eli VR:llä on mennyt hyvin tämäkin vuosi.

On tärkeää, että te siinä välikysymyskeskustelussa ilmoititte, että tätä velvoiteliikennettä lisätään. Kuitenkin VR:n yt-neuvottelut ovat päättyneet marraskuussa ja henkilökunta on nyt löysässä hirressä. VR ei ole ilmoittanut tulevaisuutta. Se riippuu aivan siitä, koska te ilmoitatte tämän velvoiteliikenteen laajuuden, mitkä vuorot ajetaan jatkossakin. Missä aikataulussa te tulette ilmoittamaan velvoiteliikenteen laajuuden?

18.06 **Katja Hänninen vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Arvoisa ministeri! En malta olla jatkamatta siitä, mihin edellisessä puheenvuorossani jäin, elikkä kysyn edelleen tämän parlamentaarisen työryhmän perään. Ja kun edustaja Jalonen, liikenne- ja viestintävaliokunnan puheenjohtajakin, nosti esille tämän, miten varmistetaan myös tulevina vaalikausina se, että tämä hyvälle alulle laitettu perusväylän korjausvelka saadaan oikeasti umpeen kurottua, niin miten se varmistetaan, jos ei saada riittävää parlamentaarista taustatukea sinne alle? Sen takia minä edelleen peräänkuulutan sitä, että koko tämän kentän elikkä liikenteen ja viestinnän osalta perustettaisiin parlamentaarinen työryhmä, joka lähtee pohtimaan näitä palveluketjuja, tätä joukkoliikennettä kokonaisuutena.

Minun mielestäni edustaja Parviainen otti hyvin esille maakuntien lentokenttien tilanteen ja niitten merkityksen maakunnalle: harvaan asuttu Suomi, pitkät matkat, etäisyydet,

matkailuelinkeinon kehittäminen vaativat sitä, että meillä on toimiva lentoliikenne ja verkosto toimii, mutta hinnat ovat todella korkeat.

Vielä kerran kysyn teiltä, arvoisa ministeri: perustetaanko tällainen parlamentaarinen työryhmä?

18.07 **Thomas Blomqvist r** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Palaan vielä kerran tähän Y-juna-asiaan. Kuten tässä ministeri itsekin äsken totesi, Y-junaa korvaavaa bussiliikennettä ei tule syntymään eikä myös tämä velvoiteliikenne ulotu Y-junan korvaavaksi liikenteeksi. Tämä lähijunaliikenne on kuitenkin niin tärkeä läntiselle Uudellemaalle, että nyt kysyn vielä kerran, kun tässä aikaisemmin sekä edustajat Feldt-Ranta, Adlercreutz että minä olemme kysyneet. Nyt tarvitaan kyllä sekä ministeriön näkemystä että ehkä myös apua, miten tämä liikenne saadaan hoidettua jatkossa.

Sitten, rouva puhemies, vielä toisena kysymyksenä: mikä on tilanne nyt Hanko—Hyvinkää-radan sähköistämisessä? Se olisi erittäin tärkeä hanke myös vientiä ja Hangon satamaa ajatellen.

18.09 **Katri Kulmuni kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Minäkin tahtoisin kiittää ministeriä hänen tässä puheenvuorossa esille nostamastaan köyhyysraportista, jossa kuitenkin myönnetään se, että valitettavasti tällä hetkellä kaikki ihmiset eivät vielä pääse meillä digitaalisten palveluiden ääreen, ja se on tietenkin tärkeää pitää mielessä. Siksi onkin hienoa, että hallitus on ottanut digitalisaation yhdeksi kärkihankkeekseen, että kaikki ihmiset pääsisivät sen piiriin. Tähän liittyy myös se VR:n päätös sitten näitä myymälöitä sulkea. Etenkin Lapissa se on hyvin vaikeaa, koska matkailijat Rovaniemellä tai Kemijärvellä eivät suinkaan vielä pysty käyttämään täysin niitä VR:n palveluita, joten olisi hyvä, että VR myös kehittäisi niitä.

Haluaisin kysyä vielä tästä lentokenttäverkostosta, että tietenkin on tärkeää antaa poliittisesti myös rauha alueelle kehittää sitä ja viedä eteenpäin suunnitelmia, mutta miten me saisimme kansainvälisiä yhteyksiä näille pohjoisen matkailukentille, suoria yhteyksiä, koska se on kyllä tämmöinen elinkeinoelämän kysymys ja se toisi vakautta sinne, että voidaan investoida ja kehittää?

18.10 **Antti Kurvinen kesk** (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Haluan kiittää valtiovarainvaliokunnan liikennejaostoa erittäin hyvistä linjauksista. Aloitan kiitokseni siitä, että on erittäin hieno asia, että liikennejaostossa nähtiin Seinäjoen lentoaseman, Rengonharjun lentoaseman, merkitys ja tällaiselle uudelle maakunnalliselle lentokentälle annettiin mahdollisuus mennä eteenpäin. Rengonharjulle ollaan rakentamassa nyt tällaista kevytlentokenttää, uudenlaista konseptia, joka voi näyttää tietä monillekin muille lentokentille, joilla on haasteita tulevaisuudessa. Kiitos siitä hyvästä työstä.

Niin ikään toivon, että nyt nämä perusparannusrahat teille menevät vähän tuonne alempiasteiseen tieverkkoonkin. Se on hyvin tärkeää biotaloudenkin kannalta.

Arvoisa puhemies! Arvostan VR:ää, mutta ihmettelen VR:n toimintaa kyllä tietyiltä osin. On erikoista, että kun vaikka ystäväni lähti Vaasasta matkalle Helsinkiin, 70 euroa maksoi lentolippu, yli 100 euroa junalippu. Ei sellaisessa kilpailussa voi pärjätä. Ihmettelen myös VR:n toimintaa siinä, että kun tarjotaan lippuja isojen keskusten välillä, se on halvempaa kuin nousta pienemmiltä rautatieasemilta. (Puhemies koputtaa) Kysyisin ministeriltä: onko tällainen toiminta paikallaan VR:llä?

18.11 **Arja Juvonen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On positiivista, että perusväylänpitoon on tarkoitus käyttää kehyskauden aikana lähes miljardi euroa aikaisempaa enemmän. Tieverkon rapautuva kunto on otettu viimein vakavasti ja tehty tätä koskevat järkevät päätökset. Tästä muun muassa suomalaiset moottoripyöräilijät kiittävät, sillä tiestö on ollut paikoittain hyvinkin huonossa kunnossa, ja se jos joku on omiaan lisäämään onnettomuuksia. Tiedustelisin: Millä tavalla resurssit kohdentuvat juuri sinne perusväylänpitoon ja ihan puhtaasti vaikkapa asfalttiin? Millä tavalla sitä rahankäyttöä valvotaan?

Sähköinen liikenne on se, mistä olemme täällä myös usein puhuneet, ja muun muassa Pariisin ilmastosopimus on yksi asia, mikä tähtää siihen, että saisimme ilmastonmuutosta ennalta ehkäistyä. Kysyisin: millä tavalla muun muassa sähköautojen latauspisteitä Suomessa tullaan lisäämään?

Sitten Kehä ykkösen rakennushanke, minkä edustaja Kasvikin otti jo esille: onko kohtuullista, että näin suuret kustannukset koituvat sitten kuntien kulueriksi, kuten esimerkiksi Espoossa on tapahtumassa?

18.12 **Suna Kymäläinen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Arvoisa ministeri! Pitkäjänteisyys on erityisesti liikennepolitiikassa tärkeää, ja siksi onkin surullista, että tässä keltaisessa kirjassa, talousarvioesityksessä, ei ole lainkaan viime kaudella liikennepoliittisessa selonteossa päätettyjä joitakin hankkeita, joista erityisesti haluaisin Kaakkois-Suomen kannalta mainita tuon Luumäki—Imatra-kaksoisraiteen. Täällä on perätty ministeriltä terveisiä ja vastauksia eri puolille Suomea, ja liityn näiden kyselijöiden joukkoon ja kysyisin: Millaista viestiä voimme viedä Etelä-Karjalaan? Toteutuuko, siis jo kertaalleen parlamentaarisesti päätetyn esityksen mukaisesti, tällä kaudella tuo Imatra—Luumäki-kaksoisraide? Löytyykö sille rahoitusta tavalla tai toisella?

18.13 **Ari Torniainen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tässä keskustelussa on käytetty hyviä puheenvuoroja, niin maantie-, rautatie- ja vesiliikenteestä kuin lentoliikenteestäkin. Kaikki ovat todella tärkeitä, ja tietysti edustaja Kymäläisen esille nostama kaksoisraide Luumäki—Imatra on todella tärkeä, ja toivottavasti se saadaan toteutettua.

Itse haluaisin nostaa vielä keskusteluun myöskin aivan liian vähälle jääneen asian, nimenomaan toimivat tietoliikenneyhteydet, miten tärkeät ne ovat koko Suomessa ihmisten asumiselle, elämiselle ja yrittämiselle, myöskin tuolla Kehä kolmosen ulkopuolella. Pidän erittäin tärkeänä, että laajakaistayhteyksien rakentamista koko Suomeen jatketaan ja siinä otetaan myös huomioon se valokuidun rakentaminen — se valokuitu on se varmin keino kuitenkin tietoliikenneyhteyksissä — ja siellä se eri toimijoiden yhteisrakentaminen: kun rakentaa sähköverkkoa, niin voidaan myöskin valokuitua rakentaa sinne. Toivon, että näitä hankkeita viedään eteenpäin.

18.14 **Jukka Kopra kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Yhdyn tähän edustaja Kymäläisen esille nostamaan Luumäki—Imatra-kaksoisraidehankkeeseen. Siinä on kysymys todella tärkeästä asiasta, sillä merkittävä osa Suomen viennistä on tarkoitus kuljettaa Venäjälle sitä kautta ja siten, että nykyinen vanha rata rajoitettaisiin puhtaasti henkilöliikenteelle rajan yli ja sitten Imatralta kulkisivat siis tavaravirrat. Venäjän puolella käsittääkseni nämä rataratkaisut ja rakentamiset on hyvin pitkälle jo tehty, ja me olemme

vähän jäljessä, ja olisi todella hienoa ja suotavaa, jos voisimme näissä asioissa ripeästi edetä.

Edelleen tuo tietoliikennetekniikan levittäminen maaseudulle ja maakuntiin on ensiarvoisen tärkeää, kuten edustaja Torniainen tuossa tilannetta kuvasi. Meillä on tuolla maalla hyviä esimerkkejä siitä, kuinka paikalliset osuuskunnat puoliksi talkoohengellä vetävät näitä valokaapeleita varsin kustannustehokkaaseen hintaan. Voisiko valtio jonkunlaisen hankkeen avulla näitä hommia paremmin tukea?

18.15 **Katja Taimela sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Täällä keskustelussa on puhuttu myös useamman kerran tänään hallituksen yhdestä kärkihankkeesta elikkä biotalouden kasvavista mahdollisuuksista. Äärimmäisen kannatettava ajatus, ja mikä tärkeintä, onnistuessaan tämä kaikki tuo myös uusia työpaikkoja, joita kipeästi tähän maahan kaipaamme.

Mutta valiokuntakuulemisissa on kuitenkin tullut esille, että nämä hallituksen satsaukset yksityisteihin ovat täysin riittämättömät niihin suunnitelmiin, jotka liittyvät biotalouden mahdollisuuksiin hallituksen omissa tavoitteissa. Puu ei kulje sieltä metsistä tehtaille ilman kunnossa olevia yksityisteitä. Minä ymmärrän sen, että tässä voivat myös edeltävät hallitukset katsoa itse itseään peilistä, mutta joka tapauksessa, jos biotalous halutaan pitää yhtenä kärkihankkeena, niin yksityisteiden panostukset ovat aika alimitoitettuja.

Edustaja Jokinen nosti omassa puheenvuorossaan esille tämän liikenneturvallisuuden, ja haluan osaltani olla tukemassa kaikkea sitä työtä, jota me teemme liikenneturvallisuuden eteen niin jaostossa kuin valiokunnassakin (Puhemies koputtaa) myös ensi vuonna. Näiden asioiden tiimoilla ei ole oppositiota eikä hallitusta erikseen.

18.17 **Jari Ronkainen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Puhutaan vähän viestinnän puolestakin eli Yleisradiosta. Minua huolestuttavat Yleisradio ja sen tarjoamat palvelut. Valtio on ikään kuin raha-automaatti Ylelle, yli 500 miljoonaa euroa vuodessa. Yle ei sinänsä ole suuressa tulos- tai tuotantovastuussa kenellekään. Ylellä vain puhutaan avoimuudesta ja tasapuolisuudesta — toteutuuko tämä, en ole asiasta aivan varma. Nyt on asetettu parlamentaarinen työryhmä pohtimaan Ylen tulevaisuutta. Näkisin, että kehittämistä olisi paljonkin. Uskon, että ministeri on asiasta samaa mieltä, eihän muuten tätä työryhmää olisi tarvinnut edes perustaa. Kysynkin ministeri Berneriltä: mikä on teidän mielestänne Ylen tulevaisuus, ja tarvitaanko tällaista parlamentaarista radiota?

18.18 **Satu Taavitsainen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hyvä ministeri, kysyisin: Mitä toimia aiotaan tehdä nyt raideliikenteen liikenneturvallisuuden parantamiseksi? Tämä koskettaa myös tieliikennettä. Elikkä kun puhutaan tasoristeyksien poistamisesta, radan rakenteiden saneerauksista sekä turvalaitejärjestelmien muutoksista, joilla pystytään nopeuttamaan junayhteyksiä ja parantamaan sillä tavalla palvelutasoa ja kilpailukykyä sekä tällä tavalla olemaan mukana Pariisin ilmastosopimuksen tavoitteissa sekä, kuten ministeri edellisessä puheenvuorossaan kertoi, halutaan nostaa matkustajamäärää 10 prosenttiin, niin pelkästään se kilpailuttaminen ja markkinaehtoisuus eivät tuo sitä tavoitetta sillä, jos me saamme matka-ajat nopeammaksi. Esimerkiksi meillä Savon-radalla tällä hetkellä Kuopio—Helsinki on neljä tuntia, (Puhemies koputtaa) elikkä näiden (Puhemies: Aika!) tasoristeyksien... [Puhemies antoi puheenvuoron seuraavalle puhujalle.]

18.19 **Markku Pakkanen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Teemahankkeessa nousi esille kevyen liikenteen väylien tulevaisuus ja niiden suunnitelmat. Kysynkin ministeriltä: Missä vaiheessa niitä voidaan odottaa, kenties tällä hallituskaudella jo? Millä lailla ne sitten aikanaan priorisoidaan? Tuleeko tässä myös tämä ely-keskuksien näkökulma huomioiduksi?

Toinen asia, mistä ei ole vielä tänään paljon puhuttu, on joukkoliikenteen kokonaisuudistus. Ensi vuonna alkaa tämä liikennekaarihanke, ja toivon, että siinä myös kaikki eri joukkoliikennemuodot, niin linja-autoliikenne, raideliikenne, taksiliikenne kuin toki lentoliikennekin, huomioidaan ja kaikki eri toimialat pääsisivät yhdessä siihen valmisteluvaiheeseen. Erityisesti maaseudulla joukkoliikenteen tulevaisuus huolestuttaa. Mitkä mahdollisuudet muun muassa takseilla on korvata sitten poistuvia bussi- tai junavuoroja sillä alueella?

18.20 **Antti Lindtman sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pyytäisin, että ministeri avaisi vielä tätä ajatusta tästä palvelusopimusasetuksen erityisaseman purkamisesta isoilla kaupunkiseuduilla, minkä vuoksi.

Mutta sitten katseet kohdistuvat kyllä tänne lentoliikenteeseen. Nimittäin tässä raideyhteyksistä käydyssä välikysymyksessä ja tänä syksynä on käynyt ilmi, että ministerillä oli valmiutta käyttää omistajaohjausta tässä VR:n velvoiteliikenteen lisäämisessä nyt niille lakkautettaville alueille. Nyt Finnairin toimitusjohtaja ilmoitti edellisen tulosjulkistamisen yhteydessä, että nyt alkaa pudotuspeli kotimaan lentoliikenteessä. Arvoisa ministeri, maakunnissa kysytään ja kysyn nyt teiltä, oletteko valmiita hallituksessa käyttämään omistajaohjausta tarvittaessa myös kotimaan lentoliikenneyhteyksien turvaamiseksi.

18.21 **Timo Heinonen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä on puhuttu Kimolan kanavasta, se on hyvä asia, ja on puhuttu raideliikenteestä ja jonkin verran myös lentokentistä. Itse nostaisin nyt vielä kerran liikenneministerin pohdintaan Malmin lentokentän tulevaisuuden. On esitetty malli, missä voitaisiin turvata lentokentän jatko ja voitaisiin täyttää nämä asuntorakentamisen tavoitteet. Kysyisin ministeri Berneriltä, kun te olette avarakatseinen ja rohkea tekijä, voisitteko vielä kerran käydä neuvottelut vaikkapa Helsingin kaupungin kanssa siitä, että löydettäisiin malli, missä tällainen upea, historiallinen ja toimiva kenttä voitaisiin turvata.

Te olette myös ansiokkaasti lähtenyt byrokratiaa ja normeja purkamaan, ja toivon, että myös liikenteessä olevien nopeusrajoitusten ylöspäin muuttuminen muuttuvissa tauluissa, sakotusjärjestelmä, opastaulujen järjetön lupabyrokratia ja monta muuta asiaa saataisiin nyt työpöydällenne ja sitä kautta myös järkeä tähän äärimmäisen laajaan byrokratiaan.

18.22 **Toimi Kankaanniemi ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Työskentely liikennejaostossa oli koko syksyn hyvin haastavan innostavaa ja jopa välillä hauskaa, jos uskallan niin sanoa. Suuri kiitos siitä jaoston puheenjohtajalle, asiantuntevalle edustaja Jokiselle. Mutta myös erittäin suuri kiitos ministeri Bernerille, joka toi meille hyvän budjettiesityksen näihin olosuhteisiin nähden — lämpimät kiitokset siitä.

Nämä ovat vilpittömät kehut, mutta tietysti perään heitän sitten heti kaksi toivetta eli kaksoisraiteen Tampere—Jyväskylä-välille, joka palvelee myös sitten Äänekosken suuren uuden tehtaan kuljetuksia Vuosaaren satamaan, josta on sopimus olemassa, ja toisen hankkeen Jyväskylästä pohjoiseen eli Kirri—Tikkakoski-moottoritien rakentamisen, jonka toi-

von samoilla Äänekosken terveisillä (Puhemies koputtaa) tulevan ohjelmaan heti, kun se on mahdollista.

Puhemies Maria Lohela: Otetaan vielä edustajat Mikkonen, Feldt-Ranta, Jalonen, Jokinen ja sitten ministeri.

18.23 **Krista Mikkonen vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Hyvä ministeri! Kysyisin vielä nyt uudestaan, kun en aivan ymmärtänyt, mitä tapahtuu tälle Joensuu—Nurmes-junaliikenteelle ja Joensuu—Varkaus-välille, josta jatkuu poikittaisyhteys halki Suomen. Siis näinhän on, että maaliskuun loppuun mennessä ne lakkaavat ja silloin kilpailutus aloitetaan, mutta kuitenkin kilpailutuksessa kestää niin pitkään, että siihen pitää varata riittävä aika. Velvoiteliikenteeseen jonkin verran tätä rahaa käytetään, siihen, että yhteyksiä sillä säilyy. Mutta millaisia ne yhteydet ovat, ja kulkeeko juna 1.4. Joensuu—Nurmes-välillä ja Joensuu—Varkaus-välillä, joka mahdollistaa poikittaisliikenteen Joensuusta aina Turkuun saakka?

18.24 **Maarit Feldt-Ranta sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Berner, totesitte tässä aiemmin, että kaikkialle muualle olette kyennyt löytämään ratkaisun ostoliikenteen lakkauttamisen jälkeen paitsi Siuntioon ja Inkooseen, eli läntisen Uudenmaan liikenneratkaisu on edelleen auki. Voisitteko nyt ystävällisesti, ministeri, once for all kertoa länsiuusmaalaisille, miten heidän töihin pääsynsä, koulutukseen pääsynsä maaliskuun jälkeen turvataan? Tämä koskee tuhansia ja tuhansia ihmisiä. Olisi myös sitä taustaa vasten kohtuullista, että vastaisitte tähän kysymykseen, koska itseni lisäksi tänään täällä ainakin edustajat Blomqvist, Adlercreutz ja Karimäki ovat käyttäneet tästä asiasta puheenvuoron. Toivoisin, että voisitte nyt tämän epävarmuuden hälventää ja kertoa, miten erittäin suosittu, tärkeä Y-juna kyetään korvaamaan niin, että 40 kilometriä tästä eduskuntatalosta olisi jotain julkista liikennettä, jota tuhannet ihmiset käyttävät päivittäin.

Puhemies Maria Lohela: Vielä edustaja Eestilä.

18.25 **Markku Eestilä kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kysyisin ministeriltä yhden periaatteellisen kysymyksen. Me keräämme liikenteestä aika paljon veroja, 7,9 miljardia kokonaisuudessaan, ja pelkkä autoveron, polttoaineverojen ja arvonlisäverojen osuus on noin 6 miljardia, valtion budjetin yleiskatteeksi. Nyt kun liikenne sähköistyy, se tarkoittaa sitä, että polttoaineverojen merkitys vähenee ja myös päästölaskelmien perusteella tehdyt verot ovat hieman kyseenalaisia todellisen kulutuksen näkökulmasta katsottuna. Kun näitä uudistuksia tehdään ja mahdollisesti verohelpotuksia joillekin annetaan, niin miten me turvaamme sen, että verotus on yhdenmukaista ja verotus on ikään kuin oikeudenmukaista niidenkin ihmisten näkökulmasta, jotka elävät alueilla, missä näitä uudistuksia ei voida tehdä?

18.26 **Ari Jalonen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitän tästä käydystä keskustelusta. Tämä on ollut hyvä ja nostanut erittäin tärkeitä asioita esille. Nostan pari kohtaa.

Edustaja Kasvi, kuten aina, puolustaa digitaalisuutta ja nostaa niitä asiantuntevuudellaan esille. Aivan totta, liikenne on nyt paljon muutakin kuin pelkkää tiellä liikkumista.

Lentoliikennettä ei ole ilman toimivaa lentokenttäverkostoa, ja lentokenttäverkosto ei tee sitä itsearvoiseksi, elikkä tarvitsee olla myös lentoliikennettä. Ja tässä kohtaa mielestäni tulee nostaa esille yksi maamme monopoleista, ja se pitää katsoa mielestäni jossain vaiheessa kunnolla.

Kiitän vielä erikseen liikennejaostoa ja liikenneministeriä liikenne- ja viestintävaliokunnan puolesta. Tässä yhteistyön hengessä on hyvä jatkaa.

18.27 **Kalle Jokinen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Täällä on hyvin paljon kiitelty hallituksen linjaa ja ministerin toimenpiteitä tämän korjausvelka-asian hoitamisessa. Minä itse palautan mieliin, mistä se johtuu, että voidaan kiitellä. Se johtuu siitä, että hallitus kunnioittaa parlamentaarista työtä, joka viime kaudella tehtiin. Ja se yksituumaisuus, joka parlamentaarisen työryhmän raportista huokui, menee nyt käytäntöön. Tietysti itsekin siinä mukana olleena kiitän vielä, että viime keväänä saatiin yksituumainen raportti aikaan ja nyt sen hedelmiä päästään viemään eteenpäin. Hyvä niin.

Ministeri kertoi tuossa, että rahoitusmallit tulevat pian arviointiin, ja toivon, että keväällä sitten voidaan kehysriihessä pohtia, mitä kohteita pilotoidaan. Täällä esille tullut Lahden eteläinen kehätie on aivan oivallinen kohde pilotoida, koska siinä 30 prosenttia ovat kunnat sitoutuneet rahoittamaan.

Edustaja Kasvi toi esille tuon liikenteen digitalisaation, joka on todella tärkeä, mutta tietysti pitää muistaa, että bitti ei korvaa bitumia. Molempia tarvitaan, ja sen takia tämä yhteistyö ja hyvä henki liikennepolitiikan ympärillä on erittäin tärkeää. Kiitos siitä.

Puhemies Maria Lohela: Ja vielä ministeri Berner, 3 minuuttia.

18.28 **Liikenne- ja viestintäministeri Anne Berner:** Arvoisa rouva puhemies! Minä kirjasin 19 kysymystä. Minä yritän vastata niin hyvin kuin saan teille kaikille annettua vastauksia nopeasti.

Laajakaistahanketta on tarkoitus jatkaa. Sillä on jonkun verran käyttämättömiä varoja, ja me olemme hyvin sitoutuneita siihen, että meidän on saatava se laajakaista käyttöön kaikelle väestölle. Sen eteen teemme töitä, että saamme sitä sitten myöskin budjettiin ensi vuonna.

Meillä on kärkihankkeena hanke nimeltä Digi2, jonka tehtävänä on huolehtia siitä, että löydämme kasvuympäristön digitaaliselle liiketoiminnalle. Siinä pohditaan oman datan ja massadatan käyttöä, avoimien rajapintojen rakentamista, sitä kautta IoT-hankkeiden tukemista, automatisaation ja robotisaation edellytysten luomista, niihin liittyvien sääntelyjen katsomista, mutta myöskin kokeilujen käynnistämistä näiden toimialojen ympäristössä, jossa liikenne muodostaa yhden mahdollisen kohteen, jossa näitä voidaan tehdä. Tavoite olisi saada merkittävää kasvuympäristöä aikaiseksi näillä toimenpiteillä. Raportoimme tämän kärkihankkeen ensimmäistä kertaa sitten tammikuussa hallitukselle.

Korjausvelka tulee sisällyttämään myöskin uusia siltahankkeita, ja siitä näkökulmasta varmasti tulemme pitämään huolta, että mahdollisimman laajasti pystymme tähänkin haasteeseen vaikuttamaan. VR on tosiaan tehnyt hyvää tulosta, mutta on huomioitava, että tulos syntyy neljästä eri liiketoiminta-alueesta, joista junaliikenne on vain yksi. Siitä näkökulmasta olen myöskin käynyt läpi VR:n kanssa, että heidän yt-menettelynsä eivät ole riippuvaisia tästä velvoiteliikenteestä, vaikka toisin julkisuuteen on ilmoitettu. Mutta tästä huolimatta velvoiteliikenne, aikataulut ja päätökset saadaan varmasti tammikuussa, ja

tämä on nimenomaan yhteistyössä tehtävää ja myöskin alueiden kanssa tehtävää. Silloin saadaan myöskin aikataulut aikaiseksi ja käytyä läpi se kokonaisuus.

Sähköautot sekä vaihtoehtoiset biopolttoaineet ovat korkealla asialistalla etenkin näiden Pariisissa tehtyjen ilmastosopimusten kanssa. Tässä tulemme katsomaan, mitkä ovat ne keskeiset toimenpiteet, joita vaaditaan, jotta aidosti saamme näitä tavoitteita synnytettyä. Uusiin hankkeisiin meillä ei ole kehyksissä varoja vuosille 16 ja 17, ja sen takia — niin paljon kuin haluaisinkin sanoa, että teidän yksittäiset hankkeenne lähtevät liikkeelle — en pysty ottamaan kantaa ennen kuin rahoitusmallit ovat selvät.

Yksityisteihin satsaukset 30 miljoonaa. Tiedämme, että se on vielä vähän, mutta se on kuitenkin 30 miljoonaa enemmän kuin aikaisemmin. Ja siitäkin näkökulmasta meidän on vielä katsottava, mitä tälle osuudelle voidaan tulevaisuudessa tehdä.

Liikenneturvallisuus on yhteistä vastuualuetta, ja tässä tulemme varmasti pitämään huolta siitä, että kehitämme raideliikenteen ja tieliikenteen turvallisuusjärjestelmiä ja huolehdimme näistä, kun kehitämme tieliikennelain kokonaisuutta. Siinä turvallisuus ja sen kehittäminen ovat yksi keskeinen näkökulma.

Kevyen liikenteen väylien osalta: Tämä on teema, jota kehitämme vuoden 17 aikana. Silloin päästään siihen palaamaan.

Joukkoliikenteen ja liikennekaaren osalta pyritään siihen, että kaikki liikennemuodot tullaan huomioimaan tasavertaisesti ja sitä kautta kehitellään.

Ja vielä pikaisesti, jos saan vastata, periaatekysymys siitä, miten liikennetulojärjestelmät tullaan kehittämään: siinä on meillä sellainen kysymys, josta mielelläni eduskunnassa keskustelen ensi kevään aikana, koska nämä ilmastovaatimukset tulevat myöskin johtamaan siihen, että meidän on pohdittava nämä mallit uudestaan.

Puhemies Maria Lohela: Pääluokan 31 käsittely keskeytetään ja keskustelua jatketaan myöhemmin.

Yleiskeskustelu keskeytettiin kello 18.32.

Yleiskeskustelua jatkettiin kello 23.18.

Puhemies Maria Lohela: Nyt jatketaan liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalaa koskevan pääluokan 31 käsittelyä.

23.18 **Katri Kulmuni kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalalla on ihan positiivisiakin asioita kaikkien kansalaisten ja yhteiskunnan kannalta näinä vaikeina aikoina, jolloin tuntuu, että kaikesta vain säästetään. Kyllähän suhteessa siihen linjanmuutokseen, mitä myös edellisellä kaudella se yhteisparlamentaarinen ryhmä oli esittänyt, että tarvittaisiin jossakin vaiheessa panostuksia korjausvelan pienentämiseksi, se, että nyt sinne saadaan kuitenkin 600 miljoonaa euroa, on iso asia, vaikkakin täytyy samalla tunnustaa, että se ei vielä itse asiassa riitä sen korjausvelan taittamiseksi. Mut-

ta se on kuitenkin alku siihen, että saadaan korjausvelkaa jossain määrin kavennettua. Tällä on kyllä erittäin suuri myös elvyttävä vaikutus maakuntien ja koko Suomen taloudelle.

Muutamina esimerkkeinä on tietenkin pakko mainita myös kotiseudultani Pohjois-Suomesta kaksi tiehanketta. Ensinnäkin olen kiitollinen, että liikenneministeriö on jo lupaillut vt 21:lle eli Norjaan menevälle tielle, Kilpisjärven tielle, rahoitusta sen kunnostamiseksi, koska viikoittainhan siellä on ulkomaalaisia rekkoja tienposkessa ja ojassa, ja se on todella ongelmallinen tilanne. Samoiten, mikä täälläkin nousi yleiskeskustelussa jo esille, tieosuus Oulusta Kemiin on Liikennevirastonkin mukaan keskimääräistä vaarallisempi tieosuus. Vaikka uusia hankerahoja ei olekaan näillä näkymin luvassa, niin kun sieltä kehyskaudelta vapautuu vuosina 18 ja 19 määrärahoja, toivon, että niitä esimerkiksi tälle tieosuudelle sitten saataisiin.

Ongelma on tietenkin se, että kun uusia rahoitusmahdollisuuksia sitten haetaan, niin on varmasti hyvä, että valiokunta ja ministeriö ja myös tämä sali pääsisivät sitten keskustelemaan niistä, miten uusia mahdollisuuksia voidaan toteuttaa uusilla hankkeilla. Tietenkään se ei saa tarkoittaa sitä, että jos valtiovalta joutuu säästöjen takia vetäytymään, niin sitten laitetaan kunta- ja aluetaloudelle lisää painetta, mutta jollakin lailla meidän täytyisi myös pystyä hankkimaan näitä uusia rahoitusmuotoja ja saamaan myös EU-rahoitusta meidän liikennehankkeillemme. Tästä tietenkin hyvä esimerkki on sekin, mikä löytyy sieltä liikennevaliokunnan lausunnosta, että miten voi olla, että me olemme jääneet TEN-T-verkon kehittämisrahojen osalta niin lapsipuolen asemaan verrattuna vaikkapa Ruotsiin, että me olemme saaneet tällä kaudella siihen 77 miljoonaa ja Ruotsissa samaan aikaan summa on ollut 470 miljoonaa, hieman reilu. Toivottavasti seuraavalla kierroksella onnistumme myös siinä paremmin.

Tietenkin pitäisi miettiä myös sitten investointeja raiteisiin. Tämä on totta kai TEN-T-verkon kannalta aivan keskeistä ja se, että me saamme myös kansainvälisiä raideyhteyksiä. Tässä suhteessa kyllä Suomen ja Ruotsin välisen pienen raidepätkän sähköistäminen, 10 miljoonaa euroa Keminmaan Laurilasta Haaparannalle, olisi ensiarvoista, mutta toisaalta myös sitten isommat suunnitelmat, jotka liittyvät arktisen alueen kysymyksiin ja Jäämeren rataan. Julkisuudessa on tietoja siitä, että Norja ja Ruotsi ovat tehneet isoja investointeja sinne, ovat kiinnostuneita rataa rahoittamaan. Mutta onko nyt niin, että se on vähän Suomesta kiinni, että meiltä ei löydy oikeastaan semmoista pitkän tähtäimen mahdollisuutta nyt sitten investoida siihen, että saisimme Jäämeren rataa alulle, tätä vuosikymmenten hanketta?

Lentoliikenteestä haluan vielä todeta sen, että olisi tärkeää, että valtiovalta voisi nyt antaa semmoisen kehittämisrauhan ja tavallaan poliittisen selkänojan eri alueille ja seuduille itse kehittää sitä lentokenttätoimintaa ilman pelkoa, että jossain vaiheessa kenttiä menisi alas. Niiden aluetaloudelliset merkitykset ovat niin suuria, että olisi Suomen kaltaisen maan kannalta kyllä erittäin hölmöä politiikkaa alkaa niistä säästämään.

Ja tietenkin toivon, että alueet sitten aktiivisesti hakevat niitä säästyneitä laajakaistahankerahoja. Valitettavaa, ettei sinne lisää saatu, mutta toki pitää käyttää ensin vanhat pois, että me saamme sen digitalisaation kärkihankkeen realisoitumaan, että kaikki ihmiset pääsisivät sitten nopeiden tietoliikenneyhteyksien piiriin. Tämä varmasti veisi myös keskittämiseltä pohjaa pois.

23.24 **Thomas Blomqvist r:** Värderade fru talman! Det är positivt att regeringen noterat trafiknätets reparationsunderskott. I ett land som Finland med långa avstånd och en export-

beroende industri är vägnätet och järnvägsnätet en avgörande faktor för en välmående ekonomi. Satsningar på infrastruktur är i allra högsta grad också investeringar i det finska näringslivet och borde alltid ses ur ett tvärsektoriellt och övergripande perspektiv.

Arvoisa puhemies! Korjausvelan vähentäminen on yksi hallituksen painopisteistä, ja siksi siihen kohdistetaan lisää rahoitusta. Siitä olen iloinen. Lisäpanostukset ovat kuitenkin riittämättömiä, ja korjausvelan lisääntymistä ei saada taantumaan tulevana vuonna, vaan huonokuntoisten teiden, siltojen ja junaratojen määrä kasvaa edelleen. Siksi olen tänäkin vuonna jättänyt viisi talousarvioaloitetta liikenneväylien määrärahojen lisäämiseksi.

Haluan tuoda esille myös liikenneturvallisuutta edistävien hankkeiden toteuttamista. Erityisesti pienet ja keskisuuret investoinnit ovat pudonneet pois rahoituksen riittämättömyyden vuoksi. Esimerkkeinä tällaisista investoinneista ovat kasvavien taajamien ohitustiet, melusuojat ja liikenneturvallisuusinvestoinnit. Kevyen liikenteen väylien rakentaminen on tehokas tapa parantaa jalankulkijoiden ja pyöräilijöiden turvallisuutta liikenteessä. Samanaikaisesti kevyen liikenteen väylät lisäävät mahdollisuuksia liikuntaan ja virkistykseen. Minusta olisi selvitettävä, miten me voisimme helpommin ja kustannustehokkaammin rakentaa kevyen liikenteen väyliä. Niidenhän tarvitsee kestää nimensä mukaisesti ainoastaan kevyttä liikennettä.

Ärade talman! Som jag nämnde tidigare, ett fungerande nätverk av vägar och järnvägar som underlättar människors vardag är en grundläggande förutsättning för att företag ska kunna verka och handeln löpa. Ett projekt som skulle ge samhällsekonomisk nytta är elektrifieringen av Hangö—Hyvinge-banan. För Hangö hamn skulle det här vara en livsviktig investering, en investering som skulle föra med sig positiva effekter för hela regionen. En annan mycket nödvändig investering är fortsättningen på grundförbättringen av kustbanan mellan Åbo och Helsingfors. Det dåliga skicket på banan har fört med sig upprepade problem och förseningar och sätter begränsningar på tågtrafiken på sträckan.

Jag vill understryka att förbättringar på den befintliga infrastrukturen, i det här fallet kustbanan, är det vi ska göra. Det är också helt i enlighet med tidigare linjedragningar bland annat i den senaste trafikpolitiska redogörelsen. I den senaste parlamentariska arbetsgruppen som utredde hur reparationsskulden ska hanteras har man konstaterat att vi ska satsa på den befintliga infrastrukturen i stället för att bygga nytt. Därför anser jag att vi kan glömma planerna på en ny spårförbindelse mellan Salo, Lojo och Esbo. Den skulle bli alltför dyr och olönsam och därför vara en totalt onödig investering.

Arvoisa puhemies! Vielä lopuksi muutama sana raideliikenteestä ja ostoliikenteestä.

Vielä viime hallituksen aikana liikenne- ja viestintäministeriö antoi selviä signaaleja kunnille radan läheisyyteen rakentamisesta ja kaavoittamisesta. Monen kunnan kehitysstrategia perustuukin nyt toimivaan raideliikenteeseen. Nyt ministeri ja ministeriö on päättänyt vähentää ostoliikennettä ja muun muassa lopettaa Y-junan liikennöinnin. Palvelut ovat huononemassa läntisellä Uudellamaalla tämän johdosta, vaikka pääministeri ja liikenneministeri lupasivat, etteivät huonone.

Velvoiteliikennettä lisätään 5 miljoonalla eurolla, mutta se ei tule pelastamaan Y-junaa. Tämä osuus on myös se, missä on varmasti eniten liikennettä. Siuntio on etsinyt tähän ratkaisuja ja käynnistänyt neuvotteluja VR:n ja HSL:n kanssa LVM:n kehotuksesta, mutta kysynkin, miksi Siuntio on ainoa kunta, jossa kunnan itse pitäisi valtion sijasta maksaa täs-

tä liikenteestä. (Antero Laukkanen: Hyvä kysymys!) Sen lisäksi Inkoo jää täysin ilman junaliikennettä. Inkoon asemalla ei maaliskuun jälkeen pysähdy yhtään junaa. Myös Karjaan ja Raaseporin osalta on todettava, että lähijuna lakkaa liikennöimästä. Yhteydet huononevat, on vähemmän vuoroja ja ei yhtään niin sanottua halpaa vuoroa. Tähän pitää löytää ratkaisu, ja tähän tarvitaan kyllä nyt sekä ministeriön että ministerin myötävaikuttamista ja tukea. Sitä toivon.

23.29 **Joona Räsänen sd:** Arvoisa puhemies! Jos todella tässä ajassa sallitaan, niin hieman itsekin kiipeän tänne pönttöön aluepolitiikasta puhumaan. (Petri Honkonen: Se on oikein!)

Siihen, mitä edellä edustaja Blomqvist totesi tähän Y-junaan liittyen, on helppo yhtyä. On todella valitettavaa, että sellaisessa ajassa, missä esimerkiksi viime viikolla sovittu Pariisin ilmastonsopimus tähtää siihen, että siirtyisimme myös liikenteessä pitkällä aikavälillä täysin hiilineutraaleihin vaihtoehtoihin, nyt sitten niitä hiilineutraaleja vaihtoehtoja, mitä meillä on esimerkiksi junaliikenteessä, paikallisliikenteen osalta ajamme alas. Tätä pitäisi muka sitten kumipyöräliikenteellä korvata — ei varmaan kovin kestävä ratkaisu myöskään ympäristön kannalta.

Mutta se asia, mihin itse ajattelin tässä puheessa puuttua, koskee nyt sitten tätä omaa muutosehdotustani, mikä liittyy tähän läntisellä Uudellamaalla hyvin keskeiseen hankkeeseen, Hanko—Hyvinkää-radan sähköistykseen. Se on Etelä-Suomessa ainut rataosuus, mitä nyt ei ole sähköistetty. Tämä olisi hyvin perusteltua varsinkin elinkeinoelämän näkökulmasta, jotta myös tätä logistista ketjua sitten kumipyöriltä saataisiin raiteilla kulkemaan. Se lisäisi liikenneturvallisuutta ja totta kai myös toisi kustannuksia alaspäin teollisuudelle, joka sitten esimerkiksi Hangon satamaa voisi paremmin käyttää ja logistisella ketjulla operoida, jolloin myös tulemme siihen, että tämä olisi varmasti monelle sellaiselle yritykselle, joka tekee ulkomaankauppaa, toimii vientisektorilla, myös kustannuskilpailukykyä parantava hanke. Toivoisi, että tässä asiassa nyt pystyttäisiin siirtymään hieman eteenpäin. Nämä ovat aina ongelmallisia, jos nämä sähköistyshankkeet viivästyvät pitkälti ja tuovat sitten epävarmuutta sinne niille yrityksille, jotka tätä logistiikkaa haluaisivat käyttää. Tässä yhteydessä on hyvä myös muistuttaa, että tämä ratayhteys kuuluu tähän yleis-eurooppalaiseen TEN-verkostoon, mistä täällä myös on keskusteltu, ja olisi myös perusteltua sitten Euroopasta tukea tähän investointiin hakea.

Ylipäätänsähän on ihan lohdullista, että tässä hallituksen esityksessä, mitä nyt sitten täällä käsitellään valiokunnan mietinnön pohjalta, tähän perusväylänpitoon sitä lisärahoitusta on tulossa. Se on tietenkin aina hyvä asia, mutta sitten pitää muistaa se kääntöpuoli, että se valitettavasti tarkoittaa vähän sitä, että yhä vähenevässä määrin uusia hankkeita laitetaan liikkeelle, niitä vähennetään, mikä ei tietenkään tällaisessa investointilamassa, missä Suomi on, kun myös tarvitsisimme niitä julkisia panostuksia eri hankkeiden muodossa, ole koskaan hyvä asia.

Niin kuin monesti täältä pöntöstä on myös tullut ilmi, on aika valitettava tosiasia, että viime aikoina, jo edellisen hallituksen aikana ja tämänkin hallituksen aikana, tulemme liikkumaan yhä enemmän siihen suuntaan, että niistä valtion väylänpidoista perusväylänpitoa siirretään kuntien harteille. Ja varmaan jokainen kuntapäättäjä on sen omassa toiminnassaan nähnyt, että yhä enenevässä määrin kuntien pitäisi sitten vastata suuremmalta osuudelta esimerkiksi niistä hankkeista, mitkä tehdään sitten valtion tieverkkoon. Ihan itse tässä Lohjalla kun toimin kunnallispolitiikassa, niin se on jokavuotinen kysymys, että kun eri

väyliä pitäisi peruskorjata ja kun niiden rahoituksesta sovitaan esimerkiksi ely-keskuksen kanssa, niin aika eioota sieltä myydään ja kehotetaan enemmän kuntia vastaamaan itse näistä investoinneista. Se ei voi olla tarkoitus. Siitä, mikä on valtion vastuulla, valtio vastatkoon, ja se, mikä on kuntien vastuulla, on sitten tietenkin kuntien vastattavaa.

Ehkä vielä tähän loppuun tuosta Hanko—Hyvinkää-radan sähköistämisestä, mikä todella olisi niin elinkeino- kuin työllisyysperustein merkittävä hanke. Tässähän kokonaissumma liikkuu siellä 50 miljoonan euron hujakoilla koko hankkeen osalta, mutta tähänhän jo edellisellä vaalikaudella tämän vuoden ensimmäisessä lisätalousarviossa helmikuussa myönnettiin myös lisämäärärahaa, jolla tätä hanketta saataisiin eteenpäin, joten nyt olisi hyvin keskeistä, että tämä eduskunta voisi nyt sitten tähän myöntää esimerkiksi tämän 10 miljoonan euron määrärahan, jolla tätä hanketta voitaisiin jatkaa, jolloin ei ainakaan tultaisi siihen, että laitettaisiin taas tämän, kuitenkin elinkeino- ja työllisyyspoliittisesti merkittävän hankkeen päälle lisää kysymysmerkkejä ja annettaisiin sillä myös jälleen kerran niille yrityksille, mitkä haluaisivat käyttää omassa logistiikassaan esimerkiksi tätä rahtiyhteytenään, enemmän epävarmuutta siitä, mitä tässä tulee tapahtumaan.

Muistuttaisin myös siitä, että esimerkiksi Länsi-Uusimaa hyvin pitkälti nyt sitten maksaa sitä hintaa, mikä liittyy tähän teollisuuden rakennemuutokseen ja siihen, että myös työllisyyttä siltä alueelta on hävinnyt. Tämä olisi myös siinä mielessä kädenojennus sille alueelle, että myös valtio pitää siitä huolen, että elinkeinopoliittiset mahdollisuudet pidetään korkealla ja valtio myös tuo sen auttavan kätensä silloin, kun sillä oikeasti on merkitystä. — Kiitoksia.

23.35 **Hannu Hoskonen kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Liikenne- ja viestintäministeriön pääluokka on Suomen ja Suomen tulevaisuuden kannalta yksi tärkeimmistä. Nyt ollaan siirtymässä liikenne- ja viestintäministeriön ja hallitusohjelman mukaisesti rahoituksessa investoinneista kunnossapidon puolelle. Valinta on aivan oikea. Taustalla on parlamentaarisen työryhmän työ vuodelta 2014, ja me kaikki tiedämme sen, arvoisa rouva puhemies, että korjausvelka Suomen teillä ja rataverkolla on noin 2,5 miljardia euroa. Summa on aivan järkyttävän suuri. Tällaiseksi sen on annettu kasvaa tietoisen politiikan tuloksena, mutta onneksi tähän tulee nyt muutosta.

Yksi hallituksen kärkihankkeista on vähentää tätä korjausvelkaa alkaneella vaalikaudella: 600 miljoonan euron edestä ratoihin ja teihin rahaa lisää. Vuonna 2016 tulee 100 miljoonaa euroa, vuonna 17 tulee 300 miljoonaa ja vuonna 18 tulee 200 miljoonaa euroa. Lisäksi tähän tulee vielä kehittämisrahoista otettavalla paketilla 364 miljoonaa euroa vuosina 2017—2019. Rahat käytetään perusväylänpitoon.

Kun kuuntelin tätä valtiovarainvaliokunnan mietinnön palautekeskustelua, niin ilokseni voin todeta, että myös opposition tuki tälle asialle on kovin vahva. Se on merkki siitä, että viime vaalikaudella tehty parlamentaarinen työ on kantanut hedelmää, ja nytkin istuva eduskunta jatkaa tällä samalla hyvällä linjalla, sitä tervehdin suurella tyydytyksellä.

Tämän korjausvelan hoitoon tämän vaalikauden aikana käytetään siis suurin piirtein miljardi euroa rahaa, elikkä olemme vasta vajaassa puolessavälissä korjausvelan hoidossa, niin että ei kannata vielä lyödä rintoihimme. Ja pitää muistaa, että tämän ilmastonmuutoksen myötä, kun on yhä lämpimämpiä talvia toinen toisensa perään, se tarkoittaa sitä, että alempi tieverkko ja teiden pinnoitteet joutuvat yhä kovemmalle rasitukselle, mikä on myös otettava huomioon tulevien valtion budjettien laadinnassa.

Työ saadaan siis kuitenkin alulle, ja hallituksen toinen tärkeä hanke tällä kaudella on biotalous, ja se tarkoittaa sitä, että puukuljetukset maanteillämme lisääntyvät. Se tarkoittaa yhä enemmän kulutusta, ja on tärkeää, että nyt tämä linjavalinta investoinneista kunnossapitoon on tehty. Sitä linjaa vahvasti tuen.

Arvoisa rouva puhemies! Yksi huomio liikenne- ja viestintäministeriön pääluokasta on se, että Kimolan kanava saa niinkin pienen rahoituksen kuin 8 miljoonaa euroa. Sen takia tervehdin tätä suurella ilolla, että olen aikaisempien eduskuntavaalikausien aikana ollut vahvasti tässä kuuluisassa kanavaryhmässä yhtenä vaikuttajana, ja näkisin mielelläni, että suomalainen liikennekulttuuri panostaisi tulevina vuosikymmeninä yhä enemmän rataliikenteen ja ennen kaikkea sisävesiliikenteen rakentamiseen tähän maahan.

Meillä on Suomessa maailman paras sisävesireitistö korvauksetta käytössä ympäri vuoden. Joku liikenneministeriön tai Liikenneviraston virkamies varmaan sanoo, että sehän on talvella jäässä. Nykytekniikalla rakennetut laivat suhtautuvat sisävesijäihin kuten sakset paperiin. Niillä jäillä ei ole mitään merkitystä, mitä Suomen sisävedet talvella päällään kantavat. Eli sille laivatekniikalle, mitä nykyisin tässä maassa rakennetaan, sisävesien jäät eivät merkitse yhtään mitään. Ihmettelen suuresti, että esimerkiksi metsäteollisuus, vaikka aidosti se muka tukee tätä sisävesireittien kehittämistä, tosiasiassa vastustaa sitä kaikin käytettävissä olevin keinoin, koska se näkee siinä sen tilanteen, että syntyy suomalaisesta puusta aitoa kilpailua, jolloin metsänomistajien tilanne paranisi ja kantohinnat nousisivat. Tämä on karua totta suomalaisesta liikennepolitiikasta tänä päivänä. Metsäteollisuus, vaikka luulisi sen kannattavan vesiteiden kehittämistä, oikeasti ei sitä kannata. Jos joku metsäteollisuuden isoista johtajista kuuntelee tätä puheenvuoroa, niin toivon, että ottaisi yhteyttä — tästä voitaisiin lähemmin keskustella.

Yksityisteille, arvoisa puhemies, tulee lisää 8 miljoonaa euroa. Se on vain vaatimaton kädenojennus, niin pieni raha, ettei siitä kannata kovin paljoa hurraata huutaa, mutta onpahan sekin alku.

Lopuksi, rouva puhemies: Valtiovarainvaliokunta ottaa kantaa näihin Euroopan unionin kautta tuleviin tierahoihin, niin sanottuun EU-TEN-T-verkkoon ja sen kautta saataviin rahoihin. Tässä, arvoisa puhemies, hyvät edustajakollegat, Suomella olisi pelin paikka. Meidän tulisi laatia tähän maahan sellaisia hankkeita, joilla on todella merkitystä tulevaisuuden liikennekulttuurin kannalta tässä maassa. Näitä rahojahan ei tietenkään voi käyttää päivittäiseen perustienpitoon tai johonkin muuhun, vaan merkittäviin hankkeisiin, jotka muuttavat liikenneympäristöä ratkaisevasti. Teen esityksen — ja ainakin pöytäkirjaan se jää — että Suomessa on kaksi hanketta, jotka tämän ehdon täyttävät. Toinen on tämä Jäämerelle rakennettava rata, niin että pohjoinen ulottuvuus saisi aidon yhteyden, ja toinen olisi sitten tämä kotimaisten sisävesiteiden kehittäminen.

23.40 **Antti Kurvinen kesk:** Arvoisa puhemies! Muutamia havaintoja vielä tähän liikenne- ja viestintäministeriön pääluokkaan.

Edustaja Hannu Hoskonen käytti tuossa äsken erittäin ansiokkaan puheenvuoron ja listasi siinä muutaman sellaisen kansallisesti merkittävän ja jopa Euroopan laajuisesti merkittävän hankkeen, joille pitäisi pyrkiä saamaan unionin rahoitusta, päästä tähän niin sanottuun TEN-T-verkostoon, Euroopan mantereen laajuisiksi väyliksi. Haluan nyt nostaa esille tuolta Länsi-Suomesta — ymmärrän, että Hoskonen vahvana Itä-Suomen puolestapuhujana ei ehkä tätä ole huomannut — myös Vaasan ja Uumajan Merenkurkun välisen yhteyden ja sen, että siihen saataisiin moderni, uusiutuvalla energialla toimiva laiva. Se voisi olla

yksi tällainen hanke, jolla me voisimme kotiuttaa vähän noita rahoja, niitä jäsenmaksuja, mitä me maksamme jäsenyydestä Euroopan unionissa. On erittäin mielenkiintoinen tämä Bothnian Corridor -hanke, josta täällä salissa on jo aiemminkin puhuttu, ja toivonkin, että yli puoluerajojen ja myös yli maantieteellisten rajojen me saamme tukea sille, että tämä hanke saisi nimenomaan niin sanotun EU:n kasvurahaston rahaa.

Puhemies! Haluan kiitellä lukuisten muitten puheenvuorojen ohella tätä perustienpidon panostusta, mitä nyt tehdään, 600 miljoonaa tällä vaalikaudella. Se ei riitä vielä kattamaan sitä korjausvelkaa, mikä meidän tiestössämme ja muilla väylillä on, mutta suunta on oikea. Esitän sen toivomuksen, että nyt liikenneministeri ja liikenneministeriö suuntaisivat tämän rahan juuri näille alemmille valtion teille. On erittäin tärkeää meidän vihreän talouden onnistumisen kannalta se, että myös tämä alemmanasteinen tieverkko pidetään kunnossa, puu pääsee liikkumaan ja ihmiset voivat siellä maaseudulla niitä elinkeinojaan harjoittaa. Myös pidän tätä yksityistierahaa erittäin hyvänä.

Rouva puhemies! Ilta on pitkällä, haluan vielä kuitenkin kommentoida vähän tuota VR:n tilannetta. Tuntuu tosiaan oudolta se, että monessa tilanteessa lentolippu voi olla halvempi kuin junalippu samalle matkalle. Minusta tuntuu, että meillä on vähän monopolin huonot puolet tässä käsillä. Minusta on tärkeää, että ne reitit, joilta VR lopettaa liikenteen, avataan kilpailulle mahdollisimman nopeasti, erityisesti Seinäjoki—Vaasa-väli ja Seinäjoki—Jyväskylä-väli.

23.43 **Anne Louhelainen ps:** Arvoisa puhemies! Liikennepolitiikka ja liikennejärjestelmät nivoutuvat tiiviisti yhteiskunnan muihin toimintoihin. Erityisesti ne vaikuttavat elinkeinoelämän toimintaedellytyksiin, talouteen, työllisyyteen ja alueiden kehittämiseen. Hallitus varsin perustellusti panostaa liikenneverkkoon parantamalla erityisesti tie- ja rataverkon kuntoa asteittain kuluvan hallituskauden aikana. Liikenneinfran kertyneen korjausvelan pysäyttämiseksi on varattu yhteensä 600 miljoonaa euroa vuosille 2016—18. Tulevan vuoden osuus on siitä 100 miljoonaa euroa.

Arvoisa puhemies! Valtiovarainvaliokunta esitti mietinnössään 40 miljoonan euron kohdentamista 10 eri pääluokan alle. Päijäthämäläisenä kansanedustajana on ilo huomata, että tässä yhteydessä valtiovarainvaliokunta on vahvistanut Kimolan kanavan kunnostamisen mahdollistavan rahoituksen. Kimolan kanavan kunnostaminen on ylimaakunnallinen kehittämishanke, jonka aloittamista ajoimme aktiivisesti jo viime vaalikaudella. Hankkeella on laajat alue- ja elinkeinopoliittiset vaikutukset erityisesti matkailuelinkeinojen kannalta mutta myös muun yritystoiminnan näkökulmasta.

Arvoisa puhemies! Lopuksi totean, että valiokunta aivan aiheellisesti kiinnittää huomiota siihen, että alemmanasteisesta tieverkosta on pidettävä huolta, jotta koko maa säilyy asuttuna. Yksityisteillä on suuri merkitys muun muassa metsänhoidolle sekä metsä- ja biotalouden toimintaedellytyksistä huolehtimiselle. Yksityisteiden avustuksiin ja metsäteiden kunnostukseen on osoitettu määrärahoja. Tämä on hyvä asia. Jouheva puuteollisuuden kuljetusten sujuvuus on yksi avaintekijä puuteollisuutemme kilpailukyvyn säilyttämiseksi.

23.45 **Touko Aalto vihr:** Arvoisa rouva puhemies! Täällä on kuitenkin jonkun verran hallituspuolueiden edustajia paikan päällä, ja uskon, että kaikkien kansanedustajien korviin on tullut tieto Äänekosken suuresta biotuotetehdasinvestoinnista. Tämä tarkoittaa lisää kuormitusta, ennen kaikkea myös Jämsä—Orivesi-suunnalle. Keski-Suomen liitto on pitkään pitänyt yhtenä kärkihankkeenaan kaksoisraideyhteyttä Jämsä—Orivesi-yhteyden vä-

lille. Toivon, että tämä biotuotetehdasinvestointi ja lisääntynyt puunkuljetus johtavat siihen, että nämä keskeiset ratahankkeet saadaan kuntoon.

Toinen asia, minkä monet edustajat ovat aivan oikein nostaneet esille myös: lentoliikenteen kysymykset omilla alueseuduillaan. Tässä vaiheessa haluaisin nostaa esiin vielä nämä paljon puhutut kilometrikorvaukset. Yksi keskeinen asia, mitä tarvitaan näihin lentoyhteyksiin, on se, että on ihmisiä, jotka käyttävät näitä yhteyksiä. Jos on huomattavasti kannattavampaa, että kymmenen ihmistä menevät kaikki omilla autoillaan kilometrikorvausten takia, kuka käyttää sitä lentoyhteyttä? Tähänhän on monissa kaupungeissa, monilla kaupunkiseuduilla, alueseuduilla kiinnitetty huomiota. Yksi asia, mihin tässä olisi hyvä myös liikenne- ja viestintäministeriön suunnalta kiinnittää huomiota, on nimenomaan se, kuinka erilaiset tukimuodot vaikuttavat tiettyihin liikenneyhteyksiin. Tämä olisi hyvä pitää myös mielessä, kun puhutaan ja ollaan huolissaan lentoliikenteen reittien kannattavuudesta.

23.46 **Antero Laukkanen kd:** Arvoisa rouva puhemies! Tämä pääluokka 31, liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonala, on yksi tämän talousarvion valopilkkuja, sillä täällä on oikeasti sellaisia investointeja — perusväylänpidon parantaminen ja uusia hankkeita — jotka oikeasti luovat työtä ja parantavat toimintaedellytyksiä koko maassa. Siksi onkin käsittämätöntä, että kun tätä tekstiä lukee, niin täältä käy ilmi, että täällä on muun muassa tällainen 100 miljoonan varaus, jolle ei ole vielä löytynyt käyttöä, ja kuitenkin samaan aikaan täältä pääkaupunkiseudulta ja sitten tuolta poikittaisliikenteestä kavennetaan rataliikenteen varoja 15 miljoonaa euroa. Tässä talousarviokirjassa puhutaan kehityskäytävistä, joita pitäisi tukea, joten tuntuu tosi ihmeelliseltä, että pääkaupunkiseudun valmiita raideliikenneverkkoja halutaan supistaa tai niillä olevaa junaliikennettä halutaan supistaa.

Täällä nostetaan esiin uusia rahoitusratkaisuja ja todetaan, että niitä on käytettävissä, mutta sitten niitä ei ole haettu riittävästi, ja erikseen todetaan, että ei ole haettu sen takia, että ne voidaan kohdistaa vain ratahankkeisiin. No, jokainen tietää, että mitään ei ole niin paljon tällä hetkellä vireillä kuin ratahankkeita, joten herättää kyllä asianomaisessa henkilössä kysymyksen, miten on mahdollista, että liikenneministeriössä ei ole hyödynnetty näitä mahdollisuuksia, ja puhun nyt nimenomaan tästä TEN-T-tuesta, jota on haettu vain 77 miljoonaa euroa. Tämä ihmetyttää.

23.48 **Kari Kulmala ps:** Arvoisa rouva puhemies! Olen erittäin tyytyväinen, että liikenneverkon korjausvelan vähentäminen on yksi hallituksen kärkihankkeista. Kärkihanke on erittäin tärkeä ja myös välttämätön panostus liikenteen sujuvuuden ja turvallisuuden kannalta. Kyse on myös liikenneturvallisuudesta. Myös sitä tällä hankkeella ja rahoituksella saadaan parannettua. Ensi vuonna aloitetaan 100 miljoonan euron lisärahoituksella, ja hitaasti koko kehityskauden aikana korjausvelka alkaa taittua, mikäli perusväylänpitoon käytetään lähes miljardi euroa enemmän kuin aikaisemmin, kuten tässä esityksessä luvataan. Valitettavasti ensi vuodelle ei ole vielä tietoa, minkä verran mikin ely-keskus rahaa saa, ja tätä tietoa ely-keskukset todella odottavat, että voivat miettiä, mille teille kunnostuksia laitetaan. Esimerkiksi omassa maakunnassani Ylä-Karjalan ja Keski-Karjalan alueelle ei ole tulossa juuri minkäänlaisia tiekunnostuksia, ellei uusia suunnitelmia tehdä.

Erittäin hyvänä pidän myös sitä, että julkisen talouden suunnitelman mukaan yksityistieavustuksiin kohdistetaan 30 miljoonan euron lisärahoitus vuosina 2017—2019. Tätä on erityisesti maaseudun lähitieverkosto odottanut kuin kuuta nousevaa. Olen erittäin tyytyväinen siihen, että ensi vuonna yksityisteille osoitetaan 8 miljoonan euron rahoitus, sillä

yksityisteillä on keskeinen merkitys metsä- ja biotalouden toimintaedellytyksille ja sekä vakituiselle että vapaa-ajan asutukselle. Biotaloushan on yksi kärkihankkeistamme, ja tällä ratkaisulla tuetaan myös tätä kärkihanketta.

Tämä korjausvelkarahoitus, joka ensi vuonna on siis yhteensä 100 miljoonaa euroa, tulee todella tarpeeseen. Se on todettu myös useissa edustajien kannanotoissa. Talousarvion täydennyksessä tästä 100 miljoonasta ehdotetaan osoitettavaksi yksityisteiden valtionapuun 5 miljoonaa euroa ja perusväylänpitoon osoitetaan tämä 95 miljoonaa euroa. Mielestäni nämä ovat oikeita päätöksiä.

Pidän tärkeänä, kuten edustaja Hoskonenkin Ilomantsista, Kimolan kanavan kunnostamista. Tällä on merkitystä Itä-Hämeen ja Kymenlaakson matkailulle ja elinkeinoelämälle. Kanavan kunnostaminen avaa myös vesitieyhteyden Kouvolasta Päijänteen kautta aina Viitasaarelle asti. Tällä on vaikutusta myös elinkeinopolitiikkaan sekä työllisyyteen, joten 6 miljoonan euron panostus on tähän perusteltua.

Tein sisävesiliikenteen kehittämisestä kirjallisen kysymyksen keväällä 2015 ministerille erityisesti näiden kanavien osalta. Tällöin rahoitusta ei vielä luvattu. Keski-Suomeen on rakenteilla kuitenkin aivan uusia sellutehtaita, muun muassa Äänekoskelle, Varkauteen ja Kuopioon, jotka tarvitsevat edullista vesiväylää edullisimpana ja vähiten saastumista aiheuttavana kuljetusmuotona. Suunnitellut tehtaat ovat vesiväylien varrella. Mikäli yhdistettäisiin Päijänne ja Saimaa, Päijänne ja Mäntyharju kanavilla, pystyttäisiin turvaamaan kuljetukset sisäjärviltä merelle saakka emmekä olisi vain Saimaan kanavan varassa. Tällöin matkailu ja erityisesti suunnitteilla olevat suuret sellutehtaat ja muut teollisuuslaitokset hyötyisivät.

23.52 **Krista Mikkonen vihr:** Arvoisa puhemies! On helppo yhtyä niihin kiitoksiin, mitä täällä on esitetty perusväylän kunnossapitoon osoitettuihin rahoihin. Tiestömme on monin paikoin hyvin heikossa kunnossa, samoin rataverkko, ja korjausvelka on kasvanut, ja se kaipaa kyllä maksamista.

Mutta sitten on sanottava, että ihmetyttää suuresti tämä 15 miljoonan euron leikkaus joukkoliikenteen palvelujen ostosta, joka pääosin kohdistuu junaliikenteeseen. Käytännössä tämä tarkoittaa, että maaliskuun lopun jälkeen ei enää osteta junaliikennettä Joensuu—Nurmes-, Tampere—Keuruu-, Jyväskylä—Haapamäki—Seinäjoki-välillä eikä Joensuu—Varkaus-välillä, joka katkaisee poikittaisliikenneyhteyden. Junavuorot vähenevät myös reiteillä Riihimäki—Lahti, Hanko—Karjaa, Kouvola—Kotkan satama ja Kajaani—Oulu. Lisäksi Helsingin seudun lähiliikenteessä Karjaan ja Helsingin välillä liikennöivä Y-juna lopetetaan.

Näillä lakkautettavilla vuoroilla tehdään yhteensä 550 000 matkaa vuodessa, ja junaliikenne loppuu kaikkiaan 28 asemalta. Hallitus on ilmoittanut, että lakkautettavien junavuorojen reitit avataan kilpailulle. No, sittemmin olemme kuulleet, että vaikka nämä avattaisiin kilpailulle, niin korvaavaa liikennettä ei käytännössä pystytä aloittamaan siellä kuin vasta ensi vuoden lopussa. Lisäksi on aika epätodennäköistä, että näille valtion tukemille reiteille, kuten esimerkiksi Joensuu—Nurmes, löytyisi markkinaperusteisia tulijoita. Siuntion osalta on löydetty jonkinlainen ratkaisu, mutta tässäkin kunta laitetaan maksumieheksi, mikä ei ole kyllä kestävää. Käytännössä tämä tulee tarkoittamaan sitä, että nämä muutokset pakottavat matkustajat turvautumaan yhä useammin yksityisautoiluun, sillä osalla nykyisistä yhteysväleistä bussiliikenne on käytännöllisesti katsoen olematonta. Ja toisaalta näillä on paljon kulkijoita, joille auto ei ole vaihtoehto, kuten opiskelijat, koululaiset.

Yritin tänään kysyä liikenneministeri Berneriltä kahdesti, mitä tulee tapahtumaan näille lakkautettaville vuoroille ja löytyykö siihen todella korvaavaa liikennettä, kuten hän on lupaillut. Myös edustajat Myller ja Mäkisalo-Ropponen kysyivät saman kysymyksen. Mutta emme saaneet mitään vastausta.

On hämmästyttävää, että valtion toimesta halutaan ajaa alas junaliikennettä, kun samanaikaisesti tiedämme, miten ympäristöystävällinen kulkumuoto juna on ja miten meidän täytyisi miettiä, miten vähennämme hiilidioksidipäästöjä.

Toimivat junayhteydet ovat tärkeitä maakunnan elinvoimaisuudelle, ja esimerkiksi Pohjois-Karjalassa nyt nämä esitetyt leikkaukset lakkauttaisivat kaiken henkilöjunaliikenteen lukuun ottamatta yhteyttä Joensuusta Helsinkiin. Joensuu korkeakoulukaupunkina on houkutellut erittäin hyvin opiskelijoita ympäri maata, mutta jos meidän junayhteytemme heikkenevät näin rajusti, on selvää, että myös opiskelijoiden tulo kaupunkiin vähenee.

Näiden junaliikenteen säästöjen lisäksi joukkoliikenteen säästöistä reilu miljoona kohdistuu kehittämishankkeisiin, joilla pyritään kehittämään joukkoliikenteen toimintaedellytyksiä, kilpailukykyä ja houkuttelevuutta pitkällä aikavälillä. Säästötoimien seurauksena joukkoliikenteen digitalisaatiohankkeet uhkaavat viivästyä. Muun muassa joukkoliikenteen ja laajemmin liikkumisen palveluiden kehittäminen yhteiskäyttöiseksi lykkääntyy, mikä niin ikään heikentää joukkoliikenteen houkuttelevuutta.

Toivoisin, että eduskunta voisi vielä harkita, että tämä 15 miljoonaa palautettaisiin budjettiin ja ainakin etsittäisiin kestäviä ratkaisuja siihen asti, kun saadaan tehdä järkevää kilpailuttamista henkilöliikenteelle. Ja on aivan selvää, että kilpailu kannattaa aloittaa siellä, missä on myös markkinoita, ja esimerkiksi Pohjois-Karjalalla todellisia markkinoita joukkoliikenteessä ei ole.

23.57 **Marisanna Jarva kesk:** Arvoisa rouva puhemies! On ehdottoman tärkeää, että koko Suomen liikenneyhteyksien kehittämiseen panostetaan vihdoinkin merkittävästi. Tie- ja rataverkkoon panostetaan esimerkiksi yhteensä lähes miljardin euron edestä. On annettava kiitos siitä, että esimerkiksi Viitostielle ohjataan korjausrahaa, jotta yksi pääväylistämme saadaan vihdoin asialliseen kuntoon. Myös valtatie 22:lle on löydyttävä rahaa jatkossa.

Tämä alempiasteisen tieverkon kunnostaminen on myös erittäin tärkeää. Tähän on tällä hetkellä jo viimeiset hetket käsillä tiestön heikon kunnon vuoksi. Maakuntiin tullaan mahdollistamaan liikenteen kärkihankkeita hallituskauden aikana myös valtion uusilla rahoituskeinoilla.

Arvoisa puhemies! Suomessa on myös tehtävä liikenneministeriön johdolla niin junakuin lentoliikenteeseenkin ja koko liikennealalle uudistus, jolla lisätään kilpailua ja saadaan liput halvemmiksi, jotta matkustajia saadaan vuoroille enemmän. On tärkeää, että kansalaisia saadaan enemmän myös yksityisautoilun piiristä joukkoliikenteen pariin jo ympäristösyistä.

Arvoisa puhemies! Maakuntien liikenneyhteyksien jatkuva näivettyminen on saatava loppumaan. On tärkeää, että esimerkiksi junavuorojen vuosikausia jatkuneen lakkauttamisen sijaan vuoroille asetetaan nyt ennen kokonaisuudistusta velvoiteliikennettä tai näille lopetettaville yhteyksille etsitään korvaavat yhteydet, näin esimerkiksi myös Kajaani—Oulu-välille. Maakuntien asukkaita ei jätetä siis tällä kaudella pulaan. Yritystoimintaan ja investointien saamiseksi luodaan näitä mahdollisuuksia koko maassa.

0.00 **Hannu Hoskonen kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Haluan edellistä puheenvuoroani täydentää vielä sisävesiliikenteen osalta.

Edustaja Kulmalaa haluan kiittää erinomaisesta puheenvuorosta koskien sisävesireittien kehittämistä. Jos haluamme tähän maahan luoda aidon kotimaisen sisävesiliikenteen, se tarkoittaa todellakin Mäntyharjun kanavan rakentamista, jolla yhdistetään Saimaan ja Päijänteen vesistöt. Kysymyksessä olisi sellainen liikenneteko, joka toisi 80 prosenttia Suomen metsävaroista ympärivuotisen vesiliikennereitin piiriin, mikä parantaisi olennaisesti metsäteollisuuden kilpailukykyä ja pudottaisi kuljetuskustannuksia noin 5 prosentin verran nykyisestä. Se on juuri se ero, joka erottaa, millä me muun muassa häviämme ruotsalaiselle metsäteollisuudelle kauppoja maailmanmarkkinoille tänä päivänä. Se toisi kaksi etua. Moni pelkää Etelä-Suomen satamissa ja tuolla länsirannikon satamissa, vähenisikö liikenne heiltä. Ei suinkaan, vaan se lisääntyisi. Syöttöliikenne sisävesiltä tulisi laivoja käyttäen merisatamiin, joista liikenne jatkuisi isommilla laivoilla eteenpäin. Kun liikenne lisääntyisi, niin kannattavuus paranisi.

Sen takia tämä hanke on erittäin erittäin sopiva Euroopan TEN-T-verkkoon. Sieltähän ei voida rahaa hakea vaikka perusradan- tai perustienpitoon vaan ainoastaan kehittämishankkeisiin, joilla luodaan jotain merkittävää uutta esimerkiksi oppositiossa olevien vihreiden hyvien ympäristöperusteiden takia. Keskusta on näitä periaatteita ajanut koko yli satavuotisen historian aikana, ja tähän on moni tullut sen jälkeen mukaan, se on hieno asia. Nämä TEN-T-verkon rahat ovat nimenomaan sellaisia hankkeita varten, joilla voidaan kehittää jotain uutta ja merkittävää ja luoda uutta liikennekulttuuria joko ympäristön kannalta tai muuten liikenteen sujuvuuden kannalta. Nimenomaan sisävesireitistö olisi tätä.

Ajatelkaa Suomea tänä päivänä. Meillä on talvi mennyt kohtuullisen lyhyeksi. Sisävesiliikenteen kulkumahdollisuudet ovat lähes ympärivuotisia nykyään, ja se toisi turistiliikenteen Suomen sisävesille. Meillä siis nykyisten sisävesireittien varrella muun muassa rakas kotimaakuntamme pääkaupunki Joensuu olisi todella vilkas sisävesiliikennekaupunki. Tänä päivänä siellä vain harva isompi alus käy kesäisin, mutta jos tämä rakennettaisiin, meillä olisivat kaikki Suomen sisävesireittien varrella olevat kaupungit vilkkaita kaupunkeja, Iisalmi mukaan lukien. Tämä olisi valtava edistysaskel suomalaisessa liikennepolitiikassa.

Kun pääministeri Paavo Lipposen aikana tehtiin tutkimus Kymijoen kanavoinnista, se tutkimus tähtäsi vain ja ainoastaan siihen, että sitä kanavaa ei rakenneta. Siinähän muun muassa Kouvolan kohdalla muutamassa kohdassa rakennettiin kanava kuivalle maalle, vaikka valtava joki on vieressä. Se on aivan sama asia kuin yrittäisi rakentaa lentokenttää maan alle — yhtä mahdoton tehtävä. Tässä asiassa voisi todeta, että kun järki voittaisi tämän kansakunnan, niin me olisimme paljon pitemmällä.

Jos me todella haluamme tätä maata kehittää, niin meidän on tehtävä jotain isoa, ja se toinen iso asia on Jäämerelle rakennettava junayhteys. Tästähän entinen pääministeri Paavo Lipponen on tämän pohjoisen ulottuvuuden aikana luonut idean, ja se on hyvä idea. Siitä pitää antaa erikoiskiitos hänelle. Mutta se pohjoinenkin ulottuvuus on pelkkää sanahelinää niin pitkään ennen kuin tehdään jotakin. Ensimmäinen teko, mikä pitää tehdä, on ehdottomasti suomalainen ratayhteys Jäämeren rantaan, ja siihen ovat norjalaiset tarjonneet meille erinomaisen mahdollisuuden muun muassa Kirkkoniemen kautta. He ovat ihmetelleet monessa yhteydessä, miksi Suomi ei rakenna pohjoista rautatietä kohti Jäämerta. He olisivat valmiita investoimaan oman osansa Norjan puolelle. Suomen ei tarvitsisi omia rahoja panna sinne ollenkaan, vaan Norja laittaisi omat rahansa. Saisimme ympärivuotisen

sataman pohjoiseen, joka olisi valtava edistysaskel. Kun Kuolan niemimaan valtavia luonnonrikkauksia ajatellaan, meidän olisi tämä yhteys luotava.

Jos me keskitymme siihen, korjaammeko kolme kilometriä tuota tietä tai tätä tietä, se on pikku sanahelinää pienten asioiden parissa. Suomen on otettava jonain päivänä omista kohtaloistaan vaari ja tehtävä jotain sellaista, jolla me tätä maata kehitämme. Nämä kaksi hanketta — sisävesireittien kehittäminen, Mäntyharjun kanavan rakentaminen elikkä Päijänne—Saimaan yhdistäminen on se numero yksi. Se maksaisi noin miljardi—kaksi, ja kymmenelle vuodelle jaettuna sillä ei olisi mitään arvoa Suomen vuosittaisessa talousarviossa, ja jos TEN-T-verkon rahaa saisi jonkun 20—30 prosenttia avustuksena sieltä, niin olisi pikku juttu koko Suomen budjetissa tällainen valtava hanke. Suuruusluokka lienee sama kuin rakennettaisiin tämä rautatie Jäämerelle, mutta molemmat nostaisivat suomalaisen elinkeinoelämän aivan uuteen kukoistukseen, ja sellaisia hankkeita tämä maa tarvitsee. Me emme tarvitse mitään silittelyjä emmekä mitään muutakaan. Meillä on raaka-aineet, me tarvitsemme vain hyvät kuljetusväylät, ja siihen meillä on luontaiset mahdollisuudet.

0.05 **Anne Louhelainen ps:** Arvoisa puhemies! Päijät-Hämeessä on Lahden eteläisen kehätien vt 12:n rakentamista suunniteltu vuosikymmenien ajan. Nykyisin tielinjaus kulkee tärkeiden ja arkojen pohjavesialueiden päällä. Tiellä kulkee päivittäin paljon rekkoja, joiden sisältö aiheuttaisi korvaamatonta vahinkoa pohjavesille. Erilaisia läheltä piti -tilanteita tapahtuu päivittäin. Vilkkaasti liikennöity tie kulkee Lahden kaupungin läpi. Lähellä on kouluja, ja kohta myös uusi matkakeskus avautuu.

Liikenneministeri Berner totesi täällä tänään, että rahoitusmallit ja erityisesti uusien rahoitusmallien etsiminen ovat keskeinen asia myös liikennehankkeissa. Tämä kireä taloustilanne vaatii innovatiivisuutta, ennakkoluulottomuutta sekä myös vastuunottoa. Täällä on paljon painotettu sitä, että valtion pitää kantaa vastuuta myös liikennehankkeista eikä sälyttää vastuuta kunnille.

Hollola ja Lahti pyrkivät kuitenkin toimimaan edelläkävijöinä innovatiivisten liikenne- ja rahoitusratkaisujen etsijöinä. Kunnat ovat tarjonneet hallitukselle mahdollisuutta hyödyntää kuntien 28 prosentin rahoitusta hankkeelle. Se vaatisi uutta lainsäädäntöä ja uudenlaista otetta suurien tieliikennehankkeiden toteutukseen. Olen erittäin iloinen, arvoisa puhemies, siitä, että alueen poliittiset päättäjät ja kahden eri kunnan päättäjät sekä myös täällä eduskunnassa niin opposition kuin hallituksenkin edustajat ovat tiukasti tämän hankkeen takana. Tämän on todennut täällä tänään myös edustaja Kari omassa puheenvuorossaan.

Lopuksi, arvoisa puhemies, hennon sanoa, että tämä on sitä alueellista yhteen hiileen puhaltamista — etten sanoisi sitä kuuluisaa Hollolan henkeä. (Eduskunnasta: Ja Lahden!)

0.07 **Antero Laukkanen kd:** Arvoisa puheenjohtaja! Täällä edustaja Mikkonen puhui erittäin hyvin tästä 15 miljoonan leikkauksesta, ja se tässä miljardikokoluokassa kyllä todella ihmetyttää. Vielä halusin siihen palata sen verran, että tämä 15 miljoonaa olisi voitu helposti sisäisillä siirroilla tämän kohdan 31 sisällä hoitaa niin, että tästä ei olisi syntynyt mitään tällaista kalabaliikkia, mikä nyt on syntynyt.

Suomi on valinnut liikennepoliittisessa linjauksessaan raiteet keskeiseksi liikkumisen välineeksi. Se on kestävän kehityksen mukaista, se on edullista. Nämä rataverkot ovat kohtalaisessa kunnossa, ja niitä parannetaan koko ajan. Esimerkiksi tämä Joensuu—Varkausvälin rata Savonlinnan kohdalta on lähes kokonaan uusittu viime vuosien aikana ja nyt se

tällä säästöllä tehdään lähes käyttämättömäksi. Tämä päätös on kertakaikkisen kummallinen, ja sitä on hyvin vaikea ymmärtää. Sen tähden kyllä yhdyn tähän edustaja Mikkosen huoleen ja toiveeseen siitä, että vielä tämä peruttaisiin.

Sitten tämä kohtuuttomuus, että yksi pieni Siuntion kunta joutuu sitten laittamaan omat rahansa, koska heillä ei ole itse asiassa vaihtoehtoja: He ovat kaavoittaneet koko sen aseman seudun. Sinne on muuttanut uusia perheitä, ja kun he ovat saaneet nämä talonsa valmiiksi, tulee ilmoitus, että heiltä viedään ratayhteys. Näin ei voi toimia. Se ei ole enää oikein.

0.09 **Joona Räsänen sd:** Arvoisa puhemies! Rohkenen vielä tähän loppuun ottaa puheenvuoron, kun on tullut niin hyviä esityksiä niin hallituspuolueiden edustajilta kuin myös sitten oppositiopuolueiden kansanedustajilta liittyen nyt tähän pääluokkaan. Tässä aloin vain sitten itse miettimään, kun näitä esityksiä vähän summailin, että onkohan nyt kuitenkin käynyt niin, että puhutaan aika lailla miljardiluokan uusista hankkeista. Myös hallituspuolueiden edustajilta tulee aika paljon näitä miljardiluokan hankkeita, ja sitten muussa keskustelussa, kun täällä salissa on tätä budjettia käsitelty, yleensä on ollut niin hyvin niukkaa, että ei oikein mitään voida tehdä. Että nyt tuntuu siltä, että kaikkea voidaan tehdä, ja sitten kun puhutaan esimerkiksi vaikka tästä 15 miljoonan ostopalveluleikkauksesta, niin sitä ei mitenkään voida perua, koska se on nyt niin ratkaiseva säästö tässä hallituksen säästöohjelmassa, että se pitää saada. Toivoisin hieman jonkunnäköistä johdonmukaisuutta siihen.

Niin kuin me kaikki tiedämme, liikennepolitiikka on se tämän maan verisuonisto, mikä pitää pitää pyörimässä, jotta meillä elinkeinoelämäkin pyörii ja joka puolella Suomea on niin asumisen, elämisen kuin myös työssäkäynnin edellytykset. Kyllä se liittyy myös silloin siihen, että todella yritettäisiin pitää tämä koko verisuonisto kunnossa eikä niin, että esimerkiksi nyt vaikkapa tämän Y-junan lakkautuksen osalta ihan kohtuuttomaan asemaan laitamme läntisen Uudenmaan kuntia, Siuntio mukaan lukien mutta myös Inkoo ja myös Karjaa siinä osana Raaseporia. Olisi hyvä, että myös hallituspuolueiden edustajat tämän muistaisivat, kun nyt näitä uusia hankkeita ja uusia perusparannuksia paljon myös täällä viljellään, mikä on kyllä todella hyvä asia, koska tässä taloudellisessa tilanteessa olisi varmaan järkevää, että niissä asioissa, missä Suomi pystyisi käyttämään omaa vipuvarttaan julkisella rahalla ja pystyisi myös aktivoimaan sitä yksityistä rahaa erilaisiin investointeihin, kaikki mahdollisuudet käytettäisiin mukaan lukien se, että aktiivisesti haetaan esimerkiksi näihin TEN-T-verkoston hankkeisiin rahoitusta Euroopan unionilta.

0.11 **Antero Laukkanen kd:** Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Räsänen puhui kyllä hyvin.

Vielä eräs näkökulma: Kun jossain kantakaupungilla tai taajamassa joltain ratayhteydeltä harvennetaan vuoroja tai muuta, yleensä siellä on valmis linja-autoliikenne ja vaihtoehtoja. Mutta tässä Siuntion tapauksessa oppilaiden valtuuskunta kävi täällä kertomassa, että heillä ei ole vaihtoehtoja. He joutuvat menemään kouluihin monta tuntia aikaisemmin sen tähden, että heiltä viedään nyt liikenneyhteydet. Nämä ovat tällaisia asioita, että nämä ovat kohtuuttomia.

Yleiskeskustelu päättyi ja pääluokan käsittely keskeytettiin.

14.5. Pääluokka 28 Valtiovarainministeriön hallinnonala

Puhemies Maria Lohela: Siirrytään käsittelemään valtiovarainministeriön hallinnonalaa koskevaa pääluokkaa 28.

Keskustelu

18.33 **Toimi Kankaanniemi ps** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Valtiovarainvaliokunnan kunta- ja terveysjaosto on laatinut mietinnön valtiovarainministeriön pääluokan luvun 28.90 osalta, siis "Kuntien tukeminen" on otsikkona. Valiokunta ei esitä muutoksia eikä lisäyksiä hallituksen esitykseen. Valiokunta keskittyi kahteen asiakokonaisuuteen: tietojärjestelmähankkeisiin ja kuntatalouteen.

Ensinnäkin mietinnössä käsitellään tietojärjestelmien kehittämistä edellytyksenä julkisten palvelujen parantamiselle ja merkittäville säästötavoitteille. Nämä liittyvät erityisesti sosiaali- ja terveyspalveluiden uudistukseen mutta myös muuhun julkishallintoon. Valiokunta pitää hyvänä itsehallintouudistukseen sisältyvää linjausta, jonka mukaan perustetaan yhteiset valtakunnalliset ict-palvelut ja ministeriö ohjaa niiden kehittämistä. Samoin on tärkeää, että hallitus on käynnistänyt julkisten palveluiden digitalisointia koskevan kärkihankkeen, johon osoitetaan ensi vuonna 27,5 miljoonaa euroa, jota käytetään muun muassa kansallisen palveluarkkitehtuurin kehittämiseen. Tähän sisältyy palveluväylän, sähköisen identiteetin, tietoturvan ja palvelunäkymien kehittäminen ja ohjaus. Palveluväylään sisältyy suuret odotukset, ja se etenee. Valiokunta nostaa tässä yhteydessä esiin sen, että sähköisten palvelujen kehittämisessä tulee ottaa huomioon ne väestöryhmät, joilla ei ole mahdollisuutta saada pankin asiakassuhteeseen perustuvia verkkopankkitunnuksia.

Arvoisa puhemies! Toiseksi valiokunta keskittyi valtionosuuteen kunnille peruspalveluiden järjestämiseen. Kuntatalouden arvioidaan pysyvän tiukkana edelleen lähivuosina, vaikka ensi vuonna valtion toimenpiteet vahvistavat kuntataloutta noin 290 miljoonalla eurolla. Valtionosuuksia ei enää leikata. Valtionosuusprosentti nousee hieman. Kuntien peruspalvelujen järjestämiseen ehdotetaan noin 9 miljardia euroa, joka on 486 miljoonaa euroa enemmän kuin kuluvan vuoden varsinaisessa talousarviossa. Kaikkiaan kuntien ja kuntayhtymien valtionapuihin osoitetaan ensi vuonna noin 11 miljardia euroa.

Valiokunta toteaa kuntien toimintaympäristön voimakkaan muutoksen. Väestön ikääntymisen ja talouden yleisen taantuman lisäksi maahanmuutto sekä pitkäaikaistyöttömyyden kustannukset lisäävät paineita palvelurakenteen kestävyyteen ja toimivuuteen. Sekä kotouttamiskorvausten jälkeenjääneisyys että työvoimapoliittiset toimet edellyttävät huolellista tarkastelua.

Valiokunnan saaman tiedon mukaan kunnilla on nyt noin 610 tehtävää ja 973 velvoitetta. Hallituksen kärkihankkeella vähennetään kuntien kustannuksia yhdellä miljardilla eurolla karsimalla näitä lakisääteisiä tehtäviä sekä niiden toteuttamista ohjaavia velvoitteita. Uusia tehtäviä tai velvoitteita ja niiden laajennuksia ei anneta ilman valtion täyttä rahoitusta. Tätä valiokunta pitää erittäin tärkeänä.

Valiokunta kannustaa hallitusta käynnistämään palvelujen tuottavuutta parantavia kuntakokeiluja ja pitää tärkeänä kuntien aktiivista elinkeinopolitiikkaa ja elinvoimaisuutta parantavia toimenpiteitä talouden ja palvelujen turvaamiseksi.

Arvoisa puhemies! Kiitän tässä yhteydessä lämpimästi sekä ministeriä että kunta- ja terveysjaostoa hyvästä työstä ja rakentavasta käsittelystä tämän asiakokonaisuuden yhteydessä. — Kiitos.

18.37 **Mika Niikko ps:** Arvoisa rouva puhemies! Esittelen tässä kohdan Tulli toimintamenot, joiden suuruus on noin 170 miljoonaa euroa. Määräraha on lähes 7 miljoonaa euroa enemmän kuin vuonna 2015. Määrärahan muutoksesta valtaosa eli 5,4 miljoonaa euroa kohdistuu EU-lainsäädäntölähtöiseen tulliselvitysjärjestelmien kokonaisuudistukseen. Tulliselvityksen tulee olla täysin sähköistä vuoteen 2020 mennessä koko EU:n alueella.

Valiokunta pitää hyvänä, että esitykseen sisältyy 4 miljoonan euron lisäys sisäiseen turvallisuuteen liittyen. Määrärahalla on tarkoitus jatkaa ylisuurten alkoholijuomaerien maahantuonnin valvontaa. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan tullivalvontaa on tarvetta tehostaa myös internetin kautta tapahtuvan alkoholijuomien tilaamisen osalta. Koko kansantalouden etu on, että alkoholiverotulot voidaan kerätä kattavasti ja hillitä tältä osin harmaata taloutta. Valiokunta korostaa, että Tullin valvontaresurssien riittävyydestä on huolehdittava myös muun laittoman tuonnin, kuten tupakan, lääkkeiden ja huumeiden, osalta.

Valiokunta kiinnittää lisäksi huomiota siihen, että myös Tullin tehtävät ovat lisääntyneet turvapaikanhakijoiden määrän kasvun myötä. On hyvä, että tehostetusta tullivalvonnasta aiheutuneet kustannukset sisältyvät talousarvioesitykseen, ja valiokunta pitää tärkeänä, että kulut korvataan edelleen jatkossakin.

Arvoisa puhemies! Haluan tässä yhteydessä myös kiittää hallinto- ja turvallisuusjaoston jäseniä hyvästä yhteistyöstä sekä ministeriä tietenkin siltä osin, että asiat on hyvin joustavasti valmisteltu. — Kiitos.

Puhemies Maria Lohela: Sitten ministeri Vehviläinen, 5 minuuttia, olkaa hyvä.

18.39 **Kunta- ja uudistusministeri Anu Vehviläinen:** Arvoisa puhemies! Hyvät edustajat! Tässä kuulimme jaoston puheenjohtaja Kankaanniemen kertovan, että valtiovarainvaliokunnassa kunta- ja terveysjaosto keskittyi erityisesti tähän kuntatalouteen ja digitalisaatioon, ja olen lukenut tämän teidän kannanottonne mietinnön näiltä osin ja yhdyn siihen kyllä ihan täydellisesti. Minusta siinä on olennaisesti kerrottu ne asiat, mihin meidän tulee nyt tässä hallituksenkin puolelta ja koko eduskuntana ottaa kantaa.

Kuntien osalta totean kahdesta asiasta.

Ensinnäkin, kun tänä syksynä on kovasti käyty keskustelua näistä erilaisista säästöistä, mitä hallituksen puolelta on tullut, totean sen, että nyt emme ole tehneet valtionosuusleikkauksia sinne kunnille, ja se on merkittävä asia kaiken kaikkiaan. Olemme näin pystyneet kuitenkin turvaamaan sitä, että kunnat pystyvät järjestämään peruspalveluita omissa kunnissaan. Ja kun muutama viikko sitten tuli esille, mitä kunnat tekevät omille veroprosenteilleen, niin taisi olla, että kymmeneen vuoteen ei ole niin vähäinen määrä nostanut veroprosentteja kuin nytten. Mutta samalla toki totean heti, että kyllä kuntien veroprosentit ovat aika tavalla katossa. Että ei niitä kyllä ole varaa ollenkaan nostaakaan.

Sitten toinen pointti liittyen kuntiin: Totean sen, että vaikka me täällä tekisimme minkälaisia päätöksiä kuntatalouden puolesta ja palveluitten puolesta, niin siitä huolimatta ne isot perusratkaisut aina tehdään jokaisessa kunnassa. Minusta ei voi ajatella niin, että vain meillä olisi täällä vastuu siitä, miten kunnat voivat ja miten kuntataloudessa kaiken kaikkiaan menee.

Vielä kolmanneksi totean ehkä näihin isoihin reformeihin liittyen: Tiedätte, että meillä on hallituksen puolelta hallitusohjelmassa asetettu viisi reformia, jotka kaikki liittyvät kuntiin erittäinkin olennaisesti, tai ainakin neljä liittyy olennaisesti. Ensimmäinen on tietysti tämä sote-reformi. Sitten toinen on aluehallinnon uudistus, jossa keskustellaan myös niistä tehtävistä, mitä kunta ja kuntayhtymät järjestävät. Kolmas on tulevaisuuden kunta -asia ja neljäs tämä kuntien tehtävien ja velvoitteiden karsinta.

Ja kun täällä on tänäänkin puhuttu tästä parlamentaarisestakin valmistelusta, niin totean sen, että sekä tämän tulevaisuuden kunnan osalta että aluehallinnon uudistamisen osalta olemme asettamassa aivan tällä viikolla, ensi viikolla — tiedän, että vielä ryhmissä tällä viikolla käsitellään jossakin kohtaa näitä esityksiä — omia edustajia näihin parlamentaarisiin työryhmiin, mutta ne tulisivat menemään eteenpäin. Pidän tosi tärkeänä hallinnon uudistamisen osalta, että kaikki eduskuntapuolueet ovat tässä työssä kaiken kaikkiaan mukana.

Hyvä puhemies! Sitten ajattelin, että sanon muutaman sanan tästä digitalisaatiosta, josta on hyvin kirjoitettu tähän mietintöön ja myös yksilöity sitä vähän tarkemminkin, mihin valiokunnan mielestä erityisesti pitäisi nyt kiinnittää huomiota: eli kansallisen palveluarkkitehtuurikokonaisuuden osalta palveluväylään, sähköiseen identiteettiin, tietoturvaan ja palvelunäkymien kehittämiseen ja ohjaukseen. Muistelen, että viimeksi viikko sitten täällä kyselytunnillakin käytiin keskustelua osittain tästä sähköisestä tunnistamisesta ja siitä, että kun osalta puuttuuvat nämä pankkitunnukset, niin miten tämä digitalisaatio voi kaiken kaikkiaan edetä.

Haluan korostaa hallituksen linjausta ensinnäkin siitä, että digitalisaatio pitää arkipäiväistää. Meidän ei pidä katsoa digitalisaatiota ensisijaisesti järjestelmän näkökulmasta, vaan meidän pitää katsoa sitä kansalaisnäkökulmasta eli tehdä mahdollisimman helposti käytettäviä järjestelmiä, joilla ihmiset voivat toteuttaa niitä sähköisiä palveluita myös täällä julkisten palveluitten puolella ja riittävän helppokäyttöisesti. Haluan tuoda tässä esille, että Suomen ratkaisu — kun ollaan tehty tämä sähköinen tunnistaminen markkinaehtoisesti toisella tavalla kuin mitä Virossa on tehty — on itse asiassa modernimpi ratkaisu kuin mitä tuolla maamme eteläpuolella kaiken kaikkiaan on tehty.

Mutta samoin, kuten tässä jo edellä tuli esille, pitää huolehtia siitä, että me haemme ne tukikeinot, jotta se voidaan tehdä niille henkilöille, joille tämä ei ole mahdollista syystä tai toisesta. Totean sen, että meillä on peräti 400 000 henkilöä, joilla ei ole pankkitunnuksia tällä hetkellä, kaikki eivät ole halunneetkaan eivätkä ole kykeneviä ottamaan. Mutta meidän on nyt pystyttävä nopeasti huolehtimaan siitä, että ihmiset pääsevät tekemään tätä sähköistä tunnistautumista, ja sitten erittäin nopeasti myös huolehtimaan tästä valtuutuksesta, jotta toinen ihminen voi tehdä niiden puolesta, jotka eivät itse kykene.

Puhemies Maria Lohela: Nyt on mahdollista käydä tästä aiheesta debattia. Pyydän edustajia ilmoittautumaan.

18.45 **Pirkko Mattila ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kiitos ministerille ja jaostojen puheenjohtajille esittelystä. Kyllä uudistusten aika vaikuttaa todellakin olevan tulossa, ja onnea ja menestystä ministerille näihin hankkeisiin.

Mutta sitten tähän päivään. Täällä jo aiemmin sisäministeriön hallinnonalalla keskusteltiin siitä, mitä tuolla Euroopan ulkorajoilla tapahtuu ja mikä realisoituu tänä päivänä sitten Suomen kunnissa, eli siellä on kyseessä hallitsematon maahantulo, mutta Suomessa tämä

tilanne on otettu paremmin haltuun. Tietenkin kaikista vähitenhän tämä kuntien syy on, mutta kunnat kantavat käytännössä suurimman vastuun sitten turvapaikanhakijoiden kotouttamisesta, muun muassa perusopetuksen järjestämisestä.

Miten te, ministeri, katsotte, että tämä budjetti tällä hetkellä tähän riittää? Paljonko on arvioitu esimerkiksi tämmöisten ihan välttämättömien terveystarkastusten ja välttämättömän terveydenhuollon, joka on jo siis ihan kantaväestönkin kannalta pakollista, kustannuksiksi? Eli minkälaisia kustannuspaineita tästä sinne terveyssektorille mahdollisesti aiheutuu?

18.46 **Katri Kulmuni kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kiitoksia ministerille hyvästä esittelystä siitä, missä ollaan nyt menossa. Totta kai kiitos myös hallitukselle siitä, että ensimmäistä kertaa neljään vuoteen tämä talousarvio tulee olemaan kuntataloutta vahvistava, ja koko kehyskaudellakin se on sitä vahvistava. Tämä on kyllä todella suuri kuntatalouden ahdinkoa helpottava asia. Toivon tietenkin myös, että tätä sataprosenttista valtionosuustakuuta noudatetaan ja uusia velvoitteita ei tule ilman sataprosenttista valtionosuutta.

Sitten haluaisin kysyä ministeriltä, miten etenee tämä miljardin euron velvoitteiden purkuosuus.

Toinen kysymys liittyy kuntien kaksikielisyyteen. On nimittäin minun mielestäni hieman erikoista, että Suomen ainoa saamelaisenemmistöinen kunta, Utsjoki, ei kuulu kaksikielisyyden piiriin valtionosuusjärjestelmässä. Voisiko se siihen kenties päästä?

18.47 **Mika Kari sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Suomalaiset kunnat ovat nyt historiansa suurimman uudistuksen edessä, jo viidettä vuotta. Hallituksen esitykset niin sanotusta sote-uudistuksesta ja kuntauudistuksesta muuttavat toteutuessaan suomalaisen kuntademokratian, joka on meillä käytännössä ollut voimassa toisilta valtiopäiviltä vuodesta 1863 täältä Helsingistä. Siinä tapauksessa, että siirrytään kuntien itsehallinnosta maakuntahallintoon niin sanotuille itsehallintoalueille, kuntien tehtävistä yli 60 prosenttia siirtyy tänä päivänä tunnetusta kuntien itsehallinnosta suuremmille alueille. Kysyn ministeriltä: onko tämän tyyppisen kehityksen päässä tilanne, että Suomessa on tulevaisuudessa 18 kuntaa, ja nämä mallit, joita tällä hetkellä toteutetaan, ovatkin vain historiallinen välivaihe siirtyessämme yhä suurempiin kuntakokoihin? En tiedä, oliko tämä nykyisen hallituksen tavoite, mutta tältä kuva voi toteutuessaan näyttää.

18.48 **Toimi Kankaanniemi ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä, että hallitus huolehtii nyt kuntataloudesta, on kyllä erittäin arvokas asia tässä tilanteessa. Nyt etuuksia joudutaan leikkaamaan valtiontalouden kuntoon panemiseksi, mutta nyt kuntien valtionosuuksia ei todellakaan pitkästä aikaa leikata. Tämä merkitsee sitä, että kuntien veropaine ei kasva. Niin kuin ministeri totesikin, paineet ovat historiallisen alhaiset viime vuosiin verrattuna. Toisaalta kunnat pystyvät paremmin vastaamaan niistä velvoitteista, mitä niillä vielä on, eli palveluista, joiden kohteena ovat kaikkein heikko-osaisimmat eli lapset, oppilaat, sairaat, vanhukset ja työttömät. Nyt kun todellakin muutoin tilanne yhteiskunnassa on vaikea, niin näiden palvelujen piirissä olevien kannalta tämä hallituksen linja ansaitsee erityisen suuren kiitoksen ja tunnustuksen.

18.49 **Johanna Karimäki vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Meillä Suomessahan on historiallisesti ollut monella pienellä kunnalla omat tietojärjestelmänsä, eri palveluntuottajilla ja -tarjoajilla omat järjestelmänsä, jotka eivät puhu keskenään. Minusta on erittäin tärkeätä ja arvokasta, että tämä kansallinen palveluväylähanke etenee. Olemme vielä takamatkalla Viron X-Roadiin nähden, mutta on hyvä, että kansallisen palveluväylän ensimmäiset sovellukset käynnistyivät jo marraskuussa ja käynnistysnappulaa on painettu. Tämähän on edellisen hallituksen käynnistämä hanke. Nyt on tärkeätä, että kehitetään sähköistä tunnistusta ja muuta. Tässä on saatavissa myös merkittäviä säästöjä, sillä valtionhallinto käyttää it-hankkeisiin ja ohjelmistojen käyttömaksuihin vuodessa 2 miljardia euroa.

Sitten näistä käyttökohteista tulee mieleen ainakin pienyrittäjät, sillä tiukka byrokratia ja paperirumba kuormittavat liikaa pienyrittäjiä. Kaikki ilmoitukset viranomaisille, eläkelaitoksille ja muille tarpeellisille tahoille on voitava antaa sähköisesti ja keskitetysti. Reaaliaikaisen tulorekisterin käyttöönottoa (Puhemies koputtaa) on kiirehdittävä, ja nyt kun kansallisen palveluväylän ensimmäiset kokeilut ovat valmiina, niin tässä olisi yksi hyvä toteutettava hanke jo ensi keväänä.

18.50 **Markku Eestilä kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nyt kun nämä sote-alueet ja itsehallintoalueet tulevat, niin rahoituksessa tapahtuu muutoksia. Sosiaali- ja terveydenhuollon valtionosuudet kohdennetaan hieman eri tavalla ilmeisesti, ja jollakin aikajänteellä saattaa myös verotusjärjestelmään tulla muutoksia. Mitenkä, ministeri, arvioitte, kuinka suuria vaikeuksia kunnille tulee sitten sopeuttaa oma tuloveroprosenttinsa sellaiseksi, että koko maassa kokonaisveroaste ei tule nousemaan?

18.51 **Anneli Kiljunen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Olisin kysynyt sitä, mikä on näiden itsehallintoalueiden perustuslaillinen asema tulevaisuudessa. Tätä keskustelua käydään muun muassa Etelä-Karjalassa, kun mietitään sitä, mikä on kunnan rooli suhteessa itsehallintoalueeseen ja onko siellä tulevaisuudessa minkäänlaista kytkentää tai omistajaohjausta tai muuta vastaavaa ja mikä on sitten itsehallintoalueen ja valtion välinen suhde, miten tämä itsehallintoalue nyt tavallaan asettautuu näitten eri tasojen ja eri palvelukokonaisuuksien ja päätöksien välimaastoon.

18.52 **Ari Torniainen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On hyvä, että kuntien valtionosuuksia ei nyt leikata ja että kuntataloutta pyritään vahvistamaan esimerkiksi vaikkapa kuntien lakisääteisiä tehtäviä ja velvoitteita karsimalla. Kunnille annetaan siis nykyistä enemmän harkintaa, omaa harkintaa järjestää palvelujaan resurssiensa puitteissa. Kun kunnilta aikanaan kysyttiin tätä, mitä ne olisivat valmiit siirtämään muualle, niin ainakin omassa kaupungissani tuli erittäin lukuisia esityksiä niistä tehtävistä. Kysyisin ministeriltä, miten nämä asiat etenevät, milloin näistä saadaan päätöksiä.

Toinen asia koskee hallitusohjelman kirjausta, jonka mukaan hallitus selvittää työvoimapalveluiden sekä resurssien siirtoa kuntien vastuulle vaikeimmin työllistyvien osalta. Arvoisa ministeri, voitaisiinko tätä asiaa harkita myös perustettavien itsehallintoalueiden vastattavaksi?

18.53 **Leena Meri ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tässä on hyvin samanlaisia puheenvuoroja käytetty, ja sellaisen minäkin aion käyttää, eli minä kiitän halli-

tusta ja ministeriä siitä, että kuntien tuska on otettu siinä mielessä huomioon tässä vaikeassa tilanteessa, että näitä valtionosuuksia ei tosiaan vähennetä. Olen itse ollut useamman vuoden kuntapäättäjänä, ja ollaan näitten asioiden kanssa tuskasteltu ja aina mietitty, että kuinkahan paljon ne taas leikkaantuvat, eli todella kiitollisia ollaan siitä asiasta.

Olen Vehviläisen kanssa täysin samaa mieltä, että nämä kuntaveroprosentit ovat ihan riittävät. Meilläkin Hyvinkäällä nyt saatiin se vero vielä pidettyä, ja toivotaan, että saadaan, ettei tarvitsisi nostaa. Toki kaikki nämä hallituksen toimet siihen, että kuntien tehtäviä halutaan vähentää, varmasti auttavat, ja sitä valinnanvapautta voidaan käyttää, se kuitenkin on joustava.

Edustaja Mattila esitti erittäin oleellisen kysymyksen näistä maahanmuuton kustannuksista koulu- ja päivähoidossa. Ihan mielellään kuulen teidän näkemyksiänne tästä. Tämä on tietysti iso asia.

18.54 **Anne Louhelainen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tuleva sote-uudistus tulee olemaan lähitulevaisuuden suurin haaste, ja jotta säästötavoitteisiin päästäisiin, julkiset palvelut toimisivat ja kansalaiset sekä niin julkiset kuin yksityisetkin toimijat voisivat luottaa tiedonkulkuun ja sen virheettömyyteen, on tietojärjestelmien kehittäminen välttämätöntä. Hallitus on käynnistänyt julkisten palveluiden digitalisointia koskevan kärkihankkeen, johon ensi vuonna osoitetaan 27,5 miljoonaa euroa, muun muassa kansallisen palveluarkkitehtuurin kokonaisuuden kehittämiseen. Tähän liittyvät asiat muodostavat järjestelmien välisen integraation, ja eri järjestelmien välillä on oltava toimivat rajapinnat. Ja kuten, arvoisa ministeri, totesitte, tämä on iso asia. Myös ne ihmiset on otettava huomioon, jotka eivät käytä digitaalisia palveluita. Mutta ennen kaikkea tämä on myös erittäin kallis hanke. Olisinkin kysynyt, arvoisa ministeri: miten tätä hanketta on aikataulutettu, ja millaista seurantaa tämän projektin etenemisestä meidän on mahdollista saada?

18.55 **Arja Juvonen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ict-hankkeista olisin minäkin kysynyt. Sote-ratkaisu tuo mukanaan muun muassa yhteiset valtakunnalliset ict-palvelut. Julkisia ict-hankkeita on kuitenkin arvosteltu aika rankasti viime vuosina. On sanottu, että ei ole ollut riittävää kustannussuunnitelmaa, ei asianmukaista johtamisjärjestelmää, päätöksentekomenettely on ollut puutteellista, ei ole ollut taloussuunnittelua, kokonaisarkkitehtuurissa ei ole ollut linjavetoja ja hankkeita on johdettu erilaisissa työryhmissä sekä konsulttivetoisesti. Kysyisinkin: Vuonna 2014 ict-toiminnan kokonaismenot olivat 727 miljoonaa euroa, ja varmasti tulevaisuudessakin kustannuksia tulee paljon olemaan. Tarkastusvaliokunta on myös ottanut tähän kantaa, ja siellä edelleen on jotakin korjattavaa. Tämä toiminta on muun muassa liian tekniikkakeskeistä, ja viranomaisyhteistyön kehittäminen ei ole ollut tarpeeksi tehokasta. Mitenkä nyt sitten tulevaisuudessa näette, että nämä kustannukset pysyvät kohtuullisuuden rajoissa?

18.56 **Sirpa Paatero sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kuntien tehtävien ja velvoitteiden vähentyminen on hyvä tavoite, ja sitä on tehty noin 90-luvulta asti. Joka hallituskaudella se on otettu tavoitteeksi, ja sitten siihen on aina tullut jotain haastetta. Nyt huoleni on siinä, mistä tänään äänestettiin aamupäivällä: Kun on otettu jo etukäteisesti huomioon, kun varhaiskasvatuksesta on ajateltu resurssitarpeen vähenevän, useampi tuhat ihmistä, niin tämä on jo kuitattu pois kuntien valtionosuuksista, koska se on kirjattu sinne

sisälle. Ei kai tämä näin tapahdu, että kun tehtäviä vähenee, niin rahat vähenevät ensin ennen kuin tehtävät vasta oikeasti vähenevät?

Kaksi isoa huolta on kuntapuolella: Toinen on pitkäaikaistyöttömät, joista mietin, mikä on se tulevaisuuden rahoitusmalli ja ohjaus kunnille. Ja toinen on kotoutus ja siinä tietenkin kielikoulutus tämän terveydenhuollon järjestämisen ja koulutuksen järjestämisen lisäksi. Mitenkä aikuisten kielikoulutus voidaan järjestää kotoutumisen osalta?

18.57 **Rami Lehto ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Valiokuntakin on mietinnössään todennut, että maahanmuuttajien määrän voimakas kasvu lisää kuntien kustannuksia merkittävästi ja että myös kotouttamiskorvaukset ovat jääneet selvästi jälkeen yleisestä hintakehityksestä. Kun vielä tiedetään, että maahanmuuttajien työttömyysaste on kantaväestöä huomattavasti suurempi, niin tiedämme, että tulevaisuudessa kuntien pitkäaikaistyöttömien, sakkomaksujen ja sosiaaliturvan piirissä on huomattava määrä maahanmuuttajia. Kysynkin ministeriltä: kuinka valtiovarainministeriön hallinnonala varautuu tulevaisuudessa kuntien tulevan maahanmuuton rajusta kasvusta aiheutuviin kustannuksiin? Esimerkkinä Lahden kaupungissa 1 000 uutta pitkäaikaistyötöntä maksaa noin 10 miljoonaa euroa vuodessa kaupungin taloudelle. Tämä on noin 0,7 prosentin veronkorotusta vastaava summa.

Puhemies Maria Lohela: Vielä edustajat Saarikko, Savio, Turunen, ja sitten ministeri.

18.58 **Annika Saarikko kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minusta tämän hallituksen aloituksessa turhan pienelle huomiolle on jäänyt sen ymmärrys julkisen talouden kokonaiskuvasta. Ei siirretä valtiolta ongelmia kuntakentälle, vaan julkinen talous on kokonaisuus. Ja on ymmärrettävää, että kunnat tervehtivät nyt tätä muutosta ilolla, toisin kuin viime hallituskaudella, ja myöskin tämä tavoite tehtävien vähentämisestä on kunnille toivottu. Koska ministeri Vehviläinen vastaa kuitenkin kuntatehtävien ohella myös uudistamisesta ja siihen liittyvistä kokeiluista, niin olisin halunnut vielä tiedustella ministeriltä: Missä tilanteessa nämä kokeilut suhteessa kuntakenttään tällä hetkellä ovat? Rahoitetaanko niitä jotenkin? Miten niitä tuetaan? Ja mitä pidätte merkittävimpinä kokeiluina suhteessa tulevaan vuoteen? Minusta se on ansiokasta toimintaa. Me emme voi vielä tietää, mikä kaikki onnistuu ja mikä on hyvästä, ja siksi näin tulee toimia. Ajattelen niin, että nimenomaan kunnat ovat tässä avainasemassa ja suorastaan syyhyävät päästä tekemään tätä työtä, kun vain nyt valtiovalta antaa mahdollisuuden.

19.00 **Sami Savio ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitän ministeriä ansiokkaasta esittelystä. Kuntatalouden tila on todella ollut viime vuosina hyvin kireä, ja siihen ovat osaltaan kuntien omien toimien lisäksi vaikuttaneet myös edellisten hallitusten toteuttamat valtionosuusleikkaukset sekä kuntien lisääntyneet tehtävät. Viime hallituksen aikana pyrittäessä valtiontalouden tasapainottamiseen valui osa kaivatuista säästöistä valitettavasti kuntien harteille eikä myöskään kuntien tehtäviä pystytty karsimaan päinvastaisista tavoitteista huolimatta. Nykyinen hallitus on onneksi ottanut yhdeksi tehtäväkseen kuntatalouden vahvistamisen ja myös asettanut kuntataloutta koskevan tasapainon tavoitteet. Osa toimenpiteitä ovat normien purkutalkoot, joissa satsataan kuntien velvoitteiden karsimiseen. Pyytäisinkin arvon ministeriä vielä tarkentamaan, missä aikataulussa nämä normi-

talkoot tällä hetkellä etenevät, sekä toisena asiana kysyisin sitä, millaisin toimin hallitus aikoo auttaa ja mahdollistaa kuntien elinkeinopolitiikan vahvistamista.

19.01 **Kaj Turunen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Arvoisa ministeri! Itsekin kiinnitin huomiota tähän digitalisaatioon. Se varmastikin antaa sote-yhteydessä merkittävät säästömahdollisuudet. Digitalisaation avulla saadaan uskoakseni reilut säästöt tähän nykyiseen tilanteeseen verrattuna. Meillä sairaanhoitopiireillä on omia järjestelmiä, ja useinkaan ne eivät edes kättele toisiaan. Kun ministeri mainitsi, että meillä on 400 000 ihmistä, jotka eivät käytä näitä tunnistepalveluja, niin uskoisin, että näistä 400 000 ihmisestä liki kaikilla — yli 300 000:lla, muistaakseni 360 000 kansalaisella — eivät ole luottotiedot kunnossa. Nämä ihmiset eivät ole saaneet pankkitunnuksia ja näin ollen eivät voi niitä käyttää. Kun ministeri mainitsi tästä tunnistautumisesta, että siihen tulisi joitakin muutoksia, niin minkälaisia konkreettisia muutoksia nyt tarkoititte, niin että nämä 400 000 ihmistä voisivat tunnistautua muullakin menetelmällä kuin pankkitunnuksilla?

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Sitten ministeri, olkaa hyvä. Enintään 5 minuuttia.

19.02 **Kunta- ja uudistusministeri Anu Vehviläinen:** Aloitan niistä, joissa oli useampia kysymyksiä.

Eli ensinnäkin tähän maahanmuuttoon liittyen: Me olemme aivan uudessa tilanteessa. Tämä haaste on paljon suurempi kuin meillä tähän asti kotouttamisen osalta on ollut. Mitä tulee näitten kustannusarviointien sekä näitten sosiaali- ja terveyspalveluitten osalta ja koulutuspalveluitten osalta, niin minä en pysty suoraan vastaamaan. Ne arviot ovat erityisesti STM:ssä ja opetus- ja kulttuuriministeriössä.

Mutta sitten minä haluan todeta sen, että kun me julkistimme tässä viikko sitten nämä hallituksen linjaukset näiden turvapaikanhakijoiden osalta, niin onhan ihan selvä, että samalla tavalla meidän pitää täsmentää meidän kantojamme tähän kotouttamisasiaan. Tämä haaste on niin paljon suurempi, ja meille tulee aivan tässä tulevina kuukausina tuhansia ja tuhansia ihmisiä, joitten osalta pitää kotouttaminen ratkaista. Esimerkiksi vaikka aikuisten kielikoulutus on sellainen asia, johon meillä ei ole ollut tähän asti toimivaa mallia. Meidän täytyy ottaa sitten uudet konstit kaiken kaikkiaan käyttöön.

Sitten täällä tuli tästä itsehallintoalueitten roolista suhteessa kuntiin, edustaja Kiljunen kysyi. Se on aivan olennaisimpia kysymyksiä, koska meillä on kaksi itsehallintoaluetta — on se kunta, ja sitten on se uusi, maakunnan tasoinen itsehallintoalue — ja meidän pitää nyt tässä valmistelun tulevina kuukausina pohtia se, mikä niitten välinen suhde on. Ne eivät ole tietenkään toisiaan poissulkevia, niitten pitää olla toisiaan täydentäviä. Ja edustaja kun tulee sieltä Eksoten maailmasta, jossa on jo tehty maakunnan tasolla tätä yhteistyötä, niin hän tietää sen, että se on äärimmäisen tärkeätä vaikka terveyspuolella, että jos kunnalla on hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tehtävä, niin säilyy se yhteys myös sinne sosiaalipuolelle. Ja näitä meidän pitää yhdessä pystyä ratkomaan.

Valtion osalta totean sen, että tässä on myös niin, että valtiolla tulee olemaan tiukkaa ohjausta liittyen muun muassa tänne ict- ja digitalisaatiopuoleen. Ja minusta niin pitääkin olla, koska täälläkin taisi olla edustaja Karimäki, joka kertoi siitä, minkälaisia ongelmia meillä on ollut täällä ict- ja digitalisaatiopuolella. Me tarvitsemme tässä kohtaa sitä vahvaa valtion ohjausta.

No, valtiolta tulee todennäköisesti pääsääntöisesti myös näitten itsehallintoalueitten rahoitus, jolloin meidän pitää sitten toisella puolella miettiä sitä, mitä on se oikea itsehallinto niillä maakunnilla. Ei voi olla, että kaikki ohjataan valtiolta käsin ja valtio vielä rahoittaa ja siellä ei olisi mitään tehtävää. Nämä ovat minusta niitä isoja kysymyksiä, joita meidän pitää talven aikana pystyä sitten ratkaisemaan.

Digitalisaation osalta vielä tuli muutamia puheenvuoroja, ja haluan oikeastaan korjata, jos sopii — toivottavasti mietinnön tekijät eivät tykkää huonoa — ja vähän täsmentäisin niiltä osin, kun täällä tuli tämä kansallinen palveluarkkitehtuuri. Tuli esille, että se on jo edellisen hallituksen aikana laitettu liikkeelle, näin on, ja sillä on se kokonaisuus aina sinne vuoteen 2017 asti, 100 miljoonaa euroa, ja ensi vuonna on budjetissa se 27 miljoonaa euroa, se on oikein, ja se kulkee aivan aikataulussaan. Kun on sanottu, että me olemme Viroa jäljessä siinä: me olemme ottaneet Virolta tämän X-Road-ratkaisun, ja se ei tule olemaan se vitonen vaan kutonen, niin että itse asiassa mennään ilmeisesti tässä kohtaa jopa edelle Viron toteuttamismallia.

No, tämän kansallisen palveluarkkitehtuurin lisäksi meillä on sitten kärkihankkeena varattu 100 miljoonaa euroa näihin digitalisaation julkisen puolen edistämishankkeisiin, joista ensi vuonna ensimmäisenä lähtee liikkeelle tämä kansallinen tulorekisteri. Siihen on varattu 5—6 miljoonaa euroa ensi vuoden budjetissa ja muita hankkeita valitaan ensi vuoden alkupuolella.

Nyt minulla on hirveästi täällä kysymyksiä. Minä en kerkiä kaikkiin tietenkään vastaamaan, mutta sanon muutamaan vielä.

Täällä Kulmuni kysyi ja joku muukin kysyi tämän kuntien tehtävien ja velvoitteiden karsinnan osalta. Se työ ei ole ollut helppo, mutta meillähän on siinä kunnianhimoinen tavoite, että tämän vuoden loppuun mennessä meillä on toimenpideohjelma. Me olemme tehneet sitä koko syksyn, ja hallitus on sitä jo useamman kerran keskuudessaan käsitellyt. Tulemme sen osalta sitten varmaan tammikuun loppupuolella, kunhan nyt tässä muutama viikko vähän on hiottu ja käyty joululomilla, ulos kaiken kaikkiaan.

Sitten — mihinkähän minä vielä kerkiäisin vastata — no, vielä tästä kritiikistä liittyen tähän digitalisaatioon minä sanon, että näin on ollut, mutta se KaPa eli kansallinen palveluarkkitehtuuri ja uudet linjaukset nyt tulevat kyllä tätä pienentämään. Ja otan esille tämän soten, jossa on valtavan iso merkitys sillä, että me pystymme yhteensovittamaan näitä järjestelmiä ja myös siten, että yksityiset toimijat tulevat siihen samaan järjestelmään mukaan. Me emme voi tehdä semmoisia järjestelmiä enää yhtään, jotka eivät keskenään keskustele.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Sitten vielä jonkin verran otetaan näitä vastauspuheenvuoroja. Jos saan pyytää, että painatte sitä V-painiketta, niin otetaan kaikkien puheenvuorot.

19.08 **Katri Kulmuni kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tässä edellisessä vastauspuheenvuorojen kierroksessa tuli esille juuri tämä itsehallintoalueiden tuleva rooli verrattuna sitten sen peruskunnan rooliin, ja kyllä epäilykset tai pelot siitä, tuleeko nyt Suomeen vain 18 kuntaa, ovat aivan turhanlaisia. Kyllähän Suomi ottaa tässä nyt ison askeleen ennen kaikkea tämmöiseen eurooppalaiseen ja kansainväliseen kuntarakenteeseen, jossa on maakunnallisempia tai alueellisempia aloja, jotka hoitavat tietyt tehtävät, ja

sitten perustasolla hoidetaan tietyt tehtävät. Suomi astuu kyllä tässä tämmöiseen kansainväliseen aikaan kuntarakenteen osalta minun mielestäni.

Mutta sitten olisin halunnut kysyä tähän liittyen, tämä tietenkin ehkä liippaa myös STM:n hallinnonalaa: Kun kysymyksessä on isot kiinteistömassat sairaanhoitopiirillä ja kunnissa, niin miten tämä kiinteistömassojen kysymys meinataan ratkaista? Tuleeko meillä kansallisesti jonkinlainen roskapankki, joka kerää sitten ne omaan taseeseensa, vai miten se aiotaan hoitaa itsehallintoalueen ja kuntien suhteen?

19.09 **Anne Louhelainen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tullin tehtävät ovat hyvin moninaiset. Tulli ja sen henkilökunta ovat itse asiassa paljon vartijoina. Tullin tehtävät ovat lisääntyneet myös turvapaikanhakijoiden määrän kasvun myötä. Tulli osallistuu myös harmaan talouden hillitsemiseen valvomalla muun muassa ylisuurten alkoholijuomaerien maahantuontia. Tullivalvontaa olisi tarvetta tehostaa myös netin kautta tapahtuvien erilaisten asioiden tilaamisen osalta.

Arvoisa puhemies! Tullin toimintamenomomentille ehdotetaan ensi vuonna lähes 7 miljoonaa euroa enemmän kuin tänä vuonna. Se on hyvä asia. Sisäiseen turvallisuuteen ja oikeudenhoitoon osoitetaan 50 miljoonan euron lisäystä, joista 4 miljoonaa euroa Tullin toimintamenoihin. Se on hyvä asia.

Mutta, arvoisa ministeri, näettekö, että Tullin toiminta pystytään ylläpitämään sillä korkealla tasolla, jota siltä tällä hetkellä odotetaan?

19.10 **Sirpa Paatero sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! En nyt siirry vielä sinne itsehallintoalueajatukseeni ja niihin kilpailutuksiin ja kaikkiin muihin palveluntuottamisen uusiin muotoihin, mihin ollaan raha seuraa potilasta -mallilla pahimmillaan menossa. Mutta jo nyt ollaan tekemässä päätöksiä, että kuntien kilpailukyky palveluntuottajien kanssa heikkenee, kun yksityiseltä palveluntuottajalta sairausvakuutusmaksua ollaan alentamassa 1,72 mutta tätä samaa ei olla tekemässä kuntapuolelle. Ja kun me tiedämme, että kuntapuolella tällä hetkellä jo eläkemaksut ovat korkeammat kuin yksityisillä palveluidentuottajilla, niin eikö tämä vääristä kilpailua, kun me olemme menossa maailmaan, jossa on oletettavaa tai ainakin nyt näyttää siltä, että yhä enemmän ja enemmän tulee kilpailemaan kunta, julkinen palvelu, näitten yksityisten palvelutuottajien kanssa? Ja oliko teillä pohdinnassa tämä yhteisöveron jatkettu, korotettu osuus, mikä on nyt kaksi kertaa ollut ja nyt on valitettavasti pudotettu pois?

19.11 **Markku Eestilä kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Itse jäin pohtimaan tätä itsehallintoaluetta ja sen mahdollista verotusta, kun perustuslaista kyllä löydän tämän itsehallintoalueen mutta minä en löydä sieltä kuin lauseen, että kunnalla on verotusoikeus. Kysyn ministeriltä, ja jos ei nyt tule vastausta, niin joskus voisi tälle salille kertoa: vaatiiko tämä itsehallintoalueen oma verotus mahdollisesti kirjauksen perustuslakiin?

19.11 **Annika Saarikko kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä on ansiokkaasti sivuttu, varmaan vähän huolestuneinkin mielin, tätä maahanmuuton aiheuttamaa painetta kuntakentälle. Toinen tärkeä teema, joka on noussut esiin, liittyy työllistymiseen ja myös kunnan mahdollisuuksiin vaikuttaa oman kuntansa asukkaiden pitkäaikaistyöttömyyteen ja sen hoitoon. Nämä asiat muuten eivät ole välttämättä kovinkaan kaukana

toisistaan, koska maahanmuuton keskeisin tavoite sen onnistumisessa kotouttamiseen asti on ilman muuta työllisyydessä ja sitä kautta löytyvässä elämän merkityksellisyydessä ja myöskin paikassa yhteiskunnassa ja omassa kotikunnassaan.

Hallitus on toiminut linjakkaasti siinä, että kunnat ovat saaneet itse valita, haluavatko ne kuntansa alueelle vastaanottokeskuksen, ja paikkoja on onneksi löytynyt tämän suuren ihmismäärän keskellä. Nyt kuitenkin siirrytään vähitellen ensi vuoden aikana, tämän tulevan budjetin aikana, siihen vaiheeseen, jossa kuntakenttä ottaa vastuun kotouttamisvaiheesta. Miten, ministeri, te ohjeistatte kuntia tämän kotouttamisen toteuttamiseen ja saatatte nämä ihmiset kuntaan, esimerkiksi samoilla kieli- tai kulttuuritaustoilla samantyyppisille alueille, että tämä paine ei ole vain suurkaupungeissa, kun aikaa muutama vuosi kuluu?

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Muistuttaisin tässä, kun aika moni käy nyt kysymässä, miten tässä edetään, että me käymme tässä nyt muutaman debattipuheenvuoron vielä eli ne, jotka oli pyydetty. Sen jälkeen ministeri vastaa. Sen jälkeen siirrymme valtiovarainministeriön hallinnonalan puhelistaan. Sen jälkeen siirrymme sitten oikeusministeriön jäljelle jääneeseen listaan, ja siitä mennään sitten numerojärjestyksessä.

Mutta nyt vielä täällä on kuusi puheenvuoroa, sen jälkeen ministeri.

19.13 **Johanna Karimäki vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Käytin edellisessä debatissa puheenvuoron kehuakseni ja kiittääkseni sitä, että kansallinen palveluväylähanke etenee. Se on erittäin tärkeää, sillä nyt meillä on ohjelmistoja, jotka eivät puhu keskenään, ja siitä syntyy tehottomuutta. Totesin, että valtionhallinto käyttää nyt ohjelmistojen käyttömaksuihin 2 miljardia euroa, elikkä nyt kehittämisellä on saatavissa hyviä säästöjä ja hyviä tavoitteita, niin että voidaan palveluja tehostaa. Pidän näitä hankkeita tärkeinä ja kannatettavina.

Nostin esille tämän pienyrittäjän byrokratiaa keventävän reaaliaikaisen tulorekisterin. Kysyisin ministeriltä, voiko tällaista reaaliaikaista tulorekisteriä edistää. Sitä ovat yrittäjät myös monesti esittäneet, että se vähentäisi heidän paperityötään ja byrokratiaa. Sitten kysyisin myös liittyen näihin ohjelmistojen käyttömaksuihin, ollaanko valtionhallinnossa edistämässä vapaita ja avoimia ohjelmistoja.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Luettelen tässä nyt ne henkilöt, jotka ovat pyytäneet vielä vastauspuheenvuoron. He ovat edustaja Mika Kari, Mattila, Aalto, Turunen ja Juvonen. Mennään tässä järjestyksessä, sen jälkeen ministeri vastaa.

19.15 **Mika Kari sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Budjettikirjan mukaan valtion toimenpiteet vahvistavat kuntataloutta noin 290 miljoonan euron verran. Tämä on positiivista. Mutta haluan muistuttaa myös siitä, että vaikka täällä hyvin mielellään lähdetään varsinkin hallituksen puolelta ikään kuin kehumaan esityksiä ja opposition puolelta esittämään kritiikkiä, niin totuus on myös se, että kuntatalous on edelleenkin alijäämäinen ja tulee sitä olemaan. Yhden miljardin euron tehtävien ja velvoitteiden karsinta on suuri haaste, niin kuin ministeri aikaisemmin sanoi. Jos ei tässä jumpassa onnistuta, myös nämä haasteet kaatuvat seuraavan talousarvion valmistelun yhteydessä syliin.

Yhteisöveron korotetusta jako-osuudesta kysyi jo edustaja Paatero. Toistan saman kysymyksen: olisiko tästä työkaluksi jatkossa paikkaamaan tätä vajetta kuntataloudessa?

Sitten aivan lyhyesti. Huomasin mediasta, tarttui silmiini, että vuonna 1910 New Yorkissa asui 80 prosenttia (Puhemies koputtaa) ihmisiä, jotka olivat tulleet muista maista kuin Yhdysvalloista. Myös kotouttaminen on mahdollisuus, ainakin tässä kansantaloudessa se toimi.

19.16 **Pirkko Mattila ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sote-uudistukseen tai itsehallintouudistukseen liittyvään kysymykseen. En aivan täysin ymmärtänyt sitä, että onko täällä 18 kuntaa tulossa. Johan nyt toki tälläkin hetkellä voidaan arvioida, onko kuntayhtymiin karannut kuntien päätösvaltaa ja budjettejakin. Näen hieman toisin tämän uudistuksen tavoitteen.

Mutta edustaja Kari otti esille juurikin sen kysymyksen, mikä on tilanne tänään, elikkä kuntien tiukan taloustilanteen. Ministeri, te tuossa totesitte, että veroprosentit ovat tapissa, ja kuitenkin meillä on kuntalaki, joka edellyttää aika tiukasti alijäämän kattamisen ja tämmöisen kriisikuntamenettelyn. Onko teillä arviota nyt siitä kuntien lukumäärästä, jotka ovat joutumassa kriisikuntamenettelyyn tänä päivänä tai lähiaikoina?

19.17 **Touko Aalto vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kiitoksia ministerille hyvästä esittelystä. Tässä salissa on monta kertaa toistettu, että kuntien valtionosuuksia ei leikata ja tällä tapaa kuntien rahoitusasemaa ei heikennetä. Mutta me kaikki tiedämme, että kuntatalous on osa julkista taloutta ja julkista taloutta kohtaan tehdään hyvinkin paljon kiristäviä toimia, siihen päälle vielä nämä pakkolait ja kaikki muut. Onko teillä jonkinlainen kokonaisarvio siitä, miten tämä hallituksen talouslinja tulee koskettamaan kuntataloutta ja kuntien rahoitusasemaa, nimenomaan se nettovaikutus? Ei sillä ole mitään väliä, jos sanotaan suoraan, että hei, me emme kiristä kuntien rahoitusasemaa valtionosuusleikkauksilla, jos toista kautta tapahtuu sama asia ja vielä vähän voimakkaammin. Tästä kysyisin ministerin näkemystä: mikä on kuntien rahoitusasema, heikkeneekö se näillä esityksillä, vai mitä sille tapahtuu?

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Lisään kaksi pyydettyä puheenvuoroa äsken mainitsemieni lisäksi, elikkä edustaja Taavitsainen ja edustaja Jokinen, mutta nyt edustaja Turusen puhe. — Olkaa hyvä.

19.18 **Kaj Turunen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ministeri otti omassa puheessaan, ja muutama edustajakin täällä on ottanut omassa puheessaan, esille kuntien ja itsehallintoalueiden työnjakokysymykset. Työllisyyden osalta ainakin itse ajattelen niin, kun olen seurannut tätä työllisyyden kuntakokeilua, joka nyt päättyi — ja toivottavasti tältä sektorilta nämä kokeilut vielä jatkuvatkin — että tämän tuloksena ehkä se paras toimija tällä sektorilla on nimenomaan kunnat. Se työttömyyden tilan läheltä katsominen on työllisyyden hoidossa erittäin tärkeää. Pienemmät kunnat, jotka eivät siitä selviydy, tekevät varmastikin yhteistyötä, niin että työssäkäyntialueen kautta sen kokoisina kokonaisuuksina se sitten varmastikin parhaimpaan lopputulokseen tästä päättyy. Minkälaisia keskusteluja tästä on käyty hallituksen sisällä? (Puhemies koputtaa) Voiko tältä osin kunnille jättää tämän?

19.19 **Arja Juvonen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Sisäiseen turvallisuuteen ja oikeudenhoitoon osoitetaan yhteensä 50 miljoonaa euroa, ja tästä 4 miljoo-

naa osoitetaan Tullin toimintamenoihin. Määrärahalla on tarkoitus jatkaa ylisuurten alkoholijuomaerien maahantuonnin valvontaa. Tullin tehtävänä on arvioida alkoholin maahantuonnin yhteydessä, onko kyse verovapaasta matkustajatuonnista vai kaupallisesta tuonnista, ja arvio tapahtuu kokonaisharkinnan perusteella, jossa alkoholituotteiden määrä on vain yksi peruste. Selvityksen perusteella toimenpiteet alkoholin kaupallisen maahantuonnin hillitsemiseksi tuottavat myös tulosta, ja pidän äärettömän tärkeänä, että alkoholimyynnistä tulleet verotulot tulisivat myös Suomeen.

Tullin toimintamenoihin osoitettujen määrärahojen lisäystä perustelee myös turvapaikanhakijoiden määrän kasvu, ja on tärkeää tässä yhteydessä myös se, että nämä kulut korvataan edelleen jatkossakin. Kysyisin teiltä, ministeri: Tuo 4 miljoonaa tuntuu pienelle rahalle, kun me puhumme täällä monista miljoonista ja miljardeista. Onko se riittävä raha, ja minkälainen tilanne siellä Tullissa tällä hetkellä on, kuinka he varautuvat tähän tilanteeseen, (Puhemies koputtaa) mikä meillä nyt vallitsee maahanmuuton osalta?

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Ja vielä kaksi vastauspuheenvuoroa.

19.20 **Satu Taavitsainen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Arvoisa ministeri! Kuuntelin äsken korva tarkkana ministerin vastausta tästä digitaalisesta tunnistautumismahdollisuudesta, siis muutoin kuin pankkitunnusten kautta, mutta voisiko vielä siis saada selkokielellä, onko tämä jatkossa tulossa meidän kansalaisille tällaisena kansalaisoikeutena ja pääsemme eroon tästä pankkitunnusriippuvuudesta? On hyvin surullista se, että tällaisessa hyvinvointiyhteiskunnassa kuin Suomi meillä on ihmisiä, joilla ei tällä hetkellä ole edes tätä perinteistä korttimuotoista henkilökorttia. Tämähän näkyy esimerkiksi, kun ihminen menee poliisilaitokselta hakemaan henkilökorttia tai passia ja hän ei voi mitenkään todistaa, kuka hän on, eikä hän voi myöskään maksaa sitä, koska hän ei ole pankista saanut rahaa, kun hänellä ei ole henkilökorttia. Erityisesti meidän ikääntyvät ihmiset (Puhemies koputtaa) ja pienituloiset tästä kärsivät.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Edustaja Jokinen. Sen jälkeen ministeri vastaa, 5 minuuttia.

19.22 **Kalle Jokinen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On erittäin hieno asia, että nyt ollaan etenemässä näiden itsehallintoalueiden suhteen ja myöskin tuo sote-ratkaisu etenee. Ennen sitä on kuitenkin käytävä läpi muutamia raja-alueilla olevien kuntien kysymyksiä siitä, mihin itsehallintoalueisiin ja sote-alueisiin nämä raja-alueilla olevat kunnat kuuluvat. Siihen vaikuttaa tietysti kuntien asukkaiden asiointisuunta, mutta mielestäni pitäisi vaikuttaa myös se, mihin keskussairaalapiiriin ovat aiemmin kuuluneet.

Kysyn tässä nyt ministeriltä Kymenlaakson ja Päijät-Hämeen rajoilla olevan Iitin kunnan tilanteesta. Iitin kunta on pitkään, vuosikymmeniä ollut Päijät-Hämeen keskussairaalan jäsen ja mukana siinä toiminnassa ja kehittänyt sitä, ja siellä on tehty kansanäänestys, jossa 93 prosenttia kuntalaisista haluaisi suuntautua Päijät-Hämeeseen nykyisen Kymenlaakson sijasta. Kysynkin, missä vaiheessa näitä ratkaisuja raja-alueilla sijaitsevien kuntien osalta tehdään.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Ja sitten ministeri, enintään 5 minuuttia. Sen jälkeen siirrymme puhujalistaan.

19.23 **Kunta- ja uudistusministeri Anu Vehviläinen:** Arvoisa puhemies! Vastaan vielä tuolta edelliseltä kierrokselta edustaja Saarikolle näistä kokeiluista: Tulivat jossain muuallakin esille nämä työllistämiskokeilut, joista on ollut hyviä kokemuksia, ja tiedän ministeri Lindströmin valmistelevan nyt erityisesti vaikeasti työllistettävien osalta tätä laajaa kokeilua ja sitä pidän kyllä suoraan sanoen ihan tärkeimpänä. Että kaikki toimet, joita pystytään tekemään sen eteen, että ihminen pääsee töihin, menevät kyllä kaikkien muiden asioitten yläpuolelle. Ja toistan myös sen, mitä tässä viime viikolla sanoin: Minusta on tärkeätä, että meille tulee ehdotuksia. Olivatpa ne oppositiosta tai ihan mistä tahansa, jos ne ovat fiksuja ehdotuksia työllistymisen edistämiseksi, niin minusta hallituksella on velvollisuus jokainen ehdotus ottaa vakavasti ja tutkia, voitaisiinko niin edetä. Ja tulemme tulevan talven aikana tähän kokeilutoimintaan liittyen keräämään juuri työn vastaanottamista edistäviä kokeiluja ja menemään niissä eteenpäin.

Sitten tähän uuteen listaan vielä kotouttamisesta, että miten sitä ohjeistetaan: Niin kuin viittasin jo, me tarvitsemme aivan erillisen kotouttamisohjelman myös hallituksenkin puolelta. Nyt kun nämä viime kuukaudet ovat olleet vaikeita kädestä suuhun -menetelmällä toteutettavia näiden turvapaikanhakijoiden osalta, niin meidän pitää nyt arvioida, mitkä kotouttamisen osalta ovat ne parhaat keinot. Minusta se on ollut hyvä lähtökohta, että me emme niin sanotusti sijoita vaan että he, jotka saavat meiltä oleskeluluvan, sijoittuvat. Minusta on vaikea ajatella sitä, että me määräisimme ihmisiä menemään tiettyihin kuntiin. Ymmärrän inhimillisestä lähtökohdasta sen, että jos ollaan samaa kansallisuutta, hakeudutaan samaan paikkaan — luulen, että jos mekin olisimme jossakin muuallapäin maailmaa, niin mekin toimisimme — mutta silti ajattelen, että pitää hakea ehkä jonkinlaisia keinoja, joilla pystytään tasaamaan sitä, että pelkästään suuret kaupungit eivät ole niitä, joihinka tulee sitten maahanmuuttajia enemmän. Että tämä on tosi iso kysymys.

Sitten tuli monta kysymystä liittyen näihin sote- ja aluehallintouudistuksiin:

Kiinteistöjen osalta, edustaja Kulmuni, emme ole tehneet ratkaisuja. Siinä on muutamia erilaisia vaihtoehtoja, ja niitä lähiviikkoina tarkemmin kaiken kaikkiaan tutkitaan.

Edustaja Eestilä otti esille tämän mahdollisen itsehallintoalueitten verotusoikeuden ja perustuslaillisuuden sen osalta. Sama tämänkin osalta: tämä on tarkassa selvityksessä juuri nyt, että miten tämä mahdollinen verotusoikeus toteutettaisiin. Henkilökohtainen mielipiteeni kyllä on, että olisi hyvä, että olisi osittain verotusoikeutta mukana. Pitäisin sitä hyvänä, ettei tule pelkästään valtiolta rahoitus. Silloin saisimme tietynlaista kannustinelementtiä. Ja tähän liittyy myös kysymys siitä, haluammeko me, että itsehallintoalueet tulevat sellaisiksi, että niillä on vain tarkasti lailla määrättyjä tehtäviä, vai voiko olla, että itsehallintoalueella on niin sanottua yleistä toimialaa. Ja edustaja Eestilä tietää, mistä puhutaan. Kunnillahan on yleistä toimialaa eli niitä asioita, joita kunnat tekevät, jotka eivät ole lakisääteisiä, eli esimerkiksi elinkeinopolitiikan edistäminen. Että meillä on monia asioita katsottavana, mitä me niille maakunnille, itsehallintoalueille kaiken kaikkiaan annamme.

Yhteisöveron jatkosta kysyttiin: emme ole käyneet erillistä keskustelua ja tehneet linjausta sen osalta.

Edustaja Mattila kysyi arviota tästä kriisikuntamenettelystä: Minä luulen, jos katson, mikä on tilanne nytten ja kun seurataan tarkasti näitä, että tulee olemaan sillä tavalla, että muutamia on. Mutta toisaalta sitten en pidä näköpiirissä sitä, että nyt tapahtuisi joku romahdus. Ja sitten tietysti tämä sote-ratkaisu kaiken kaikkiaan vuonna 2019 saattaa monen kunnan osalta olla niin kuin helpottavakin näkökulma, mutta toivon, että silti jokaisessa kunnassa arvioidaan sitä omaa taloudenpitoa tosi tarkasti ja realistiselta pohjalta. Itse ajat-

telen, että kaikista aidoin tapa on se, että meillä työllisyys paranee ja tulee aitoja verotuloja sinne kuntiin. Sitä kautta vain oikeasti päästään kestävälle pohjalle kaiken kaikkiaan.

Sitten täällä muun muassa edustaja Jokinen kysyi tästä Iitin kunnasta, ja se on hyvin yksityiskohtainen kysymys. Totean sen, että olisiko meillä koko maassa kymmenkunta vähän samanlaisessa tilanteessa olevaa kuntaa, ja tietenkään niihin yksittäisesti minulla ei ole edellytyksiä ottaa kantaa. Nyt on tämä lausuntokierros menossa, ja siinä on 9. päivä helmikuuta deadline-aika, ja sen jälkeenhän tietysti ruvetaan katsomaan sitä, miten ne maakunnat muodostuvat, ja aikaisintaan varmastikin kevättalvella otetaan näihin kuntakysymyksiin kantaa, voi olla, että jopa myöhemmin, koska tässä valmistellaan vasta näitä yleislakeja. — Kiitoksia.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: No niin, ja sitten siirrytään pääluokan 28, valtiovarainministeriön hallinnonalan, puhujalistaan. Ja teille, jotka olette tulleet äskeisen kertomukseni jälkeen, sanon, että sen jälkeen, kun tämä lista on käyty läpi, menemme takaisin oikeusministeriön hallinnonalan puhujalistaan ja siitä sitten numerojärjestyksessä nämä pääluokat, mitkä ovat jääneet puhumatta. Ja ihan lopuksi sitten illalla tai olisiko aamuyöllä vielä käydään tämä välikysymyskeskustelu, mutta silloin meillä kaikilla on vielä varmasti paukkuja siihenkin.

19.29 **Katri Kulmuni kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Kuten tässä vastauspuheenvuorojenkin aikana tuli esille, niin tokihan täytyy aloittaa myös tämä puheenvuoro kiittämällä hallitusta siitä, että nyt ensimmäistä kertaa neljään vuoteen kuntataloutta vahvistetaan.

Se, että ensi vuonnakin kunnille tulee melkein 300 miljoonaa euroa lisää, ei ole kyllä mikään pieni panostus, ja ajatellen koko kehyskautta kuntatalous vahvistuu noin 0,5 miljardilla, eli kyllä tässä on tämmöinen selkeä linjavalinta ollut, ja olen kyllä siitä hallitukselle kiitollinen, että enää ei tieten tahtoen haluta kuntatalouden ahdinkoa syventää.

Toki täytyy muistaa se, että kuntatalous ja kuntayhtymien talous säilyy erittäin tiukkana. Toki tämä on vain pieni murunen, mitä sinne pystytään saamaan, kun valtionosuusprosentteihin tehdään 0,03 prosentin tarkistus, mutta on sekin tyhjää parempi.

Surullista tietenkin on, että valtionosuuksien indeksejä jäädytetään, mutta sehän ei nyt ole mitään uutta vaikeana taloudellisena aikana. Mutta se, että valtionosuuksia ei suoraan leikata, on erittäin tärkeä muutos.

Sitten tietenkin on myös se, että kuntien ja valtion välillä tehdään kustannusjakoa nyt vuosittain ja tarkistukset aloitetaan ensi vuodesta. Toki ne tehdään vuoden 2013 lukujen perusteella, niin että vie varmasti aikaa ennen kuin ne tulevat sitten tähän päivään. Mutta tämä on tietenkin erittäin tärkeää sen kannalta, kuten täällä on jo salikeskusteluissa esille tullut, että kyllähän turvapaikanhakijoista johtuva taloudellinen tilanne nähdään kokonaisuudessaan vasta vuosien päästä, sitten kun kotouttamisprosessi on saatu alkuun ja nähdään, miten kaikkialle se vaikuttaa.

Työttömyyden osalta hyvin paljon kuntakentällä kuulee tietenkin marmatusta Kelamaksuista ja siitä, miten ne ovat räjähdysmäisesti nousseet kunnilla. Olihan hallintovaliokuntakin arvioinut, että kuntien osuus työttömyyden hoidosta tämän vuoden osalta kohoaa jopa 440 miljoonaan euroon. On varmasti perusteltua, että jonkinlaisia sanktiotoimia kunnille on pitkäaikaistyöttömyyden hoidosta. Mutta sitä, miten sitä kuntien rahoitusta saataisiin jotenkin myös aluetaloutta vahvistaen käyttöön, kannattaisi varmastikin miettiä, ei tie-

tenkään tarkoituksena, että niillä aletaan nyt sitten kattamaan kuntien työttömyyspalveluita.

Lisäksi haluan tuoda esille sen, että tämmöisenä taloudellisesti vaikeana aikana on tietenkin hyvä, että koetetaan olla luovia ja ollaan otettu uusia tekniikan keinoja esille. Ja se, että digitalisaatio on yksi hallituksen kärkihankkeista, auttaa kyllä myös kuntasektorilla, nimittäin käsitykseni mukaan digitalisaation kautta kyllä pohjaa aika monilta keskittämistoimiltahan pitäisi kadota. Tietenkin sillä tuodaan myös kansalaisia tasa-arvoisemmin palveluiden ääreen, kun yhä useammat niistä menevät nettiin. Mutta täytyy huomioida se, mikä on siellä köyhyysraportissakin mainittu, että toistaiseksi vielä eivät kaikki ihmiset pääse digitaalisten palveluiden äärelle, eli tästä tasa-arvosta täytyy pitää huolta, että se saadaan täysimääräisesti sitten käyttöön.

Mutta kuntakokeilujen sallimisesta haluan myös kiittää, koska maa on hyvin erikaltainen eri puolilla: alueellisia eroja pystytään sillä tavalla ottamaan huomioon.

Lopuksi vielä tästä suuresta itsehallintouudistuksesta, mikä ei suoraan tietenkään ensi vuoden talousarviokirjaan niin merkittävässä määrin liity, mutta se liittyy varmaan joka vuoden talousarviokirjaan seuraavien vuosien ja vuosikymmenten ajan. Minusta se on kyllä suuri eurooppalainen linjaus, että me nyt astumme aikaan, jossa alueet ja itsehallintoalueet päättävät tietyistä asioista ja kunnat tietyistä asioista. Mutta on tärkeää, että siinä valmistelussa huomioidaan ne kansainväliset vertailut ja tutkimukset, että miten eri maissa on tehty, ja otetaan ainoastaan ne hyvät asiat sieltä eikä niitä huonoja asioita, koska on myös nähtävillä ollut, vaikkapa Ruotsissa, miten on palveluita sitten myös maakuntatasolla keskittynyt.

Arvoisa puhemies! Tässä puheenvuoroni. — Kiitoksia.

19.34 **Timo Harakka sd:** Arvoisa rouva puhemies! Puhun laajemmin pääluokasta ja verotuksesta, mutta koska paikalla on uudistusministeri, niin kiinnitän huomiota uudistukseen, jota hallitus ei ole vienyt eteenpäin.

Pääministeri Sipilä totesi täällä salissa äskettäin, että julkisen talouden tasapainottamisessa on jätetty yksi työkalu pois pakista ja se on verotus. Hallitus on linjannut, että kenenkään verotus ei kiristy eikä veroaste nouse. Tämä itse aiheutettu rajoite johtaa näköalattomaan leikkauspolitiikkaan ja yhtä köyhään suoritukseen verotuksessa.

Hallitus puhuu suuria sanoja rakenneuudistuksista, mutta miksi se ei tee verotukseen rakenneuudistusta? Jos Suomi siirtyy edes askeleen lähemmäs eurooppalaista verorakennetta, niin veroasteen ei tarvitse edes nousta. SDP:n veromallissa verotuotto on 750 miljoonaa suurempi kuin hallituksen esityksessä, mutta myös eläkeläisiin ulotettu veronkevennys sekä työeläkemaksujen alennus niin työntekijöille kuin työnantajille johtaa siihen, että vaikutus veroasteeseen on 0,0 prosenttia.

Kansainvälisesti verraten Suomessa verotetaan työtä ja kulutusta kireämmin kuin muualla Euroopassa mutta omaisuutta selkeästi keveämmin. Tilastokeskuksen Olli Savelan laskelmien mukaan Suomi voisi verottaa omistamista 5,5 miljardia euroa enemmän, jolloin päästään siis EU-maiden keskiarvoon: ei kireämmäksi, ei keveämmäksi, vaan keskiarvoon. Muualla Euroopassa on ymmärretty, että työtä ja tuotantoa ei kannata verottaa niin kireästi kuin Suomessa mutta liikkumatonta pääomaa kannattaa laittaa liikkeelle.

Ikävä kyllä hallitus ei keksi muuta tapaa näennäisesti tasapainottaa taloutta kuin leikkaukset lapsilta, eläkeläisiltä, sairastavilta ja kaikkein heikoimmilta. Mutta se ei ole mikään pakko. Se on arvovalinta.

Julkisen talouden tasapainotukseen tarvitaan vastuullista verotusta. Sen vaikutus, että hallitus kaavailee pakkolakeja ja palkanalennuksia, joiden takia verotulot supistuvat lähes miljardin, ja kaiken kukkuraksi palkanalennus kompensoitaisiin veronalennuksella, on silloin 2 miljardia. Tämä on vastuutonta verotusta, joka lisää tarkoituksella alijäämää ja heikentää julkisen talouden asemaa. [Ministeri oli poistumassa salista.] — Kyllä ministerin kannattaa kuulla tämä saarna loppuun saakka. — Silloin on "jälleen pakko leikata lisää".

Mutta minkä takia verotus on se ainoa alue, johon ei edes kaavailla mitään rakenneuudistusta? Ikävä päätelmä olisi tietenkin se, että hallitus haluaa suosia suurituloisia ja suuria yrityksiä sekä tiettyjä etujärjestöjä. Silloin isänmaan talouden tasapainottaminen jäisi toiselle sijalle joka tapauksessa. Otan vain yhden esimerkin: Rahoitusala on vapautettu arvonlisäverosta. Jos menette kioskille ja ostatte Geisha-patukan, siitä maksetaan arvonlisävero, mutta pankin liiketoiminnasta ei peritä mitään veroa.

Muun muassa suursijoittaja George Soros on todennut, että finanssialan verovapaus on epäoikeudenmukainen. Kansainvälinen arvopaperikaupan vero eli financial transaction tax eli FTT näyttää poliittisesti mahdottomalta, eivätkä monet ekonomistit pidä sitä edes hyvänä mallina. Esimerkiksi professori Pertti Haaparanta pitää tätä esittämäämme liiketoimintaveroa eli financial activities taxia, FAT:tä, järkevämpänä ja vääristämättömänä verona.

Tanskassa on ollut voimassa rahoitusvero jo 90-luvulta alkaen. Sen vaikutuksia on tutkittu, eikä Tanskan keskuspankki ole havainnut haitallisia vaikutuksia palveluiden hintaan tai rahoituslaitosten kilpailukykyyn. Norjassa finanssialan komitea on esittänyt rahoitusveroa. Ruotsissa hallitus on jo ilmoittanut, että se valmistelee ja panee toimeen rahoitusalan veron. Kun siis Ruotsin esimerkkiin vedotaan kaikessa — milloin työllisyysasteessa, milloin paikallisessa sopimisessa — niin miksi emme tee yhteistyötä Ruotsin sekä muiden skandinaavisten maiden kanssa yhteisestä pohjoismaisesta rahoitusverosta?

Ja nyt tulee myöhästynyt vastaus edustaja Pauli Kiurulle: SDP:n vaihtoehtobudjetissa suomalaisen rahoitusveron tuottoarvio perustuu Ruotsin asettamaan tuottotavoitteeseen ja on suhteutettu kansantalouksien kokoon. Koska verot on syytä tehdä yhdessä ja yhteistyössä, niin myös veron tason tulisi olla yhtäläinen. Eli nyt on kysyttävä ministeriltä ja hallituspuolueilta, onko hallituksella mitään suunnitelmia ryhtyä Ruotsin kanssa yhteistyöhön tässä asiassa. Milloin tehdään rakenneuudistuksia myös verotukseen, ja milloin on vastuullisen verotuksen aika?

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Edustaja Meri, vastauspuheenvuoro. Tässä vaiheessa vain yksi vastauspuheenvuoro. — Olkaa hyvä.

19.39 **Leena Meri ps** (vastauspuheenvuoro): Kiitän, arvoisa rouva puhemies! Tässä kun puhuttiin verotuksesta, niin ottaisin esille tämän, mistä valtiovarainvaliokunnan perussuomalainen jäsen Ville Vähämäki huomauttikin täällä eräänä päivänä, kun näistä SDP:n verotuksista keskusteltiin, että kun näitä SDP:n verovähennysmalleja on laskeskeltu, niin ne suosivat hyvätuloisia pienituloisten kustannuksella. Tässä oli laskettu vähennysmalli, että 2 300 euroa kuussa ansaitseva kaksilapsinen perhe saa 12 euroa lisää ja 3 300 euroa ansaitseva perhe saa 25 euroa lisää. Elikkä tässä on ihmetelty sitä, miten hyvätuloiset saavat täs-

sä enemmän. Vähämäki toi esille tässä kannanotossaan sen, että eikö pienituloisten tulisi saada enemmän. Että jos tästä ideologiasta puhutaan, niin minusta tämä on aika erikoista.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Tähän vastauspuheenvuoro, edustaja Harakka.

19.40 **Timo Harakka sd** (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, puhemies! Tässä on ihan selkeästi väärinymmärrys. SDP:n veromalli suosii keskituloisia palkansaajia enemmän kuin hallituksen veromalli — siis toisin sanoen niitä suomalaisia, joilla on keskimääräiset tulot. Mutta hallituksen työtulovähennys hyödyttää hyvätuloisia, toisin kuin SDP:n työtulovähennys. Hallituksen työtulovähennys ulottuu 119 000 euroa vuodessa ansaitseviin, mikä tarkoittaa sitä, kuten salissa on monta kertaa todettu, että kokenut kansanedustajakin saa hallituksen mallissa keveämmän verotuksen kuin tänä vuonna. Tilanteessa, jossa kaikkia suomalaisia ja varsinkin vähäosaisia vaaditaan uhrautumaan yhteisiin talkoisiin, kansanedustajien verotus laskee. SDP:n malli on oikeudenmukaisempi ja hyödyttää 97,5:tä prosenttia suomalaisista palkansaajista.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Ja sitten puhujalistaan.

19.41 **Arja Juvonen ps:** Arvoisa puhemies! Digitalisaation mahdollisuuksien hyödyntäminen on nostettu jo monen hallituksen kärkihankkeisiin, ja ict-hankkeet näyttelevät pääosaa myös meillä tulevaisuudessa muun muassa tämän sote-ratkaisunkin myötä. Tuossa jo edellisessä puheenvuorossa kiinnitin huomiota ict-palvelujen kustannuksiin, jotka ovat varsin korkeat olleet jo vuosikausia. Vuonna 2014 ict-toiminnan kokonaismenot olivat 727 miljoonaa euroa, ja samanaikaisesti, kun kustannukset kasvavat, hankkeiden eteenpäinvieminen on saanut jokseenkin kritiikkiä. Muun muassa tarkastusvaliokunta on ottanut useaan otteeseen kantaa näihin asioihin: muun muassa, että ei ole ollut riittävää kustannusseurantaa, johtamisjärjestelmä ei ole ollut asianmukaista, päätöksentekomenettelyissäkin on ollut ongelmia, taloussuunnittelu on sieltä puuttunut, ja hankkeita on johdettu eri työryhmissä sekä konsulttivetoisesti. Tämä on sellainen asia, josta meidän tulee kantaa huolta myös tulevaisuudessa — se on pohjaton kaivo tuo ict-hankkeiden kaivo — ja seurata näitä kustannuksia, että ne eivät nyt ihan mahdottomiin sitten yltyisi tulevaisuudessa, koska sote-uudistus toi mukanaan sen, että kaikkien hankkeiden pitää puhua keskenään.

19.42 **Anne Louhelainen ps:** Arvoisa puhemies! Suomen talous on ollut alijäämäinen viimeiset kuusi vuotta. Suomen velkasumma on kohonnut jo noin 100 miljardiin euroon, ja asiasta entistä huolestuttavamman tekevät Suomen heikot pidemmän aikavälin kasvunäkymät, samaan aikaan tapahtuva työikäisen väestön määrän huomattava supistuminen sekä rakennemuutoksen kanssa kamppaileva teollisuus. Nyt käsittelyssä oleva talousarvioesitys ensi vuodelle on keskeinen osa hallituksen ohjelmaa Suomen talouden tasapainottamiseksi. Hallitus on sitoutunut kuromaan umpeen julkisen talouden kestävyysvajetta 10 miljardilla eurolla kuluvan hallituskauden aikana. Olemme tulleet tilanteeseen, josta ei päästä ulos pelkästään säästämällä ja uudistuksia tekemällä. Tarvitaan todellisia toimia kilpailukyvyn ja työllisyyden parantamiseksi.

Arvoisa puhemies! Osa tehtävistä päätöksistä on kipeitä, eikä niitä kukaan tee kevein mielin. Kestämättömästi kasvanut turvapaikanhakijoiden määrä asettaa sekin omat lisähaasteensa niin hallituksen budjetin kestävyydelle kuin myös sille, miten oikeutetuiksi

suomalaiset kokevat tehtävät säästötoimenpiteet. Tässä yhteydessä on välttämätöntä pystyä löytämään turvapaikanhakijoiden joukosta perustellusti ne oikean avun tarpeessa olevat henkilöt ja lähettää elintasosurffarit takaisin kotimatkalle mahdollisimman pikaisesti. Hallituksen viimeksi julkaisemat toimet turvapaikanhakijoiden etujen ja niiden saamisen kiristämisestä tulevat enemmän kuin tarpeeseen.

Ministeri Vehviläinenkin totesi täällä äsken, että kotouttamishaasteet ovat suuria ja haasteellisia. Niitä pitää täsmentää ja muun muassa aikuisten kielikoulutukseen hakea ehkä uutta malliakin. Erityisesti kannan huolta siitä, miten näiden turvapaikanhakijanaisten osallistuminen kielikoulutukseen ja muuhun koulutukseen hoidetaan. On erittäin tärkeää kiinnittää siihen huomiota, että heille turvataan mahdollisuudet osallistua koulutuksiin. Voisiko tämä kielikoulutus ja muu koulutus olla jotenkin mitattavaa, tavoitteellista? Se voisi antaa enemmän näille opiskelijoillekin halua opiskella ja saada niitä tuloksia. Olen nimittäin alan toimijoilta kuullut, että näihin kieli- tai muihin koulutuksiin osallistuvat suhtautuvat erittäin leväperäisesti näihin koulutuksiin: tunneilla ei käydä tai loppukokeisiin ei osallistuta.

Maan sisäinen maahanmuutto on jo vuosia ollut pääkaupunkiseudun viranomaisten painajainen. Muualle Suomeen sijoitetut maahanmuuttajat ovat jopa muutaman viikon kuluttua muualta matkustaneet pääkaupunkiseudulle ja palveluiden piiriin.

Arvoisa puhemies! Kuntapäättäjinä tiedämme, että kuntien talous on vedetty lähes katkeamispisteeseen. Kuten arvoisa ministeri Vehviläinenkin totesi, kuntien veroprosenteissa ei juuri enää nostovaraa ole. Ministeri kertoi, että kuntien tehtävien karsinnasta tehtävä toimenpideohjelma valmistuu tämän vuoden loppuun mennessä. Saamme ensi vuoden puolella siitä uutta tietoa. Kunnissa tätä listaa odotetaan malttamattomasti. Kiitos hallitukselle siitä, että nykyisessä taloustilanteessa valtionosuuksia ei kunnilta leikata nykytasosta.

19.46 **Antero Laukkanen kd:** Arvoisa rouva puhemies! Kun aikoinani lähdin tavoittelemaan kansanedustajan tehtävää, tavoitteeni oli — ja yhä on — tulla rakentamaan, ei hajottamaan. Tästä periaatteesta haluan pitää kiinni ja kysyä itseltäni: mitä minä rakennan ja millaisen yhteiskunnan haluan jättää lapsilleni?

Valtion talousarvio on yhteiskunnan merkittävin arvobarometri. Siinä arvotetaan kansalaiset ja palvelut ja niiden välinen suhde. Suomen tulevaisuutta voi katsella monesta näkökulmasta. Sipilän hallitus on tarttunut työhön tosiasiat hahmottamalla ja valinnut tarttua voimakkaalla otteella muutosta jarruttaviin rakenteisiin, työn vastaanottamisen esteisiin, panostamalla uuteen teknologiaan ja nostamalla ympäristöteknologian kehityshankkeiden kärkeen. Tässä työssä haluan olla mukana.

Tässä muutama kyseenalainen reunamerkintä niistä asioista, joissa Suomella on kunnia olla ensimmäisellä sijalla: Suomi on Euroopan nopeimmin vanheneva kansa. Suomen syntyvyys on yksi Euroopan alhaisimpia. Suomi on Euroopan nopeimmin velkaantuva kansa. Suomen työttömyyden kasvu on Euroopan nopeinta. Suomi on vähiten investoijia kiinnostava maa euroalueella. Suomessa on suhteellisesti enemmän tytäryhtiöitä kuin muissa Euroopan maissa, mikä on johtanut siihen, että suomalaisten työn tulokset ja voitot hyödyttävät enemmän muita maita kuin Suomea. Tämä lista on niin merkittävä, että jokaisen kansanedustajan tulisi tätä valtion talousarviota, tätä tiukkaa budjettia, katsoa tällaisten tosiasioiden kautta.

Arvoisa puhemies! Suomi on maailman koulutetuin kansa, josta on tulossa Euroopan tunnetuin eläkeläiskylä, jossa kohta kaikki elävät perustulolla. Mutta "mistä rahat?" on oi-

kea kysymys. Uskon, että jokainen kansanedustaja joutuu tämän mykistävän listan edessä nöyrästi tunnustamaan, että yhdenkään puolueen esittämät ratkaisumallit yksin eivät riitä saamaan Suomea nousuun vaan meidän kaikkien on nieltävä meille tärkeitä poliittisia tavoitteita ja nostettava kansakunnan tulevaisuuden turvaaminen keskiöön ja että on löydettävä uuden poliittisen kulttuurin aika. Yhdessä olemme enemmän, yhdessä rakennamme uuden tulevaisuuden Suomelle.

Tulen juuri EK:n tilaisuudesta, jossa kävimme läpi nämä parametrit, jotka ovat näitä tiukkoja tosiasioita. Emme me konkurssissa ole, mutta tämä meidän heikko suhteemme kaikkiin muihin maihin nyt Euroopassa — jotka kasvavat, mutta me emme kasva — tulee tarkoittamaan sitä, että jos emme saa aikaiseksi tätä kilpailukyvyn heikentymisen kiinniottamisloikkaa, josta sanotaan, että se olisi luokkaa 15 prosenttia, ja jos emme nyt tee näitä tärkeitä toimenpiteitä, niin kolmen neljän vuoden päästä sen loikan tarve on 20 prosenttia, enkä tiedä, millä me siihen enää silloin kykenemme. Joten kaikki nämä vaikeat päätökset, joita meillä nyt on edessä, on tehtävä.

Arvoisa puhemies! Lähes kaikki puolueet ovat olleet ennen tätä hallitusta hallitusvastuussa, eivätkä tulokset ole hurraamisen arvoisia. Uskallammeko tunnustaa tämän tosiasian? Elämme voimakkaassa talouden taantumassa ja työelämän murroksessa ja tarvitsemme toimintatapojen tehostamista. Ja tässä, arvoisa puhemies, haluan korostaa sitä, että tehostaminen ei kuitenkaan saa tapahtua pelkästään talouden arvojen pohjalta, vaan mukaan tulee ottaa myös inhimillinen näkökulma. Ei hyvinvointi tarkoita vain euroja kassassa. Hyvinvointi tarkoittaa onnellisia, hyvinvoivia ihmisiä. Eli ei olisi väärin, vaikka valtion talousarvion viimeisen viivan vaatimuksena olisi inhimillisesti kohdeltu kansakunta.

Arvoisa puhemies! Tätä tavoitetta ei koskaan saa kadottaa näkyvistämme. Onko ihmisten hoidosta ja hyvinvoinnista huolehdittu niin, että heille on taattu hyvä ja palkitseva elämä? Nyt on tiukkojen päätösten aika, ja siihen olen valmis. — Kiitos.

19.52 **Annika Saarikko kesk:** Arvoisa puhemies! Kun tässä tämä puhujalista eteni vauhdikkaasti, niin en ajatellut pitkittää, mutta mielelläni käytän tästä tärkeästä asiasta puheenvuoron kuitenkin lyhyesti ja totean, että minusta tässä ansiokkaasti tämän debattivaiheen aikana nousi esiin tämä kuntien uusi rooli. Nykyisin varapuhemiehenä istuva entinen ministeri Risikkokin aikanaan jo pohti tulevaisuuden kuntaa ja kunnan uutta roolia jo edellisen sote-uudistuksen vaiheen aikana, ja tuo aihe nyt aktualisoituu ja ajankohtaistuu hyvin oleellisella tavalla: miten tehtävien uusi jako tapahtuu valtion, alueiden ja kuntien välillä?

Se on ehkä jäänyt tämän sote-uudistuskeskustelun varjoon vähän liiaksikin, mitä ne kunnat ovat, ja myös se, miten kuntien rahoitus — nyt kun budjettikeskustelua käydään — jatkossa toteutuu ottaen huomioon, että nykyrahoituksesta, sekä valtionosuuksista että verotuloista, merkittävä osa käytetään sosiaali- ja terveyspalveluihin joko itse, välillisesti kuntayhtymän kautta tai rahoittamalla sairaanhoitopiirien kautta tulevia erikoissairaanhoidon palveluita.

Minusta on tosi tärkeää, että mietitään yhdessä laajapohjaisesti, mitä ne tulevaisuuden kunnat ovat ja myös mistä tekijöistä niiden elinvoima rakentuu, ja mietitään myös terveyden edistämisen roolia ja myös sitä kunnan päätöksenteon mukanaolon merkityksellisyyttä. Siksi myös uusien tehtävien siirto kunnille, ikään kuin tehtävien lisääminen tässä kohdin, soten poistuttua, on minusta semmoinen ajatus, jota meidän pitäisi pohdiskella enemmänkin. Siksi ministerin esiin tuoma ja useissa puheenvuoroissa esiin nostettu työllistämiskokeilu on erittäin tärkeä avaus siihen suuntaan, että kunnat voisivat jatkossa kantaa

enemmän vastuuta juuri arkea lähellä olevista työllistämispalveluista, jotka kietoutuvat tiiviisti myös sosiaalitoimen ja elinkeinopolitiikan kanssa, nivoutuen yhteen, ja ovat merkittävä kokonaisuus, jossa kunnat haluaisivat selvästi kantaa enemmän vastuuta.

Toivoisin, että hallitus katsoisi tässä Tanskan esimerkin suuntaan hyvin rohkeasti, todellakin kokeilujen kautta mutta jopa kaikki työllisyyspalvelut kunnille vieden ja sitä kautta uutta, vahvaa kuntaa rakentaen.

Yleiskeskustelu päättyi.

Pääluokan käsittely keskeytettiin.

15. Välikysymys valtiovarainministerin johtaman lainvalmistelun avoimuudesta ja asianmukaisuudesta sekä oikean tiedon välittämisestä eduskunnalle

Välikysymys VK 5/2015 vp

Ainoa käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ainoaan käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 15. asia. Nyt annetaan vastaus edustaja Arhimäen ym. välikysymykseen valtiovarainministerin johtaman lainvalmistelun avoimuudesta ja asianmukaisuudesta sekä oikean tiedon välittämisestä eduskunnalle. Valtioneuvoston vastauksen jälkeen käydään keskustelu välikysymyksen johdosta. Keskustelun ensimmäisen puheenvuoron käyttää edustaja Arhinmäki. Sen jälkeen keskustelussa on nopeatahtinen osuus, jolloin ryhmäpuheenvuorot saavat kestää enintään 5 minuuttia ja muut etukäteen varatut puheenvuorot enintään 5 minuuttia. Puhemiesneuvosto suosittaa, että nopeatahtisen keskusteluosuuden jälkeenkin pidettävät puheenvuorot kestävät enintään 5 minuuttia.

Keskustelu

14.01 **Valtiovarainministeri Alexander Stubb:** Arvoisa puhemies! Vasemmistoliiton ja vihreiden kansanedustajien välikysymys kiinnittää huomiota lainvalmistelun avoimuuteen ja asianmukaisuuteen sekä oikean tiedon välittämiseen eduskunnalle. Välikysymyksessä viitataan virheelliseen lausuntooni hallintarekisteriä koskien eduskunnan kyselytunnilla torstaina 26.11. Keskustelussa käyttämäni prosenttiluku myönteisten viranomaislausuntojen osuudesta oli virheellinen. Tätä virhettä olen pyytänyt anteeksi.

Välikysymyksessä esitettyä väitettä tietoisesta tai toistuvasta väärän tiedon antamisesta pidän vääränä ja sopimattomana. Välikysymyksessä esitetään useita virheellisiä väitteitä, jotka haluan tässä yhteydessä oikaista.

Välikysymyksessä viitataan hallintarekisteriä koskevaan valmisteluun. Hallintarekisteri mahdollistaa sijoittajalle eri maiden osakkeiden keskitetyn säilyttämisen. Käytännössä kaikki niin sanotut vanhat EU-maat — Kreikkaa lukuun ottamatta — ovat ottaneet sen käyttöön jo aikoinaan. Valtiovarainministeriön valmistelu hallintarekisteröinnistä lähti liikkeelle, kun vuonna 1999 asetettu työryhmä esitti hallintarekisteröinnin käyttöönottoa. Tuolloin ehdotettu malli ei olisi turvannut viranomaisten ja yleisön tiedonsaantia Suomessa säilytettävien osakkeiden omistajista. Nyt lausunnoilla olleessa esitysluonnoksessa omistustiedot olisivat olleet jatkossakin saatavilla julkisesti.

Koko ajan ongelmana on ollut viranomaisten ja yleisön tiedonsaanti suomalaisten sijoittajien ulkomailla säilyttämistä osakkeista. Julkisuuteen vakiintui kuitenkin uudenkin esitysluonnoksen kohdalla sellainen käsitys, että hallintarekisteröinnin avaaminen "mahdollistaisi omistusten piilottamisen ulkomaille". Toisin sanoen kuviteltiin, että nykyjärjestelmä tarjoaisi paremmat eväät estää omistusten piilottaminen. Tämä käsitys on väärä. Jokainen, joka haluaa omistaa osakkeita hallintarekisterin kautta, voi tehdä sen ulkomaisten palveluntarjoajien kautta jo nyt. Sikäli kuin omistuksiin sisältyy kotimaisia osakkeita, tätä voi toki pitää lain hengen vastaisena. Rangaistavaa tai selvästi laitonta se ei kuitenkaan ole eikä minkäänlainen este sellaiselle toimijalle, jonka tarkoitusperät ovat lähtökohtaisesti laittomat.

VM ei ole halunnut omissa puheenvuoroissaan korostaa nykylainsäädännön heikkouksia tai veronkiertomahdollisuuksia. Nämä heikkoudet eivät ole korjattavissa yksin kansallisella lainsäädännöllä. VM on sen sijaan viitannut tulkinnanvaraiseen EU-asetuksen pykälään, jonka katsottiin velvoittavan kotimaisen lain muutokseen. Tämän olen myös itse tehnyt. Tämä oli virhe, ja se ohjasi keskustelun väärille poluille. Päädyttiin väittelemään siitä, onko lakia EU-oikeuden vuoksi pakko muuttaa vai ei, sen sijaan, että olisi keskusteltu siitä, mikä on Suomen etu.

Hallintarekisteriä koskevat asiantuntijalausunnot ovat olleet koko ajan julkisesti saatavilla. Jokainen on voinut käydä niihin itse tutustumassa ja tekemässä omat johtopäätöksensä. Yhteenveto lausunnoista on vielä erikseen toimitettu kaikille kansanedustajille. Lausuntojen kategorista jakoa myönteisiin, kielteisiin tai neutraaleihin on hyvin vaikea tehdä, koska niissä nostetaan esille useita eri asioita. Kategorisoinnin riskinä on aina väärintulkinta. Myös Helsingin Sanomien tekemää lausuntojen kategorisointia voi pitää virheellisenä. Esimerkiksi Finanssivalvonnan arvioitiin lausuntonsa perusteella suhtautuvan hallintarekistereiden sallimiseen kotimaassa kielteisesti. Tämä ei kuitenkaan vastannut Finanssivalvonnan kantaa. Finanssivalvonta yritti tätä väärinkäsitystä oikaista, mutta oikaisu jäi mediassa vaille huomiota. Keskeisistä viranomaisista hallintarekisteröinnin avaamiseen myönteisen kannan ottivat Finanssivalvonnan lisäksi myös työ- ja elinkeinoministeriö, Suomen Pankki sekä Kilpailu- ja kuluttajavirasto. Viranomaisten esittämiin huoliin on suhtauduttava vakavasti. Samalla on muistettava, että viranomaiset lausuvat esityksestä oman toimialansa näkökulmasta. VM:n tehtävä on arvioida koko yhteiskunnan etua. Ministeriön käsitys oli ja on edelleen, että kotimaisen hallintarekisteröinnin avaaminen pitäisi kotimaisen säilytyksen kilpailukykyisenä, yleisölle ja viranomaisille avoimena sekä turvaisi omistusten säilymisen kotimaassa ja siten ehkäisisi esimerkiksi Verohallinnon huolta säilytyksen siirtymisestä ulkomaille.

Opposition suunnalta on myös esitetty vääriä syytöksiä siitä, että olisin ministerinä ajanut joidenkin puolueeni väitettyjen lähipiirien asiaa. Tätä on todisteltu sillä, että lakiesityksessä on samaa tekstiä kuin finanssialan papereissa. Ensinnäkin haluan huomauttaa, että lausuntokierrosten tarkoituksena on ottaa huomioon lausuvien tahojen näkemyksiä. Toiseksi totean, että kyseessä oleva tekstikohta on sisällytetty jo valtiovarainministeri Rinteen aikana laadittuun hallintarekisteriesitykseen. Muutenkin väitteet siitä, että VM olisi toiminut jotenkin finanssialan ohjausnuorassa, perustuvat mittasuhteiden täydelliseen väärinymmärrykseen. Kotimaisen hallintarekisteröinnin arvo liiketoimintana olisi ollut pankeille pieni. VM on viime vuosina valmistellut suuren määrän finanssialan etuihin paljon merkittävämmin vaikuttavaa rahoitusmarkkinoiden lainsäädäntöä. Päätökset on valtaosin tehty finanssialan vastustuksesta huolimatta.

Arvoisa puhemies! Välikysymyksessä viitataan myös lakihankkeeseen liittyvään viestintään ja hanketta koskevaan viestintäsuunnitelmaan. Valtiovarainministeriössä koettiin, että julkisuuden kuva esityksestä oli vääristynyt ja yksipuolinen. Julkisuudessa oli esimerkiksi syntynyt käsitys, että lainsäädännön pääasiallinen tarkoitus olisi ollut mahdollistaa omistusten kätkeminen. Totuus on kuitenkin toinen. Lain varsinainen tarkoitus, arvopapereiden säilytysmarkkinoiden avaaminen kilpailulle, jäi kokonaan unohduksiin.

Viranomaisviestinnän tulee olla avointa, neutraalia ja tasapuolista. Oli perusteltua, että julkisessa keskustelussa pyritään tuomaan paremmin esille esityksen tosiasiallista sisältöä ja sen talousvaikutuksia. Hankkeesta on viestitetty avoimesti, aktiivisesti ja monipuolisesti myös osakeomistusten avoimuuden ja viranomaisten tiedonsaannin näkökulmasta. Viestintäsuunnitelmassa mainitaan kaksi toimittajaa, jotka olivat hiljattain pyytäneet tietoa hankkeen etenemisestä. Heille tarjottiin mahdollisuutta tutustua lakiesityksen keskeisimpiin kohtiin ennen tiedotteen julkaisua. Lopulta kumpikaan näistä toimittajista ei päässyt paikalle, vaan toimitukset lähettivät heidän tilalleen toiset toimittajat. VM ei valikoi toimittajia heidän näkemystensä perusteella. Jotta toimittajien tasapuolisesta kohtelusta ei heräisi jatkossa epäilyksiä, VM on linjannut, että vastedes kaikki tilaisuudet, joissa VM:n virkamiehet taustoittavat toimittajia, ovat avoimia kaikille toimittajille. Vaikka valtiovarainministeriön menettelytavat ja viestintä hallintarekisteriä koskien eivät kaikilta osin olleet onnistuneita, toiminnan motiivit olivat moitteettomia. Ministeriö edisti hanketta tavalla, jonka katsoi parhaiten palvelevan Suomen kokonaisetua.

Arvoisa puhemies! Välikysymyksessä siteerataan myös lausuntoani eläkkeensaajien asumistuen leikkauksesta. Hallitus sopi ohjelmassaan, että eläkkeensaajan asumistuki sopeutetaan vastaamaan yleistä asumistukea. Tällä tavoiteltiin 123 miljoonan euron säästöä. Tämän leikkauksen hallitus on päättänyt perua. Eläkkeensaajan asumistuki siis säilyy omana järjestelmänään. Tämän lisäksi hallitusohjelmassa on sovittu toisesta asumistukeen kohdistuvasta säästöstä. Asumistuen perusteita tarkistetaan niin, että yleisen asumistuen menot alenevat vuositasolla 25 miljoonaa euroa, toimeentulotukimenojen kasvu mukaan lukien. Säästö toteutetaan nostamalla yleisen asumistuen perusomavastuun tulosidonnaisuutta ja soveltamalla vuonna 2016 vuoden 2015 enimmäisasumismenoja. Samalla myös eläkkeensaajan asumistuen enimmäisasumismenot ja kulunormit pidettäisiin vuoden 2015 tasolla. Tämä vastaa yleiseen asumistukea koskevaan lakiin ehdotettua muutosta. Välikysymyksessä siis sekoitetaan kaksi eri säästöä keskenään. Eläkkeensaajan asumistukea ja yleistä asumistukea ei yhdistetä. Tämän säästön korvaavat toimenpiteet on täydentävässä talousarvioesityksessä vuoden 2016 osalta etsitty muualta, aivan kuten lausunnossani oikein totesin.

Arvoisa puhemies! Välikysymyksessä siteerataan myös puheenvuoroani eräässä radio-ohjelmassa koskien kilpailukykypaketin perustuslakiarviointia. Työ- ja elinkeinoministeriö järjesti kilpailukykypaketista epävirallisen keskustelutilaisuuden, johon kutsuttiin keskeisiä perustuslakiasiantuntijoita. Tilaisuuteen osallistui kolme asiantuntijaa, jotka edustivat sekä valtiosääntöoikeuden että kansainvälisten kysymysten osaamista. Heidän kantansa oli asian eteenpäinviemisen kannalta eräin varauksin myönteinen. Varaukset liittyivät erityisesti sääntelyn pysyvyyteen. Asian vastuuvalmistelija on käynyt muitakin perustuslakikysymyksiä koskevia keskusteluja. Tämän keskustelutilaisuuden lopuksi kysyttiin paikalla olleilta asiantuntijoilta valmiutta kirjalliseen asiantuntijalausuntojen antamiseen. Asiantuntijat totesivat, että sellaista ei perustuslakikysymyksissä voida antaa suunnitelmista, vaan vasta konkreettisista esityksistä ja niiden muodostamasta kokonaisuudesta. Käy-

tyjen asiantuntijakeskusteluiden pohjalta on laadittu työ- ja elinkeinoministeriön kannanotto lainsäätämisjärjestyksestä. Säätämisjärjestystä koskien on laadittu myös virkamiesmuistio, jossa tuodaan esiin keskeiset perusteet tälle kannanotolle. Kannanoton ja virkamiesmuistion ovat laatineet työoikeutta ja valtiosääntöoikeutta tuntevat työ- ja elinkei-nministeriön ja oikeusministeriön virkamiehet. Molemmat asiakirjat löytyvät VM:n verkkosivuilta.

Hallitus on julkaissut esityksensä kustannuskilpailukykyä vahvistavista toimista. Tämä luonnos sisältää varsin yksityiskohtaisen arvion lakiehdotusten suhteesta perustuslakiin. Esityksestä on pyydetty kirjallisia lausuntoja muun muassa useilta eri oikeustieteen ja valtiosääntöoikeuden asiantuntijoilta. Hallitus arvioi parhaillaan annettuja lausuntoja ja ottaa nämä huomioon jatkovalmistelussa. Lainsäätämisjärjestystä koskeva arviointi tapahtuu lopulta perustuslakivaliokunnassa. Välikysymyksessä esitetty väite, ettei asiantuntijalausuntoja olisi pyydetty, on joka tapauksessa virheellinen.

Arvoisa puhemies! Välikysymyksessä nostetaan esille myös lainsäädännön valmisteluprosessit ja niiden kehittäminen. Tämä työ on käynnissä. Hallituksen lainvalmistelun kehittämisestä vastaa säädetyn tehtävän mukaisesti oikeusministeriö. Lainvalmisteluprosessin kulku kaikkine eri vaiheineen on ohjeistettu lainvalmistelun prosessioppaassa. Oikeusministeriössä on käynnissä myös lainvalmistelun kuulemisohjeen ja hallituksen esitysten laatimisohjeen uudistaminen. Molemmista ohjeista annetaan valtioneuvoston periaatepäätökset työn valmistuttua. Hallitus on myös päättänyt perustaa valtioneuvoston yhteyteen hallituksen esitysten vaikutusarviointeja arvioivan neuvoston. Neuvoston tarkastelu lisää erityisesti vaikutusten arvioinnin läpinäkyvyyttä ja parantaa arviointien laatua. Tämä on selvä lisäpanostus vaikutusarviointien laadun kehittämiseen. Neuvostoa koskeva asetus on tarkoitus antaa lähiaikoina niin, että se tulisi voimaan 1. helmikuuta 2016.

Ärade talman! Av en minister kan och bör man också vänta sig särskild noggrannhet, det är klart. Något jag ändå inte godkänner är att man i denna sal — till exempel i denna interpellation — framför ogrundade anklagelser. Jag tänker göra allt jag kan för att stärka medborgarnas förtroende för mitt eget och mitt ministeriums agerande. Till förtroendet för lagberedningens öppenhet och beslutsfattandets ärlighet bidrar också en värdig och respektfull diskussion här i riksdagen.

Arvoisa puhemies! Ministeriltä voi ja pitääkin odottaa erityistä tarkkuutta, se on selvä. Sitä en kuitenkaan hyväksy, että tässä salissa — esimerkiksi tässä välikysymyksessä — esitetään perusteettomia syytöksiä. Aion tehdä kaikkeni vahvistaakseni kansalaisten luottamusta omaan ja johtamani ministeriön toimintaan. Luottamus lainvalmistelun avoimuuteen ja päätöksenteon rehellisyyteen syntyy myös osaltaan arvokkaasta ja kunnioittavasta keskustelusta täällä eduskunnassa. Nyt kaikki voimavarat, niin hallituksen kuin oppositionkin, olisi ohjattava etsimään yhteisiä ratkaisuja Suomen valtaviin taloudellisiin ongelmiin, uudistamaan Suomea, saamaan aikaan päätöksiä, tekemään käänne parempaan. Näin hallitus tekee. Käytämme kaiken tarmon siihen, että kykenemme viemään maaliin hallitusohjelmassa linjatut talousuudistukset. Teemme tämän avoimuudesta ja hyvästä hallintotavasta tinkimättä.

14.17 **Paavo Arhinmäki vas:** Arvoisa herra puhemies! Se teistä, joka ei ole tehnyt syntiä, heittäköön ensimmäisen kiven. (Hälinää)

Minä en ole ainakaan virheetön tai synnitön. Tuskin kukaan meistä on. Jokainen meistä tekee virheitä. Se on inhimillistä. On arvostettavaa, että virheet myönnetään ja niitä pyydetään anteeksi. Mutta miksi meille ei sitten riitä, että valtiovarainministeri Stubb sanoi ensin "sori siitä" ja myöhemmin pyysi myös ihan kunnolla anteeksi eduskunnan edessä?

On tietenkin jo sinänsä vakavaa, että ministeri heittää ihan omasta päästään virheellisiä lukuja eduskunnan edessä, etenkin kun pääministeri Sipilän mukaan hallintarekisteristä annetut lausunnot oli käyty läpi hallituspuolueiden puheenjohtajien kesken juuri ennen kyselytuntia, jossa valtiovarainministeri Stubb antoi väärää tietoa lausunnoista.

Välikysymys ei kohdistu vain yhteen, ministeriaitiosta kerrottuun virheelliseen tietoon. (Eduskunnasta: Tuohan ei ole totta!) Tähän valtiovarainministeri Stubbin lausuntoon tiivistyi hänen ja koko Sipilän hallituksen onneton lainvalmistelu. Kyse ei ole yksittäisestä virheestä tai huolimattomuudesta. Kysymys on toistuvasta väärän tai puolueellisesti valikoidun tiedon antamisesta omien poliittisten tavoitteiden ajamiseksi. (Hälinää)

Lainsäädännön valmistelun on pohjauduttava puolueettomaan tiedon käyttöön, ja päätöksien vaikutukset on arvioitava mahdollisimman hyvin etukäteen. Tätä periaatetta Sipilän hallitus on rikkonut. (Eduskunnasta: Ei pidä paikkaansa! — Eduskunnasta: Vakava väite!)

Arvoisa puhemies! Oppositio on erittäin tyytyväinen, että hallintarekisteri kaatui. Siihen vaikutti voimakas ja väsymätön opposition kritiikki, viranomaisten vastustus, kriittinen media ja kansalaisjärjestöjen toiminta. Jopa näyttämötaiteella taisi olla oma osuutensa. Yksin nämä eivät kuitenkaan olisi riittäneet. Lopulta hallintarekisterin kaatoi se tapa, jolla valtiovarainministeri ja ministeriön rahoitusmarkkinaosasto ajoivat hallintarekisteriä läpi.

Hallintarekisteri olisi antanut mahdollisuuden piilottaa osakeomistuksia. Tämä olisi antanut rikollisille lisää keinoja piilottaa omaisuuttaan verottajalta ja näin syönyt hyvinvointivaltion perustaa. Häviäjinä olisivat olleet kaikki tunnolliset ja rehelliset kansalaiset ja yrittäjät, voittajina omaisuuttaan piilottelevat miljonäärit.

Vaikka hallintarekisteri on nyt kaatunut, ainakin tältä erää, on prosessi käytävä julkisesti läpi juurta jaksain. Tapa, jolla hallintarekisteriä ajettiin, näyttää alastomasti sen, miten yksittäisten puolueiden poliittisten tavoitteiden edistämiseksi ollaan hallituksessa valmiita luopumaan hyvän hallinnon periaatteista.

Hallintarekisteriä vastustivat muun muassa poliisi, syyttäjälaitos ja verottaja. Jopa valtiovarainministeriön vero-osasto antoi erittäin kriittisen lausunnon hallintarekisteristä. Tämän lausunnon valtiovarainministeriö yritti salata. Helsingin Sanomien paljastama salaamisyritys lopulta käynnisti prosessin, jonka vuoksi hallintarekisteri kaatui ja hallituksen toiminnasta käydään nyt välikysymyskeskustelua.

Arvoisa puhemies! Hallintarekisteriä ajettiin eteenpäin perustuen vääriin väitteisiin. Väitettiin, että EU-asetuksen muutos edellyttää hallintarekisteriä, vaikka Suomi oli nimenomaan aikaisemmin neuvotellut poikkeussäännön. Poikkeussäännöksen mukaan Suomen ei tarvitse laillistaa hallintarekisteröintiä. Väitettiin, että tietoja osakeomistuksesta saisi nykyään vain noin neljä kertaa vuodessa ja hallintarekisteri lisäisi avoimuutta. Tosiasiassa nykyään tietoja saa joka päivä. Lisäksi väitettiin, että Suomessa on monopoli Arvopaperikeskuksella, vaikka sellaisen voi kuka tahansa perustaa jo nytkin. Tässä muutama esimerkki virheellisistä väitteistä, joilla valtiovarainministeri Stubb pyrki julkisuudessa perustelemaan hallintarekisteriä.

On myös paljastunut, että valtiovarainministeriön viestintäosasto on pyrkinyt ohjaamaan huomiota pois hallintarekisterin kielteisistä vaikutuksista osakeomistusten julkisuudelle. Aamulehden paljastamassa valtiovarainministeriön viestintäosaston muistiossa listataan toimittajia, joita on päätetty kutsua tekemään hallintarekisteriin liittyviä haastatteluja. Asiakirjassa päätetään myös tiedotusväline, joka saa taustamateriaalia lakivalmistelusta etukäteen. Valtiovarainministeriön suunnitelman mukaan esimerkiksi ministerin haastatteluun valitaan tietty tiedotusväline. Samaan aikaan hallintarekisteristä kriittisesti kirjoittaneelle toimittajalle viestintäosasto pyrki antamaan porttikiellon hallintarekisteritilaisuuteen. Nämä kertovat siitä, että eduskunnalle ei ole haluttu antaa oikeaa ja tasapuolista tietoa lainvalmistelusta ja siitä annetuista lausunnoista. Myöskään lainvalmistelun avoimuutta ja tasapuolisuutta sekä tiedotusvälineiden tasapuolista tiedonsaantia ei ole turvattu. Tämä olisi jo yksi vahva peruste välikysymykselle, kun pääministeri Sipilä ei halunnut tuoda omatoimisesti selvitystä valmisteluprosesseista eduskunnan keskusteltavaksi.

Arvoisa puhemies! Kysymys ei ole kuitenkaan vain yhden lain valmistelussa paljastuneista epäselvyyksistä. Sipilän hallituksen lainvalmistelussa on samanlaisia epäselvyyksiä myös vielä hallintarekisteriäkin suuremmassa ja merkittävämmässä lakihankkeessa. Hallitus on leikkaamassa työntekijöiden palkkoja pakolla. Sairausajan palkkaa ja lomarahoja ollaan leikkaamassa ja lomaoikeutta rajaamassa. Näistä leikkauksista kärsisivät erityisesti pienipalkkaiset julkisen sektorin naiset. Lakipaketin sukupuolivaikutusten arviointia ei hallitus kuitenkaan ole tehnyt. Yleensä laeilla pyritään turvaamaan heikommassa asemassa olevia työntekijöitä ja määrittelemään minimitasoja. Nyt laeilla pyritään tukemaan vahvemmassa asemassa olevia työnantajia ja määrittelemään maksimitasoja, joiden yli ei saa työehtosopimuksilla sopia.

Heti näiden pakkolakien julkistamisen yhteydessä heräsi epäilys, että lait ovat mahdollisesti perustuslain ja Suomen hyväksymien kansainvälisten sopimusten vastaisia. Tuolloin valtiovarainministeri Stubb totesi, että "me kävimme totta kai läpi juurta jaksain virkavastuulla sekä työ- ja elinkeinoministeriön työlainsäädäntöammattilaisten välityksellä että sitten myös perustuslakiprofessoreiden ja muiden kanssa sen kokonaisuuden, että me toimimme tässä lain puitteissa". Myös pääministeri Sipilä ja työministeri Lindström ovat vakuuttaneet, että lakien perustuslaillisuus on käyty läpi poikkeuksellisen huolellisesti.

MTV Uutiset pyysi valtioneuvostolta tietoa siitä, keitä perustuslain asiantuntijoita asiassa oli kuultu. Lisäksi MTV Uutiset pyysi saada kopiot heidän lausunnoistaan. Yli puolentoista kuukauden jälkeen valtiovarainministeriö joutui myöntämään, ettei perustuslakiasiantuntijoilta tai muiltakaan lainsäädännön asiantuntijoilta ole saatu lainkaan kirjallisia lausuntoja. (Ben Zyskowicz: Kuka oli väittänyt, että kirjallisia oli saatu?) Juurta jaksain selvittäminen olikin ollut taustakeskusteluja, joista tuotoksena on muun muassa sivun mittainen työ- ja elinkeinoministeriön niin sanottu muistio.

Arvoisa puhemies! Helsingin Sanomien haltuun saamien asiakirjojen perusteella hallituksen lausuntokierrokselle lähettämästä pakkolain versiosta on poistettu tärkeitä kohtia, jotka olivat vielä aiemmassa lakiluonnoksessa mukana. Perustelut sekä osio nimeltä "riskinarviointi suhteessa EU:n vuosilomasääntelyyn" on poistettu lausuntokierrokselle lähteneestä luonnoksesta.

Lainsäädäntötutkimuksen emeritusprofessori Jyrki Tala sanoo, ettei ole koskaan nähnyt vastaavaa. "Esitysluonnoksesta on jätetty pois olennaisia tietoja", sanoo Itä-Suomen yliopiston lainsäädäntötutkimuksen professori Anssi Keinänen. Helsingin yliopiston työoikeuden professori Ulla Liukkunen pitää erikoisena, että luonnoksesta on poistettu tärkeitä

kohtia. Helsingin yliopiston valtiosääntöoikeuden professori Tuomas Ojanen ihmettelee: "Jään kysymään, mihin esitysluonnoksen johtopäätökset perustuvat, kun niitä ei perustella lainkaan." (Eduskunnasta: Asiaan!)

Pakkolakien valmistelusta vastaava työ- ja elinkeinoministeriön hallintoneuvos muistuttaa, että lakien valmisteluaika on ollut poikkeuksellisen lyhyt: "Meillä oli kolme neljä viikkoa aikaa kasata paketti, jonka sisältö on työlainsäädännön historiassa poikkeuksellinen."

Arvoisa puhemies! Olen käynyt kahden merkittävän lakiesityksen valmistelun puutteet läpi huolella, jotta käy ilmi, miksi kritiikki Sipilän lainvalmistelun laatuun, avoimuuteen ja rehellisyyteen on niin laajaa. Samalla herää huolestunut kysymys, mikä on Sipilän hallituksen muun lainvalmistelun taso, kun kahden erittäin kiistanalaisen lakihankkeen valmistelu on ollut näin heikkotasoista. Tilannetta eivät paranna ollenkaan pääministeri Sipilän vähättelevät lausunnot asiantuntijoiden merkityksestä tai lakien vaikutusten arvioinnista. Pääministeri Sipilä on puhunut "kaiken maailman dosenteista", mikä on koettu tieteellisen asiantuntemuksen ohittamiseksi päätöksiä tehtäessä. Pääministeri Sipilä on myös ollut sitä mieltä, että ensin tehdään uudistukset ja vasta sitten arvioidaan vaikutukset. Hyvässä lainvalmistelussa asia olisi tietenkin juuri päinvastoin.

Arvoisa herra puhemies! Kun tulin eilen metrolla töihin, vanhempi rouva arvioi minun tihrusilmiäni mutta totesi myös: "Ei minua Stubbin puheet haittaa. Kaikki te poliitikot valehtelette." Koko poliittisen järjestelmän ja demokratian kannalta on kestämätön tilanne, jos entistä useampi alkaa ajatella, että ministereihin tai muihin poliitikkoihin ei voi luottaa. Sipilän hallitus on omalla toimintakulttuurillaan romuttanut vakavasti luottamusta päätöksentekoon ja lakien valmisteluun. Valitettavasti valtiovarainministeri Stubbin vastaus ei ollut sellainen, että se palauttaisi luottamusta hallituksen toimintaan. Siksi olenkin demokratian ja poliittisen järjestelmän uskottavuuden vuoksi pakotettu tekemään seuraavan epäluottamuslause-ehdotuksen:

"Hallituksen lainsäädännön valmistelu ei ole perustunut puolueettomaan tiedonkäyttöön, asiantuntijoiden näkemyksiä on väheksytty ja päätöksien vaikutuksia ei ole arvioitu kunnolla. Hallitus on antanut useaan otteeseen väärää tietoa sekä lainsäädännön valmistelusta että lakimuutosten perusteista. Hallitus on horjuttanut pahasti poliittisen järjestelmän uskottavuutta kansan silmissä, ja siksi se ei nauti eduskunnan luottamusta."

14.31 **Tapani Tölli kesk** (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! "Valtiovalta Suomessa kuuluu kansalle, jota edustaa valtiopäiville kokoontunut eduskunta." Näin sanoo perustuslakimme parlamentarismin ytimestä. Eduskunnan ja hallituksen toiminnasta ja suhteesta on perustuslaissamme selkeästi säädetty. Hallituksen ja ministerien tulee nauttia eduskunnan luottamusta. Ministerit ovat toimistaan vastuussa eduskunnalle. Välikysymyksessä todetaan aivan oikein, että ministerin on pysyttävä totuudessa. Valtiovarainministeri Stubb on sanonut antaneensa eduskunnalle ministeriössä valmistelussa olleesta hallintarekisteristä väärää tietoa, mutta ei tietoisesti. Hän on pyytänyt tapahtunutta useasti anteeksi sekä eduskunnassa että julkisuudessa. Tämä riittää keskustan eduskuntaryhmälle.

Arvoisa puhemies! Välikysymys käsittelee myös lainvalmistelun tasoa ja avoimuutta. Lainvalmisteluun ovat viime vuosina kiinnittäneet huomiota monet tahot, muun muassa eduskunnan perustuslakivaliokunta ja Valtiontalouden tarkastusvirasto. Ongelmat olivat huomattavia viime vaalikaudella, jolloin välikysymyksen esittäjät ja koko muukin nykyinen oppositio olivat hallituksessa.

Yhteiskuntamme peruspilareihin kuuluu selkeä ja johdonmukainen lainsäädäntö. Keskustan eduskuntaryhmä katsoo, että kaikessa lainvalmistelussa on noudatettava hyvän lainvalmistelun periaatteita. Niihin kuuluvat myös puolueettomuus, avoimuus, riittävä kuuleminen ja vaikutusten arvioiminen. Hallitus on asian merkityksen nähnyt ja on perustamassa hallitusohjelman mukaisesti lainsäädännön vaikutusarvioelimen, jonka tehtävä on varmistaa lainsäädännön vaikutusarviointien laatu. Lainvalmistelun voimavarat on monessa yhteydessä todettu niukoiksi. Tässä kohdassa liian tiukka säästäminen tulee kalliiksi. On myös perusteltua kysyä, olisiko nyt aika palauttaa lainvalmistelussa monijäsenisen lainvalmisteluelimen kunnia ja asettaa se selvitysmiesmenettelyn rinnalle.

Valtiovarainministeriön hallintarekisterin valmistelu ja siitä tiedottaminen on aiheellisesti herättänyt kysymyksiä. Mielestämme valtiovarainministeriössä onkin syytä huolella arvioida sitä, onko uudistuksen valmistelussa noudatettu hyvän lainvalmistelun ja hallinnon periaatteita.

Arvoisa puhemies! Suomi on poikkeuksellisen vakavissa ongelmissa, ja eduskunnalla on valtakunnan korkeimpana päätöksentekijänä viimekätinen vastuu siitä, että päätöksiä saadaan aikaan. Siksi kaikki voimavarat on laitettava nyt ratkaisujen hakemiseen. Suomi saadaan kuntoon vain uudistamalla ja sopimalla, ei turhalla riitelyllä.

Moni suomalainen on nyt huolissaan omasta, läheistensä ja tämän maan tulevaisuudesta. Nyt, jos koskaan, meidän päättäjien on yli puolue- sekä hallitus- ja oppositiorajojen lisättävä ihmisten luottamusta siihen, että Suomen asiat ovat hallinnassa. Eduskunnalla on tässäkin viimekätinen vastuu.

Opposition järein työkalu on välikysymys. Sen käyttämiseen oppositiolla on luovuttamaton oikeus. Välikysymykseen kannattaisi kuitenkin liittää aina perusteellinen harkinta, vaikuttavuuden arviointi. Etenkin tänä syksynä välikysymystä on käytetty melko löysästi.

Arvoisa puhemies! Aina, ja etenkin tällaisena aikana, on syytä kiinnittää huomiota myös eduskunnan omaan toimintaan ja tämän instituution arvovallan ja sen nauttiman luottamuksen vahvistamiseen. Perustuslain mukaan kansanedustajan tulee esiintyä vakaasti ja arvokkaasti.

Eduskunnan pitkäaikainen puhemies Kyösti Kallio, jonka toiminta on jättänyt pysyvät jäljet eduskunnan työhön, sanoi lujasti puhuessaan valtiopäivien päättäjäisissä vuonna 1933, aikana, jolloin parlamenttia ja parlamentin arvovaltaa yritettiin monin tavoin murentaa. Hän sanoi: "Sen tähden olisi kunkin muistettava, että yksilöiden toiminnasta, itsehillinnästä ja edustajien arvonmukaisesta asiallisuudesta riippuu työmme laatu." Hän jatkoi: "Vakaumukseni on, että edustajat yksilöinä ja eduskunta kokonaisuudessaan voi parhaiten täyttää tehtävänsä, kun kukin kohdastansa pyrkii asiallisuuteen eikä hairahdu pikkumaisiin mielenilmaisuihin, jotka lainsäätäjälle eivät kuulu." Meidän velvollisuutemme on koettaa pitää yllä eduskunnan arvoa ja työtehoa. Pidetään nämä viisaat sanat mielessämme ja toimitaan sen puolesta, että myös yhteiskunnassa nyt (Puhemies koputtaa) rakennetaan siltoja laajemmin kuin poltetaan niitä. Sitä kohta 100-vuotias Suomi tarvitsee.

14.37 **Kimmo Kivelä ps** (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Valtiojärjestyksemme mukaan valtiovalta Suomessa kuuluu kansalle, jota edustaa valtiopäiville kokoontunut eduskunta. Kuulostaako tutulta? Hallitusvaltaa käyttävät tasavallan presidentti sekä valtioneuvosto, jonka jäsenten tulee nauttia eduskunnan luottamusta. Eduskunnalla on erilaisia välineitä valtioneuvoston ja sen jäsenten luottamuksen selvittämiseen. Järein niistä on välikysymyksen esittäminen.

Välikysymystä tulee kuitenkin käyttää harkiten. Nyt ei voi olla välttymättä ajatukselta, että kuluneen syksyn aikana välikysymys on kokenut inflaation. Välikysymyksiä on tehtailtu harva se viikko. Useampaan otteeseen on perustellusti herännyt epäilys siitä, miten tosissaan oppositio oikeasti on välikysymyksiä viljellessään. Tällä kertaa on täydellisen selvää, ettei yksikään välikysymyksen allekirjoittajista usko mahdollisuuteen kaataa hallitus välikysymyksen avulla. Tärkeintä lienee ollut se, että saadaanpa hallitus vielä kertaalleen framille vastaamaan välikysymykseen ennen eduskunnan siirtymistä joulutauolle. Sosialidemokraatit sen sijaan valtaa ja loistoa muka karttaen jättivät allekirjoittamatta koko välikysymyksen. Kuluneen syksyn aikana välikysymyksiä on tehty peräti viisi. Aina ei ole voinut sanoa oppositiopolitiikan olleen rakentavaa ja yhteisen hyvän rakentamista edistävää.

Arvoisa puhemies! On perin harvinaista, että hallitus kaatuisi eduskunnan esittämään epäluottamuslauseeseen. Edellisen kerran näin on tapahtunut 50-luvulla. Yksittäinen ministeri taasen on saanut eron eduskunnan esittämän epäluottamuslauseen seurauksena viimeksi vuonna 1948, kun kokoomuksen johdolla esitettiin epäluottamusta SKDL:ää edustaneelle sisäministeri Yrjö Leinolle, henkilölle, joka on tänään ainakin tv-draaman ja kotimaisen kirjallisuuden ystäville mitä ajankohtaisin henkilö. Meitä kansan valitsemia syytetään ajoittain näköalattomuudesta ja historiattomuudesta. Lieneekö edustaja Arhinmäellä ja muilla välikysymyksen allekirjoittajilla ollut tarkoituksena muistella historiassa vuosikymmeniä sitten tapahtunutta ja yrittää maksaa potut pottuina?

Arvoisa puhemies! Perussuomalaiset tunnustavat, että eduskunnan on saatava päätöksentekonsa pohjaksi oikeaa tietoa. Jotta tämä voisi toteutua, valmistelun on oltava avointa ja totuudenmukaista. Ministeriön vastuulla on, että lainvalmisteluprosessi on asianmukainen ja eduskunta saa oikeaa ja tasapuolista tietoa lainvalmistelusta sekä siitä annetuista lausunnoista. Vastaavasti ministerin on voitava luottaa siihen, että hän saa ministeriönsä virkamiehiltä oikeaa ja asianmukaisesti valmisteltua tietoa. Perussuomalaiset katsovat, että ministeri Stubb teki virheen esittäessään hallintarekisteriasiaa koskeneessa vastauksessaan eduskunnalle kyselytunnilla paikkansapitämättömän tiedon. Tämä on moitittavaa erityisesti siksi, että asia tapahtui nimenomaan kyselytunnilla. Onhan kyselytunti lukuisille kansalaisille pääasiallisin kanava eduskuntatyön seuraamiseen. Virheellisen kuvan antaminen alentaa kyselytuntien uskottavuutta, kun niitä paikoin muutoinkin pidetään poliittisena teatterina.

Ministeri Stubb on kuitenkin ottanut täyden vastuun tästä virheestään ja pyytänyt toimintaansa anteeksi. Hän on toistanut anteeksipyyntönsä useilla foorumeilla. Perussuomalaiset ymmärtävät, että ihmiset tekevät virheitä ja voivat oppia niistä. Luotamme siihen, että ministeri tarkistaa jatkossa tiedot, joita käyttää vastauksissaan eduskunnalle, (Puhemies koputtaa) ja parantaa toimintakäytäntöjä ministeriössään.

Perussuomalaiset luottavat siihen, että ministeri Stubb tarkastaa jatkossa tiedot, joita hän käyttää vastauksissaan eduskunnalle, ja valvoo ja parantaa toimintakäytäntöjä ministeriössään. Perussuomalaiset ovat varmoja, (Puhemies koputtaa) että ministeri Stubb jakaa käsityksemme perusarvosta, luotettavuudesta. Me hyväksymme (Puhemies koputtaa) ministeri Stubbin tässä asiassa esittämän anteeksipyynnön ja ymmärrämme tapahtuneen virheen tahattomuuden.

14.43 **Ben Zyskowicz kok** (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Hyvät kansanedustajat! Olen ollut eduskunnassa lähes 37 vuotta. Minun aikanani ministerit ovat anta-

neet eduskunnassa yhteensä tuhansia lausuntoja. Näihin lausuntoihin on varmasti pujahtanut erilaisia virheitä ja vahinkoja. En muista, että kertaakaan, kertaakaan, ministeri olisi eduskunnan edessä pahoitellut ja pyytänyt anteeksi tekemäänsä tahatonta virhettä.

Mutta mitä teki nykyinen valtiovarainministeri Alexander Stubb? Hän lausui kyselytunnilla 3. joulukuuta seuraavaa: "Viime viikolla tällä foorumilla tein virheen, kun puhuin hallintarekisterin lausunnoista. Haluan teidän edessänne pyytää tätä virhettä nöyrästi anteeksi. Virheeni ei missään nimessä ollut harkittu, vaan se oli pikemminkin harkitsematon. Pahoittelen sitä. Anteeksi."

Riittikö tämä nöyrtyminen laitavasemmistolle eli vasemmistoliitolle ja vihervasemmistolle eli vihreille? Ei riittänyt. (Naurua) Nämä kaksi Suomen vasemmistolaisinta puoluetta tarttuivat opposition järeimpään aseeseen eli välikysymykseen ja tekivät tästä tahattomasta ministeri Stubbin virheestä välikysymyksen, jolla pyrkivät Stubbin erottamiseen hallituksesta. Tästä tässä välikysymyksessä on kyse, vaikka sitä onkin sitten kuorrutettu muilla asioilla, kun huomattiin, että tällä kertaa kirves taitaa osua Stubbin pään sijaan omaan jalkaan.

Suurin oppositiopuolue SDP, joka edustaa vihreitä ja vasemmistoliittoa maltillisempaa vasemmistoa, ei lähtenyt mukaan näihin poliittisiin hirttäjäisiin. Välikysymyksen tekijät näköjään ajattelevat, että tästä sinänsä harmillisesta tapauksesta pystyisi oikein rajusti puristamalla tiristämään vielä muutaman — tosin halvan, mutta ah, niin rakkaan — poliittisen irtopisteen. Itse en tähän usko, en ainakaan vihreiden osalta. Vasemmistoliitto saattaa olla eri juttu, onhan Paavo Arhinmäki maamme johtava rabulisti, ja saattaa olla, että vasemmistoliiton kannattajien mielestä tällainen maassa makaavan porvarin jatkuva potkiminen ja hakkaaminen edustaa eräänlaista joukkojen tunnelmaa kohottavaa kansalaisaktivismia. (Naurua) Tähän liittyen voi sanoa, että kaiken maailman ministeri Stubbin julkiset lynkkaajat taputtavat varmasti pieniä karvaisia käsiään.

Mutta entä vihreät? Olemme kyllä huomanneet, että kun vihreät ovat nyt oppositiossa, vihreissä on paljon enemmän punaista kuin vihreyttä. Mutta silti. Ovatko myös vihreiden kannattajat sitä mieltä, että tällainen yhden ihmisen jahtaaminen on hyvää ja sivistynyttä politiikkaa? Epäilen vahvasti.

Herra puhemies! Erehtyminen on inhimillistä. Me kaikki teemme virheitä. Eri asia ovat muita paremmat ja hyveellisemmät ihmiset, nuo ulkokultaiset fariseukset, jotka eivät koskaan tee virheitä. Ehkä vihreiden kohdalla on tästä kyse. Kun he tietävät olevansa virheettömiä, he heittivät tässä Stubbin tapauksessa ensimmäisen kiven ja haluavat heittää myös viimeisen kiven. Luulisi, että eräät viime vuosien kohut vihreiden ministereiden ympärillä olisivat saaneet vihreät luopumaan ylemmyydentunnostaan, ylimielisyydestään ja erehtymättömyyden illuusiostaan, mutta mihinkäs seepra raidoistaan? Seuraava lausunto olisi kuitenkin kannattanut palauttaa mieleen siinä vaiheessa, kun oikein porukalla päätitte käydä ministeri Stubbin kimppuun: "En ole yhtään sen täydellisempi ihminen kuin kukaan muukaan Suomessa, vaan meillä on kaikilla heikkouksia. Uskon, että ihmiset osaavat erottaa sen, että poliitikotkin ovat ihmisiä." Ville Niinistö, Iltalehti, 16.4.2013. Esimerkiksi tämä lausunto osoittaa, että pienen ohikiitävän hetken myös vihreä poliitikko voi kuvitella olevansa ihan tavallinen kuolevainen inhimillisine puutteineen ja virheineen. (Naurua) Tämä outo tunne menee kuitenkin varmasti nopeasti ohi viimeistään siinä tilanteessa, kun on kova kiire etsimään virheitä muista poliitikoista.

Herra puhemies! Viranomaiset antoivat hallintarekisteristä yhteensä 46 lausuntoa. Eduskunnan tietopalvelun — eduskunnan tietopalvelun, edustaja Alanko-Kahiluoto — tar-

kastaman laskelman mukaan näistä myönteisiä oli 12 eli 26 prosenttia. Kielteisiä oli 43 prosenttia. Kuitenkin välikysymyksessä väitetään Helsingin Sanomiin viitaten, että myönteisten lausuntojen luku "todellisuudessa oli 9,5 prosenttia". Tämä on siis virheellinen luku. (Välihuutoja) Milloin te, edustaja Arhinmäki, tai te, edustaja Niinistö, joka olette nyt poissa, aiotte korjata esittämänne väärän tiedon ja pyytää sitä anteeksi? No, minustakin tämä olisi liikaa vaadittu, mutta eikö teitä yhtään hävetä tai edes nolota se, että jahtaatte ministeri Stubbia virheellisen tiedon antamisesta juuri sellaisessa asiassa, jossa itse annatte eduskunnalle virheellistä tietoa? (Välihuutoja)

Herra puhemies! Ministeri Stubb teki inhimillisen virheen. Virheestään hän on julkisen ryöpytyksen muodossa maksanut aivan varmasti riittävän poliittisen hinnan. Tämä asia on ollut loppuun käsitelty jo aikoja (Puhemies koputtaa) sitten, ja tämä nyt nähtävä arvoton poliittinen näytelmä on ollut alun perin tarpeeton.

14.49 **Erkki Tuomioja sd** (ryhmäpuheenvuoro): Herra puhemies! Välikysymys koskee eduskunnan työn ja koko poliittisen järjestelmämme uskottavuuden ja toimivuuden kannalta keskeisiä asioita. Eduskunnassa on pitkään kannettu huolta lainsäädännön laadusta ja siitä, miten valiokunnat ovat joutuneet korjaamaan jopa kieliasua ja epäjohdonmukaisuuksia hallitusten esityksissä. Syitä tähän voi etsiä laajalti.

Yksi syy on, että laajapohjaisesta komiteavalmistelusta on lähes kokonaan luovuttu. Hallitukset ovat valmistuttaneet esityksensä mieluummin virkatyönä tai jonkun selvitysmiehen, ani harvoin selvitysnaisen, toimesta ja joskus ulkoistaneet työn konsulteille tai jopa lobbareille. Selvitysmiehiltä ja konsulteilta tilaaja saa sitä, mitä haluaa, eikä omaa kantaansa tarvitse koetella poikkeavien mielipiteiden ja kaiken maailman dosenttien kuuntelemisella ja vaihtoehtoisten mallien testauksella. Aina ei edes tällaista valmistelua ole käytetty, ja hallitukset ovat puutteellisen valmistelun jälkeen parin vuorokauden yöistunnoissa sopineet suurista ja kauaskantoisista asioista tietämättä tai tarkistamatta kaikkia tarkoittamattomia seurauksia päätösten jälkeen.

Yksi lääke tähän olisi ottaa komiteatyöskentely uudelleen käyttöön. Isoja ja vuosikausiakin istuneita komiteoita oli aikanaan helppo pilkata "herrat istuu, palkka juoksee, järki seisoo, asiat makaa" -tyyliin, joskus aiheesta. Kuitenkin kaikki suuret ja onnistuneet reformit Suomessa on valmisteltu laajan ja osallistavan valmisteluprosessin kautta, jossa parlamentaarisilla sekä keskeiset intressitahot kokoavilla komiteoilla on ollut ratkaiseva osuus. Tästä luopuminen tuottaa nyt ongelmia. Yksi on lainsäädännön teknisen tason surkastuminen. Toinen on, että asianosaisten ja asiantuntijoiden komiteatyössä tapahtuvan kuulemisen ja osallistumisen pois jääminen on johtanut yksisilmäiseen valmisteluun ja ministerille läheisten erityisintressien perusteettomaan ja piiloteltuun suosimiseen. Uudistuksilta puuttuu pitkäjänteisyys ja niiden onnistumista tukeva laaja yhteiskunnallinen sitoutuminen.

Toimiva demokratia edellyttää valintojen ja vaihtoehtojen avointa arviointia. Nyt se tehdään jälkikäteen mediassa ja eduskunnassa sen sijaan, että käyttäisimme etupainotteista viisauden etsintää. Tämä kritiikki kohdistuu meihin kaikkiin. Myös me sosialidemokraatit olemme olleet mukana hallituksissa, joiden esitysten valmistelua on aiheesta kritisoitu. Toiveemme onkin, että parannuksia voitaisiin etsiä ja toteuttaa yhdessä, sillä se on koko parlamentaarisen demokratian toimivuuden ja uskottavuuden kannalta meitä kaikkia koskeva asia.

Tämän jälkeen on kuitenkin todettava, että se, mitä valmistelun puutteellisuudesta ja sen seurauksista olen edellä sanonut, on noussut aivan uusiin mittasuhteisiin nyt Sipilän halli-

tuksen aikana. Ei ole uskottavaa, että koetut ongelmat olisivat vain teknisiä tai ajanpuutteen aiheuttamia. Monet ministerit ovat täällä vastanneet arvosteluun, että ovat tehneet parhaansa käytettävissä olevan ajan puitteissa. Kuitenkin hallitus on useimmiten itse määritellyt aikataulun juuri niin kireäksi, että se antaa tekosyyn laajemman kuulemisen ja huolellisemman valmistelun sivuuttamiseen.

Välikysymyksessä on käyty läpi useita esimerkkejä siitä, minkälaisiin tilanteisiin tämä on johtanut. Hallituksen toimia on leimannut haluttomuus ja kenties pelkokin kuulla eri asiantuntija- ja asianosaistahojen näkemyksiä. Sen tavaksi on muodostunut pyrkimys ennakoivasti sivuuttaa kaikki etukäteen tehtyjen poliittisten päätösten kanssa ristiriitaiset näkemykset. Tahattomuudesta tai tarkoituksellisuudesta riippumatta lopputulos on, että hallitus on toistuvasti jäänyt kiinni yrityksistä antaa väärää tietoa ja salata oikeata. Mikään "oho, anteeksi" ei tätä vielä korjaa.

Politiikassa kaikki toimijat pyrkivät esittämään asiansa itselleen edullisessa muodossa ja hankkimaan sille kansalaisten kannatuksen. Uutta on se, että hallitus on valjastanut virkakoneiston ja tiedottajansa manipuloimaan julkisuutta tahtonsa mukaisiin tarkoituksiin. Näin menetellessään hallitus horjuttaa luottamusta viranomaisviestintään, (Puhemies koputtaa) jonka tulee olla avointa, neutraalia ja tasapuolista. Hallituksen vastaus ei valitettavasti kerro siitä, että se olisi aidosti valmis ei vain pakon edessä myöntämään virheensä vaan myös korjaamaan toimintatapansa palauttaakseen luottamuksen lainvalmistelun avoimuuteen ja aitoon vuorovaikutukselliseen kuulemiseen, joka on suomalaisen sopimusyhteiskunnan ja toimivan parlamentaarisen demokratian perustava edellytys.

14.55 **Pekka Haavisto vihr** (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nyt esillä oleva välikysymys ei käsittele vain hallintarekisterin valmistelua vaan laajemmin lainvalmistelun avoimuuden ja hyvän hallinnon periaatteita. Menneestä prosessista on mielestämme opittavaa. Me vihreät annamme arvon valtiovarainministeri Alexander Stubbin anteeksipyynnölle. Uskomme, että väärien tietojen osalta kysymys on ollut inhimillisestä erehdyksestä. (Ben Zyskowicz: Siksihän te teitte tämän välikysymyksen!)

Nykyjärjestelmä, jossa suomalaiset saavat omistaa kotimaisia osakkeita suoraan vain arvo-osuustilien kautta, on taannut viranomaisten, esimerkiksi verottajan, tiedonsaannin. Hallintarekisterimallissa osakeomistukset jäisivät näkymättömiin pankkien tai salkunhoitajien taakse. Lausuntokierroksella monet viranomaiset tyrmäsivät tämän mallin, esimerkiksi poliisi, syyttäjä ja verottaja. Pelättiin osakeomistusten siirtyvän tiedonsaannin ulottumattomiin ja harmaan talouden lisääntyvän.

Arvoisa puhemies! — Ja nyt, edustaja Zyskowicz, kuunnelkaa tarkasti. — Me vihreät olemme markkinatalouden kannattajia. Avoimuus ja läpinäkyvyys ovat markkinoiden toiminnan keskeinen edellytys. Sijoittajan kannalta on tärkeää, että esimerkiksi sisäpiirikaupoissa kiinnijäämisriski on korkea. Yritysten rooli esimerkiksi ilmasto- ja ympäristöpolitiikassa on yhä keskeisempi. On tärkeää tietää, kuka omistaa Fennovoiman, kuka omistaa Talvivaaran. Yleisöjulkisuuden rinnalla tärkeää on viranomaisjulkisuus. Verottajan ja poliisin tulee saada tarvitsemansa tiedot. Lainsäätäjinä meidän on tehtävä järjestelmiä, jotka vähentävät harmaata taloutta.

Puhemies! Lainsäädäntövalmistelun taso puhuttaa. Viimeksi asian on nostanut esille eduskunnan vastavalittu pääsihteeri Maija-Leena Paavola. Jos viranomaisten ja riippumattomien asiantuntijoiden rooli lainvalmistelussa heikkenee, tilalle tulevat erilaiset edunvalvojat valmiine ehdotuksineen. Lainvalmistelussa tulisi käyttää asiantuntemusta myös int-

ressipiirien ulkopuolelta, muun muassa yliopistoista. Dosentti ei saa olla kirosana. Tietopohjainen päätöksenteko ja avoin valmistelu parantavat lainvalmistelun tasoa ja lisäävät kansalaisten luottamusta. Ei saa syntyä vaikutelmaa, että lakeja Suomessa valmistellaan suppeasti valittujen eturyhmien kanssa ilman julkista ja avointa keskustelua.

Arvoisa puhemies! Hallintarekisteriasian valmisteluun liittyy myös kysymys toimittajien tiedonsaantioikeudesta ja tasapuolisesta kohtelusta. Valtiovarainministeriön vero-osaston kriittistä lausuntoa ei oltu viety valtioneuvoston hankerekisteriin. Ministeriö myös suunnitteli tiedotustilaisuutta, jonne nimeltä mainittu toimittaja ei ollut tervetullut. Asian tultua julkisuuteen tämä korjattiin. Valtioneuvoston ja ministeriöiden on palveltava tasapuolisesti kaikkia toimittajia ja tiedotusvälineitä.

Puhemies! Elämme lobbarien ja edunvalvojien aikakautta. Tässä ei ole sinänsä mitään pahaa, kunhan kansalaisten, järjestöjen ja yritysten tasapuolisesta kohtelusta pidetään huolta ja lainsäädäntötyössä kunnioitetaan asiantuntemusta. Euroopan unionissa on otettu käyttöön malli, jossa eri edunvalvojat vapaaehtoisesti rekisteröityvät niin sanottuun lobbari- eli avoimuusrekisteriin, jolloin toiminta on mahdollisimman avointa ja läpinäkyvää. Lobbarirekisterin käyttöönottoa Suomessakin ovat ehdottaneet muun muassa kokoomuksen kansanedustaja Timo Heinonen ja SDP:n entinen kansanedustaja Mikael Jungner.

Me vihreät kannatamme tällaista avoimuusrekisteriä. Se lisäisi poliittisen päätöksenteon avoimuutta ja tekisi nykyistä näkyvämmäksi sen, mitkä erilaiset intressitahot pyrkivät päätöksentekoon ja lainsäädäntötyöhön vaikuttamaan. Avoimuusrekisteri olisi yksi tapa kehittää demokraattista päätöksentekoa oikeaan suuntaan.

Ärade talman! De gröna understöder marknadsekonomin. Tillgänglighet till öppen information om aktieägande är en förutsättning för marknadernas verksamhet. Vi föreslår att det grundas i Finland ett lobbnings- eller öppenhetsregister likt EU:s modell. Detta skulle utveckla demokratin och öppenheten också i Finland.

Arvoisa puhemies! Teen seuraavan epäluottamusehdotuksen:

"Kuultuaan valtioneuvoston vastauksen välikysymykseen eduskunta toteaa, että

1) markkinatalouteen kuuluu olennaisesti avoimuus ja tiedon saaminen yritysten omistussuhteista ja niissä tapahtuneista muutoksista,

2) lainsäädäntötyön laatuun tulee kiinnittää nykyistä enemmän huomiota muun muassa ottamalla eri viranomaisten ja asiantuntijoiden lausunnot paremmin huomioon,

3) tiedotusvälineiden ja toimittajien tasapuolinen kohtelu sekä asianmukainen tiedonsaanti lainsäädäntöhankkeista kuuluu valtioneuvoston velvollisuuksiin,

4) Suomeen tulisi luoda niin sanottu lobbari- eli avoimuusrekisteri lisäämään läpinäkyvyyttä päätöksenteossa ja että

hallitus ei nauti eduskunnan luottamusta."

15.00 **Markus Mustajärvi vas** (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Aion puhua asiallisemmin kuin edustaja Zyskowicz. — Välikysymys on tehty aiheesta, sillä nyt käsittelemme perimmäisiä asioita ja nimenomaan demokratian kannalta. Emme puhu pelkästä yhden ministerin yhdestä lipsahduksesta tai väärän tiedon levittämisestä vaan siitä, millainen hallintokulttuuri Suomeen on juurrutettu. Se kuva on pelottavan rujo. Ongelma ei koske pelkästään ministereitä vaan myös ministeriöitä ja virkakuntaa sekä tiedotusvälineitä, jos ne alistuvat poliittiseen ohjaukseen.

Valtiovarainministeriö teki kömpelön mutta samalla paljastavan yrityksen ohjailla julkisen keskustelun mieleiseen suuntaan hallintarekistereitä koskien. Onneksi tiedotusvälineet olivat hereillä.

Välikysymyksessä ja välikysymyksen ensimmäisen allekirjoittajan puheessa käytiin hyvin läpi tapahtumien ketju. Ministerin sanaan on voitava luottaa kaikissa tilanteissa, samoin siihen, että lakeja valmisteleva koneisto toimii avoimesti ja tasapuolisesti ja että hallituksen esitysten seuraukset arvioidaan niin rehellisesti kuin mahdollista. Anteeksipyynnöillä, vaikka niitä esitettäisiin tukuittain, ei ratkaista perimmäistä ongelmaa eli valmistelukoneiston ja hallituksen kyseenalaista tapaa toimia. Siksi vasemmistoliiton ryhmä päätti tehdä välikysymyksen, ja olemme tyytyväisiä, että vihreitten linja piti, vaikka teitäkin varmaan painostettiin. Kiitos siitä.

Arvoisa puhemies! Esittelen vielä yhden esimerkin, joka on erityisen mielenkiintoinen, koska hallituksen ministerit ovat vastauksissaan keskenään hyvin eri mieltä.

Syksyllä tekemässämme kirjallisessa kysymyksessä peräsimme, paljonko Suomelle aiheutuu kustannuksia EU-jäsenyydestä. Kyse oli siis äärimmäisen isosta asiasta myöskin rahallisesti mitattuna. Ministeri Stubb rinnasti Suomen Norjaan omassa vastauksessaan. Hän sanoi: "Esimerkiksi Norjalle EU:n ulkopuolisena valtiona aiheutuu edustuston toiminnan lisäksi myös huomattavia muita jäsenyyden vaihtoehtoiskustannuksia, koska Norja maksaa noin 2 miljardia euroa EU:n köyhemmille jäsenmaille korvaukseksi siitä, että se pääsee EU:n sisämarkkinoille. Jonkin vastaavan kustannuksen Suomikin joutuisi maksamaan yhteiseurooppalaisille markkinoille pääsystä, jos se ei olisi EU:n jäsenvaltio."

Tätä ennen ministerin vastauksessa oli aina käsitelty vuosittaisia lukuja, kun oli käsitelty Suomelle aiheutuvia kustannuksia. Vertaus oli niin outo, että päätimme kysyä asiaa toisen kerran. Pyysimme asianomaisen ministerin vastaavan, kuinka paljon Norja maksaa vuosittain Euroopan unionille joko vapaaehtoisesti tai sopimuksiin perustuen. Tällä kertaa ministeri Soini vastasi, paljon täsmällisemmin ja oikein: "Viimeisimmällä rahoituskaudella 2009—2014 tämä Eta-maiden niin sanottu koheesiorahoitus oli yhteensä noin 1,8 miljardia euroa. Käytännössä Norja maksaa valtaosan tästä summasta."

Tarkasti ottaen Norja maksaa 1 740 miljoonaa euroa, mutta ei yhden, vaan kuuden vuoden aikana. Ministeri Stubbin vastauksessa verrattiin Norjan kuuden vuoden ja Suomen yhden vuoden kustannuksia. Asetelma vaikuttaa oudolta, jos samaan kysymykseen lähes samaan aikaan saman hallituksen kaksi ministeriä, Stubb ja Soini, antavat täysin eri vastauksen. Kysyjähän ei voi olla väärässä, koska kysyy sitä, mitä ei tiedä, mutta vastaajien olisi syytä olla oikeassa. Nyt jompikumpi, joko ministeri Stubb tai ministeri Soini, on oikeassa, toinen väärässä, ja kyse on isosta asiasta, miljardiluokan vuosittain toistuvasta maksusta.

Kannatan edustaja Arhinmäen tekemää epäluottamuslause-esitystä.

15.05 **Anna-Maja Henriksson r** (ryhmäpuheenvuoro): Värderade talman! "Land skall med lag byggas" är den flera hundra år gamla principen vi följt i vårt land. Magna Chartas 800-årsjubileum firas också i år. Det är mot den bakgrunden man med oro noterar att lagberedningsarbetet i vårt land redan en längre tid har fått höra kritik för att inte hålla tillräcklig hög standard och för att inte leva upp till målen för god lagberedning.

Justitieministeriet har en utmärkt processhandbok för lagberedning, men det finns stunder då man undrar om regeringen gett sig tid att läsa den. Med processhandbokens enkla principer skulle flera misstag den här hösten ha kunnat undvikas. Ett exempel på hur öp-

penhet och korrekthet har kommit i andra hand diskuterar vi i dag, då processen vid finansministeriet kring den omstridda förvaltarregisterlagen är föremål för granskning.

Frågan handlar inte enbart om en felsägning under plenum, utan om hur hela beredningsprocessen har gått till. En noggrann genomgång behövs för att återställa förtroendet. Därför är det bra att saken diskuteras. Om den klara merparten av de utlåtanden som gavs var negativa eller kritiska mot lagförslaget, på vilket sätt kom det till uttryck då lagförslaget avancerade?

Arvoisa puhemies! Meidän on syytä keskustella lainvalmisteluprosessista yleisemminkin. Myöskään edelliselle hallitukselle ei voi antaa puhtaita papereita, mutta ikävä kyllä monet seikat viittaavat siihen, että prosessit ovat nyt entisestään heikentyneet. Hallituksen asettamat tiukat aikataulut tekevät hyvän lainvalmistelun joissakin tapauksissa mahdottomaksi. Esimerkiksi voidaan ottaa vaikkapa eläkeläisten asumistuki. Hallitus peruutti, kuten tunnettua, leikkausehdotuksensa, mikä oli sinänsä viisasta, mutta vajaassa viikossa pykälät kirjoitettiin uudelleen. Voidaanko tätä kutsua hyväksi lainvalmistelutyöksi? Onko asianomaisten kuulemiseen riittävästi aikaa?

Uudistus, jonka päättäjät haluavat viedä läpi, ei raukea vain sen vuoksi, että valmisteluun annetaan pari kuukautta lisää aikaa, koska hyvä lainvalmistelu vaatii aikaa. Vähintään kahdeksan viikon lausuntoaikaa koskevassa suosituksessa onkin tämän vuoksi ajatusta. Lisäksi hyvässä lainvalmistelussa tarvitaan kunnollisia vaikutusten arviointeja. Tämä koskee niin yhteiskunnallisia vaikutuksia, sukupuolivaikutuksia kuin kielellisiäkin vaikutuksia. Hallituksen pyrkimys työmarkkinalakien muuttamiseksi olisi vaatinut kunnollisen sukupuolivaikutusten arvioinnin ennen lakipaketin esittelyä. Vaikka kaksi kätilöä sai hallituksen tarkistamaan ehdotustaan matkan varrella, vaarana on, että lakipaketti, sikäli kuin se toteutuu, kohdistuu naisvaltaisiin aloihin kohtuuttoman ankarasti.

Arvoisa puhemies! Aikaisemmin asetettiin laajapohjaisia komiteoita, jotka tekivät hyvän esityön suurille uudistuksille. Ruotsalainen eduskuntaryhmä asettaakin kysymyksen, eikö komiteatyöskentely pitäisi saattaa jälleen kunniaan. Lainvalmistelun laatua on syytä parantaa. Tarvitsemme hyvin perusteltuja lakipaketteja, jotka myös kestävät perustuslainmukaisuuden arvioinnin perustuslakivaliokunnassa. Huolimattomasti valmistellut lait, joita perustellaan aikataulusyillä, nakertavat politiikan uskottavuutta. Me tarvitsemme enemmän, emme suinkaan vähemmän luottamusta.

Värderade talman! I sista hand är det varje minister som har ett personligt ansvar för lagberedningen i sitt ministerium. Man kan inte skyffla över det ansvaret på någon annan. För Finland har det en längre tid varit oerhört viktigt att på den internationella arenan tala om vikten av rättsstatsprincipen. Vi har inte råd att själva pruta på kvaliteten i vår lagstiftningsprocess. Tvärtom har vi all anledning att leva upp till de ideal vi själva så varmt förespråkar. Varje tjänsteman och varje enskild minister, samt i slutändan hela regeringen, måste ta till sig av den kritik som nu har framförts och ha beredskap att ändra sina arbetsmetoder så att de lagförslag som härefter kommer till riksdagen uppfyller kraven på en god lagberedning. Det har hela riksdagen och Finlands folk rätt att förvänta sig.

15.10 **Päivi Räsänen kd** (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kristillisdemokraattinen eduskuntaryhmä ei yhdy vasemmistoliiton ja vihreiden välikysymykseen. Kiteytän kantamme kolmeen pointtiin.

Pointti numero 1: valtiovarainministeri antoi eduskunnalle virheellistä tietoa hallintarekisteriä koskevista viranomaislausunnoista.

Pointti numero 2: valtiovarainministeri myönsi antaneensa virheellistä tietoa ja pyysi tätä eduskunnan edessä anteeksi.

Pointti numero 3: valtiovarainministeri muutti kyseistä esitystä niin, etteivät hallintarekisterit, joista annettiin virheellistä tietoa, enää sisälly lain valmisteluun.

Kristillisdemokraattinen eduskuntaryhmä hyväksyy valtiovarainministerin anteeksipyynnön.

Edustaja Arhinmäki nostaa välikysymyksessään esiin politiikan kirjoitetut ja kirjoittamattomat säännöt. Ministerillä on erityinen velvollisuus sekä valansa että perustuslain pohjalta rehellisyyteen. Mutta totuudessa pysymisen eettinen vaatimus pätee myös meihin kansanedustajiin. Emme saa antaa väärää todistusta tai kuvaa toisistamme. Tässä salissa on liian paljon toisten edustajien sanomisten tahallista väärinymmärtämistä, sanomisten ja tekemisten vääristelyä ja liioittelua. Välikysymyksen keskiössä on valtiovarainministerin lausunto hallintarekisteriä koskevista viranomaislausunnoista. Vaikka ministerin vastaus oli virheellinen, en usko, että hän tarkoituksellisesti tai tietoisesti yritti viedä eduskuntaa harhaan. Sellaisessa ei olisi ollut mitään järkeä. Viranomaislausunnot ovat julkisia ja kaikkien tarkistettavissa. Viranomaislausunnoissa ei myöskään ollut mitään yllättävää. Viranomaisten huolet omistustietojen julkisuudesta ja hallintarekisterien sallimisen riskeistä harmaan talouden kannalta ovat olleet tiedossa jo pitkään.

Politiikassa on muitakin kirjoittamattomia sääntöjä. Yksi tärkeimmistä on, että asiat riitelevät, eivät ihmiset. Eduskunnassa voi ja pitääkin käydä kriittistä keskustelua. Kansalaiset ovat valinneet meidät edustamaan erilaisia arvoja ja ratkaisumalleja yhteiskunnallisiin ongelmiin. Keskustelu kuitenkin liian usein ajautuu henkilöön kohdistuvaksi arvosteluksi ja jopa nälvimiseksi. Tähän syyllistytään niin hallituksen kuin opposition taholta.

Välikysymys on perustuslaissa säädetty parlamentaarinen menettely, jolla selvitetään hallituksen nauttima luottamus eduskunnassa. Toivoisimme muilta oppositiopuolueilta huolellisempaa harkintaa sen käyttämisessä. Välikysymys kärsii inflaation, jos sitä käytetään liian löyhin perustein.

Tässä välikysymyksessä moititaan myös hallitusta eri lakihankkeiden heikosta valmistelusta. Tämä huoli on aiheellinen. Hallituksen toiminta lainvalmistelussa on ollut poukkoilevaa. Esityksiä on peruttu ja muutettu hätäisesti. Monet syksyn aikana tuoduista esityksistä ovat olleet myös puutteellisesti (Hälinää — Puhemies koputtaa) valmisteltuja. Vaikutusarvioinnit ovat jääneet tekemättä. Syksyn aikana on eduskunnalle tuotu esimerkiksi useita lapsiin vaikuttavia lakihankkeita, joista lapsivaikutusten arviointi puuttuu. Kristillisdemokraattinen eduskuntaryhmä odottaa, että hallitus ottaa oppia menneen syksyn aikana tehdyistä virheistä. Lainvalmistelussa tulee olla huolellisempi, ja eduskunnan pitää saada kaikki oleellinen tieto. Mutta odotamme myös muilta oppositiopuolueilta vastuullisuutta. Ilkkumisella ja räyhäämisellä ei edistetä hallituksen eikä opposition ajamia asioita, vaan heikennetään eduskunnan arvovaltaa kansalaisten silmissä.

Edessämme on poikkeuksellisen vaikeita haasteita. Talouden, työllisyyden ja kilpailukyvyn kohentamiseksi meidän tulee yhdessä kyetä tekemään päätöksiä, joilla turvataan hyvinvointi tuleville sukupolville. "Eripuraisuus omissa riveissä iskee tuhoisammin kuin vihamiehen miekka." Tämän opetuksen halusi Suomen marsalkka Mannerheim muistelmissaan painaa tulevien sukupolvien tietoisuuteen. Häntä mukaillen: yhdessä vastuuta kan-

taen, toinen (Puhemies koputtaa) toistamme kunnioittaen ja kansallista yhteishenkeä rakentaen Suomen kansa voi lujasti katsoa tulevaisuuteen.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Pääministeri Sipilä, 2 minuuttia valitsemaltanne paikalta.

15.16 **Pääministeri Juha Sipilä:** Arvoisa puhemies! Tämän hallituksen lainvalmistelu noudattaa samaa käytäntöä kuin aiemmillakin kausilla. Tämän lisäksi hallitus on päättänyt parantaa, kuten valtiovarainministeri vastauksessaan kertoi, vaikutusten arviointia. Perustamme hallitusohjelman mukaisesti lainsäädännön arviointineuvoston. Sitä koskeva asetus on viimeisteltävänä, ja sen on tarkoitus tulla voimaan helmikuun alussa. Arviointineuvosto aloittaa toimintansa tämän jälkeen. Oikeusministeriö on myös asettanut 2. päivä marraskuuta tänä vuonna yhteistyöryhmän lainvalmistelun kehittämiseksi. Myös komiteatyön palauttaminen on ollut mietinnässä. Tulemme tämän asian selvittämään kevään aikana.

Hallituksen esityksistä totean, että hallituksen esitys on aidosti auki siihen saakka, kunnes se annetaan eduskunnalle. Tätä varten pyydetään lausuntoja. Lausunnot ovat julkisia ja kaikkien arvioitavissa. Lausuntojen pohjalta tarvittaessa parannamme esitystämme, mikäli lausunnot antavat siihen aihetta.

Arvoisa puhemies! Se on selvää, että kaiken, mitä täällä eduskunnassa lausutaan, on perustuttava faktoihin. Meille kaikille tulee joskus virheitä, ainakin minulle tulee joskus virheitä. Minulle valtiovarainministerin anteeksipyyntö riitti. Ministeri Stubbilla on täysi luottamukseni.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Arvoisat edustajat, siirrymme nyt debattivaiheeseen. Pyydän niitä, jotka haluavat siihen osallistua, nousemaan ylös ja painamaan V-painiketta.

15.18 **Paavo Arhinmäki vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Edustaja Zyskowicz käytti termiä "rabulisti". Se tarkoittaa räyhääjää, suunsoittajaa, suurisuista poliitikkoa, yltiöpäätä. Kun kuunteli näitä puheenvuoroja, niin oikeastaan vain yksi näistä puheenvuoroista täytti tämän rabulisti-termin sisällön. Sen sijaan esimerkiksi edustaja Tölli ja edustaja Kivelä käyttivät asialliset, niin kuin muutkin, puheenvuorot, joissa myös tuotiin esille näitä virheitä, joita on valmistelussa tehty, ja todettiin aivan oikein, että valmistelun tasoa pitää parantaa, ja siitähän tässä välikysymyksessä on kysymys. (Ben Zyskowicz: Eikä ole!)

Arvoisa puhemies! Pakkolait on valmisteltu kiireessä ja lausuntokierrokselle jätetystä lakiesityksestä on jätetty pois aiemmassa lakiluonnoksessa olleita tärkeitä asioita. Talousasiantuntijat ovat todenneet ylioptimistisiksi työpaikka-arviot, joita hallitus on antanut. Eikö nyt olisi syytä vetää (Puhemies koputtaa) pakkolait pois, jotta tulisi uskottavuutta valmisteluun?

15.19 **Tapani Tölli kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Mielestäni meidän keskusteluamme häiritsee se, että tarkoituksellisesti käsitetään ja tulkitaan toisen puheenvuoro väärin. Jos meillä menee ruuti siihen, emme me saa mitään aikaan, me olemme sellaisessa taloudellisessa tilanteessa.

No, sitten toinen asia tästä keskustelusta: on erittäin hyvä, että yhteisesti nyt paneudutaan lainsäädännön valmistelun kehittämiseen, ja näyttää siltä, että siinä on kohtuullinen yhteisymmärrys.

Sitten mitä tulee hallituksen valmistelemiin asioihin, niin kauan kuin asia on vielä hallituksessa, ei ole olemassa lakiesitystä eduskunnalle — se on avoin, ja siihen pystytään vaikuttamaan. Minusta hallitus on ottanut tässä hyvän toimintatavan, että myöskin avoimesti (Puhemies koputtaa) otetaan kritiikkiä vastaan, ja sitä pitää kehittää. Mutta tämä (Puhemies koputtaa) monijäsenisen lainvalmisteluelimen kunnian palauttaminen on hyvin tärkeä asia.

15.20 **Kimmo Kivelä ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Errare humanum est, sanoivat jo muinaiset roomalaiset: ’Erehtyminen on inhimillistä.’ Erehtyminen on myös ministerillistä, se on eräänlainen ihmisyytemme tuntomerkki.

Mutta valitettavasti tässä opposition välikysymyksen allekirjoittajien keskuudessa on sitä henkeä, että täydellisiä ihmisiä ei olekaan — tai kun meitä sitten on niin vähän. On todellakin paneuduttava ilman kiihkoilua yhteisymmärryksen löytämiseen. Avoimuus ei ole minkään yksittäisen hallituksen asia vaan perusarvo ja toimintamalli, jonka pitäisi kantaa hallituskaudelta toiselle. Se on kehityssiirtymä asiasta toiseen, (Puhemies koputtaa) perusarvo.

15.21 **Ben Zyskowicz kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Edustaja Haavisto piti sovinnollisen puheen, ja edustaja Arhinmäenkin jälkimmäinen puheenvuoro oli rakentava. Mutta ette te pääse sitä karkuun, mistä tämä välikysymys tehtiin. Minulla on tässä noin kymmenen lehtiotsikkoa siitä alkaen, kun ilmoititte välikysymyksestä. Tästä Vihreä Lanka: "Oppositio vaatii Stubbia tilille valehtelusta." Ja jatkuen esimerkiksi Uusi Suomi: "Stubbin virheellisestä lausunnosta välikysymys hallitukselle." Ja kun lukee teidän välikysymystekstiänne, te syytätte ministeri Stubbia tietoisesta vääristelystä. Tästä tässä välikysymyksessä on kyse. Ja luenpa edustaja Niinistön tviittejä niin kauan kuin aikaa riittää: "Asioista voi olla eri mieltä — mutta vääristely halveksuttavaa." "Seuraamuksia odotetaan: miten paljon voi vääristellä ja johtaa harhaan?" "Poliittisen vastuun välttelyn raukkamaisuuden huippu laittaa VM-virkamiesten piikkiin oma vääristely." "Ville Niinistö jyrähtää Stubbille: Häikäilemätöntä valmistelua." "Stubbin asema vaakalaudalla. Jäätteenmäki erosi annettuaan väärää tietoa eduskunnan kyselytunnilla. Vääristely samaa tasoa." "Vaadimme yhä Stubbia tekemään (Puhemies koputtaa) tiliä eduskunnalle valmistelustaan ja vääristelystään." (Puhemies koputtaa) Ja niin edelleen.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Nyt se aikalimiitti olisi kyllä täynnä, ja myönnän näin ollen puheenvuoron seuraavana edustaja Tuomiojalle.

Tästä tässä välikysymyksessä on kyse, vaikka nyt yritätte päästä tätä karkuun.

15.22 **Erkki Tuomioja sd** (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Minusta tämä välikysymys on osoittanut tarpeellisuutensa, ja käytetään tätä tilaisuutta ei nyt menneiden tai yksittäistapausten ruodintaan vaan siihen, kun täällä on myös nyt hallituspuolueidenkin taholta tunnustettu se tosiasia, että lainsäädäntötyön prosessointi vaatii kehittämistä, että on puutteita. Olin iloinen, että pääministeri totesi, että komiteatyöskentelyynkin palaamista

harkitaan. Tämäkin on selvä edistysaskel. Että käytetään nyt tätä tilaisuutta siihen, millä tavoin me voimme parantaa sitä lainsäädännön tasoa ja valmistelun avoimuutta. Jos tästä olemme yksimielisiä, niin pitäisi sen myöskin näkyä sitten näissä tulevissa ratkaisuissa. Ja jos hallitus haluaa opposition osallistuvan tällaiseen arviointiin ja valmisteluun, olemme varmasti siihenkin valmiita.

15.23 **Pekka Haavisto vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Itse en usko, että on niin sanottuja turhia välikysymyksiä. Kyllä ne nousevat aina jostakin tarpeesta saada asia keskusteluun, ja tässä on käyty nyt sitten myös lainsäädännön laatukeskustelua tavalla, jota en ole tänä syksynä ainakaan täällä nähnyt aikaisemmin.

Ensin haluan kiittää edustaja Tölliä rakentavasta puheenvuorosta. Mutta haluaisin yhtyä niihin, jotka esittävät tätä komiteamallia, asiantuntijoiden mukaan ottamista laajemmin isojen lainsäädäntöhankkeiden valmisteluun, ja toivon myös, että tämä lobbarirekisteri-, avoimuusrekisteriasia saisi Suomessa tuulta siipiensä alle, koska tänä päivänä tulee paljon erilaisia viestintätoimistoja, erilaisia järjestöjä, erilaisia intressitahoja ja olisi ihan hyvä, että he rekisteröityisivät ja kertoisivat, keitä he ovat, millä asialla he ovat, mitkä ovat heidän tavoitteensa. Poliitikot voisivat merkitä: olen tavannut sitä tai tätä lobbaria. Tämä järjestelmä muuttuisi paljon avoimemmaksi tätä kautta.

15.24 **Anna-Maja Henriksson r** (vastauspuheenvuoro): Värderade talman! Vi har kunnat konstatera att det har funnits brister i lagberedningen. Det fanns det redan också förra regeringsperioden, men det har kanske varit ännu mer märkbart den här hösten.

Men, talman, jag är nöjd att höra att regeringen ställer sig åtminstone i princip positiv till att utreda det här med att ta kommittémetoden tillbaka till heders igen. Jag tror att vi i vårt land skulle behöva mera grundlig lagberedning, och där skulle också det här kommittétänkandet absolut ha en plats. Frågan är nu med vilken tidtabell regeringen kan tänka sig att ge oss ett svar på när man kan gå in för det här.

Eli oli äärettömän hienoa kuulla, että hallituksen piirissä on mietitty, että komiteakäytäntö voitaisiin ehkä palauttaa. Olisi hyvä saada tietää myös, missä ajanjaksossa hallitus nyt tulee sitä miettimään. Saadaanko nähdä vielä tällä hallituskaudella sitä, että eri lakipaketteja lähdetään valmistelemaan komiteapohjalta, vai mikä on tälle aikataulu?

15.26 **Päivi Räsänen kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tämän välikysymyksen kärkenä oli valtiovarainministerin lausunto, joka mielestämme on jo aiemmin perusteellisesti käsitelty, joten sen vuoksi itse pidän tätä 20 vuoden eduskuntaurani ehkä turhimpana välikysymyksenä. (Välihuutoja) Jos tämä välikysymyksen kärki olisi suunnattu juuri tähän lainvalmisteluun, (Välihuutoja) niin siihenhän olisi vastannut ministeri Lindström eikä ministeri Stubb.

Tätä lainvalmistelun tasoakin on kyllä moitittu niin kauan kuin muistan. Mutta kuitenkin on mielestäni syytä olla huolestunut siitä, että tämän syksyn aikana valiokuntien mietinnöissä on moitittu useita esityksiä esimerkiksi vaikutusarvioiden puutteesta. Tästä on todellakin pitkä lista olemassa, ja toivon, että (Puhemies koputtaa) oikeusministeri Lindström, joka vastaa lainvalmistelun tasosta, nyt vastaisi näihin kysymyksiin.

15.27 **Markus Mustajärvi vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! En uskokaan, että ministerit itse kirjoittavat vastaukset kirjallisiin kysymyksiin, vaan laittavat nimensä alle. En tiedä, pääsikö ministeri Stubb kartalle, mistä puhuin. Ne kirjallisten kysymysten vastaukset ovat numerot 242 ja 303. Jokainen kansalainen voi nämä asiat tarkistaa.

Tässä omassa vastauksessanne puhutte maa- ja metsätalousministeriön kohdalla vuoden 2016 vuosittaisista kustannuksista, valtion matka- ja kulunhallintajärjestelmän osalta vuoden 2014 Valtiokonttorin tiedoista ja sitten vielä pysyvän edustuston kustannuksissa vuoden 2014 tilinpäätöstiedoista. Eli aina vuositasolla. Mutta sitten kun mennään tähän Norjaa koskevaan vertailutietoon, niin te puhutte 6 vuoden kustannuksista sen sijaan, että Suomea koskevissa kustannuksissa te puhuitte aina vuoden kustannuksista. Eivät nämä ole vertailukelpoista tietoa keskenään. Ministeri Soinin vastaus oli hyvin jämpti ja oikea. Onko nämä vastaukset valmisteltu kahdessa eri ministeriössä?

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ministeri Lindström, paikan päältä tai pöntöstä, 2 minuuttia.

15.28 **Oikeus- ja työministeri Jari Lindström** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Täällä tuli tästä lainvalmistelusta, mikä on itse asiassa tämän välikysymyksen varmaan se tärkein anti mielestäni, että tästä asiasta puhutaan. Tosiaan niin kuin pääministeri sanoi, oikeusministeriössä on tämmöinen yhteistyöryhmä perustettu 2. päivä marraskuuta. Ja jos katsoo sen työryhmän tehtäviä — muun muassa, en nyt kaikkea rupea tässä luettelemaan — niin se edistää hyvän lainvalmistelumenettelyn noudattamista, hyvien käytäntöjen levittämistä, seuraa lainvalmisteluoppaiden ja prosessikaavioiden käytön noudattamista käytännössä ja edistää jälkikäteisen vaikutusarvioinnin käyttöönottoa valtioneuvostossa. Eli kyllä tähän asiaan vakavasti on nyt kiinnitetty huomiota hallituksen taholta. Ja kuten täällä on muutamassa erittäin hyvässä puheenvuorossa kerrottu, eiväthän kaikki lait ole valmiita ennen kuin tulevat tänne näin, ne ovat avoimia kaikelle tässä valmisteluvaiheessa, lausuntoja pyydetään nimenomaan sen takia, että jos sieltä löytyisi jotain ideaa. Hallitushan on kertonut avoimesti, liittyen nyt vaikka näihin pakkolakeihin, miten tämä menettely menee. Me olemme avoimia ehdotuksille, ovi on auki.

Eli en minä nyt näe tässä mitään hyvää. Mutta siinä näen hyvää, että me keskustelemme tästä asiasta, että lainsäädäntöä pitää kehittää. Ja koska se on oikeusministeriön vastuulla, niin ilman muuta tähän suhtaudutaan vakavasti, ja kaikkiin ideoihin, jotka tulevat oppositiostakin, suhtaudun aina vakavasti.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ja vastauspuheenvuorot jatkuvat.

15.29 **Antti Kurvinen kesk** (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Olen positiivisen yllättynyt siitä asiallisesta ilmapiiristä, miten tätä välikysymystä on käsitelty, ja jaan sen huolen, mikä täällä istunnossa on tullut jo aiemminkin esille tästä lainvalmistelun laadusta. Jopa lyhyellä edustajakokemuksella huomaa, että monissa lakiesityksissä on jopa teknisiä virheitä ja ilmeisesti liikaa kiirettäkin meillä on lainvalmistelussa. Tuen tässä kyllä edustaja Töllin näkemyksiä siitä, että varmasti monijäseniset työryhmät, komiteat, missä kaikki sidosryhmät ovat edustettuina, tulisi ottaa uudelleen käyttöön.

Mutta, arvoisa puhemies, haluan tässä yhteydessä kiinnittää huomion siihen, että meillä on tässä salissa noussut sellainen ikävä tapa, että perustuslailla ja perusoikeuksilla on alet-

tu politikoida. Vähän joka suunnasta salia, eri puolueista, syytetään etukäteen lakiesityksiä perustuslain vastaisiksi ja suhtaudutaan jopa vähän vähätellen ihmisten perusoikeuksiin. Toivoisinkin, että meillä annettaisiin perustuslakivaliokunnalle työrauha käsitellä lakiesityksiä niin kuin meidän valtiosääntö edellyttää ja kunnioitettaisiin yli puoluerajojen meidän perustuslakia.

15.31 **Sampo Terho ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! No, tässähän on välikysymyksen kärki sujuvasti vaihtunut johonkin aivan muuhun kuin mitä sen vielä yleisesti käsitettiin olevan hetki sitten. Jos se on kerran tämä lainvalmistelu, mistä nyt kerrotaan olevan kyse, niin kuten pääministeri totesi, se toimii kuten ennenkin. Toki tällä vaalikaudella tavoitetaso on aika korkea ja asioita on huomattavasti enemmän ja nopeammassa tahdissa saatava käsiteltyä kuin edellisillä vaalikausilla.

Jos kärki oli tämä, niin muistutan myös siitä, että välikysymys oli aika oudosti muotoiltu, vain ikään kuin yhden ministerin ympärille. Ja sitä edeltävä keskustelu myös oli hyvin erikoinen sävyltään, jos tarkoitus oli olla rakentavasti kriittinen tämän lainvalmistelun suhteen. Hallitusta syytettiin muun muassa Arhinmäen avauspuheenvuorossa huonosta valmistelusta ja siitä, että häpäisemme tai viemme koko politiikalta uskottavuutta. Voisitte ehkä näyttää sitten mallia ensi kerralla, kun valmistelette välikysymystä: ehkä siinäkin kannattaa miettiä, (Puhemies koputtaa) miten se muotoillaan ja valmistellaan.

15.32 **Harri Jaskari kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Itse myöskin olen sitä mieltä, että hyvä, jos tämä keskustelu kääntyy siihen, että me teemme päätöksiä perustuen punnittuihin tietoihin ja monipuoliseen analyysiin. Sitä varmaan on tehtykin, mutta täytyy katsoa sitten myöskin monipuolisesti.

Olisin oikeastaan kysynyt valtioneuvoston jäseniltä, kun edustaja Haavisto sanoi vihreiden puheenvuorossaan, että suurena ongelmana tässä hallintarekisterissä oli viranomaisten tietojen saanti, ei ollut saatavilla tietoa. Mutta jos katsoo niitä selvityksiä, mitä itse talousvaliokunnan puolella saan, viranomaiset saavat erittäin hyvin tietoa hallintarekisterin takaa, plus siinä oli vielä sen lisäksi tämä eurooppalainen tietojenvaihto, jolloin olisi käsitykseni mukaan pitänyt viranomaisilla olla erittäin hyvin tietoa tässä uudistuksessa, kun on tehty parannuksia.

Ja toiseksi kysyn vihreiltä myöskin sitä, että kun sanotte olevanne markkinatalouspuolue ja markkinatalouden kannattaja, niin lähes kaikissa länsimaissa on hallintarekisteri. (Puhemies koputtaa) Ilmeisesti ne eivät ole markkinatalousmaita.

15.33 **Pekka Haavisto vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hyvä, että myöskin tästä hallintarekisteristä vielä — vaikka hanke tällaisessa muodossa on kuopattu — käydään vähän tätä keskustelua. Tietysti eri viranomaistahot antavat erilaisia lausuntoja, eri asioita painottaen, mutta kyllä oli vahva huoli harmaan talouden leviämismahdollisuuksista tässä mallissa, ja myöskin oli viittauksia siihen, että esimerkiksi Tanskassa ei ole pelkästään hyviä kokemuksia tästä mallista. Tämä tietysti vaatisi vähän enemmän aikaa käydä näitä lävitse.

Mutta nimenomaan, kun puhun markkinataloudesta, puhun siitä avoimuudesta, joka osakkeenomistajista pitää olla. Kaikkien pitää voida tietää, ketkä yrityksiä omistavat. Tänä päivänä, kun yritykset toimivat vastuullisesti — ja on hienoa, että toimivat tällä tavalla —

täytyy myöskin yleisön ja tietysti viranomaisten voida kontrolloida, ketkä ovat siellä omistusten takana. Tämän häipymistä tässä mallissa tietysti pelkään.

15.34 **Eero Heinäluoma sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun kuuntelee näitä käytettyjä puheenvuoroja, niin tässähän käy selvästi esille, että myös välikysymyksen allekirjoittajat haluavat tehdä eron henkilön ja tämän koko lakivalmistelun välillä, ja kun sekä vasemmistoliitto että vihreät haluaa liennyttää, niin jos minä olisin kokoomuksessa, minä hyväksyisin tämän liennytyksen enkä enää lukisi vanhoja lausuntoja ja kauhistelisi niitä, ja sitten keskityttäisiin tähän itse asiaan: mitä voidaan tehdä paremmin?

Tässä on ollut erittäin hienoja puheenvuoroja. Edustaja Tölli aloitti. Palataan avoimeen lainvalmisteluun, otetaan tämä komiteamalli esille. Edustaja Tuomioja kannatti sitä, myös edustaja Haavisto. Silloin tästä keskustelusta tulee joulun hengessä ihan rakentava ja hyvä ja tämä näyttää positiivista suuntaa eteenpäin. (Hälinää — Puhemies koputtaa)

15.35 **Ben Zyskowicz kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Edustaja Heinäluoma, vaikka en ole niin jouluihmisiä, olen sovinnollisuuden ihmisiä. Mutta tämä vihreiden taktiikka: ensin tuolla somessa kivitetään aivan sikana ja Vihreässä Langassa syytetään Stubbia valehtelusta otsikkotasolla ja sitten kun huomataan, että lähti vähän niin kuin kirves omaan jalkaan, niin täällä sitten sovinnollisesti sanotaan, että no, emme me Stubbista halua puhua, me haluamme puhua tästä lainvalmistelun avoimuudesta. Minä haluan puhua Stubbista tässä välikysymyksessä juuri sen takia, että välikysyjät eivät halua siitä puhua. (Naurua)

Kun täällä aikaisemmin kerroin, mitä edustaja Niinistö tuolla Twitterissä kirjoittelee, niin nyt kerron, mitä hän kirjoittelee Facebookissa: (Naurua) ensin täällä toistuvasta vääristelystä ja tahallisesta vääristelystä Stubbia syytettyään hän sanoo, että viranomaislausunnoista vain 10 prosenttia oli myönteisiä. No, nyt olen osoittanut, edustaja Niinistö, että ainakin eduskunnan tietopalvelun tarkistuksen mukaan 26 prosenttia oli myönteisiä. Milloin te meinaatte tämän virheenne myöntää? Aiotteko sitä pahoitella? (Puhemies koputtaa) Aiotteko pyytää anteeksi? Oliko tämä teistä tahallista? (Puhemies koputtaa) Tuskin oli, mutta juuri näin te kohtelette ministeri Stubbia.

15.36 **Ville Niinistö vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On hyvä, että tämä välikysymys on kohdennettu koko hallitukselle ja lainvalmistelun tasoon. Ministeri Stubb on pyytänyt virheitään jo anteeksi, ja tämä anteeksipyyntö on arvokas asia, ja toivon, että kaikki kunnioittavat sitä, että nyt lähdetään keskustelemaan siitä, miten voidaan palauttaa suomalaisten ihmisten luottamus siihen, että lainvalmistelu on avointa, (Hälinää) läpinäkyvää, siihen voivat eri ryhmät osallistua ja tietopohjaista päätöksentekoa kunnioitetaan. Sen takia vihreä ryhmä oli tässä mukana, ja olemme halunneet koko ajan korostaa, että ministeri Stubbin anteeksipyyntöä kunnioitetaan ja arvostetaan.

Arvoisa puhemies! Haluaisinkin nyt kuulla siitä, miten hallitus aikoo jatkossa parantaa lainvalmistelun tasoa. Tässä on esitetty tätä lobbausrekisteriä. Tämä arviointineuvoston perustaminen ja valvonnan parantaminen siinä on hyvä asia. Miten varmistetaan, että vaikuttavuusarviointia tehdään jo ennen lakihankkeita niin, että ne olisivat mahdollisimman hyviä tänne eduskuntaan tullessaan? Haluan korostaa, että on kaikkien etu ja eduskunnassa, niin kuin edustaja Tölli sanoi, on vuosien varrella aina korostettu sitä, että mitä paremmin se työ — silloin kun tehdään isoja muutoksia — tehdään hallituksen sisällä, (Puhe-

mies koputtaa) mitä enemmän asiantuntijat vaikuttavat siihen silloin, sitä enemmän ne päätökset voidaan toteuttaa läpi.

15.37 **Kaj Turunen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minä yhdyn kyllä edustaja Räsäsen kommenttiin siinä, että tämä on varmaan kyllä turhin välikysymys, mikä on esitetty. Mutta sitten kun täällä edustaja Heinäluoma sanoi, että palataan avoimeen lainvalmisteluun, niin kyllä väkisinkin nyt mietin sitä viime vaalikautta: kun itse oli silloin oppositiossa ja seurasi silloisen hallituksen lainvalmistelua, niin en minä näe hirveän isoa eroa, että tässä olisi mikään kulttuurimuutos tapahtunut, että se olisi nyt jotenkin erityisen huonoa, päinvastoin. Minun mielestäni tämä lainvalmistelu oli viime kaudella samantyyppistä kuin on tälläkin vaalikaudella, enkä minä tässä näe isoa ongelmaa.

Tämä lainvalmistelun tason parantaminen tietysti luonnollisesti on hyvä juttu, ja kaikki ne hallituksen tekemät toimet tähän suuntaan ovat ihan hyviä. Mutta ihan turha syyttää, että Sipilän hallitus olisi nyt jotenkin erityisesti siirtynyt avoimuudesta johonkin muuhun malliin, koska kyllä tämä lainvalmistelun taso on ollut aina suurin piirtein samanlaista.

15.38 **Peter Östman kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Välikysymyksen kärkenä on ollut ministeri Stubbin lausunto hallintarekisteriasiasta. Toki välikysymystekstissä nostettiin esiin myös lainsäädännön heikko valmistelutaso ja vaikutusarvioinnin puute. Yhdyn siihen kritiikkiin, koska viime kaudella, kun KD oli hallituksessa, huomasin saman puutteen erityisesti lapsi- ja perhepolitiikkaan liittyvissä päätöksissä. Muistan useita kertoja, kun viittasimme siihen, että ympäristövaikutusten arviointeja kyllä tehdään mutta lapsivaikutusten arviointeja ei olla valmiita tekemään. Välikysymyksen tekijät eivät kertaakaan olleet valmiit yhtymään KD:n vaatimuksiin lapsivaikutusten arvioinneista.

15.39 **Arto Satonen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun tulee inhimillinen tahaton virhe, jota nöyrästi pyydetään anteeksi, niin se yleisen oikeustajun mukaan riittää, ja jokainen perusteeton välikysymys syö tämän talon ja tämän eduskunnan arvovaltaa.

Tässä jo viitattiin siihen, että meidän tulisi lientyä vihreiden suuntaan. No, sitä me olemme todellakin tehneet. Kun ministeri Hautala oli tikunnokassa, silloin aiheesta, mitä silloin sanoi Alexander Stubb? "Yksi asia, mistä en tykkää, on se, että kollegat, siis poliitikot, kuin haikalat pyörii Hautalan ympärillä tällä hetkellä ja nauttii tilanteesta, ja se on minun mielestä vastenmielistä." Ilta-Sanomat 16.3.2013. Olettaisi, että reilua kohtelua ymmärretään tässä salissa laajalti myös silloin, kun se kohdistuu muihin.

15.40 **Jukka Gustafsson sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sosialidemokraattien erinomaisessa ryhmäpuheenvuorossa todettiin, että hallituksella on ollut haluttomuutta ja pelkoa kuulla asiantuntijatahojen näkemyksiä. Tämän päivän Helsingin Sanomista varmaan useimmat kerkesivät lukemaan ministeri Raimo Sailaksen erinomaisen kolumnin otsikolla Työmarkkinasopimus on pakkolakeja parempi. "Niin kutsuttu pakkolakilinja on monin tavoin kyseenalainen. Se muuttaa työmarkkinoiden voimatasapainoa työnantajien eduksi." Kun edustaja Turunen tuossa mainitsi, että mikään ei ole muuttunut nyt verrattuna edelliseen hallitukseen, niin kyllä tämä on. Ja ajatelkaa, sen sanoo Raimo Sailas: vahvistaa siis opposition kritiikin pakkolakien seurauksia kohtaan. (Puhemies koputtaa) Toivoisin, että pääministeri Sipilä voisi kommentoida tätä ministerin kolumnia.

15.42 **Aino-Kaisa Pekonen vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Oppositio vaati jo joulukuun alussa pääministerin ilmoitusta tai hallituksen tiedonantoa, jotta eduskunnassa olisi voitu käydä avointa keskustelua päätöksentekokulttuurista. Tähän hallitus ei kuitenkaan suostunut eikä pääministeri halunnut ilmoitusta antaa, joten opposition ainoaksi keinoksi, välineeksi jäi välikysymyksen tekeminen. Haluan muistuttaa, että viime kaudella on tehty opposition toimesta 22 välikysymystä, enkä muista, että koskaan olisi vähätelty yhtäkään opposition tekemää välikysymystä. (Hälinää)

Arvoisa puhemies! Mielestäni täällä on tänään käyty muutamia puheenvuoroja lukuun ottamatta varsin hyvää ja arvokasta keskustelua, ja kuten huomataan, tämä keskustelu on ollut erittäin tarpeellista. Kansa ei luota poliitikkoihin, ja meidän tulee nyt omalla toiminnallamme tässä salissa, tässä talossa vahvistaa sitä luottamusta niin toistemme kesken kuin äänestäjiemme kesken.

15.43 **Tapani Tölli kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On rehellisesti sanottava, että se kuva tuli välikysymyksen esittämisestä, että välillä näytti välikysyjiä harmittavan, että tuli jätettyä se kysymys.

Mutta nyt ollaan tässä tilanteessa ja on syytä katsoa eteenpäin, ja eikö nyt ole pääpaino pantava lainvalmistelun kehittämiseen? Vaikuttavuuden arvioinnista on puhuttu pitkän aikaa. Koko viime vaalikausi, kun olin Valtiontalouden tarkastusviraston neuvottelukunnassa ja perustuslakivaliokunnassa, jatkuva aihe: miten kehitettäisiin vaikuttavuuden arviointia? Ei tämä ole tämän hallituksen mukanaan tuoma ongelma, vaan tämä on yhteinen asia. Turhaan tässä tapellaan, vaan paneudutaan nyt tämän asian kehittämiseen. Ei tämä kokonaisuus etene tällä turhalla syyttelyllä, vaan lähdetään rakentamaan, että saadaan hyvää lainsäädäntöä.

15.44 **Antti Rinne sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minusta tämä keskustelu on todella tarpeellinen. Eduskunnan edessä pitää puhua totta ja eduskunnassa pitää faktoilla pystyä asioita selvittämään, mutta yhtä tärkeätä on ollut tämä lainvalmistelun kokonaisuus, joka tähän keskusteluun on liittynyt vahvasti. Meillä on isoja uudistuksia vireillä: sote-uudistus, kuntarakenne siinä, kokonaisuutena aluehallinnon uudistus, ja jos miettii sote-uudistuksessa rahoitusta, kiinteistöjen kohtaloa, puhutaan miljardiluokan satsauksista, ja kolmantena henkilöstön asema. Kaikki nämä edellyttävät rauhallista ja perusteellista valmistelua, ja minun mielestäni on erittäin hyvä, että tässä keskustelussa on noussut esille myös se, että hallituksessa on mietitty komiteatyöskentelyä tässä yhteydessä, näitten lakiasioitten valmistelun yhteydessä.

Minä toivon, että hallitus pitää kiinni näistä keskusteluissa esille nousseista asioista ja virittää lainvalmistelun sellaiseen tilaan, jossa kyetään rauhallisesti, säntillisesti ja asioihin perehtyneiden asiantuntijoiden käytöllä (Puhemies koputtaa) viemään asioita eteenpäin.

15.45 **Kimmo Kivelä ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä tämä ongelma, että lainvalmistelu on näin kiivastahtista, on pitkäaikainen. Muistan sen koko edelliseltä vaalikaudelta. Mutta kyllä tämä kaikki peilaa laajemmin, minkälaisessa kriisissä meidän demokratiamme on. Meidän tapamme työskennellä on yksinkertaisesti niin hektinen näiden monimutkaisten ja vaikeasti hallittavissa olevien asioiden kanssa, että kyllä nyt tarvitaan kokonaan uusi ryhti, ja siinä mielessä tämä välikysymyskeskustelu on mennyt vihdoin oikeille urille. Nyt tarvitaan uutta kurssia, ja nimenomaan on hyvä yhdessä — halli-

tus, oppositio, kaikki puolueet — peräänkuuluttaa komiteatyöskentelyn tärkeyttä ja sitä, että poliittisen ohjauksen ja varsinaisen teknisen lainvalmistelun välillä on riittävän pitkä etäisyys.

15.46 **Ville Niinistö vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Toivon, että myös kokoomuksen puheenvuorot tulisivat pohtimaan tätä lainvalmistelun tason parantamista. (Välihuutoja) Näyttää siltä, että ryhmäpuheenvuoron huoli ja halu leimata vihreitä tulee lähinnä vain siitä, että pelätään, että sivistysporvarit ja liberaalit äänestäjät siirtyvät vihreiden kannattajiksi. Heillä se oikeus on, jos he sen haluavat. (Välihuutoja)

Mutta jos me nyt mietimme sitä, miten me parannamme oikeasti (Hälinää — Puhemies koputtaa) siis tiedon arvostamista tässä maassa, niin hallituksella voi olla erilaiset arvot kuin oppositiolla, meillä voi olla keskenämme erilaisia arvoja, mutta eduskunnan ja poliittisen järjestelmän arvovallan kannalta on tosi tärkeätä, että päätökset ovat tietopohjaisia, että me modernisoimme meidän tapaamme joukkoistaa myös lakihankkeita niin, että tavallisetkin ihmiset pääsevät niihin mukaan, eivät vain perinteiset eturyhmät.

Meillä oli joukkoistamisesta kokeiluhanke viime hallituskaudella tulevaisuusvaliokunnan ja ympäristöministeriön kesken, siitä oli hyvä tuloksia, ja ilmastopaneeli toi tieteentekijöiden näkemykset lainvalmisteluun vahvemmin mukaan, siis riippumattomien tieteentekijöiden. Tällaisia tarvitaan lisää, ja hallituksen pitäisi vauhdittaa tätä kehitystä (Puhemies koputtaa) eikä vain takertua vanhoihin lainvalmistelutapoihin.

15.47 **Paavo Arhinmäki vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Edustaja Tölli epäili, että tämän välikysymyksen tekeminen harmittaa. Ei missään määrin. Tämä keskustelu on osoittanut, että tämä on erittäin tärkeä ja tarpeellinen välikysymys. Itse asiassa hallituspuolue keskustan ja perussuomalaisten kansanedustajilta on tullut paljon hyviä puheenvuoroja siitä, että meidän pitää parantaa tätä lainvalmistelua, ja jos on lukenut välikysymyksen, nimenomaan kysymykset keskittyvät tähän.

Aivan niin kuin ensimmäisessä puheenvuorossani sanoin, valtiovarainministeri Stubbin väärät lausunnot, tai väärä lausunto, eduskunnan edessä oli se, johon tiivistyi tämä pitkä kritiikki, jota on tullut asiantuntijoilta, lausunnonantajilta. Mutta ymmärrän hyvin, ymmärrän hyvin, että rabulistiedustaja Zyskowicz pyrkii siirtämään keskustelun pois siitä, mistä välikysymyksessä on kyse, (Välihuutoja) nimittäin tämä on erittäin kiusallinen erityisesti kokoomukselle ja kokoomuslaisten (Puhemies koputtaa) ministereiden valmistelun tasolle. Siitä tässä pitää puhua.

15.48 **Sari Essayah kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ehkä on hyvä palata taas tähän joulunalushenkeen ja todeta täällä yhdessä, että olemme kaikki armon ja armollisuuden sanoman tarpeessa. Enempää ja lähemmin en uskalla Raamattua siteerata, muuten tulisin heti leimatuksi uskonnon ja politiikan sekoittajaksi.

Mutta lainvalmistelun taso on aina syytä arvioida. Siitä varmasti olemme täällä yhtä mieltä, ja olisinkin kysynyt, sekä pääministeri että valtiovarainministeri, kun viittasitte tähän vaikutusten arviointineuvoston perustamiseen: se on ollut esillä myöskin EU-lainsäädännön arvioinnissa, ja haluaisinkin tietää, onko aloite tullut nyt enemmänkin sieltä EU-lainsäädännön puolelta ja millä tavalla tätä asiaa on tarkoitus viedä eteenpäin ja tulemmeko huomioimaan näissä myöskin sekä EU-taustaista, direktiivitaustaista lainsäädäntöä ja sen valmistelua kuin myöskin sitten kansallisista tarpeista lähtevää valmistelua.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Myönnän tässä vaiheessa minuutin pääministerille paikan päältä.

15.49 **Pääministeri Juha Sipilä** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täytyy oikaista se, että minulta vaadittiin pääministerin ilmoitusta ministeri Stubbin lausunnoista kyselytunnilla, ei lainsäädännön valmistelun puutteista. Ainakaan minulta kukaan ei ole tullut vaatimaan pääministerin ilmoitusta lainsäädännön puutteista, vaan ministeri Stubbin lausunnoista kyselytunnilla, minulta henkilökohtaisesti.

Välikysymyksessä mainittiin kaksi lakia, joiden valmisteluissa välikysymyksen esittäjien mielestä on puutteita. Haluan muistuttaa, että nämä kaksi lakia ovat hallituksen valmistelussa. Niitä ei ole annettu eduskunnalle. Avoimuuden hengessä niitä on valmisteltu avoimesti ja niihin on pyydetty lausuntoja ja lakiesityksiä. Toinen on vedetty pois, ja toinen on lausunnoilta tullut, ja katsotaan, mitä sille sitten tapahtuu.

Haluan edustaja Gustafssonille sanoa, että se on minunkin toiveeni, että työmarkkinajärjestöt sopivat ja sitä ei tarvitse koskaan tuodakaan tänne eduskuntaan. Sen olen moneen kertaan sanonut.

Lopuksi avoimuuden hengessä kiitoksia oppositiolle myöskin siitä tuesta, mitä nämä hallituksen lainsäädännön valmistelun kehittämiseksi tehdyt hankkeet ovat täällä saaneet aikaan.

15.51 **Erkki Tuomioja sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minusta on hienoa, että täällä näyttää olevan jo aika laaja yhteisymmärrys siitä, että lainsäädännön laatua on parannettava, että vaikuttavuusarvioita on tehtävä laajemmin ja että myöskin laajapohjainen komiteavalmistelu olisi tulevaisuudessa taas käytössä. Nämä ovat hyviä asioita. Avoin erimielisyys ehkä jää sitten siitä, onko tilanne muuttunut tämän hallituksen aikana huonompaan suuntaan tai ei. Minusta tämä asia voidaan jättää historian dosenteille, jos kuitenkin näemme, että tuloksia näiden kolmen ensimmäisen asian suhteen on jatkossa odotettavissa.

15.51 **Kari Tolvanen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Se nyt vain on tosiasia, että tässä on täysi näyttö sekä edustaja Zyskowiczin että pääministerin lausuntojen perusteella, että tämän välikysymyksen kärki oli nimenomaan henkilöön kohdistuva ajojahti, sanotaan nyt ihan mitä tahansa. Se on ihan hienoa, että se on muuttunut täällä näin. Ministeri on pyytänyt anteeksi tätä tuottamuksellista virhettään, ja anteeksianto on annettu, ja minun mielestäni se on nyt siinä.

Mutta se on ihan hienoa, että nyt puhutaan lainvalmistelun tasosta. Siitä on tosiaan syytä puhua. Siinä on paljon kehitettävää, mutta onko se, ihan oikeasti, nyt välikysymyksen paikka? Minusta ei. Kyllä sitä lainvalmistelun tasoa voidaan pohtia monissa muissakin paikoissa.

Arvoisa puhemies! Esitän nyt ihan tämmöisen yksittäisen, nöyrän edustajan toiveen: aletaan käsitellä pikkuhiljaa budjettia, niin päästään asiaan.

15.52 **Silvia Modig vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä on nyt syytetty välikysymyksen väärinkäytöstä, täällä on syytetty vääristelystä, maassa makaavan potkimisesta. Minä olen aidosti hämmästynyt, miten vähättelevästi jotkut täällä suhtautuvat siihen, että ministeri antaa väärää tietoa eduskunnalle. Minun mielestäni, jos ministeri sen

itse myöntää, se on fakta, sen ääneen sanominen ei ole vääristelyä, se ei ole räyhäämistä, eikä se ole maassa olevan potkimista.

Ministeri Stubb, minulle tässä on kysymys jostain paljon teitä ja minua suuremmasta asiasta. Tässä ei ole kyse henkilöstä, tässä ei ole kyse yksittäisen lakiesityksen sisällöstä, tässä ei ole kyse puoluepolitikoinnista. Tässä on kyse meitä isommasta asiasta, tästä eduskunnasta instituutiona ja sen luottamuksesta ja arvovallasta. Me olemme kansan edustajia, ja kansalaisten luottamus on välttämätön lähtökohta tämän työn tekemiselle. Me kansanedustajat ja te ministerit olemme vain osa isompaa tarinaa ja isompaa merkitystä. Me hoidamme tätä tehtävää hetken. Meidän tulee antaa tämä instituutio yhtä hienona ja yhtä arvokkaana eteenpäin kuin se on meille annettu. (Puhemies koputtaa) Sen takia on velvollisuus tehdä välikysymys, jos ministeri antaa eduskunnalle väärää tietoa.

15.54 **Simon Elo ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jaan sen syvän ihmetyksen tästä välikysymyksen hengestä, että kun ensin soihduin ja talikoin lähdetään lynkkaamaan yksittäistä ministeriä, saadaan mediajulkisuus ja sen jälkeen välikysymyskeskustelussa annetaan ymmärtää, että suorastaan sivistyksellisesti me vain haluamme puhua asiaa, niin ei tätä kyllä voi ymmärtää millään. Joskus pitäisi katsoa sitä malkaa omastakin silmästä, edustaja Arhinmäki. Viime vuonna te jouduitte ministerinä pyytämään käytöstänne anteeksi. Sanoitte, että se oli sopimatonta ministeriltä, ja kun toimittaja kysyi teiltä, että oletteko keskustellut tai keskusteletteko asiasta pääministerin kanssa, niin te totesitte: "No, en mä nyt tiedä, onko siinä mitään puhuttavaa." No, harvinaisen vähän tässäkään mitään puhuttavaa on. Vihreät on lähtenyt tähän välikysymyskeskusteluun täysin sammutetuin lyhdyin, ja, edustaja Arhinmäki, vasemmistoliitolla tämä on muuten vain väsynyttä.

15.55 **Outi Alanko-Kahiluoto vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä idea arviointikomiteasta on ihan ok ja varsin kannatettava, mutta muistutan kuitenkin hallitusta siitä, että teillä on koko ajan käytettävissänne muun muassa eduskunnan tietopalvelu, jolta voisitte tilata laskelmia päätöstenne seurauksista.

Pääministeri Sipilä on kuitenkin tuonut esille, että hallitus päättää ensin ja arvioi vaikutukset vasta sen jälkeen. Toistelette, että on parempi päättää jotain kuin jättää päättämättä. Mutta vastuullisuuden mittari ei ole se, että päätetään, vaan se, että päätetään järkevästi ja harkiten ja otetaan vastuu päätösten seurauksista. Istuva hallitus leikkaa toistuvasti eniten niiltä, (Hälinää — Puhemies koputtaa) joilla on vähiten, ja säästää ne, joilta voisi kuitenkin leikata. Ette arvioi päätöstenne vaikutuksia heikoimpien asemaan, ette lapsiperheisiin, ette tasa-arvoon. Kuitenkin erityisesti vaikeina aikoina olisi tärkeää huolehtia siitä, että ihmisillä säilyy (Puhemies koputtaa) toivo paremmasta. Kuinka aiotte toimia, että palautatte ihmisten toivon, uskon ja luottamuksen politiikkaan?

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Tässä vaiheessa myönnän puheenvuoron tämän arviointineuvoston valmistelusta vastaavalle ministerille, ministeri Bernerille, paikan päältä.

15.56 **Liikenne- ja viestintäministeri Anne Berner** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallituksen ohjelmassa kärkihankkeessa normien sujuvoittamiseen kuuluu yhtenä osana arviointineuvoston perustaminen. EU-maissa on hyvin monessa samantyyppinen neuvosto, ja samantyyppinen perustetaan nyt myös Suomeen. Neuvoston tehtävänä on an-

taa lausuntoja hallituksen esitysluonnosten vaikutusarvioinneista. Se voi antaa lausuntoja myös muiden säädösluonnosten vaikutusten arvioinneista. Lisäksi neuvosto voi tehdä aloitteita lainvalmistelun laadun, erityisesti vaikutusten arviointien laadun ja arviointitoiminnan parantamiseksi. Se voi myös säädösten tultua voimaan arvioida vaikutusten arviointien toteutumista. Neuvosto seuraa vaikutusarviointien laadun kehitystä ja arvioi toimintansa vaikuttavuutta. Neuvosto antaa vuosittain katsauksen toiminnastaan valtioneuvoston kanslialle.

Tavoitteena on, että neuvosto omalla toiminnallaan vaikuttaa lainsäädäntökulttuuriin ja myöskin pitää huomion siinä, että ministeriöt aidosti tekevät huolellisesti arviointejaan. Tärkeää on nyt huolehtia siitä, että tämä neuvosto miehitetään hyvin, ja siinä mielelläni kuulen myöskin eduskunnan näkemyksiä.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Myönnän nyt myös ministeri Lindströmille paikan päältä minuutin puheenvuoron, ja sen jälkeen katsotaan vielä, onko halua jatkaa tätä debattia vai siirrytäänkö puheenvuoroihin. Katsotaan, onko väsymystä. (Naurua) Se katsotaan ministeri Lindströmin puheenvuoron jälkeen.

15.57 **Oikeus- ja työministeri Jari Lindström** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Vielä tästä aikataulusta sen verran, että tämä työryhmä, jota oikeusministeriön kansliapäällikkö Tiina Astola siis johti, esitti, että tämä voisi jo ensi vuoden alussa aloittaa toimintansa ja tämän vaikutusarviointilautakunnan toimikausi olisi 1.1.2016—30.9.2019.

15.58 **Paavo Arhinmäki vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minä kyllä pidän erikoisena sitä, että kun teemme erittäin merkittävästä asiasta välikysymyksen, se sisältää sen, että ministeri on antanut ministeriaitiossa väärää tietoa siitä, miten valmistelussa on tapahtunut salailua — esimerkiksi valtiovarainministeriö on yrittänyt salata oman vero-osastonsa lausunnon hallintarekisteristä — miten pakkolakien valmistelussa on pyyhitty pois arvioita, jotka ovat aivan keskeisiä siitä lakiesityksestä, joka on lähetetty lausuntokierrokselle, niin sitten sanotaan, että tämä nyt on väsynyttä keskustelua ja turhaa ja että lähdetään eteenpäin ja unohdetaan koko asia. Kyllä ihmettelen sitä, jos todella esimerkiksi perussuomalaisten kansanedustaja Elo on sitä mieltä, että tällainen lainvalmistelu on todella asianmukaista eikä tällaiseen lainvalmisteluun pitäisi puuttua.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Edustaja Arhinmäki, täällä oli vähän aikaa sitten enää muutama vastauspuheenvuoro jäljellä. Nyt niitä on tullut muutama lisää, myönnän. (Naurua)

15.59 **Ben Zyskowicz kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Vihreät ja vasemmistoliitto tekivät tämän välikysymyksen, koska he halusivat kivittää ministeri Stubbia hänen tahattomasta lausunnostaan. Jos tulkintani on väärä, niin koko suomalainen media tulkitsi teidän tiedotustilaisuutenne ja antamanne lausunnot väärin, koko suomalainen media, koska kaikki tulkitsivat, että välikysymys tehtiin ministeri Stubbin virheellisestä lausunnosta, jota te välikysymystekstissä pidätte tahallisena. Nyt vihreät ovat tulleet katumapäälle, vasemmistoliitto ei. Itse asiassa edustaja Modig on ainoa, joka reippaasti seisoo vielä välikysymyksen alkuperäisen tavoitteen ja idean kannalla. Minä en ole viemässä keskustelua muihin asioihin vaan nimenomaan nämä välikysyjät, jotka itse haluavat päästä

karkuun tekemäänsä poliittista virhettä. He pyrkivät siirtämään keskustelun muihin asioihin.

Ja mitä tulee, edustaja Ville Niinistö, näihin sivistysporvareihin, niin toivon, että heillä on mahdollisuus tutustua näihin teidän tviitteihinne, että (Puhemies koputtaa) millainen sivistyspuolue se vihreät oikein on.

16.01 **Stefan Wallin r** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vaikka nyt on vähän eri ääni kellossa tässä salissa, niin tosiasia on kuitenkin se, että tämän välikysymyksen taustalla on ehkä 10 prosenttia itse asiaa ja 90 prosenttia puhdasta politikointia — puhdasta politikointia. Tällaisia välikysymyksiä varmaan jätettäisiin joka päivä, jos virtuaalimaailman, nettimaailman yölliset keskustelijat saisivat päättää asiasta. (Naurua) Valtiovarainministeri Stubb on suoraselkäisesti suorittanut lähes täydellisen suuhuuhtelun: viisi kuusi kertaa pyytänyt julkisesti anteeksi, eduskunnan edessä anteeksi, ja eiköhän tämä nyt riitä. Ei, oli pakko edetä vielä välikysymyksen kautta.

Hyvät kollegat, kansalaiset voivat tosiaan menettää luottamuksensa meihin poliitikkoihin meistä johtuvista syistä. Tämä välikysymys ilman mittasuhteita ja suhteellisuudentajua on hyvä esimerkki tästä.

16.01 **Paavo Arhinmäki vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin ensimmäisessä puheenvuorossa sanoin, että tämä kaikki tiivistyi valtiovarainministeri Stubbin väärään lausuntoon mutta tässä on paljon isommasta kysymys.

Ja kun te, edustaja Zyskowicz, kysyitte, mitä me sanoimme tiedotustilaisuudessa, suora lainaus tiedotteesta: "Jokainen meistä tekee virheitä, ja se on inhimillistä. On arvostettavaa, että ne myönnetään ja pyydetään anteeksi. Valtiovarainministeri Stubb on kuitenkin lain valmistelussa pitkin matkaa pyrkinyt ajamaan puolueensa taustajoukoille tärkeää hallintarekisteriä eteenpäin kestämättömin perustein. Kyse on toistuvasta väärän tai puolueellisesti valikoidun tiedon antamisesta omien poliittisten tavoitteiden ajamiseen. Olisi ollut hyvä, jos pääministeri olisi antanut tästä pääministerin ilmoituksen. Kun sitä ei anneta, ainoa tapa saada selvyys tästä laajemmasta prosessista on välikysymys."

Arvoisa puhemies! Edustaja Zyskowicz, suora lainaus siitä, mitä sanoin tiedotustilaisuudessa. Tämän jälkeen varmaan on selvä, että tämä välikysymys lähti liikkeelle Stubbin lausunnosta mutta se oli vain se, (Puhemies koputtaa) joka tiivisti tämän suuren ongelman, mikä lainvalmistelussa on.

16.03 **Ben Zyskowicz kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olen ollut mukana monissa tiedotusoperaatioissa, mutta en tiedä, olenko koskaan onnistunut näin huonosti kuin te, edustaja Arhinmäki, ja te, edustaja Niinistö, onnistuitte siinä viestissä, että tässä ei ole kyse Stubbista, ei ole kyse Stubbin lausunnosta vaan paljon paljon laajemmasta asiasta. Luen vähän, miten media tulkitsi. Teidän, edustaja Niinistö, täysin ulottumattomissa oleva media Vihreä Lanka tulkitsi otsikolla "Oppositio vaatii Stubbia tilille valehtelusta." Ette saaneet viestiänne läpi edes Vihreään Lankaan. (Naurua) Sitten Uusi Suomi: "Stubbin virheellisestä lausunnosta välikysymys hallitukselle." Sitten Ilta-Sanomat: "Stubb pyysi eduskunnalta anteeksi — ei riitä oppositiolle." STT ja Aamulehti: "Vasemmistoliitto ja vihreät tekevät Stubbin puheista välikysymyksen." Sitten Ilta-Sanomat: "Vasemmistoliitto ja vihreät vaativat Stubbia tilille (Puhemies koputtaa) lausunnoistaan." Taloussanomat: "Stubbin puheista tehdään välikysymys." Iltalehti: "Vasemmistoliitto ja vihreät jättävät vä-

likysymyksen Stubbin puheista." Ilkka: "Vasemmistoliitto ja vihreät vaativat Stubbia tilille lausunnoistaan... [Puhemies antoi puheenvuoron seuraavalle puhujalle.]

16.04 **Touko Aalto vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Edustaja Zyskowiczilla menevät hieman päivät sekaisin näissä lausunnoissaan. Kannattaa tutustua niihin, tehdä se pohjatyö kunnolla.

Minä tahdon ensinnä kiittää keskustan ryhmäpuheenvuoron pitäjää, perussuomalaisten ryhmäpuheenvuoron pitäjää: te otatte vakavasti hallituksen lainvalmistelua kohtaan esitetyn huolen ja kritiikin ja käytätte aikanne nimenomaan itse asiaan ettekä opposition nälvimiseen.

Tahdon kysyä tässä vaiheessa sitten tosiaan pääministeri Sipilän ja valtiovarainministeri Stubbin suunnalta: kun toivottavasti toteutatte veronkierron vastaisen toimintaohjelman ja toteutatte lobbarirekisterin ja tämän pyöröovi-ilmiön suljette — että keskeiset ministerit ja keskeiset virkamiehet eivät siirry paikasta A paikkaan B — (Puhemies koputtaa) miten aiotte jatkossa ottaa poliisin, syyttäjälaitoksen ja verottajan lausunnot huomioon tässä vaiheessa? Toivon, että tässä vaiheessa näille lausunnoille annetaan se vahva arvo ja teemme yhdessä koko eduskunta harmaan talouden (Puhemies koputtaa) vastaista työtä.

16.05 **Olavi Ala-Nissilä kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ensinnäkin kun kuuntelin keskustelua, niin tuli mieleen Kalevi Sorsan valitus aikanaan, kun hän totesi, että jotkut tahot ovat ministerin pohkeessa kuin Tasmanian verikoira. Hän taisi kyllä tarkoittaa lehdistöä silloin.

Varsinainen kommenttini koskee tätä arviointineuvostoa, joka aikaansaatiin hallitusneuvotteluissa. Siinä ei ole yksin kyse minusta lainsäädännön valmistelusta vaan koko prosessista, hyvästä hallinnosta ja myöskin täytäntöönpanosta. On tärkeätä, että lait tehdään hyvin, että ne saadaan täytäntöön sillä tavalla, että ne vaikuttavat, että ne ovat vaikuttavia, tuloksellisia itse sen päämäärän kannalta. Tämä on jatkuva haaste, varsinkin nyt, kun tehdään suhteellisen nopeasti lainsäädäntöä, tehdään miinusmerkkisiä lain säädöksiä, ja tämä meidän pitänee tietenkin ottaa vakavasti. Uskon, että hallituksen tavoite tässä on nyt parantaa lainsäädännön laatua, kunhan saamme myöskin resursseja riittävästi lainsäädäntötyöhön.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Välikysymyksen ensimmäinen allekirjoittaja, edustaja Arhinmäki, ja sitten ministeri Stubb sen jälkeen.

16.06 **Paavo Arhinmäki vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä välikysymys on tehty Stubbin vääristä lausunnoista ja heikosta lainvalmistelusta ja niistä ongelmista, joita siinä on. Tämän sanoin avauspuheenvuorossani. Tämä käy ilmi välikysymyksestä. Jos on lukenut välikysymyksen kysymykset, niin jokainen niistä koskettaa sitä, miten hallitus tulee parantamaan lainvalmistelua.

Mutta, arvoisa puhemies, mitä tulee näihin edustaja Zyskowiczin lukemiin lainauksiin, pitää muistaa, että välikysymys päätettiin tehdä sen jälkeen, kun pääministeri ilmoitti, että hän ei anna pääministerin ilmoitusta eikä tuo tätä keskustelua tänne. Tämän jälkeen, välikysymyksestä ilmoittamisen jälkeen, Stubb nöyrtyi pyytämään anteeksi eduskunnan edessä, (Välihuutoja) ei sanonut vain "sori siitä". Se oli oleellinen kysymys, ja minä pidän edelleen hyvin tärkeänä sitä, että salissa arvioidaan ministereiden puheita (Puhemies koputtaa)

ja lainvalmistelun tasoa. Olen hämmästynyt, jos sitä... [Puhemies antoi puheenvuoron seuraavalle puhujalle.]

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Nyt ministeri Stubb, paikan päältä minuutti tai kaksi, aina 2 minuuttiin asti.

16.07 **Valtiovarainministeri Alexander Stubb** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ensinnäkin nöyrä kiitos tästä keskustelusta, joka on sekä oman toimintani että lainsäädäntövalmistelun osalta käyty. Minun mielestäni kannattaa olla omalta osalta siinä mielessä rehellinen, että vaikka kuinka haluaisi oman persoonansa, edustaja Modig, tästä irrottaa, niin ei sitä oikein voi. Ja minä uskon ja toivon, että se on kaikkien näkökulmasta myös inhimillistä.

Tietysti matkan varrella tulee ministerinä ja varmaan elämänkin aikana tehtyä paljon virheitä, ja tulen vielä niitä tulevaisuudessa tekemään paljon. Ehkä se, mikä itseäni vähän pelottaa tulevaisuudessa, on, että uskallanko valtiovarainministerinä enää koskaan käyttää lukuja, mutta tulen kyllä niitä käyttämään. Mutta tulen välttämään ilman muuta virheitä.

Tämä koko keskustelu on ollut opettavaista, ja todellakin esitän siitä nöyrimmät kiitokset monella tavalla.

Mitä tulee sitten tähän toiseen kysymykseen tänään, lainvalmistelun laatuun, niin se on todellakin kokonaisuus, jota meidän on entistä tarkemmin käsiteltävä — veikkaan, että kaikkien. Lainsäädännön pitää olla avointa, täsmällistä, perustuslain mukaista. On kuunneltava sidosryhmiä ja asiantuntijoita, on käytettävä sähköisiä kuulemistapoja, ja on tarkasteltava perustuslainmukaisuutta.

Mutta se, mihinkä moni edustaja tässä keskustelussa kiinnitti huomiota oikealla tavalla, on, että kyllä me joudumme paljon vaikeita päätöksiä tekemään. Sen takia olisin valmis tukemaan kaikkia niitä puheenvuoroja, erityisesti edustaja Tölliä, joka sanoi, että on hirveän tärkeätä, että siinä keskustelussa, kun laadimme lakeja ja käymme niistä keskusteluja, emme ymmärrä tahallaan vääriin, koska jos me teemme näin, niin tämä yhteiskunta pysähtyy. Silloin me jäämme vain päivittelemään sitä, mikä on jonkun asian tarkoitusperä, minkä takia se tehtiin näin, mieluummin kuin että tehdään.

Joku on joskus fiksusti sanonut — ja tämä varmaan soveltuu nyt tässä vaiheessa minuun oikein hyvällä tavalla — että meillä on kaikilla oikeus mielipiteisiin, mutta meillä ei ole oikeus vääristää faktaa. Siitähän tämä keskustelu loppupelissä lähti. Minä toivon, että tulevaisuudessa, kun me käymme tässä salissa keskustelua, me pystymme tässä hengessä myös sitä eteenpäin viemään.

Omassa vastauksessani eduskunnalle tässä välikysymyksessä — joka kuitenkin sitten loppupelissä kosketti mielestäni enemmän valtiovarainministeriä ja valtiovarainministerin toimintaa, koska siitähän tässä välikysymyksessä oli kyse ja siitä tullaan myös huomenna äänestämään — toivon, että pystyin antamaan tarpeeksi hyvän vastauksen hallintarekisteristä. Toivon, että pystyin antamaan tyydyttävän vastauksen siitä tavasta, jolla me tulemme valtiovarainministeriössä muuttamaan viestintää entistä avoimemmaksi. Toivon, että pystyin antamaan hyvän vastauksen, edustaja Viitanen, eläkkeensaajien asumistukeen liittyen, koska siitä ei syntynyt sen enempää keskustelua. Toivon, että sain myös annettua hyvän vastauksen siihen radiohaastattelulausuntoon perustuslakiarvioinneista, ja toivon, että muut ministerit, pääministeri mukaan lukien, ovat pystyneet antamaan kaikille tyydyttävän vastauksen siitä, millä tavalla me parannamme otetta lainvalmistelussa.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Myönnän tässä vaiheessa vielä puheenvuorot edustajille Kivelä, Mustajärvi, Pauli Kiuru ja Niinistö. Jos sen jälkeen vielä näyttää olevan erityisen perusteltua jatkaa, niin katsotaan se erikseen. Nyt lähdetään näillä.

16.12 **Kimmo Kivelä ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täytyy kuitenkin nyt sanoa, että lähdin vähän epäilevällä mielellä koko tähän keskusteluun, että ei tästä mitään tule, mutta täytyy sanoa, että lopussa kiitos seisoo. Kun tätä välikysymyksen tekstiä lukee, niin kyllä tässä selvästi on kuitenkin henkilöön käyvä ajojahti, sitä ei voi kiistää. Mutta me olemme käyneet hyvin hedelmällistä ja hienoa keskustelua lainsäädännön tilasta ja tasosta, lainvalmistelun tasosta maassamme. Emmekä me ole nyt mitään pioneereja tässä asiassa. Tähän nimenomaan on jo kiinnitetty Valtiontalouden tarkastusviraston toimesta huomiota, tähän on kiinnittänyt oikeuskansleri kertomuksessaan huomiota. Nyt meidän poliittisina päätöksentekijöinä on todellakin havahduttava, ja kyllä täytyy sanoa, että hallitus on reagoinutkin. Lainsäädännön arviointineuvosto -hanke on erittäin hyvä askel. Lisää tällaisia.

16.13 **Markus Mustajärvi vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jos olisi menty niin kuin vasemmistoliitto olisi halunnut, niin tämän käsittelyn aikataulu ja muoto olisivat olleet aivan toisenlaiset. Asiasta olisi äänestetty jo viime viikolla tai sitten talousarvion käsittelyn yhteydessä. Meistä riippumattomista syistä tämä asia meni niin kuin se meni. Meiltä pelattiin kaikki muut vaihtoehdot pois. Ja muistan, ministeri Stubb, kun me muutaman sanan vaihdoimme muutama päivä sitten tuossa tuulikaapissa: tekin tiedätte, miten tämä asia on juoksutettu.

Mutta minulle ei riitä se, että täällä vakuutetaan joulumieltä. Nyt on mahdollisuus tehdä käänne parempaan. Meillä on tulossa ylihuomenna lähetekeskusteluun lakiesitys, joka koskee meidän kaikkien yhteistä kansallisomaisuutta, maa-, metsä- ja vesiomaisuutta: lakiesitys Metsähallituksesta. Siinä järjestettiin pikakuulemistilaisuudet ja lausuntokierros vasta pakon edessä ja nyt on menty olemattoman EU-pakon taakse piiloon. Oletteko valmiit lupaamaan (Puhemies koputtaa) sen, että odotetaan niin kauan, että selvitetään, onko mitään EU-pakkoa olemassa?

16.14 **Ville Niinistö vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluan kiittää tästä keskustelusta. Esimerkiksi edustaja Tölli piti erittäin hyvän puheenvuoron, ja useampi edustaja on kiinnittänyt huomiota siihen, miten me saamme kansalaisten luottamuksen näinä aikoina, kun tehdään isoja muutoksia, siihen, että päätöksenteko on sellaista, että se pohjautuu tietoon, ja kaikki kansalaiset voivat luottaa siihen, että siinä pyritään tasapuolisuuteen, ja että päätökset arvioidaan kunnolla. Hallituksella on näinä aikoina erityinen velvollisuus valmistella päätöksensä erityisen huolella, kun se hakee isoja muutoksia. On hyvin tärkeää, että kun hyvinvointivaltio lähtee siitä luottamuksesta ja lupauksesta, että jokainen suomalainen ihminen on samassa veneessä, että kaikkien meidän asemaa turvataan, niin silloin, kun tehdään näin isoja muutoksia, leikkauksia, joista me olemme eri mieltä, ne kuitenkin valmistellaan hyvin ja voidaan arvioida, että hallitus perustelee, miksi se on tehnyt nämä ratkaisut, ja ihmiset voivat luottaa siihen tietoon.

Niin kuin meidän tasavallan ensimmäinen presidentti Ståhlberg sanoi virkaanastujaispuheessaan, jokaisen suomalaisen pitää voida luottaa siihen, että laki ja oikeus ovat hänen puolellaan. (Puhemies koputtaa) Yhtä lailla lainvalmistelun pitää olla.

16.15 **Pauli Kiuru kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tiukassa, nopeatahtisessa keskustelussa sattuu virheitä, ja on ymmärrettävää, että niitä tapahtuu myös tässä talossa. On arvostettavaa, että osataan pyytää anteeksi.

Monessa puheenvuorossa, muun muassa edustajat Wallin ja Niinistö, korostettiin oikean tiedon merkitystä. Eilen oppositiopuolueitten puolelta, kun käsiteltiin vaihtoehtobudjettia tässä talousarvion käsittelyssä, kerrottiin, että heidän vaihtoehtobudjettinsa on tarkistettu eduskunnan tietopalvelussa. Nyt haluaisin varmistaa, onko todellakin niin, että esimerkiksi rahoitusvero ja sen mahdolliset tuotot on ihan oikeasti voitu varmistaa eduskunnan tietopalvelussa, vai onko se jotain sellaista tietoa, mikä nyt sitten tuli vasemmasta hihasta keskustelun tuoksinassa ja oli sitten ehkä hieman virheellinen tieto — siis tämä tarkistamistieto ja sen rahoitusveron oletettu tuotto.

16.16 **Kaj Turunen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Rinne sanoi täällä minun mielestäni hyvin tärkeät sanat: eduskunnan edessä on puhuttava totta. Ja nyt katson sosialidemokraattien ryhmäpuheesta pienen pätkän: "Toinen on, että asianosaisten ja asiantuntijoiden komiteatyössä tapahtuvan kuulemisen ja osallistumisen pois jääminen on johtanut yksisilmäiseen valmisteluun ja ministerille läheisten etupiirien erityisintressien perusteettomaan ja piiloteltuun suosimiseen." Se on kova syytös. Ja palaan siihen alkuperäiseen asiaan: eduskunnan edessä pitäisi pystyä puhumaan totta. Tämä oli kappale edustaja Tuomiojan puheesta.

16.17 **Erkki Tuomioja sd** (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! En tuossa yksilöinyt yhtään mitään, vaan jokainen voi todeta — ja itse tulen kyllä historian dosenttina näitäkin asioita aikanaan käsittelemään — millä lailla erilaiset lainsäädäntöasiat ovat syntyneet. Ei tämä ole uusi asia. Kyllä meillä on historiassa kerrottu vaikka kuinka paljon siitä, millä lailla metsäteollisuus on hoitanut omia intressejään 50- ja 60-luvuilla. Me tiedämme myöskin, millä lailla Nokia on. Se on sitä lobbaustoimintaa, jonka julkistamista ja avointa arviointia täällä edustaja Haavisto ihan oikein on esittänyt. Toivon, että tähänkin mahdollisuuteen tältäkin osin, lainsäädännön parantamiseen, tartutaan yhdessä.

16.18 **Outi Alanko-Kahiluoto vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitän lämpimästi tästä keskustelusta. Minusta tämä on — vaikka on ollut välillä poukkoilevaa ja kärjekästä — osoittanut tarpeellisuutensa, ja on varmasti niin, että myös tavalliset kansalaiset arvostavat sitä, että täällä keskustellaan siitä, miten me voisimme parantaa lainvalmistelun tasoa.

Itse kannan erityistä huolta, aivan vilpittömästi, siitä, kuinka me varmistamme sen, että tässä talossa tehdään politiikkaa, joka ei liiaksi kasvata tuloeroja tai liiaksi kurista kaikkein pienituloisimpien asemaa, ja siinä mielessä toivon aivan vilpittömästi, että hallitus tekee sen, minkä se nyt on luvannut, elikkä että toimeenpannaan tällainen arviointikomitea, joka myös etukäteen arvioi sitä, minkälaisia vaikutuksia hallituksen politiikalla on tavallisten ihmisten arkeen.

Mitä tulee tähän (Puhemies koputtaa) kysymykseen eläkkeensaajien toimeentulosta, niin se on vakava kysymys. Toivon, että myös sitä voimme jatkaa tässä yhdessä (Puhemies koputtaa) ja rakentavasti ja vakavalla mielellä.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Myönnän vielä puheenvuoron edustaja Myllykoskelle ja sitten, mikäli hallituksen jäsenistä joku haluaa käyttää puheenvuoron, myöskin hänelle, ja jos aivan välttämätöntä, niin ehkä sitten vielä yhden puheenvuoron, mutta pitempään ei, sitten menemme varsinaiseen listaan.

16.19 **Jari Myllykoski vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Keskustelu on ollut rakentavaa ja kriittistä, ja se varmaan kuuluu politiikkaan. Välikysymyksen tekijät ovat todella, niin kuin välikysymyksen esittelijä Arhinmäki toi tässä esille, ne kriittiset, ja, sanotaanko, malja tuli jossain kohtaa yli, ja kun ei tämä prosessi lähtenyt sillä tavoin liikkeelle, kuinka vasemmistoliitto sitä ajatteli ajaa, niin ainoa työväline oli todellakin tämä. Tämä asia olisi mennyt nopeammassa tahdissa, tämä olisi käsitelty nopeammin.

Mutta täytyy sanoa, edustajat Räsänen ja Zyskowicz, siitä vähättelystä, mihinkä myös edustaja Wallin yhtyi tässä, että te ette nähneet metsää puilta, kuinka vakavassa tilanteessa todellakin ollaan.

Erityiskiitos täytyy kyllä antaa edustaja Töllille siitä rakentavasta ja ensimmäisestä puheenvuorosta, jota hän ryhmäpuheessaan toi esille. Minun mielestäni tältä pohjalta on hyvä lähteä päättelemään tätä välikysymyskeskustelua.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Nyt olisi tarjolla vielä valtioneuvoston jäsenille puheenvuoro — ellei, siirrymme seuraavaan elikkä viimeiseen vastauspuheenvuoroon.

16.20 **Pia Viitanen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minusta rakentava keskustelu asioista on aina tarpeen, ja tänäkin syksynä olemme paljon puhuneet siitä, että hallitus on tehnyt paljon leikkauksia pienituloisille ihmisille. Tässä kun tulivat nämä eläkkeensaajat esiin: Se on todella vakava tilanne, ja olen tyytyväinen siihen, että ministeri lupasi palata keskustelussa tähän asiaan ja antaa näihin asioihin vastauksia. Nimittäin kyllä me kannamme aitoa huolta siitä, että myös näitä leikkauksia tulee korostetusti eläkkeensaajille. Samoin olemme olleet tyytymättömiä tietenkin tähän verolinjaan, eli eläkkeensaajia ja palkansaajia pitää kohdella reilulla tavalla, oikeudenmukaisesti ja yhdenvertaisesti.

Ja varmasti hallitus saa olla varma siitä, että sosialidemokraatit eivät luovuta tätä keskustelua. Toivomme, että näitä päätöksiä voitte vielä harkita uudelleen ja perua. Tästä on kysymys, että silloin kun tehdään jonkun ihmisryhmän kannalta todella hankalia päätöksiä, niin silloin pitää voida opposition kysyä, haastaa ja (Puhemies koputtaa) yrittää vaikuttaa siihen, että huonot päätökset perutaan.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Edustajat, siirrymme puhujalistaan.

16.22 **Harri Jaskari kok:** Arvoisa herra puhemies! Minustakin on erittäin hyvä, että tästä henkilöön kohdistuvasta ajojahdista siirryttiin varsinaisiin sisältökysymyksiin, koska varmaan ovat kaikki sitä mieltä, että keskustelun, lainvalmistelun, päätöksenteon täytyy perustua aidosti punnittuun tietoon ja avoimeen tietoon ja monipuoliseen tietoon.

Puhutaan hiukan siitä sisällöstä, mihin tämä on johtanut:

Ensimmäisenä tietysti voisi keskustella siitä hallintarekisteristä. Oliko monipuolista se tieto, käsiteltiinkö sitä monipuolisesti lävitse, ennen kuin tämä kohu varsinaisesti syntyi? Väitän, että monetkin parannukset, mitä suunniteltiin tehtäväksi hallintarekisteriin, jäivät

vanhan kohun alle ja ei aidosti katsottu sitä, että tehtiin paranneltuja versioita, vaan puhuttiin oikeastaan perinteisestä, siitä vanhasta hallintarekisteristä.

Toinen väite on se, että onko mahdollista omistuksen piilottaminen ulkomaille. Tässähän haluttiin tehdä parannuksia tähän, haluttiin tietojen vaihtoa kehittää, tehtiin eurooppalainen tietojenvaihtosysteemi. Toisaalta tiedot saatiin nyt paremmin selville tämän netin pohjalle kotimaisesta omistuksesta.

Mutta sitten kolmantena voi tietysti kysyä sitä, pitäisikö meidän nyt näissä muissakin analysoida samalla tavalla monipuolista tietoa, mitä päätöksiä me tulevaisuudessa teemme. Edustaja Gustafssonhan puhui hallituksen kilpailukykypaketista, eli täytyisi keskustella, mitä valtiosihteeri Sailas kilpailukykypaketista sanoi, ja niin kuin tässä myöskin pääministeri sanoi, koko ajanhan tässä toivotaan, että työmarkkinaosapuolet saisivat tällaisen vastaavan kustannustason alennuksen jollakin muulla keinolla kuin tämän pelkän kilpailukykypaketin avulla.

Mutta sitten voidaan kysyä myöskin toisaalta sitä, että kun nythän on hyvin ajankohtainen keskustelu käynnissä vaikka paikallisen sopimisen lisäämisestä ja nyt on puhuttu näistä vaikuttavuusarvioinneista, niin meillähän voisi olla hyvä vaikuttavuusarviointiesimerkki vaikka Saksasta, siitä, mitä on tapahtunut sen jälkeen, kun paikallista sopimista on lisätty Saksassa. Siinä on muutamia faktoja, mitä voin ottaa esimerkkinä. Tällä hetkellä Saksassa on vähemmän työttömiä kuin viimeiseen 25 vuoteen. Toisaalta taas työttömyys on viimeisen vuoden aikana alentunut 100 000:lla. Kolmanneksi odotetaan, että ensi vuoden aikana syntyy 250 000 uutta työpaikkaa. Sitten on sanottu, että aika merkittävä osa tässä muutoksessa ja taloudellisessa kasvussa on ollut Hartz-reformilla, jonka oleellisin osa on paikallisen sopimisen uudistaminen. Eli siinä suhteessa aika mielenkiintoinen lopputulema, aika mielenkiintoinen vaikutusarvio.

Sitten on myöskin mietitty ja verrattu Suomeen, ja Suomessa jousto on tapahtunut työttömyytenä. Saksassa se on tapahtunut työajan ja palkan muutoksina. Herätän vain kysymyksen aidosti keskusteluun, että pitäisikö nyt tehdä erilaisia vaikuttavuusarviointeja myöskin paikallisesta sopimisesta vaikka Saksan ja Ruotsin malliin, pitäisikö ne analysoida mukaan, kun tehdään päätöksiä tässä lähiaikoina. Suosittelisin myöskin tämän tutkimuksen ottamista huomioon.

16.26 **Sanna Marin sd:** Arvoisa puhemies! Sosialidemokraatit kantavat huolta maamme lainvalmistelun tasosta. Olemme nähneet syysistuntokauden aikana useiden lakien ja hallituksen esitysten osalta puutteellista valmistelua, asiantuntijalausuntojen sivuuttamista ja valitettavasti myös täysin virheellistä informaatiota, jota eduskunnan salissa on esitetty jopa ministerin toimesta. Tämä ei ole eduskunnan arvovallan tai kansanvallan näkökulmasta hyväksyttävää asioiden valmistelua ja käsittelyä. Kyse ei ole yksittäisestä tapauksesta, emmekä me tänään keskustele vain yksittäisestä laista ja siihen liittyvistä virheellisistä tiedoista. Uutena kansanedustajana on todettava, että olen järkyttynyt siitä, kuinka heikosti valmisteltuja esityksiä eduskunnan käsittelyyn on tuotu. Olen myös pahoillani siitä, ettei valiokuntatyöskentelyssä asiantuntijalausunnoille ja -arvioille ole aina annettu sitä painoarvoa, joka lausunnoilla tulisi olla.

On hyvä, että hallitus on opposition ja kansalaisyhteiskunnan vaatimuksesta luopunut esimerkiksi tehokkaan katumisen laista eli veronkiertäjän armahduslaista ja hallintarekisterilaista. Näiden asioiden valmistelujen vaiheet eivät kuitenkaan minkäänlaista tunnustus-

ta ansaitse. Tämä näytelmä, jota olemme näiden lakien osalta saaneet todistaa, on surullinen osoitus lainvalmistelun tämänhetkisestä tasosta.

Hallintarekisterilaki ja tehokkaan katumisen laki eivät valitettavasti ole ainoita lakeja, joiden valmistelua ja käsittelyä on leimannut avoimuuden puute, kiire, asiantuntijakuulemisten ja -lausuntojen sivuuttaminen ja käytetyn tiedon valikointi hallituksen omia tarkoitusperiä tukevaksi. Valmistelun puutteellisuus ja hyvän hallintotavan sivuuttaminen ovat näkyneet myös esimerkiksi pakkolakipaketin valmistelussa, Metsähallitus-lain valmistelussa, joka meillä on todella torstaina käsittelyssä, liikenneasioiden valmistelussa sekä monien hallituksen ajamien säästölakien valmistelussa ja käsittelyssä. Kritiikki hallituksen toimintaa kohtaan on asiallista ja tarpeellista.

Arvoisa puhemies! Pyrkimyksenä jokaisella puolueella ja hallituksella tulisi olla se, että eduskunnan käsittelyyn saapuvat lait ovat huolella valmisteltuja ja ne pohjaavat oikeaan ja perusteltuun tietoon. Tämä on parlamentaarisen demokratian perusta. Edustaja Tuomioja esitti sosialidemokraattien ryhmäpuheenvuorossa useita huomiota, millä tavoin lainvalmistelua voitaisiin parantaa. Olisi toivottavaa, että kaikki puolueet jakaisivat tavoitteen mahdollisimman hyvästä lainvalmistelusta ja lainsäädäntöprosessista. Toiminnan tulisi olla avointa, läpinäkyvää, ja asiantuntijoita tulisi kuulla ja kuunnella laajasti niin ministeriön lainvalmistelun yhteydessä kuin myös eduskunnan valiokuntakäsittelyn yhteydessä. Eräs edustaja Tuomiojan esiin nostama keino lainvalmistelun parantamiseksi on komiteatyön käyttöönotto. Toivon, että hallitus tarttuu tähän esitykseen.

Vielä lopuksi, arvoisa puhemies, arvoisat kollegat, on todettava, että SDP esitti, että pääministeri Sipilä olisi tuonut pääministerin ilmoituksen eduskunnalle valtiovarainministerin toiminnasta ja eduskunnalle annetusta väärästä tiedosta. Tämä olisi mielestämme ollut oikea tapa ja foorumi käsitellä asiaa.

16.29 **Outi Alanko-Kahiluoto vihr:** Arvoisa puhemies! Äsken käytiin jo hyvää keskustelua, mutta haluan vielä tuoda esille sen näkemykseni, että lainvalmistelun on perustuttava asiatietoon ja on tärkeää, että sitä ei väheksytä. Olen ollut hyvin harmissani siitä, että istuvan hallituksen ministerit ovat kerta toisensa jälkeen osoittaneet sanoillaan ja teoillaan, etteivät he arvosta asiantuntijoita erityisen korkealle. Professorit ovat saaneet kuulla kunniansa, ja dosentista on Suomessa tullut melkein jo kirosana.

Vielä vakavampaa on kuitenkin se, jos asiantuntija sivuutetaan myös lakien valmistelussa tai siitä annetaan täysin päinvastainen kuva eduskunnalle. Tämä on myös se asia, jonka itse toin esille välikysymyksen toisena allekirjoittajana. Missään tapauksessa en ole vihreän eduskuntaryhmän puheenjohtajana antanut sitä kuvaa, että välikysymyksemme suuntautuisi yhteen henkilöön, vaan nimenomaan olen tuonut esille sitä, että eduskuntaryhmämme kantaa huolta nykyisestä päätöksentekokulttuurista ja siitä, miten asiantuntija-arvioita ei tehdä etukäteen eikä myöskään jälkikäteen.

Tämä on omiaan heikentämään ihmisten luottamusta politiikkaan ja eduskuntaan ja hallitukseen. Toivon, että hallitus tekee tämän keskustelun jälkeen suunnanmuutoksen ja ottaa vakavasti myös sen, että kansalaiset todellakin tahtovat kuulla, mille perusteluille, periaatteille päätöksenteko tässä talossa perustuu.

16.31 **Ben Zyskowicz kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ei ole tarkoitus puuttua joka puheenvuoroon, mutta kun edustaja Alanko-Kahiluoto sanoi, että hän ei

ole missään nimessä halunnut antaa kuvaa, että tässä kohdistettiin yhteen henkilöön, niin pakko ottaa muutama sitaatti myös hänen sanomisistaan.

Twitterissä: "Valehtelu vakavaa ministeriaitiosta." Helsingin Sanomat 28.11.: "Alanko-Kahiluoto katsoo, että valehtelu on hyvin vakavaa valtiovarainministerin asemassa." Helsingin Sanomat 1. joulukuuta: "Vihreät ovat pitäneet erittäin härskinä tapaa, jolla Stubb ja kokoomus ovat hallintarekisteriä ajaneet vastoin kaikkien asiantuntijoiden näkemyksiä." Ja Ylen sivuilla 1. joulukuuta: "Vihreiden ryhmänjohtaja Outi Alanko-Kahiluoto sanoi, että opposition mitta on täysi, koska 'hallitus on antanut puutteellista, valheellista tietoa pitkin syksyä'."

Herra puhemies! Edustaja Alanko-Kahiluoto, kyllä minä ainakin luen näitä teidän kannanottojanne niin, että te olette erittäin kovalla tavalla käyneet ministeri Stubbin kimppuun.

16.32 **Outi Alanko-Kahiluoto vihr** (vastauspuheenvuoro): Edustaja Zyskowicz, kiitos, että luitte näitä sitaatteja. Sinänsä seison jokaisen väitteen takana edelleen, mutta kuten äskeisessä puheenvuorossani sanoin, jos olisitte tarkkaan kuunnellut, niin välikysymyksen toisena allekirjoittajana en tiedotustilaisuudessa tuonut esille kritiikkiä yhteen henkilöön. Mehän pidimme välikysymystiedotustilaisuuden sen jälkeen, kun pääministeri ei tuonut sitä mahdollisuutta, että olisimme voineet käydä keskustelun pääministerin ilmoituksen perusteella. Tämä tapahtui myös sen jälkeen, kun olimme kuulleet valtiovarainministeri Stubbin anteeksipyynnön, ja totesin tässä tiedotustilaisuudessa, että arvostamme sitä korkealle mutta kannamme syvää huolta lainvalmistelun tasosta ja myös siitä hallintokulttuurista, jota tämä istuva hallitus on edustanut.

16.33 **Jari Myllykoski vas:** Arvoisa herra puhemies! Heti edustaja Zyskowiczille: Kyllä, minäkin olen ollut tässä mukana, niin että ei tarvitse sitten enää lukea sitaatteja. Niitä ette kyllä toki löytäisikään.

Asiassa, josta välikysymystä on tehty, en halua enää enempää siteerata niitä edustaja Arhinmäen esille tuomia asioita, mutta muutama huomio liittyen siihen, kun ministerit ansiokkaasti koettivat puolustautua tässä keskustelussa sillä, että asia on edelleen avoin. Asia on edelleen avoin, ja asia on edelleen avoin. Lopetin sitten viidennen kohdan jälkeen tolppakirjanpidon, koska sillä perusteltiin sitä, että asioita voidaan valmistella huonosti. Avoimuus ei poista sitä, että todellakin lainsäädäntöä ollaan esimerkiksi pakkolakien osalta valmisteltu huonosti.

Sipilän hallitus on väittänyt, että pakkolaeilla tuodaan 38 000 uutta työpaikkaa. Lakiesityksestä annetut lausunnot julkistettiin torstaina. Yleisradio on käynyt läpi annetut lausunnot pakkolaeista. Kriittisesti pakkolakeihin suhtautuu 55 prosenttia lausunnonantajista ja vain 15 prosenttia suhtautuu suopeasti. Kansan Uutiset on käynyt läpi talousasiantuntijoiden lausunnot pakkolakien työllisyyslupauksista. Yksikään talousasiantuntija ei usko Sipilän hallituksen työllisyysarvioihin. Useimpien arvioiden mukaan paketti syventää taantumaa nopeasti, mutta myönteiset vaikutukset ovat epävarmoja ja näkyvät vasta vuosien päästä. Talousvaikutuksista ovat antaneet lausunnot muun muassa Aalto-yliopiston professorit Sixten Korkman, Matti Pohjola, Lapin yliopiston työ- ja sosiaalioikeuden professori Jaana Paanetoja ja Jyväskylän yliopiston kauppakorkeakoulun taloustieteen professori Kari Heimonen.

Jos näitä sitten pidetään kaiken maailman dosentteina eikä näitä asiantuntijalausuntoja huomioida, jos hallitus ottaa sellaisen linjan, että heidän näkemyksensä on oikea, ja perustelee sillä, että tämä laki on hyvin valmisteltu, niin sitten tämä keskustelu on juupas—eipäs-keskustelua. Sen takia tänään välikysymyskeskustelussa oli erinomaista se, että lopputulemana oli kuitenkin se, että me kaikki tunnistamme sen, mitä on tapahtunut edellisellä ja sitä edelliselläkin kaudella, ja ei laiteta tätä kaikkea tämänkään hallituksen syyksi, vaan pyritään, niin kuin hallitus on omissa toimissaankin jo lähtenyt, hakemaan lainvalmistelulle parempia ratkaisumalleja.

No, vielä pakkolaeista, että jos työllisyysvaikutuksia pidetään optimistisina, niin myös Pellervon taloustutkimus ei pidä tätä niinkään hyvänä vaihtoehtona. Tämä antaa ja tämä pakkolakien valmistelu antaa surullisen kuvan Sipilän hallituksen lainvalmistelun vaikutusten arvioinnista.

Käytän tämän lopun edustaja Jaskarin innoittamana pakkolakien arvioinnista. Olisi todella hyvä, että meillä Saksan malli otettaisiin tähän keskusteluun ja arvioitaisiin sitä. (Olavi Ala-Nissilä: Ei täällä ole mitään pakkolakeja!) Se on tätä lainvalmistelua. — Jos Ala-Nissilä pysyy asiassa, lakkaa vähemmän käyttämästä kännykkää ja kuuntelee edustajien puheenvuoroja, niin pysyy kartalla paremmin. (Naurua) — Eli lakien valmistelun tässä kohtaa on erityisen hyvä, että ruvetaan katsomaan sitä, mitä nämä mallit ovat, ja siinä mielessä kehitetään tätä valmistelua, otetaan ne minimipalkat Saksan mallista ja niin edelleen tämän valmisteluprosessiin. Ja kun täällä on kysytty useaan kertaan, esimerkiksi edustaja Kärnä, mitä pakkolait ovat, että eikö täällä kaikki ole pakottavaa lainsäädäntöä, niin en ole mikään lakiasiantuntija, mutta työsopimuslainsäädännössä on paljon sellaista lainsäädäntöä, josta voivat esimerkiksi työmarkkinajärjestöt keskenään sopia.

16.38 **Jani Mäkelä ps:** Arvoisa puhemies! Ministerin on puhuttava totta eduskunnan edessä. Valtiovarainministeri Stubb teki virheen tässä salissa, ja samassa salissa olemme kuulleet hänen anteeksipyyntönsä. Suomessa arvostetaan anteeksipyyntöä ja nöyrtymistä tehdyn virheen edessä. Suomalainen antaa anteeksi, kun sitä vilpittömästi ja nöyrästi pyydetään. Hallintarekisteri on kuopattu, kuten perussuomalaiset jo marraskuussa ilmoittivat, aktiivisen katumisen kaadon yhteydessä. Siksi ihmettelen, miksi koko asia on yleensäkään noussut keskusteluun. Toivottavasti myös tämän asian suhteen liiankin aktiiviset ministeriön virkamiehet ovat oppineet jotain omasta paikastaan asioiden valmistelussa.

Kaunaisille vasemmistolle ja vihreille ei kuitenkaan riittänyt anteeksipyyntö eikä edes kyseenalaisen valmistelun jäädyttäminen. He ovat valmiit käyttämään opposition järeintä parlamentaarista keinoa lyödäkseen lyötyä ja lietsoakseen epäluottamusta kaiken budjetin hyväksymisen kiireen keskellä. Tämä on kova kolaus vasemmistoliiton ja vihreiden parlamentaariselle uskottavuudelle. Antakaamme kuitenkin anteeksi välikysymyksen allekirjoittaneille, sillä ainakaan monet heistä eivät todennäköisimmin tiedä, mitä he täällä tekevät. Ei ainakaan SDP tunnu tietävän, miten asiassa tasapainoilisi.

Arvoisa puhemies! Mitä yleisesti ottaen tulee lakien valmistelun kritiikkiin opposition puolelta tällä istuntokaudella, on siinä havaittavissa tietty jatkuvasti toistuva kaava. Oppositio tekee itse sitä, mistä hallitusta syyttää. Vihervasemmisto haluaa kansan luottamusta eduskunnalle mutta nakertaa sitä itse. Oppositio vetoaa puolitotuuksiin, asiayhteydestään irrotettuihin yksityiskohtiin ja itselleen mieluisiin asiantuntijalausuntoihin. Toistetaan muunneltua totuutta riittävästi, että se uskottaisiin. Esimerkiksi hoetaan jatkuvasti sanaa "pakkolaki".

Välikysymyksessä vedotaan monta kertaa puolueettomuuteen ja annetaan ymmärtää, että olisi väärin tehdä poliittisia päätöksiä poliittisten tarkoitusperien pohjalta. Väitän vastaan. Kansa on äänestänyt päättäjät tekemään päätöksiä esittämänsä ohjelman pohjalta. Kansa ei ole äänestänyt valtaan vihervasemmistoa. Hallitus ei nauti opposition luottamusta, tämä tuskin tulee kenellekään yllätyksenä.

Näistä mainituista asiantuntijoista, professoreista ja dosenteista, on käyty keskustelua kuluvalla kaudella. Hämmästyttävän usein tullaan sen asian eteen, ettei mainituilla asiantuntijoilla olekaan esittää ratkaisuja ongelmiin, korkeintaan uusia ongelmia. Miksi ollaan tilanteessa, että pohditaan, onko dosentti kirosana? Miten tähän ollaan tultu? Miksei kallispalkkaisilla asiantuntijoilla ole ratkaisuja yhteiskunnan ongelmiin? Se peli ei vetele nykyisessä tilanteessa. On pakko mennä eteenpäin, on pakko löytää ratkaisuja.

16.41 **Merja Mäkisalo-Ropponen sd:** Arvoisa puhemies! Täällä on käytetty tänään monia hyviä, asiallisia ja myös rakentavia puheenvuoroja, ja minäkin haluan kiittää erityisesti edustaja Tölliä mielestäni tärkeistä kannanotoista koskien eduskunnan arvovaltaa. Tästä asiasta minäkin haluan puhua.

Jokin on muuttunut tavassamme toimia. Näin sanovat minulle monet täällä eduskunnassa pitkään toimineet kansanedustajat. Minulla itselläni ei ole pitkää poliittista uraa taustalla, koska olen vasta toisen kauden kansanedustaja, joten en pysty vertaamaan tämän hetken tilannetta muuten kuin viime kauteen, mutta minulla on yli kymmenen vuoden kokemus työyhteisökouluttajan ja työyhteisövalmentajan työstä, ja keskeisiä asioita, joiden parissa työskentelin näitä työvuosina, olivat oppiva vuorovaikutus, sopimuskulttuuri ja luottamuspääoma. Eduskunta ei toki ole tavallinen työpaikka, mutta siitä huolimatta näiden sanojen sisältöä voisi miettiä tässäkin kontekstissa, koska joka tapauksessa puhumme täälläkin näistä asioista ja melkeinpä jopa vannomme niiden nimiin.

Luottamus on tunne ja varmuus siitä, että johonkuhun tai johonkin voi luottaa tai että joku tai jokin ei aiheuta pettymystä. Luottamus on tunne, joka kohdistetaan ihmiseen tai tiettyyn tahoon. Luotettavuus sen sijaan riippuu ihmisen tai tietyn tahon käyttäytymisestä. Luottamuspääoma on aina ollut Suomen vahvuus. Esimerkiksi työmarkkinoilla kolmikantainen luottamukseen perustuva yhteistyö on tuottanut vakautta ja työrauhaa. Tällainen sopimusyhteiskunta on joskus hidas ja jäykkä, mutta samalla se on vakaa ja luotettava.

Vaikeina aikoina Suomen on pidettävä kiinni vahvuuksistaan. Suomen nousu 1990-luvun lamasta perustui yhteistyöhön ja vahvaan luottamukseen, ja sitä samaa henkeä kaivattaisiin nyt kipeästi. Täällä eduskunnassa parlamentaarisella komiteatyöskentelyllä olisi nyt monessa asiassa käyttöä.

Ilman luottamusta ei voi syntyä aitoa sopimisen kulttuuria. Aidon sopimisen taustalla on kunnioitus ja luottamus kaikkia toisia osapuolia kohtaan. Tavoitteena tulisi olla yhteisymmärryspäätös, jossa ensin kaikki osapuolet ovat tulleet kuulluksi ja sen jälkeen lähdetään yhdessä hakemaan ratkaisua, johon kaikki voivat sitoutua. Jos ratkaisu annetaan valmiiksi, ei todellista sopimusta voi olla. Tällainen työskentely vie aikaa, mutta yhdessä sopiminen mahdollistaa myös yhteisen sitoutumisen. Silloin asiat etenevät varmemmin kuin pakottamalla.

Arvoisa puhemies! Kansalaisten luottamus eduskuntaa ja hallitusta kohtaan on tällä hetkellä heikkoa. Viime viikolla tulleen tutkimuksen mukaan vain 38 prosenttia kansalaisista luottaa hallitukseen. Eduskunnan luottamus on hiukan korkeampi, eli 43 prosenttia kansalaisista sanoo luottavansa eduskuntaan. Meidän on siis kaikkien syytä katsoa peiliin. Miltä

meidän toimintamme näyttää ulospäin? Herätämmekö toiminnallamme luottamusta kansalaisissa? Jos vertaa viime kauteen, niin kansanedustajien salikäyttäytyminen on muuttunut. Viime kaudella ei naureskeltu toisille kansanedustajille eikä vähätelty ja mitätöity toisia niin paljon kuin nyt. Tämän väitteen olen kuullut nimenomaan kansalaisilta, jotka ovat antaneet minulle palautetta eduskunnan toiminnasta. (Markku Rossi: Se olikin eri oppositio!) Tämä voi johtua myös fyysisestä ympäristöstä ja esimerkiksi tämän salin akustiikasta, mutta siitä huolimatta ajattelen, että emme kenties aina muista, mitä on arvokas käyttäytyminen. Itse istun tuolla salin perällä, ja valitettavasti meteli on joskus niin kova, että en pysty kuulemaan kaikkia keskusteluja, joita tässä salissa käydään. Olen vakaasti sitä mieltä, että tällainen käyttäytyminen heikentää kansalaisten kokemaa luottamusta eduskuntaa kohtaan.

Arvoisa puhemies! Suurin osa edellä mainituista asioista koskee meitä kaikkia. Jokainen voi katsoa itseään peiliin. Yhden asian kuitenkin kohdistan hallitukselle. Se on tullut tänä päivänä jo erittäin selkeästi esille: meille tulee jatkuvasti lakiesityksiä, joista puuttuvat kokonaan vaikutusten arvioinnit ja eri lakiesitysten yhteisvaikutusten arvioinnit. Mielestäni tämä on todella vakava puute lainsäädäntötyössä. Se, että hallitus perustelee tätä sanomalla, että lakiesitykset on tehty niin kireällä aikataululla, ei riitä perusteluksi. Teemme täällä lakeja, jotka hyvin monella ja perustavanlaatuisella tavalla vaikuttavat kansalaisten elämään. Silloin ei riitä, että huonoa ja puutteellista valmistelua perustellaan kiireellä. Toivon todella, että ensi vuonna lainvalmistelun taso on tätä syksyä parempi.

16.47 **Krista Mikkonen vihr:** Arvoisa puhemies! Me kansanedustajat käytämme tässä salissa ylintä päätäntävaltaa hyväksyessämme lakeja, jotka vaikuttavat kaikkien suomalaisten elämään. Uutena kansanedustajana olen ollut hämmästynyt siitä lainvalmistelun tasosta, mitä täällä on ollut. Miten se voi edes olla niin heikkoa, kun kuitenkin ministeriöillä ja hallituksella on mahdollisuus käyttää apunaan maan johtavia asiantuntijoita ja on resursseja laskettaa lakiesitysten vaikutuksia? Se keskustelu, joka tänään käytiin, on hyvä, ja toivon, että tästä otetaan opiksi. Oli myös hienoa kuulla, että valtioneuvoston yhteyteen on päätetty perustaa lainsäädännön vaikutusten arviointielin. Kuulimme myös, ettei se ole vielä aloittanut työtään. Tämäkin oli huojentava tieto. Olisi ollut pelottavaa kuulla, että tämä olisi jo nyt toiminnassa, sillä nyt saliin tuotujen lakiesitysten kohdalla vaikutusarviot ovat säännönmukaisesti olleet olemattomat, eri lakien yhteisvaikutuksia eri väestöryhmiin ei ole huomioitu, sukupuolivaikutusten arvioita ei ole tehty. Toivotaan, että tähänkin saamme parannusta.

Arvoisa puhemies! Hyvä lainsäädäntö on avointa ja läpinäkyvää. Mitä enemmän lakiesitys jakaa mielipiteitä, sen tärkeämpää avoimuus on. Vain siten saadaan kestäviä päätöksiä. Lainvalmistelussa asiantuntijoiden laaja kuuleminen varmistaa eri näkökulmien esiintulemisen. Jos kuvitellaan, että sivuutetaan kuulemisessa etukäteen arvellen hankalat tahot prosessin nopeuttamiseksi, ollaan väärällä tiellä. Päinvastoin lainvalmistelun avaaminen kritiikille mahdollistaa jo aikaisessa vaiheessa erinäisten ongelmien ja riskien esiintulon, jolloin niihin voidaan lakityössä vaikuttaa. Esitetty komiteatyön palauttaminen onkin erittäin tervetullutta.

Hallitus on korostanut, että asiat tulee hoitaa nopeasti. Se on johtanut monenlaisiin oikomisiin lakiesitysten kanssa. Nämä oikomisyritykset ovat kuitenkin johtaneet ylimääräisiin sakkokierroksiin, kun lakiesityksiä on jouduttu vetämään pois, korjaamaan ja muuttamaan. Tässä on hukkaantunut niin aikaa kuin uskottavuutta. Hutiloimalla ei tule hyvää.

Tällä hetkelläkin valmistelun alla on lakiesityksiä, joiden valmisteluun liittyy aiheellisesti erilaisia huolia: pakkolait ja niiden mahdollinen perustuslain ja kansainvälisen oikeuden vastaisuus, sote- ja aluehallintouudistuksen kyseenalainen perustuslainmukaisuus, turvapaikanhakijoihin kohdistettavien toimien yhteensopivuus kansainvälisen lain kanssa. On myös aito huoli siitä, että monet kiireellä jo läpiviedyt lait tulevat meidän eteemme vielä uudestaan vaatien erilaisia korjauksia, kun käytännön elämä tuo esiin vaikutukset, jotka oli etukäteen jätetty arvioimatta. Lailla tavoiteltu säästö jää ehkä toteutumatta, ja toisaalla kustannukset lisääntyvät. Esimerkiksi subjektiivisen päivähoidon rajaaminen päätyy suurella kertoimella tälle listalle.

Arvoisa puhemies! Miten lainvalmistelua voidaan parantaa? Valmistelussa tulisi hyödyntää laajasti erilaisia asiantuntijatahoja. Ilmastopaneeli on hyvä esimerkki uudenlaisesta tavasta koota asiantuntijuutta. Kansalaiset kannattaa ottaa aikaisessa vaiheessa mukaan. Joukkoistamista voidaan hyödyntää myös lainvalmistelussa. Vaikutusarviot tulee tehdä huolella. Myös eri lakien yhteisvaikutukset eri väestöryhmiin pitää arvioida. Kustannusvaikutukset tulee laskea valmiiksi jo hallituksen puolelta. Ei ole kohtuullista, että opposition pitää tehdä ne hallituksen puolesta, kuten eläkeläisten asumistuen kohdalla kävi. Avoimuuden, median tiedon saannin helpottamisen ja tiedotusvälineiden tasapuolisen kohtelun tulee olla itsestäänselvyyksiä ministeriöiden toiminnassa. Etujärjestöjen kuulemisen tulee olla avointa. Kaikki valiokunnissa kuultavana olleet tahot tulevat julkisesti näkyviin, toisin kuin ministerien luona käyvät. Siksi valtioneuvoston jäsenten tulisi ylläpitää ajantasaista lobbausrekisteriä, joka kertoo, mitä tahoja on tavattu ja mistä teemasta on käyty keskusteluja.

Arvoisa puhemies! On tämän salin yhteinen etu, että huolehdimme hyvän demokratian edellytyksistä. Yksi näistä on hyvä lainsäädännön valmistelu. Poliittiset intressit eivät saa vaarantaa luottamusta lainsäädännön hyvään valmisteluun. Kaikkien on voitava luottaa siihen, että valmistelu nojaa faktoihin, pohjautuu asiantuntijatietoon, kansalaisia ja heidän edustajiaan kuullaan laajasti ja vaikutukset on arvioitu mahdollisimman luotettavasti. Tehdyt johtopäätökset voivat sitten erota poliittisten painotusten mukaan. Se kuuluu asiaan. Sen muuttamiseksi demokratialla on omat keinonsa vaalien muodossa.

16.52 **Timo Harakka sd:** Rouva puhemies! Arvostettu politiikan tutkija Frank Ankersmit on todennut, että edustuksellinen parlamentarismi on kenties merkittävin eurooppalainen saavutus kautta aikojen. Samat viholliset, jotka Ranskan vallankumouksessa yrittivät kaikin keinoin tuhota toisensa, kokoontuivat 1830 parlamenttiin ratkaisemaan erimielisyyksiään sovitulla järjestelmällisellä menettelyllä. Tämä on mahdollista vain, jos jokainen osapuoli kunnioittaa toisiaan, pitää erimielisyyttä luonnollisena ja pyrkii kompromisseihin.

Kysymys rehellisyydestä ja totuudesta on vaikea aihe välikysymykselle, jolla oppositio pyrkii viime kädessä kaatamaan hallituksen, lopputulos kun on se, että hallituspuolueiden edustajat antavat hallitukselle luottamuksensa. Irvokkaimmillaan hallituksen mielestä puhuttiin totta ja opposition mielestä ei. Totuus olisi tässä tapauksessa vain mielipideasia.

Yhdysvalloissa päätöksenteko on joutunut kriisiin juuri siitä syystä, että kaksi pääpuoluetta ei kunnioita toistensa totuudellisuutta. Parlamentarismin tärkeä lähtökohta on kuitenkin se, että minkään osapuolen hyviä motiiveja ei kyseenalaisteta. On esimerkiksi sopimatonta epäillä minkään puolueen tai edustajan aitoa tahtoa edistää yhteistä hyvää ja isänmaan asiaa.

Ankersmitin katsannossa poliittinen päätöksenteko ei edes perustu käsitteisiin totuus ja valhe. Perustuslain 60 §, jonka mukaan ministerien on oltava rehellisiksi ja taitaviksi tunnettuja Suomen kansalaisia, on tulkinnanvaraisuudessaan tyhjä. Tätä pykälää tulkitaan kuitenkin niin, että ministerin on puhuttava totta eduskunnalle. Hänen on kerrottava lakiesityksistä ja niiden valmisteluista tosiasioita. Mutta mikä tosiasia on olennainen, minkä tosiasian saa pitää salassa? Viime kädessä tulkinta on poliittinen.

Pitääkö ministerin pysyttäytyä totuudessa silloinkin, kun hän puhuu muista kuin ministerivastuunsa alaisista asioista? Onhan hänellä oikeus esittää poliittisia näkemyksiä, joihin siis ei lähtökohtaisesti voi soveltaa ahdasta totuuden ja valheen määritelmää. Hän puhuu sekä valtioneuvoston jäsenenä että puolueensa edustajana usein jopa samassa puheenvuorossa. Rajanveto on vaikeaa. Entä pitääkö ministerin puhua totta myös eduskunnan ulkopuolella, esimerkiksi toimittajille? Onko yleisesti tuomittavaa, jos valtiovarainministeri kertoo väärää tai vaillinaista totuutta hallintarekisteristä, vai riittääkö julkisuuden tuomio, YouTubessa kärsitty maineen ja arvovallan menetys?

Erityisen vaikeaksi rajanveto käy, kun elämme nopean julkisen kommentoinnin aikaa. Tärkeintä on julkisuudenhallinta. Jokainen poliitikko ja puolue pyrkii värittämään tarinaa valikoiduin tosiasioin ja edullisin näkökulmin. Tämä värittäminen, eli englanniksi spinning, on osaavan poliitikon tärkein taito. Ei ole mikään ihme, että myös julkinen taho pyrkii värittämään tarinaa ja hallitsemaan julkisuutta. Oli siksi hyvä kuulla, että ministeri on pannut valtiovarainministeriön viestintäosaston järjestykseen. Kun julkinen taho puhuu, vastuuta ei saa siirtää kuulijalle.

Rouva puhemies! Yritän nyt avoimesti ja kiihkottomasti pohdiskella nykyisen hallituksen toimintatapaa, voi sanoa ehkä totuustaloutta, entisen ammattini valossa. Olen ollut journalisti yli 30 vuotta ja nähnyt monenlaista. Kuitenkin on uutta, miten usein ja säännöllisesti käy niin, että tehokkaan julkisuudenhallinnan pyrkimyksissä joudutaan venyttämään totuutta.

En halua syyttää, vaan todeta ilmiön, joka varmasti tuottaa haasteita myös toisille ja toisten puolueiden tulevillekin ministereille. Itse havaitsin ilmiön kesällä, kun valtiovarainministeri ilmoitti tiedotustilaisuudessa, että Suomen Kreikka-linja ei ole muuttunut, vaikka Suomen linjana oli yhtäkkiä ajaa Kreikka ulos euroalueesta. Samaan aikaan meitä suuren valiokunnan jäseniä sitoi vaiteliaisuusvaatimus, joka esti meitä kyseenalaistamasta ministerin väitettä. Jouduin poikkeuksellisesti tekemään kantelun oikeuskanslerille, joka aikanaan kuitenkin totesi hallituksen toimineen toimivaltansa mukaisesti, ja tähän tyydyn. Selvää on kuitenkin, että hallituksella oli julkisuudenhallinnassa suorastaan monopoli. Kun ministeriä ei haastettu, hän saattoi muunnella totuutta. Juuri tätä ilmaisua käytti Helsingin Sanomat myöhemmin.

Asiaa voi katsoa toisestakin kulmasta ja todeta, että tiedotustilaisuudessa menivät ministerin ja puolueen edustajan roolit sekaisin. Edelliselle ei ole sallittu todellisuuden värittäminen, jälkimmäiselle on. Roolit menivät samalla tavalla sekaisin, kun valtiovarainministeri kommentoi SDP:n vaihtoehtobudjettia. 25. päivä marraskuuta ministeri lausui alle minuutissa kuusi virheellistä väitettä SDP:n esityksestä. Seuraavana päivänä hän lausui alle minuutissa kolme väärää väitettä ja päälle päätteeksi leimasi sosialidemokraattien puhujan esityksen pötypuheeksi. Sinänsä tämä on normaalia poliittista puhetta, mutta ministerillä on aina etulyöntiasema, koska varsinkin kyselytunnilla hän saa halutessaan puheenvuoron, jopa silloin, kun se ei kuulu itse asiaan. Niinpä hän sai käyttää eduskunnan arvoval-

taista areenaa televisioituun anteeksipyyntöön. On valitettavaa, jos eduskunnan käytännöt taipuvat julkisuudenhallinnan tarpeisiin.

On helppo tulkita ministerin käytös ylimielisyydeksi, mutta ongelmallisempi on se havaintoni näin lopuksi, että hallitus ei arvosta alussa mainitsemiani parlamentarismin arvolähtökohtia, joista Ankersmit puhui. Parlamentarismi on mahdollista vain, jos kaikki osapuolet kunnioittavat toistensa totuudellisuutta ja hyviä tarkoitusperiä. Niitä ei pidä kyseenalaistaa. Jos tällä tiellä edetään yhtään pidemmälle, parlamentarismin tilalle tulee pakkovalta, (Puhemies koputtaa) avoimen keskustelun tilalle sanelu, yhteisen työn tilalle (Puhemies koputtaa) sovittamaton eripura. Nämä kunnioituksen vaatimukset koskevat tietenkin myös oppositiota ja itseäni, ja pidän niitä parlamentarismin arvokkaan perinteen kannalta ehdottoman sitovina.

Puhemies Maria Lohela: Tämän asian käsittely keskeytetään nyt, ja siihen palataan myöhemmin istunnossa.

Keskustelu keskeytettiin kello 16.58.

Keskustelua jatkettiin kello 00.12.

Puhemies Maria Lohela: Nyt siirrytään päiväjärjestyksen 15. asiaan. Jatketaan keskustelua välikysymyksestä.

0.12 **Kari Kulmala ps:** Arvoisa rouva puhemies! On selvää, että meidän edustajien on saatava eduskunnassa päätöksenteon pohjaksi oikeaa tietoa. Tämä ei voi toteutua, ellei valmistelu ole avointa ja totuudenmukaista. Ministeriön ja siten ministerien vastuulla on, että muun muassa lainvalmisteluprosessi on asianmukaista ja eduskunnassa saamme oikeaa ja tasapuolista tietoa lainvalmistelusta sekä siitä annetuista lausunnoista. Myös ministerin on pystyttävä luottamaan siihen, että hän saa ministeriönsä virkamiehiltä oikeaa ja asianmukaisesti valmisteltua tietoa.

Valtiovarainministeri Alexander Stubb myönsi käyttäneensä virheellistä lukua puhuessaan eduskunnassa hallintarekisteriä puoltavista lausunnoista. Stubb sanoi, että 90 prosenttia annetuista lausunnoista olisi ollut myönteisiä. Myöhemmin hän korjasi sanomisiaan, myönsi siis virheellisen luvun. Hän on myös pyytänyt tekoaan anteeksi. Hän on ottanut täyden vastuun tästä virheestään ja pyytänyt toimintaansa anteeksi, kuten juuri äsken kerroin. Hän ei ole syyttänyt ketään muuta teostaan. Mielestäni anteeksi pyytäminen on riittävä rangaistus jo häntä itseäänkin kohtaan. Tämä virheellisen tiedon antaminen on erityisen moitittavaa siksikin, että asia tapahtui nimenomaan kyselytunnilla. Kyselytunti on kansalaisille pääasiallisin kanava eduskuntatyön seuraamiseen. Myös minun äitini sitä seuraa. Virheellisen kuvan antaminen alentaa kyselytuntien uskottavuutta ja luotettavuutta ja tekee sen myös ministerille itselleen. Uskon siihen, että ministeri Stubb tarkistaa jatkossa tiedot ja numerot, joita hän käyttää puheissaan ja vastauksissaan eduskunnalle, ja parantaa näin ollen omia toimintakäytäntöjään ministeriössä.

Suomen perustuslain mukaan kansanedustajan tulee esiintyä vakaasti ja arvokkaasti sekä loukkaamatta toista henkilöä. Mielestäni ministeri Stubbin toiminta ei ole ristiriidassa kansanedustajalta laissa edellytettävän käytöksen kanssa.

Arvoisa rouva puhemies! Mikäli minä olisin ministeri ja olisin nukahtanut urheilutapahtumassa, vieläpä edustaessani Suomea, niin en olisi ensimmäisenä heittämässä kiveä toista ministeriä kohti, vaan minua hävettäisi edelleen. Ministeri ja kansanedustaja on virassaan 24 tuntia vuorokaudessa, halusipa hän sitä tai ei, joten hänen tulee myös käyttäytyä sen mukaisesti.

0.15 **Anne Louhelainen ps:** Arvoisa puhemies! Kuten todettu, välikysymys on opposition vahvin kärki hallituksen ja opposition välisessä poliittisessa taistelussa. Välikysymyksen tavoitteena on hallituksen kaataminen. Vastuulliset muut oppositiopuolueet — SDP, KD ja RKP — ovat ymmärtäneet tämän näkökulman ja keskittyvät Suomen kannalta tärkeiden asioiden, kuten työttömyyden, ratkaisemiseen. Tällä välikysymyksellä ei edes synnyinhetkellään ollut opposition laajaa kannatusta.

Arvoisa puhemies! Ministeri Stubb kertoi rehellisesti tehneensä eduskunnan kyselytunnilla virheen. Omien erheiden myöntäminen ei ole helppoa tai kivaa, mutta on vastuullista toimintaa myöntää, kun sen aika on. Eduskunnan kyselytunti on minuutin aikarajan vuoksi hyvin hektistä niin edustajille kuin ministereillekin. Ajatusvirhe on inhimillinen erhe. Sen tunnustaminen on rehellistä vastuunkantoa.

Arvoisa puhemies! Arvostamani edustaja Zyskowicz totesi tänään olleensa eduskunnassa 37 vuotta ja kuulleensa tuhansia ministereiden lausuntoja, ja tämä on hänen mukaansa ensimmäinen kerta, kun yksittäistä ministeriä jahdataan välikysymyksellä. Vaikka välikysymyksen alkuperäisestä ideasta tunnuttiinkin tänään olevan päivän ja illan aikana eri mieltä, ymmärrän hyvin ministeri Stubbia, kun hän totesi, että hänen on vaikea erottaa ja ottaa irti omaa persoonaansa tästä välikysymyksestä.

Arvoisa puhemies! Tässä salissa on valtavasti osaamista, ideoita ja kehitysehdotuksia, niin hallituksessa kuin oppositiossakin, ja niitä on kuultu tämän syksyn aikana runsaasti. Myös vihreiden taholta on tullut paljon rakentavia ehdotuksia.

Arvoisa puhemies! Ministeri Stubb totesi tänään, että luottamus lainvalmisteluun on ensiarvoisen tärkeää. Jokainen meistä tässä talossa työskentelevistä suhtautuu varmasti lainvalmisteluun vakavasti. Muun muassa edustajat Räsänen ja Tölli totesivat, että tahallisilla väärinkäsityksillä ei tässä salissa asioiden käsittelyä edistetä.

Arvoisa puhemies! Meillä edustajilla on kansalaisilta saadut valtakirjat, jotka edellyttävät arvokasta ja asiallista suhtautumista niin lainvalmisteluun kuin toisiimmekin.

0.18 **Touko Aalto vihr:** Arvoisa rouva puhemies! Aivan aluksi tahdon kannattaa edustaja Haaviston tekemää epäluottamuslausetta.

Välikysymyksessä ei ole kysymys yhden ihmisen yhdestä kommentista vaan lainsäädännön luotettavuudesta, hyvän hallinnon periaatteesta, viestinnän avoimuudesta sekä median tasapuolisesta kohtelusta. Oppositio antoi hallitukselle punaisen kortin, koska kyse on jatkuvasta väärästä pelitavasta edellä mainittuja periaatteita kohtaan. Annamme arvon valtiovarainministeri Stubbin anteeksipyynnölle koskien hänen väärää lausumaansa eduskunnan kasvojen edessä. Jos kysymys olisi vain yhdestä lausunnosta, välikysymystä ei tarvittaisi. Jos luottamuksesta paljon puhuva pääministeri Sipilä olisi ollut valmis tuomaan asian eduskunnan käsiteltäväksi, välikysymystä ei tarvittaisi. Mutta oppositio käyttää sille jätet-

tyä työvälinettä, jotta asia saadaan eduskunnan käsiteltäväksi ja sen ansiosta eduskunta, kansalaiset ja tiedotusvälineet voivat luottaa lainvalmisteluun ja ministereiden sanaan.

On hieman kyseenalaista syyttää oppositiota sanan "valehtelu" käytöstä, jos kritiikki on liittynyt jatkuvaan väärän tiedon antamiseen. Esimerkiksi edustaja Zyskowicz on itse syyttänyt eduskunnan tietopalveluiden laskelmien pohjalta tehtyjä arvioita kilometrikorvausten ylikompensaation leikkauksilla saatavista säästöistä syksyn suurimmaksi valheeksi ja humpuukiksi — siis syksyn suurimmaksi valheeksi ja humpuukiksi.

Samaan kaatoluokkaan menevät väitteet siitä, että oppositio tahtoo vain lisää velkaa tilanteessa, jossa hallitus ottaa itse 0,5 miljardia euroa kuluvaa vuotta enemmän velkaa. Esimerkiksi vihreiden vaihtoehtobudjetin ero hallituksen esitykseen on 250 miljoonaa euroa enemmän velkaa, mutta sillä on 0,4 prosenttia vähemmän talouskasvua heikentävä vaikutus.

Arvoisa rouva puhemies! Lainvalmistelun on perustuttava asiantuntijatietoon, ei sen sivuuttamiseen ja väheksymiseen. Sen sijaan, että vähätellään dosentteja tai akateemisia talousprofessoreita, olisi syytä kuunnella, mitä heillä on sanottavanaan. Hallituksen politiikka näyttää tutkimukselta, jonka johtopäätökset on päätetty ennen kuin tutkimusta on edes alettu tehdä. Tämä heikentää koko eduskunnan ja ministeriöiden uskottavuutta ja sen kautta koko politiikan uskottavuutta kansalaisten silmissä.

Hallituksen politiikkaa on tämän syksyn aikana voinut kuvata kolmella p-kirjaimella: ensin päätetään, sitten pohditaan ja lopuksi perutaan. Tämänkaltaisen soutamisen ja huopaamisen voisi välttää harkitsevalla ja hyvin valmistellulla päätöksenteolla. Hyvä päätöksenteko pitää sisällään myös arvion päätösten vaikutuksista kansalaisiin.

Pääministeri Sipilän vastaus 12.6.2015 vaatimukseen selvittää hallitusohjelman vaikutukset tasa-arvoon kiteyttää hyvin hallituksen suhtautumisen ylipäänsä omien päätöstensä vaikutusten arviointiin: "Tehdään nyt ensin se uudistus ja katsotaan, mitä saadaan aikaiseksi. Sitten arvioidaan sen suunnitelman vaikuttavuutta totta kai."

Mitä tulee kysymykseen hallintarekisteristä, kyse on jäävuoren huipusta. Eduskunnan, kansalaisten ja tiedotusvälineiden on syytä olla huolestuneita, kun hallintarekisteriä perustellaan virheellisesti avoimuuden ja tiedonsaannin, kilpailun lisäämisen, sijoittajien kustannusten alentamisen ja EU-lainsäädännön kautta ja sanotaan, että hallintarekisteri ei heikentäisi nykytilannetta. On hyvä asia, että hallitus lopultakin tyrmäsi hallintarekisterin tältä osaa, mutta toivon, että hallitus ottaa tästä opiksi ja keskittyy lisäämään avoimuutta ja läpinäkyvyyttä niin kotimaan kuin EU-tason politiikassa.

Hallituksen tulee muun muassa toteuttaa veronkierron vastaisen toimintaohjelman toimeenpano. Lisäksi sen pitäisi toteuttaa lobbarirekisteri sekä asettaa ministerien ja keskeisten virkamiesten niin sanotulle pyöröovi-ilmiölle stoppi karenssiajan käyttöönoton avulla.

0.23 **Joona Räsänen sd:** Arvoisa puhemies! Tähän välikysymyskeskusteluun sosialidemokraattisen eduskuntaryhmän näkökulma oli nimenomaisesti lähteä pohtimaan sitä, miten lainvalmistelua Suomessa voitaisiin parantaa. Keskusteluhan oli hyvin polveilevaa tänään, ja varmasti siinä on jokaiselle miettimisen paikka myös, mitä tämä keskustelu osaltaan tästä politiikan arvostettavuudesta kertoo ja mitä siitä voi sitten tulkita eri puolilla.

Mutta itse tähän lainvalmistelun avoimuuteen ja siihen, onko se asianmukaista, perustuuko se oikeaan tietoon: Siitä käytiin täällä hyvin paljon hyviä esimerkkejä läpi, huonoja esimerkkejä siitä, mihin se on johtanut, ja tämähän on meidän kaikkien asia. Tämähän liittyy nimenomaisesti sitten siihen, miltä tämä työskentely eduskunnassa ja hallituksessa

näyttää, minkälaisen kuvan se ihmisille antaa siitä, miten täällä toimitaan ja toimitaanko täällä aina oikean tiedon pohjalta ja aina avoimesti. Tämän keskustelun kuluessahan pitkälti myös hallitus myönsi niitä puutteita, mitä tähän lainvalmistelun avoimuuteen, asianmukaisuuteen ja oikean tiedon välittämiseen liittyy, ja ihan avoimesti kertoi myös niitä parannustarpeita.

No, sitten kuitenkin tiedämme, että jos tilanne on näin, että näissä asioissa todella parantamisen tarpeita on, niin on kuitenkin asianmukaista, että niitä parannustarpeita olisi jo tällä hallituskaudella asianmukaisesti nyt sitten viety eteenpäin ja hoidettu tilannetta paremmaksi, liittyen vaikka näihin viime päivinä keskusteltuihin asioihin eri lakien valmisteluprosessista ja siitä, miten asiat menevät.

Tältä pohjalta ja pitkälti siltä pohjalta, mitä esimerkiksi sosialidemokraattisen eduskuntaryhmän jäsen Tuomioja omassa ryhmäpuheenvuorossaan perustellusti nosti esille, tässä ryhmäni puolesta esitän nyt seuraavanlaista epäluottamuslausetta:

"Eduskunta toteaa, että lainvalmistelun avoimuutta, asianmukaisuutta sekä oikean tiedon välittämistä koskevan välikysymyksen yhteydessä käydyssä keskustelussa hallituksen myöntämien parannustarpeiden ja sen tähänastisen toiminnan välillä on ristiriita, eikä hallitus siksi nauti eduskunnan luottamusta."

0.26 **Mika Kari sd:** Arvoisa rouva puhemies! Tämä välikysymyskeskustelun sisältö olisi voitu käydä, mikäli pääministeri olisi antanut asiasta ilmoituksen. Kun tätä ei tullut, on keskustelu käyty asiasta vasemmistoliiton ja vihreiden tekemän välikysymyskeskustelun kautta. Hyvää käydyssä keskustelussa on se, että eduskunnan lainvalmisteluun aiotaan jatkossa kiinnittää paremmin huomiota.

Kannatan edustaja Räsäsen tekemää epäluottamuslausetta.

0.27 **Antero Laukkanen kd:** Arvoisa rouva puhemies! Tämä välikysymys on tarpeeton. Jos tästä jotain hyvää on sanottava, niin se liittyy tähän keskusteluun meidän kaikkien vastuusta siitä, mitä me sanomme ja millä tavalla.

Koko tämän syksyn aikana keskustelu täällä on ollut repivää, hajottavaa eikä eduskunnan arvovallan mukaista. Kuten monet muutkin kansanedustajat, minäkin olen saanut kuulla kansalaispalautetta tästä riitelevästä ja epäkunnioittavasta käytöksestä toisiamme kohtaan. Se on ollut kyllä tämän syksyn raskaan yleinen ilmapiiri täällä, joka on tehnyt tästä työskentelystä oikeasti sellaista, että välillä pohtii, emmekö me todellakaan pysty parempaan. Kun olin aikanani täällä vuosina 1997—2003 avustajana ja usein seurasin keskustelua työhuoneessani tai lehtereillä, niin siihen aikaan vielä keskustelukulttuuri täällä oli kunnioittavaa. Oltiin aidosti eri mieltä, mutta ei tölvitty toisia, mentiin kahville ja asiat puhuttiin asiallisesti. Toivoisin, että tällainen kunnioituksen kulttuuri voisi palata tähän taloon.

Lopuksi haluan lainata ystäväni sanoja, joka kerran totesi eräässä tilaisuudessa näin: "Eiköhän lopulta ole kuitenkin niin, että meissä kaikissa on niin kirkkaana läsnä meidän pimeä puolemme. On sivistynyttä hallita tätä pimeää puolta ja pitää se poissa näkyvistä, varsinkin näin arvovaltaisessa työssä kuin kansanedustajan työ on."

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

16. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on keskiviikkona 16.12.2015 klo 10.00. Täysistunto lopetettiin klo 00.29.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Timo Tuovinen